

**T.C.
KIRKLARELİ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ**

**COMPENDIOSVM LEXICON LATINO-TVRCICO-
GERMANICVM ADLI SÖZLÜĞÜN SÖZ VARLIĞININ
İNCELENMESİ (A-G)**

HAMZA EMİRE

MART – 2021

T.C.
KIRKLARELİ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

**COMPENDIOSVM LEXICON LATINO-TVRCICO-
GERMANICVM ADLI SÖZLÜĞÜN SÖZ VARLIĞININ
İNCELENMESİ (A-G)**

HAMZA EMİRE

TEZ DANIŞMANI
Doç. Dr. Beytullah BEKAR

MART – 2021

Tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde bizzat elde edilerek sunulduğunu, ayrıca tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada özgün olmayan tüm kaynaklara eksiksiz atıf yapıldığını, aksinin ortaya çıkması durumunda her türlü yasal sonucu kabul ettiğimi beyan ediyorum.

Hamza EMİRE

Mart 2021

ÖZ

COMPENDIOSVM LEXICON LATINO-TVRCICO- GERMANICVM ADLI SÖZLÜĞÜN SÖZ VARLIĞININ İNCELENMESİ (A-G)

Emire, Hamza

Yüksek Lisans, Türk Dili ve Edebiyatı

Tez Yöneticisi: Doç. Dr. Beytullah BEKAR

Mart 2021

Bu çalışmada, Alman Dilbilimci Johann Christian Claudius'un hazırlamış olduğu *Compendiosvm Lexicon Latino-Tvrcico- Germanicvm* adlı sözlükte, Türkçenin söz varlığı ele alınmıştır. 18. yüzyılda yaşamış olan Claudius, aynı zamanda Almanya'da Türkçe dersler vermiş, öğrenciler yetiştirmiştir. Türkçe ile birlikte başka dillerde de çalışmaları olan Claudius, sözlüğü Latince-Türkçe ve Almanca olmak üzere üç dilde oluşturmuştur. Eser 1882 sayfadan oluşurken, bizim incelemesini yaptığımız kısım, Latince-Türkçe karşılıklarıyla sınırlı tutulmuş olup; A-G harflerini kapsamaktadır. Çalışma üç bölümde incelenmiştir. Birinci bölümde, çalışmanın dil ve imlâ özellikleri üzerinde durulmuştur. Çalıştığımız eser, Klasik Osmanlı Dönemi eseri olmasından dolayı ilgili yerlerde, Eski Türkçe ve Eski Anadolu Türkçesi dönemleri ile karşılaştırılmış ve tespitlerde bulunulmuştur. İkinci bölümde, Latince-Türkçe sözlüğe yer verilmiştir. Bu bölümde, Latince sözcüklerin Türkçe karşılıkları hem Latin harfli yazılışları hem de Arap harfli yazılışlarıyla birlikte verilmiştir. Aynı zamanda bu kısımda sözcükler transkripsiyonlu şekli verilip, günümüz Türkçesine aktarılmıştır. Türkçe sözlükten oluşan üçüncü bölümde, madde başı sözcüklerin hangi dilden geldiği bilgisine yer verilmekle birlikte, bu sözcükler Latin harfli çeviri yazısına aktarılmıştır. Sonuç kısmında çalışma ile ilgili değerlendirmeler yapılmış ve çıkarımlarda bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: *Compendiosvm Lexicon Latino-Tvrcico- Germanicvm*, Johann Christian Claudius, transkripsiyon metni, üç dilli sözlük.

ABSTRACT

EXAMINING THE EXISTENCE OF WORDS COMPENDIOSVM LEXICON LATINO-TURCICO-GERMANICVM DICTIONARY (A-G)

Emire, Hamza

Master Degree, Turkish Language and Literature

Thesis Advisor: Assoc. Prof. Dr. Beytullah BEKAR

March 2021

In this study, the vocabulary of Turkish was discussed in the dictionary named *Compendiosvm Lexicon Latino-Tvrcico- Germanicvm* written by German Linguist Johann Christian Claudius. Claudius, who lived in the 18th century, also gave Turkish lessons and raised students in Germany. Claudius, who has studies in other languages along with Turkish, has created the dictionary in three languages, Latin-Turkish and German. While the work consists of 1882 pages, the part we have examined is limited to its Latin-Turkish equivalents and includes the letters A-G. The study has been analyzed in three parts. In the first part, language and orthographic features of the study are emphasized. Based on the fact that the work we are working on is a work from the Classical Ottoman Period, it has been compared with the Old Turkish and Old Anatolian Turkish periods and determined. In the second part, Latin-Turkish dictionary is included. In this section, Turkish equivalents of Latin words are given together with their spelling with Latin letters and Arabic letters. At the same time, in this part, the words in transcription are given and transferred to today's Turkish. In the third section, which consists of the Turkish dictionary, information about which language the words per item comes from is given, but these words have been transcribed and transferred to modern Turkish. In the conclusion part, a general evaluation is made and inferences are given.

Key Words: *Compendiosvm Lexicon Latino-Tvrcico- Germanicvm*, Johann Christian Claudius, Language and Spelling, transcription text, trilingual dictionary.

ÖN SÖZ

Geçmişten günümüze dil alanında birçok çalışma yapılmıştır. Bu alanda yapılan önemli çalışmaların başında sözlük ve gramer kitapları gelmektedir. Bunlardan biri de üzerinde inceleme yaptığımız, 1730 yılında, Dilbilimci Johann Christian Claudius tarafından oluşturulan, *Compendiosvm Lexicon Latino-Tvrcico- Germanicvm* adlı sözlüktür.

Çalışmamız üç ana bölümden oluşmaktadır. Giriş kısmında, dil kavramından ve dilin insanlar için öneminden bahsedilmiş, devamında transkripsiyon metinlerin önemi, dil çalışmalarındaki işlevi hakkında bilgi verilmiştir. Birinci bölümde imlâ ve ses özellikleri incelenmiştir. İkinci bölüm Latince-Türkçe sözlükten oluşurken, üçüncü bölümde ise Türkçe sözlüğe yer verilmiştir. Sonuç kısmında çalışmada yer alan kelimelerin ekleri ve eklerin ses uyumları ile ilgili bilgiler verilmiş, söz varlığı hakkında değerlendirmeler yapılmıştır.

Son olarak, tez çalışmamda bilgi ve birikimiyle şahsıma yol gösteren danışman hocam, Doç. Dr. Beytullah BEKAR'a ve her konuda yanımda olan aileme sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Hamza Emire
İstanbul
Mart 2021

İÇİNDEKİLER

BEYAN.....	iii
ÖZ.....	iv
ABSTRACT	v
ÖN SÖZ.....	vi
KISALTMALAR	xvi
TABLolar	xvii
GİRİŞ	1
A) JOHANN CHRISTIAN CLAUDIUS'UN HAYATI VE ESERLERİ 5	
A.1. Hayatı	5
A.2. Eserleri	5
B) ÇALIŞMA HAKKINDA GENEL BİLGİLER	6
B.1. Çalışmanın Konusu	6
B.2. Çalışmanın Önemi	6
B.3. Çalışmanın Kapsamı.....	6
B.4. Çalışmanın Yöntemi.....	6
LATİN HARFLİ TRANSKRİPSİYON ALFABESİ	8
ARAP HARFLİ TRANSKRİPSİYON ALFABESİ.....	10

1. BÖLÜM

DİL VE İMLÂ ÖZELLİKLERİ.....	11
1.1. İMLÂ ÖZELLİKLERİ.....	11
1.1.1. Arap Harfli Ünlülerin Yazımı	11
1.1.1.1 /a/ Ünlüsünün Yazımı.....	11
1.1.1.2. /e/ Ünlüsünün Yazımı.....	11
1.1.1.3. /ı/ ve /i/ Ünlülerinin Yazımı	12

1.1.1.4. /o/, /ö/ Ünlülerinin Yazımı	12
1.1.1.5. /u/ /ü/ Ünlülerinin Yazımı	12
1.1.2. Arap Harfli Ünsüzlerin Yazımı	13
1.1.2.1. /c/ ve /ç/ Ünsüzlerinin Yazımı	13
1.1.2.2. /d/ ve /t/ Ünsüzlerinin Yazımı	13
1.1.2.3. /p/ Ünsüzünün Yazımı	14
1.1.2.4. /ñ/ Ünsüzünün Yazımı	14
1.1.2.5. /s/ Ünsüzünün Yazımı	15
1.2. SES ÖZELLİKLERİ	15
1.2.1. Ünlüler (vokaller)	15
1.2.1.1. Ünlü Uyumları	15
1.2.1.1.1. Kalınlık-İncelik (Büyük Ünlü) Uyumu	15
1.2.1.1.2. Düzlük- Yuvarlaklık (Küçük Ünlü) Uyumu	16
1.2.2. Ünlü Değişmeleri	16
1.2.2.1. i-e	16
1.2.2.2. ı-i	16
1.2.2.3. u-ı	16
1.2.2.4. ü-i	17
1.2.2.5. o, ö- u, ü	17
1.2.2.6. u, ü- a, e	17
1.2.3. Ünsüzler (Konsonantlar)	17
1.2.4. Ünsüz Değişmeleri	17
1.2.4.1. b-v	17
1.2.4.2. k-g	18
1.2.4.3. k-ğ	18
1.2.4.4. b-m	19
1.2.4.5. t-d	19

1.2.4.6. d-y	19
1.2.4.7. b-p	19
1.2.5. Ünsüz İkizleşmesi	20
1.2.6. Ünsüz Uyumu.....	20
1.3. ŞEKİL ÖZELLİKLERİ	20
1.3.1. Yapım Ekleri	20
1.3.1.1. İsimden İsim Yapma Ekleri.....	20
1.3.1.2. İsimden Fiil Yapma Ekleri	23
1.3.1.3. Fiilden İsim Yapma Ekleri	24
1.3.1.4. Fiilden Fiil Yapma Ekleri.....	25
1.4. İSİMLER	27
1.4.1. İsim Çekim Ekleri	27
1.4.1.1. Çokluk Eki	27
1.4.1.2. İyelik Ekleri.....	27
1.4.1.2.1. Teklik 1. kişi.....	27
1.4.1.2.2. Teklik 2. kişi.....	27
1.4.1.2.3. Teklik 3. kişi.....	27
1.4.2. Hâl Ekleri	27
1.4.2.1. Yalın Hâl	28
1.4.2.2. İlgi Hâli Eki.....	28
1.4.2.3. Yükleme Hâli Eki.....	28
1.4.2.4. Yönelme (Yaklaşma) Hâli.....	28
1.4.2.5. Bulunma Durumu Hâli	28
1.4.2.6. Ayrılma Hâli.....	29
1.4.2.7. Vasıta Hâli.....	29
1.4.2.8. Eşitlik Hâli	29
1.4.3. Soru Eki.....	29

1.4.4. İsim Tamlamaları	29
1.4.4.1. Belirtili İsim Tamlaması.....	29
1.4.4.2. Belirtisiz İsim Tamlaması	30
1.4.4.3. TakıSız İsim Tamlaması	30
1.5. SIFATLAR	30
1.5.1. Niteleme Sıfatları	30
1.5.2. Belirtme Sıfatları.....	30
1.5.2.1. İşaret Sıfatları	30
1.5.2.2. Belirsizlik Sıfatları	31
1.5.2.3. Sayı Sıfatları.....	31
1.5.2.4. Soru Sıfatları	31
1.6. ZARFLAR	31
1.6.1. Yer Zarfları.....	31
1.6.2. Zaman Zarfları	31
1.6.3. Durum Zarfları	32
1.6.4. Miktar Zarfları.....	32
1.7. ZAMİRLER.....	32
1.7.1. Şahıs Zamirleri	32
1.7.2. İşaret Zamirleri.....	32
1.7.3. Belgisiz Zamirler.....	32
1.7.4. Soru Zamirleri	32
1.8. EDATLAR	33
1.9. İKİLEMELER	33
1.10. FİİL ÇEKİMİ.....	33
1.10.1. Haber (Bildirme) Kipleri.....	33
1.10.1.1. Görülen Geçmiş Zaman	33
1.10.1.2. Öğrenilen Geçmiş Zaman.....	34

1.10.1.3. Gelecek Zaman.....	34
1.10.1.4. Geniş Zaman	34
1.10.2. Dilek (Tasarlama) Kipleri	34
1.10.2.1. Dilek Şart Kipi	34
1.10.2.2. İstek Kipi.....	35
1.10.2.3. Emir Kipi.....	35

2. BÖLÜM

LATİNCE-TÜRKÇE SÖZLÜK	36
A.....	36
AB AC.....	36
AC	37
AD	39
AD Æ	41
AG	45
AG AC	45
AH AL.....	47
AM	50
AN.....	54
AP.....	60
AQ.....	62
AQ AD	63
AR.....	64
AU.....	74
BA.....	78
BE.....	81
BE BI.....	82

BI.....	82
BLA BO	83
BO	84
BRA.....	85
BU	85
CA	86
C	86
CAL CAM.....	89
CAN	90
CA	92
CA CE.....	97
CE.....	98
CE CH.....	100
CH	101
CI.....	102
CI CL.....	104
CL.....	105
CL CO	106
COE.....	107
CO	108
CR	115
CR CU.....	119
CU	119
DA.....	124
DE	124
DE DI	126

DI.....	127
DI DO.....	130
DO.....	131
DO DU.....	132
DU.....	132
E.....	134
EB EC.....	134
ED.....	135
EG EI.....	136
EL.....	136
EM.....	137
EP.....	138
EP EQ.....	138
EQ.....	139
ER.....	139
ES ETEV.....	140
EX.....	141
FA.....	142
FE.....	147
FI.....	150
FI FL.....	154
FL.....	154
FO.....	156
FR.....	159
FR FU.....	163
FU.....	164

FU GA.....	166
G.....	166
GA.....	166
GU GE.....	167
GE	167
GL	170
GL GN GO.....	171
GR.....	172
GU.....	175

3. BÖLÜM

TÜRKÇE SÖZLÜK.....	178
A.....	178
B	187
C	200
Ç	204
D.....	209
E	223
F.....	229
G.....	232
H.....	241
I	245
İ	251
J.....	251
K.....	260
L	280

M.....	281
N.....	290
O.....	293
Ö.....	296
P.....	297
R.....	301
S.....	303
Ş.....	319
T.....	321
U.....	328
Ü.....	331
V.....	332
Y.....	333
Z.....	334
SONUÇ.....	338
KAYNAKÇA	342

KISALTMALAR

Ar.	: Arapça
ET	: Eski Türkçe
EAT	: Eski Anadolu Türkçesi
Erm.	: Ermenice
Far.	: Farsça
s.	: sayfa
T	: Türkçe
TT	: Türkiye Türkçesi
Lat.	: Latince
vb.	: ve benzeri
Yun.	: Yunanca

TABLÖLAR

Tablo 1: Metinde Kullanılan Latin Harfli Transkripsiyon Alfabeti..... 8

Tablo 2: Metinde Kullanılan Arap Harfli Transkripsiyon Alfabeti 10

GİRİŞ

Dilin, insanların birbiriyle anlaşmasını sağlayan doğal bir araç ve kendine özel ilkeleri olan, bu ilkelerle gelişebilen bir varlık olduğunu, Ergin şöyle tanımlar:

Dil, insanlar arasında anlaşmayı sağlayan tabii bir vasıta, kendine mahsus kanunları olan ve ancak bu kanunlar çerçevesinde gelişen canlı bir varlık, temeli bilinmeyen zamanlarda atılmış gizli antlaşmalar sistemi, seslerden örülmüş içtimai bir müessesedir (2013: 3).

Dilin, kendisine özel ve birçoğunun insan tarafından çözülmesi mümkün olmayan niteliklere sahip olduğunu, Aksan şu şekilde tanımlar:

Dil, bir anda düşünemeyeceğiniz kadar çok yönlü, değişik açılardan bakınca başka başka nitelikler bildiren kimi sırlarını bugün de çözemediğimiz büyümlü bir varlıktır. O gerek insan gerek toplum gerek insan ve toplumdaki ayrı düşünülemeyecek olan bilim, sanat, teknik gibi bütün alanlarla ilgili bulunan, aynı zamanda onları oluşturan bir kurumdur (2015: 11).

Toplumların gelenekleri, inançları, yaşayış şekilleri, o toplumun diline yansır. Dil, insanlar arasında iletişimin sağlanması, insanların anlaşabilmesi, hayatta gerekli birçok şeyi yerine getirmesi için en önemli etkenlerden biridir. Dilin, bu özelliğini kayıt altına alan yöntemlerden biri de sözlükler ve bu amaç ile oluşturulan gramer kitaplarıdır.

Dil, insanların birbirleriyle iletişimini sağladığı gibi ortak bir kültürün de oluşmasını sağlar. Farklı toplulukların dilini anlayabilmek, o dilde kendini ifade edebilmek için o dilin söz varlığını ve gramer kurallarını bilmek gerekir. Dil öğretimi için de gramer kitapları ve sözlükler oluşturulmuştur.

Türklerle diğer milletler göç, ticaret, savaş gibi birçok sebepten dolayı karşılaşmışlar, birbirlerini tanımış ve birbirlerinin dillerini öğrenmişlerdir. Bu da dil alanında çalışmaların oluşmasına vesile olmuştur. Bu çalışmalar dillerin ses ve biçim özelliklerini, söz varlığını kayıt altına almış ve geleceğe aktarılmasında önemli bir araç olmuştur.

Dil alanında yapılan çalışmalarda meydana gelen farklılıkların tespit edilmesi için, transkripsiyon metinlerine başvurulmuştur. Transkripsiyon

metinleri, yabancıların dil öğretiminde başvuracağı kaynaklardan biridir. Bu metinlerin büyük çoğunluk, yabancı dildcilerin Türkçeyi öğrenmek ve öğretmek için hazırladığı sözlük ve gramerlerdir.

Bekar, transkripsiyon metinlerinin önemini şöyle ifade eder:

Transkripsiyon metinleri yazı ve konuşma arasındaki farklılıkları, dönemin söz varlığını ve dil öğretim materyallerinin hazırlanış yöntemlerini tespit etme imkânı veren, aynı zamanda içinde barındırdıkları deyimler, atasözleri, bilmeceler, fıkralar ve türkülerle kültürel değerleri günümüze taşımaları bakımından son derece önemli eserlerdir. Bu sebeple araştırmacıların ilgisi her geçen gün daha çok transkripsiyon metinlerine yönelmektedir. Bunun neticesinde değişik ülkelerde –özellikle de İtalya, Almanya, Fransa - Türkçe öğretimi amacıyla hazırlanmış iki veya çok dilli transkripsiyon metinleri bulunmuştur, bulunmaya devam etmektedir (2018: 20). Farklı dilleri konuşan topluluklar farklı sebeplerle birbirlerinin dillerini öğrenir veya öğrenmek isterler. Bundan ötürü, dil aktarımında meydana gelen farklılıkların tespiti için transkripsiyon metinlerine başvurulmuştur.

Transkripsiyonlu metinler birçok nedenden dolayı yazılmıştır. Bunlar arasında dini ve kültürel konular olduğu gibi askeri ve ticari konular da bu metinlerin yazılmasında en önemli faktörlerdir.

Yılmaz'a göre, transkripsiyonlu metinlerin yazılma sebepleri şunlardır:

1. *Türklerle irtibata kurmak isteyen Avrupa devletlerinin tercümanlarını yetiştirmek.*
2. *Türklerle ticari ilişkiler kuran Avrupalı tüccarlara yardımcı olabilmek,*
3. *Türkler arasında Hristiyanlığı yayması için yetiştirilen misyonerlere Türkçeyi kısa zamanda ve kolayca öğretmek.*
4. *Türklerle askeri, siyasi ve diplomatik ilişkileri kolaylaştırmak.*
5. *Türklerle irtibata geçmek için kullandıkları Hristiyan ve Musevi tercümanların hilelerinden, aldatmalarından kurtulmak.*
6. *Rusya gibi kendi sınırları dahilindeki Türk halklarıyla irtibatları kolaylaştırmak ve sağlamlaştırmak.*

7. *Tamamen ilmi kaygılarla Türkçeyi ve Türk kültürünü tanımak yer almaktadır* (2018: 86-92).

Transkripsiyon metinleri, çeşitli Batı dillerinde yazılmış olarak görülür. Transkripsiyon metinlerinin yazılma sıklığı Türklerin Avrupa devletleriyle ilişkilerinin geliştiği 18. ve 19. asırda artmış görünmektedir (Yağmur, 2018: 87). Üzerinde çalıştığımız sözlük 18. yüzyılda oluşturulmuş, Latince -Türkçe ve Almanca olmak üzere üç dilli bir eserdir. Bu dönemin özelliklerini barındırmaktadır.

Türkçenin tarihi dil araştırmalarında belirli bir çevre için yazılan eserlerin gölgelediği Osmanlı Türkçesinin, fonoloji, morfoloji ve sentaksı için yapılacak araştırmalarda, Türkçenin en önemli canlı tanığı transkripsiyon metinleridir. Özellikle Osmanlı Türkçesinden günümüz Türkiye Türkçesine geçişteki bazı morfonolojik değişmelerin eski harfli dil yadigarları ve transkripsiyon metinleri ile birlikte değerlendirilmesi, dil çalışmalarında Osmanlı Türkçesinin kalıplaşmış imlâsından kaynaklı hâlâ sisli olan alanların aydınlatılması açısından önemlidir (Yağmur, 2018: 207).

Dilini bilmediğimiz insanlarla anlaşabilmek için, o dilin işleyiş yapısını ve gramerini basit düzeyde bilmek gerekir. Transkripsiyon metinleri de dilin konuşulan en basit halini gösteren kaynaklardır. Türkçeyi öğrenmek isteyen birinin yapacağı ilk şey bu Transkripsiyon metinlerine ulaşmak olmalıdır.

Yüzyıllara göre transkripsiyon metinlerinden bazıları şunlardır:

Kıpçaklara ait *Codex Cumanicus*, 14. yüzyılda Kıpçaklarla ticari ilişkilerde bulunan İtalyan tüccarlar ve Hristiyanlığı yaymak isteyen Alman misyonerler tarafından hazırlanmıştır.

Bartholomæo Georgieuz'in 1567 tarihli "De Tvrcarvm Moribvs Epitome" adlı eserdir.

Jesuit Papazı Pietro Ferraguto (1580-1656), Napoli Milli Kitaplığında yer alan *Grammatica Turca* üzerine Prof. Luciano Rocchi'nin "Dittionario della Lingua Turchesca" adlı eserdir.

Pietro Ferraguto (1611) (Pietro Ferraguto'nun Türkçe Sözlüğü, 1611) adlı monografik çalışması ve Ferraguto grameri ile aynı dönemde oluşturulmuş *Institutionum Linguae Turcicae Libri Quatuor* (Dört Bölümde Türk Dilinin Esasları) adlı Latin harfli transkripsiyon metnidir.

Andrea Du Ryer'in 1630 yılında oluşturduğu *Rvdimenta Grammatices Linguae Turcicae* (Türk Dilinin Esasları) adlı Türkçe grameridir.

Bolognalı Giovanni Battista Montalbano'nun 1622-1632 yıllarında oluşturduğu *Turcicae linguae per terminos latinus educta Syntaxis in usum eorum qui in Turciam missiones subeunt ad nutum sacrae congregationis de propoganda fide* adlı Türkçe grameridir.

Jacobus Nagy de Harsany'nin 1672 tarihli *Colloquia Familiaria Turcico Latina Seu Status Turcicus Loquens* adlı grameridir.

Meninski (1620/?1623-1698)'nin oluşturduğu *Thesaurus Linguarum Orientalium Turcicae-Arabicae-Persicae* isimli üç ciltlik sözlüğüdür.

Thomas Chabert'in 1789 yılında oluşturduğu *Kurze Anleitung zur Erlernung der türkischen Sprache, für Militär Personen. Sammt einer Sammlung von nützlichen Gesprächen, Ausdrücken und Redensarten und einem Handlexikon der gebräuchlichsten Wörter* adlı çalışmasıdır.

18. yüzyılda Latin harfli Türkçe gramer ve sözlüklerin arttığı görülür. Bu eserlerden *A Grammar of the Turkish Language* (Thomas Vaughan, 1709), *Èlemens De La Langue Turque...* (Pierre-François Viguier, 1790), *Primi Principi Della Grammatica Turca...* (Cosimo Comidas da Carbognano, 1794)'daki 18. yüzyıl Türkçesi örnekleridir.¹

¹ Detaylı bilgi için bkz. Beytullah Bekar, "1789 Yılında Askerî Personel İçin Yazılmış Almanca-Türkçe Transkripsiyon Metni" *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi* S. 12 (2018), s.20-21 ve Ömer Yağmur, "Erken Dönem Türkçe Transkripsiyon Metinleri ve Bunların Dil Araştırmaları Açısından Önemi", *FSM İlmî Araştırmalar İnsan ve Toplum Bilimleri Dergisi* S.4 (2014), s. 205-211

A) JOHANN CHRISTIAN CLAUDIUS'UN HAYATI VE ESERLERİ

A.1. Hayatı

Elimizde, Johann Christian Claudius ile ilgili sınırlı bilgi mevcuttur. Johann Christian Claudius 1676 yılında Almanya'da dünyaya gelmiştir. 1745 yılında hayatını kaybetmiştir. Johann Christian Claudius 1720'de Leipzig'de Arapça ve Türkçe dersleri vermiştir. Birçok dilde çalışmalar yapmıştır. İncelemesini yaptığımız *Compendiosvm Lexicon Latino-Tvrnico-Germanicvm* adlı eseri bunlardan biridir. Johann Christian Claudius ayrıca bazı Türkçe yazmaları da Latinceye çevirmiştir.

1730 yılında Johann Christian Claudius tarafından yazılan sözlük, üç dilli bir sözlüktür. Yazar, bu sözlüğü hazırlarken öncelikle Osmanlı coğrafyasında bulunmuş ve orada konuşulan dili öğrenmiştir. Konuşma dili ile yazma dili arasındaki farklılık, yazarın çalışmasına da yansımıştır. Bu da sözlükteki kelimelerin yazılışından ziyade duyduğu şekilde aktarmasına neden olmuştur. Halkın konuştuğu şekliyle yazıya geçirmesi, ister istemez yazı dili ile konuşma dili farklılıklarının ortaya çıkmasına sebebiyet vermiştir.

A.2. Eserleri

1. *Scopelismi criminis Arabiae rudera evari generis antiquitatibus excussa.*

2. *Theoria & praxis linguae Arabicae he Grammatica Arabica.*

3. *Herkunft, Leben und Thaten, des persianischen Monarchens.*

4. *Specimen ex historia literaria orientali de nonnullis historicis ac geographis, Arabicis, Persicis, Turcicis.*

5. *Theoria & praxis linguæ arabicæ, h.e. Grammatica arabica ... Accessit analysis libri Hiobi, qua usus linguæ arabicæ, per singula capita, uberius monstratur.*

6. *The chronicles of a traveller or, A history of the Afghan wars with Persia, in the beginning of the last century, from their commencement to the accession of Sultan Ashruf.*

7. *Historie der Gelehrsamkeit Unserer Zeiten, Darinn Nachrichten von neuen Büchern, Leben Gelehrter Leute, und andere dergleichen Merckwürdigkeiten ertheilet werden.*

8. *Excerptum Alcoranicum de peregrinatione sacra: hoc est, caput vigesimum secundum Alcorani variantibus lectionibus. Jo. Christ.*

9. *Clodii Lexicon Hebraicum selectum in quo voces variores et obscurae codicis Hebraei biblici illustratur* (<http://worldcat.org/identities>, 2020).

B) ÇALIŞMA HAKKINDA GENEL BİLGİLER

B.1. Çalışmanın Konusu

18. yüzyıl Osmanlı Türkçesi Dönemi eserlerinden *Compendiosvm Lexicon Latino-Tvrcico- Germanicvm* adlı sözlüğün A-G harfleri arasını, dil ve imlâ yönünden incelenmiştir. Latince-Türkçe bölümde, Latin harfli yazıya aktarılmış ve kelimelerin anlamı verilmiştir. Türkçe sözlük bölümünde, madde başı kelimelerin hangi dilden geldikleri belirtilmiştir. Sonuç kısmında çalışmada yer alan kelimelerin ekleri ve eklerin ses uyumları hakkında bilgiler verilmiş, söz varlığı hakkında değerlendirmeler yapılmıştır.

B.2. Çalışmanın Önemi

Osmanlı Türkçesi dönemi, Eski Anadolu Türkçesinin devamı niteliğinde olup, 16. yüzyıldan başlayıp, 20. yüzyıla kadar varlığını sürdüren dönemdir. *Compendiosvm Lexicon Latino-Tvrcico- Germanicvm* adlı sözlük, 18. yüzyıl Osmanlı Türkçesi dönemi eseri olması ve yabancılar için hazırlanmış olması önem teşkil etmektedir. İçeriğinde görülen ses ve şekil özellikleri, söz varlığı, diğer dillerle etkileşimi tespit edilmesi açısından önem teşkil etmektedir.

B.3. Çalışmanın Kapsamı

18. yüzyıl Klasik Osmanlı Türkçesi dönemine ait bir sözlüktür. Sözlük Latince, Osmanlı Türkçesi ve Almanca olmak üzere üç dilli bir eserdir. Sözlük 1882 sayfadan oluşmaktadır. İnceleme yaptığımız kısım alfabetik sıraya göre A-G harflerini kapsamaktadır.

B.4. Çalışmanın Yöntemi

Sözlük çalışması üç bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde, çalışmanın dil ve imlâ özellikleri detaylı bir şekilde incelenmiştir. İkinci bölüm, Latince-Türkçe sözlükten oluşmaktadır. Bu bölümde sözcükler alfabetik sıra gözetilerek incelenmiştir. **Adamas, الماس Elmas** şeklinde olan orijinali;

Adamas: Elmas الماس (*elmās* 'elmas'). (s.7) şeklinde düzenlenmiş, madde sonunda da incelenen sözcüğün sayfa numarası verilmiştir.

Yazarın yabancı olması, sözlüğü oluştururken, kelimeleri duyduğu ya da algıladığı gibi yazıya geçirmesi, yazı diliyle konuşma dili arasında farklılıklar oluşturmuştur. Bu durum dikkate alınarak Latinize edilmiş ve günümüz yazı diline çevrilmiştir:

Abbatiffa: Tekje Kislar Chatuni تكيه قزله خاتوني

(*tekje kızlar hātunı* 'tekke kızlar hatunu') (s.1). Dil ve imlâ bölümünde, bu farklılıklar incelenmiş ve karşılaştırılmıştır.

Üçüncü bölüm, Türkçe sözlükten oluşmaktadır. Bu bölümde, Latince madde başları kaldırılmış, yerine Türkçe madde başları getirilmiş. Madde başı kelimelerin hangi dilden geldiği belirtilmiştir. Türkçe ve Arap harfli yazılışlarına olduğu gibi yer verilmiş ve günümüz Türkçe yazı diline çevrilmiştir. Madde başları numaralandırılmış, madde sonunda incelenen sözcüğün sayfa numarası gösterilmiştir:

Adamas, الماس Elmas : Elmas (<Ar. *el-mās*) الماس (*elmās* 'elmas'). (s.7) şeklinde düzenlenmiştir.

Sonuç bölümünde, inceleme değerlendirilmiş ve çıkarımlar yapılmıştır.

LATİN HARFLİ TRANSKRİPSİYON ALFABESİ

Ses karşılığı	Metinde kullanılan	Örnekler
a, ā	a, ia	kabarmak, giah (gah), inkiar (inkar)
b	b	badem, begienme (beğenme)
c	ç, g, ġ	çenkleşmek (cenkleşmek), aġhaġi (çam ağacı), kowgi (kovcu)
ç	ç, c	çekirge, cetin (çetin)
d	d	daire, daiatmak (dayatmak)
e	e, ie	ebedi, feraġie (ferace), fereġe (ferace), akćie (akçe)
f	f	falakaja (falakaya), fidan
g, ġ	ġ, g	kuzi kulaghi (kuzu kulağı), dalgalanmak
h, ħ	h, ch, çh	hacet, muchalif (muhalif), taçhta (tahta)
ı	ı, y	ırmak, ıslanmak, şaşkynlyk (şaşkınlık)
i	i, ie, y	demiri, demirġie (demirci), şairlyk (şairlik)
j	-	-
k, k̄	k, c	kirpi, kabuk, caput (kaput)
l	l	lahana, lanet
m	m	melek, merhem
n, ñ	n, g	nefes, nişan, deñiz (deniz)
o	o, io	olmiş (olmuş), çiook (çok)

ö	ö, iö	dökmek, çïömelmek (çömelmek)
p	p	parlamak, parmak
s, ş	s	sefa, sapan
ş	ś	şırıldamak (şırıldamak), şairlyk (şairlik)
t, t̄	t	tabancia (tabanca), tamam
u	u, iu	dutam (tutam), çïukur (çukur)
ü	ü, iü, iu	jüreklik, bilegiü (bileği), bögiirmek (böğürmek)
v	u, w	haiuan (hayvan), kowği (kovci 'kovcu')
y	i, j, y	peida (peyda), jaban (yaban), yemek
z, z̄, ž, ž̄	z, s, dz	zemberek, zabt, zahireci, yavuslandırmak (yavuzlandırmak), dzaman (zaman)

Şekil 1: Metinde kullanılan Latin Harfli Transkripsiyon Alfabeti

ARAP HARFLİ TRANSKRİPSİYON ALFABESİ

a, ā	آا	j	ژ
a, e, ı, i, u, ü	أا	ş	ص
‘	ء	ž, đ	ض
b, p	ب	ţ	ط
p	پ	z	ظ
t	ت	‘	ع
s	ث	ğ	غ
c, ç	ج	f	ف
ç	چ	ķ	ق
ħ	ح	k, g, ñ	ك
ħ	خ	l	ل
d	د	m	م
z, d	ذ	n	ن
r	ر	v, u, ū, ü, o, ö	و
z	ز	h, a, e	ه
s	س	y, ı, i	ی

Şekil 2: Arap Harfli Transkripsiyon Alfabetesi

1. BÖLÜM

DİL VE İMLÂ ÖZELLİKLERİ

1.1. İMLÂ ÖZELLİKLERİ

1.1.1. Arap Harfli Ünlülerin Yazımı

1.1.1.1 /a/ Ünlüsünün Yazımı

Sözlükte /a/ ünlüsü söz başında elif ve medli elif ile olmak üzere iki şekilde gösterilmiştir:

• **Elif (ا) ile:** اشمق aşmaq (117.A), ارتمقلق artmaqlıq (106.A), اتش ateş (126.A).

• **Medli elif (آ) ile:** آرو aru (109.A), آكله ākile (52.A), آفرين āferīn (16.A).

İç seste elif, güzel he’li kullanımı gösterilmiştir:

• **Elif (ا) ile:** اقصاچ aqşaç (50.A), ساچ saç (1761.S), برات berat (172.B).

• **Güzel he(ه) ile:** تخته سي tahtası (864.Ğ).

Söz sonunda ise elif ve güzel he’li kullanımı gösterilmiştir:

• **Güzel he(ه) ile:** بونده bunda (297.B), قمبره qumbara (849.G), فالاقه يه falaqaya (2049.F).

• **Elif (ا) ile:** جوزا cevzā (873.Ğ), هوا hevā (908.H), هندبا hindiba (926.H).

1.1.1.2. /e/ Ünlüsünün Yazımı

Ön seste /e/ sesi elif ile gösterilmiştir:

• **Elif (ا) ile:** اكينجي ekinci (665.E), الماس elmas (680.E), انكلمك eniklemek (691.E).

İç seste ise herhangi bir işaretle gösterilmemiştir:

دكنك deĝnek (474.D), دميرجي demirci (493.D), درين derin (513.D), كزلمك gizlemek (778.G)

Son seste ise güzel h (ه) ile gösterilmiştir:

• **Güzel h(ه) ile:** كبه kebe (799.G), كوسه köse (1332.K), كرسنه kereste (1448.K).

1.1.1.3. /ı/ ve /i/ Ünlülerinin Yazımı

Söz başında bu sesler elif ve elif-ye’li şekilde kullanılmıştır:

• **Elif (ا) ile:** ائانمق inanmaq (975.I), ائان inan (973.I), ائكار inkār (984.I).

• **Elif-ye (ى) ile:** ائكئ iki (953.I), ائئانمق inanmaq (976.I), ائئ iç (940.I).

İç seste ye ile gösterilmiş ya da herhangi bir işaret kullanılmamıştır:

• **Ye (ى) ile:** ائئئئئئئ içkici (4.I), ائئئئئئ hāzīne (25.H), ائئئئئ serir (114.Ğ).

Herhangi bir işaretin kullanılmadığı örnekler:

ائئئئ zindan (961.C), ائئئئ gitmek (760.G), ائئئئئ çıkarmak (832.G).

Söz sonunda ise ye’li şekilde gösterilmiştir:

• **Ye (ى) ile:** ائئئئئ demiri (59.G), ائئئئ emeli (685.E), ائئئئ ekşi (667.E).

1.1.1.4. /o/, /ö/ Ünlülerinin Yazımı

Ön seste: Ön seslerde /o/ ve /ö/ ünlüleri elif+vav (و) ile yazılmıştır:

• **Elif vav (و) ile:** ائئئئئئ a öğrenmek (1671.Ö), ائئئئئ ökçe (1674.Ö), ائئئئئ oğlan (1633.O).

İç seste /o/ ve /ö/ (و) gösterilmiş ya da herhangi bir işaretle gösterilmemiştir:

• **Vav (و) ile:** ائئئئئئ koşmak (1388.K), ائئئئئئ korkmaz (1386.K), ائئئئئ konaq (1379.K).

1.1.1.5. /u/ /ü/ Ünlülerinin Yazımı

Ön seste /u/ ve /ü/ ünlüsü elif+vav (و) ile yazılmıştır:

• **Elif vav (و) ile:** ائئئئئئ uzun (2133.U), ائئئئئئ uzaklık (2131.U), ائئئئئ ulaşmak (2110.U).

İç seste /u/ ve /ü/ (و) ile gösterilmiş ya da herhangi bir işaretle gösterilmemiştir:

• **Vav (و) ile:** قوش kuş (1418.K), طرنا turna (2088.T), صندوق şandük (1796.S).

Söz sonunda ise vav (و) ile gösterilmiştir:

وردو ordu (1665.O), دردلو derdlü (509.D), دلو delü (482.D).

1.1.2. Arap Harfli Ünsüzlerin Yazımı

Uygur yazısının etkisi ve Arap yazısındaki imkânsızlıklar dolayısıyla Türkçe kelimelerin ön iç ve son seslerindeki /ç, t, p/ gibi ünsüzler ilk dönem eserlerinde c (ج), d (د), b (ب), harfleri ile karşılanmıştır. Her ne kadar sonrada bu sesleri karşılayan harfler kullanılmaya başlanmış ise de yazmalarda çeşitli sebeplerle fonetik bir anlam taşımayan ikili yazılışlar yer almıştır (Korkmaz, 2005: 488).

1.1.2.1. /c/ ve /ç/ Ünsüzlerinin Yazımı

/ç/ ünsüzü nüshalarda çim (چ) gösterilmiştir. Söz başında ç’li kullanım:

چابالمق çabalamaq (383.Ç), چاقır çakır (387.Ç), چالقماق çalkamaq (390.Ç).

Söz içinde ç’li kullanım:

پچارز paçariz (1601.C), چرچوه لمك çerçevelemek (311.C), چيچكلنمك çiçeklenmek (405.Ç).

Söz sonunda ç’li kullanım:

اڭاچ ağaç (22.A), قاچ kaç (235.B)

/ç/ ünsüzü çim (چ) şekilli kullanımıyla birlikte cim (ج) ile gösterilen örnekleri de sözlüğümüzde mevcuttur:

اڭاچ ağaç (20.A), اڭاچلري ağaçları (24.A), بورج borc (264.B)

Söz içinde cim (ج) kullanımı:

بلدورچين buldurcin (295.B), اچى acı (35.A), بودايچى budayıcı (285.B), بلمجه bilmece (90.B).

1.1.2.2. /d/ ve /t/ Ünsüzlerinin Yazımı

t-d değişikliği kelime başında görülen ve Batı Türkçesinde geniş ölçüde meydana gelen bir değişiklikdir. Eski Türkçede kelime başında d yerine t sesi bulunmaktaydı. Eski Türkçedeki kelime başındaki t'ler sonradan Batı Türkçesinde d sesi olmuştur: til>dil, timek>demek, taş>dış vb. Eski Türkçedeki t'ler Batı Türkçesinde d'li iken Osmanlıca Türkçesi döneminden sonra bugünkü Türkçede tekrardan t'li olmuştur: türlü>dürlü>türlü, tutmak>dutmağ>tutmağ vb. (Ergin, 2013: 91). Sözlüğümüzde t (ت), tı (ط) ve d (د)'li kullanımlı Şekiller mevcuttur:

Sözlüğümüzde n seste ince kelimelerde genellikle t'li(ت) kullanımlar mevcuttur:

تنلو tenl (2064.T), تزك tezok (2076.T).

Kalın sıradan kelimelerin n seslerinde genellikle tı (ط) Şekli ile kullanılmıştır:

طایچی tapıcı (2020.T), طایق tayaq (2013.T), طاتلو tatlu (2029.T).

n seslerde kalın kelimelerde t (ط) yerine t (ت) ile yazılan örnekler de mevcuttur:

تارلا tarla (2022.T), تارنی tañrı (2010.T),

Kalın ve ince sıradan /t/'lerin tonlu Şekilde d (د) ile yazıldığı kullanımlarda mevcuttur:

داتمق dadmağ (439.D), دانه لو dnel (454.D), داقمق daqmağ (447.D).

1.1.2.3. /p/ nsznn Yazımı

Sözlükte n seste p nsz (پ) kullanımı düzenlidir:

پرمق parmaq (1072.P), پك pek (1710.P), پاشا paşa (1704.P).

Metnimizde iç seste p nsznn yazımı düzenlidir:

یاپوچی yapucı (1069.), ییراق yapraq (1067.J), یاپی yapı (1063.J).

1.1.2.4. /ñ/ nsznn Yazımı

Sözlüğümüzde ñ nsznn yazılışı (ك) Şeklindedir:

دكز deniz (503.D), چاكلك qañlık (352.), سوکورمك sñrmek (1149.J).

1.1.2.5. /s/ Ünsüzünün Yazımı

/s/ ünsüzü sin (س) ve sad (ص) harfleri karşılanmıştır. /s/ sesi ince ünlülü kelimelerde sin (س) ile yazılırken; kalın ünlülü kelimelerde ise sad (ص) ile yazılmıştır:

سونمك (117.S), صاچ (1762.S), صفاال (1786.S), سچمك (1822.S), صاچ (1762.S), صفاال (1786.S), سچمك (1822.S), سونمك (117.S).

1.2. SES ÖZELLİKLERİ

Dillerdeki kelimler hep aynı kalmazlar. Zamanla bu dillerde ki sesler doğal olarak değişim göstermektedir. Var olan yazılı metinler bu kelimlerdeki değişimleri bize göstermektedir. 18. yüzyılda oluşturulan sözlüğümüzde ünlü ve ünsüzlerle ilgili ses özellikler şu başlıklar altında ele alınabilir.

1.2.1. Ünlüler (vokaller)

Sözlüğümüzde ünlüler: a, e, ı, i, o, ö, u, ü. Arapça ve Farsça kelimeler'den kaynaklı ā, ū, ī uzun ünlüleri de bulunmaktadır.

1.2.1.1. Ünlü Uyumları

Vokal uyumu bir kelimedeki ünlülerin çeşitli bakımlardan birbirlerine uyması durumudur. Türkçede bir kelimenin ünlüleri çeşitli bakımlardan birbirlerine benzerler. Türkçede bir kelimenin ünlüleri arasında açık bir uygunluk vardır. Var olan bu ünlü uygunluğu kalınlık-incelik ve düzlük-yuvarlaklık bakımlarından olmak üzere iki nokta etrafında toplanır (Ergin, 2013: 70).

1.2.1.1.1. Kalınlık-İncelik (Büyük Ünlü) Uyumu

Türkçenin en temel özelliklerinden biridir. Sözcük kökünün ağız boşluğunun ön veya ardından çıkarılan ünlülerden oluşu, bu köke getirilen ekleri kendisine benzetir. Kalın sıradan ünlülerle başlayan köklere kalın sıradan ekler, ince sıradan ünlülerle başlayan köklere ise ince sıradan ekler getirilir. Türkçenin bu özelliği yabancı dillerden alınmış sözleri bile büyük ölçüde etkileyecek kadar güçlüdür (Karaağaç, 2015: 118). Sözlüğümüzde kalınlık-incelik uyumu tam değildir.

ırlayığı (995.I), souklik (1920.S), yakın (1048.J)

1.2.1.1.2. Düzlük- Yuvarlaklık (Küçük Ünlü) Uyumu

Düzlük yuvarlaklık uyumu; “Bir kelimedeki seslerin düzlük-yuvarlaklık bakımından birbirine uymasındır.” (Ergin, 2013: 72). Türkçede bir kelimedeki düz sesler (a, e, ı, i) düz seslerin, yuvarlak sesler (o, ö, u, ü) ise dar yuvarlak (u, ü) veya düz geniş (a, e) seslerin birbirini takibi şeklindedir. Bugünkü Türkiye Türkçesinde düzlük-yuvarlaklık uyumu kuvvetli iken “Türkçenin ilk devirlerinden beri umumileşip sağlam kaideler olarak ortaya çıkmadığı malumdur” (Timurtaş, 2012: 27). Sözlüğümüzü incelediğimizde düzlük yuvarlaklık uyumu tam değildir:

yitürmek (1096. J), olıgelmiş (1656.O), inanmak (975.I)

1.2.2. Ünlü Değişmeleri

Türkçede gerek kelime köklerinde gerek eklerde bulunan ünlüler çeşitli değişmelere uğramışlardır. Bu değişmelerin hangi sebeplerle gerçekleştiği kesin olarak ortaya konulamamıştır (Akkuş, 1995: 23).

1.2.2.1. i-e

Türkçede kelime başında ve ilk hecedeki bazı e’lerin i, bazı i’lerin e olma durumu hep vardır. Bu durum Eski Türkçeden beri vardır (Ergin, 2013: 79). Sözlüğümüzde bu e-i değişimi örneği vardır:

virnek (1168.K), girü (9152.W), gice (801.G)

1.2.2.2. ı-i

ı-i değişik Türkçede ı vokalinin, normladeden kısa olmasından dolayı ortaya çıkmıştır. Eski Anadolu Türkçesinin başlarında meydana gelmiştir (Ergin, 2013: 80). Sözlüğümüzde bu durum kendini göstermektedir:

yokari (2136.Ü), irakdan (2130.U), kağıdı (2142.V), çıkmak (416.B).

1.2.2.3. u-ı

u-ı değişimi Eski Anadolu Türkçesinden sonra kendini göstermiştir (Ergin, 2013, s. 81). Sözlüğümüzdede örnekeri mevcuttur:

jaruğ (367.Ç), tatlu (2029.T), yarum (282.B), şadun (1172.K)

1.2.2.4. ü-i

Eski Anadolu Türkçesinden sonra ortaya çıkması ile beraber, bugün bile bazı ağızlarda eski şeklini devam ettirmektedir (Ergin, 2013: 81). Çalışmamızda bu örnekler mevcuttur:

öninde (1681.B), öpiş (270.B), egdürmek (1421.B).

1.2.2.5. o, ö- u, ü

o, ö- u, ü değişikliği kelime başında görülen bir değişiklikir. Başta veya ilk hecedeki o, ö'ler zamanla u, ü'ye dönüşmüşlerdir. Bu durum Eski Türkçe ile sonraki devirlerde de kendini gösterdiği gibi şivler ve ağızlar arasında da görülen bir değişiklikdir (Ergin, 2013: 81). Bu değişiklik sözlüğümüzde örnekleri görülmektedir:

urumcek (2120.U), bokmek (261.B), ogramak (1643.O), ölke (1676.Ö), örmek (1683.Ö)

1.2.2.6. u, ü- a, e

Eski Türkçe ile yeni devirler arasında görülen bu değişiklik, u, ü'lerin a, e'ye dönüşmesi durumudur (Ergin, 2013: 82). İncelediğimiz sözlükte de örnekleri az da olsa mevcuttur:

gidürmek (797.G), lağum (1462.L), monastir (1493.M)

1.2.3. Ünsüzler (Konsonantlar)

1.2.4. Ünsüz Değişmeleri

Dilimizde ses değişmelerinin büyük bir kısmını ünsüzlerle ilgili ses değişikleri meydana getirir. Türkçe dillerinde olduğu gibi Batı Türkçesinde de ünsüz değişmeleri ünlü değişmelerinin yanında sayılarına uygun bir fazlalık gösterir (Ergin, 2013: 82-83). Sözlüğümüzde başlıca ünsüz değişmeleri şunlardır:

1.2.4.1. b-v

b-v değişikliği bazı b'lerin v olmasıdır. Bilindiği üzere Eski Türkçede kelime başında v- sesi bulunmamaktaydı. Eski Türkçede b ünsüzü ile başlayan bazı sözcükler Batı Türkçesinde v olmuşlardır: bar>var, barmağ>varmağ, birmek>virmek gibi (Ergin, 2013: 84). Bu örneklere sözlüğümüzde rastlamaktayız:

virmek (110.A), varmağ (124.A)

Kelime başındaki ve sonundaki b-v değişikliği Eski Türkçe döneminde başlayarak sonraki dönemlerde daha da etkisini göstermiştir. Batı Türkçesindeki eb>ev, yabız>yavuz, subar> suvar değişimlerinde olęu gibi. (Ergin, 2013: 84). Sözlüğümüzde sözcük başında ve sonunda -b-v- değişimi:

ev (721.E), suvarmaklık (1449.S)

1.2.4.2. k-g

Eski Türkçe söz başı k ünsüzü Eski Anadolu Türkçesi ve Klasik Osmanlı Türkçesinde ötümlenmiştir. Arap harfli yazıda k ve g için ayrı işaretler kullanılmadığı için k>değişimini eski yazılı metinlerde tespit edebilmeyi zorlaştırmaktadır. k->g değişikliği Eski Türkçeden Batı Türkçesine geçtikten sonra ortaya çıkmıştır. Bu değişme hadisesi büyük ölçüde olmakla beraber umumi değildir, yani birçok kelimenin k 'si g olduğu halde, bazı k 'ler de korunmuş ve bugüne kadar da öyle gelmiştir (Yelten, 2009: 86). Sözlüğümüzü incelediğimizde Batı Türkçesinden kaynaklı olarak Eski Türkçedeki k'li kullanımlar yerini g'lere bırakmıştır:

geçmek (755.G), geyik (808.G), göz (834.G).

1.2.4.3. k-ğ

k-ğ değişikliği kelime içinde ve sonunda görülen bir değişiklikdir. Batı Türkçesinde bu değişiklik Eski Anadolu Türkçesinde karşımıza çıkmaktadır: ayak>ayağ, çıkan>çıhan, yakın>yağın vb. Eski Anadolu Türkçesinden sonra Osmanlı Türkçesinde bu durum tamamen k'lı şekile dönmüştür (Ergin, 2013: 89). Sözlüğümüzde bu durum k'lı şekildedir:

چقماق çıkmaq (416.Ç), يقماق yakmaq (425.Ç), يقين yakın (1048.J).

Sözlüğümüzde nadir olsada aḥşam örneğini görmekteyiz: aḥşam (43.A).

1.2.4.4. b-m

Bu değişikliğe Batı Türkçesinde ve Eski Anadolu Türkçesinde karşılarız: ben>men. Osmanlı Türkçesinde tamamiyle m’li kullanım terkedilmiş b’li kullanıma geçilmiştir (Ergin, 2013: 90). Sözlüğümüzde Osmanlı Türkçesi dönemi çalışması olduğundan bu kullanım görülmemektedir:

ben (206.B), benzer (212.B)

1.2.4.5. t-d

t-d değişikliği kelime başında görülen ve Batı Türkçesinde geniş ölçüde meydana gelen bir değişikliktir. Eski Türkçede kelime başında d yerine t sesi bulunmaktaydı. Eski Türkçedeki kelime başındaki t’ler sonradan Batı Türkçesinde d sesi olmuştur: til>dil, timek>demek, taş>diş vb. Eski Türkçedeki t’ler Batı Türkçesinde d’li iken Osmanlıca Türkçesi döneminden sonra bugünkü Türkçede tekrardan t’li olmuştur: türlü>dürlü>türlü, tutmak>dutmak>tutmak vb (Ergin, 2013: 91). Sözlüğümüzde t ve d’li ikili kullanım mevcuttur:

دانه dānelü (454.D), داتمق dadmaq (439.D), داقمق daqmaq (447.D), طياق tayaq (2013.T), طاپيچي tapııcı (2020.T).

1.2.4.6. d-y

Türkçenin tarihi gelişmesinde ve şivelerin ayrılmasında çok önemli olan bu değişiklik Eski Türkçenin sonlarına doğru oluşmaya başlamıştır: adak>ayak, örneğinde olduğu gibi. Batı Türkçesi y tarafındadır. d-y değişimi Batı Türkçesinin içinde olan bişey değil, Eski Türkçe ile Batı Türkçesi arasında olan bir durumdur (Ergin, 2013: 93-94). Sözlüğümüzde y’li kullanım mevcuttur:

adak> ayak (43.A), adğır>ayğır (44.A), adartmak>ayartamak (47.A).

1.2.4.7. b-p

b-p değişikliği kelime başında görülür. Türkçede b ile başlayan kelimeler sonradan b'ye dönmüşlerdir. Batı Türkçesinde bu değişiklikle karşılaşmaktayız. Eski Türkçede b-p bakımından b'li taraftadır. Eski Anadolu Türkçesinde b'li kullanımlar bazı kelimelerde yerine p'li kullanımlara bırakmıştır: bre>pire, bek>pek, barmak>parmak vb. (Ergin, 2013: 83). Sözlüğümüzde p'li kullanım şeklinde dir:

پرمق parmak (1702.P), پك pek (1710.P), پاشا paşa (1704.P), پشمش pişmiş (1724.P).

1.2.5. nsz İkizleşmesi

Sözlüğümüzde nsz ikizleşmesi örnekleri mevcuttur:

اسسيلنمش issilenmek (1018.I), استمق issitmak (1022.I), اسجاج issicağ (1017.I).

1.2.6. nsz Uyumu

nszler arasındaki bir tonluluk-tonsuzluk uyumudur. Türkçede tonlu nszler tonlu ünsüzlerle, tonsuz nszler de tonsuzlar veya tonsuz karşılığı bulunmayan tonlularla yan yana bulunabilir (Karaağaç, 2015: 119). Sözlüğümüzde nsz uyumuna uygun örnekler olduğu gibi nsz uyumuna aykırı örneklerde mevcuttur:

yakıştırmak (1046.J), yapıştırmak (1070.J).

1.3. şEKİL ÖZELLİKLERİ

Bu bölümde sözlüğümüzde tespit edilen yapım ve çekim ekleri incelenmiştir. Eklerin Eski Türkçe ve Eski Anadolu Türkçesi dönemlerindeki durumu ve kullanım işlevleri incelenip örnekler verilmiştir.

1.3.1. Yapım Ekleri

Yapım ekleri; “kelime kök ve gövdelerine getirilerek kelimenin yeni bir kavram kazanmasını sağlayan” (Gülensoy, 2000: 368).

1.3.1.1. İsimden İsim Yapma Ekleri

İsimden isim yapma ekleri isim kök ve gövdelerinden isim yapmak için kullanılan yapım ekleridir (Ergin, 2013: 54).

+ak

Eski Türkçedeki +GAk küçültme ve kuvvetlendirme ekiyle ilişkisi olan bu ek genellikle tek heceli kelimelere gelerek benzetme ve küçültme işleviyle az sayıda adlar türetmiştir (Korkmaz, 2009: 35). Sözlüğümüzde örnekleri mevcuttur:

yanak (1055.J), kucak (1400.C)

+an, +en

İşlek bir ek olmamakla birlikte ekin Eski Türkçe, Orta Türkçe ve Eski Anadolu Türkçesinde hep aynı şekilde kullanıldığı görülür (Yelten, 2009: 01). Sözlüğümüzü incelemizde bu ekin kullanımına nadirde olsa rastlamaktayız:

oğlan (1642.O).

+ca, +ce, +ça, +çe:

Aslında eşitlik, benzerlik ve karşılaştırma görevinde bir ad çekimi olan +CA eki kalıplaşma yoluyla sınıf değiştirerek zamanla bir yapım ekine de dönüşmüştür. Yapım eki olarak sıfat, zarf ve adlar türetir (Korkmaz, 2009: 36). Sözlükte örnekleri görülmektedir:

ağçe (2005.T), gizlice (840.G).

+cı, +ci, +çı, +çi

Eklendiği kelimenin ünlü ve ünsüz uyumlarına bağlı olan bu ek, Türkiye Türkçesinin en işlek eklerinden biridir. Meslek, görev, sahiplik, alışkanlık gibi işlevlere sahiptir (Korkmaz, 2009: 41). Bu ek sözlükte kullanımı işlektir:

eyerci (1863.S), öküzci (1650.O), nöbetçi (1624.N), kömürçi (1440.K),

+sız, siz, +suz, +süz

Bu ek isimlerden hem isim hem de sıfat olarak kullanılan vasıf isimleri yapar (Ergin, 2013: 160). Eski Anadolu Türkçesi evresinde ünlü uyumu dışına çıkmış sadece yuvarlak ünlülü olarak kullanılmıştır. Osmanlı Türkçesi

döneminde ekin düz şekilleri tekrar meydana gelmiş ve ses uyumu çerçevesinde dört şekilli ile günümüze kadar gelmiştir (Ergin, 2013: 161). Sözlüğümüzde incelediğimiz kısma kadar ki bölümde -sız, -siz, -suz şekli ile kullanımı mevcuttur:

nasipsiz (1607.N), kılsız (869.C), yolsız (1127.J).

+cık, +cik, +cuk, +cük

Eski Türkçede bulunmayan bu ek, kendisinin bir eşi olan -cak, -cek ekinden türemiştir (Ergin, 2013: 165). Çalışmamızda da -cık, -cik şekilleri mevcuttur:

kapancık (1210.K), çatalcık (399.Ç), kaduncık (1172.K).

+daş

Bu ekimiz Eski Türkçeden beri kullanılan sahası çok geniş olmamakla beraber işleliğini muhafaz eden, zamanla kullanımı artmış bir yapım ekidir. Başlıca fonksiyonları eşlik, ortaklık ve aitlik, bağlılık ifade eden isimler yapmaktır: arka-daş, karın-daş vb. (Ergin, 2013: 167). Sözlüğümüzde de kullanımı mevcuttur:

karındaş (1224.k), kardaş (1224.K), yoldaş (1667.O)

+inci, +ıncı:

Sayı isimlerinden sonra gelerek sayı sıfatları türetir ve bu yolla sıfat ve zarflar yapar (Gülsevin, 1997: 1187). Nadir olsada örneği mevcuttur:

dördinci (577.D).

+re,+ ra:

Yön gösteren zarflar ve zaman zarfları türetmeye yarar (Gülsevin, 1997: 119). Sözlüğümüzde örneği mevcuttur:

taşra (2026.T).

+lı, +li, +lu, +lü

Eski Türkçede ek -lîğ, -lîğ, -lûğ, -lûğ şeklinde idi. Eski Türkçede iki ve daha çok heceli kelimelerin sonunda bulunan g ve ğ'lar Batı Türkçesinde

düştüğü için bu ekteki g ve ğ'lar düşmüştür. Eski Anadolu Türkçesinde yalnız yuvarlak olarak görmekteyiz. Ekin düz vokalli şekilleri daha sonra Osmanlıca içinde ortaya çıkmıştır. Bugün bu ek tam birçok şekillik içindedir (Ergin, 2013: 60). Sözlükte ek -lu, -lü şekilleri kullanımı işlektir. Nadir olsada -li şeklide tespit edilmiştir:

datlı (464.D), tenlü (1561.M), gayretlu (771.G)

+lık, +lik, +luk, +lük

Bu ekin tarihi seyrine baktığımızda Eski Türkçede vokali düzlük-yuvarlaklık uyumuna tabi olmuş olup ekin bugünkü gibi dört şeklide vardır. Eski Anadolu Türkçesinde ek vokal olarak uyum dışında kalmış ve Batı Türkçesinin ilk devresinde ekin yalnız düz şekilleri kullanılmıştır. Bu kararsızlık Osmanlıca içinde sona ererek vokal uyumunu tamamlanmış ve dört şeklide kullanıla gelmiştir (Ergin, 2013: 56). Sözlükte dört şeklide tespit edilmiştir:

şaşkınlık (1977.Ş), mihmānlık (2205.Z), duşmanlık (611.D) kemlik (131.K).

1.3.1.2. İsimden Fiil Yapma Ekleri

İsimden fiil yapım ekleri isim kök ve gövdelerinden fiil yapmak için kullanılan eklerdir. Bu ekler isim köklerine, isimden veya fiilden yapılmış isim gövdelerine gelirler. Fakat bu ekler gövdelerden fiil yapmakta çok az kullanılır, genel işlevleri köklerden fiil yaparlar (Ergin, 2013: 79).

+la-, +le-

Eski Türkçeden beri Türk lehçelerinde canlı ve çok işlek olan bir isimden fiil türetme ekidir. Tek ve çok heceli her türlü isim kök ve gövdeleriyle sıfat ve zarf gibi isim soylu sözcüklere de eklenerek geçişli ve geçişsiz fiiller türetir. (Korkmaz, 2009: 116). Sözlükte -la, le kullanımı işlektir:

öğütlemek (1609.N), mahmūzlamak (876.C), kucaklamak (1399.K),

+ar-, +er-

+a- ve -r- birleşmesinden oluşan bu ek “yapma” bildiren bir birleşik ektir (Korkmaz, 2009, s. 113). Sözlüğümüzde azda olsa örnekleri vardır:

yaşarmak (1087.J)

+ık-

Eski Türkçeden uzanagelen ve “oluş” bildiren geçişsiz fiiller türeten bir ektir. Eski Türkçeden günümüze gelindiğinde ekin kullanımı azalmıştır (Korkmaz, 2009: 15). Sözlüğümüzde kullanım nadirdir:

acıık (17.A)

1.3.1.3. Fiilden İsim Yapma Ekleri

Fiilden isim yapım ekleri fiil kök ve gövdelerine ya da isim kök ve gövdelerinden oluşturulmuş fiil gövdelerine getirilen eklerdir. Türkçede bu tür eklerin sayısı oldukça fazladır. Bunlar içinde kalıplaşarak herhangi bir nesnenin ismi olanlar da vardır. Yine bu grupta yer alan bazı ekler ise doğrudan doğruya soyut ve somut nesne ismi türeten eklerdir (Yelten, 2009, s.158).

-cek

Metnimizde örnekleri mevcuttur:

sevilecek (1869.S), gelecek (1654.O)

-gu, -gü

Türkçede duygu isimleri yapan bu ek Eski Anadou Türkçesi döneminde yuvarlak ünlülü olarak kullanılmıştır (Gülsevin ve Boz, 2013, s.107). Metnimizde örneği mevcuttur:

sevgülü (1470.L)

-mak, -mek

Bu ek eskiden beri Türkçenin fiilden isim yapım eklerinin başında gelir ve fonksiyonu fiillerin hareket isimlerini yapmaktır (Ergin 2013, s. 185). Metnimizde kullanımı işlektir:

salmak (1795.S), sararmak (1801), yapmak (1064.J)

-ış, -iş, -uş, -üş

Bu ek fonksiyon bakımından aşağı yukarı - ma, - me gibi olup onun gibi iş ifade eden fiil isimleri yapar (Ergin, 2013, s. 187).

bayılış (154.B), öpiş (270.B), yarış (367.Ç)

-ık, -ik, -uk, -ük

Metnimizden şu örnek verilebilir:

bölük (279.B), delik (485.D), açıklık (485.D)

-ak

Metimizde işlek bir kullanımı yoktur:

bıçak (224.B)

-ıcı, -ici

Metimizde işlek bir kullanımı vardır:

dolandırıcı (66.A), aldatıcı (66.A), satıcı (132.A)

1.3.1.4. Fiilden Fiil Yapma Ekleri

Fiilden fiil yapım ekleri fiil kök ve gövdelerine eklenerek fiil yapma işlevinde kullanılan eklerdir. Bu ekler fiil köklerine, isim veya fiillerden yapılmış fiil gövdelerine eklenirler. Sayıları azdır ama işleklik olarak çekim eklerine yakın bir genişliktedir. Bu eklerin bir özelliğide belirli fonksiyonlarının olmasıdır. Bu fonksiyonlarının nedeni fiilden yine bir fiil yapmalarıdır (Ergin, 2013: 200).

-ar-, -er-

Bu ek ünsüzle biten geçişsiz belirli bazı fiillerden geçişli fiiller türeten bir ettirgenlik ekidir (Korkmaz, 2009: 26). Örnekleri sözlüğümüzde mevcuttur:

çıkarmak (1159.J), koparmak (1162.K)

-dır-, -dir-, -dur-, dür-

Türkçede eskiden beri var olan ve işlek olan fiilden fiil yapım eklerindedir (Ergin, 2013: 212). Sözlüğümüzde -dur-, dür-kullanımı işlektir:

dindürmek (30.A) dolandırmek (69.A), kaldırmak (1665.O)

-ur-ür-

Görev bakımından -Ar- eki ile aynı işlevdedir. Geçişli ve geçişsiz fiil köklerinden ettirgen fiiller türetmeye yarar (Korkmaz, 2009: 131). Sözlüğümüzde kullanımı örneklenmiştir:

pişürmek (1923.P), kaçurmak (1167.K), süürmek (1956.J).

-l-

Türkiye Türkçesinin kullanımı en işlek fiilden fiil türetme eklerindedir. Hem çatı eki olma hem de özel anlamda yeni kelimeler türetir. Genel olarak ünsüzle biten geçişli fiil kök ve gövdelerinden “olma” ya da “yapılma” bildiren fiiller türetir (Korkmaz, 2009: 27). Ekimizin kullanımı işlektir

beğenilmiş (190.B), kısılması (247.B), yorulmak (1085.J).

-n-

Türkçenin en eski dönemlerinden beri kapsamlı kullanım özelliği olan, işlek bir ektir. Asıl işlevi genellikle geçişli fiillerden “olma” bazen de “yapma” bildiren dönüşlü fiiller türetmektir (Korkmaz, 2009: 30). Sözlüğümüzde de kullanımı işlektir:

Edinmek (12.A), giyindirmek (826.G), yemişlendürmek (1106.J), kuşanmak (1424.K).

-r-

Görev bakımından -Ar- eki ile aynı işlevdedir. Geçişli ve geçişsiz fiil köklerinden ettirgen fiiller türetmeye yarar (Korkmaz, 2009: 31).

azdurmak (47.A), egdürmek (261.B), kaçurmak (1167.K).

-ş-

Türkçede eskiden beri çok işlek olarak kullanılan fiilden fiil yapma eklerinden biridir. İşlev amacı ortaklık ifade etmek ve bu ortaklıkla fiiller meydana getirmektir. Bundan ötürü -ş- ekine ortaklaşma eki denir. (Ergin, 2013: 207). Sözlüğümüzde kullanımlara mevcuttur:

alıştırmak (75.A), dögüşmek (372.Ç), çekişmek (406.Ç)

1.4. İSİMLER

Canlı cansız bütün varlıkları ve mefhumları tek tek veya cins cins karşılayan ve varlıklara ad olan sözcüklerdir (Ergin 2013: 218).

1.4.1. İsim Çekim Ekleri

1.4.1.1. Çokluk Eki

Çokluk eki isimlerin çokluk şekillerini yapan işletme ekidir. Türkçede geçmişten beri -lar, -ler şekliyle kullanılır (Ergin, 2013: 220). Sözlüğümüzde çokluk ekine örnekler:

sefalar (397.Ç), haliler (1187.K), oturağlar (1160.E)

1.4.1.2. İyelik Ekleri

İyelik ismin kendisine tabi olan unsurlarla, kendisinin ilgili bulunduğu kelimelerle münasebetini ifade eden gramer kategorisidir. İyelik şekli bir bağımlılık, aidiyet, mülkiyet gösterir (Ergin, 2013: 29).

1.4.1.2.1. Teklik 1. kişi

Eski Türkçeden beri eklendiği kelimenin ünlü durumuna göre her iki duruma da girebilen bu ekin ünlüsü Eski Anadolu Türkçesinde daima yuvarlaktır (Akkuş, 1995: 140). Sözlüğümüzdede yuvarlak şekildedir:

makbulümdür (189.B), atüm (1140.J), sultanüm (792.G).

1.4.1.2.2. Teklik 2. kişi

yüzünden (122.A), adetinden (75.A)

1.4.1.2.3. Teklik 3. kişi

aru diken (528.D), dis eti (548.D), çale' begi (549.D), aru yeri (109.A).

1.4.2. Hâl Ekleri

Hal ismin kendi dışında kalan kelimelerle münasebetini ifade eden gramer kategorisidir. Türkçede hâller, isimlerin kendisinden sonra gelen kelimelerle ilişkisini gösterir (Ergin, 2013: 29).

1.4.2.1. Yalın Hâl

Bu hal ismin, karşıladığı nesne ve kendisine tabi olan isim dışında hiçbir ilişki ifade etmeyen halidir. İsimlerin başka bir unsura bağlı olmayan normal teklik, çokluk ve iyelik şekilleri yalın hâldedir (Ergin, 2013: 228).

el (675.E), ev (721.E), kör (825.G)

1.4.2.2. İlgi Hâli Eki

Bu ek ismin başka bir isimle münasebeti olduğunu ifade eden durumudur. İsmi bu hali eksiz olduğu gibi daha çok ekli olur (Ergin, 2013: 228). Sözlüğümüzde örnekleri mevcuttur:

yıldızûn tâl`i (965.I), koyunun ahurı (1730.K).

1.4.2.3. Yükleme Hâli Eki

Bu durum ya eksiz ya da +(y)I/+(y)U ekiyle karşılanır (Korkmaz, 2009: 23). Sözlüğümüzde ı, i`li örnekleri mevcuttur:

atüm yemini (1140.J), çadırını şormak (89.A), sözünü (72.A)

1.4.2.4. Yönelme (Yaklaşma) Hâli

Bu hâl ismin kendisine yaklaşma ifade eden fiillere bağlanmak için girdiği hâldir. Sürekli ekli işlevindedir (Ergin, 2013: 228). Sözlükte yaklaşma hal eki işlevi işlektir:

Sıraya (27.A), aşağıya (112.A), üstüne (124.A), şuya (224.B)

1.4.2.5. Bulunma Durumu Hâli

Eylemdeki oluş ve kılışın yerini bildiren durumdur. İlgili ada +DA eki getirilerek karşılanır (Korkmaz, 2009: 24). Örneklerimiz şu şekildedir:

dilde (516.D), önünde (1681.Ö), altında (115.A),

1.4.2.6. Ayrılma Hâli

Bu ek ismin kendisinden uzaklaşma ifade eden fiillere münasebetini gösteren halidir. Sürekli eklidir ve lokatif ekidir (Ergin, 2013: 228). Çalışmamızda tonlu ve tonsuz şekilli örneklerimiz mevcuttur:

adetinden (75.A), kâmiştan (1198.K), başdan (176.B), ateşten (1640.O)

1.4.2.7. Vasıta Hâli

Türkçede instrumental eki -n'dir. Eski Türkçede işlek olan bu ek Batı Türkçesinde işlekliliğini kaybetmiştir (Ergin, 2013: 237). Eski Türkçeden beri, dilin doğu ve batıdaki kollarında kullanılmış olan +(I)n/+(U)n eki bugün Türkiye Türkçesinde bazı kalıplaşmış sözlerde kullanılan ölü bir ektir. Bugün ile edatından ekleşmiş olan +(y)lA eki ile karşılanır (Korkmaz, 2009: 25). Sözlüğümüzde +ile şekli işlektir:

doymalık ile (562.D), dostlık ile (590.D), yürek ile (794.G).

1.4.2.8. Eşitlik Hâli

Eski Türkçede yalnız +ça, +çe şekli bulunan ekin, Eski Anadolu Türkçesi döneminde c'li şekilleri meydana gelmiştir. Lakin Osmanlı Türkçesinin sonlarına doğru uyuma aykırı olarak eski ç 'li şekilleri koruyan örnekler mevcudiyetini sürdürmüştür (Yelten, 2009: 292).

buyukçe (289.B), pekçe (539.D).

1.4.3. Soru Eki

Soru yoluyla bilgi almayı amaçlayan soru cümleleridir (Karahan, 2010: 107). Sözlüğümüzde azda olsa örneği mevcuttur.

vaqi' midür degül mi? (1542.M), Türkçe söyler mi siz? (1542.M).

1.4.4. İsim Tamlamaları

İsim tamlaması iyelik ilişkisi ile birbirine bağlanmış iki veya daha çok isimden oluşan tamlamadır. İsim tamlamaları tamlayan ya da tamlanan öğelerinin ek alıp almamalarına göre üç çeşide ayrılır.

1.4.4.1. Belirtili İsim Tamlaması

Tamlayanı ilgi durumu eki tamlananı ise teklik 3. kişi iyelik eki alan isim tamlamasıdır. Metnimizden çok sayıda örneği bulunmaktadır:

kıoyunuñ budi (283.B), arabenün kıutbi (94.A)

1.4.4.2. Belirtisiz İsim Tamlaması

Tamlayanı eksiz yalın halde bulunan, tamlananı teklik 3. Kişi iyelik eki alan isim tamlamasıdır. Bu isim tamlaması çeşidi de metnimizde çokça görülmektedir:

ereze ağacı (693.E), bok böceği (259.B), berber vilayeti (214.B), aru yeri (109.A).

1.4.4.3. Takısız İsim Tamlaması

Tamlayan ve tamlananın ek almadığı isim tamlaması çeşididir. Bu tür tamlamalarda tamlayan tamlananın neye benzediğini ya da neden yapıldığını belirtir. Metnimizde çokça örneği tespit edilmiştir:

demir tekyesi (491.D), demir kenti (490.D).

1.5. SIFATLAR

1.5.1. Niteleme Sıfatları

Canlı ve cansız varlıkların renk, şekil, biçim, koku, mesafe, huy, alışkanlık, yetenek, beceri gibi çeşitli dış ve iç özelliklerini bildiren sıfatlardır (Korkmaz, 2009: 361). Sözlüğümüzde örnekleri işlektir:

aķ hıřār (48.A), aķ kefal (49.A), tatlu şu (465.D).

1.5.2. Belirtme Sıfatları

1.5.2.1. İşaret Sıfatları

Varlıkları gösterme yoluyla belirten sıfatlardır. Türkiye Türkçesinde bu işlevi üstlenmiş olan bu, şu, o sıfatları aslında zamirdir, ancak bir ismin önünde kullanılmaları durumunda sıfat görevi üstlenirler (Korkmaz, 2009: 385)

ol kıader (1653.O)

1.5.2.2. Belirsizlik Sıfatları

Nesneleri belirsiz olarak bildiren ön adlardır. Bu sıfatlar dış vasıflarını, miktarlarını belirsiz olarak bildirirler (Ergin, 2013: 254).

bir miktar (236.B), hiç nesne (218.B), bir zaman (239.B)

1.5.2.3. Sayı Sıfatları

Sayı sıfatları nesneleri sayılarını bildirmek suretiyle ortaya konan kelimelerdir. (Ergin, 2013: 249). Sözlüğümüzde örnekleri mevcuttur:

dördüncü parmak (577.D), iki kerre (958.I), uç köselü (2100.U).

1.5.2.4. Soru Sıfatları

Varlıkları soru yoluyla belirten sıfatlardır. İsmi önüne gelen soru sözcükleri ile karşılanır (Korkmaz, 2009: 393). Metnimizde örneği nadirde olsa vardır:

ne sebepten (1620.N), bir miktar kaç nice (237.B), ne mikdardür (237.B)

1.6. ZARFLAR

Zarflar zaman, yer ve miktar isimleridir. Tek başlarına sıfat olmadığı gibi tek başına zarfta mevcut değildir. Kelime gruplarında zarf olarak kullanılan isimler zaman, yer, hal ve miktar isimleridir. Zarflar tabii olan unsurlar olarak Türkçede bağındıkları kelimelerden önce gelir (Ergin, 2013: 259). Zarflar kendi içinde çeşitli türleri vardır:

1.6.1. Yer Zarfları

Bunlar evrende bir yer ifade eden yer isimleridir. Metnimizde örneği mevcuttur:

ön (1677.Ö), ilerü (1677.Ö), yokuşu çıkmaq (1125.J), taşra (2026.T).

1.6.2. Zaman Zarfları

Bunlar zarf olarak kullanılan çeşitli zaman isimleridir (Ergin, 2013: 260). Metnimizde örnekleri bulunmaktadır:

ebedi (644.E), daima (644.E), gice gündüz (801.G), irta (801.G).

1.6.3. Durum Zarfları

Bunlar hal ve tavır ifade ederler. Metnimizde örnekleri nadirdir:

peşin virmek (1722.P), revan olmak (1721.R)

1.6.4. Miktar Zarfları

Bunlar azlık çokluk ifade eden, miktar, derece bildiren zarflardır. Diğer zarflardan farklı olarak tek başlarına bir şey ifade etmezler. Kullanımı sınırlıdır (Ergin, 2013: 262). Örnekleri metnimizde mevcuttur:

çok kerre olmuş (423.Ç), pek sevmek 1711.P).

1.7. ZAMİRLER

Zamirler isimlerin yerini tutan, kişileri ve nesnelere temsil veya işaret ederek karşılayan bir gramer kategorisidir. Mevcutları sınırlı, ancak işlevleri bakımından kapsamaları oldukça geniştir (Korkmaz, 2009: 399).

1.7.1. Şahıs Zamirleri

Bunlar varlıkları şahıslar halinde ve temsil suretiyle karşılayan kelimelerdir. (Ergin, 2013: 265). Metnimizde nadir olsada örnekleri vardır:

ben (206.B), sen pīrāye (1841.S), bana bir eyü reng etti (168.B), benüm cānüm (792.G).

1.7.2. İşaret Zamirleri

Varlıkları işaret ederek, göstererek karşılayan zamirlerdir (Korkmaz, 2009: 420). Metnimizde nadir olsada örnekleri vardır:

bana bir eyü reng etti (168.B).

1.7.3. Belgisiz Zamirler

Bunlar nesnelere belirsiz olarak temsil eden zamirlerdir. (Ergin, 2013: 279). Metinde örnekleri mevcuttur:

kimse (138.B), bir kimse (138.B), hiçbir kimse (138.B), kimsene (138.B).

1.7.4. Soru Zamirleri

Canlı ve cansız varlıkları soru yoluyla temsil eden zamirlerdir (Korkmaz, 2009: 441). Sözlüğümüzde örneği mevcuttur:

niçün (1620.N)

1.8. EDATLAR

Edatlar, tek başlarına anlamları olmayan, ad ve ad soylu kelime ve kelime gruplarından sonra gelerek anlam bakımından bunlarla sıkı sıkıya bağlı bulunan, gramer bakımından onlara hâkim olan ve eklendikleri kelimeler ile cümlenin öteki kelimeleri arasında çeşitli anlam birlikteliği kuran sözcük türleridir (Korkmaz, 2009: 1052). Metnimizde örnekleri mevcuttur:

zulm ile (2213.Z), şiş ile urmak (447.D), cevır ile (44.Z), küçükden beri dostlık (843.G), başiret üzre olmak (178.B).

Bağlaçlar, cümleleri şekil ve anlam yönüyle birbirine bağlayan, bunlar arasında çeşitli anlam ilişkileri kuran sözcük türleridir. Çalışmamızda örnekleri azda olsa mevcuttur:

ya devlet basa ya kuzgun leşe (1425.K).

1.9. İKİLEMELER

Aynı, yakın ya da zıt anlamlı iki sözcüğün bir tek sözcük gibi işlev görmek üzere yan yana gelmesiyle oluşan tekrar gruplarıdır (Eker, 2003: 370). Sözlüğümüzde örnekleri şu şekildedir:

köşe bucağ (287.B), köşe nişin (287.B), karşı karşı (1233.K).

1.10. FİİL ÇEKİMİ

Fiiller, varlıkların yaptıkları iş ve eylemleri, kılışları ya da onlarla ilgili oluşları, yargıları zamana ve kişiye bağlayarak anlatan sözcüklerdir (Gencan, 2001: 300).

1.10.1. Haber (Bildirme) Kipleri

1.10.1.1. Görülen Geçmiş Zaman

Görülen geçmiş zaman kipi, özel kullanımların dışında genel olarak fiildeki oluş ve kılışın söylendiği andan daha önceki bir zamanda bitmiş, tamamlanmış olduğunu gösteren bir zaman dilimini içine alır. Bu zaman dilimindeki oluş ve kılışın bitmişliğine konuşan ya da tanık olmuştur (Korkmaz, 2009: 584). Kullanımı az olmakla beraber düz şekillidir. Sözlüğümüzde örnekleri şu şekildedir:

çatladi (367.Ç), serden geçdi (1853.S).

1.10.1.2. Öğrenilen Geçmiş Zaman

Öğrenilen geçmiş zaman eki Eski Türkçede ve Eski Anadolu Türkçesi dönemlerinde -mış, -miş 'tir. Eski Türkçeden beri kullanımı küçük ünlü uyumu dışında kalmıştır. Sözlüğümüzde kullanımı yaygındır:

çok kerre olmuş (423.Ç), pişmemiş (355.C), şuarılmış (1948.S).

1.10.1.3. Gelecek Zaman

Eski Türkçede gelecek zaman “-gay, -gey; -taç1, -teçi; - ç1, - ç1” ekleriyle yapılmıştır. Eski Anadolu Türkçesinde ise gelecek zaman eki “- ısar, -iser” di (Timurtaş, 2012: 125). Gelecek zaman eki olarak kullanılan -acak, -ecek ise Eski Anadolu Türkçesinin son dönemlerine kadar işlek bir sıfat-fiil eki olarak kullanılırken 15. yüzyıldan itibaren gelecek zaman çekiminde de kullanılmaya başlanmıştır (Gülsevin ve Boz, 2004: 76). Sözlükte sadece bir örneği vardır oda -ecek şeklindedir:

sevilecek (1868.S), sevilecek (1654.O), olacağ (1654.O)

1.10.1.4. Geniş Zaman

Geniş zaman kipi geçmişten geleceğe uzanan geniş bir zaman dilimindeki oluş ve kılışları içine alır. Her üç zaman arasında gidip gelen bir esnekliğe sahiptir (Korkmaz, 2009: 637). Sözlüğümüzde örnekleri şu şekildedir:

meyve vermez ağaç (1553.M), kuş öter (1422.K), bilmez (231.B).

1.10.2. Dilek (Tasarlama) Kipleri

1.10.2.1. Dilek Şart Kipi

Eski Türkçedeki -sar/-ser şart ekinin devamı olduğu ve -sar/-ser ekinin de istek fiilleri türeten bir +sa-/+se- eki ile geniş zaman ekinin kaynaşmasından oluşmuştur (Korkmaz, 2005: 163). Sözlüğümüzde kullanımı mevcut değildir.

1.10.2.2. İstek Kipi

İstek kipi Eski Türkçede gelecek zaman eki olarak kullanılan -ğa, -ge (-ğay, -gey) ekinden gelmiştir. Batı Türkçesine geçişte ekin başındaki g, ğ düşmüş böylece Eski Anadolu Türkçesinde -a, -e ortaya çıkmıştır (Yelten, 2009: 301)

kapu kapamak (1213.K), yemeklenmek (1104.J)

1.10.2.3. Emir Kipi

Eylem kök ve gövdelerine getirilen kip eki aynı zamanda kişiyi de karşıladığından, kip ekiyle birlikte ayrıca kişi ekleri kullanılmaz. Dolayısıyla her kişi için ayrı bir emir kipi eki vardır (Korkmaz, 2009: 665). Emir eklerinin şahıslara göre görünümü tarihsel olarak şu şekilde olmuştur: Teklik 1. kişi emir eki Eski Türkçede -ayın, -eyin şeklindedir. Teklik 2. kişide eksiz ya da -ğıl, -gil ekiyle yapılan çekimler görülür.1 Teklik 3. kişi için Eski Türkçede -zun, -zün; -sun, -sün ekleri kullanılmıştır. Eski Anadolu Türkçesinde ise -sun, -sün olarak kullanılmıştır. Çokluk I. kişi eki her zaman -alum, -elüm şeklindedir. Çokluk 2. kişi emir ekleri -ñ, -uñ, üñ, -ñuz, -ñüz, -uñuz, ünüz 'dür. Çokluk 3. Kişi emir eki ise -sunlar, -sünler 'dir. Sözlüğümüzde yukarıda belirttiğimiz kullanımlardan sadece -n'li kullanımı mevcuttur:

Kenetlenmek (136.K), kuşanmak (256.K),

2. BÖLÜM

LATİNCE-TÜRKÇE SÖZLÜK

A

1. Ab: Den دن (-den 'ayrılma hal eki'), ez از (ez 'den hali edatı'). (s.1)
2. Abacus: Tachta تخته (tahta 'tahta'), akcie tachtafi آنچه تخته سي (akçe tahtası 'akçe tahtası'), Far. peimane giah پيمانه گاه (peymāne gāh 'peymane gah: kadeh yeri'). (s.1)
3. Abbas: Kieşişler ufta كشيşler استا (keşişler usta 'keşişler ustası'), baş ata باش انا (baş ata), Ar. reis ul kuşfān رئيس القسان (re'īs-u'l- kuşfān 'reisul kussan: keşişler reisi'), reifulkefis رئيس القسيس (re'īs- u'l- kefis 'reisul kesis: keşişler reisi'). (s.1)
4. Abbatissa: Tekje Kislar Chatuni تكيه قزلر خاتوني (tekye kızlar hātunı 'tekke kızlar hatunu'), baş ana باش انا (baş ana), ufta (usta), Chatun (hatun). (s.1)
5. Abbatia: Manastir مناسطر (manastır 'manastır'), tekie tekke تكيه (tekye, tekke 'tekke'). (s.2)
6. Abdomen: Jskiembe اشكنبه (işkenbe 'işkembe'). (s.2)
7. Aberrare: şapmak صاپمق (şapmak 'sapmak'). (s.2)
8. Abies: Ćiam ağhaği چام اغاجي (çam ağacı 'çam ağacı'), Ćiam fiştughi چام فستغي (çam fıstığı 'çam fıstığı'). (s.2)
9. Abolere: Refid, bettāl etmek رسيد بطل اتمك (resid 'resid', battāl etmek 'battal etmek: hareketsiz durmak, işlemez olmak). (s.2)
10. Abolla: Ferağie fereğe فراهه (ferāce 'ferace: kaftan, tünik'). (s.2)
11. Abominari: İnkıar etmek انكار اتمك (inkār etmek 'inkar etmek'), kerh giörmek كره كورمك (kerh görmek 'iğrenme, tikslenme'), neferin etmek نفرين اتمك (neferin etmek). (s.2)
12. Abortire: Oglan duşürmek اوغلان دوشورمك (oglan düşürmek 'oglan düşürmek'). (s.2)

AB AC

13. Abortus: Duşuk دوشك (*düşük*). (s.3)
14. Abfynthium: Pelun پلون (*pelun 'pelin'*), Efsentin افسنتين (*efsenti'n 'efsentin: pelin otu'*). (s.3).
15. Abftinere, bkz. tenere (s.3): Ali komak, Tutmak الي قومق طومتق (*alı komak, tutmak 'alı komak, tutmak'*), tutuşmak طوتشتمق (*tutuşmak 'tutuşmak'*), hoş tutmak خوش طومتق (*hoş tutmak 'hoş tutmak'*), madfur tutmak معذور طومتق (*ma'zūr tutmak 'mazur tutmak'*), fözini سوزني (*sözünü 'sözünü'*), hiç jere هيچ يره (*hiç yere*), chatyrinde tutmak خاطرنده طومتق (*hātırında tutmak 'hatırında tutamak'*). (s.801)
16. Abfurdus: Na makul نا مغقول (*nā ma'kū'l 'namakul: makul olmayan'*), Fars. bimene بيمغني (*bīme 'ne 'bimene: tutarsız'*), bihude بيهوده (*beyhūde 'beyhude'*). (s.3).
17. Abundare, vide unda: (*bol*). (s.3)
18. Academia: Midras مدراس (*midrās 'midras: medrese'*). (s.3)
19. Acanthis f. Carduelis: faki Kuş ساقى قوش (*sākī kuş 'saki kuş'*). (s.3)
20. Accedere, bkz. cedere (s.3): Sawulmak, jerini vermek صاولمق يريني ورمك (*şavulmak, yerini vermek 'savulmak, yerini vermek'*), geri çekilmek كرو چكلمك (*geri çekilmek 'geri çekilmek'*), jan wirmek يان ورمك (*yan vermek*). (s.116)
21. Accendere: Giöjündürmek كويندورمك (*güyündürmek 'giyindirmek'*), jakmak ياقمق (*yağmak 'yakmak'*). (s.3)
22. Accidere, bkz. cadere (s.3): Duşmek دوشمك (*düşmek*). (s.95).
23. Accipere, bkz. capere (s.3): Almak, dutmak المق طومتق (*almak, tutmak 'almak, tutmak'*). (s.106)
24. Accipiter: Ciakir چاقير (*çakır 'çakır'*), ciailak چيلاق (*çaylak 'çaylak'*). (s.3)

AC

25. Accommodare: Jakyşturmak ياقشترمق (*yakıştırmak 'yakıştırmak'*). (s.4)
26. Accufare: Kovlamak قولامق (*kovlamak 'kovlamak: dedikodu etmek.'*). (s.4)

27. Accufator, delator: Kowgī قوجي (kovcı 'kovcu: arkadan söz söyleyen, çekiştiren kimse'). (s.4)
28. Acedia: Kiehellik كهلك (kehellik 'tembellik'). (s.4)
29. Acediofe: Kiehellikileه كهلك (kehellik ile 'tembellik ile'). (s.4)
30. Acerra: Miğmer مجمر (micmer 'içinde tütsü yakılan kap, tütsü kabı'). (s.4)
31. Acerbare: Jawuslandurmak ياوزلندرمق (yavuzlandırmaq 'yavuzlandırmak'). (s.4)
32. Acerbus: Kiekierere ككره (kekere), Türşi ترشي (turşu 'turşu'). (s.4)
33. Acerbitas: Kiekierelik ككره لك (kekerelik). (s.4)
34. Acervus: Alai آلاي (ālāy 'alay: kalabalık'), çāç چاچ (çāç 'çaç'), jighyn بيغن (yığın 'yığın'), jighmak بيغمق (yığmak 'yığmak'). (s.4)
35. Acervatim: Alailighilhe آلايكله (ālāylikle 'alaylikle: kalabalıkla, toplulukla'). (s.5)
36. Acervus f. Cohors militum: Eskier Alai عسكر آلاي ('asker ālāy 'asker alayı'), eskier katari عسكر قطري ('asker kaṭarī 'asker katarı'). (s.5)
37. Acervare: Diwşürmek ديوشرمك (dēvşürmek 'devşirmek'). (s.5)
38. Acetum: Sirke سرکه (sirke), Aceto conditus, syrkelü سرکه لو (sirkelü 'sirkeli'). (s.5)
39. Acetofa: Türşe ترشه (türşe 'ekşi'), kuzi kulaghi فوزي قلاغي (kuzı kulağı 'kuzu kulağı'). (s.5)
40. Acidus: Türş ترش (türş 'ekşi'), Meihoş ميخوش (mayhoş 'mayhoş'). (s.5)
41. Acida braffica: Lahana türşifî لحنه ترشيسى (laḥāna turşusu 'lahana turşusu'), Çhijar turşifî خيار تورشيسى (ḥiyār turşusu 'hıyar turşusu'). (s.5)
42. Acidum fieri, acesere: Kiekieremek ككرمك (kekeremek). (s.5)
43. Achates: Babakuri باباقرى (babakuri 'babakuri: akik') (s.5)
44. Acies: Uğ اوج (uc 'uç'), Kylağhi قلاغي (kulağı 'kulağı'), keskinlik كسكينك (keskinlik), jalim يالم (yalim 'yanmak, parlamak'), jelman يلمان (yelmān 'yelman: sivri, uç'). (s.6)
45. Acies linguae vel extremitas linguz: Dil uği دل اوجى (dil ucu 'dil ucu'). (s.6)

46. Acies ferri: Demirün uġi دميرن اوجي (*demirin uci 'demirin ucu'*). (s.6)
47. Acies ingenii bkz. perfpicacia (s.6): Zeireklyk زيركلك (*zeyreklik*), churda binlik خورده بينلك (*hurda binlik 'hurda binlik'*), bairet بصيرت (*başiret 'basiret'*). (s.538)
48. Acquirere bkz. quærere: (*aramak*). (s.6)
49. Acris: Eksí اكشي (*ekşi*). (s.6)
50. Acrimonia: Eksílyk اكشيلك (*ekşilik*). (s.6)
51. Acuere: Billemek بيللمك (*bilemek*), fyvrilemek سوريلمك (*sivrilemek*) tez etmek تيز اتمك (*tīz etmek 'tez etmek'*). (s.6)
52. Aculeus: Dikien ديكين (*diken*), ut apis uculeus, aru dikieni أرو دكيني (*aru dikeneni 'aru dikeneni'*). (s.6)
53. Acuti ingenii: Zeirek زيرك (*zeyrek 'anlayışlı, akli başında'*), tiz fahm تيز فهم (*tīz fāhm 'tez fahm: çabuk anlaşılma, idrak edilmek'*), tiz çeşm تيز جسم (*tīz çeşm 'tez çeşm'*). (s.6)
54. Acumen: Kieskinlik كسكينك (*keskinlik*). (s.7)
55. Acutu: Kieskin كسكين (*keskin*). (s.7)
56. Acute: Kieskinlykilhe كسكينك ايله (*keskinlik ile*). (s.7)
57. Acus: Ighine اكنه (*igne 'iğne'*), ighineje iplik giećiurmek اكنيه ايلك كچورمك (*igneye iplik geçürmek 'iğneye iplik geçirmek'*). (s.7)
58. Acicula capitara: Topli Ighine طوپلي اكنه (*toplı igne 'toplı iğne'*). (s.7)
59. Acus fromen: Ighine jurdisi يكنه يورديسي (*igne yurdisi 'iğne yurdisi'*). (s.7)
- AD**
60. Ad præp: De ده (*de 'bulunma hal eki'*), jana يكا (*yaña 'yana: -e doğru'*), den دن (*den 'ayrılma hal eki'*). (s.7)
61. Adagium: Zerb زرب (*zerb 'atasözü'*), mesel مثل (*mesel*). (s.7)
62. Adamas: Elmas الماس (*elmās 'elmas'*). (s.7)
63. Adamantinus: Elmaslü الماسلو (*elmāslu 'elmaslı'*). (s.8)

64. Adaptare: Jakişturmak ياقشترمق (*yakıştırmak* 'yakıştırmak'). (s.8)
65. Adeo: Ol kader اول قدر (*ol kader* 'o kader'). (s.8)
66. Adeps: Semislik سميزلك (*semizlik* 'şişmanlık'). (s.8)
67. Adipofus: Semis سميز (*semiz* 'besili, etli, yağlı'). (s.8)
68. Adhuc: Şimdejuh dek شمديه دك (*şimdiye dek*). (s.8)
69. Adimplere. bkz. implere (s. 8): Doldürmek تولدرمق (*toldurmak* 'doldurmak'), tokmak طقمق (*toğmak* 'tokmak'), başarmak بشرمق (*başarmak* 'başarmak'). (s.296)
70. Adipifci: Eleh gietürmek اله كتورمك (*ele getürmek* 'ele getirmek'). (s.8)
71. Adminiculum: Tajağ طياق (*tağak* 'dayak'), direk ديرك (*direk*). wasitæt واسطة (*vasıtat* 'vasıtat'). (s.8)
72. Adminiculari: Daiatmak طاييتماق (*dayatmak* 'dayatmak'), diremek ديرمك (*diremek*). (s.8)
73. Admovere bkz. movere (s.8): Jalmak, kyлиндатmak صاسلمق قلندتمق (*şalmak, kılındıtmak* 'salmak, kılındıtmak'), depretmek دپرتمك (*depretmek* 'tepretmek'), yraklamak اراقلمق (*ıraklamak* 'ıraklamak'), janiştürmek يانشترمق (*yanaştırmak* 'yanıştırmak'), jaklaştürmek ياقلاشترمق (*yaklaştırmak* 'yaklatıştırmak'), jeltemek يلتتمك (*yeltemek*), terekki etmek ترقي (*terakki etmek* 'terakki etmek' 'yükselmek'), zail eilemek زایل (*zail eylemek* 'zail eylemek: helak olmak'), raf etmek رفع (*raf* 'raf: yukarı kaldırma, yükseltme' etmek). (s.428)
74. Adorare: Dapmak طايمق (*tapmak* 'tapmak'), prestiş etmek پرستش اتمك (*prestış etmek*). (s.9)
75. Adorator: Tapiği طاييچي (*tapıcı* 'tapıcı'). (s.9)
76. Adorator fui: Çhod perest خود پرست (*hōd prest* 'hod prest'), bade perest باده پرست (*bāde perest* 'bade perest: içkiye tapan'). (s.9)
77. Advenire bkz. venire (s.9): Değmek دكمك (*degmek* 'değmek'), ulaşmak اولاشمق (*ulaşmak* 'ulaşmak') irmek ایرمك (*ermek* 'ermek'), irişmek ایرشمك (*erişmek* 'erişmek'), Ietişmek يتشمك (*itişmek*), gielmek كلمك (*gelmek*). (s.863)

78. Adventus: Gielis كليس (geliş), nereden gieleşün نردن كلشن (nereden gelişün 'nereden gelişin'). (s.9)
79. Adverfarius: Muchalif مخالف (muḥālif 'muhalif'), muariz معارض (mu'ariz 'muariz: itiraz etmek, muhalefet etmek'). (s.9)
80. Adulari: Choş amed etmek خوش امد اتمك (ḥōş amed etmek 'hoş amed etmek'), mudara etmek مودارا اتمك (mūdārā etmek 'mudara etmek: kin ve düşmanlığı örtüp zahiren dost gibi davranma, iyi geçinme, güler yüzle idare etme'), jaltaklanmak يلتقلنمق (yaltaklanmak 'yaltaklanmak: yaranmak, hoş görünmek için dalkavukça hareketlerde bulunmak'), dilkilenmek دلکيلنمك (dilkilenmek) (s.9)
81. Adulator: Dilkineliği دلکيلنجي (dilkinelici 'yalaka'), jaltaklanğı يلتقلنجي (yaltaklanıcı 'yaltaklanacı: yaranmak, hoş görünmek için dalkavukça hareketlerde bulunmak'). (s.9)
82. Adulatio: Dilkiğilik ديلکيجيلک (dilkicilik 'yalakacılık'). (s.9)
- AD Æ**
83. Adulterium: Zina زنا (zinā 'zina'). (s.10)
84. Adultera: Faheśa, v. faesa فاحشه (fāḥiše 'fahişe'). (s.10)
85. Adulteratus: Düşme دوشمه (düşme), düşmek دوشمك (düşmek), muşsewwer مزور (muzevver 'uydurulmuş, uydurma'). (s.10)
86. Advocatus: Mukerir dawa مقرر دعوي (muḥerir da'vā 'mukerir dava: tekrar eden dava'). (s.10)
87. Aedes: Beit بيت (beyit), Eu او (ev) Chane خانه (ḥāne 'hane'). (s.10)
88. Aedilis: Mimar معمار (mi'mār 'mimar'). (s.10)
89. Aedificare: Japmak ياپماق (yapmaq 'yapmak'), ne japarşen نه ياپرسن (ne yaparsen 'ne yaparsın') ne işlerşin نه ایشلرسن (ne işlersin). (s.10)
90. Aedificatus: Japilu ياپيلو (yapılı 'yapılı'), me'mur معمور (ma'mūr 'mamur: gelişip güzelleşmiş, bayındır duruma gelmiş, şenlikli'). (s.10)
91. Aedificator: Japuği ياپوجي (yapucı 'yapıcı'). (s.10)

92. Aedificium: Japu, japi ياپو ياپي (*yapu, yapı 'yapı'*). (s.10)
93. Materialia ad ædificium: Kyrafte كرسنه (*kereste*). (s.11)
94. Aeger: Sairu صيرو (*şayru 'sayru: hasta'*), çhafta خسته *sairu (hasta 'hasta')*. (s.11)
95. Aegre adu: Çetinlik چتینلک (*çetinlik*), paçilighile پاچارزلیک ایله (*paçarizlik ile 'göçüşme ile'*), bin belā ile بیک بلا ایله (*biñ belā ile 'bin bela ile'*), ciok giüç ile چوق کوچ ایله (*çok güç ile 'çok güç ile'*). (s.11)
96. Aegritudo: Chaftalyk خستالک (*hastalık 'hastalık'*). (s.11)
97. Aegrotare: Chafta olmak خسته اولمق (*hasta olmak 'hasta olmak'*), mariz olmak ماریز اولمق (*mārīz olmak 'mariz olmak: hasta olmak'*). (s.11)
98. Aemulari: Kiskanmak قزقانمق (*kızkanmak 'kiskanmak'*), giünilmek گونلمک (*gönilmek 'içten içe gücenmek, içlenip kırılmak'*) önegiülişmek انکولشمک (*önegülüşmek*). (s.11)
99. Aemulatio: Kiskanğilik قزقانچلیق (*kızkançılık 'kiskançılık'*), giünü گونو (*günü 'kiskançılık'*), önegiülyk اونکولق (*önegülik 'önegülik'*). (s.11)
100. Aemulus: Engiel انکل (*engel*), önegiü اونکو (*önegü 'engel'*). (s.11)
101. Aenigma: Bilmege بلمجه (*bilmece*), remz رمز (*remz 'işaret ile anlatılan, şifreli'*), lughez لغز (*lugaz 'lugaz: bilmece'*). (s.11)
102. Aequus: İnfaflü انصافلو (*inşāflu 'insaflı'*), rewa görmeک روا کورمک (*revā görmek 'reva görmek'*). (s.12)
103. Aequitas: İnşaf انصاف (*inşāf 'insaf'*), munkier منکر (*munker 'reddeden, kabul ve itiraf etmeyen'*), Me'ruf معروف (*ma'rūf 'maruf: bilinen, belli'*). (s.12)
104. Aequor: Behr بحر (*behr 'behr: deniz'*), Denghis دکز (*deñiz 'deniz'*). (s.12)
105. Aequare: Beraber, Benfer Etmek برابر بکز اتمک (*berāber, beñzer etmek 'beraber, benzer etmek'*), müsavi مساوی (*musāvī 'müsavi: eşit'*) y'tidāl اعتدال (*i'tidāl 'itidal: ölçülülük'*) (s.12)
106. Aequalis: Baraber برابر (*bārāber 'beraber'*), Benzer بکز (*beñzer 'benzer'*). (s.12)

107. Aequalitas: Beraberlik برابرلك (*beraberlik 'beraberlik'*) Benferlik بکزلك (*beñzerlik 'benzerlik'*). (s.12)
108. Aer: Hawa bkz. Have هوا (*hevā 'hava'*). (s.12)
109. Aer bonus: Eiu hava, Eiu Hawe ایو هوا (*eyü hevā 'iyi hava'*). (s.12)
110. Aer malus: Kiem hawa کم هوا (*kem hevā 'kem hava'*), fırlatmak فرلاتمق (*fırlatmaq 'fırlatmak'*), fırlanmak فرلانمق (*fırlanmaq 'fırlanmak'*) (s.12)
111. Aerumna: Giefalik جفالک (*cefālīk 'cefalīk'*), ghuffe غصه (*guşşe 'gusse: gam, keder, hüziin, tasa'*), guşfelendürmek غصه لندرمك (*guşşelendirmek 'gusselendirmek: hüzinlendirmek, kederlendirmek, gamlandırmak'*). (s.13)
112. Aerumnofus: Giefalü جفالو (*cefālu 'cefalı'*), tafelü تاسلو (*tāsalu 'tasalı'*), melül ملول (*melül 'melül'*). (s.13)
113. Aes: Nuhas نحاس (*nühās 'nühas: bakır'*), bakir باقر (*bāqır 'bakır'*), nuhas madini نحاس معدني (*nühās m'adenī 'nühas madeni'*). (s.13)
114. Aes Cyprium, cuprum flavun, orichalcum: Büriṅg bkz. piriṅg برنج (*piring 'bakır ve çinkodan elde edilen sarı renkte alaşım'*). (s.13)
115. Aereus: Nuhasi نحاسي (*nuḥāsī 'nühasi: bakırdan yapılmış'*), bakyrdan باقردن (*bakırdan 'bakırdan'*). (s.13)
116. Aerarium: Hazine jeri خزينه يري (*ḥāzīne yeri 'hazine yeri'*). (s.13)
117. Aerugo bkz. rubigo: (s.13) Pas jeng pas پاس ژنگ (*pas, jeng*), pas açmak پاس اچمق (*pas açmak 'pas açmak'*). (s.647)
118. Aeftas: Yas یاز (*yaz 'yaz mevsim'*). (s.13)
119. Aeftimare: Denghdurmek دنکدرمك (*denkdirmek 'denktirmek'*), Kısmet Biçmek قيسمت بيچمك (*kısmet biçmek 'kısmet biçmek'*). (s.14)
120. Aeftimator: Kısmetḡi قيسمتچي (*kısmetçi 'kısmetçi'*). (s.14)
121. Aeftimum: Kimet, Biha, bkz. paha کيمت بها (*kıymet 'kıymet', bihā 'biha: güzellik'*). (s.14)
122. Aeftiva: Jaila ييلا (*yayla*), jailāk ييلاق (*yaylak 'yaylak'*), kyşla قشلا (*kışla 'kışla'*), kyşlak قشلاق (*kışlak 'kışlak'*). (s.14)

123. Aeftus: Isfîlik اسلك (issilik 'sıcaklık'), kıyşghunlyk قرغلق (kıyşghunlyk 'kıyşghunluk'), isfîlenmek اسلنمك (issilenmek 'sıcaklanmak'). (s.14)
124. Aeftus solis: Ghiunes Isfilyki كئش اسلكي (güneş issiliki 'güneş sıcaklığı'). (s.14)
125. Aeftus aeris: Heva Isfilyki هوا اسلكي (hevā issiligi 'hava sıcaklığı'). (s.14)
126. Aeftus ıgnis: Ateş Isfilyki اتش اسلكي (ateş issiligi 'ateş sıcaklığı'). (s.14)
127. Aeftus libidinis: Ğiuskunlyk جوشقنلق (coşkunluk 'coşkunluk'). (s.14)
128. Aeftu percitus: Kysmiş قزمیش (kızmış 'kızmış'). (s.15)
129. Aeftu laborare: Tepsyrmek تپسرمك (tepsirmek 'kurumak'), tepsyrmek dudāk دوداق تپسرمك (dudaq tepsirmek 'dudak kuruması, çatlaması'). (s.15)
130. Aeftuare: Isfîlenmek اسسئلنمك (issilenmek 'sıcaklanmak'). (s.15)
131. Arftuofus: Isfîlenmiş اسئلنمش (issilenmiş 'sıcaklanmış'). (s.15)
132. Aeftuarium: Nefes نفس (nefes), şoluk صلوق (şoluk 'soluk'). (s.15)
133. Aether: Ghiogh كوك (gök). (s.15)
134. Aethereus: Ghioghi كوكي (gögi 'eterik'). (s.15)
135. Aether: Altaf hewa الطف هوا (altāf hevā 'altaf hava: uçucu hava').
136. Aeternus: Ebedi ابدی (ebedī 'ebedi'), Dāim دایم (dā'im 'daim'). (s.15)
137. Aeternitas: Daimlik دایملىق (dā'imilik 'daimilik'), ebedilik ابدلك (ebedilik 'ebedilik'). (s.15)
138. Aeternum: Ebeden daima ابدن دایما (ebeden dā'imā 'ebeden, daima'). (s.15)
139. Aeternare: Ebedlemek ابدلمك (ebedlemek 'sonsuzlaşmak, ölümsüzleşmek'). (s.16)
140. Aetas: Jaş ياش (yaş), umr عمر ('ömr 'ömür'). (s.16)
141. Aethipos: Zengi زنگي (zengi 'zenci'). (s.16)
142. Affiatim: Doiumlighile طويملىق ايله (toyumluq ile 'doyumluk ile'). (s.16)
143. Affinis: Karin قرين (karın 'karın'), kاین قاین (kayın 'kayın'), Baldiz بالدز (baldız 'baldız'). (s.16)
144. Affinitas: Kerabet كرابة (kerābet 'kerabet: soyca yakınlık, akrabalık'), kerinlyk قرينلىق (karınlık 'karınlık'). (s.16)

145. Affligere: Koġmak فوجمق (*koçmak* 'koçmak: eziyet etmek'), koġinmak (*koçinmak* 'kocinmak'). (s.16)
146. Afflitus: Derdlu دردلو (*derdlü* 'dertli'), meşekketlu مشقتلو (*meşakkatlü* 'meşakkatli').
147. Afflitio: Meşekket مشقت (*meşakkat* 'meşakkat'), mihnet محنت (*miḥnet* 'güçlük, zorluk, sıkıntı, eziyet, zahmet'). (s.16)

AG

148. Ager: Tarla تارلا (*tarla*), ċiair چاير (*çayır*), ċift چفت (*çift*). (s.16)
149. Agrestis homo: Ćiftġi چفتچي (*çiftçi*). (s.16)
150. Agrestis labor: Ćift furrmeklik چفت سورمكلك (*çift sürmeklik*). (s.17)
151. Agrestis canis: Ćitfċi Kiopek چفتچي كوپك (*çiftçi köpek*). (s.17)
152. Agrestis domis: Kioi كوي (*köy*). (s.17)
153. Agrestis terra: Kioiſtan كويستان (*köyistan*). (s.17)
154. Agrestis vira: Kioilik كويلك (*köylük*). (s.17)
155. Agriftis: Kioilu gibi كويلوكبي (*köylü gibi*). (s.17)
156. Agircola: Ekinġi اكنجي (*ekinci*). (s.17)
157. Agger: Meteris مترس (*meteris* 'metre'), mübaleghet etmek مبالغة اتمك (*mübalagaṭ etmek* 'mübalagaṭ etmek'), mübalaghet مبالغة (*mübalagaṭ* 'mübalagaṭ'), mübalaghet ile مبالغة ايله (*mübalagaṭ ile* 'mübalagaṭ ile'). (s.17)
158. Agnus: Kuſi فوزي (*kuzı* 'kuzu'), ſiſek ششك (*şişek* 'diş çıkarmak, halk ağzında iki yaşında koyun'). (s.17)
159. Ago, ere: Etmek اتمك (*etmek*), eilemek ايلمك (*eylemek*). (s.17)
160. Abigere: Kowmak قوماق (*kovmak* 'kovmak'). (s.17)

AG AC

161. Adigere. bkz. cogere (s.18): Ğebr, giuç جبر (*cebr* 'cebir', güç). (s.134)
162. Exigere bkz. pofcere (s.18): İstemek استمك (*istemek*). (s. 571)
163. Redigere: Gietürmek كتورمك (*getürmek* 'getirmek'). (s.18)

164. Tranſigere: Giećmek كچمك (*geçmek*). (s.18)
165. Transacta vita: Giećmiş ümr كچميش عمر (*geçmiş ‘ömr ‘geçmiş ömür’*). (s.18)
166. Agitare. bkz. infra: Aśaha اشاعه (*aşağa ‘aşağı’*), alt, altında الت التنده (*alt, altında*). (s.18)
167. Actor in iudicio: Dawa idiġi اديجيي دعوى (*da ‘vā edici ‘dava edici’*), müddei مدعى (*mudde‘i ‘iddia eden, davacı’*), müddeā مدعى (*mudde‘ā ‘müddeā: idda edilen’*). (s.18)
168. Actus partic: Etmiş Eilemiş اتمش ايلمش (*etmiş, eylemiş ‘eylemiş’*). (s.18)
169. Actus vel atio: Herekiet Æmel حرکت عمل (*hareket ‘amel ‘hareket amel’*). (s.18)
170. Actus vel actio: Hareket حرکت (*hareket ‘hareket’*), kiar كار (*kār ‘kar’*), waz وضع (*vaz’ ‘vaz: koyma, konulma’*), amal ſalyche عمل صالحه (*‘amel ſalihe ‘amel salih’*), amle gieturmek عمله كتورمك (*‘amele getürmek ‘amele getirmek’*).
171. Actios prudens: Akilane hareket عقلانه حرکت (*‘ākılāne hareket ‘akilane hareket’*). (s.18)
172. Actuarius: Difterġi دفترجي (*defterci*), ſarti شرطي (*şartı ‘şartı’*), ſiġillate gietiuriġi سجلانة كتورجي (*sicillāt getürici ‘siciller getirici’*). (s.18)
173. Agmen militum: Boluk, eiſker بلوك عسكر (*‘asker ‘asker’, bölük*), leşker öni اونى لشكر (*leşker öni ‘asker önü’*), ćiarķiġi چارķجي (*çarkıcı ‘gemilerde makine bölümünü yöneten kimse’*). (s.19)
174. Aghilis res: Kulai maſlahat قولاي مصلحت (*kolay maſlahat ‘kolay maslahat’*) emr sehil امر سهيل (*emr sehil ‘kolay emir’*), emri fehil düir (*emri sehildür ‘kolay emirdir’*). (s.19)
175. Agilis: Depreniġi ćiabuk دپرنجي چابوق (*deprenci çabuk ‘teprenci, çabuk’*), ćiapuk (*çabuk*), ćiapuk Adem (*çabuk Âdem ‘çabuk Adem’*). (s.19)
176. Agilitas: Ćiapuki چابوكي (*çabuki ‘hareketli’*). (s.19)
177. Agitare: Depretmek دپرتمك (*depretmek ‘tepretmek’*), tepreumek (*tepremek*), ćialkamak چالقمق (*çalkamak ‘çalkamak’*). (s.20)
178. Agitare fe, vel agitari valde: Ćiabalamak چابالمق (*çabalamağ ‘çabalamak’*), debelemek دبلمك (*debelemek*). (s.20)

179. Agitare fe circa circium, vel agitari: Čialkamaḵ چالقمق (*çalkamak* 'çalkamak'). (s.20)
180. Agon: Giüresé, bkz. guefch كورش (*güreş*). (s.20)
181. Aga: Aga اغا (*āgā* 'aġa'), jakob aga يقب اغا (*yakub aġa* 'Yakup Aġa'). (s.20)
182. Agonizare: Giureslemek كرشلمك (*güreşlemek*). (s.20)
183. Agyrca, Hokkebaz حقه باز (*hoḳḳabāz* 'hokkabaz'). (s.20)

AH AL

184. Ahenum: Kafan قزان (*kazan* 'kazan'), kafancı قرانچي (*kazancı* 'kazancı'). (s.21)
185. Ala: Kuś Kanadi قوش قنادي (*kuş kanadı* 'kuş kanadı'), kanadlu قنادلو (*kanādlu* 'kanatlı').
186. Alauda: Tuigar, Turgai Kuś تويغار طورغاي قوش (*toyġār, turġay kuş* 'toygar, turgay kuşu'), éiair kuśi چايير قوش (*çayır kuşu*), tuighar (*toygar* 'tarla kuşu'). (s.21)
187. Alabstrum: Bejaz Jeşim بيض يشم (*beyāz yeşim* 'beyaz yeşim'). (s.21)
188. Alapa: Sili سيلي (*sili* 'şamar, tokat anlamındaki 'sille'nin eski metinlerde görülen asıl şekli'), éieple چيله (*çiple*), tabančia طبانچه (*tabānca* 'tabanca: tokat, şamar, darbe'). (s.21)
189. Albania: Arnaut ارنوط (*arnavut* 'Arnavut'). (s.21)
190. Alburnus: Ak kiefal آق كفال (*aḳ kefāl* 'ak kefal'). (s.21)
191. Albus: Beias بيض (*beyāz* 'beyaz'), ak اق (*aḳ* 'ak'). (s.21)
192. Albus equus: Bos at بوزات (*bōz at* 'boz at'). (s.21)
193. Albedo: Aklik bejazlik اقلق بيضلك (*aḳlık beyāzlık* 'aklık, beyazlık'). (s.21)
194. Albarium: Siwa صوا (*şiva* 'siva'), badana بادانا (*badana*), badane بادنه (*badana*). (s.21)
195. Album in oculo: Giöfün beiaflik كوزك بيضلك (*gözüñ beyāzlık* 'gözün beyazlık'). (s.22)
196. Abum in ovo: Iumurta Beisazlik يمرطه بيضلك (*yumurta beyāzlık* 'yumurta beyazlık') (s.22)

197. Albefçere: Beiaslemek بياضلمك (*beyāzlamak 'beyazlamak'*). (s.22)
198. Albefçere dealbare: Badanamak, şywalamak بادنمق صوالمق (*badanamak, şıvalamak 'badanamak, sıvalamak'*). (s.22)
199. Albator: Sywaci صواجي (*şıvacı 'sıvacı'*), çırpıcı چرپجي (*çırpıcı*). (s.22)
200. Albator dealbator telz: Kiazir كازر (*kāzir 'kazir: nehirin ilk çıktığı yer, kaynak'*), bez aghardiği بز اغارديجي (*bez ağardıcı 'bez ağartıcı'*), aghartmaq اغارتمق (*ağarmak 'ağartmak'*). (s.22)
201. Alea: Kumar, kymar, Szar قمار زار (*ķumār 'kumar', zār 'zar'*). (s.22)
202. Alembicus: Embiķ انبيق (*inbīk 'enbik: sıvıları damıtmakta kullanılan alet'*). (s.22)
203. Aleo aleator: Szariği زارجي (*zārcı 'zarcı'*). (s.22)
204. Aleppo: Halep حالپ (*Hālep 'Halep'*). (s.22)
205. Alexandria: İşkenderia, Alexandria اسکندريه (*iskenderiye, alexandria 'İskenderiye şehri'*). (s.22)
206. Alere: Beslemek بسلامك (*beslemek*). (s.23)
207. Alimentum: Kut Tahamliķ قوت طعاملق (*ķut 'kut', tā'amliķ 'taamlık: besin'*), me'kulat مأكولات (*ma'kulāt 'makulat: yenecek şeyler, yiyecekler'*). (s.23)
208. Alitura: Beslemeyk بسلامك (*beslemelik*). (s.23)
209. Algor: Souk Souķlik سوق صوکللق (*şouķ souķliķ 'soğuk, soğukluk'*). (s.23)
210. Algidos: Souklü صوکللو (*şouķlu 'soğuklu'*). (s.23)
211. Algere: Souk olmak سوق اولمق (*şouķ olmak 'soğuk olmak'*). (s.23)
212. Algeo: Sougüm war صوغم وار (*şoğum var 'soğum var'*). (s.23)
213. Alienare: Oghurlamak اوغرلمق (*uğurlamak 'uğurlamak'*).
214. Alienatio: Oghurlamalyk اوغرلملق (*uğurlamalıķ 'uğurlamaklık'*). (s.23)
215. Alienus: Na malum Bilinmes بلنمز نا معلوم (*nā ma'lum bilinmez 'herkes tarafından bilinmeyen'*), ghairi غيري (*ğayrı 'gayrı'*). (s.23)

216. Alienigena: Jad ياد (*yād* ‘*yad: yabancı diyar, gurbet*’), garib غريب (*garib* ‘*garip*’), jadlu يادلو (*yādлу* ‘*yadlı: yabancı diyarlı, gurbetli*’). (s.23)
217. Alioqui: Jochfeh يوحسه (*yohsa* ‘*yohsa*’). (s.23)
218. Alius: Airi gairi ايري غيري (*ayrı gayrı* ‘*ayrı gayrı*’). (s.23)
219. Aliquot: Bir miktar, Kaç nice قاچ نيچه (*bir miqdār, kaç nice* ‘*bir miktar, kaç nice*’), ne mikdardür نه مقدردر (*ne miqtardir* ‘*ne miktardir*’), kać (*kaç*). (s.24)
220. Aliquot anni funt: Birkaç yıldür بر قاچ ييلدر (*birkaç yıldır* ‘*birkaç yıldır*’). (s.24)
221. Aliquoties: Bir kać Kierre بر قاچ كره (*birkaç kerre* ‘*birkaç kere*’). (s.24)
222. Aliquando: Bir zaman بر زمان (*bir zamān* ‘*bir zaman*’). (s.24)
223. Aliquatenus: Sehel سهل (*sehel* ‘*az, biraz*’), birfehel بر سهل (*bir sehel* ‘*bir müddet*’) & birfehelge بر سهلجه (*bir sehelce*). (s.24)
224. Aliquantenus grandis: Bujukće بيوكچه (*büyükçe*). (s.24)
225. Aliquatenus: Sehel ıfıgiak سهل اسحاق (*sehel issicak* ‘*sehel issicak: belli bir ölçüde sıcaklık*’). (s.24)
226. Aliquantum: Bir mikdar بر مقدر (*bir miqdār* ‘*bir miktar*’). (s.24)
227. Aliquantum plus: Sehel artuq سهل ارتق (*sehel artıq* ‘*sehel artıq: biraz daha*’), biraz zaman بر از زمان (*biraz zamān* ‘*biraz zaman*’). (s.25)
228. Aliquis: Ba’z, Kimesne بعض كمنه (*ba’z, ‘baz: birtakım, bir kısım*’, kimse ne), kimfe كمنه (*kimse*), bir kimfe بر كمنه (*bir kimse*), hiçbir kimfe هيچ بر كمنه (*hiçbir kimse*). (s.25)
229. Aliqua res: Bir Nesne بر نسنه (*bir nesne*), hić nesne هيچ نسنه (*hiç nesne*). (s.25)
230. Allborare. bkz. laborare (s.25): Emeklemek, Keřavet Etmek امكلمك قاوة اتمك (*emeklemek, keşavet etmek* ‘*emeklemek, kesavet etmek*’), ćialısmak چالشمق (*çalışmak* ‘*çalışmak*’). (s.317)
231. Allevare bkz. levare (s.25): Yeinilmek يينيلمك (*yenilmek*). (s.340)
232. Allicere bkz. laceffere (s.25): Dürtmek دورتمك (*dürtmek*). (s.319)
233. Alligare. bkz. ligare (s.25): Bağlamak باغلامق (*bağlamak* ‘*bağlamak*’). (s.347)

234. Allium: Sarymsaq صارمسق (*şarımsaq* 'sarımsak'). (s.25).
235. Alnus: Kızıl ağaç قزل اغاچ (*kızıl ağaç* 'kızıl ağaç'). (s.25)
236. Aloe: Sabr od aghaği صبر اود اغاđي (*şabır, od ağacı* 'sabır od ağacı'), o miueği او میوه سی (*ol meyvesi* 'o meyvesi'), ešfabr fabr الصبر صبر (*ešfabr şabr* 'el sabır: çok sabreden, çok sabırlı olan kimse'). (s.26)
237. Alphabetun: Hagia هجا (*hecā* 'hece'), teheggi تهđي (*teheccī* 'heceleme'), teheđđiniün تهđđنيون خرفلري (*tehecciniñ harfleri* 'heceleme harfleri'). (s.26)
238. Altare: Misbah مذبح (*mezbah* 'mezbah'). (s.26)
239. Alternatim: Nöbetile نوبتله (*nöbet ile*). (s.26)
240. Altus: Juksek يوكسك (*yüksek*). (s.26)
241. Altus murus: Jüksek Diwar يوكسك ديوار (*yüksek dīvār* 'yüksek duvar'). (s.26)
242. Altæ flaturz Homo: Dizman دزمان (*dizmān* 'dizman: iri, iri yarı'). (s.26)
243. Altifumus: Ziade jüksek زياد يوكسك (*ziyāde yüksek* 'ziyade yüksek'), juğe يوجه (*yüce*), jüce afitan يوجه آستان (*yüce āsitān* 'dergah', tekke, büyük zaviye). (s.26)
244. Altitudo: Juğelyk يوجه لك (*yücelik*), juksekyk يوسكلك (*yükseklik*). (s.26)
245. Exaltare: Juğelemek يوجه لك (*yüceleme*). (s.26)
246. Altercari: Ćiekišmek dava etmek اتمك چكيشمك دعوي (*çekişmek, da'vā etmek* 'dava etmek'). (s.27)
247. Altercatio: Dava دعوي (*da'vā* 'dava'), ćekiš چكيش (*çekiş* 'çekişmek işi'), muđiadele مجادله (*mücadele* 'mücadele'). (s.27)
248. Altus, profunsus: Derin درين (*derin*), derinlik درينلك (*derinlik*). (s.27)
249. Alueus: Ćiucur چوقر (*çukur* 'çukur'), chendek خندك (*hendek* 'hendek'). (s.27)
250. Alveare: Aru jeri آري يرو (*arı yerü* 'arı yeri'), kowan قوان (*kovān* 'kovān'). (s.27)
251. Aluus: Karn قرن (*karn* 'karn'). (s.27)
252. Alumen: Zag زاج (*zāc* 'zac çinko ve bakır sülfat'). (s.27)

AM

253. Amabilis: fevileğek سولجك (*sevilecek*). (s.27)

254. Amare: feumek سومك (*sevmek*). (s.27)
255. Amarus: Aġi اجى (*acı*). (s.27)
256. Amaritudu: Aġilik اجلك (*acılık*). (s.27)
257. Amaflus: Ma'şuk معشوق (*mā'şuk 'maşuk'*), ma'şuke معشوقه (*mā'şuka 'maşuka'*), oinaş اویناش (*oynaş*), nigiar (*nigār 'nigar: resim gibi güzel sevgili'*). (s.27)
258. Amatus dilectus: Muhebbetlü Muhebbetlü محبتلو (*muḥabettlü 'muhabettli'*), fewgiülü سوکلو (*sevgiülü 'sevgili'*), mahbub محبوب (*maḥbüb 'mahbub: aşkla sevilen'*). (s.28)
259. Amaranthus: Sultan böreki سلطان بوراکی (*sulṭān böregi 'sultan böreği'*). (s.28)
260. Ambages: Dolaşyklyk طولاشقلىق (*ṭolaşıklyk 'dolaşıklık'*). (s.28)
261. Ambigere: Sübhelenmek, şifelemek شبيه لئمك (*şübhelenmek*). (s.28)
262. Ambigue: İşkylyk ileh اشكلك ايله (*işkilik ile*). (s.28)
263. Ambiguus: Müşkel موشكل (*müşkel 'zor, güç, çetin'*). (s.28)
264. Ambitus. Dolajan دولايان (*dolayan*), dolaj دولاي (*dolay 'bir yeri çevreleyen yerlerin bütünü, çevre, yöre, etraf'*). (s.28)
265. Ambo: Ikisi Bile ايکيسي بله (*ikisi bile*). (s.28)
266. Ambra: amber, ambra عنبر بوي (*'anber 'anber: güzel koku'*) amber buj عنبر بوي (*'anber buy 'anber kokusu'*). (s.28)
267. Anbulare: Gietmek, warmak, jurmek وارمق يورمك (*gitmek, varmak, 'varmak', yürümek*), bir bir wolta çalmak بر بر ولتا چلمق (*bir bir volta çalmak 'bir bir volta çalmak'*). (s.29)
268. Ambulacrum: Seirangiah سيرانگاه (*seyrāngāh 'seyrangah: gezme ve seyir yeri'*). (s.29)
269. America: Jeni Dunia يني دونيا (*yeni dünyā 'yeni dünya'*). (s.29)
270. Amicio: Gheianmek كيمك (*giymek*). (s.29)
271. Amicitus: Eşwab gheimġek اثواب كيمجك (*eşvāb gimcek 'eswab gimcek: elbise giyecek'*). (s.29)
272. Amita ex parte Patris bkz. Hala: Chalet خالة (*ḥāla 'hala'*), Tejeze ديزه (*deyze 'teyze'*). (s.29)

273. Aminis: Jrmak ايرماق (*ırmak* 'irmak'), nahr نهر (*nehr* 'nehir'). (s.29)
274. Amoenus: Latif feughilü لطيف سوکولو (*laṭīf sevgülü* 'latif sevgili'). (s.29)
275. Amor: Seughi سوکو (*sevgü* 'sevgi'), muhabbet محببت (*muḥabbet* 'muhabbet'). (s.29)
276. Amoris infania: Aşk divanelyki عشق ديوانه لكي (*'aşk dīvāneliki* 'aşk divaneliği'). (s.30)
277. Amans: Aşik عاشق (*'āşık* 'aşık'). (s.30)
278. Amare ex eorde: Derun dilden feumek درون دلدن سومك (*derün dilden sevmek* 'derin gönülden sevmek'). (s.30)
279. Amare valde: Pek sevmek پك سومك (*pek sevmek*). (s.30)
280. Amatus: Seulmiş سولمش (*sevilmış* 'sevilmış'). (s.30)
281. Amator litterarum: Ehli elm اهل علم (*ehl-i 'elm* 'ehli ilim: ilim sahibi olan'). (s.30)
282. Amator hominis: Adem feuiği آدم سويجي (*ādem sevici* 'Adem sevici'). (s.30)
283. Amicitia: Doftlyk دوستلق (*dostlık* 'dostluk'), muhabbetlik محبتلك (*muḥabbetlik* 'muhabbetlik'). (s.30)
284. Amacitiam facere: Doftlyk etmek دوستلق اتمك (*dostlık etmek* 'dostluk etmek'). (s.30)
285. Amicabiliter: Doftlykile دوستلق ايله (*dostlık ile* 'dostluk ile'). (s.30)
286. Amicitia incepta a juventute: Giućiuk den beri Doftlyk کوچکن بري دوستلق (*küçükten beri dostlık* 'küçükten beri dostluk'). (s.31)
287. Amicitia vetus: Eşki Doftlyk اسكي دوستلق (*eski dostlık* 'eski dostluk'). (s.31)
288. Amicitia perpetua: Daim Doftlyk دايم دوستلق (*dā'im dostlık* 'daim dostluk'). (s.31)
289. Amitia perfecta: Tamam Doftlyk تمام دوستلق (*tamām dostlık* 'tamam dostluk'). (s.31)
290. Amicititiam ferure: Doftlygihi faklamak دوستلغي صقلمق (*dostlığı saklamak* 'dostluğu saklamak'). (s.31)

291. Amicitiam rumpere: Doftlygihi bofmsak دوستلغي بوزمق (*dostlğı bozmaq* ‘*dostluğu bozmaq*). (s.31)
292. Inimicitia: Duşmanluk دشمنلق (*düşmanluk* ‘*düşmanlık*’), edawetleşmek عداوتleşمك (*‘adāvetleşmek* ‘*adavetleşmek: düşmanlık duymak, düşmanca duygular taşımak*’). (s.31)
293. Inimicitiam facere: Düşman olünmek دشمن اولنمق (*düşman olunmaq* ‘*düşman olunmak*’). (s.31)
294. Inimicus: Duşmen ediiww bkz. Adu دشمن عدو (*düşman*, ‘*adiüvv, adū* ‘*düşman adüvv*’), a‘dâ اعدا (*a‘dā* ‘*ada: düşmanlar*’). (s.32)
295. Amicitiam relinquaere: Doftlykden giru Durmak دوستلقتن كيرو طورمق (*dostlıktan girü durmaq* ‘*dostluktan geri durmak*’). (s.32)
296. Amicitiam habere: Doft olmak دوست اولمق (*dost olmak* ‘*dost olmak*’), doft edinmek دوست ايدينمك (*dost edinmek*). (s.32)
297. Amicus: Doft, Jar دوست يار (*dost, yār* ‘*yar*’). (s.32)
298. Amice: Doftane دوستانه (*dostāne* ‘*dostane*’), muhabbetlyk ile محبتلك ايله (*muhabbetlik ile* ‘*muhabbetlik ile*’). (s.32)
299. Amici fideles: Iki katli Doftler اتقاتلو دوستلر (*itihātlü dostlar* ‘*itikatli dostlar*’). (s.32)
300. Amici proditores: Chain Doftler خاين دوستلر (*hāyīn dostlar* ‘*hayin dostlar*’). (s.32)
301. Amici fallaces: Jalan Doftler يلان دوستلر (*yalan dostlar*). (s.32)
302. Amicitia fine intrefte: Faideşiz Doftlyk فايدە سز دوستلق (*fāydasız dostlık* ‘*faydasız dostluk*’). (s.32)
303. Amicitia Claufetina: Örtülmiş Doftlyk اورتلمش دوستلق (*örtülmiş dostluk* ‘*örtülmüş dostluk*’). (s.33)
304. Amittere: Jawkylmak, jiturmek ياولقمق يترمك (*yitirmek, yavkılmak* ‘*yitirmek, yavkılmak*’). (s.33)
305. Amisfio: Jaw ياو (*yāvu* ‘*yavu: kaybolmuş*’). (s.33)

306. Amitia: Dize, tejezeh ديزه (*dize 'teyze', teyze*). (s.33)
307. Amauere: Irakmak اراقمق (*ırakmak 'irakmak: uzak olma, uzaklık'*). (s.33)
308. Amphiteatrum: Meidan Taklid jeri ميدان تقليد يري (*meydān taqlīd yeri 'meydan taklit yeri'*), feirangiah سيرانگاه (*seyrāngāh 'seyrangah: gezme ve seyir yeri'*). (s.33)
309. Amphora: Kawanos, Debbe قوانوس دبه (*kavanos, debbe 'kulplu kap'*). (s.33)
310. Amplecti, amlexari: Kuḡmak, Kuḡiaklamak قوچمق قوچاقلمق (*kucaq, kucaklamak 'kucak, kucaklamak'*). (s.33)
311. Amplexus: Kuḡiuš قوچش (*kuçiuş 'kucü: kucaklaşmak'*), Ar. muaneket معانقة (*mu'āneket 'muaneket: birbirinin boynuna sarılma'*). (s.33)
312. Amplus: Ghensek Bol ككشك بول (*geñşek, bol 'genşek, bol'*), gien كك (*geñ 'geniş'*), giein كيك (*giñ 'geniş'*), waſi واسع (*vāsi 'vasi: geniş'*), waſi mezheb واسع مذهب (*vāsi' mezheb 'vasi mezheb: geniş mezheb'*). (s.33)
313. Amplitudo: Gienseklik, Bollyk ككشكك بوللوق (*geñşeklik, bollık 'genşeklik, bolluk'*). (s.34)
314. Amplificare: Bollamak بوللمق (*bollamak 'bollamak'*). (s.34)
315. Amuletum: Te'wid تعويد (*ta'vīd 'tavid'*), homail حمایل (*ḥamā'il 'homail: herhangi bir maksatla vücuda bu şekilde bağlanan şey'*), asma عسمة (*'asma 'asma'*), bazubend بازوبند (*bāzūbent 'bazubend: kola bağlanan duâli kağıt'*), chermühre خرمهره (*her mühre 'her çeşit yuvarlak, küçük top şeklindeki şey'*), heikiel هيكل (*heykel*) (s.34)
316. Amusfis: Ćirpi, Kanon چرپي قانون (*çırpı, kanon 'çırpı, kanon'*), çirpmak چرپماق (*çırpmak 'çırpmak'*), çirpie göre چرپيه كوره (*çırpıya göre*). (s.34)
317. Amygdalum: Badem بادم (*bādem 'badem'*), bādām بادام (*bādām 'badem'*) (s.34)
318. Amygdalus arbor: Badem Agaḡhi بادم اغاجي (*bādem ağacı 'badem ağacı'*), peyam پیام (*peyām 'peyam: haber'*) (s.34)

AN

319. An: Mi مي (*mi 'eklenen ek'*), waky mi dür, degül mi, ma'lumunuz yok معلومز يوق (*vaki'mi dür değil mi, ma'lumuz yok 'vaki midir değil mi,*

- malumunuz yok*'),Türkiçe foilermişyız سويلرميسز توركيچه (*Türkçe söyler mi siz?*). (s.35)
320. Anas: Ördeg, ordegh اوردك (*ördek*). (s.35)
321. Anas Domesticus: Eu ordeghi او اوردكي (*ev ördegi 'ev ördeği'*), murg abi مرغ ابي (*murg abi 'ördek'*). (s.35)
322. Anas sylvestris: Jaban ordegh بيان وردكي (*yabān ördegi 'yaban ördeği'*). (s.35)
323. Anathema: Lanet لعنة (*la 'net 'lanet'*), malum ملعون (*mā 'lūm 'malum'*). (s.35)
324. Ancilla: Karawes قراوس (*karāves 'karaves: cariye, halayık'*), Besleme بسلمه (*besleme*) preftar پرستار (*prestar 'hizmetçi'*). (s.35)
325. Ancilla infantum: Dadi دادی (*dadī 'dadi'*). (s.35)
326. Ancillari: Preftarlık etmek پرستارلق اتمك (*perstarlık etmek 'prestarlık etmek: hizmetçilik etmek'*). (s.36)
327. Anatomia: Teşrich تشریح (*teşrih 'teşrih: bir meseleyi bütün yönleriyle inceden inceye tetkik edip açıklama'*). (s.36)
328. Anatomus: Teşrichği تشریحچی (*teşrihçi 'bir meseleyi bütün yönleriyle inceden inceye tetkik edip açıklayan kişi'*). (s.36)
329. Anchora: Gieminün Demiri گمينك دميري (*geminin demiri 'gemin demiri'*). (s.36)
330. Anchorale: Demir Aleti دميرآلتی (*demir aleti 'demir aleti'*). (s.36)
331. Anchoram projicere: Demiri Brakmak دميري براقمق (*demiri bırakmak 'demiri bırakmak'*). (s.36)
332. Anchore levare: Demiri Kaldurmak دميري قادرمق (*demiri kaldırmak 'demiri kaldırmak'*). (s.36)
333. Anethum: Duragh öti دوراغ اوتی (*dorağ otu 'dere otu'*). (s.37)
334. Angelus: Firište Melek فرشته ملك (*ferište melek 'melek'*), Farsi. peri پری (*perī 'peri'*), peri jüslü پری یزلو (*perī yüzlü 'peri yüzlü'*). (s.37)
335. Angelus Bonus vel malus: Eii Melek, Kiem Melek ايو ملك كم ملك (*eyü melek, kem melek 'iyi melek, kem melek'*). (s.37)

336. Angelus motris: Melek almawt ملك المت (*melek almawt 'ölüm meleği'*), abujachja ابو يوحنا (*ebū yahyā 'Ebu Yahya'*). Işrafel اسرافيل (*İsrāfīl 'İsrafil'*). (s.37)
337. Angere: Jećmek يجمك (*yećmek 'öfke'*), yećinmek (yećinmek 'kızmak'). (s.37)
338. Angor: Teklif ghuşfe, ghem تكليف غصنه غم (*teklif ğuşsa, ğam 'teklif, gussa, gam'*), ſykylmaklyk صقلمقلىق (*şıkılmaqlık 'sıkılmalık'*), ſyklet شكلت (*siklet 'ağırlık, yük'*), ſykylma صقلمه (*şıkılma 'sıkılma'*). (s.37)
339. Angina: Boghaz kyſylmaſı بوغاز قصلمه سي (*boğaz kısılması 'boğaz kısılması'*). (s.37)
340. Anguftus: Dar طار (*tar 'dar'*), zik ضيق (*zik 'zik'*), Ar. zyk unnefeſ ضيق النفس (*zik el nefes 'zik el nefes: nefes darlığı'*), nefes darlyhı (*nefes darlığı 'nefes darlığı'*). (s.37)
341. Anguftia loci: Jer daryghı ير طارلغي (*yer tarlığı 'yer darlığı'*). (s.37)
342. Anguftia anonæ: Bogdai Darlighi بىغداي طارلغي (*buğday darlığı 'buğday darlığı'*), muzajeket مضايقه (*muzayaka 'muzayaka: sıkışmak, daralmak'*). (s.37)
343. Anguftia temporis: Dzaman Darlighi زمان طارلغي (*zamān darlığı 'zaman darlığı'*). (s.37)
344. Anguis: Jilan بيلان (*yılan*). (s.37)
345. Anguilla: Jilan Balyghı بيلان بالغي (*yılan baliğı 'yılan balığı'*), Farsi. mor mahi مار ماهي (*mār māhi 'yılan balığı'*). (s.38)
346. Angulus: Buġiak, Kiöſe كوشه بچاق (*köşe bucağ 'köşe bucağ'*), kiöſe nişin نشين كوشه (*köşe nişin*), kiunġe nişin كنج نشين (*kunce nişin 'köşe bucağ'*). (s.38)
347. Angulatus: Kioſelü كوشه لي (*köşeli*). (s.38)
348. Triangulus: Uć Kioſelü اچو كوشه لي (*üç köşeli*). (s.38)
349. Multangulus: Ćiok kat Kioſelü چوق قات كوشه لي (*çok kat köşeli 'çok kat köşeli'*). (s.38)
350. Anima anhelitus: Nefeflyk نفسلک (*nefeslik*). (s.38)
351. Anima ſpiritus: Gian Roh جان روح (*cān ruḥ 'can, ruh'*), ġisnüm جانم (*cānım 'canım'*), benüm ġianüm wetachtı dilde sultanüm بنم جانم وتخت دلده سلطانم

(*benüm cānım ve taht sulṭānım 'benim canım ve taht sultanım'*), ġian çekişmek جان چكشمك (*cān çekişmek 'can çekişmek'*), ġian wirmek جان ويرمك (*cān virmek 'can vermek'*), ġian atmak جان اتمق (*cān atmaq 'can atmak'*), ġian oynamak جان اوينمق (*cān oynamak 'can oynamak'*), ġian aghyzyne gieldi جان اغزنه كلمك (*cān ağzına gelmek 'canı ağzına gelmek'*), can belib amd جان بلب امد (*cān belib amed*), ġiani jok جاني يوق (*cāni yok 'canı yok'*). (s.39)

352. Animal: Dawar, gianlu, Haiuan طوار جانلو حيوان (*ṭavār, cānlu, ḥayvān 'davar, canlı, hayvan'*). (s.39)

353. Animal patuum: Haiuanġyk جيوانچق (*ḥayvāncıq 'hayvancık'*). (s.39)

354. Animal forte: Kuwwtlü Haiuan قوتلي حيوان (*ḳuvvetlü ḥayvān 'kuvvetli hayvan'*). (s.39)

355. Animal pulchrum: Giufel Haiuan كوزل حيوان (*güzel ḥayvān 'güzel hayvan'*). (s.39)

356. Animal aquaticum: Su Haiuani صو حيواني (*ṣu ḥayvāni 'su hayvanı'*). (s.40)

357. Animal terrestre: Kara Haiuani قرا حيواني (*ḳara ḥayvāni 'kara hayvanı'*). (s.40)

358. Animal aereum: Haua Haiuani هوا حيواني (*hevā ḥayvāni 'hava hayvanı'*). (s.40)

359. Animal oneris: Juk Haiuani يوك حيواني (*yük ḥayvāni 'yük hayvanı'*). (s.40)

360. Animal manfuetim: Jauas Haiuan يواش حيواني (*yavāş ḥayvān 'yavaş hayvan'*). (s.40)

361. Animal rapax: Irtġi Haiuan یرتجی حيوان (*irtıcı ḥayvān 'yurtıcı hayvan'*). (s.40)

362. Animæ Damnataæ: Giehenuemli gianleri جهنملو جانلر (*cehenemli cānlar 'cehennemli canlar'*). (s.40)

363. Animal mortuorum: Oluler gianleri اولر جانلری (*ölüler cānları 'ölüler canları'*). (s.40)

364. Animus: Chṣtyr, gian, Jürek خاطر جان يورك (*ḥāṭır, cān, yürek 'hatır, can, yürek'*). (s.40)

365. Animi deliquium: Bailis بايلش (*bayılış*). (s.41)

366. Animi deliquium pati: Bailmak بايلمق (*bayılmak*). (s.41)

367. Animum alicui facere: Gheiret wirmek غيرة ويرمك (*ğayret virmek* ‘*ğayret vermek*’), jureklendürmek يوركلنديرمك (*yüreklendirmek*). (s.41)
368. Animum fumere: Gheiretlenmek غيرتلنمك (*ğayretlenmek* ‘*ğayretlenmek*’), jureklenmek (*yüreklenmek*). (s.41)
369. Animofus: Gheiretlu غيرتلو (*ğayretlü* ‘*ğayretli*’). (s.41)
370. Animum alicusjus expifcari: جاطرني صرمق (*çatırını şormak* ‘*çadırını sormak*’). (s.41)
371. Animus pufillus: Şaşkynlyk شاشقتلق (*şaşkınlık* ‘*şaşkınlık*’). (s.41)
372. Animus promptus: Hazır Gian حاضر جان (*hāzır cān* ‘*hazır can*’). (s.41)
373. Animus intrepidus: Korkmas ġian قورقمز جان (*korkmaz cān* ‘*korkmaz can*’). (s.41)
374. Animus grnadis: Bojuk ġian بيوك جان (*büyük cān* ‘*büyük can*’). (s.42)
375. Animus timidus: Korkak ġian قورقاق جان (*korkak cān* ‘*korkak can*’). (s.42)
376. Animus superbus: Magrur ġian مغرور جان (*mağrūr cān* ‘*mağrur can*’). (s.42)
377. Animi nullius: Giansuz جانسز (*cānsız* ‘*cansız*’).
378. Animi duri homo: Juregi pek يوركي پك (*yüregi pek* ‘*yüreği pek*’). (s.42)
379. Animi durities: Jürek peklügi يورك پكلگي (*yürek pekligi* ‘*yürek pekligi*’). (s.42)
380. Animofe: Gianile Jürekile جان الله يوراك ايله (*cān ile* ‘*can ile*’, *yürek ile*). (s.42)
381. Animofitas: Jureklik يوركلك (*yüreklik*). (s.42)
382. Annales: Tauarih تواريخ (*tevāriḥ* ‘*tarihler*’). (s.42)
383. Annus duodecim menfium: Jil on iki ai ييل اون ايكي اي (*yıl on iki ay*). (s.42)
384. Annus unus & annuus: Iillyk ييللك (*yıllık*) (s.43)
385. Anni tres, triennium & triennis: Uç jillyk اوچ ييللك (*üç yıllık* ‘*üç yıllık*’). (s.43)
386. Annus emboliæus intercalaris: Kiebişe كيبيسه (*kebise* ‘*artık yıl*’). (s.43)
387. Annus novus: Jil başi ييل باشي (*yıl başı*), *new ruz* (*yeni yıl*). (s.43)
388. Anni decurfus: Jillik ييللك (*yıllık* ‘*yıllık*’). (s.43)

389. Anni ftipendium: Jillyk بيللق (yılık 'yılık'). (s.43)
390. Annofus: Jillü jaşlü بيللي ياشلو (yılı yāşlu 'yılı, yaşı'). (s.43)
391. Anfa: Kulb قلب (kulb 'kulb'). (s.43)
392. Anfa ferrea: Demir kenti دمر كنتي (demir kenti). (s.43)
393. Anfis fereis vincire: Kienetlenmek كنتلنمك (kenetlenmek). (s.43)
394. Anfer: Kas فاز (kaz 'kaz'). (s.43)
395. Anferinus: Kasli قازلي (kazlı 'kazlı'). (s.44)
396. Ante, præp: Ön Ilrü اون الرو (ön, ilerü 'ön, ileri'). (s.44)
397. Ante hac: Sabyken سابقا (sabıka 'sabıka'), bundan ewwel بوندىن اول (bundan evvel), bundan nice jil ewwel بوندىن نيجه ييل اول (bundan nice yıl evvel). (s.44)
398. Antea: Öndin اوكن (önden 'önden'). (s.44)
399. Ante eum: Öninde اوكنده (öñüinde 'önünde'), bah öninde باخ اوكنده (bah öñüinde 'bah önünde'). (s.44)
400. Antenna: Seren سرن (seren 'yelkenli gemilerde üzerine yelken çekilmek üzere direklere haçvari takılan gönder'). (s.44)
401. Anterior: Ön, peşin اوک پشین (öñ, peşin 'ön, peşin'). (s.44)
402. Antiquus: Kadim قديم (kadım 'kadım'). (s.44)
403. Anticipare: Pişin wirmek پيشين ويرمك (peşin virmek 'peşin vermek'). (s.44)
404. Antrum: İn اين (in), magharet وغارة (mağāret 'mağara'). (s.44)
405. Antidotum: Pad Sehr پاد سهر (pād sehr 'panzehir'). (s.44)
406. Annona: Zachyre ذخيره (zahīre 'zahire: gerektiğinde kullanılmak üzere saklanan erzak'). (s.44)
407. Anonæ præfetus: Zachyreği ذخيره جي (zahīreci 'zahireci: erzakları saklayan kişi'). (s.45)
408. Annonaria domus: Zachyre chane ذخيره خانه (zāhīre hāne 'zahire hane: erzak yeri'), Ar. mechzen مخزن (maḥzen 'mahzen: yer altı deposu, depo, ambar'). (s.45)

409. Annonaria Caritas: Kytlyk قتلق (*kıtlık 'kıtlık'*), kyslik قزلق (*kızlık 'kışlık'*), Ar. kacht قحط (*kaht: kuraklık sebebiyle ürünün yetişmemesinden ileri gelen kıtlık ve açlık*). (s.45)
410. Annulus: Jusuk يوزك (*yüzük*), halka حلقة (*halka 'halka'*), halkalamak حلقه لمق (*halkalamak 'halkalamak'*). (s.45)
411. Annuli pala: Juſuk kaſı يوزك قاشي (*yüzük kaşı 'yüzük kaşı'*). (s.45)
412. Annulum ponere: Jusughi Komak يوزكي قومق (*yüzüğü komak 'yüzüğü komak'*). (s.45)
413. Annulum leuare: Jusughi çıkarmak يوزكي چقراق (*yüzüğü çıkarmak 'yüzüğü çıkarmak'*). (s.45)
414. Annulus, Sigillatorius: Mühür Juſughi مهر يوزكي (*mühür yüzüğü 'mühür yüzüğü'*). (s.45)
415. Annulus aureus: Altun Jusughi التون يوزكي (*altın yüzüğü 'altın yüzüğü'*). (s.46)
416. Annulus ex argente: Ghiumis Juſughi كومش يوزكي (*gümüş yüzüğü 'gümüş yüzüğü'*). (s.46)
417. Anus: Koğia kari, auret قوجه قري قوجه عورت (*koça karı, koça 'avret 'koca karı, koca avrat'*), ağıuzet عجوزه (*'acūze 'acuze: kocakarı'*), ağıus عجوز (*'acūz 'acuz: kocakarı'*). (s.46)
418. Anus, Podex: Bozuk, giöt بوزك كوت (*büzük, kütt*). (s.46)

AP

419. Apparere: Peida, zahyr olmak پيدا ظاهر اولمق (*peydā, zāhir olmak 'peyda, zahir olmak'*). (s.46)
420. Apparitor: Muchzyr محضر (*muḥzır 'muḥzır: eskiden şer'i mahkemelerde dava ile ilgili olanların duruşmada hazır bulunmasını sağlamakla görevli kimse*). (s.46)
421. Apprehendere: Japişmak ياپشماق (*yapışmak 'yapışmak'*), Tokunmak طوقنماق (*tokunmak 'dokunmak'*). (s.46)
422. Aper: Jaban donüs بیان طوکوز (*yabān toñuz 'yaban domuz'*). (s.46)

423. Aparire: Açmak اچمق (açmak 'açmak'). (s.46)
424. Apex: Doruk, Baś دروك باش (doruk, baş 'doruk, baş'), Ar. ewḡ اوج (evc 'bir şeyin en yüksek noktası'), ewḡ fema اوج سما (evc semā 'evc sema: gökyüzünün en doruğu'), ewḡ šerf اوج ثرف (evc šerf 'evc serf: en yüksek derece'). (s.47)
425. Apex montis: Dagħ Başı طاغ باشي (dağ başı 'dağ başı'). (s.47)
426. Apex arboris: Aḡaḡ Başı اغاج باشي (ağaç başı 'ağaç başı'). (s.47)
427. Apis: Aru آرو (aru 'arı'), nahl نحل (nahl 'nahl: bağlayan, düzenleyen'). (s.47)
428. Apum Bombylus: Dyzyldamak دزلدماق (dızıldamak 'dızıldamak'). (s.47)
429. Apum Examen: Oghul اوغل (oğul 'oğul'). (s.47)
430. Apiarius: Kowanḡi قونجي (kovancı 'kovancı'). (s.47)
431. Apiarium: Aru yeri, Arilik آرو يري (aru yeri, arılık 'arı yeri'). (s.47)
432. Apium: Kierefes كرفس (kerefes 'kereviz'). (s.47)
433. Aposta: Tebrje تېريه (tebriye 'bir kimseyi bir suçtan temize çıkarma'). (s.47)
434. Apoplexia: Sekte سكتة (sekte), Ar. sakata, jiluit سكت (sakat). (s.48)
435. Apotheca: Šekerḡi dokan شڪرچي دكان (šekerci dukkân 'šekerci dükkan'), šerbethane شربتخانه (šerbethāne 'šerbethane'), šerbetḡi شربتچي (šerbetci). (s.48)
436. Apostata: Donme دونمه (dönme 'dönme'), donük دونك (dönük 'dönük'), Ar. Murtedd مرتد (murted 'İslâm dîninden dönen, müslümanlıktan ayrılıp başka bir dîne giren'). (s.48)
437. Apparatus: Esbab اسباب (esbāb 'esvab: sebepler'). (s.48)
438. Apparere: Zuhure gielmek ظهوره كلمك (zuhūra gelmek 'zuhura gelmek'), paida olmak, bilinmek پيدا اولمق بلنمك (peydā olmaq, peyda olmak: bilinmek 'peyda olmak, bilinmek'). (s.48)
439. Apparentia: Numajanlyk نمايانلق (nümayānliḡ 'numayanlık: görünen, meydana olan'), numajis نمايش (nümayiş 'gösteri'). (s.48)
440. Apparitio: Zuhur ظهور (zuhūr 'zuhur'). (s.48)
441. Appetere: Özlemek, özetmek اوزلمك وزتمك (özlemek, özetmek). (s.48)

442. Appetitus: İstah اشتاه (*ištāh 'iştah'*). (s.48)
443. Appendo: Aşmak اصمق (*aşmak 'asmak'*). (s.48)
444. Appendix: Artmaklyk, dseil ارتمقلق ذیل (*artmaklık 'artmaklık', zeyl 'zeyl: ek'*). (s.49)
445. Applicare. bkz. plicare (s.49): Örnek اورنك (*örnek*), bökmek بوكمك (*bükmek*), ürselemek اورسلمك (*örselemek*). (s.558)
446. Apportare. bkz. portare (s.49): Gietürmek كتورمك (*getürmek 'getirmek'*). (s.569)
447. Apponere: bkz. ponere: Komak قومق (*komak 'komak'*). (s.565)
448. Approbare: Begienmek بكنمك (*begenmek 'beğenmek'*), dür در (*dür*). (s.49)
449. Aptus: Jakýyk, müstehekk kabul ياقشوق موصتوق قابل (*yakışık, müsteħak kabul 'yakışık, müstahak kabul'*). (s.49)
450. Adaptare: Düzmek دوزمك (*düzmek*), jakyştürmak ياقشترمق (*yakıştırmak 'yakıştırmak'*). (s.49)
451. Apte: Mahallinde محللنده (*maħallinde 'mahallinde'*). (s.49)
452. Apud præp: Jakin Deh يقن ده (*yakın da 'yakın da'*). (s.49)
- AQ**
453. Aqua: Su صو (*şu 'su'*), Juz fuji يوز صويي (*yüz şuyı 'yüz suyu'*), Fars. ab ru رو اب (*āb rü 'ab ru: yüz suyu'*), jüz aklyghy يوز اقلغي (*yüz aklığı 'yüz aklığı'*). (s.49)
454. Aqua Bullens: Kainar Su قينر صو (*ķaynar şu 'ķaynar su'*). (s.50)
455. Aqua dulcis: Datlü Su طاتلو صو (*ķatlu şu 'tatlu su'*). (s.50)
456. Aqua lutosa: Balciklü Su بالچقلو صو (*balçıklu şu 'balçıklı su'*). (s.50)
457. Aqua Stagnans: Durmiş Su طورمش صو (*ķurmuş şu 'durmuş su'*). (s.50)
458. Aqua fluminis: Irmak Suji ارمق صويي (*ırmak şuyı 'ırmak suyu'*). (s.50)
459. Aqua fontis: Çeşme Sui, Puar Sui چشمه صويي پكار صويي (*ķeşme şuyı, piñar şuyı 'ķeşme suyu, pınar suyu'*). (s.50)
460. Aqua glaciata: Donghmiş Su طوكمش صو (*ķoñmuş şu 'donmuş su'*). (s.50)
461. Aqua turbida: Bulanik Sui بولانق صو (*bulanık şu 'bulanık su'*). (s.50)

462. Aqua Spurca: Bulaşık Sui بولاشق صو (*bulaşık şu 'bulaşık su'*), akmaz افمز (*akmaz 'akmaz'*), akar اقر (*açar 'akar'*). (s.50)
463. Aqua nivea: Kar Suji قار صويي (*kar şuyı 'kar suyu'*). (s.51)
464. Aqua hordeacea: Arpa Suji ارپه صيبي (*arpa şuyı 'arpa suyu'*). (s.51)
465. Aqua pluuiatilis: Jaghmur Suji يغمر صيبي (*yağmur şuyı 'yağmur suyu'*). (s.51)
466. Aqua putei: Kui Suji كويي صيبي (*kuyı şuyı 'kuyu suyu'*). (s.51)
467. Aqua rofacea: Giül suji گل صيبي (*gül şuyı 'gül suyu'*). (s.51)
468. Aqua Salfa: Aği Sui اجي صو (*acı şu 'acı su'*). (s.51)
469. Aqua impura: Nepak Sui نپاك صو (*nepāk şu 'temiz su'*). (s.51)
470. Aqualiculus: Tekne تنكه (*tekne*). (s.51)
471. Aquarium: Suwad صواد (*şuvad 'hayvan sulanacak yer'*), meşreb مشرب (*meşreb 'bir kimsenin yaratılışında bulunan huy, yaratılış, tabiat, mizaç, karakter'*), abchor آبخور (*ābħor 'abhor: nasip, kısmet'*), suwargiak صوارجق ير (*şuvaracak yer 'suvarılacak yer'*). (s.51)
472. Aquatum: Suvarılmış صوارلمش (*şuvarılmış 'suvarılmış'*). (s.52)
- AQ AD**
473. Aquosus: Suli صولي (*şuli 'sulu'*). (s.52)
474. Aqurius, Signum coelefte: Delu دلو (*delü 'deli'*), (s.52)
475. Aquarum inspetor: Su Nadziri صو ناظري (*şu nāzırı 'su bakanı'*). (s.52)
476. Aquæ Dectus: Su joli صو يولى (*şu yolu 'su yolu'*), kiünk كونك (*künk 'toprak veya çimentodan yapılmış geniş çaplı, kalın su borusu'*), kubur قبور (*kobūr 'kobur: abdesthane deliğini lağıma bağlayan boru'*), akındi افندي (*aķındı 'akıntı'*). (s.52)
477. Adaquare hortum: Bosiani Suarmak بوشاني صوارمق (*boşanı şuvarmak 'boşuna suvarmak'*). (s.52)
478. Adaquatio: Suvarmaklik صوارمقلىق (*şuvarmaklık 'suvarmaklık'*). (s.52)
479. Adaquare uinum: Şarabi Suuarmak شرابي صوارمق (*şarābı şuvarmak 'şarabı suvarmak'*). (s.52)

480. Aquam haurire: Su çıkarmak صو چقارمق (*şu çıkarmak* 'su çıkarmak'). (s.52)

AR

481. Aquam ex ore ejaculari: Püskürmek پسکرمک (*püskürmek*). (s.53)

482. Aquila: Tauşanğil, Kartal توشانجيل قرتال (*tavşāncil kartāl* 'tavşāncil kartal'), Ar. vkab عقاب (*uqāb* 'ukab: kartal, tavşāncil kuşu, karakuş'), tauşanğil (*tavşāncil*), tauşan (*tavşan*), Far. çin (*kıvrım, büklüm*), çil (*çil*). (s.53)

483. Ara. bkz. Altare (s.53): Altare: Mizhach مذاخچي (*mizāhçı* 'mizahçı'). (s.26)

484. Aratrum: Çift formeklyk aleti آلتی چفت سورمکک (*çift sürmeklik āleti* 'çift sürmeklik aleti'). (s.53)

485. Arator: İkinci اکینچي (*ekinci*). (s.53)

486. Aruspex. bkz. Augur: Fali Biliği فالی بلیچي (*fālī bilici* 'fali bilici'). (s.53)

487. Arenea: Urumgiak اورمچک (*örümcek*), Fars. Divpai (*dīvpāy* 'divpay: örümcek'). (s.53)

488. Arenea tela: Urumgiak agaghi, Bezi اورمچک اغي بزي (*örümcek ağı* 'örümcek ağı', *bezi*). (s.53)

489. Arbiter: Araia ghiriği ارایه کیریچي (*araya girici*). (s.53)

490. Arbor: Agağ اغاچ (*ağaç* 'ağaç'), elli agağ jedi اللى اغاچ يدي (*elli ağaç yedi* 'elli ağaç yedi'). (s.54)

491. Arbor fertilis: Miue Veriği اغاچ ويریچي (*meyve verici ağaç* 'meyve verici ağaç'). (s.54)

492. Arbor Sterilis: Miue Vermes اغاچ ويرمز (*meyve vermez ağaç* 'meyve vermez ağaç'). (s.54)

493. Arbor gummifera: Şcam veriği اغاچ چام ويریچي (*çam verici ağaç* 'çam verici ağaç'). (s.54)

494. Arbusculus: Fidanğyk فيضانچق (*fidancığ* 'fidancığ'). (s.54)

495. Arbor plantata: Dikilmiş agağ دكلم اغاچي (*dikilmiş ağaç* 'dikilmiş ağaç'). (s.54)

496. Arborator: Budaiği بودايچي (*budayıcı* 'budayıcı'). (s.54)

497. Arbores ponere in ordines: Agaḡleri Syraie Komak اغاجلري صرايه قومق (*aḡaçları sıraya komaḡ* 'aḡaçları sıraya koymak'). (s.54)
498. Arbores putare: Agaḡleri Budamak اغاجلري بودامق (*aḡaçları budamak* 'aḡaçları budamak'). (s.55)
499. Arboribus tetram imponere: Agaḡler Etrafinde Toprak Komak اطرافينه طپراق قومق اغاجلرين (*aḡaçların etrafına toprak komaḡ* 'aḡaçların etrafına toprak koymak'). (s.55)
500. Arbores defoliare: Agaḡleri Soimak اغاجلري صويمق (*aḡaçları soymak* 'aḡaçları soymak'). (s.55)
501. Arbores infenere: Agaḡleri ašlamak اغاجلري اصلمق (*aḡaçları ašlamak* 'aḡaçları ašılmak'). (s.55)
502. Arboris raddix: Agaḡ Kiöki اغاچ كوكي (*aḡaç köki* 'aḡaç kökü'). (s.55)
503. Arboris truncus: Agaḡ giöwdeſi اغاچ كودسی (*aḡaç gövdesi* 'aḡaç gövdesi'). (s.55)
504. Arboris Cortex ab Extra: Daš Kapughi طاش قپغي (*taš kapuḡı* 'taš kabuḡu'). (s.55)
505. Cortex ab intra: Icz Kapughi ايچ قپغي (*iç kapuḡı* 'iç kabuḡu'). (s.55)
506. Ramus arboris: Budak, Dal بوداق دال (*budaḡ* 'budak', *dal*). (s.55)
507. Arboris folium: Japraq يپراق (*yapraq* 'yapraq'). (s.55)
508. Arboretum: Dyrechtiftan درختستان (*diraḡtistān* 'dirahistan: botanik bahçesi'). (s.56)
509. Arehetypum: Mufewwede موصده (*müsevwede* 'karalamalar'), ašli nuſcha نسخه اصلي (*ašlī nušha* 'asli nüsha'), Suret صورة (*šūret* 'gözün ilk bakışta gördüğü şey, dış görünüş, şekil, biçim'). (s.56)
510. Arca: Sanduk صندوق (*šandıḡ* 'sandık'). (s.56)
511. Arcula: Çekmeḡik, ſandukgik چكمه جك صندوق (*çekmecik, šandūḡcık* 'çekmecik, sandıkcık'). (s.56)
512. Arcularius: Cekmegi جي چكمه (*çekmece*). (s.56)
513. Arcanum: Syrr سرّ (*sirr* 'sır') gheib غيب (*ḡayb* 'gayb: meydanda olmayan'), Fars. raz راز (*rāz* 'gizlenen şey, sır'). (s.56)

514. Arcane. Sirra سِرًّا (*sirrā* 'sırrla ilgili'). (s.56)
515. Archivum: Difter chane دفتر خانه (*difter ḥāne* 'defter hane'). (s.56)
516. Architetus: Benna بِنَّا (*bennā* 'bina yapan kimse, mimar, kalfa'), dülgerbaşı دولکرباشی (*dülger başı* 'yapıların kapı, pencere dışındaki kaba tahta ve ağaç işlerini yapan usta'). (s.57)
517. Arcere: Sokmak, Kakmak, dürtmek صَقْمَق قَاقْمَق دُورْتَمَك (*şokmak, kakmak, dürtmek* 'sokmak, kakmak, dürtmek'). (s.57)
518. Arctus: Dar طَار (*ṭār* 'dar'). (s.57)
519. Arcte: Darlighilhe طَارْلَغْلَه (*ṭarlığla* 'darlıkla'). (s.57)
520. Arctare, coarctare: Sikmak صَقْمَق (*şıkmak* 'sıkmak'). (s.57)
521. Arctitudo: Sikletlyk تَقْلَتْلَق (*şikletlik* 'sikletlik'). (s.57)
522. Arcus fagittarii: Jai, Kieman ياي كمان (*yay, kemān* 'yay, keman'), kaus قوس (*kūs* 'kus: kös, büyük davul'). (s.57)
523. Arcus chorda vel nervus: Fitol فتيل (*fitil* 'fitil'), zeh زه (*zih* 'yay kirişi'), zihlemek زهلمك (*zihlemek* 'yayın kenârına zih geçirmek'), kirişlemek كرشلمك (*kirişlemek* 'yayın kirişini germek, okun gezini çiledeki yerine takmak, doldurmak'), doldurmak تولدورمك (*ṭoldurmak* 'doldurmak'). (s.57)
524. Arcuare: Kiemerlemek Tak eilemek كمرلك طاق ايلمك (*kemerlemek, ṭāk eylemek* 'tak eylemek: milli bayramlarda caddelere geçici olarak kurulan süslü kemer'). (s.58)
525. Arcus: Kiemer, Tolos كمر طولس (*kemer, ṭolos* 'tolos: bele bir kere dolandıktan sonra bağlanan veya tokalanan bel bağı'). (s.58)
526. Arcubalifā: Zemberek زنبرك (*zenberek* 'kurulduktan sonra kendi kendine hareket eden, çevirmeye veya sıkıştırmaya yarayan demir yay'). (s.58)
527. Arcus coelctis: Giogh Kiemer كوك كمرى (*gök kemeri*). (s.58)
528. Ardor, vid. æftus: (*bastı*). (s.58)

529. Ardere: Giöjünmek, Jakmak كوينمك يقمق (*göyünmek* 'giyinmek', *yağmak* 'yakmak'). (s.58)
530. Ardea: Balykgin بالقچين (*balıkçın* 'balıkçın'), Farsi. butimar بوتمار (*bütimār* 'butimar: deniz kuşu'), mahi chor ماهي خور (*māhī ḥor* 'kötü balık'), balykğil (*balıkçıl*), Zülf زلف (*zūlf* 'ana yurdu Güney Amerika olan turmanıcı süs bitkisi'). (s.58)
531. Arduus: Cetin چتين (*çetin*), paçariif پچارز (*paçariz* 'engel'). (s.59)
532. Area: Meidan ميدان (*meydān* 'meydan'), duşume دوشمه (*düşüme*)
533. Arena: Kum قوم (*kum* 'kum'). (s.59)
534. Arena literaria: Rik ريك (*rīk* 'rik: kum'). (s.59)
535. Arenaria theca: Rikdan ريكدان (*rīkdān* 'rikdan: kum konulan kap'), kumlyk قوملك (*kumluk* 'kumluk'). (s.59)
536. Arenafus: Kumli قوملو (*kumlu* 'kumlu'). (s.59)
537. Argentum: Giumes گومش (*gümüſ*), Fars. sim سيم (*sīm* 'sim: gümüſ'), Ar. Fezzat فضة (*fezzat* 'fezzat: gümüſ'). (s.59)
538. Argenteus: Ghiumeslü گومشلو (*gümüſlü* 'gümüſlü'), giümes döğmesi دوگمسي گومش (*gümüſ döğmesi*). (s.59)
539. Argentum purum: Kal, chaliif گومش خالص قال (*kāl* 'kal: karışık durumdaki mâden ve maddeleri çeşitli özelliklerinden faydalanarak birbirinden ayırma işlemi', *ḥaliſ giümeſ* 'halis gümüſ'), Hal. Chalis giümes (*hal, halis gümüſ*). (s.59)
540. Argentum Cusum: Dögiulmiş giümes گومش دوگلمش (*döğülmüş gümüſ*). (s.59)
541. Argentum laboratum: İleşmiş giümes گومش ایشلمش (*işlemiş gümüſ*). (s.60)
542. Argentarius: Giümesği گومشجي (*gümüſci* 'gümüſcü'). (s.60)
543. Minera argenti: Giümes madeni گومش معدني (*gümüſ mā'deni* 'gümüſ madeni'). (s.60)
544. Argentum vivum v. Lithargyrum: Zibak زيبيق (*zībak* 'zibak: civa'), utaryd عطارد (*uṭārid* 'utarit: güneşe en yakın olan gezegen'). (s.60)

545. Argentum in fila contortum: Kalabudan فلايدان (*ḳalābudan ‘kalabudan’*), *kalabudanlu* فلايدانلو (*ḳalābudanlu ‘kalabadanlı’*). (s.60)
546. Argilla: Gil çiamur, Balçık كل چامور بالچق (*kil, çamur, balçık ‘kil, çamur, balçık’*), finġian c. filcan فنجان (*fincān ‘fincan’*), ciömlek چوملك (*çömlek*), awadanlyghi اوادانلغي (*avādanlıġı ‘avadanlıġı: bir şeyi onarmak için el ile kullanılan âlet takımı’*). (s.60)
547. Arguere, bkz. Caftigare (s.61): Hakkından gielmek كلمك خقندن (*ḥaḳḳından gelmek ‘hakkından gelmek’*). (s.113)
548. Argumentum: Giöfterlyk كوسترلك (*gösterlik*), Ar. delalet دلالة (*delālet ‘delalet: yol gösterme, kılavuzluk, rehberlik, aracılık’*). (s.61)
549. Argumentari: Giöstermek كوسترتمك (*göstermek*). (s.61)
550. Aridus: Kuru قرو (*ḳuru ‘kuru’*). (s.61)
551. Aries: Koçi كوچي (*ḳoçı ‘koçu’*). (s.61)
552. Arietare: Koçlamak قوچلمق (*ḳoçlamak ‘koçlanmak’*). (s.61)
553. Ariolus, bkz. Hariolus (s.61): kiahin كاهن (*kâhin ‘kahin’*), kiahynlyk كاهنلك (*kâhinlik ‘kahinlik’*), kehanet كهانت (*kehanet ‘kehanet’*). (s.370)
554. Arifla: Kylġyk قلچق (*ḳılçık ‘kılçık’*). (s.60)
555. Arithmetica: Ylmi hysab علم حساب (*‘ilm-i ḥesāb ‘ilm-i hesap’*), ylmi rakem اهل رقم (*ehli raḳem ‘ilm-i rakam’*). (s.61)
556. Arithmeticus: Ehli hysab اهل حساب (*ehl ḥesāb ‘ehl-i hesap’*), ehli rakem (*ehl raḳem ‘ehl-i rakam’*). (s.61)
557. Computator: Muḥāḥabegī محاسه بجي (*muḥāsebeci ‘muhasebeci’*), حسابلاشمق (*ḥesablaşmak ‘hesaplaşmak’*). (s.61)
558. Arma: Silah, jarak سلاح يراق (*silāḥ ‘silah’ yaraḳ ‘yarak: savaş aleti, silah’*), Zerb üdefe jat ujarak ضرب اودفع يات ويراق (*žerb üdefe yat uyarak ‘zerb üdefe yat uyarak’*), jol, jaraghi يراغي يول (*yol yaraġı ‘yol yaraġı: yol hazırlıġı’*), Farsi. saz rah ساز راه (*sāz rāh ‘saz, rah: yol bataklıġı’*). (s.62)
559. Armare: Silahlamak jaraklamak سيلاحلمق يراقلمق (*silāḥlamak, yaraḳlamak ‘silahlamak, yaraklanmak’*).

560. Armarium: Kapan قپان (*kaḫpan* 'kapan'), hane خانه (*ḫāne* 'hane'), kujaḡiak قوياق (*kuyacaḫ* 'kuyucak'). (s.62)
561. Armariolum: Kapanḡik قپانچق (*kaḫpančik* 'kapančik'). (s.62)
562. Armamentarium: Tpochane, ḡebe chane طوپخانه جبخانه (*toḫhāne, cebeḫāne* 'tophane, cephane'). (s.62)
563. Armentum: kat' bekr قطع بقر (*kaḫ' kat', bekr* 'kuyu çıkriḡı'). (s.62)
564. Armiger, eques aurei velleris: Altun Zengirlü التون زنجیلو (*altūn zincirlü* 'altun zincirli'). (s.62)
565. Armilla: Siwar, Bilazük سوار بلازک (*sivār, bilazük* 'sivar: bilezik'). (s.63)
566. Aroma: Atr عتر (*'itr* 'itr: aroma'). (s.63)
567. Aromatum capsā: Ebzerden ابزاردان (*ibzārdan* 'aroma kutusu'). (s.63)
568. Aramatarium: Attār عطار (*'aḫḫār* 'attar: aktar'), eḡza satıḡi اجزا ساتیجی (*eczā ṣaticı* 'ecza satıcı'). (s.63)
569. Aromatites: Müşelles مشلش (*müşelles* 'müselles: üç kısım veya üç parçadan oluşan, üçlü'), şarab muetter شراب معطر (*şarāb mu'aḫḫar* 'şarap, muattar: güzel kokulu). (s.63)
570. Arquatus, bkz. arcus: Kiemerlemiş کمرلمش (*kemerlemiş*). (s.63)
571. Arquatus morbus, gelbe: Sâri haştalyk ق صاري خسته لق (*şārī ḫařtalıḫ* 'sarı hastalık'). (s.63)
572. Arretus: Dikili دكيلي (*dikili*). (s.63)
573. Arrepere bkz. repere (s.63): Sürütlenmek سورتلنمك (*sürütlenmek*), böceklenmek بوجکلنمك (*böceklenmek*). (s.634)
574. Arrha: Pei, Rehin arabun, پي رهين عربون (*pey* 'dayanma, sebat etme', *rehin* 'rehin', *arbun* 'depozito'). (s.64)
575. Ars: Sena'et صناعت (*şan* 'at 'sanat'). (s.64)
576. Arte & Scientia: Hünerlü هنرلي (*hünerli*), ylm fahebi علم صاحبي (*ilm şāḫibi* 'ilm sahibi'). (s.64)

577. Artifex: Sienâetgier صاعتر (şana'atkâr 'sanatkar'), Sienaetgi صانتجي (şan'atçı 'sanatçı'). (s.64)
578. Artificun collegium: Urfet v. ruffet عرفة ('urfet 'urfet'). (s.64)
579. Arsenicum, auripigmentum: Zarnich زرنیخ (zarnîh 'zarnih: arsenik'). (s.64)
580. Arteria manga: Şah tamar شاه طمر (şāh tamar 'şah damar'), yrk urriye عرق ارریه ('ırk' 'irk', urriye). (s.64)
581. Articulus: An jeri ان یری (an yeri), oinak اوینق (oynağ 'oynak'). (s.64)
582. Articulus: Şurut ukujudi sulch شروط و قیود صلح (şuruğ ukuğud sulh 'şuruğ ukuğud sulh: barış şartlarını okudu'). (s.64)
583. Articulus fidei: kewây dîn قواعدین (kavā'iddin 'kavaiden: kurallardan, kâidelerden'). (s.65)
584. Arocreas: Böreck بورك (börek), böreckçi بورکچی (börekçi). (s.65)
585. Artus: Aezā اعضا (a'zā 'aza: vücudu meydana getiren parçalar, organlar'), Ar. yzw عضو ('uzvi 'uzvi: organlarla ilgili olan'), erab اراب (erāb 'Arapça'yı düzgün konuşmak'). (s.65)
586. Arundo: Kamış قامیش (kamuş 'kamuş'). (s.65)
587. Arundinetum: Kamıştan قامیشتان (kamuştan 'kamuştan'). (s.65)
588. Arrum: Cıair tarla چایر تارلا (çayır tarla 'çayır tarla'). (s.65)
589. Arx: Kela قلعه (kal'a 'kale'), hyfar حصار (hişār 'hisar'). (s.65)
590. Arx alba, album castrum: Ak hyfar اق حصار (ak hişār 'ak hisar'). (s.65)
591. Ascendere: Jokaruje çıkmak چقمق یوقویه (yukarıya çıkmak 'yukarıya çıkmak'). (s.65)
592. Afcia: Balta بالته (balta), Nağiak نجق (nacağ 'nacak: eyer baltası'), kiefer کسر (keser). (s.66)
593. Exasciare: Jonmak ینقم (yonmağ 'yontmak'). (s.66)
594. Asinus: Eşek اشک (eşek), cher خر (her 'eşek', kar 'eşek'), Fars. Cher ba tesdid خر با تشدید (her 'eşek' ba tesdīd 'teşdid: şiddet'). (s.66)
595. Ašparagus: Kuş konmaz قوش قونمز (kuş konmaz 'kuş konmaz'). (s.66)

596. Alper: Serd سرد (*serd* 'sert'), keti قتي (*kati* 'katı'), pek پك (*pek*), ćetin چتين (*ćetin*), Serd adem سرد ادم (*serd adem* 'sert adem'), taslak تاسلاق & تصلق (*taşlak, taslāk* 'taslak') (s.66)
597. Alpergillum: Meres مرش (*meres* 'kutsal su kabı'). (s.66)
598. Alpergere. bkz. Spargere (s.66): Daghitmak faćmak, dćkmek طاغتمق صاچمق (*tağitmak* 'dağitmak', *şaćmak* 'şaćmak', *dćkmek*), serpmek سرپمك (*serpmek*), jaghmur fepiur يغمور سرپور (*yağmur serpiyor* 'yağmur serpiyor'), serpmeğe سرپمجه (*serpmece*), daghytmak طاغتمق (*tağitmak* 'dağitmak'), fać صاچ (*sać dağitmak* 'sać dağitmak'), düşmeni دشمني (*düşmanı*), mal مال (*māl* 'mal'), perisan etmek پریشان (*perişān etmek* 'perişan etmek'), perakiende etmek پراكنده (*perākende etmek* 'perakende etmek'). (s.728)
599. Alperitas: Serdlyk سردلك (*serdlik* 'sertlik'), Cetinlik چتينلك (*ćetinlik*), peklik پكليك (*peklik*), şerblik صربلك (*şerblik* 'serblik: iç yağı'). (s.66)
600. Aspicere: Giözetmek كوزتمك (*gözetmek*), bakmak بقمق (*bakmak* 'bakmak'). (s.66)
601. Apfis: Saghyr jilan صاغر بيلان (*şağır yılan* 'şağır yılan'). (s.67)
602. Asfentari. bkz. adulari (s.67): Choş amed etmek خوش امد اتمك (*hoş amed etmek* 'hoş etmek'), mudara etmek مودارا اتمك (*mudārā etmek* 'mudara etmek: kin ve düşmanlığı örtüp zahiren dost gibi davranma, iyi geçinme, güler yüzle idare etme'), jaltaklanmak يلتقلنمق (*yaltaklanmak* 'yaltaklanmak: yaranmak, hoş görünmek için dalkavukça hareketlerde bulunmak'). (s.9)
603. Alfer: Taćhta تاخته (*tahta* 'tahta'), jongha يونغه (*yonca*), jaryk يارق (*yarıq* 'yarık'). (s.67)
604. Alfare: Kiebab Etmek كباب اتمك (*kebāb etmek* 'kebab etmek'). (s.67)
605. Alfaria officina: Kiebab chane كباب خانه (*kebāb hāne* 'kebab hane'). (s.67)
606. Alfator carnum: Kiebabgi كبابجي (*kebābcı* 'kebabçı'). (s.67)
607. Alfiduus: Mulazim ملازم (*mülāzim* 'mülazim: bir kimse, şey veya yere bağıllık ve devamlılık gösteren, bir işte sürekli çalışan kimse'), mukajed مقيد (*mukayyed* 'mukayyed: yazan, kaydeden, kayıt yapan'). (s.67)

608. Affiduitas: Mulaşimet ملازمة (*mülāzemet* ‘*mülazemet: ayrılmamak, devam etmek*’), tekejiüd تقيّد (*taqayyüd* ‘*takayyüd: bağlanma, bağlı olma, kayıtlanma, mukayyet olma*’). (s.67)
609. Althmaticus: Tenk nefeslü تنك نفسلو (*tenk nefeslü* ‘*tenk nefesli: dar nefesli*’). (s.67)
610. Alfus: Kiebab Etmiş كباب اتمش (*kebāb etmiş* ‘*kebab etmiş*’), birjan بريان (*biryān* ‘*kebab*’). (s.67)
611. Afrum: Ildis يلدز (*yıldız*), yulduz (*yıldız*), yildis (*yıldız*). (s.68)
612. Aftrolabium: Ufturlab اسطرلاب (*usturlāb* ‘*usturlab: eskiden bir yıldızın ufukçizgisinden yüksekliğini ölçmekte kullanılan yarım daire şeklinde tahtadan alet*’). (s.68)
613. Afrum fixum: Sabit Ildis سابت يلدز (*sābīt yıldız* ‘*sabit yıldız*’). (s.68)
614. Afrum erraticum planeta: Juriği, Saier Ildis يوريجي ساير يلدز (*yürüci sāyer yıldız* ‘*yürüyücü sayer yıldız*’), Far. Sejiare سيّاره (*seyyāre* ‘*seyyara*’). (s.68)
615. Afrum, pro fato & fortuna: Ildisün Taleh يلدز طالع (*yıldız ṭālī* ‘*yıldızın tali*’), Fars. fettare ستاره (*settāre* ‘*settare: kullarının hatâ, kusur, ayıp ve günahlarını örten, bağışlayan anlamında Allah için kullanılır*’), Echter اختر (*eḥter* ‘*ehter: baht, talih*’). (s.68)
616. Afratus: Ildislu يلدز لو (*yıldızlı* ‘*yıldızlı*’). (s.68)
617. Afrorum cognitio, astrologia: Muneġiemlik, Elmi noġium منجمك علم نجوم (*münecimlik* ‘*ilmi necüm* ‘*yıldızların durum ve hareketlerinden geleceġe ait hükümler çıkaran kimse, astrolog*’). (s.68)
618. Aftrologus: Rasyd, Muneġim راصد منجم (*rāşid, münecim* ‘*rasid münecim: gök bilimci, astronom*’). (s.68)
619. Aftutus: Rind ريند (*rind* ‘*gönül ehli kimse*’), kalaş قلاش (*kallāş* ‘*kallaş: kalleş sözünün eski ve asıl şekli*’). (s.69)
620. Alfvefacere: Aliştirmek الشترمك (*alıştırmak*), adetinden çıkarmak عدتندن چقارمك (*‘adetinden çıkarmak* ‘*adetinden çıkarmak*’). (s.69)

621. Affvefactio, consuetudo: Adet عدت ('adet 'adet: herkes tarafından uyulan hal, olagelmiş, alışılmış şey, görenek'), resm رسم (resm 'resim'), öğreniş اوكرنش (öğreniş 'öğreniş'), öğrenmek اوكرنمك (öğrenmek 'öğrenmek'), öğretmek اوكرتمك (öğretmek 'öğrenmek'). (s.69)
622. Afylum, v. refugere: (emekli). (s.69)
623. At: Liken ليكن (liken 'bir deri hastalığı'). (s.69)
624. Ater: Kara, siyah قره سياه (kara, siyāh 'kara, siyah'). (s.69)
625. Atomus: Zerze ذره (zerre 'çok küçük, parçacık'). (s.69)
626. Atramentatim: Dewal دواة (devā 'deva: derman, ilaç'). (s.69)
627. Atramentum: Mürekkieb مرگب (mürekkieb 'birden fazla şeyin bir araya gelmesinden meydana gelmiş, birleşik'), surch سرخ (surh 'kırmızı'), kızıl mürekkieb قزل مرگب (kızıl mürekkieb 'kızıl mürekkieb'). (s.69)
628. Atrox: Djalim ظالم (zālim 'zalim'). (s.69)
629. Atrocitas: Ğewr, dfulmlik جور ظالمك (cevr, zālimlik 'cevir, zalimlik'). (s.70)
630. Atrociter: Zumlig ileh, ğewr ileh ظللك ايله جور ايله (zülümlük ile, cevr ile 'zulümlük ile cevir ile'). (s.70)
631. Attendere: Başiret uzre olmak اولمق اوزره او لمق (başiret üzere olmak 'başiret üzere olmak'), mukajied olmak مقيد (muğayed olmak 'mukayed olmak'). (s.70)
632. Atteftari bkz. teftari (s.70): Teftar Emmini دفتر اميني (defter emini), difter chane (defter hane 'defter hane'). (s.792)
633. Atterere bkz. terere (s.70): Örkütmek اوركتمك (ürkütme), korkutmak قورقتمق (korkutmak 'korkutmak'), belinlemek بلنلمك (belinlemek 'birden gözlerini açıp şaşkın şaşkın etrafına bakmak, şaşırarak, irkilmek'), örmek اوركمك (ürmek), can başına fıradı جان باشنه صچرادي (cān başına sıçradı 'can başına sıçradı'). (s.70)
634. Attingere bkz. tangere: Dokunmak طوقتمق (toğunmak 'dokunmak'), deĝmek دكمك (değmek 'değmek'), nöbet ana degdy نوبت انا دكدي (nöbet ana degdi 'nöbet ana degdi'), yapışmak ياپشماق (yapışmak 'yapışmak'), ulaşmak اولاشماق (ulaşmak 'ulaşmak'). (s.788)

635. Attollere bkz. tollare (s.70): Gidürmek فامق صاومق almak, kaldürmek قالدرمىق (gidermek, almak, şavmak, 'giydirmek, savmak, almak'), kaldürmek قالدرمىق (kaldürmek 'kaldürmek'), şyghmak صغمق (sıgmaq 'sıgmaq'), diwşirmek ديوشرمىق (divşirmek 'devşirmek'), kywyrmaq قورمق (kıvırmaq 'kıvırmaq'). (s.819-820)

636. Audere: Sonmak صونمق (şonmaq 'sonmak: cesaret etmek'). (s.70)

637. Avarus: Chefis خسيس (hesīs 'hesis: paraya, mala aşırı düşkünlüğü yüzünden elindekini harcayamayan'), tamakiar طمعكار (tama 'kār 'tamahkar'), tema طمع (tam'a 'tama: aç gözlülük, tamah, bachillik'), bachillik بخيلك (bahillik 'hasis olma durumu, cimrilik, pintilik, hasislik, nekeslik'). (s.70)

AU

638. Audax: Muruetli مروتلي (muruvetli 'mürüvetli), ghairetlu غيرتلي (gayretli 'gayretli'), kiustah كستاح (küstāh 'küstah'). (s.70)

639. Audaculus: Serden gieçdi سردن كچتي (serden geçti). (s.70)

640. Audire: Esitmek اىشمك (işitmek), işitmezlemek اىشتمزلمك (işitmezlemek) (s.71)

641. Aufcultare: Dinlenmek دنلنمك (dinlenmek), pekçe پكچه (pekçe), iğibet etmek اتمك ايجابت (icābet etmek 'icabet etmek'). (s.71)

642. Auditus: Eşitmalik اىشمك (işitmelik). (s.71)

643. Avena: Julaf يولاف (yulav), atüm jemini kiefti اتم يميني كستي (atım yemini kesti). (s.71)

644. Avere bkz defiderare (s.71): Jerinmek, şehvetlenmek, istemek اىشمك شهوتلنمك (yerinmek, şehvetlenmek, istemek). (s.168)

645. Avidus: Tema kiar طمعكار (tama 'kār 'tamahkar'), lyk لق (-lık 'yapım ek') aç giözlü اچ كوزلو (aç gözlü). (s.71)

646. Augere: Cioghaltmak چوغلتمق (çoğaltmak 'çoğaltmak'), arturmek ارتورمك (arturmak 'artırmak'). (s.72)

647. Augeri: Zijadet bulmak زيادت بولمك (ziyādet bulmak 'lüzumsuz, boş şeylerde bulunmak'), artmak ارتمق (artmaq 'artmak'). (s.72)

648. Auctus: Cioghaltmış, arturilmis چوغالتمش ارترلمش (*çoğaltılmış ‘çoğaltılmış’, arturılmış*), *efsun* افسون (*efsun ‘efsun: büyü, sihir, tılsım’*). (s.72)
649. Auctio: Ciokluk چوقلق (*çokluk ‘çokluk’*), terekki ترقی (*terekki ‘terekki’*), Mezad مزاد (*mezād ‘mezad: alıcıların toplu olarak bulunduğu bir yerde arttırma yoluyla yapılan satış’*). (s.72)
650. Avia, orum: Jolsyz jer یولسز یر (*yolsız yer ‘yolsuz yer’*). (s.72)
651. Avis: Kuş قوش (*küş ‘kuş’*). (s.72)
652. Avis canir: Kuş öter اوتر قوش (*küş öter ‘kuş öter’*), ötiş اوتیش (*ötiş ‘ötüş’*), ötlegen اوتلگن (*ötlegen ‘çalı bülbülü’*), *utlagan*. (s.72)
653. Avis parua: Kuşgigies قوشجگز (*küşcugez ‘kuşcugez’*). (s.72)
654. Avis prædatrix: Au kuşی او قوش (*au küşü ‘au küşü’*). (s.73)
655. Avis rostrum: Kuş buruni قوش بورنی (*küş burunı ‘kuş burunu’*). (s.73)
656. Avis lac pro re irreperibili: Kuş südi قوش سودی (*küş südü ‘kuş sütü’*). (s.73)
657. Auiarium: Kuşler Jeri قوشلر یری (*küşlar yeri ‘kuşlar yeri’*). (s.73)
658. Auceps: Kuşgi Kuşbas قوشجی قوشباز (*küşcü küşbâz ‘kuşçu, küşbâz’*), kuş awğisi قوش اوجسی (*küş avcısı ‘kuş avcısı’*). (s.73)
659. Augur: Fali bileği acıfı فال بلیجی اچجی (*fāl bilici açıcı ‘fal bilici açıcı’*), taly’ tutıği طالیجی (*tālī ‘tutıcı ‘tali tutucu’*), falği فالجی (*fālcı ‘falıcı’*), *falname* فالنامه (*falname*). (s.73)
660. Augurare: Fali açmak tutmak فالی اچمق طونمق (*fālī açmak tutmak ‘fali açmak tutmak’*). (s.74)
661. Augurium: Fali açmaklık فالی اچمقلق (*fālī açmaklık ‘fali açmaklık’*), tair طیر (*tā’ir ‘tair: uçan, uçucu’*), oghur اوغر (*oğur ‘uğur’*), oghurler ula اولا اوغرلر (*oğurlar ala ‘uğurlar ola’*), *nereie oghur ile (nereye uğur ile)* (s.74)
662. Aula: Selamlyk auli سلاملق اولی (*selāmlık olı ‘selamlık ola’*), Ajat حیات (*hayāt ‘hayat’*), Ajat ایات (*ayāt ‘ayat’*), Eiwan ایوان (*eyvān ‘eyvan: köşk, kasır, kemerli yüksek binâ, çardak’*) (s.74)

663. Aula imperaroris: Bargiah, dergiah, der بارکه درگاه (*bārgah, dergāh, der bargah, dergāh: sultan çadırı veya sarayı, yüksek divan', der'kapı'*), serai, سراي (*serāy 'saray'*). (s.74)
664. Aula talis principis etiam vocatur: Bab باب (*bāb 'bab: kapı'*), kutra قورته (*kurta 'kurta: küpe'*), kapu قپو (*kapu 'kapı'*), jüddet سدة (*süddet 'kapı'*), etebet عتبه (*'atabet 'atabet: eşik'*), ġenab جناب (*cenāb 'cenab: dilimizde saygı sözü olarak Farsça ve Türkçe kurala göre yapılan tamlamalarda kullanılır'*). (s.74)
665. Aulæ prafestus: Ketchudā كتخدا (*kethüdü 'kethüda: eskiden büyük devlet adamlarının, zenginlerin işlerini gören kimse'*). (s.74)
666. Aulicus: Serailü سرايلو (*serāylu 'saraylı'*), diwan kowigī دیوان قوجي (*dīvān kovucu 'divan kovucu'*), myklaġi مقلاجي (*mıqlacı 'mıklacı'*). (s.74)
667. Aulæum, aulæa: Kali, chali kaliler Chaliler خاليلر خالي قاللر (*kālī 'kali: kökünden söküp koparan', hālī 'sökülmüş', käller 'kaller, hāliler 'haliler'*), racht رخت (*raht 'raht: at takımı, eyer takımı'*), racht zerbt زربفت رخت (*raht zerbest: at takımı kumaşı'*). (s.75)
668. Aura: Haue هوا (*hevā 'hava'*), latif jel لطيف يل (*laţif yel 'latif yel: zayıf ruzgar'*). (s.75)
669. Auriga: Arabagi عربجي (*'arabacı 'arabacı'*), araba, currus (*'araba 'araba', currus*), arabaġi pascha عربجي پشا (*'arabacı paşa 'arabacı paşa'*). (s.75)
670. Auris: Giuş, Kulak گوش قولاق (*goş 'kulak', kulāk 'kulak'*), kulak tutmak قولق (*kulaġına koymak 'kulaġına koymak'*), aghyr kulaklu اغر قولقلو (*aġır kulaġlı 'aġır kulaklı'*), gran goş گران گوش (*gran goş 'aġır kulak'*). (s.75)
671. Auriscalpium: Chylal خلال (*hīlāl 'hilal'*). (s.75)
672. Inauris: Kiupeler كوپه لر (*küpelers*), auizgiuş اویزگوش (*uyuz goş*). (s.76)
673. Aurora: Seher سحر (*seher 'seher'*), alejǰæher علي السحر (*'ale-s-seher 'seherleyin, seher vakti, gündoğmadan evvel'*), seher oldukde سحر اولدوقده (*seher oldukda 'seher oldukta'*). (s.76)

674. Aurum: Fülüs, altun (*fulus* ‘bakır sikke’, *altun* ‘altın’), Far. Zer زر (*zer* ‘altın’), dahb ذهب (*zāhb* ‘zāhb: altın’), Jaldızlamak يالديزلمق (*yaldızlamak* ‘yaldızlamak: üzerine yaldız sürülmek veya yapıştırılmak’), altun ile kaplamak التون قېلمق (*altūn ile kaplamak* ‘altın ile kaplamak’), Sirma سرمه (*sırma* ‘haddeden geçirilmiş, altın yaldızlı veya yaldızsız ince gümüş tel’), koyumci قويمجي (*kuyumcı* ‘kuyumcu’). (s.76)
675. Aureus: Altuni التوني (*altunī* ‘altun renginde’). (s.76)
676. Aufcultare: Eslemek اسلمك (*eslemek* ‘önem vermek, aldırış etmek’), dinlemek دنلمك (*dinlemek*). قولاق (*kulak* ‘kulak’). (s.76)
677. Auspicium: Oghur, oghurler ola اوغر ايله ولر (*oğur, oğurlar ola* ‘uğur, uğurlar ola’), ايله وار اوغر (*oğur ile var* ‘uğur ile var’). (s.76)
678. Aufter: Ğionup جنوب (*cenūb* ‘cenub: güney’). (s.76)
679. Aufterus: Naşas نساڝ (*nasāz* ‘nasaz: uygunsuz, aykırı’), turşı ترشي (*turşı* ‘turşu’), sert صرت (*şert* ‘şert’), bogazda dürer بوغازده دورر (*boğazda dürer* ‘boğazda dürer’). (s.77)
680. Aufteritas: Naşajlık نساڝلق (*nasāzlık* ‘uygunsuzluk, aykırılık’), Sarbyk صربلق (*şarblık* ‘şarblık’). (s.77)
681. Aut: Ja, ja chod يا ياخود (*yā, yāħud* ‘ya, yahut’), ja tæcht, ya bacht يا باخت يا تاخت (*yā taħt, yā bāħt* ‘ya taht, ya baht’). (s.77)
682. Autem: Emma, veli, likem اما ولي ليكم (*ammā, velī, likem* ‘amma, veli, likem’). (s.77)
683. Authenticus: Inanaĝiak اناڝق (*inanacak* ‘inanacak’), inanilaĝiak اناڝق (*inanılacak* ‘inanılacak’). (s.77)
684. Autor: Mubdi مبدئ (*mubdī* ‘mubdi: can verip hayâta başlatan, yaratan’). (s.77)
685. Autumnus: Ghius كوز (*göz*). (s.77)
686. Autumnalis: Ghiusli كوزلو (*gözlü*). (s.77)
687. Auus: Dede giedd دده جدّ (*dede, cedd*). (s.77)
688. Avunculus: Daji دايي (*dayı*). (s.78)

689. Auia: Ana انه (ana), Boiuk ana, Ebe بيوك انه (büyük ana 'büyük ana'). (s.78)
690. Auxilium: Jardum ياردم (yardum 'yardım'), Imdad امداد (imdād 'imdat'), Meded مدد (meded 'medet'), Muawent معاونة (mu'āvenet 'muavenet: yardım'), dil jardumi دل ياردمي (dil yardumi 'gönül yardımı'). (s.78)
691. Auxiliari: Yardım etmek ياردم اتمك (yardım etmek). (s.78)
692. Auxiliartor: Meded yetiştirici مدد يتشتريجي (meded yetiştirici 'medet yetiştirici'), jürdümgi ياردومجي (yürdümcü 'yardımcı'). (s.78)
693. Auxilium implorare: Yardım istemek ياردم ايستمك (yardum istemek 'yardım istemek'), ferjad etmek فرياد اتمك (feryād etmek 'feryat etmek'). (s.78)
694. Auxilii imploratio: istimdad استيمداد (istimdād 'istimdad: yardım isteme, imdada çağırma'), istigaş استيغاس (istiğās 'istigas: yardım isteme, imdat talep etme'). (s.78)
695. Axilla: Koltuk قولتق (koltuk 'koltuk'), koltuğına getirmek کولتغنه کترمک (koltuğuna getirmek 'koltuğuna getirmek'), koltuk degieneki قولتق دکنکي (koltuk degneki 'koltuk değeneği'). (s.78)
696. Axiz: Arabenün Kutbi عربنه نک قطبي ('arabanın kutbı: arabanın merkezi'). (s.79)
697. Axiz firmamenti: Felek Kutbi فلك قطبي (felek kutbı 'felek kutbu: gökyüzünün merkezi'). (s.79)
698. Axungia: Arabin jaghi عربنه ياعي ('arabın yağı 'arabın yağı'), ıç jaghi ايچ ياعي (iç yağı 'iç yağı'), kytran قطران (kutrān 'katran') (s.79)
699. Azymus panis: Ekşifus Ekmek اکشيسز اتمک (ekşisüz ekmek 'ekşisiz ekmek'), majefyz chemirsyz مایه سنز خمرسنز (māyasız hamursuz 'mayasız hamursuz'), fetir فطر (fiṭr 'fiṭr: oruç açma'). (s.79)

BA

700. Babylonia tegio: Yrak عراق ('irāk 'Irak'), elyrakani العراق (el'irākan 'El Irakan: Irak ülkesi ile ilgili'). (s.80)
701. Bachanalìa: Et kesmeleri ات كسمه لري (et kesmeleri). (s.80)
702. Baca: Dane دانه (dāne 'tane'). (s.80)

703. Bacca gufta fuavis: Hebb ulaziz v. abibulafis حبّ العزيز (*ḥabbü 'l-lezīz 'abdülleziz denen bitki ve meyvesi*). (s.80)
704. Baccatus: Danelü دانه لو (*dānelü 'taneli*). (s.80)
705. Baculus: Degienek دكنك (*degnek 'değnek*), çioğen چوكن (*çöken*). (s.80)
706. Baculo percutere: Bir degienek ürmek بر دكنك اورمق (*bir degnek urmak 'bir değnek urmak*). (s.80)
707. Baiulo: Geiturmek كتورمك (*getürmek 'getirmek*). (s.80)
708. Baiulus: Gieturigi كتورجي (*getürici 'getirici*), barkieş باركش (*bārkeş 'barkeş: yük çeken, ağır yükleri taşıyan*), hammal v. hamal حمال (*ḥammāl 'hamal*). (s.80)
709. Belena: Kadyrga balyghi قادرغه بالغي (*kādirğa bālīgi 'kadirğa balığı*). جزيره بالغي (*cezīre balığı 'cezire balığı*). (s.81)
710. Balneare fe: Islanmak اصلانمق (*ıslanmak 'ıslanmak*). (s.81)
711. Balneatio: Islanmalyk اصلانملىق (*ıslanmalık 'ıslanmalık*). (s.81)
712. Balneum: Hemmam bkz. haman حمام (*ḥammām 'hamam*), hemmamgi حمامجي (*ḥammāmcı 'hamamcı*), dellak دلاق (*dellāk 'tellak*), kişe sormek كيسه سورمك (*kese sürmek*) (s.81)
713. Balare: Me, é, etmek مه اه اتمك (*me, é, etmek*), Melemek, mellemek مملك (*melemek*), meleyü ملئو (*meleyü*) (s.81)
714. Balatus: Mé, Me é مه اه (*mé, me é 'me, e*) (s.81)
715. Balbus: Pepeki, kiekiegi پيكي ككي (*pepeki, kekegi 'kekeme olma durumu*), kiekiec ككج (*kekec 'kekeç*), peltek پلتك (*peltek*), dili sarmaşmak دلي صرشمق (*dili şarmaşmak 'dili sarmaşmak*). (s.82)
716. Balifta: Zemberek زنبرك (*zemberek 'hareket ettirmeğe yarıyan yay*), ci جي (*ci 'isimden isim yapan yapım eki*), femberek (zemberek). (s.82)
717. Balfamum: Belsan jaghi بلسان ياغي (*balsān yağı 'balsan yağı*), belasan. (s.82)
718. Balteus: Kiliğh bāghi قلىج باغي (*kılıç bağı 'kılıç bağı*), Cintianün Ciember جنتيانك (*cintianuñ çenber 'cintianun çenber*). (s.82)

719. Baptifmus: Mavtuḡ موطوس (*mavṭūs* ‘*mavtus: vaftiz*’), ma‘mudiye معمودیه (*ma‘muddiye* ‘*mamuddiye*), syhagh سباع (*sibā* ‘*siba: yurtıcı hayvanlar*’). (s.82)
720. Baptizare: Mautuḡlemek موطوسلمك (*mavṭuslamak* ‘*mavtuslamak: vaftiz edilmiş*’). (s.82)
721. Barahrum: Derin درين (*derin*). (s.82)
722. Barba: Sakal صقال (*şakal* ‘*sakal*’), sakale giülmek صفاله كولمك (*şakala gülme* ‘*sakala gülme*’), düken دوكن (*döken*), fakal dükien (*sakal döken*) (s.83)
723. Barbæ rarioris homo: Kiöŷe كوسه (*köse*). (s.83)
724. Barbaria: Berber vilajeti بربر وىلايتى (*berber vilāyeti* ‘*berber vilayeti*’). (s.83)
725. Babarus: Aġemi عجمى (*‘acemī* ‘*acemi*’), Taḡlak تاسلاق (*taslaḡ* ‘*taslak*’), Nasas ناساز (*nāsāz* ‘*nasaz: uygunsuz*’), azam (a‘zam ‘*azam: çok*’), azamoġlan (*azamoġlan*). (s.83)
726. Barbo: Tekir Balighi تكير باليغى (*tekīr balıġı* ‘*tekir balıġı*’). (s.83)
727. Baro: Beg Zade بك زاده (*beg zāde* ‘*bey, zade*’), Mīrzad ميرزاد (*mīrzād* ‘*mirzad: bey oġlu*’), mirza (*beyzade*) (s.83)
728. Baḡḡa: Paša پاشا (*paša*), baš پاش (*baš* ‘*baş*’), baš çiaus باش چاوش (*baš çavuş*), baš terciman باش ترجمان (*baš tercümān* ‘*baş tercüman*’). (s.83)
729. Bafis: Paje پايه (*pāye* ‘*paye: rütbe*’), direk baši دىرك باشى (*direk başı*), tabani (*tabanı*) Ar. kā‘ide قاعده (*kā‘ide* ‘*kaide: bir şeyin üzerine oturduğu taban, dayanak yeri*’). (s.84)
730. Baḡum: Boş öpiş بوش اوپش (*boş öpiş*). (s.84)
731. Bafiare: Opmek, Seftalu almak اوپمك شفتالى الماق (*öpmek, şeftāli almak* ‘*öpmek, şeftali almak*’). *Cefdeli* (*şeftali*). (s.84)
732. Batuere: Dogmek دوگمك (*döğmek*). (s.84)
733. Batillum: Ekḡiftira اكستره (*ekstra*), demyr küreki دمىر كوركى (*demir küreki* ‘*demir küreği*’). (s.84)
734. Beg بك (*beg* ‘*bey*’), armudi ارمودى (*armudī* ‘*armut biçiminde olan*’). (s.84)

BE

735. Bellaria: Cerez چرز (*çerez*), Helva حلوا (*helvā 'helva'*), şekerleme شکرلمه (*şekerleme*), cereflemek چرزلمک (*çerezlemek*). (s.85)
736. Bellua: Haiuan حيوان (*hayvān 'hayvan'*). (s.85)
737. Belluinus: Haiuuanli حيوانلي (*hayvānli 'hayvanli'*). (s.85)
738. Bellum: Savaş صواش (*şavaş 'savaş'*), ğenk جنك (*cenk*), sefer سفر (*sefer*). (s.85)
739. Bellum Sacrum: Ğehad جهاد (*cihād 'cihat'*). (s.85)
740. Bellator: Ğenkgi جنكجي (*cenkci 'cenkçi'*). (s.85)
741. Bellare: Ğenk etmek جنك اتمك (*cenk etmek*), genkleşmek جنكلشمك (*cenkleşmek*), muharebet محاربة (*muḥārebet 'muharebet: iki devlet veya devletler arasında yapılan savaş'*). (s.85)
742. Bellum nauale: Deniz genki دكز جنكي (*deñiz cengi 'deniz cengi'*). (s.85)
743. Bellica Confuetudo: Gen adeti Töre, Kanun جنك عدتي توره قانون (*cenk 'ādeti töre, kanun 'cenk adeti, töre, kanun'*). (s.85)
744. Bellica experientia: Genk yلمي جنك علمي (*cenk 'ilmī 'cenk ilmi'*). (s.85)
745. Bellica prouisio: Resk رزق (*rezk 'rezk: rızık'*). (s.86)
746. Bellicum arraium: Chazine خزیه (*ḥazīne 'hazine'*). (s.86)
747. Bellicus campus: Savaş jeri صواش يري (*şavaş yeri 'savaş yeri'*), Fars. kiarsar کارزار (*kārzār 'karzar: savaş, cenk'*). (s.86)
748. Belicum Stratagema: Al آل (*āl 'kırmızı'*), hile حيله (*hile 'hile'*), fen فن (*fen*). (s.86)
749. Bellica acies: Saff صف (*şaf 'yan yana düzgün bir şekilde sıralanan kimselerin meydana getirdiği dizi, sıra'*), musaf مصاف (*muşāf 'musaf: saf duruma getirilmiş'*), askeri saf saf komak عسکري صف صف قومق (*'askeri saf saf koamak 'askeri saf saf koymak'*). (s.86)
750. Belli supremus dux: Ser asker سر عسكر (*ser 'aşker 'ser asker: asker başı'*), ferdar سردار (*serdār 'serdar'*), ğeneral جنرال (*ceneral 'general'*). (s.86)
751. Beare: Talehli Seadetli etmek طالعلو سعادتلو اتمك (*ṭāli 'lū, se 'ādetlū etmek 'talili, saadetli etmek'*). (s.86)

752. Beatus: feadetlü, Talehliü سعادتلو طالعلو (*sa'adetlü, řāli'lü 'saadetli, talili'*). (s.86)

753. Beatitudo: Seādet, tahlelik سعادت طالعلك (*sa'ādet, řāli'lük 'saadet, talilik'*). (s.86)

BE BI

754. Beneficium: ni'met نعمة (*ni'met 'nimet: lutuf eseri olan iyilik, ihsan, bağış'*),
niem ننع (*ni'me 'ne güzel, ne iyi anlamunda'*). (s.87)

755. Benevolus: Chair fanıġi خير صسانيجي (*çayır şanııcı 'hayır sanıcı'*), nik cha خواه
نيك (*nīk řāh 'nik hah: iyi hoş, güzel istemek'*). (s.87)

756. Beta rebra: Ćiukundur چكندر (*řukundur 'pancar'*). (s.87)

757. Betonica: Kieştere كستره (*kestere 'kitre denen zamk'*). (s.87)

758. Biblia: Elkitab الكتاب (*el kitāb 'el kitap'*), Alcoran القرآن (*el-şur'ān 'El-Kuran'*).
(s.87)

759. Bibliopeguf: Ģildġi جلدجي (*cildci 'ciltçi'*), kitābġi كتابجي (*kitābcı 'kitapçı'*). (s.87)

760. Bibliopola: Kitapġi, Seffār سفار كتابجي (*kitābcı 'kitapçı', seffār 'gezici kitapçı'*).
(s.87)

761. Bibliotheca: Kitab chane كتاب خانه (*kitāb řāne 'kitap hane'*), resm chane رسم خانه
(*resm řāne 'resim hane'*), rakm chane رقم خانه (*raşm řāne 'rakam hane'*).
(s.87)

BI

762. Bibere: İcemek اچمك (*içmek*), doluşin icduk طولوسين اچتدك (*şolusın içdük
'dolusunu içtik'*). (s.87)

763. Bibulus: İckiġi, İcimli Adem آدم اچقيجي اچلو (*içkici, içimliü ādem 'içimli Adem'*).
(s.88)

764. Bibacitas: İcüümlük اچمك (*içimlik*). (s.88)

765. Bilanx: Wezne وزنه (*vezne*). (s.88)

766. Bilis: Od اود (*od 'ateş'*). (s.88)

767. Biliosus fanguis: Kan odli فان اودلي (*şan odli 'kan odlu'*). (s.88)

768. Biliofus: Odġi اودجي (*odcı 'odçu'*). (s.88)

769. Bilix: İki böklu بوکلو ايکي (iki böklü). (s.88)
770. Bimus: İki jillu ايکي يئلي (iki yillı). (s.88)
771. Bis adv: İki Kierre ايکي کره (iki kere). (s.88)
772. Binus: İkişer ايکيشر غروشه دانه سي (ikişer), ikişer göreşe daneñi (ikişer göreşe danesi 'ikişer göreşe danesi'). (s.89)
773. Bifariam: İki kat ايکي قات (iki kat 'iki kat'). (s.89)
774. Bitumen: Sift زفت (zift), ziftlemek زفتلك (ziftlemek). (s.89)
775. Blandiri: Uchşamak اوچشماق (oşşamak 'okşamak'). (s.89)
776. Blanditiæ: Mudarat مدارات (mudārāt 'mudarat: bilmek, anlamak'). (s.89)
777. Blandiloquus, blandus: Melihh elkelam مليح الكلام (melih el kelam: güzel, şirin, sevimli'), mudarat ile almak مدارات ايله المق (mudārāt ile almak 'mudarat ile almak'). (s.89)
778. Blasphemia: Teğdif, Kiufur تجديف كفر (tecdif, küfür 'tecdif, küfür'). (s.89)
779. Blasphemare: Kiufur soilemek كفر سويلمك (küfür söylemek). (s.89)
- BLA BO**
780. Blasphemator: Kiafir كافر (kāfir 'kafir'). (s.90)
781. Blatero: Çok Joiligi چوق سويليجي (çok söyleci 'çok söyleyici'), farfarah فارفره (fārfara 'fafara: ağzı kalabalık, gürültücü, taşkın'), sayjikleği صايقليجي (şayıklı 'sayıklayıcı'), fortagi فورتاجي (fortacı 'bir müzik parçasının kuvvetli bir sesle çalınacağını gösteren kişi'), jongşak (yangşak 'gevezelik etmek'). (s.89)
782. Blaterare: Jangşamak, saiklamak يکشماق صسايقلماق (yangşamak, şayıklamak 'yangşamak, sayıklamak'). (s.89)
783. Blateratio: Saiklamaklik صايقلماقلىق (sayıklamaklık 'sayıklamaklık'). (s.90)
784. Blatta: Giuue كوه (güve). (s.90)
785. Boare: Bögiurmek بوکرمك (bögiirmek 'bögiirmek'). (s.90)
786. Bolis: İskendyl اسکندل (iskendil 'işin aslını araştırmak için bilgi toplamak, dikkatle gözlemek'). (s.90)

787. Bolus, buccella: Lokma لقمه (*loḵma* 'lokma'), Ermeni gil كل ارمني (*Armanusgil Ermeni*), sürch gil سرخ كل (*sürh gil* 'sürçme, yanılma, hata'). (s.90)

788. Bombarda: Tüfeng تفنگ (*tüfeng* 'tüfenk'). (s.90)

BO

789. Bombardæ misfilis minuta: Saçma صاچمه (*şaçma* 'saçma'), karghi قرغی (*kargı* 'kamyş, kalın kamyş'), fişek فشك (*fişek*), fişeklik فشكلك (*fişeklik*). (s.91)

790. Bombyx: Ebrisim, Ipek ابریشیم اپك (*ebrişim* 'bükülmüş ipekten iplik', ipek). (s.91)

791. Bombyx: Ipek kurdi اپك قوردی (*ipek kurdu* 'ipek kurdu'), kirmi Eyub كرمی ایوب (*kirmi eyüp* 'Eyüp kurdu'). (s.91)

792. Bona mobillia: Esbab اسباب (*esbāb* 'esbab: sebepler'). (s.91)

793. Bonus: Onat, Eiu, choş اونات ایی خوش (*onat* 'doğru, uygun, muvâfik', *eyi* 'iyi', *hōş* 'hoş'), jahşi یخشی (*yāhşi* 'yahşi'). (s.91)

794. Melior: Dachi Eiü دخی ایی (*dahı eyü* 'daha iyi'), ahfen اهسن (*ahsen* 'ahsen'), Ewla اولی (*evlā* 'evla'), ewla görmek اولی کورمک (*evlā görmek* 'evla görmek'). (s.91)

795. Optimus: Pek Eiu, پک ایی (*pek eyü* 'pek iyi'), chair mutlek خیر مطلق (*hayır mutlak* 'hayır mutlak'). (s.91)

796. Bené adu: Ei Giufel, ang eiu ایی کوزل اک ایی (*eyü güzel* 'iyi güzel', *en eyü* 'en iyi'). (s.92)

797. Benignus: Müruetlü مرؤتلو (*mürvetlü* 'mürüvetli'), Latif لطیف (*latif* 'latif: zevk ve ruh okşayıcı ince bir güzelliğe sâhip olan, hoş, nazik'). (s.92)

798. Benignitas: Fazl, Müruet, Lutf فضل مرؤت لطف (*fazl* 'fazl: Alicenaplık ve cömertlik, iyilik, lutuf, kerem', *mürvet* 'mürüvet', *lutf* 'lutuf'). (s.92)

799. Bezoar: Pad Zeher پاد زهر (*pādzehr* 'panzehir kelimesinin eski metinlerde rastlanan asıl şekli'), pan zehr (panzehir), Bonfahz (panzehir). (s.92)

800. Bos: Sighir صغر (*şığır* 'şığır'), Okius اوکوز (*öküz*). (s.92)

801. Bucuşcus: Okiusgi اوکوزجی (*öküzci* 'öküzcü'). (s.92)

802. Botrus: Salkum, Salkun صالقوم (*şalkum* 'salkım'). (s.92)

803. Botulus: Bumbar بومبار (*bumbār* 'kasaplık hayvanların kalın bağırsağı'). (s.92)

804. Brabeum: Onüldi اوكلدي (öñüldi 'önüldü'), onürdi اوكردي (öñürdi 'önürdü'). (s.92)

805. Brachium: Kol قول (kol 'kol'). (s.92)

BRA

806. Brachium pro mensura seu ulna: Endaşe اندازه (endāze 'endaze: bez, kumaş gibi şeyleri ölçmekte kullanılan ve çarşı arşını da deneni 65 santim uzunluğunda ölçü'). (s.93)

807. Bratea: Teneke تنكه (teneke). (s.93)

808. Braffca: Kielem, lahana كلم احنه (kelem 'lahana', lahana 'lahana'). (s.93)

809. Bresilium: Bakam بقم (bakam 'bakam: boya ağacı'). (s.93)

810. Brevia: Syrtes (sirtes 'külot'), Syghy صغي (sığı 'sığı'). (93).

811. Brevis: Kyjffe, Muktaşar مقصر قصه (kışşa 'kıssa: kısa hikâye, ibretli hikâye, fikra, rivâyet', muhtaşar 'ayrıntılı olmayan, derli toplu, kısa, öz, mücmel'). (s.93)

812. Abbreviare, decurtare: Kyjfaltmak قصلتمق (kışaltmak 'kısaltmak'). (s.93)

813. Bruchus: Bok böğeghi بوق بوجكي (bok böcegi 'bok böceği'), fiski sineği فسكي فسكي (fiski siñegi 'bok sineği'). (s.93)

814. Brutus, brutalis: Heiwanlü Jaban حيوانلو بيان (hayvanlu yābān 'hayvanlı yaban'). (s.93)

BU

815. Bubo: Baikuş, Sićian Kuş بقوش سچان قوش (baykuş, sıçan kuş 'bakuş, sıçan, kuş'), ögiü kuşı اوکي قوش (ögi kuşı 'ögi kuşu'). (s.93)

816. Bubulcus: Syghyr tamağ صفر تماخ (şığır tamāc 'şığır tamac'). (s.94)

817. Buccina: Boru بورو (boru), ćioban buruşı (çoban borusı 'çoban borusu'). (s.94)

818. Buccinator: Boruzen بوروزن (boruzen 'boru çalan kimse'). بورو (boru), Zen زن (zen 'sonuna geldiği kelimelere 'vuran, vurucu, atan' anlamı katarak Farsça usûlüyle birleşik sıfatlar yapar') (s.94)

819. Buffo: Zeher kurbagha زهر قورباغه (*zeher kurbāğa ‘zehirli kurbağa’*), ödlu bagha اولوبغه (*odlu bağa ‘kurbağa’*). (s.94)
820. Bulga: Terki تركي (*terkī ‘terki: eyerin arka kısmı, binek hayvanlarının sağrısı’*), ğiamedan جامئدان (*cāmedān ‘camedan: elbise çıkarılacak, soyunulacak yer’*). (s.94)
821. Bulla: Kabarġic قبارجق (*kabarçık ‘kabarçık’*), Kief كف (*kef ‘köpük’*). (s.94)
822. Bullas emittere: Kabarmak قبارمق (*kabarmak ‘kabarmak’*), Kief koparmak كف قوپرمق (*kef kōparmak ‘kef koparmak’*). (s.94)
823. Bustum: Makpere Mezar مقبره مزار (*mağbere mezār ‘makbere, mezar’*). (s.94)
824. Buteo: Balaban بلابان (*bālabān ‘balaban: iri, büyük, cüsseli’*). (s.94)
825. Butyrum: Sajaghi صاياعي (*şayaġı ‘sayacı ayakkabıların sayalarını hazırlayan kimse’*). (s.94)

CA

826. Buxus: Cemsid جمشيد (*cemşid ‘cemsid’*), cimşir جمشیر (*cimşir ‘cimşir’*). (s.95)
827. Byffus: Bez, Befse بز (*bez*). (s.95)

C

828. Caballus: At ات (*at*), Far. asp اسپر (*aspr ‘at’*). (s.95)
829. Caballinus: Atli اتلو (*atlu ‘atlı’*), atlu racht اتلو رخت (*atlu raht ‘at takımı’*). (s.95)
830. Cacabus: Tengere تنجره (*tencere*). (s.95)
831. Cacare: Sićmak سچمق (*sıçmak ‘sıçmak’*), kan fićmak قان سچمق (*kan sıçmak ‘kan sıçmak’*). (s.95)
832. Cacumen: Dape دپه (*depe ‘tepe’*). (s.95)
833. Cadere, labi: Duśmek دوشمك (*düşmek*). (s.95)
834. Accidere: Waky’ olmak واقع اولمق (*vāk’i olmak ‘vaki olmak: ağırbaşlılık, temkin’*), ittifakan اتفاقا (*ittifākan ‘tesadüfen’*). (s.95)
835. Decidere: Aśagha duśmek اشغه دوشمك (*aşaġa düşmek ‘aşağı düşmek’*). (s.95)
836. Excidere: Duśmek دوشمك (*düşmek*). (s.96)

837. Incidere: Duśmek دوشمك (*düşmek*). (s.96)
838. Occidere, de fole: Dulunmak دولنمق (*dulunmaq 'kaybolmak, batmak*). (s.96)
839. Procidere: Duśmek دوشمك (*düşmek*). (s.96)
840. Intercidere: Zaji olmak ضايع اولمق (*zayi' olmak 'zayi olmak: yitirmek, kaybetmek*'), arz عرض ('arz 'arz'), tekdirge تقدیرجه (*tağdirce 'takdirce*'). (s.96)
841. Cadaver: Leş لش (*leş*). (s.96)
842. Caducetor: Muşellim مسلم (*musellim 'teslim eden, veren*'). (s.96)
843. Cæcus: Giozısyz, kior, e'ma كوزیسی كور اعمی (*gözisi kör 'gözüsü kör', a'mā 'ama: kör*'), kior ol كور اول (*kör ol*). (s.96)
844. Cacutire: Kior olmak كور اولمق (*kör olmak 'kör olmak*'). (s.96)
845. Caecitas: Kiorlyk كورلق (*körlük 'körlük*'). (s.96)
846. Cæcilla: Kior jilan كور یلان (*kör yılan*). (s.96)
847. Cædere, incidere: Kietmek, kiesmek كسمك كرتمك (*kertmek, kesmek*), jol kiesmek فصل اتمك (*yol kesmek*), kyimak قیماق (*kıymak 'kıymak*'), faşl etmek فصل اتمك (*faşl etmek 'ayırma, ayrılma*'). (s.97)
848. Cædere verber. Percutere: Dögmek دوگمك (*döğmek*). (s.97)
849. Calebs: Ergien Adem ارکن ادم (*ergen âdem 'ergen Adem*'). (s.97)
850. Cælum: Kalem قلم (*kalem 'kalem*'). (s.97)
851. Cæfar: Keiser قیصر (*kayşer 'kayser: Roma ve Germen imparatorlarına verilen unvan*'), çiasar چاسار (*çasar 'Osmanlı döneminde Viyana'daki Alman Nemçe imparatorlarına verilen unvan, kayser*'), Chunkar خونکار (*hünkâr 'hünkar*'), imperator امپراطور (*imparaşor 'imparator*'). (s.97)
852. Imperatix: Chaşşeki Sultan خاصکی سلطان (*hâşşekî şulţân 'Hasseki Sultan*'). (s.98)
853. Cæsareus: Hunkiarli خونکارلی (*hünkârlı 'hünkarlı*'). (s.98)
854. Caffè, potio illa nigra ex baccis: Bunn بون (*bunn*), Kahwe قهوه (*kahve 'kahve*'), Kawe akçiafi (*kahve akçası*). (s.98)
855. Callis: Dar jol طار یول (*târ yol 'dar yol*'). (s.98)

856. Callidus: Aldatmaklı, bkz. Aldamaklı الدتمقلو (*aldatmaḳlu ‘aldatmaḳlı’*), kalleś قالش (*ḳalleş ‘kalleş’*), lyk, kalleşlik (*ḳalleşlik ‘kalleşlik’*). (s.98)
857. Calamus: Kalem قلم (*ḳalem ‘kalem’*), dān دان (*dan ‘ayrılma hal eki’*) kalemdan قلمدان (*ḳalemdan ‘kalemden’*). (s.98)
858. Calamitas: Fenalık فنالك (*fenālık ‘fenalık’*). (s.98)
859. Calamitosus: Jasuklu يازقو (*yazuklu ‘yazıklı’*). (s.98)
860. Calamistrum: Saç mili صاچ ميلي (*şaç mili ‘saç mili’*), öti اوتي (*öti ‘öti’*). (s.99)
861. Calantica: Bürünḡik برنچق (*bürünçük ‘bürünçük: bükülmüş ham ipekten dokunan ince kumaş’*), serpoş سرپوش (*serpoş ‘başlık’*), barata برته (*barata ‘çuhadan veya keçeden yapılan, saray adamlarının da giydiği, yukarısı geniş, ucu kıvrık bir çeşit başlık’*). (s.99)
862. Calculus: Ćinkćink چنكچنك (*çinkçink*). (s.99)
863. Calendarium: Tekwim تقويم (*taḳvim ‘takvim’*), ruz name روز نامه (*rūznāme ‘ruzname: günlük hesapların yazıldığı gelir ve gider defteri, yevmiye defteri’*). (s.99)
864. Calor: Issilik, Issiḡiak اسلك ايسجاق (*issilik, issicaḳ ‘ısıklık, ısıcak’*), harāret حرارت (*ḥarāret ‘hararet’*), hararetüm vardür واردر حرارتوم (*ḥarāretüm vardır ‘hararetim vardır’*), iffīḡiagum war (*issicaḡım var’*). (s.99)
865. Calidus: İffīḡiak اسجاق (*issicaḳ ‘ısıcak’*). (s.99)
866. Calefacere: İffītmak استمق (*ıstımaḳ ‘ısıtmak’*) iffīlemek اسيلمك (*issilemek ‘sıcaklamak’*), kişdurmak قزدرمق (*ḳızdurmaḳ ‘kızdırmak’*), su kysdi mi مي قزدي صو (*şu kızdı mı ‘su kızdı mı’*), kısmis قزمش (*ḳızmuş ‘kızmuş’*). (s.99)
867. Caluus: Kilfız v. Kelfus قلسز (*ḳılsız ‘kılsız’*), taḡlak طاسلق (*ḥaslaḳ ‘taslak’*). (s.100)
868. Calx: Kireg كرج (*kirec ‘kireç’*). (s.100)
869. Calx: Topuk طپوق (*ḥopuḳ ‘topuk’*). (s.100)
870. Calcibus ferire, calvitrare: Depmek دپمك (*depmeḳ ‘tepmek’*), depmeh دپمه (*depme ‘tepmek’*). (s.100)

871. Calcare, conculcare: Basmak بصرق (*başmak 'basmak'*), ceynamak چينمق (*çiynelemek 'çiynelemek'*). (s.100)
872. Calcaneus: Ökçe اوکچه (*ökçe*), akeb عقب (*'akeb 'akeb: ökçe'*) ekbinge غقبنجه (*'akbençe 'ak pençe'*). (s.100)
873. Calcar: Mehmus مهموز (*mehmüz 'mehmuz: Arapça'da köklerindeki üç asıl harften biri hemze olan isim, fil'*). (s.100)
874. Calcar addere: Mahmuslamak مهموزلمق (*mahmüzlamağ 'mahmuzlamak: atı yürütmek veya koşturmak için mahmuzla dürtmek'*). (s.100)
875. Calceus: Papus پاپوس (*pāpūs 'pabuç'*), papuč پاپوچ (*papūc 'pabuç'*), papučci پاپوچچي (*pāpūccı 'pabuçcu'*), Ar. chaffaf جفاف (*ħaffāf 'ayakkabı, terlik vb. şeyler yapan ve satan esnaf'*), Far. nallin نعلين (*na'leyn 'naleyen: tahtadan tek parça halinde oyulmuş yüksekçe ayakkabı, takunya'*). (s.100)

CAL CAM

876. Calceus rusticorum ex crudo corio paratus: Çarık چارق (*çarık 'çarık'*). (s.101)
877. Caligæ: Çiakşir چاقشیر (*çakşir 'çakşir: bir tür pantolon'*), şalwar شلوار (*şalvār 'şalvar'*) Ar. Serwal سروال (*servāl 'serval: pantolon'*). (s.101)
878. Calix: Kadeh bkz. Kadeh قدح (*kadeħ 'kadeh'*), Far. ğiam جام (*cām 'cam'*). (s.101)
879. Cambium: Degiş دکش (*degiş 'değiş'*). (s.101)
880. Cambii literæ: Políce پولیچه (*police 'poliçe'*). (s.101)
881. Camelus duof gibbof habens: Dehanġ دهانج (*dehānc 'dehanc: devenin kamburu'*). (s.101)
882. Camelo pardalis: Zurnapa سرنپا (*zurnapā 'zurnapa: zürafa'*). (s.101)
883. Camelorum cuftos: Deweġi دوجي (*deveci*). (s.101)
884. Camelus: Deue دوه (*deve*), ğeml جمل (*ceml 'deve'*), Hegin هجين (*hecīn 'çok hızlı giden, susuzluğa çok dayanıklı binek devesi'*). (s.101)
885. Camera: Giemara, oda كمره اودا (*kamara 'gemi odası, oda'*). (s.101)
886. Caminus: Oġiak اوچاق (*ocağ 'ocak'*), baġia silmek باجه سلمك (*bāca silmek 'baca silmek'*). (s.101)

887. Campana: Ciangh چاك (çañ 'çan'). (s.102)
888. Campanile: Cianlik چاكلك (çañlık 'çanlık'). (s.102)
889. Campus: Jar ياز (yaz), owa اوه (ova), sachrā صحرا (şahrā 'sahra'). (s.102)
890. Canalis: Arg ارغ (ārg 'ark, tarım alanlarını, tarla ve bostanları sulamak içinaçılan su yolu, kanal), Boghas بوغاز (boğaz 'boğaz'), uluk اولق (uluk 'uluk'), luleb لولة (lule). (s.102)
891. Cancer: Keki ككه (keke), Ar. siertan سرطان (serṭān 'sertan'), İstacos استاقوس (istakos 'istakoz'). (s.102)
892. Cancer morbus: Akile آكله (ākile 'akile: üstünde belirlediği organı yavaş yavaş yiyip bitiren, yenirce denilen yara, kemirici ülser, kanser'). (s.102)
- CAN**
893. Cancelli: Parmaklik پرمقلىق (parmaklık 'parmaklık'), demir çupukleri دمر چپوقلري (demir çupukları 'demir çubukları'), Ar. Kafes قفس (kafes 'kafes'). (s.102)
894. Cancellista: Şagird شاكرد (şāgird 'öğrenci'), jazıgi يازيچي (yazıcı). (s.103)
895. Cancellaria: Difter chane دفتر خانه (difter ḥāne 'defter hane'). (s.103)
896. Cancellarius: Ris Kitab ريس كتاب (rīs kitāb 'ris kitap'). (s.103)
897. Candela: Kendyl pro kynyl, Mum قندل موم (ḳindīl mūm 'kandil mumu'), jel mumi يئل مومي (yel mūmi 'yel mumu'), yaghmumi ياغ مومي (yāğ mūmi 'yağ mumu'), bal mumi بال مومي (bāl mūmi 'bal mumu'), mum buruni مومي بورني (mūmu buruni 'mumu burunu'), mumun burnini almak مومي بورني مومي (mūm burnunu almak 'mum burnunu almak'), mum makası موم مقصي (mūm maḳası 'mum makası'). (s.103)
898. Candelabrun: Çirak samadan چراق شمعدان (çırāk şam 'adan 'çırak şamamdan: bir ustanın yanında zanâat veya sanat öğrenen kimse'). (s.103)
899. Candelarius: Mumgi مومچي (mūmcı 'mumcu'). (s.103)
900. Candelam accendere: Çirak jakmak چراق يقمق (çırāk yakmak 'çırak yakmak'). (s.103)

901. Candere: Kysarmak قزارمق (*kızarmak* 'kızarmak'), kysmak قزماق (*kızmak* 'kızmak'). (s.104)
902. Candescere: Beias olmak بياض اولمق (*beyāz olmak* 'beyaz olmak'). (s.104)
903. Candidus bkz. albus (s.21): Beias بياض (*beyāz* 'beyaz'), ak اق (*aḳ* 'ak'). (s.21)
904. Canis minor: Šerai Jemeni شعري يمني (*ša 'ri yemenī* 'şari yemeni'), Elghamus الغميص (*elghamus*), Elgumeisa الغميصا (*elgumeysa*). (s.104)
905. Caniculares dies: Bahhuri ejam باحوري ايام (*bāhūrī eyyām* 'bahuri eyyam: sıcak günler'). (s.104)
906. Canis: It, Kiöpek, Kanġik ايت كويك قنچق (*it, köpek, kancık* 'kancık'), seg سگ (*seg köpek*) (s.104)
- 907 Canis Melitæus: Masti Masftiġik ماستي (*masti* 'uzun ve düşük kulaklı, kısa bacaklı, bodur bir av köpeği cinsi'). (s.104)
908. Canis collare, millus: Halta حالتا (*haltā* 'halta: köpeklerin boynuna takılan halka'). (s.104)
- 909 Canis venaticus: Taġi تازي (*tāzī* 'tazı: koşucu, akıncı'). (s.105)
910. Canis domesticus: Barak kiopek برق كويك (*baraḳ köpek* 'barak köpek'), zagar زغر (*zaġar* 'zağar'), kejis kiöpek كيس كويك (*keyis köpek* 'keyis köpek'). (s.105)
911. Canem parere: Eniklemek انكلمك (*eniklemek*), kanġik enikledi قانچيق انكلدي (*kancık enikledi* 'kancık enikledi'). (s.105)
912. Canistrum: Zembil زنبيل (*zenbīl* 'hasırdan veya hurma liflerinden örülmüş kulplu torba'). (s.105)
913. Cann bkz. arundo (s.105): Kamış قاميش (*kamış* 'kamış'). (s.65)
914. Cannetum bkz. arundinetum (s.105): Kamıştan قاميشتان (*kamıştan* 'kamıştan'). (s.65)
915. Cannabis: Kieten قطن كتن (*keten*), Kiendir Kenuir كندر (*kendir, kenevir* 'kenevir'). (s.105)

916. Canere: Irlamak ايرلعم (*ırlamaḵ* 'ırlamak'), awazi kaldürmek قالدرمق او ازي (*āvāzi kaldırmaḵ* 'avazi kaldırmak'), terenüm etmek اتمك ترنم (*terenüm etmek*). (s.105)

917. Cantharus: Kanta فائنه (*kānṭa* 'kanta 'ağır'), kamkuma فمقمة (*kaḵkuma* 'kamkuma') (s.105)

CA

918. Cantilena: Türki ترکی (*türki* 'türkü'), jrlajış ارلايش (*ırlayış* 'şarkı söylemek'). (s.106)

919. Cantus: İir ایر (*ıır* 'şarkı'), ghyna غنا (*ġınā* 'ġına: zenginlik'). (s.106)

920. Cantor: Irlajıġi ايرلايجي (*ırlayıcı* 'şarkı söyleyen kimse'). (s.106)

921. Canon: Kanun قانون (*kānūn* 'kanun'). (s.106)

922. Canus: Akbak اقصاچ (*aḵsaç* 'aksaç'), kyrghyl فرغل (*ķırgıl* 'ķırgıl: kır saç') agarmak اغرمق (*aġarmaḵ* 'aġarmak'), bozarmak بوزرمق (*bozarmaḵ* 'bozarmak'). (s.106)

923. Caper: Gieik كيك (*geyik*). (s.106)

924. Capra: Kieci, v. Ghieizi كچي (*keçi*). (s.106)

925. Caprea: Karace قراجه (*ķaraca* 'karaca'). (s.106)

926. Capricornus: Ğedi جدی (*cedī* 'cedi: oġlak'). (s.106)

927. Caperea: Almak, dutmak المق طومتق (*almaḵ, ṭutmaḵ* 'almak, tutmak'). (s.106)

928. Accpere: Almak المق (*almaḵ* 'almak'), kabul قبول (*ķabul* 'kabul'). (s.106)

929. Decipere: Dolanmak دولامق (*dolanmaḵ* 'dolanmak'). (s.106)

930. Excipere: Ćikarmak چقارمق (*čıķarmaḵ* 'čıkarmak'). (s.106)

931. Percipere: Duimak دويمق (*duymaḵ* 'duymak'). (s.106)

932. Recipere: Tekrar elineh gitmek تکرار النه كتمك (*tekrār eline gitmek* 'tekrar eline gitmek'). (s.107)

933. Suscipere: İrtikap etmek ارتكاب اتمك (*irtikāb etmek* 'kötü bir işi, bir kötülüğü yapma'). (s.107)

934. Capax: Alümlu الملو (*alümlü 'alümlü'*), syghymlu صغملو (*şığımlu 'şığımlı'*), tez fehm تز فهم (*tiz.fehm 'tiz.fehm: erken anlamak'*). (s.107)
935. Capi in uno loco: Syghişmak صغشمق (*sığışmak 'sığışmak'*), fyghiştürmek (*sığıştürmek*) (s.107)
936. Captus: İdrak ادراك (*idrāk 'idrak'*). (s.107)
937. Captivus: Dutjak طوطساق (*tuşsak 'tutsak'*), efir اسير (*esir 'esir'*). (s.107)
938. Capiftrum: Jular يولار (*yular*). (s.107)
939. Capo: Iblık ابلق (*iblik 'iblik: kafa'*). (s.107)
940. Capistrum: Giebere كبره (*gebere*). (s.107)
941. Caput: Bas باش (*baş*), Ar. rees راس (*re's 'res: baş'*), Far. ser سر (*ser 'baş'*), fer apa سراپا (*serāpā 'serapa: baştan ayağa kadar, baştan başa'*) (s.107)
942. Capitium: Capot قاپوت (*kaput 'kaput'*). (s.108)
943. Capitulatio: Ahd name عهد نامه (*'ahd nāme 'ahd name: bir muâhedenin hükümlerini ihtivâ eden ve taraflarca imzâlanmış olan resmî kâğıt'*). (s.108)
944. Capitalis summa, f. Principalis qumam quis lucro exponit: Rees ulmal رأس المال (*re'sülmāl 'res ulmal: başkent'*). (s.108)
945. Caput promontorium: Vilaiet buruni ولایت بورنی (*vilāyet burunı 'vilayet burunu'*). (s.108)
946. Caput reverentiae causa inclinare: Baş komak, urmak باش قومق اورمق (*baş komak, urmak 'baş komak, urmak'*), virmek ویرمک (*virmek 'vermek'*), başdan (*başdan*), geçmek (*geçmek*), başden (*baştan*), serdengeçdi (*serden geçti*) başden çıkmak (*başdan çıkmak 'baştan çıkmak'*), başden başa باشدن باشه (*başdan başa*), başum içiün باشم ایچون (*başım için 'başım için'*), başum üzre باشم اوزره (*başım üzre*), jil başi ییل باشی (*yıl başı*), el başe urmak ال باشه اورمق (*el başe urmak 'el başa urmak'*). (s.108)
947. Capitaneus: Bog, ferdar بوغ سردار (*boğ 'boğ', serdār 'serdar'*). (s.109)
948. Capitaneus Litorum: Taşşas baş حساس باش (*hasās baş 'hasas baş'*). (s.109)

949. Capilluf in fronte propendulus: Türre طَرَّة (*türre 'türre: altına düşen saç'*), nasije ناصيه (*naşiye 'nasiye: alın'*). (s.109)
950. Capillus: Kil قِل (*kıl 'kıl'*). (s.109)
951. Capilli: Saç صاچ (*saç 'saç'*), mu مو (*mu 'kıl'*) (s.109)
952. Cailli crispi: Zülf زلف (*zülfi*). (s.110)
953. Capillos tondere: Kykrmak قرقمق (*kırkmaç 'kırkmak'*), ötiemek اوتيلمك (*ötelemek*). (s.110)
954. Carawana: Karavan كاروان (*karavan*), cafila قافله (*kafile 'kafile'*), salar سالار (*sälär 'salar: baş, başkan, reis, kumandan'*) (s.110)
955. Carbo: Kor, ğemr, kiümür كور جمر كمر (*kor 'kor', cemr, kömür*). (s.110)
956. Carbonaria: Kiümürlük كمرلك (*kömürlük*). (s.110)
957. Carbonarius: Kümürġi كمرجي (*kümürci 'kömürcü'*). (s.110)
958. Carcer: Habs حبس (*habs 'habs'*), zyndān زندان (*zindān 'zindan'*). (s.110)
959. Cardo: Kutb قطب (*kuṭb 'kutb: kutup'*). (s.110)
960. Cardinalis: Rim Papa wezir ريم پاپا وزير (*rīm 'rim: Osmanlılar'ın Roma'ya verdikleri isim', papa, vezir 'vezir'*), vekil وکیل (*vekīl 'vekil'*). (s.110)
961. Carduelis bkz. Acanthis (s.110): Saki Kuş ساقى قوش (*sākī kuş 'saki kuş'*). (s.3)
962. Carere: Ekfiklemeك اكسكلمك (*eksiklemek*). (s.111)
963. Carentia: Ekfiklemeكليك اكسكلمك (*eksiklemeklik*), Ar. zuwal زوال (*zevāl 'zeval'*). (s.111)
964. Carina: Giemi Sentianfi كمي سنتياسي (*gemi sentinası*). (s.111)
965. Carmen: Şir شعر (*ş 'ir 'şiiir'*), diwan ديوان (*dīvān 'divan'*), mesnewi مسنوي (*mesnevī 'mesnevi'*). (s.111)
966. Carminare gossypium: Pembuk atmak پنبق اتمق (*penbuḳ atmaḳ 'pamuk atmak'*). (s.111)
967. Caro: Et ات (*et*), lehm لحم (*laḥm 'lahm: et'*), kiesmek كسمك (*kesmek*), kat' ullahm قطع اللحم (*kaṭ 'ullahm 'katullahm: et kesmek'*) etmek اتمك (*etmek*), Et kesmeleri (*et kesmeleri*). (s.111)

968. Carnarius: Kassāb, etiġi قصاب اتجي (*kāṣṣāb, etci 'kasap, etçi'*). (s.111)
969. Carnalis: Etili اتلو (*etliū 'etli'*). (s.111)
970. Carnifex: Gellād چلاد (*cellād 'cellat'*), felek ġelladi فلك چلادي (*felek cellādi 'felek celladi'*). (s.111)
971. Carpentum: Araba عربيه (*'araba 'araba'*). (s.112)
972. Auriga: Arabaġi عربيه جي (*'arabaci 'arabaci'*). (s.112)
973. Carpere, discerpere: Ditmek دتمك (*ditmek 'parça parça koparmak, çok küçük parçalara ayırmak'*), dirmek ديرمك (*dirmek 'dermek'*). (s.112)
974. Carpio: Sasan ساسان (*sāsān 'sasan'*). (s.112)
975. Carpus: Bilek بلك (*bilek*). (s.112)
976. Cartilago: Kiemürdek كمردك (*kemürdek 'kıkırdak'*), gierek كيرك (*girek*). (s.112)
977. Caryophyllum: Karanfil قرنفل (*karānfil 'karanfil'*). (s.112)
978. Cafa: Ciobani Chaneġik چوبان خانه جك (*çobān hānecik 'çoban hanecik'*). (s.112)
979. Casfis: Demir tekjeŋei ديمير تكيه سي (*demir tekyesi*), zirh kiulah زره كلاه (*zirh külah 'zirh, külah'*), tulgha طولغه (*tolġa 'tolga: savaşçıların giydiği demir başlık'*), demir baslyk ديمير باشلق (*demir başlık 'demir başlık'*). (s.112)
980. Cafeus: Penir پينير (*penir 'peynir'*). (s.112)
981. Caftanea: Şbēh, bellut, kieştane ثبه بلوط كستانه (*şebēh 'benzerlik', bellūt 'meşe', kestāne 'kestane'*), kiestane aġhaġi اغاجي كستانه (*keřtāne aġacı 'kestane aġacı'*). (s.112)
982. Caftanei coloris: Kumran قومران (*kūmrān 'kestane rengi'*). (s.113)
983. Caftigare: Hakkinden gielmek حقتدن كلمك (*ħakķından gelmek 'hakkından gelmek'*). (s.113)
984. Castigatio: Ğefa Hakkinden gielmeklik جزأ حقتدن كلمكلك (*cefā ħakķından gelmek 'cefa hakkından gelmek'*). (s.113)
985. Caftor: Kondus قوندوز (*ķonduz 'kunduz'*). (s.113)
986. Cafrare: İnletmek, chadım etmek اينلتمك خادم تمك (*inletmek, ħādım etmek 'hadım etmek'*). (s.113)

987. Calfratus: Chadim خادم (*ḥādım ‘hadım’*), *chadim kiöpek* (*ḥādım köpek ‘hadım köpek’*), Fars. *chaja kaşide* کسیده خایه (*ḥāye kaşīde ‘haya keşide’*). (s.113)
988. Caltra: Ordu اوردو (*ordu*), kurmak قورمق (*ḳurmaḳ ‘kurmak’*), kaldurmak قالدورمق (*ḳaldurmaḳ ‘kaldırmak’*). (s.113)
989. Caftellum: Hysar, kale قلعه حصار (*ḥiṣār ḳala ‘hisar, kale’*), *hyṣar erleri* ارلری حصار (*ḥiṣār erleri ‘hisar erleri’*). (s.114)
990. Caftellanus: Disdar دزدار (*dizdār ‘kale muhâfızı’*), *kale begi* قلعه بکی (*ḳale ‘begi ‘kale beyi’*). (s.114)
991. Caftus: Ari, afif, safi آری عفیف صفی (*arī ‘saf’, ‘afīf ‘iffetli, ırz ve namusu sağlam’, ṣāfī ‘temiz, halis, saf’*). (s.114)
992. Catalogus: Difter دفتر (*difter ‘defter’*). (s.114)
993. Cataphratus: Ğebelü جبه لو (*cebelü ‘Osmanlı Devleti’nde zeâmet ve tımar sâhiplerinin savaşa giderken yanlarında götürmeye mecbur oldukları teçhizatlı muhâriplere verilen isim’*). (s.114)
994. Cataplasma: Melhem ملهم (*melhem ‘merhem’*). (s.114)
995. Catarata: Kefeş قفس (*ḳafes ‘kafes’*). (s.114)
996. Catapulta f. Machina bellica quafsaxa & pila in obfessum locum jaciuntur: Manġenik mengelyk منجنيق (*mancenīḳ ‘mancenik: iri taşları uzağa atabilecek şekilde yapılmış ve kale duvarlarını dövmek için kullanılmış olan eski bir savaş âleti’*). (s.114)
997. Catarrhus: Nafile Nusle, Sukiam نازله نزله زكام (*nāzile, nūzle, zūkām ‘nezle’*), *dumaghulu* دوماغولو (*dumađulu ‘nezle’*). (s.114)
998. Catena: Senġir زنجير (*zencīr ‘zincir’*), silsele سلسله (*silsele ‘birbirine bağlı yahut birbiriyle ilgili şeylerin art arda veya yan yana dizilerek meydana getirdiği sıra’*). (s.115)
999. Caterua: Alai آلاي (*ālāy ‘alay: bir merasimde, bir gösteride yer alan kalabalık, kortej’*). (s.115)
1000. Cathedra: Kiursā Member كرسي منبر (*kürsi minber ‘minber kürsüsü’*). (s.115)

1001. Catholicus: Ćiatlik چاتلىق (*çatlık* ‘*çatlık*’), papišta پاپشته (*pāpišta* ‘*papišta*’). (s.115)
1002. Catinus: Sahen, Tepfi, Tabak صحن تپسي طبق (*şahan, tepsi, tabak* ‘*sahan, tepsi, tabak*’). (s.115)
1003. Cauda: Kuiruk فويرق (*kuyruk* ‘*kuyruk*’), dseneb ذنب (*zeneb* ‘*zeneb: kuyruk*’)
asnab اذناب (*eznāb* ‘*eznab: kuyruklar*’). (s.115)
1004. Caudes: Tumruk طومرق (*tomruk* ‘*tomruk*’). (s.115)
1005. Cavea: Kefef قفس (*kafes* ‘*kafes*’), kefelemek قفسلمك (*kafeslemek* ‘*kafeslemek*’). (s.115)
1006. Cauere: Sakinmak صاقنمق (*şakınmak* ‘*sakınmak*’), şakyn صاقن (*şakın* ‘*sakın*’),
agha ol اگاه اول (*āgāh ol* ‘*agah ol*’), işün giör ايشك كور (*işüñ gör* ‘*işin gör*’), Far.
zynhar زنهار (*zinhār* ‘*zinhar*’). (s.115)

CA CE

1007. Cautio: Kiafillik كافلك (*kāfillik* ‘*kafillik*’). (s.116)
1008. Caula: Koinün Achori قوينون اخوري (*koynun ahuri* ‘*koyunun ahırı*’). (s.116)
1009. Caulis: Lahane لخنه (*lahana* ‘*lahana*’). (s.116)
1010. Caupo: Meichanegi ميحانه جي (*meyhāneci* ‘*meghaneci*’). (s.116)
1011. Caufa: Afil, Sebeb, yllet, bays اصل سبب علت باعث (*aşıl, sebep* ‘*illet, bā*’iş ‘*asıl, sebep, illet, bais*’), senün jüzünden يوزكدن سنوك (*senüñ yüzünden* ‘*senin yüzünden*’). (s.116)
1012. Cauterium: Jaki ياقى (*yağı* ‘*yağı*’ ‘*tedâvi maksadıyle vücûdun ağrıyan, hasta olan yerlerine yapıştırılan, üzerine koyu lapa hâlinde bir madde yayılmış olan bez veya bu iş için özel olarak hazırlanmış eczâlı parça*’). (s.116)
1013. Cauus: Cıkarılmış چقارلمش (*çıkarılmış* ‘*çıkarılmış*’), kowuk فوق (*kovuk* ‘*kovuk*’). (s.116)
1014. Cauerna: Magharet مغارة (*mağāret* ‘*mağaret*’). (s.116)

1015. Cedere, recedere: Sawulmak, yerini vermek صاولمق يريني ورمك (*şavulmak*, *yerini virmek* 'savulmak, yerini vermek'), geri çekilmek كرو چكلمك (*gerü çekilmek* 'geri çekilmek'), jan wirmek يان ورمك (*yan vermek*). (s.116)

1016. Cede locum: Sowullah صاوله (*şavula* 'savula: meyletmek, eğilmek'), şawultmak صاولتمق (*şavultmak* 'savultmak: uzaklaştırılmak, gönderilmek, bertaraf edilmek, savılmak'). (s.116)

CE

1017. Accedere: Janine warmak ياننه وارمك (*yanına varmak*), janaşmak, jaklaşmak ياتشمق يفتشمق (*yanaşmak, yaklaşmak* 'yanaşmak, yaklaşmak'), wufül وصول (*vuşül* 'vusul: ulaşma, erişme, varma'). (s.117)

1018. Concedere. bkz. permittere (s.117): İğiafet vermek آجاتت ويرمك (*icāzet virmek* 'icazet vermek'). (s.537)

1019. Præcedere: Giećmek كچمك (*geçmek*). (s.117)

1020. Excedere: Serf سرف (*serf*), fart فارت (*fart* 'fart: haddinden fazla olma, aşırılık'), etmek. (s.117)

1021. Difcedere bkz. abire (s.117): Öğrenmek, bkz. oiremek اوكرنمك (*öğrenmek, öremek* 'öğrenmek'). (s.174)

1022. Incedere: Gitmek كتمك (*gitmek*). (s.117)

1023. Procedere v. infra: (s.117): Aşağē اشاغه (*aşağa* 'aşağı'), alt, altında الت التنده (*alt, altında* 'alt, altında'). (s.303)

1024. Secedere: Başka warmak باشقه وارمق (*başka varmak* 'başka varmak'). (s.117)

1025. Intercedere: Sifāet شعاعة (*şefā* 'at' 'şefaati: bir suçun bağışlanması veya bir isteğın yerine getirilmesi için aracı olma'). (s.117)

1026. Cedrus, arbor: Ereze aghagi ارز اغاجي (*ereze ağacı* 'ereze ağacı'). (s.117)

1027. Celeber: Maşhur Namdar, Menşur مشهور نامدار منشور (*meşhūr nāmdār, menşur, 'meşhur namdar'*). (s.117)

1028. Celebritas: Namdaryk Medhlyk نامدارلق مدحلق (*nāmdārлық, medhīlik* 'namdarlık, medhilik'). (s.118)

1029. Celebrare: Medh etmek, Boiutmek مدح اتمك بيوتمق (*medh etmek, büyütmek* 'medh etmek, büyütmek'). (s.118)
1030. Celer: Teslü تيزلو (*tizlü 'tezli*), jughruk يوكرك (*yügrük 'hızlı giden*'). (s.118)
1031. Celeri greffu incedere: Esmek اشمك (*eşmek*), eşkin اشكن (*eşkin 'atın dörtnal ile tırıs arasındaki hızlı yürüyüşü*'), eşkinlighile اشكنلكله (*eşkinlikle 'hızlı ve düzenli giden*'). (s.118)
1032. Celeritas: Tejlik تيزلك (*tizlik 'tezlik*').
1033. Cella: Mefen, kilar مخزن كيلار (*mağzen 'mahzen: yapılarda yer altı deposu', kilar 'erzak ve yiyecekleri saklamaya mahsus oda*'). (s.118)
1034. Cellula, conclave parvum Cabiner: Kiülbe كلبه (*külbe 'kulübe*'), kulbet (*kulübeler*). (s.118)
1035. Celare: Ghişlemek كزلمك (*gizlemek*). (s.118)
1036. Censere: Deghdurmek دكدرمك (*degdirmek 'değdirmek*'). (s.118)
1037. Centrum: Merkieş مرکز (*merkez*), meal مأل (*me'äl 'meal*'), medar مدار (*medār 'medar: dayanak, yardımcı*'). (s.118)
1038. Centenarius: Kyntar قنطار (*kañtar 'kantar*'), kantar. (s.119)
1039. Centum: Juz يوز (*yüz*). (s.119)
1040. Centurrio: Juz başı يوز باشي (*yüz başı 'yüz başı*'), atlu başı اتلي باشي (*atlu başı 'atlı başı*'). (s.119)
1041. Cepa: Besl M. Bassal Soghan بصل صوغان (*beşl şöğan 'soğan*'), zar زار (*zār 'zar*'). (s.119)
1042. Cera: Bal mumi با ممي (*bāl mumı 'bal mumu*'), müsemmelemek مشمعلمك (*müşemmelemek 'güneş ışınlarıyla aydınlatmak*'). (s.119)
1043. Cera rubra: Mum موم (*mūm 'mum*) kırmızı mum قرمزي موم (*kırmızı mūm 'kırmızı mum*'). (s.119)
1044. Cera figillaris: Damşürma طمزرمه (*şamzırma 'damzırma: balmumu mühürü*'), tamsürmak طمزرمق (*tamzırmak 'tamzırmak*'). (s.119)
1045. Cerafus arbor: Kiras aghaği كراس اغاđي (*kiraz ağacı 'kiraz ağacı*'). (s.119)

1046. Cerafus fructus: Kiras كراس (*kiras 'kiraz'*). (s.119)
1047. Cerebrum: Dimāgh Beini دماغ بيني (*damāg beyni 'damak beyni'*).
1048. Ceremonia fut grammatici volunt carimonia: Teklif تكليف (*teklif 'teklif'*). (s.119)
1049. Cerevifia: Arpa fui ارپه صويي (*arpa suyu 'arpa suyu'*). (s.120)
1050. Cernere: Kalburlamak قالبورلمق (*kalburlamaq 'kalburlamak'*), kalburden giecürmek قالبوردن كچورمك (*kalburdan geçürmek 'kalburdan geçirmek'*). (s.120)
1051. Certare: Ćenkleşmek Doghuşmek چنكلشمك دوگوشمك (*cenkleşmek, döğüşmek 'cenkleşmek, döğüşmek'*). (s.120)
1052. Certamen: Doghuş دوگوش (*dögüş*). (s.120)
1053. Certus: Sahhelü صحهلو (*şahhelü 'sahhelü'*), jekini يقيني (*yakını 'yakını'*). (s.120)
1054. Certitudo: Jakin يقين (*yakın 'yakın'*), jekiniyat يقينيات (*yakınıyat 'yakınıyat'*). (s.120)
1055. Certe adv: Sahih صحيح (*şahih 'sahih: kusursuz, şüphesiz'*). (s.120)
1056. Cervical: Jasdug يصدق (*yaşdıq 'yastık'*), yastuk (*yastık*). (s.120)
1057. Cerevifia: Boza بوزه (*boza*). (s.120)
1058. Cervix: Öngse اكسه (*eñse 'ense'*). (s.120)

CE CH

1059. Ceruurs, cerva: Sighym gheik صغن كيم (*şıgın geyik 'şıgın geyik'*). (s.121)
1060. Cefpitare: Kaimak قيمق (*kaymak 'kaymak'*), ayağm kaydı اياغم قيدي (*ayağım kaydı 'ayağım kaydı'*), surćmek سورجمك (*sürçmek*). (s.121)
1061. Cefpes: Kiesek كسك (*kesek*). (s.121)
1062. Ceffare: Dinmek دنماك (*dinmek*) يغموريكدي (*yağmur diñdi 'yağmur dindi'*), řawmak صومق (*řavmak 'savmak'*), dukenmek دوكنمك (*dükenmek 'tükenmek'*), waz giecćmek واز كچمك (*vaz geçmek*), firağhet etmek فراغت اتمك (*ferāğat etmek 'feragat etmek'*). (s.121)
1063. Ceu: Lein, çilein لين جلين (*leyin, cileyin 'leyin, cileyin'*). (s.121)

1064. Chalybs: Celik, Pulad چلك پولاد (*çelik, pülād 'çelik, polat'*). (s.121)
1065. Chamæleon: Bukælam بوقلم (*būkalem 'bukalem'*), bukalemun بوقالمن (*bukālemun 'bukalemun'*). (s.121)
1066. Chamæmeli flos: Babune بابونه (*bābune 'babune'*). (s.121)
- CH**
1067. Chaos: Karşylyk قارشلق (*karşılık 'karşılık'*). (s.122)
1068. Charater: Nişan نشان (*nişān 'işaret, belirti, iz'*). (s.122)
1069. Charta: Vark, Kiaghid ورق كاغد (*vark, kâğıt 'vark, kağıt'*), jufkah يوفقه (*yufka 'yufka'*), sarmak kiaghydli صارمق كاغدي (*kağıdı şarmak 'kağıdı sarmak'*), mühurlu مهرلو (*mühürlü*), abadi kiaghyd ابادي كاغد (*abadī kâğıd 'abadi kağıt: ipekten yapılmış bir nevi yazı kağıdı'*), neşşaf kiaghyd نشاف كاغد (*neşşāf kağıd 'neşaf kağıt'*).
1070. Charus: Makbul مقبول (*mağbül 'makbul'*). (s.122)
1071. Chelæ: Bağik باجق (*bacık 'bacık: tavşan avında kullanılan uzun bacaklı, çevik bir köpek, tazi.'*). (s.122)
1072. China: Çin چین (*Çin*), çin çıop چين چوپ (*çop çin*). (s.122)
1073. Chirographum: El temeşşuki ال تمشكي (*el temeşşuki 'el temeşşuki'*), El jazusi ال يازوسي (*el yazusı 'el yazısı'*), tedskere تذكره (*tezkere*). (s.122)
1074. Chiromatia: Ylm kief علم كف (*'ilm-i keff 'ilmi keff*). (s.123)
1075. Chirothecæ: Eltikler التكلر (*eltikler*), eldüven الدون (*eldüven 'eldiven'*). (s.123)
1076. Chirurgus: Ğierrab جراح (*cerrāh 'cerrah'*). (s.123)
1077. Chorda: Kyl قل (*kıl 'kil'*). (s.123)
1078. Chorda arcus: Zeh zih زه (*zeh, zih 'kiriş*), kireş كرش (*kiriş*). (s.123)
1079. Chorea: Chorof خروس (*horos 'horoz'*). (s.123)
1080. Choream ducere: Rakş etmek, Chorof depmek رقص اتمك خروس ديمك (*rakş etmek, horos depmek 'raks etmek, horoz tepmek'*). (s.123)
1081. Christianus: Tarfa طرفه (*tarfa 'göz açıp kapamak'*), Mesihi مسيحي (*mesihī 'mesihī'*), Isewi عيسوي (*'isavī 'İsavi: Hz. İsa'nın dininden olan'*), Isa عيسي

(‘isa ‘İsa’), Jefuf يسوف (Yusūf ‘Yusuf’), kiafir كافر (kāfir ‘kafir’), Neḫrani نصراني (Neḫrāni ‘Hristiyanlıkla alâkalı ve ona mensub olan’), naşari نصراري (Naşari ‘nasari: Hristiyanlar, Nasranaler’), Chrystian خريستيان (Ḥristiyān ‘Hristiyan’). (s.123)

1082. Chronica, bkz. annales (s.123): Tauarih تواريخ (tevarīḥ ‘tevarih: tarihler’). (s.42)

1083. Chilus: Kilus كيلوسس (kilus ‘hazmedilmiş besinlerin ince bağırsaklardaki, lenf suyu ile yağ zerrelerinin karışımından ibâret olan emilmeye hazır sütümsü durumu’). (s.123)

CI

1084. Chymicus: Kimiagher كيمياجي (kimyācı ‘kimyacı’), kimiagher (kimyager). (s.124)

1085. Ciausius: Čavuš چاوش (çavuş). (s.124)

1086. Cibos paropfidibus impnere: Kotarmak قوتارمق (kōtarmak ‘kortarmak: pişen yemeği başka kaba boşaltmak’). (s.124)

1087. Cibus: Mancia, ghida, vulgo gda, jeiecek jeju غذا يبيجك يبو مانچه (ğıda yiyecek yeyü mança ‘gıda yiyecek yeyü, Manca: yiyecek, yemek’). (s.124)

1088. Cicada: Čekirge چكركه (çekirge). (s.124)

1089. Cicatrix: Jara ياره (yara). (s.124)

1090. Cicer: Nuchud نخود (nuḫūd ‘nohut’).

1091. Cichorium, intubus: Hindeb هندب (hindeb ‘gündöndü çiçeği’), hindiba هندبا (hindibā ‘gündöndü çiçeği’). (s.124)

1092. Cicindela: Šebtab شبتاب (šebtāb ‘šehtab: ateş böceği’), jildyz kurdi يلدز قوردي (yıldız kurdı ‘yıldız kurdu’). (s.124)

1093. Cicoma: Laklak لقلق لكلك (laqlak, lekkek ‘laklak, lekkek: leyleğin gagasını açıp kapayarak çıkardığı ses’). (s.125)

1094. Cicur: Jauaš يواش (yavaş), Maslum مسلوم (maslum). (s.125)

1095. Cicurare: Jauašlamak يواشلامق (yavaşlamak ‘yavaşlamak’). (s.125)

1096. Cicuta: baldiran بالدران (*bāldırān* 'baldıran'). (s.125)
1097. Cidarıs: Mişwaz, ymame, dulhend مشواز عمامة دولبند (*mişvāz, imame* 'mişvaz: öne geçme, tekaddüm etme', *dūlbend* 'tūlbent sözünün eski metinlerde rastlanan asıl şekli'), şypahi şaryghi سپاهي صارغي (*sipāhi şarığı* 'sipahi sarığı'), hyrtavi خرتاوي (*hırtavī* 'hurtavi: eskiden sipāhilerin giydiği yuvarlak keçe külâh'). (s.125)
1098. Ciere: Sebelemek, bayz olmak سببلك باعث اولمق (*sebelemek, bā'is olmak* 'sebelemek, bais olmak'), mat etmek مات اتمك (*māt etmek* 'mat etmek'), mat olmak مات اولمق (*māt olmak* 'mat olmak'). (s.125)
1099. Cilium: Kirpik, kaş كريك قاش (*kirpik, kaş* 'kirpik, kaş'). (s.125)
1100. Cimex: Bit بت (*bit*), tachtā biti (tahta biti). (s.125)
1101. Citare, excitare: Ukumak اوقومق (*oqumak* 'okumak'), ba'ş etmek بعش اتمك (*b'aş etmek* 'baş etmek'), ujarmak اويرمق (*uyarmak* 'uyarmak'). (s.126)
1102. Cincinnus: Zaf زاف (*zāf* 'zaf'). (s.126)
1103. Cingere: Kuşanmak قوشانمق (*kuşanmak* 'kuşanmak'), ahenk اهنك (*ahenk*). (s.126)
1104. Cinguulum: Kiümr, Kuşak كمر قوشاق (*kemr, kuşak* 'kemer, kuşak'), kolan قولان (*kolan* 'kolan: atın eyer ve semerini bağlamak için karnının altından geçirilerek bağlanan yassı bağ'), myntek منطق (*manṭık* 'mantık'). (s.126)
1105. Cinis: Kiül كل (*kül*) Far. Chakister خاكستر (*hākister* 'hakister: kül'). (s.126)
1106. Cineris aqua: Kiül suji كل صويي (*kül şuyı* 'kül suyu'). (s.126)
1107. Cinnamomum: Darcın دارچين (*darçīn* 'tarçın'), Targin, tartfchin (targin, tartfchin 'tarçın') (s.126)
1108. Cinnabaris: Singifre زنجفره (*zincifre* 'kırmızı renkli tabii cıva sülfür, sülüğenin eski adı'), solgien سولكن (*solgun*). (s.126)
1109. Cippus: Kilpe كلپه (*kilpe*), bokaghi بوقاغي (*bukāğı* 'bokağı'). (s.126)
1110. Circa, circum: Çeure چوره (*çevre* 'çevre'). (s.127)

1111. Circa urbem: Šehriñ dolajinda سهرك دولايندا (*šehriñ dolayında ‘şehirin dolayında’*). (s.127)
1112. Circumdare: Ćewremek چورمك (*çevremek*), kuşatmak قوشاتمق (*kuşatmak ‘kuşatmak’*). (s.127)
1113. Circumire: Dulanmak دولانمق (*dolanmaq ‘dolanmak’*). (s.127)
1114. Circumducere bkz. gyrare: (*etrafında*) (s.127): Döndürmek, çieuirmek دوندرمك (*döndürmek, çevirmek ‘çevirmek’*), dönmeك دونمك (*dönmeك*), dönerek دونرک (*dönerek*), *dolanmak* دولانمق (*dolanmaq ‘dolanmak’*), dewran etmek دوران اتمك (*devrān etmek*), dolaşmak دولاشمق (*dolaşmaq ‘dolaşmak’*), çegzynmek چکزئمك (*çegzinmek ‘çekzinmek’*). (s.264-265)
1115. Circulus: Halka, daire, Daira حلقه دایره (*halka, daire ‘halka, daire’*). (s.127)
1116. Circinus: Pergiar v. pergel پركال (*pergār ‘pergel’*). (s.127)
1117. Circumcifo: Sunnet Sunetlik سونت سونتلك (*sünnet, sünnetlik*). (s.127)
1118. Cis adv: Bunda öte اوتته بونده (*bunda öte*). (s.127)
1119. Cista: Sanduk صندوق (*şanduk ‘sandık’*). (s.127)
1120. Cisterna: Sarnige صارنج (*sarnıç*). (s.127)

CI CL

1121. Cithara: Çenk چنك (*çenk*), berbat بربط (*berbat ‘berbat: kopuz’*), kopuz قوپوز (*kopuz ‘kopuz’*), tambur طنبور (*tanbūr ‘tanbur: yay ve mızrapla çalınan, ince uzun sapı perdeli, yuvarlak karınlı, telli çalgı’*). (s.128)
1122. Cetus: Kaun aghagi قاون اغاجی (*kavūn ağacı ‘kavun ağacı’*). (s.128)
1123. Citromelum: Kaun ahgag قاون اغاج (*kavun ağaç ‘kavun ağacı’*), türünġ ترنج (*turunc ‘turunç’*), limum ليمون (*limon*). (s.128)
1124. Civis: Šehrlı Adem آدم سهرلو (*šehirlü ādem ‘şehirli Adem’*). (s.128)
1125. Civitas: Sehr سهر (*şehir ‘şehir’*), sehir, seher (*şehir*) (s.128)
1126. Clades: Bozgunlik بوزغونلق (*bozgunluk ‘bozgunluk’*), synghunlik صنغونلق (*şınġunluk ‘sınġunluk’*), synmiş صنمش (*şınmış ‘sınmış’*), sımak صمق (*sımak ‘sımak’*). (s.128)

1127. Clam: Gisliġe sırra كزليجه سرًا (*gizlice sırra* 'gizlice sırra'), ġehren جهرا (*cehre* 'açıkta ve belli olan şeyler'), alanijeten علانية (*alāniyet* 'alāniyet'). (s.128)

1128. Clamor: Bank, Ciāw بانك چاو (*bank, çāv* 'çav'). (s.128)

CL

1129. Clamare: Ciaghymak چاغرمق (*çağırmaq* 'çağırmaq'), sela etmek صلا اتمك (*salā* 'etmek' *sala etmek*'). (s.129)

1130. Clangor: Sada, Avas صدا آواز (*şadā, āvāz* 'seda, avaz'). (s.129)

1131. Clarus: Aciuc, rušen اچوق روشن (*açuk* 'açık', *rūšen* 'parlak, aydın, belli'). (s.129)

1132. Declarare, explicare: Şerh etmek شرح (*şerh* 'şerh: açmak, etmek'). (s.129)

1133. Claritas: Rušenlyk aciuklik روشنلك اچوقلق (*rūšenlik açuklık* 'rušenilik, açıklık'). (s.129)

1134. Claffis navium: Donanma Donanma دونانمه (*donanma*), kapudani قپوداني (*donanma kapudani* 'donanma kaptanı'), derja kapudani دريا قپوداني (*deryā kapudani* 'derya kaptanı'), kapudan paşa (*kaputan paşa* 'kaptan paşa'), Emir, Amiral (*emir, amiral*) (s.129)

1135. Clarhri: Kefes قفس (*kafes* 'kafes'), kefeslemek قفسلك (*kafeslemek* 'kafeslemek'), müşebbek مشبک (*müşebbek* 'ağ ve kafes gibi örülmüş veya oyulmuş') (s.129)

1136. Claudere: Kapamak قپامق (*kapamak* 'kapamak'). (s.129)

1137. Claudere fores: Kapu, kapamak قپو قپامق (*kapu kapamak* 'kapı kapamak'), jummak يوممق (*yummak* 'yummak'). (s.129)

1138. Excludere: Men' etmek منع اتمك (*men' etmek* 'men etmek'). (s.129)

1139. Includere: Tykmaq طقمق (*tıkmak* 'tıkmak'). (s.130)

1140. Recludere: Acmak اچمق (*açmak* 'açmak'). (s.130)

1141. Claudus: Topāl طوپال (*topāl* 'topal'), Ar. aksak افسق (*aksak* 'aksak'), Farsi. aksah افسح (*aksah* 'aksah'), leng (*topal*). (s.130)

1142. Claudicare: Aksamak افسمق (*aksamak* 'aksamak'). (s.130)

1143. Clava butyraria: Jajyk بييق (*yayık* 'yayık'). (s.130)

1144. Clava ferrea: Buzdyghan, puziken بوزدغان (*bozdoğan 'bozdoğan'*), kiörs كورس (*körs*), tojaka تياقه (*toyaka 'toyaka: iki kat edilmiş bir ipi bükerek gerebilmek için ucuna geçirilen tahta parçası'*), ciomak چومق (*çomak 'çomak'*). (s.130)
1145. Clavis: Anachtar انختار (*anahtar 'anahtar'*), miftah مفتاح (*miftāḥ 'miftah: kilidleri açan anahtar'*). (s.130)
1146. Clavus: Kamah, mich, Ekser قمه ميخ اكسر (*kama 'kama: duvara veya keresteye çakılan büyük tahta çivi', miḥ 'çivi', ekser 'kereste olan'*), dümen دومن (*dümen*), ciwi چوي (*çivi*), michlamak, çiwilamak ميخلمق (*mihlamak 'mihlamak', çivilemek*). (s.130)
1147. Clemens: Ynajetlü Muruetlü عنایتلو مریتلو (*ināyetlü muratlu 'inayetli, muratlı'*), kieremlü کرملو (*keremlü 'keremli'*), kierim کرم (*kerim 'kerem'*). (s.131)
1148. Clementia: Kierem کرم (*kerem*), lutf لطف (*luṭf 'lutuf'*). (s.131)
1149. Clibanus: Kireḡ fūruni کرج فروني (*kireç fūruni 'kireç fırını'*). (s.131)
1150. Cliens: Hymajette olan اولان حمايتده (*ḥimayetde olan 'himayetde olan'*), damengir دامنگير (*dāmengir 'hasım, şikayetçi'*). (s.131)
1151. Clima: Yklim اقليم (*iklīm 'iklim'*), jedi yklim يدي اقليم (*yedi iklīm 'yedi iklim'*). (s.131)
1152. Clino, declinare: İḡtinab, etmek اجتناب (*ictināb 'kaçınma, sakınma, çekinme'*). (s.131)
1153. Incünare v. infra (s.131): Aśaha اشاغه (*aşağa 'aşağı'*), alt, altında الت التنده (*alt, altında*). (s.303)
1154. Clitellæ: Semer سمر (*semer*), lemek لمك (*lemek*), femerlemek سمرlemek (*semerlemek*), femerün ardi سمرک اردي (*semerüñ ardi 'semerin ardi'*). (s.131)
1155. Clivus: Joküś يوقش (*yokuş 'yakuş'*). (s.131)
1156. Cloaca: Edeb Chane, Ajak ioli ادبخانه ايلاق يولي (*edeb ḥāne, ayak yolu 'edep hane, ayak yolu'*). (s.131)

CL CO

1157. Clunis: Oturakler, Kuirukler, ḡiöt kainakler اوتاقلر قويرقلر فيناقلا (*oturaqlar, kuyruqlar, kaynaklar 'oturaklar, kuyruklar, göt kaynaklar'*). (s.132)

1158. Clypeus: Kalkan, Siper قاقان سپر (*kalkān, siper 'kalkan, siper'*). (s.132)
1159. Clypeatus: Kalkanlı قاقانلو (*kalkānlu 'kalkanlı'*), Siper komak سپر قومق (*siper komak 'siper komak'*). (s.132)
1160. Clyster: Hokna حقنه (*hoḡna 'hokna: tenkiye âleti.'*), ihtikan olmak احتقان (*iḥtikān 'ihtikan: bir uzva kan birikmesi sebebi ile oranın şişip kabarması'*), olmak اولمق (*olmaq 'olmak'*). (s.132)
1161. Coagmentare: Ćiatturmak چاتدرمق (*çatdırmaq 'çattırmaq'*), Ćiatma چاتممه (*çatma*), Ćiatyk چاتق (*çatık 'çatık'*). (s.132)
1162. Coccinum: Iskerlet اسكرلت (*iskerlet 'eski devirlerde Venedik mensucatından, boyası has ve kumaşı dayanıklı bir nevi çuhanın adı'*), Sykyrlat, Iskyrlat سقرلاط اصقراط (*sıqırlat, ışkırlat 'sıqırlat, ıskırlat'*). (s.132)
1163. Cochlea: Kaplı бага قپلو بغه (*kaplı bağa 'kaplı bağa: salyangoz'*), burmalı بورمه لو (*burmalı 'burmalı'*), sumukli bögiek سمكنلي بوجك (*sümükli böcek 'sümüklü böcek'*), buruma برومه (*buruma 'burmak'*), mengiene منكنه (*mengene*). (s.132)
1164. Coagulare, bkz. lac (s.132): Süd سد (*süd 'süt'*), sütlyk سدلك (*südlük 'sütlük'*), fūd ile giren chui ġian ile çıkar چقر جان ایل خوي سديله کرن (*süd ile giren huy cān ile çıkar 'süt ile giren huy can ile çıkar'*), maje tutmak مایه طوتوق (*māya tutmak 'maya tutmak'*), kujulanmak قیولنمق (*kuyulanmaq 'kuyulanmak'*). (s.318)
1165. Cochlear: Kaşuk قاشق (*kaşık 'kaşık'*). (s.132)

COE

1166. Cochlear majus: Ćiamćia چمچه (*çamça 'kemikli bir tatlı su balığı'*), şusak سوسق (*susak 'susak: susamış, susayan'*). (s.133)
1167. Coelum: Sema, Felek, Giogh سما فلك كوك (*semā 'sema', felek, gök*). (s.133)
1168. Coeleste: Gioghli كوكلو (*göklü*). (s.133)
1169. Coemeterium: Meşarlık, Makberelik, Meşariştan مقبره لق مزارستان (*mezārlık, makberelik, mezāristān 'mezarlık, makberlik, mezaristan'*). (s.133)

1170. Coena: Akşam jeiegegi اخشام ييه جكي (*aḥşam yeyecegi* 'akşam yiyeceği'), taami تعامي (*ṭa 'āmi* 'taami: yemek'). (s.133)
1171. Coenaculum: Ghurfet غرفت (*ḡurfet* 'gurfet: çardak, köşk'). (s.133)
1172. Coenobium: Monaftir مناسطتر (*manasṭir* 'manastır') sewme صومع (*ṣavma* 'savma: tapınak'), dair دير (*daīr* 'dair: manastır') tekje تكيه (*tekye* 'tekke'), nişin نشين (*nişīn* 'nişin'). (s.133)
1173. Coenum: Supurindi سپرندي (*süpürindi* 'süpürüntü'). (s.133)

CO

1174. Coepi incipere: Mubaşeret etmek مباشرة اتمك (*mubāşeret etmek* 'bir işe başlama, yapmaya girişme'), iptida etmek ابتدا اتمك (*ibtidā etmek* 'başlamak'), başlamak باشلمق (*başlamak* 'başlamak'), japynmak ياپنمق (*yapınmak* 'yapınmak'). (s.134)
1175. Coeruleus: Laḡiurdi لاجوردي (*lāciverdī* 'laciverdi'), mauighiog ماوي كوك (*mā'ī* 'gök 'mavi gök'). (s.134)
1176. Coetus: Engemin Gem' انجمن جمع (*encümen cem* 'encümen cem'), ġemiet جمعيت (*cem 'iyyet* 'cemiyyet'), Zümret زمرة (*zümret*). (s.134)
1177. Cogere: Ğebr, giuç جبر کوچ (*cebr* 'cebir', güç). (s.134)
1178. Colaphus: Tabancia, íapla طبانجه چيله (*ṭabānca* 'tabanca', çapla 'maden kazıma işinde kullanılan çelik kalem, oyma kalemi'), šeple شيله (*šeple*). (s.134)
1179. Colere: Ryajet رعایت (*ri 'āyet* 'riayet'), ybadet عباده (*'ibādet* 'ibadet'). (s.134)
1180. Colica: sanḡiu سانجو (*sancu* 'sancı'), karn ağrıfı قرن اغریسی (*karın ağrısı* 'karın ağrısı'). (s.134)
1181. Colligere bkz. legere (s.134): Okumak اوقمق (*oḡumak* 'okumak'). (s.335)
1182. Collis: Bajir, tepe, daghḡik باير تپه طاغجق (*bayır, tepe, daḡcık* 'daḡcık'). (s.135)
1183. Cooquoim: Lakyrdi لاقردی (*lakırdı* 'lakırdı'), meḡlis مجلس (*meclis*). (s.135)
1184. Collum: Ar. Boiun unk بوین عنق (*boyun, 'unḡ* 'boyun'), Farsi. gbierden کردن (*gerdan*). (s.135)

1185. Collare: Jaka ياقه (*yaka* 'yaka'), saġiur ساجور (*sācūr* 'sacur: köpeğin boynuna takılan tasma), it kesmegi ایت کسموکی (*it kesmegi* 'it kesmeği'). (s.135)
1186. Decollare: Bojun urmak بوین اورمق (*boyun urmak* 'boyun vurmak'). (s.135)
1187. Colluvies: Çirkab چرکاب (*çirkāb* 'çirkef'). (s.135)
1188. Color: Boja بویا (*boya*), renk رنک (*renk*), Farsi: rengi رنکی (*rengī* 'rengi'). (s.135)
1189. Color: Lewn لون (*levn* 'renk, boya'), mavi ماوی (*mā'ī* 'mavi'). (s.135)
1190. Color arte mixtus: Emeli renk (*emeli renk*), dori دوری (*dori* 'döngüsel').
1191. Colore fufco, triticeo præditus: Bogdai enlu بغدای انلو (*buğday enlü* 'buğday enli'), ablak ابلق (*ablak* 'yayvan, dolgun ve geniş'). (s.135)
1192. Color coccineus: قرمزی (*kırmızı* 'kırmızı'), Ćiwit چوید (*çüvid* 'çivit'), Ar. Nil نیل (*nīl* 'çivit'). (s.136)
1193. Coluber: Jilan بیلان (*yılan*). (s.136)
1194. Colum: Sözguç سوزکچ (*süzgeç*), sözdürmek سوزدرمک (*süzdürmek* 'süzdürmek'). (s.136)
1195. Columbus, columba: Ghiögherġin گوکرجن (*göğercin* 'göğercin'), Farsi. Kiebuter کپوتر (*keputer* 'güvercin'), Ar. hymame حمامه (*hımāme* 'hımame 'güvercin'). (s.136)
1196. Columbarium: Ghögherġinlik گوکرجنلق (*göğercinlik* 'göğercinlik'). (s.136)
1197. Columen: Direk, amud دیرک عمود (*direk*, 'amūd 'amut'), şutun صتون (*şutūn* 'sütun'), cehil şutun (*cehil şutun* 'cehil sütun'). (s.136)
1198. Colus: Çikrik چقرق (*çıkırık* 'çıkırık: elle çevrilen ve ucuna bağlı olan ipi sarmak suretiyle aşağıdaki kovayı yukarı çıkararak kuyudan su çekmeye yarayan dolap'), öreke اوراکه (*öreke* 'eğirilmekte olan yün ve ketenin takıldığı ucu çatal değnek').
1199. Coma: Kiakul کاکل (*kākul* 'kakül'). (s.136)
1200. Comere: Düzmek دوزمک (*düzmek*). (s.137)
1201. Comprix: Meşate مشاطه (*meşşāte* 'meşşate: eskiden gelinleri giydirip süsleyen, gelin başı yapan, düğün evleri için süsler hazırlayan kadın, bezekçi),

- düzgiunġi دوزكونجى (*düzgünci* ‘*düzgüncü*’), sen piraye سن پيرايه (*sen pīrāye* ‘*sen piraye*’). (s.137)
1202. Cometa: Kuirukli jildiz قويرقلى يلدز (*kuyruklu yıldız* ‘*kuyruklu yıldız*’), Ar. Zu zümwabet دو ذوابه (*zū zevābet* ‘*zu zevabet*’). (s.137)
1203. Comitari: Esmek اشمك (*eşmek*), muḡahibet مصاحبه (*muḡāhibe* ‘*musahibe: karşılıklı konuşma, görüşme, sohbet*’), işaet ائاعة (*işā‘et* ‘*işāet: yayıp herkese duyurma, şâyi etme*’). (s.137)
1204. Cames: Ortak şerik, joldaş اولرتاق شريك يولداش (*ortak* ‘*ortak*’ şerik ‘*ortak*’, *yoldaş*), adem koşmak آدم قوشمق (*ādem koşmak* ‘*adem koşmak*’). (s.127)
1205. Cominus: Jakinde يقنده (*yakında* ‘*yakında*’). (s.137)
1206. Commentarius: Şerh شرح (*şerh* ‘*şerh: açıklama*’), mufeşşir مفسر (*mufessir* ‘*tefsir eden, izah eden*’). (s.137)
1207. Commiffarius: Kumıfar قومسار (*komisār* ‘*komiser*’), mubaşir مباشر (*mubāşir* ‘*bir işe başlayan, girişen, mübâşeret eden kimse*’), mubaşeret مباشرة (*mubāşeret* ‘*bir işe girişmek, bir işe başlamak*’). (s.138)
1208. Commiferatio: Şefket شفقة (*şefkat* ‘*şefkat*’), şefkete gielmiş شفقتە كلمش (*şefkate gelmiş* ‘*şefkate gelmiş*’). (s.138)
1209. Commodus: Rahetlu راحتلو (*rāhatlu* ‘*rahatlı*’), rahatlyk راحتلق (*rāhatlık* ‘*rahatlık*’), rahat راحة (*rāhat* ‘*rahat*’), rahatlyk ileh (*rāhatlık ile* ‘*rahatlık ile*’). (s.138)
1210. Comoedia: Teklid oini, feir jeri تقليد اويني سير يري (*taqlīd oyunu* ‘*taklit oyunu*’, *seyir yeri*). (s.138)
1211. Comparare: Bengzetmek بنزتمك (*benzetmek*). (s.138)
1212. Compendium: Muehtaşer مختصر (*muhtaşer* ‘*muhtaser: az, kısa, uzun olmayan*’). (s.138)
1213. Compes, qua ligari solent pedes equorum: Kiötek كوستك (*köstek*). (s.138)
1214. Compescere: Zapt etmek ضبط اتمك (*zapt etmek* ‘*zapt etmek*’). (s.138)
1215. Compingere: Sepidürmek سپيدürمك (*sepişdürmek* ‘*sepiştirmek*’). (s.138)

1216. Comlicare: Durmek دورمك (*dürmek*). (s.139)
1217. Conari: Se'i etmek سعي اتمك (*se'ī etmek 'sei etmek: gayret etmek'*). (s.139)
1218. Coneha: Sedef صدف (*şadef 'midye, istiridye gibi içinde inci bulunan deniz hayvanı'*). (s.139)
1219. Concoquere: Synyrmek سكرمك (*sinirmek*), synmiş سكمش (*siñmiş 'sinmiş'*), hazm olmuş هضم اولمش (*hazm olmuş 'dikkat olmuş'*). (s.139)
1220. Concubinatus: Kiebin كابين (*kābīn 'kabin: nikahta güvey tarafından geline verilmesi taahhüt edilen para, ağırlık'*), iç ewret ايچ عورت (*iç 'avrat 'iç avrat'*), odalık اولدلق (*odalık 'odalık'*). (s.139)
1221. Condire: Mezehlemek, Terbielemek مزه لمك تربيه لمك (*mezehlemek, terbiyelemek 'mezelemek, terbiyelemek'*). (s.139)
1222. Condimentum: Meze, Terbie مزه تربيه (*meze, terbiye 'terbiye'*). (s.139)
1223. Conditio: Şert شرط (*şart 'şart'*). (s.139)
1224. Conducere: Kiraje tutmak كرايه طومتق (*kirāya tutmaq 'kiraya tutmak'*), üğret ile tutmak ايله اجرة طومتق (*ücret ile tutmaq 'ücret ile tutmak'*). (s.139)
1225. Conductor: Kiraği كراجي (*kirācı 'kiracı'*). (s.140)
1226. Confundere: Şaşurmak شاشرمق (*şaşurmak 'şaşurmak'*). (s.140)
1227. Confusio de animo bkz. timiditas, de rebus v. mixtio (s.140): Korku, korkulyk قورقو قورقلق (*qorku, qorkulık 'korku, korkuluk'*), nakieñi ناكسي (*nākesi 'nakesi'*). (s.816)
1228. Congregare: Dirmek ديرمك (*dirmek*), dirilmek درلمك (*dirilmek*). (s.140)
1329. Conjungere, vide jungere (s.140): Airmak ايرمق (*ayırmaq 'ayırmaq'*), ulaşmak اولشمق (*ulaşmaq 'ulaşmak'*), ittisal ئصال (*ittisal*), çiatma چاتمه (*çatma*). (s.311-312)
1230. Conquinfcere: Çiömelmek چوملمك (*çömelmek*). (s.140)
1231. Consentire: Razy olmak راضي اولمق (*rāzī olmak 'razi olmak'*), beğienmek بكنمك (*begenmek 'beğenmek'*). (s.140)

1232. Considerare: Teemmul etmek تامل اتمك (*teāmmul etmek 'teamül etmek'*),
göslemek كوزلمك (*gözlemek*). (s.140)
1233. Consobrinus: Hem şirün ögie همشيرك اوكي (*hem şiriñ ögi 'hem şirin öge'*).
(s.141)
1234. Confvefcere, consvetum esse: Oligiilmek اوليكلمك (*oligelmek 'olugelmek'*).
(s.141)
1235. Canfvetus: Oligielmiş اوليكلمش (*oligelmiş 'olugelmiş'*).
1236. Confvetudo: Adet عادت (*'ādet 'adet'*), idinmek ايدينمك (*édinmek*), töre uzre اوزره
توره (*töre üzre*). (s.141)
1237. Confulere: Nañihet vermek, pend etmek ناصيحه اتمك پند ويرمك (*nañihat vermek
'nasihat vermek', pend etmek 'öğüt vermek'*), ogutlemek اوكتلمك (*ögütlemek*).
(s.141)
1238. Confulere: Nañihet almak, danişmak دانشمق ناصيحه المق (*nañihat almak,
danişmak 'nasihat almak, danişmak'*). (s.141)
1239. Confilium: Pend, nasñhet, muşaveret مشاوره ناصيحه مشاوره (*pend 'öğüt', nāñihet
'nasihat', muşāveret 'danişma, konuşup anlaşma'*). (s.141)
1240. Confilium inire: Muşaweretlenmek مشاورتلنمك (*muşāveretlenmek 'danişıklık'*).
(s.141)
1241. Confiliarius: Muşawer مشاور (*muşāver 'müşavir'*). (s.142)
1242. Contentus: Kenaetlü كناعتلو (*kanā'atlü 'kanaatli'*). (s.142)
1243. Contingere: Ulaşmak اولاشمق (*ulaşmak 'ulaşmak'*), ulaşyk اولاشق (*ulaşık
'ulaşık'*). (s.142)
1244. Continare: Üstlemek اوستلمك (*üstlemek*). (s.142)
1245. Caontinuss bkz. perpetuss (s.142): Ebedi, daim ابدى دايم (*ebedi, daim*). (s.537)
1246. Continua serie: Ulaşturj اواشتري (*ulaştari*). (s.142)
1247. Contra: Karşı karşı قارشى قارشو (*karşı karşı 'karşı 'karşı'*). (s.142)
1248. Cantrarium: Aks عكس (*'aks 'aks: tersine çevirmek'*). (s.142)
1249. Contumax. bkz. povicax: (s.142): Serkeş سرکش (*serkeş*). (s.539)

1250. Contummellia: Sögiüs (sögüş 'sögüş'), azār آزار (āzār 'azar'), sökmek سوکمه (sökmek), jakyśmak ياقشماق (yakışmaq 'yakışmak'), üzlaşmak اوزلاشماق (uzlaşmaq 'uzlaşmak'). (s.143)
1251. Inconveniēns: Namunaḡib نامناسب (nāmunāsib 'mūnasip olmayan'), namūwafik ناموافق (nāmuwafik 'muwafik olmayan'), jarasyksyz يراشقسز (yaraşıksız 'yaraşıksız'). (s.143)
1252. Conventus: İltika التقا (iltika 'iltika: rast gelmek, buluşmak, kavuşmak'), turwin توروين (tūrvīn 'turvin'), dirnek درنك (dirnek 'dernek'). (s.143)
1253. Convitarii. v. contumelia: Neferin foilemek نفرين سويلمك (neferin söylemek 'lanet okuma, beddua etme'). (s.143)
1254. Convivium: Zijafet ضيافة (ziyāfet 'ziyafet'), konuklyk قونقلق (konukluk 'konukluk'), konuk (konuk 'konuk'), Fars. mihmanlik مهمانلق (mihmānlik 'mihmanlık'), mihman مهمان (mihmān 'mihman'). (s.143)
1255. Copia: Bollyk, ghanimet, wafret بوللق غنيمه وفة (bollık, ganīment, vefret 'bolluk, ganiment, vefret'), şuret صورة (şūret 'suret'). (s.143)
1256. Copula matrimonialis: Cift, nikah چفت نکاح (çift, nikāh 'nikah').
1257. Copulare: Bağlamak, bendetmek باغلامق بنداتمك (bağlamak 'bağlamak', bentlemek), çiftlamak چفتلماق (çiftlemek 'çiftlemek'). (s.144)
1258. Coquere: Pişürmek پيسورمك (pişürmek 'pişirmek'). (s.144)
1259. Cotus: Pişmiş پشمش (pişmiş), Fars. puchte پوخته (puhte 'pişmiş'). (s.144)
1260. Coquus: Aşğı اشچي (aşçı), aş اش (aş), aş aşmak اش اشماق (aş, aşmaq 'aşmak'). (s.144)
1261. Cor: Ar. Jürek, giönül, kalb يورك كنول قلب (yürek, gönül, kalb 'kalb'), Fars. dil دل (dil 'yürek'), füad. v. fuwad فواد (füād 'yürek') (s.144)
1262. Ex toto corde: Derün dilde درون دلدن (derün dilde 'derin dilde'), giönül ile ايله (gönül ile 'gönül ile'), vermek ويرمك (virmek 'vermek'), giönülümge كوكلمجه (gönülümce 'gönülümce'). (s.144)
1263. Corallium: Merġian مرجان (mercān 'mercan'). (s.145)

1264. Coram præp: Ar. Min kuddan من قدام (*min kuddan 'menn kuddam'*), Fars. piş پیش (*piş 'ön, ön taraf'*), ruberu روبرو (*rüberū 'yüz yüze'*). (s.145)
1265. Corbis: Seped, Sembil سپد سنبل (*seped 'sepet', sembil 'sembil'*), selle, sele سلّه (*selle 'yayvan sepet'*), sellebaf سلّه باف (*sellebāf 'sellebaf: yayvan sepet'*). (s.145)
1266. Cordum: Buzaklyk بوز اقلق (*buzaklık 'buzaklık'*). (s.145)
1267. Coriandrum: Kyśmys قیشمیش (*kışmış 'kısmış'*). (s.145)
1268. Corium: Deri دري (*deri*), kiöfele کوسله (*kösele*), fechtian سختیان (*sahtiyān 'sahtiyān: tabaklanarak cilalanmış ve boyanmış deri, özellikle keçi ve dana derisi'*). (s.145)
1269. Coriarius: Debbagh دبّاغ (*debbāğ 'debbağ deri terbiye eden kimse, tabak, sepicı'*). (s.145)
1270. Cornix: Kargha قرغه (*kargā 'karga'*), çirtlak چرتلاق (*çirtlak 'çirtlak'*). (s.145)
1271. Comu: Binuz بوینوز (*boynuz 'boynuz'*). (s.145)
1272. Cornutus: Boinusli بوینوزلو (*boynuzlu*), ghidi کدی (*gıdı 'çene altındaki etli kısım, gerdan, gıdık'*), kodos قودوس (*kodos 'kodos'*). (s.146)
1273. Corona: Efser Tağ kurun ıstifan افسر قورون تاج استفان (*efser tāk 'efser tac', kurun 'yüzyıllar, çağlar', istifān 'istifan'*). (s.146)
1274. Corpus: Far. Giöwde, Ten تن كوده (*gövde, ten*), Ar. ġesd (*cesd*). (s.146)
1275. Corpulentus: Tenlü تنلو (*tenlü 'tenli'*). (s.146)
1276. Corrupere v. Rumpere: (*parlayan*). (s.146)
1277. Cortex: Kabuk قَبوق (*kabuk 'kabuk'*). (s.146)
1278. Coruscus: Parlaghan پارلغان (*pārlağan 'parlağan'*). (s.146)
1279. Corvus: Kusghun قوسغون (*kuzğun 'kuzgun'*), ja dewlwt başe, ja kusghun laşhe یا دولت باشه یا قوسغون لاشه (*yā devlet başe, yā kuzğun laşe 'ya devlet basa ya kuzgun leşe'*). (s.146)
1280. Corylus: Funduk aghagi فندق اغاجي (*findık ağacı 'findık ağacı'*). (s.146)
1281. Cos: Bilegiü بلکو (*bilegü 'bileği'*), Far. fişan فسان (*fisān 'bileği taşı'*). (s.147)

1282. Cosmographia: Ğiagraphia جاغرافيه (*cağrāfyā ‘coğrafya’*); Ar. Tekuim alboldan تقويم البلدان (*taqvim al boldan ‘Takvim-i Al- Buldan’*).
1283. Cofta: Bud بود (*būd ‘bud: varlık’*). (s.147)
1284. Coturnix: Buldurġin بلدرجين (*bıldırcın*), dane kuşı دانه قوئشي (*dane kuşı ‘tane kuşu’*). (s.147)
1285. Coxa femur: Bud بود (*būd ‘bud: uyluk kalça’*), baldır بالدر (*baldır*), kojunün budu قوينك بودي (*koynunuñ budu ‘koyunun budu’*). (s.147)
1286. Coxendiz: Oilyk اويلق (*oylık ‘uyluk’*). (s.147)
1287. Cotyla: Ćiamćak چمچق (*çamçak ‘çamçak’*). (s.147)
1288. Cranium: Baş cianaghi باش جناغي (*baş cenağı ‘baş cenağı’*), kefa giemugi كمي كفا (*kaḫā kemigi ‘kafa kemiği’*). (s.147)
1289. Crapula: Meřtanelyk, řerchoslik, mæchmurlyk مستانه لك سرخوشلق مخمورلق (*mestānelik, serhoşluk, maħmūrlyk ‘mestanelik, sarhoşluk, mahmurluk’*). (s.147)

CR

1290. Crapulofus: Serchos Mestane سرخوش مستانه (*serhoşluk mestāne ‘sarhoşluk mestane: sarhoş olan bir kimseye yakışır tarzda, mest olup kendinden geçmişesine, sarhoşçasına’*). (s.148)
1291. Crapulari: Serhos olmak سرخوش اولمق (*serhōş olmak ‘sarhoş olmak’*). (s.148)
1292. Cras: Jarin, يارن (*yarın ‘yarın’*). (s.148)
1293. Craftinus: Jarindeki يارنده كي (*yarındaki*). (s.148)
1294. Craffus: İri, kaba ارى قبا (*iri, kaba ‘iri, kaba’*), kalyn قلن (*kalın ‘kalın’*), joghun يوغن (*yoğun ‘yoğun’*) řiśko شيشقو (*şışko ‘şışko’*). (s.148)
1295. Craffus homo: İskiembelü اشكمله لو (*işkembelü ‘işkembeli’*)
1296. Craffecere: İskiemlemek اشكمله لمك (*işkembelemek, işkiembelemek (işkembelemek)*). (s.148)
1297. Craffities: Joghunlyk يوغونلق قاليكلك اشكمله لك (*yoğunluk ‘yoğunluk’, kalınlık ‘kalınlık’ işkenbelik ‘işkembelik’*). (s.148)

1298. Crater: Kadeh قَدَح (*ḳadeḥ* 'kadeh'), tas طاس (*ṭās* 'tas'), kiase كاسه (*kāse* 'kase'). (s.149)
1299. Craticula: Iskara, Kiebab Demiri اسكره كباب دميري (*ıskara* 'ızgara', *kebāb demiri* 'kabap demiri'), iḥkara üzerinde pişürmek اسقره اوزرنده پشورمك (*ıskara üzerinde pişürmek* 'ızgara üzerinde pişirmek'), kiülbaḥti كلبسدي (*külbasdı* 'külbastı'). (s.149)
1300. Creare: Jaratmak يراتمق (*yaratmaq* 'yaratmak'). (s.149)
1301. Creatio: Jaradiḡilik يراديجيلق (*yaradıcılık* 'yaratıcılık'). (s.149)
1302. Creator: Jaradiḡi jaradan يراديجي يرادن (*yaradıcı, yaradan* 'yaratıcı, yaratan'). (s.149)
1303. Creber: Ćiok kierre olmiş, tekrar olünmiş چوق كره اولمش تكرار اولنمش (*çok kerre olmuş, tekrār olunmuş* 'çok kere olmuş, tekrar olunmuş'), sık صق (*şık* 'sık'). (s.149)
1304. Credibilis: İnanmalyghe, y'tikāde انانملغه قابل اعتقاده (*inanmalığa* 'inanmalığa', *i'tikāde ḳabul* 'itikatte kabul'), inanylmez انانلمز (*inanılmaz* 'inanılmaz'). (s.149)
1305. Credere: Inanmak اينانمق (*inanmaq* 'inanmak'). (s.150)
1306. Credentiales literæ: Şerif شريف (*şerif* 'şerif'). (s.150)
1307. Credulitas: Inanmaklyk اينانمقلىق (*inanmaqlık* 'inanmaqlık'), ynanmamaklyk اينانمامقلىق (*inanmamaklık* 'inanmamaklık'), inanmaz اينانمز (*inanmaz*). (s.150)
1308. Cremare: Janmak يانمق (*yanmaq* 'yanmak'). (s.150)
1309. Crembalum: Aghyz tamburaḡı اغز طنوره سي (*aḡız ṭanburası* 'aḡız tanburası'). (s.150)
1310. Cremor latis: Zubde زبده (*zübde* 'öz'), kaimak قيمق (*ḳaymaq* 'kaymak'), öz اوز (*öz*), kaimaklanmak قيمقلىق (*ḳaymaqlanmaq* 'kaymaklamak'), özlemek اوزلمك (*özlemek*). (s.150)
1311. Crepida: Paşmak, Nalin نعلن پشمق (*paşmaq* 'pabuç, çarık' na'līn 'tahtadan tek parça halinde oyulmuş yüksekçe ayakkabı'), paşmaklık پشمقلىق (*paşmaqlık* 'tekke ve camilerde ayakkabı konan yer, ayakkabılık'). (s.150)

1312. Crepido: Bend بند (*bend 'bent'*). (s.150)
1313. Crepitare: Patlamak پاتلامق (*patlamak 'patlamak'*), patladi پاتلادی (*patladı*), leleket etmek لفلقة (*laqlaqa etmek 'boş, manasız, faydasız lakırdı'*). (s.150)
1314. Crepitus: Karghuşa فرغشا (*kargāşa 'kargaşa'*), kawarah فواره (*kāvāra 'kavara'*), kawara قاوره (*kāvāra 'kawara'*). (s.151)
1315. Crepusculum vespertinum: Gharb غرب (*ġarb 'garb'*). (s.151)
1316. Crepusculum matutinum: Subh صبح (*subh 'subh: sabah vakti, sabah'*), dġfenb efferhan ذنب السرحان (*zēnb esserhān 'zenb esserhan'*). (s.151)
1317. Crepundai: Ġiġi حيجي (*cici*). (s.151)
1318. Crescere: Artmak, Boiumak ارتمق بيومق (*artmaq, büyümek 'artmak, büyümek'*). (s.151)
1319. Incrementum: Artmaklyk ارتماقلىق (*artmaqlıq 'artmaklık'*), ziyade زياده (*ziyāde 'ziyade'*). (s.151)
1320. Creta: Tebaşir, Kil تباشير كل (*tebaşır 'tebeşir', kil*). (s.151)
1321. Creta insula: Girid كريد (*Girid 'Girid'*). (s.151)
1322. Cribrum: Kalbur قالبور (*kalbur 'kalbur: iri tâneli maddeleri elemeye yarayan, tahta bir çembere gerilmiş delikli deri veya kafes kafes telden ibaret alet'*), ghylbar غلبار (*gilbār 'gilbar'*), elek الك (*elek 'un aleti'*), Ar. gharbal غربال (*ġarbāl 'kalbur gibi delikleri olan'*). (s.152)
1323. Cr brare: Ghyharlemek غلبارلك (*ġilbārlamak 'kalburlamak 'kalbura koyup sallayarak içindeki yabancı maddeleri veya iri taneleri ayırmak.'*), ghalburlamek قالبورلمق (*kalburlamaq 'kalburlamak'*), ellemek اللمك (*ellemek*), kalburden gieciurmek قالبوردن كچورمك (*kalburdan geçürmek 'kalburdan geçirmek'*). (s.152)
1324. Crimen: Kiemlyk كملك (*kemlik*), Ar. Kebāhet قباحة (*kabāhat 'kabahat'*), Zenb ذنب (*zenb 'zenb: günah, kabahat, suç'*), ib عيب (*'ib 'suç'*). (s.152)
1325. Criminari: Ghaibeti etmek غيبيت اتمك (*ġaibet etmek 'gaibet etmek: çekıştirme'*), adini çekmek ادني چكمك (*adını çekmek 'adını çekmek'*). (s.152)

1326. Crines: Sāc صاچ (šāç ‘saç’), örü اورو (örü ‘örgü’), dökilmesi سي دوكلمه سي (dökülmesi). (s.152)
1327. Crispere: Kywritmak, Zuluflmek زلفلمك فورتمق (kıvırtmak ‘kıvırtmak’, zülüflmek ‘zülüflmek’). (s.152)
1328. Crispus: Kıvrı قوری (kıvrı ‘kıvrı’), kywrygik قورجق (kıvrıcık ‘kıvrıcık’), saçlu صاچلو (saçlu ‘saçlı’), eireti saç عاریتی صاچ (‘aryati saç ‘aryati saç: bir araya toplanmış saç’). (s.153)
1329. Crifta: Choros Saciaghi خروس صچاغي (horos saçağı ‘horoz saçağı’), serghuç سرغوچ (serguç ‘serguç’). (s.153)
1330. Crocus: Safran صفران (safrān ‘safran’). (s.153)
1331. Crocodilus: Timsah تمساح (timsāh ‘timsah’). (s.153)
1332. Cruciare: İskengelemek اشکنجلمك (ışkencelemek), sijaft etmek سىياسة اتمك (siyaset etmek ‘siyaset etmek’). (s.153)
1333. Curiciatus: Sijaft سىياسة (siyaset ‘siyaset’). (s.153)
1334. Crucibulum aurifabri: Puta پوته (puta). (s.153)
1335. Crucifigere: Haçia ghiretmek حاچه کیرتمك (haçe giretmek ‘hace giretmek’), haclemek حاجلمك (hāclamak ‘haclamak’). (s.153)
1336. Crucifxtus: Haçe çekmiş حاچه چکمش (hāçe çekmiş ‘hace çekmiş’). (s.153)
1337. Crux: Haç, falib حاج صالیب (hāç, şālīb ‘haç, salib’), Fars. çelipa چلیپا (çelipā ‘çelipa: haç, put, istavroz, salip’), Tr. Istauros (istavros ‘istavroz’). (s.154)
1338. Crudelis: Jawuz, zalim ياوز ظلم (yāvuz zālim ‘yavuz, zalim’). (s.154)
1339. Crudeliter: Zulm ile ايله ظلم (zūlm ile ‘zulüm ile’). (s.154)
1340. Crudescere: Cighlenmek چيگلمك (çiglenmek ‘çiğlenmek’). (s.154)
1341. Crudus: Cigh inşafıyz چيگ انصافسىز (çig inşāfsız ‘çok insafsız’), pişmemiş بىشممىش (pişmemiş), Fars. Na puchte نا پوخته (nāpuhte ‘napuhte: pişmemiş’). (s.154)
1342. Crucntare: Kanlamak قانلمق (kanlamak ‘kanlamak’), kanatmak قانتىق (kanatmak ‘kanatmak’). (s.154)
1343. Cruentus: Kanlü قانلو (kanlu ‘kanlı’). (s.154)

1344. Cruunena: Kiefe, keffe كيسه (*kese, kesse*). (s.154)

1345. Cruor: Kan قان (*kan 'kan'*). (s.154)

CR CU

1346. Crus: Inġik, Baldyr, gicmughi انجك بالدر كمكي (*incik, baldır, gemugi 'gemici'*). (s.154)

1347. Crufta: Kabuk قيقوق (*kabuk 'kabuk'*). (s.155)

1348. Cruftulum: Gieurek كورك (*kürek*). (s.155)

1349. Crypta: Megharet مغارة (*magāret 'mağaret'*). (s.155)

1350. Crystallus: Bülür, büllür بلور بلور (*bilur, billur 'billur'*). (s.155)

1351. Cubeba: Kiebabe كيبابه (*kebābe 'kebabe'*), zebib زيبب (*zebīb 'kuru üzüm'*). (s.155)

1352. Cubicularius: Íc oġlan ايچ اوغلان (*iç oġlan 'iç oġlan'*). (s.155)

1353. Cubiculum: Oda, kiemere اوده كمره (*oda, kemere*), jatagiak jer ياتجق ير (*yatacak yer 'yatacak yer'*). (s.155)

1354. Cubile: Jatak ياتق (*yatak 'yatak'*). (s.155)

1355. Cubitus: Dirsek درسك (*dirsek*). (s.155)

1356. Cubare: Jatmak ياتمق (*yatmak 'yatak'*). (s.155)

CU

1357. Incubare ovis: Düwenmek دونمك (*düvenmek 'harmanda ekinin tâne ve saplarını birbirinden ayırmaya yarayan, altına sivri çakmak taşları çakılmış kızak biçiminde tahtadan âletle iş yapmak'*). (s.156)

1358. Incumbere: Ustinde jatmak, olmak اوستنده ياتمق اولمق (*üstünde yatmak, olmak 'üstünde yatmak, olmak'*). (s.156)

1359. Concumbere: Ğemā etmek جماع اتمك (*cema' etmek 'cema etmek'*). (s.156)

1360. Procumbere, recumbere: Rebzet ربضت (*rebzet 'rebzet'*), ajaklere düsmek دوشمك (*ayaklara düşmek 'ayaklara düşmek'*). (s.156)

1361. Succumbere: Altynde, aġyz olmak التنده عاجز اولمق (*altında 'āciz olmak 'altında aciz olmak'*). (s.156)
1362. Excubare: Beklemek بکلمک (*beklemek*). (s.156)
1363. Cuclus: Uku اوقو (*uķu 'uku'*), kuku kuśi فوقو قوشى (*kūķu ķuśu 'kuku ķuśu'*). (s.156)
1364. Cucumeres: Chijar خیار (*ħiyār 'ħiyar'*). (s.156)
1365. Cucurbita: Karpuz, kabak قارپوز قبق (*karpuz, ķabaķ 'karpuz, kabak'*), Fars. kiürbiz کربز (*kürbiz 'karpuz'*). (s.156)
1366. Cucudere: Dikmek دكمک (*dikmek*). (s.156)
1367. Culcitra: Minder, baş jastugi مندر باش ياستكى (*minder, baş yastığı 'minder baş yastığı'*). (s.156)
1368. Culeus: Ciuwal چوال (*çuvāl 'çival'*). (s.157)
1369. Culex: Siuri sinegh سوري سنك (*sivri sinek*). (s.157)
1370. Culina: Aś Chane, Mutbach اش خانه مطبخ (*aş ħāne, muṭbaḥ 'aş hane, mutbaḥ 'mutbak'*), tabychchane, taw chane طبخخانه (*ṭabaḥḥāne 'tabah hane'*) (s.157)
1371. Culmen: Depe دپه (*depe 'tepe'*), üft اوست (*üst*), ew üfti (*ev üsti 'ev üstü'*). (s.157)
1372. Culpa: Eksiklik, Suć, Kebahet, giunah اكسكلك صوچ قباهة كناه (*eksiklik, şuç, ķabāḥat, günāh 'eksiklik, suç, kabahat, günah'*), ſućlu صوجلو (*şuclu 'suçlu'*), sućfyz صوجسز (*şucsız 'suçsuz'*). (s.157)
1373. Culpare: Dem etmek دم اتمک (*dem etmek*), ſućlamak صوچلمق (*şuçlamak 'suçlamak'*). (s.157)
1374. Culter: Bićiak Suja بچاق صويا (*bıçak şuya 'bıçak suya'*). (s.157)
1375. Culter lanionum major: Sātur ساطور (*sātūr 'satır'*), Satyr (*satır*). (s.157)
1376. Cultrarius Faber: Bićiakġi بچاقچى (*bıçakçı 'bıçakçı'*). (s.158)
1377. Culus: Buşuk, giöt يوزك كوت (*büzük, küt 'büzük, göt'*). (s.158)
1378. Cum præp: İle ايله (*ile*), kuru ile yaś قورو ايله ياش (*ķuru ile yāş 'kuru ile yaş'*). (s.158)
1379. Cuminum: Kiemmun كمنون (*kemmūn 'kemmun: kemiyetle ilgili, nicel'*). (s.158)

1380. Cumulare: Doruklamak طور قلمق (*doruqlamak* 'doruklamak'), jyghmak يغمق (*yıǵmaq* 'yığmak'). (s.158)
1381. Cumulus: Doruk دورق طورق (*toruq, doruk* 'doruk'), jighyn يغب (*yıǵın* 'yığın'). (s.158)
1382. Cuna: Beşik بشك (*beşik*), Ar. Mehd مهد (*mehd* 'beşik'), Fars. kehware كهواره (*kehvāre* 'beşik'), beşik salmak بشلق صلمق (*beşik şalmak* 'beşik salmak'). (s.158)
1383. Cunarum fascies: Baghyrdak باغرداق (*bağırdak* 'bağırdak'). (s.158)
1384. Cuntus, cunti: Kiüll كل (*kül*). (s.158)
1385. Cuntari: Uşenmek, Eghlenmek اوشنمك اكلنمك (*üşenmek* 'üşenmek', *eglenmek* 'eğlenmek'). (s.159)
1386. Cuneus: Kama قامه (*kama* 'kama'), kien كن (*ken*). (s.159)
1387. Cuniculus eine: Laghum لغم (*lağum* 'lağam'), جى قى (*cı* 'isimden isim yapan yapım eki'). (s.159)
1388. Cuniculus: Ada tauşanġigi ادا طوشانجى (*ada tavşancıġı* 'ada tavşancıġı'). (s.159)
1389. Cunnus: Amm ام (*am*), farġ فرج (*farc*), Far. kiüss كس (*kis*). (s.159)
1390. Cupiditas: Hesret, tem', raghbet حسرة طمع رغبه (*hasret, tam', ragbet* 'hasret, tama, rağbet'). (s.159)
1391. Cupidus: Raghyb راغب (*rāğıb* 'rağıb'). (s.159)
1392. Cupere: Istemek استمك (*istemek*), jeltemek يلتمك (*yeltemek*), tem' etmek طمع اتمك (*tam' etmek* 'tama etmek'), arzulamak آرزولمق (*ārzūlamak* 'arzulamak'), şehwetlenmek شهوتلنم (*şehvetlenmek*). (s.159)
1393. Cupreffus: Selw سلو (*selv*), serw سرو (*serv* 'servi'). (s.159)
1394. Cupreffetum: Selwlik سلولك (*selvlik*). (s.160)
1395. Cupreffli instar alta statura: Serw kedd سرو قدد (*serv kadd* 'servi gibi boyu olan, servi boylu'). (s.160)

1396. Cupressi instar liber esto: Fars. çiu serw baş azad چو سرو بال ازاد (*çü serv baş azād* 'çü serv baş azat'). (s.160)
1397. Cuprum: Bakir باقر (*baqır* 'bakır'), bakirģi باقرجي (*baqırçı* 'bakırçı'). (s.160)
1398. Cur: Niçiun نیچون (*niçün* 'niçin'), ne sebebden نه سببден (*ne sebebden*). (s.160)
1399. Cur: Düşünme دوشنمه (*düşünme*). (s.160)
1400. Curam habere: Giözlemek كوزلمك (*gözlemek*), giörmek كورمك (*görmek*), giözetmek كوزتمك (*gözetmek*), giözleme كوزلمه (*gözleme*). (s.160)
1401. Cura, gubertino: Kajirnak قايرمق (*kayırmaq* 'kayırmaq'), timar etmek اتمك (*tīmār etmek* 'tumar etmek'). (s.160)
1402. Curare: Düşünmek دوشنمك (*düşünmek*). (s.160)
1403. Curcilio: Techel biti تهل بتي (*tehel biti* 'tahıl biti'). (s.161)
1404. Curia: Diwan chane ديوان حانه (*divan hāne* 'divan hane'), mehkeme مکمه (*makeme* 'mahkeme'). (s.161)
1405. Curiositas: Fitnelik فتئليک (*fitnelik*). (s.161)
1406. Currere: Koşmak قوشمق (*koşmaq* 'koşmaq'), jughrutmek يوكرتمك (*yügrütmek*), seghrtmek سكرتمك (*seğirtmek* 'seğirtmek'). (s.161)
1407. Excurrere: Çeteje akyne gitmek چته يه افنه كتمك (*çeteye akına gitmek* 'çeteye akına gitmek'). (s.161)
1408. Concurrere: Üşümak اوשמق (*üşmek* 'üşmek'), usurmak اوشرمق (*üşürmek* 'üşürmek'). (s.161)
1409. Percurrere. G. Librum: Gözden geçiürmek كوزدن كچورمك (*gözden geçürmek* 'gözden geçirmek'). (s.161)
1410. Transcurrere: Gićmek كچمك (*geçmek*). (s.161)
1411. Occurrere: Ogramak اوگرامق (*uğramak* 'uğramak'). (s.161)
1412. Pr acurrere: Onürtmek, seğırtmede giećmek اونرتمك سكرتمده كچمك (*önürtmek, seğırtmede geçmek* 'seğırtmede geçmek'). (s.161)
1413. Discurrere: Jupürmek يپرمك (*yüpiürmek*), jelmek يلمك (*yelmek*), tek upu etmek تك وپو اتمك (*tek upu etmek*). (s.162)

1414. Cursor: Šatir شاطر (*šatır ‘satır’*). (s.162)
1415. Cursus: Merkieb, koçi, araba مركب قوچي عربيه (*merkeb ‘binilecek şey, binek, taşıt’ koçi ‘koçi’, ‘araba ‘araba’*). (s.162)
1416. Currui equos jungere: Araba je atleri koşmak عربيه يه اتلري قوشمق (*‘arabaya atları koşmak’ ‘arabaya atları koşmak’*). (s.162)
1417. Curvare: Bökme egdürmek بؤكمك اكدرمك (*bükme egdirmek ‘bükme eğdirmek’*).
1418. Incurvare: Dumalmak طومالمق (*tomalmak ‘domalmak’*). (s.162)
1419. Curvus: Egri اكري (*egri ‘eğri’*), bökre بوکري (*bögri ‘büğrü’*). (s.162)
1420. Cufpis: Uğ اوچ (*uç*). (s.162)
1421. Cufpis teli: Demren دمرن (*demren ‘ok, mızrak vb. şeylerin ucundaki sivri demir’*). (s.162)
1422. Cufodia: Nighah Bakış نگاه باقش (*nigāh bakış ‘nigah bakış’*). (s.162)
1423. Cufodire: Beklemek بکلمك (*beklemek*), chyfz etmek حفظ (*hafız etmek ‘hafız etmek’*), faklamak صقلماق (*şaklamak ‘saklamak’*). (s.162)
1424. Cufoditus: Mehrus مخروس (*mahrūs ‘korunan, gözetilen, muhafaza edilen’*), muhmi مخمي (*muḥmi ‘korunan, gözetilen, birinin himâyesi altında bulunan’*), mehfuз محفوظ (*mehfuz ‘mehfuz: saklanmış, gizlenmiş’*). (s.163)
1425. Cuftos: Hafız حافظ (*hafız ‘hafız’*), Nigahdar نگاه دار (*nikāhdār ‘nikahdar’*), karawul قراول (*karāvul ‘karavul: güvenlikçi’*), bekçi بکچي (*bekçi*), külleji سي کؤللهجى (*küllesi ‘küllesi: güvenliği sağlamakla görevli polis veya jandarma, zâbita’*), kol قول (*kol ‘kol’*). (s.163)
1426. Cutis: Deri دري (*derī ‘deri’*). (s.163)
1427. Cydonium malum: Aywa ايوا (*ayva*). (s.163)
1428. Cygnus: Kughu قوغو (*kuğu ‘kuğu’*). (s.163)
1429. Cylindrus: Oklaghy اوکلغى (*oklağı ‘oklava’*). (s.163)
1430. Cymba: Černik چرنک (*černik*). (s.163)
1431. Cymbalum: Zantur زنتور (*zantur*). (s.163)

1432. Cymbalum tympanum manuale eum tintin: Daire دایره (*dāīre* 'daire'). (s.163)

1433. Cyprus Insula: Kyprys Adasi قیبرس اطاسی (*kıprıs adası* 'Kıbrıs Adası'). (s.163)

DA

1434. Datylus: Churma خرما (*ħurmā* 'hurma'). (s.164)

1435. Dæmon: Diw séitan, Gin دیو شیطان جن (*dīv, şeytān, cin* 'dev, şeytan, cin'). (s.164)

1436. Dæmon albus: Diw, sypid دیو سپید (*dīv* 'dev', *sipīd* 'ak beyazlık'). (s.164)

1437. Dama: Jaban Ghieik بیان کیک (*yabān geyik* 'yaban geyik'). (s.164)

1438. Damafcus: Demişk دمشق (*dımışk* 'dımışk: Şam şehriyle ilgili'), Scham شام (*şām* 'Şam'), Kiemcha كمحا (*kemhā* 'kemha: düz veya desenli dokunan makbul eski bir ipek kumaş çeşidi'). (s.164)

1439. Damnum: Zian, zarar زیان ضرر (*ziyān, zarar* 'ziyan, zarar'). (s.164)

1440. Dare: Wirmek ویرمک (*virme* 'vermek'), pişin پیشین (*pīşīn* 'peşin'), giru wirmek کیرو ویرمک (*gerü virme* 'geri vermek'), werisiye vermek ویرسیه ویرمک (*vérisiye vérmek* 'verisiye vermek'), verisiye almak ویرسیه المق (*vériseye almak* 'veriseye almak'). (s.164)

DE

1441. Tradere: Teslim تسلیم (*teslīm* 'teslim'), etmek اتمک (*etmek*). (s.165)

1442. Prodere: Chyjanet خیانة (*ħiyānet* 'hiyanet'), etmek اتمک (*etmek*). (s.165)

1443. Perdere: İzaet etmek اتمک اضاعة (*izā* 'at etmek 'izaat etmek: kaybetme'), talf etmek تلف اتمک (*talf etmek*). (s.165)

1444. Edere: Wügiude gieturmek وجوده كتورمک (*vüçūda getirmek* 'vücuda getirmek'). (s.165)

1445. Reddere: Redd ردّ (*redd*), jine vermek ویرمک یینه (*yine vérmek* 'yine vermek'). (s.165)

1446. Addere v. adjicere: Katmak فاتمق (*katmak* 'katmak'), ustlemek اوستلمک (*üstlemek*). (s.165)

1447. Indere: Koymak قویمق (*koymak* 'koymak'). (s.165)

1448. Debere: Burġlü olmak بورچلو اولمق (*borçlu olmak 'borçlu olmak'*). (s.165)
1449. Debitum: Borġ بورج (*borc 'borç'*), gheram غرام (*gram 'kilogramın binde biri değerindeki ağırlık birimi'*), borġlanmak بورچلنمق (*borçlanmak 'borçlanmak'*), ödemek اودمك (*ödemek*), borġden kurtulmak بورچدن قورتلمق (*borçdan kurtulmak 'borçtan kurtulmak'*), çikmak چقمق (*çıkmaç 'çıkmaç'*). (s.165)
1450. Debilis: Ze'flü zabun ذفعلو زبون (*za'flu zebun 'zaaflu zebun: iradesi güçsüz, zayıf olan'*). (s.166)
1451. Debilitas: Ze'f ضعف (*za'f 'zaaf: irade zayıflığı, dayanamama'*), aġz عجز (*'aciz 'aciz'*). (s.166)
1452. Debilitare: Zebunlatmak zebun etmek زبونلتمق زبون اتمك (*zebūnlatmak, zebūn etmek 'zebunlatmak, zebun etmek: güçsüz, zayıf, âciz kılmak'*). (s.166)
1453. Decere: Duşmek دوشمك (*düşmek*). (s.166)
1454. Decens: Lajik لايق (*layık 'layık'*), saza, sazawar سزا سزاوار (*saza, sazavar*), namunasib نامناسيب (*namūnasib 'mūnasip olmayan'*). (s.166)
1455. Decem: On اون (*on*). (s.166)
1456. Decor: Zinet زينت (*zīnet 'sūs'*), şüret شهرة (*şöhret*). (s.166)
1457. Decorare: Zinatlemek زينتمك (*zīnetlemek 'süslemek'*). (s.166)
1458. Deletare, deletatio: Teferruġ تفرج (*teferruç 'eğlenmek için yapılan gezinti'*), eglenġe etmek اكلنجه اتمك (*eglence etmek 'eglence etmek'*). (s.166)
1459. Decus bkz. honor. Dedcus bkz. ignominia (s.166): Rüşwai olmak (*rüşva olmaç 'rüşva olmak'*). (s.293)
1460. Defendere vid. tueri (s.166): Korumak قرومق (*korumaç 'korumak'*) fjanet صيانة (*şiyānet 'siyanet'*) etmek. (s.837)
1461. Defectus bkz. carentia (s.166): Eşiklemeklyk ايسكلمك (*esiklemeklik*), Ar. zuwal زوال (*zevāl 'zeval'*). (s.111)
1462. Delere: Mehv محو (*mehv 'mehv: yok etme, varlığına son vermek'*) etmek. (s.167)

1463. Delicia: Sefa صفا (*şefā* 'sefa'), huzur حضور (*ḥuzūr* 'huzur'). (s.167)
1464. Delirare: Delurmek دلورمك (*delürmek* 'delirmek'). (s.167)
1465. Delphinus: Ionos balighi يونس بالغي (*yunus balıǵı* 'yunus balıǵı'). (s.167)
1466. Delubrum v. templum: Putkiedeh پتكدده (*putkadeh* 'put kadeh'). (s.167)
1467. Denique demum: Son grahden صكره دن (*şoñradan* 'sonradan'). (s.167)
1468. Dens: Diş ديش (*diş*), kyǵirdamak قجردمق (*kııcırdamak* 'gııcırdamak'), kycirdiś قجردش (*kııcırdış* 'gııcırdıyış'), ſyrytmak صرتمق (*şırtmak* 'sırtmak'). (s.167)
1469. Dens maxillaris: Baś diś باش ديش (*baş diş*). (s.167)
1470. Dentes molares: Azu آزو (*āzū* 'azı diş'). (s.167)
1471. Denfus: Kalin كالين (*kalın* 'kalın').
1472. Denfitas: Kujulik قيلولق (*kuyuluk* 'kuyuluk'), kujulamak قيلولماق (*kuyulamak* 'kuyulamak'). (s.167)
1473. Depsere: Jughurmak يوغورماق (*yuğurmak* 'yoğurmak'). (s.168)
1474. Descendere: Enmek انمك (*énmek* 'inmek'), endürmek اندرمك (*éndirmek* 'indirmek'). (s.168)
1475. Desiderare: Jerinmek, ſehwetlenmek, istemek يرنمك شهوتلنمك استمك (*yerinmek, ſehvetlenmek, istemek*). (s.168)
1476. Defiderium: Śewk, ſewet, شوق شهوت (*ſevk, ſehvet* 'ſevk, ſehvet'), meram, hasret مرآم حسرة (*merām, ḥasret* 'meram, hasret'). (s.168)f
1477. Determinare, definire: Kesmek كسمك (*kesmek*). (s.168)
1478. Deus: Tagri, Allah, Chuda, Meula, Hakk تآري الله خدا مولا حق (*tañrı, allāh, ḥudā, mevlā, ḥaqq* 'Tanrı, Allah, Hüda, Mevla, Hakk'). (s.168)
1479. Devius: Azgun olmak ازغون (*azǵūn* 'azgın'), azgun olmak (*azgun olmak* 'azgın olmak'), joldan cíkmak يولدن چقمق (*yoldan çıkmak* 'yoldan çıkmak'). (s.168)
1480. Devorare: Sünürmek سوکورمك (*süñürmek* 'sünürmek'). (s.168)

DE DI

1481. Devotus: Sofi صوفي (*sōfī* 'sofi'). (s.169)

1482. Dexter: Sagh صاغ (*ṣağ* 'sağ'). (s.169)
1483. Dextrorsum: Sagh ele, sagh terefe طرفه صاغ اله صاغ (*sağ ele, sağ tarafa* 'sağ ele, sağ tarafa'). (s.169)
1484. Diabolus: Eblis ابليس (*iblīs* 'iblis: şeytan'), Ebalis ابالس (*ibālis* 'iblis'), Ebalijet ابالسمة (*ebāliset* 'ebaliset'). (s.169)
1485. Dialetica: Ymi myntek علم منطق (*'ilm mantıq* 'ilim, mantık'). (s.169)
1486. Dicere: Demek دمك (*demek*), rast dirfen راست دیرسن (*rāst dērsen* 'rast dersen'). (s.169)
1487. Addicere: Teslim تسلیم (*teslīm* 'teslim') etmek. (s.169)
1488. Condicere: Wad وعد (*va'd* 'vaat') etmek. (s.169)
1489. Edicere: Bujurmak بیورمق (*buyurmaq* 'buyurmak'), emr امر (*emr* 'emir'). (s.169)
1490. Contradicere: Muarizet teerrüz معارضة تعرض (*mu'āraza ta'arruz* 'muaraza taarruz: karşı koyma') etmek. (s.169)

DI

1491. Indicere: Taeijün تعین (*ta'yin* 'tayin') etmek. (s.170)
1492. Benedicere: Alkişlamak القشلمق (*alkışlamak* 'alkışlamak'), bereket wirmek بركت ويرمك (*bereket virmek* 'bereket vermek'), alkış القش (*alkış* 'alkış'). (s.170)
1493. Maledicere: İlenmek ايلنمك (*ilenmek*), bed duā بد دعا (*bed du'ā* 'bed dua'). (s.170)
1494. Prædicere: Pişin demek پيشن ديمك (*pīşin dimek* 'peşin demek'). (s.170)
1495. Dicterium: Deiş ديش (*deyiş*). (s.170)
1496. Dies: Giun گون (*gün*), giunduz گوندز (*gündüz*). (s.170)
1497. Dies feilus: Jorte يورته (*yorte*), iş günü ایش کوني (*iş günü* 'iş günü'). (s.170)
1498. Die præterito: Gieçende گچنده (*geçende*), birgiün aşuri برکون آشوري (*birgün aşuri* 'birgün aşırı'), jaryndeh یارنده (*yarında*), irte, ete ارته (*irte, erte* 'erte, irte'), gice giunduz گيچه گوندوز (*gice gündüz* 'gece gündüz'), şebanruz (*şebānrüz* 'iyi akşamlar'). (s.170)

1499. Diei hora media inter ortum folis & meridiem: Kuşluk قوشلوق (*kuşluk* 'kuşluk'). (s.171)
1500. Dies caniculares: Ejjam bahur ایام باحور (*eyyām bāhūr* 'eyyam bahur: günler aşırı sıcak'). (s.171)
1501. Dies solis: Bazar giünü بازار کونی (*bāzār giünü* 'pazar günü'), Fars. jekşembe یکشمبه (*yekşembe* 'pazar'). (s.171)
1502. Dies Lunæ: Basar irtesi بازار ارتسی (*bāzār irtesi* 'pazar ertesi'). (s.171)
1503. Dies Martis: Saligiun صالیگون (*şālī giün* 'salı günü'). (s.171)
1504. Dies Mercurü: Ciar şembe چارشنبه (*çārşanba* 'çarşamba'). (s.171)
1505. Dies Jovis: Penç şembe پنج شنبه (*penc şembe* 'perşembe'). (s.171)
1506. Dies Veneris: Ğiumah ghun جمعه کون (*cum'a giün* 'cuma günü'). (s.171)
1507. Dies sabthi: Septgiüni, ğiumah ertesi سبت کونی جومعه ارتسی (*sept giüni, cum'a ertesi* 'cumartesi'). (s.172)
1508. Diefcit: İrte doghdi ارته طوغدی (*irte doğdı* 'erte doğdu'), sabah oliur صباح اولیور (*şabāh oluyor* 'sabah oluyor'). (s.172)
1509. Diarium: Ruznameh روزنامه (*rūznāme* 'ruzname: günlük hesapların yazıldığı gelir ve gider defteri'), ruznamehġi روزنامهجی (*rūznāmeçi* 'ruznameci: gelir ve gider defterini tutan kişi'). (s.172)
1510. Digitus: Parmak engüşt پرمق انکشت (*parmak engüşt* 'parmak'). (s.172)
1511. Pollex: Baş Barmak باش پرمق (*baş parmak* 'baş parmak'). (s.172)
1512. Index: Salawat Parmaghi صلوات پرمعی (*şalavat parmağı* 'salavat parmağı'), şehadet Parmaghi شهادت پرمعی (*şehādet parmağı* 'şehadet parmağı'). (s.172)
1513. Medius: Orta, ufun Parmak اورته اوزون پرمق (*orta uzun parmak* 'orta uzun parmak'). (s.172)
1514. Annularis: Dordingi Parmak دورنجی پرمق (*dördünci parmak* 'dördüncü parmak'), Syrçe parmak سرچه پرمق (*serçe parmak* 'serçe parmak').
1515. Auricularis: Ghiućiuk parmak کوچک پرمق (*küçük parmak* 'küçük parmak'). (s.172)

1516. Digitale: Uimak اويماق (uymak), jüksek يوكسك (yüksek). (s.172)
1517. Dignus: Müstehykk مستحق (müteḥakkik ‘müstehakkik: gerçek olduğu anlaşılan, ispatlanan, doğruluğu ortaya çıkan’), mehel محلّ (meḥel ‘meḥel: yerinde, uygun, lâyıq, münasip’ anlamındaki mahal sözünün halk ağzındaki bir söylenişi’), lajik لايق (lāyik ‘layık’), na ehl نا اهل (nā ehl ‘naehl: uygun olmayan’). (s.173)
1518. Diligentia: Sai (sāi ‘sai: çalışan, gayret eden’), ğhed جهد (cehd ‘çalışıp çabalama, büyük gayret sarfetme, uğraşma’), dikkate دقتده (dikḫatde ‘dikkatde’). (s.173)
1519. Diligenter: İhtimam ile اهتيمام ايله (ihtimām ile ‘bir şeyin iyi olması için özenerek gayret gösterme, üzerinde dikkatle çalışma, özen, özenme’). (s.173)
1520. Diluculum: Tan طك (tañ ‘tan’), ſubh صبح (ṣubḥ ‘subh: sabah’), sabahlamak صباحلم (ṣabāḥlamak ‘sabahlamak’). (s.173)
1521. Diluyium: Tufan طوفان (tūfān ‘tufan’). (s.173)
1522. Dimidius: Buçuk بچوق (buçuk ‘buçuk’), jarum يارم (yarım), latmak لتمق (latmak ‘latmak’). (s.174)
1523. Diminuere: Azaltmak از لتمق (azaltmak ‘azaltmak’). (s.174)
1524. Dimittre: Salıwirmek صالوييرمك (ṣalıvirmek ‘salıvermek’). (s.174)
1525. Diploma: Barāt برات (berāt ‘berat’), azadi ازادي (azādī ‘azadi: hür olma, serbestlik’). (s.174)
1526. Dirus: Jawuzsli ياوزلو (yāvuzlı ‘yavuzlu’). (s.174)
1527. Discere: Öğrenmek اوكرنمك (öğrenmek). (s.174)
1528. Discipulus: Sāgierd شاكرد (šagerd ‘sağerd’), ciagird چاكرد (çagird ‘çağird’). (s.174)
1529. Diffimulare: Açmaz komak açmaz komaz (açmaz, komaz), açmazlık اچمازلق (açmazlık ‘açmazlık’). (s.174)
1530. Difcrepare: Namuwāfik olmak ناموافق اولمق (nāmuvaḥik olmak ‘na muvaḥik olmak’). (s.174)

1531. Difplicere: Begienilmemek بكنلمك (*begenilmemek 'beğenilmemek'*). (s.174)
1532. Diftantia: Uzaklyk اوزاقلق (*uzaklık 'uzaklık'*), iraklyk اراقلق (*ıraklık 'ıraklık'*). (s.174)
1533. Diftribuere: Uleştirmek اولشترمك (*üleşirmek*). (s.174)
1534. Diffipare: Tarümar etmek تارومار اتمك (*tāriimār etmek 'tarumar etmek'*). (s.174)
1535. Diffuere: Sökmek سوكمك (*sökmek*). (s.175)
1536. Diftinguere: Sećmek سچمك (*seçmek*), ferq فرق (*farq 'fark'*), fasl فصل (*faşl 'fasl: ayırma, ayrılma'*) etmek اتمك (*etmek*). (s.175)
1537. Difcus: Sahan, depşi, tabak طبق دپسی صحن (*şahan 'sahan: içinde yemek ısıtılan, yumurta vb. pişirilen, derinliği az, bakır, alüminyum, çelik vb. madeni kap', tepsi, tabak 'tabak'*). (s.175)
1538. Diues: Mallu ماللو (*māllu 'mallı'*), maldar مالدار (*mālldar 'mal sahibi, varlıklı kimse'*), ghani غني (*ganī 'gani'*), zengin زنکین (*zengīn 'zengin'*), bai باي (*bāyi 'bāyi'*). (s.175)
1539. Divitiæ: Mal مال (*māl 'mal'*), bailyk بايلىق (*bayilik 'bayilik'*), Mal, Mamelek (*mal, mamalek*) (s.175)
1540. Ditare: Mallü etmek ماللو اتمك (*mallu etmek 'mallı etmek'*). (s.175)
1541. Ditio: Ülke اولكه (*ülke*), Jort يورت (*yurt*), memleket مملكت (*memleket*). (s.175)
1542. Diversari: Konilmek قونلمق (*konulmak 'konulmak'*), menzelgaih منزل كاه (*menzelgāh 'mezalgah: yolcuların konakladıkları yer, konak yeri, konak'*). (s.175)

DI DO

1543. Dividere: Bölmeك بولمك (*bölmek*), ortamak اورتامق (*ortamak 'ortamak'*), hysse etmek حصه اتمك (*hişşe etmek 'hisse etmek'*), pai etmek پاي اتمك (*pay etmek*), bölmiş بولمىش (*bölmüş*), bailaşmak پايلاشمق (*paylaşmak 'paylaşmak'*). (s.176)
1544. Docere assuefacere: Öğretmek اوكرتمك (*öğretmek*). (s.176)

1545. Detus: Okumiş اوقمش (*okumuş 'okumuş'*), marefetlü معرفتلو (*ma'rifetlü 'marifetli'*), alim عالم (*'ālim 'alim: ilim sahibi olan'*), Muderis مدرس (*müderris 'mederese hocası'*). (s.176)
1546. Dolabra: Rende رنده (*rende*), renderemek رندلەمەك (*rendelemek*). (s.176)
1547. Dolere: Sızlamak سزلامق (*sızlamak 'sızlamak'*), ayaklarım اياقلرم (*ayaklarım 'ayaklarım'*), aghyrmak اغرمق (*ağırmaq 'ağırmaq'*). (s.176)
1548. Dolium: Fuci فوجي (*fuçı 'fiçı'*). (s.176)
1549. Dolo are: Temislemek تمزلمەك (*temizlemek*). (s.176)
1550. Dolor: Agri, agrilyk, sizy سزي اغريلق اغري (*agrı 'ağrı', ağırlık 'ağırlık', sızı*), diş agri ديش اغري (*diş ağrı 'diş ağrı'*). (s.176)

DO

1551. Dolorem levare: Aghri dindürmek اغري دكدرمەك (*agrı diñdirmek 'agrı dindirmek'*), aghirtmak اغرتمق (*ağırtmaq 'ağırtmaq'*), baş aghyrtmak باش اغرتمق (*baş ağırtmaq 'baş ağırtmaq'*). (s.177)
1552. Dolus: Renk, fen, aldamaklik رنك فن الده مقلق (*renk, fen, aldanmalık 'aldanmalık'*). (s.177)
1553. Dolum mihi fecit egregium: Bana bir eju rengi itti بكا بر رنك ايو اتدي (*bana bir eyü reng etti 'bana bir iyi renk etti'*). (s.177)
1554. Dominus: Chodawnd, saheb حداوند صاحب (*hüdāvend, şāhib 'ükümdar, sahip, efendi'*), mewla مولا (*mevlā 'mevla'*), mewlewi مولوى (*mevlevī 'mevlevi'*), Siid سيد (*seyid 'seyit'*), teswid تسويد (*tesvīd 'karartma'*), etmek (s.177)
1555. Domina, dominicella: Kadun, Kadunḡik, Sahabet قادن قادينجق صاحبة (*kadun 'kadın', kadıncık 'kadıncık', şahābet 'sahabet: arkadaşlık ve dostluk etmek'*). (s.177)
1556. Dominari: Dewlet fürmek دولت سورمەك (*devlet sürmek*). (s.178)
1557. Dominatio: Sultanlyk, Dewlet دولت سولطنلق (*sultānlık 'sultanlık', devlet*). (s.178)
1558. Dominus rei alicujus: Saheb صاحب (*şāhib 'sahip'*), Efendi افندي (*efendī 'efendi'*). (s.178)

1559. Domare: Zapt etmek ضبط اتمك (*zabṭ etmek 'zapt etmek'*). (s.178)
1560. Domitus: Zapt olmiş ضبط اولمش (*zabṭ olmuş 'zapt olmuş'*), serkeş سرکش (*serkeş 'dik başlı, dik kafalı, inatçı'*). سر (*ser 'baş'*), keşiden کشیدن (*keşiden 'çekmek'*). (s.178)
1561. Domitor: Zapt ediği ضبط ايديجي (*zabṭ edici 'zapt edici'*). (s.178)
1562. Domus: Ew, Chane او خانه (*ev, ḥāne 'hane'*), ew, bark او برق (*ev, bark 'bark'*), ew içi او ايچى (*ev, içi*). (s.178)
1563. Donec: Dek, dekin دك دكين (*dek, dekin 'bir işin sona erdiği yeri veya zamanı gösterir, –e kadar, –e değin'*). (s.179)
1564. Donum: Bachsís, piškeş بخشش بخشش (*baḥşiş 'başiş', peşkeş*). ارمان (*armağan 'armağan sözünün eski metinlerde rastlanan asıl şekli'*). (s.179)
1565. Donare: Baghişlamak بغشلق (*bağışlamak 'bağışlamak'*), wirmek vermek ویرمك (*virme 'vermek'*), giunahden giećmek گناهندن گچمك (*günāhdan geçmek 'günahtan geçmek'*), afw etmek عفو اتمك (*'af etmek 'af etmek'*). (s.179)
1566. Dormire: Uiumak (*uyumak 'uyumak'*), ujukuje warmak اويقويه وارمق (*uykuya varmak 'uykuya varmak'*). (s.179)

DO DU

1567. Dorsi spina: Onurgha اوكر غه (*oñurğa 'omurga'*). (s.180)
1568. Dorfum: Syrt, Arka, püşt سرت ارقه پشت (*sirt, arka, püşt 'sirt'*), arka etmek اتمك اتمك ارقه (*arqa etmek 'arka etmek'*), arkalu ارقلو (*arkalu 'arkalı'*). (s.180)
1569. Dos: Nikiahlu Bachsís نکاحلو بخشش (*nikāḥlu baḥşiş 'nikalı baḥşiş'*). (s.180)
1570. Dos: Eşder اژدر (*ejder*), eşderha اژدرها (*ejderhā 'ejderha'*). (s.180)
1571. Dubius: sübhelü شبيهه لو (*şüphelü 'şüpheli'*), işkillü اشكلو (*işkillü 'işkilli'*). (s.180)
1572. Dubitare v. ambigere: Sübhelenmek شبهه لنمك (*şüpelemek*). (s.180)
1573. Dubium: Sübhe شبيهه (*şüphe*), işkil اشكل (*işkil*). (s.180)
1574. Dubitatio: Sübhe, şife شبيهه (*şüphe*). (s.180)

DU

1575. Ducatus: Dinar دينار (*dīnār* 'dinar'), altun التون (*altūn* 'altın'). (s.181)
1576. Ducere: Eli Wermek, iletmek الي ويرمك التملك (*eli virmek* 'eli vermek', *iletmek*), irad etmek ايراد (*īrād etmek* 'irad etmek: gelir etmek'). (s.181)
1577. Abducere: Gidürmek كيدرملك (*gidermek*). (s.181)
1578. Adducere: Hazırlamak حاضرلمق (*hāzırlamağ* 'hazırlamak'). (s.181)
1579. Educere: Giötürmek كوترمك (*götürmek*), çıkarmak چقرمق (*çıkarmağ* 'çıkarmak'). (s.181)
1580. Conducere bkz. supra (s.181): Üst اوست (*üst*), Jokari يوقاري (*yukarı* 'yukarı'), fewk فوق (*fevk* 'fevk'). (s.774)
1581. Producere: Pedid, Peida etmek پديد پيدا اتمك (*pedīd, peydā etmek* 'açık, belli'). (s.181)
1582. Obducere: Örtmek, kaplamak اورتمك قيلمق (*örtmek, kaplamağ* 'kaplamak'). (s.181)
1583. Perducere: İletmek التملك (*iletmek*). (s.181)
1584. Introdúcere: Giretmek كيرتمك (*giretmek*). (s.181)
1585. Subducere: Astarlamak استرلمق (*astarlamağ* 'astarlamak'), oghurlamk اوغرلمق (*uğurlamağ* 'uğurlamak'). (s.181)
1586. Traducere: Geçürmek كچورمك (*geçürmek* 'geçirmek'). (s.182)
1587. Seducere: Ajartamak ايرتامق (*ayartamağ* 'ayartmak'), azdurmak ازدرمق (*azdurmağ* 'azdırmak'). (s.182)
1588. Dux: Kulawuz قولاوز (*kulāvuz* 'kılavuz'), lamak. (s.182)
1589. Dux: Duca دوقة (*duka* 'duka: dük sözünün eski şekli'), Duj دوژ (*duj*), il Doge, il Duca, di Venezia (*il döge, il duka, di Venedik*). (s.182)
1590. Ductus: Kulawuzlyk قولاوزلق (*kulāvuzluk* 'kılavuzluk'). (s.182)
1591. Dudum: Uzun zamandan اوزون زماندن (*uzun zamāndan* 'uzun zamandan'). (s.182)

1592. Duellum inire: Meidane ghelmek ميدانه كلمك (*meydāna gelmek 'meydana gelmek'*), meidane Ukumak اوقومق ميدانه (*meydāna oḡumak 'meydan okumak'*). (s.182)
1593. Dulciarius: Halwaḡi حلواجي (*ḡalvāci 'helvacı'*). (s.182)
1594. Dulcedines: Lazāiz لزايذ (*lazā'iz 'lazaiz: hoşā gidecek tatlı şeyler, zevk alınacak şeyler'*). (s.182)
1595. Dulcis: Tatlu, širin طاتلو شیرين (*ṭatlu, širin 'tatlı, şirin'*). (s.182)
1596. Dulcedo: Datlülük طاتلولق (*ṭatlulük 'tatlılık'*), datlık طاتلق (*ṭatlık 'tatlık'*). (s.183)
1597. Dum: Giehki كه كه (*keke*). (s.183)
1598. Dumus: Dikienlyk دكنلك (*dikenlik*). (s.183)
1599. Dumosus: Dikienlü دكنلو (*dikenlü 'dikenli'*). (s.183)
1600. Duo, duæ, duo: İki ايكي (*iki*). (s.183)
1601. Durare: Paidar olmak پايدار (*pāyidār olmak 'payidar olmak'*), paidarlyk پايدارلق (*pāyidārлық 'payidarlık'*). (s.183)
1602. Durus: Ketı Pek كتي پك (*ḡatı 'katı', pek*).
1603. Indurescere: Katilenmek قاتيلنمك (*ḡatılanmak 'katılanmak'*), katılanmak (*katılanmak 'katılanmak'*), peketmek پكتمك (*pek etmek*). (s.183)
1604. Dysenteria: Kān sıçması قان سچمه سي (*ḡān sıçması 'kan sıçması'*). (s.183)

E

1605. E. Ex: Den دن (-den). (s.183)
1606. Ebenus: Abanos ابنوس (*ābnōs 'abnos: abanoz denilen sert, siyah ve dayanıklı ağaç'*).
1607. Ebrius: Serchoş سرخوش (*serḡoş 'sarhoş'*), Meštane مستانه (*mestāne 'mestane'*), keiflü کیفلو (*keyiflü 'keyifli'*), mechmur مخور (*maḡmūr 'içkiden sersemlemiş, kendinden geçecek duruma gelmiş'*). (s.183)

EB EC

1608. Ebriosus: Bekri بکري (*bekrī 'bekri: ayyaş'*), mestlik مستلق (*mestlik 'mestlik'*), bekrilik بکریلك (*bekrīlik 'bekrilik: içkiye düşkün olma durumu, ayyaşlık'*),

serchoşlik سرخوشلق (*serhōşluk* 'sarhoşluk'), eskier olmak اسکر اولمق (*asker olmak* 'asker olmak'). (s.184)

1609. Ebur: Fil Dişi فیل دیشی (*fīl dişi* 'fil dişi'). Fiil gemik (fil kemik). (s.184)

1610. Ecce: Ešte اشته (*ešte*), ma مه (*ma*), bak بق (*baḳ* 'bak'). *İsde* (işte). (s.184)

1611. Ecclesia: Klisja کلسیا (*klisya* 'kilise kelimesinin eski metinlerde ve sözlüklerde geçen şekilleri'), keniset کنيسة (*keniset* 'kilise kelimesinin eski metinlerde ve sözlüklerde geçen şekilleri') *kilisā* (kilise). (s.184)

1612. Ecclesiasticus: Papas پاپاس پاپا (*papaz, papas* 'papaz'), vayz واعظ (*vā'iz* 'vaiz'). (s.184)

1613. Echo: Janko, ötiği awas يانقو اوتیجی اواز (*yanḳu* 'yankı', *ötici avaz* 'ötücü avaz'). (s.184)

1614. Ecclipsis Solis vel Lunæ: Ghiuneş, Ai Dutulmaşî, chusuf أي طوتلمه سي خسوف (*güneş, ay tutulması, ḥusūf* 'ay tutulması'), şems munkesef منکسف شمس (*şems münkesif* 'güneş tutulması') (s.184)

ED

1615. Ecstafis: Sergierdanlyk سرگردانلق (*sergerdānlık* 'başı dönen, ne yapacağını bilmeyen, şaşırmış kimselik'), dehşet دهشت (*dehşet* 'dehşet'), bichod بىخود (*bīhōd* 'bihod: kendinden geçmiş'), mutechajir متخیر (*muteḥayyir* 'mutehayyir: şaşmış, şaşırmış, hayrete düşmüş'), medhuş مدهوش (*medhūş* 'medhuş: ürkmüş, şaşkınlık ve korku içinde kalmış, dehşete düşmüş'). (s.185)

1616. Edere: Yemek يمك (*yemek*), kiötek كوتك (*kötek* 'dayak'), kiötek jemek كوتك يمك (*kötek yemek*), tabanġia طبانجه (*ṭabānca* 'tabanca'), Fars. churden خوردن (*ḥürden* 'hurden: yemek'), taziane churden تازیانه خوردن (*tāziāne ḥurden* 'taziane hürden: kırbaç, kamçı yemek'). (s.185)

1617. Edere parum: Jemeklenmek يمکلنمک (*yemeklenmek*). (s.185)

1618. Edo, nis: Ciok jeiiği جوق بیجی (*çok yiyici* 'çok yiyici'). (s.185)

1619. Edulium: jeyu بیو (*yeyü* 'yiyor').

1620. Esscax: Emellu عملو ('amellü 'amelli: sadece ilim ve söze değil işe ve uygulamaya dayanan, işlemek ve yapmakla elde edilmiş olan, uygulamalı'). (s.185)
1621. Egere: Eksiklemek اكسكلنمك (eksiklmek), heget حاجت (hācet 'hacet'), hacetli حاجتلو (hācetlü 'hacetli'). (s.185)

EG EI

1622. Indigere, id. İndigentia: Hacet حاجة (hācet 'hacet'), hacetli حاجتلي (hācetli 'hacetli'). (s.186)
1623. Egenus: Muhtac, Eksiklenmiş محتاج اكسكلنمش (muhtāc, 'muhtaç', eksiklenmiş). (s.186)
1624. Egregius. bkz. grex (s.186): Surj Mandra سوري ماندره (süri, mandıra 'sürü, mandıra'), Far. giele كله (gele 'kale'). (s.261)
1625. Ego: Ben بن (ben 'birinci tekil kişi zamiri'). (s.186)
1626. Eheu: Bāa vai با واي (ba, vay). (s.186)
1627. Eia: Di imdi دي مدي (di imdi). (s.186)
1628. Ejulare: Aglamak اغلمق (ağlamak 'ağlamak'). (s.186)
1629. Ejulatus: Aglajış اغلايش (ağlayış 'ağlayış'). (s.186)
1630. Eleemosyna: Sadaka, Sekiat صدقه زكاة (şadaqa, zekāt 'sadaka, zekat'), zekat wirmek زكاة ويرمك (zekāt virmek 'zekat vermek'), zeka ذكا (zekā 'zeka'). (s.186)
1631. Elegans, venustus: Sontürlü صوترلو (şon türlü 'son türlü'), nezaketli نزاكتلو (nezāketlü 'nezaketli'), zarafetli ظرفتلو (zarāfetlü 'zarefetli'). (s.186)

EL

1632. Elemntum: Terkib, unsur تركيب عنصر (terkīb 'terkip', unsur 'unsur'). (s.187)
1633. Eletuarium: Me' giun معجون (ma'cūn 'macun'), reçel رچل (reçel), riğial ريجال (rīcāl 'reçel'), Fars. Risar ريسار (rişār 'reçel'). (s.187)
1634. Elenchus: We'z Deis وعظ ديش (va 'iz 'vaiz', deyiş 'deyiş'). (s.187)
1635. Elephas: Fil, Pil فيل پيل (fīl, pīl 'fil'). (s.187)

1636. Elix: Jiw ييو (*yiv ‘bir cismin yüzeyinde enine, boyuna veya çevresini dolanacak şekilde açılmış düzenli oyuk’*), etek اتك (*etek*). (s.187)
1637. Elixus: Jachni ياخني (*yāḥnī ‘yahni’*). (s.187)
1638. Ellychnuim: Öz اوز (*öz*), fetil فتيل (*fetīl ‘fitil’*). (s.187)
1639. Emere: Satun almak صاتون المق (*şatun almaḳ ‘satın almak’*). (s.187)
1640. Eximere: Çikarmak چقراق (*çiqarmak ‘çikarmak’*). (s.187)
1641. Radimere. V. infra: Aśaha اشاعه (*aşağa ‘aşağı’*), alt, altında الت التنده (*alt, altında*). (s.303)
1642. Dirimere: Fesl etmek فصل اتمك (*faşl etmek ‘fasl etmek’*). (s.187)
1643. Emptor: Müsteri مشترى (*müşteri*), satıḡi صاتجى (*şaticı ‘satıcı’*), satıs صاتش (*şatış ‘satış’*), şira شرا (*şira ‘şira’*). (s.187)
- EM**
1644. Eminere: Serfyras سرفراز (*serfīrāz ‘başını kaldıran, yücelere, yükseklere uzanan’*). (s.188)
1645. Eminentia: Serfyrasi سرفرازي (*serfīrāzi ‘serfīrazi: başı yüceli’*), ferzanelik نليك فرزه (*ferzānelik ‘ferzinelik: alimlik, bilginlik’*). (s.188)
1646. Eminus: Uzakden اوزاقدن (*uzaqdan ‘uzaktan’*), irakden اراقندن (*iraktan ‘iraktan’*).
1647. Emplastrum: Merhem مرهم (*merhem*), merhem urmak (*merhem urmak ‘merhem vurmak’*), merhemlemek. (s.188)
1648. Emplastri pretium: Merhem heba (*merhem hebā ‘merhem heba’*). (s.188)
1649. Emporium: İskele اسكله (*iskele*). (s.188)
1650. Encaustum: Mina مينا (*mīnā ‘mina: şişe, cam, sırça ve özellikle şarap şişesi’*), sawad صواد (*şavād ‘savad: savat bir eriyiğin kalemlle hazırlanmış oyuk yerlere doldurulması sûretiyle yapılan süsleme, gümüş üzerine bu yolla yapılan siyah nakış’*), minalamak مينالماق (*mīnālamak ‘minalamak’*), sawadlamak صوادلماق (*şavādlamak ‘savatlamak’*). (s.188)
1651. Encomium: Medh مدح (*medḥ ‘medh’*). (s.188)

1652. Enim: Ziraki زیراکه (zīrāki 'ziraki: çünkü, şundan dolayı'). (s.188)
1653. Ensis, acinaces: Meć, Kılığ مچ قليچ (maç 'süngü gibi batırmak sûretiyle kullanılan ensiz ve düz kılıç', kılıç). (s.188)
1654. Eo, ire: Ghitmek كتمك (gitmek). (s.188)

EP

1655. Ehippium: Eier ایر (eyer), قاش (kaş 'kaş: bir şeyin kaş gibi bir kavis yapan kemerli çıkıntılı yeri'), ön kaş اون قاش (ön kaş 'ön kaş'), femer سمر (semer). (s.188)
1656. Ehippium imponere: Ejerlemek (eyerlemek). (s.189)
1657. Ehippiarius: Serrag, ejerğی سراج (serrāc 'at takımları, eyer ve koşum yapan veya satan kimse', eyerci). (s.189)
1658. Epilepsia: Dutrak طوتارو (tutaru 'tutaru'), bujuk chaftalik (büyük haftalık), (sar'), lu لو (-lu). (s.189)
1659. Episcopus: Uskus Rohban başı اسقوف باشي رهبان (uskuş rohban başı 'uskuş ruhban başı: rahiplerin başlığı'). (s.189)
1660. Epşscopatus: Uşkuştik اسقوفلق (uskuşlık 'uskuşculuk: başlıkçılık'). (s.189)
1661. Epistola: Biti, Name, Mektub بتي نامه مکتوب (biti 'mektup', nāme 'name', mektub 'mektup'). (s.189)
1662. Epistolæ lator: Musyl mektub موصل مکتوب (muşul mektub 'mektup ulaştıran'), ulaşturiğی (ulaştıricı), kitabawer کتاب اور (kitābaver 'kitabaver').
1663. Epistolarum formulare: İnşā name نامه انشا (inşā name 'mektup yazma'). (s.189)
1664. Epistolæ contentum: Mefhum مفهوم (mefhūm 'bir sözün veya kelimenin taşıdığı, ifāde ettiğی mânâ, anlam, kavram'), mazmun مضمون (mazmūn 'mazmun'). (s.189)
1665. Epiftomium: Fući ćivisi فوچي چويسي (fući ćivisi 'fići çeşmesi'), fući ćesmesi سي فوچي چسمه (fući çeşmesi 'fići çeşmesi'), luleh لوله (lūle 'lüle'). (s.189)

EP EQ

1666. Epitaphium: Kitabı Makpere Jafuğı مقبره یازوسی (mezār kitābı, maqbere yazusı ‘mezar kitabı, makber yazısı’), meit tarichı میت تاریخی (meit tarihi ‘meyit tarihi: ölüm tarihi’). (s.190)
1667. Epulum: Taam طعام (ṭā’am ‘taam: yemek, aş’), mihmanlyk مهمانلق (mihmānlık ‘mihmanlık’). (s.190)
1668. Equa: Jonda یونده (yonda). (s.190)
1669. Equa: Atlü اتلو (atlu ‘atlı’), süwar سوار (süvār ‘süvar: bir binek hayvanına, özellikle ata binmiş kimse’). (s.190)
1670. Equile: Tawla طوله (ṭavīla ‘tavila: at ahır’). (s.190)
1671. Equitare: At uftune ghitmek, at ileh warmak ات اوسینه کتمک ات ایله وارمق (at ile varmaq, at üstünde gitmek), binmek بئمک (binmek). (s.190)
1672. Equitatus: Atlu şıpa اتلو سپاه (atlu şıpa ‘atlı şıpa’). (s.190)
1673. Equitator eques: Biniği بئیجی (binici), faris فارس (fāris ‘faris: atlı’). (s.190)

EQ

1674. Equus: At, Aşpr ات اسپت (at, aspar ‘at’), barghir, begir بارگیر (bārgīr ‘bargir: yük tutan’, begir), jedek یدک (yedik), ciapkun چاپقون (çapķūn ‘çapķın’), koduk قودوق (kodik ‘kodik’), tai طای (ṭāy ‘tay’), ciaprack چاپرق (çaprak ‘çaprak’), binek بئک (binek), şeremetlü شرمئلو (şeremetlü), küuheilen کهیلان (kehīlan ‘kehilan’) (s.191)
1675. Equus non castratus, emissarius: Aighyr ایغر (ayğır ‘aygır’). (s.191)
1676. Equum frenare: Ujanlamak اویانلمق (uyanlamak ‘uyanlamak’), oinatmak اوینتمق (oynatmak ‘oynatmak’), ġewlan etmek جولان اتمک (cevlān etmek ‘cevlan etmek’), rachatlamak رختمق (raḥatlamak ‘rahatlamak’), ne’llamak نعللمق (nallamak ‘nallamak’), timar تیمار (tīmār ‘timar’), etmek. (s.191)

ER

1677. Erebus, infernus: Gehennem جهنم (cehennem). (s.192)
1678. Eremus, defertum: Jaban بیان (yabān ‘yaban’), berrije, Berr, Tih بریه بر تیه (berriye ‘çöl’, berr ‘kara, toprak’, tih ‘çöl’), ciöl چول (çöl), badije بادیه (bādiye ‘çöl’), İşşyz استز (ışşız). (s.192)

1679. Ermemita: Sehra nişin صحرا نشین (*şahrā nişīn ‘sahra neşin: ey sahra’*). (s.192)
1680. Erga: Karşı Karşu قارشو قارشو (*karşı karşı ‘karşı karşı’*). (s.192)
1681. Ergastulum: Hebs zindan زندان حبس (*ħabs zindān ‘hapis zindan’*), zyndanlamak زندانلماق (*zindānlamaq ‘zindana atamak’*), zyndane komak زندانه قومق (*zindāna komak ‘zindana koymak’*), giöz habfî گوز حبسي کوز (*göz ħabsi ‘göz hapsi’*). (s.192)
1682. Ergastularius: Habsġi حبسجي (*ħabsġi ‘hapisġi’*), Zindanġi زندانجي (*zindānġi ‘zindancı’*). (s.193)
1683. Ergo: Imdi امدى (*imdi ‘bundan dolayı’*). (s.193)
1684. Erinaceus: Kirpi كړپي (*kirpi*), Fars. char püşt خار پښت (*ħār püšt ‘arkası sıcak’*).
1685. Errare: Janylmak يكلماق (*yanılmak ‘yanılmak’*), sapmak صاپماق (*şapmak ‘sapmak’*), sape صاپه (*şāpe, şāpık ‘sape, sapık’*), azghun ازغون اولماق (*azghun olmaq ‘azgın olmak’*), şaşurmak شاشورماق (*şaşurmak ‘şaşurmak’*), azmak ازماق (*azmak ‘azmak’*), giümrah olmak گمراه اولماق (*giümrah olmaq ‘yolunu kaybetmiş, yolunu şaşırmiş olmak’*). (s.193)
1686. Erratio: Chouande, Seşjar خوارده سيار (*ħovarda ‘hovarda’, seyyār ‘seyyar’*). (s.193)
1687. Error: Janlıs يكلش (*yañlıs ‘yanlıs’*), fehvile سهويله (*sehvile ‘yanlıs’*), Sehwi kelam سهوي قلم (*sehvi kelam ‘yanlıs söz’*) (s.193)
1688. Eruca: Kyrk ajaklı قرق اياقلو (*kırk ayaklı ‘kırk ayaklı’*), Fars. Ćehil pai جهل پاي (*cehl pāy ‘cahil ayak’*). (s.193)

ES ETEV

1689. Ervum: Burġiak برچاق (*burçak ‘burçak’*). (s.194)
1690. Efca: Jemiş, jem يميش يم (*yemiş, yem*), jemlemek يملماق (*yemlemek*), tutrak komak طوترق قومق (*tutraq komak ‘tutraq komak’*). (s.194)
1691. Efculentus: Jeniġek ينجك (*yenecek*). (s.194)
1692. Efurire: Aġ olmak اچ ولمق (*aç olmak ‘aç olmak’*), aġyk (acıġ ‘acıġ’), İstahum vardür (iştahum vardır) (s.194)
1693. Et: Ve, u, ü, wü و (*ve, u, ü, vü*). (s.194)

1694. Etiam: Dachi, daha دخي (*daḥi* 'dahi', daha). (s.194)
1695. Ethica bkz. Mores (s.194): Achlak اخلاق (*aḥlaḳ* 'ahlak'), yلمي riyayet علم رياضت (*'ilm riyāzat* 'ilm-i riyazet'). (s.428).
1696. Evangelium: Ingil انجيل (*incīl* 'Incil'), Engiliun انجليون (*encīlūn* 'Incilin'), boşra بشرى (*büşra*). (s.194)
1697. Euge: Aferin آفرين (*āferīn* 'aferin'), *afferium*. (s.194)
1698. Evnuchus: Chadim خادم (*ḥādīm* 'hadım'), chasi خصي (*ḥaşı* 'huşû duyan'). (s.194)

EX

1699. Europa: Frengistan فرنگستان (*frengistān* 'Frengistan'), Frenk فرنك (*Frenk*), Frengce فرنکچه (*Frenkçe*), Ar. Efrenġ افرنج (*Efrenġ*), Efrenġi افرنجي (*Efrenġi*). (s.195)
1700. Excubitor: Nöbetġi نوبتچي (*nöbetçi*). (s.195)
1701. Exemplum: Temjil, örnek Meşal تمسيل اورنك مسال (*temsīl* 'temsil', örnek mesel), ybret عبرت (*ibret* 'ibret'). (s.195)
1702. Exemplar aliunde descriptum: Nusche نسخه (*nuşa* 'nüsha'). (s.195)
1703. Excufare: Üdsr etmek عنصر اتمك (*'uşūr etmek* 'usur etmek: asırlar, yüzyıllar'). (s.195)
1704. Exercitus: Eskier, çeri, leşkieر لشکر چري لسكر (*'asker, çeri, leşker* 'asker'). (s.195)
1705. Exercitatio: İdman ادمان (*idmān* 'idman'). (s.195)
1706. Exiguus: Kiućiuk كوچك (*küçük*). (s.195)
1707. Exire: Çikmak چقمق (*çıkmaġ* 'çikmak'). (s.195)
1708. Experiri: Teġrebe تجربه (*tecrübe*) etmek اتمك (*etmek*), mügerreb مجرب (*mucerreb* 'denenmiş, sinanmış, tecrübe edilmiş'). (s.196)
1709. Explicare: Tefsir تفسير (*tefsīr* 'tefsir'), tefsiri kabil (*tefsīri kâbīl* 'tefsiri kabil'), ta'biri kabil degül (*ta'bīri kâbil degül* 'tabiri kabil değil'). (s.196)

1710. Explorator: Ghusci كوشجي (*guşci 'kaşif'*), zbangir زبانگیر (*zebāngir 'zebangir: dil tutan'*), tehkik تحقيق (*tahkīk 'tahkik'*) etmek. (s.196)
1711. Extinguere: Soindürmek سويندیرمك (*söndürmek*). (s.196)
1712. Extendere: Uzatmak اوزاتمق (*uzatmaq 'uzatmak'*), Medd مدد (*medd 'uzatmak'*) etmek. (s.196)
1713. Extorris: Surülmiş, sürgün سورلمش سورکن (*sürülmis, sürgün 'sürülmüş, sürgün'*). (s.196)
1714. Eztra: Taşra طشره (*taşra 'taşra'*) dışarı طاش (*taş 'taş'*). (s.196)
1715. Extraneus: Jad ياد (*yād 'el'*), El ال (*el*). (s.196)
1716. Extrudere, ejicere, eximere, expellere, euere, emittere, educere, expromere extrahere: Çikarmak چقارمق (*çıkarmak 'çikarmak'*), koparmak قوپرمق (*koparmak 'koparmak'*), kopmak. (s.196)
1717. Exuere: Sojmak صويمق (*soymak 'soymak'*). (s.197)
1718. Exundare: Taşmak طشمق (*taşmak 'taşmak'*), su taşması صو طشمه سي (*şu taşması 'su taşması'*). (s.197)

FA

1719. Faba: Bakla بقله (*baqla 'bakla'*).
1720. Faber ferrarius: Demirgi ديميرجي (*demirci*), yapuği ياپوچي (*yapuci 'yapıcı'*), kasanc قزانچي (*kazancı 'kazancı'*), marabko مرانفو (*maranço 'marangoz'*), marangone (*marangone 'marangoz'*), dülgier دولگر (*dülger 'marangoz'*) (s.197)
1721. Fabrica: Japi ياپي (*yapi 'yapı'*), Fars. dükān دکان (*dükān 'dükkan'*), kiarchane کارخاه (*kārḥāne 'karhane'*), destgah tezgah دستگاه (*destgāh tezgah 'tezgah'*) tezgāh , kassab dükani قصاب دکاني (*kaşab dukāni 'kasap dükkanı'*). (s.197)
1722. Fabricare: Japi Japmak ياپي يامق (*yapı yapmak 'yapı yapmak'*). (s.197)
1723. Facere: Etmek اتمك (*etmek*), eilemek ايلمك (*eylemek*), istemek ايستمك (*istemek*), kylmak قلمق (*kılmak 'kılmak'*). (s.197)
1724. Efficere: Vefad etmek وفاد اتمك (*vefād etmek 'vefat etmek'*). (s.198)

1725. Deficere: Baş kaldırmak باش قالدیرمق (*baş kaldırmak* 'baş kaldırmak'), eksiklemek اكسكلمك (*eksiklemek*). (s.198)
1726. Conficere: İtımam ایتام (*itmām* 'tamamlama') etmek. (s.198)
1727. Perficere: Duketmak دوکتمك (*düketmek* 'tüketmek'), bitürmek بترمك (*bitürmek* 'bitirmek'). (s.198)
1728. Reficere: Tazelemek تازه لمك (*tāzelemek* 'tazelemek'). (s.198)
1729. Benefacere: Eilyk ایلک (*éyilik* 'iyilik'), ihşan احسان (*ihsān* 'ihsan') etmek. (s.198)
1730. Facetus: Latifeci şaslü لطفه جي سازلو (*laṭifeci sâzlı* 'latifeci sazlı'), bezlefiü کو بزله (*bezlegü* 'latifeci, şakacı'). (s.198)
1731. Facetæ: Şas Latife ساز لطفه سز (*sâz lâṭife* 'latife yapan'), bezle بزله (*bezle* 'şaka'). (s.198)
1732. Facies: Benz, Jus, paiker بکز یوز پیکر (*beñz* 'benz', *yüz, peyker* 'yüz'), juz sürmek یوز سورمك (*yüz sürmek*), tutmak طتمق (*tutmaq* 'tutmak'), giülmek كلكم (*giülmek*). (s.198)
1733. Facies tua sit alba: Yüzün ak ola یوزک اق اول (*yüzüñ ak ola* 'yüzün ak ola'), yuz aklyghı یوز اقلغی سی (*yüz aklığı* 'yüz aklığı'). (s.199)
1734. Facilis: Kolai قولای (*kolayı* 'kolay'), genez ککز (*geñez* 'utanmak'), Ar. mujeşfer میسر (*muyesser* 'kolaylıkla olan, kolaylıkla yapılan, kolaylaştırılmış'), Fars. asan آسان (*āsān* 'kolay'). (s.199)
1735. Difficilis: Namujesser نامیسر (*nā-muyesser* 'kolay olamayan'), pačiariz پچارز (*pačariz* 'karışık'), giuč کوچ (*güç*), kolajane قولایانه (*kolayane* 'kolayane'). (s.199)
1736. Facilitas: Gienezlyk kolayilik قولایلق ککزلك (*kolaylık geñezlik* 'kolaylık, genezlik'), kolajane قولاینه (*kolayane* 'kolayane'), giüç ile (*güç ile*). (s.199)
1737. Facilitare: Kolailamak قولایلمق (*kolaylamak* 'kolaylamak'). (s.199)
1738. Facultas pro oibus: Mamelek ماملك (*māmelek* 'mamelek: bir sahip olduğu her şey, varı yoğu, mal varlığı'), mal مال (*māl* 'mal'), kudret قدارة (*kudret* 'kudret'), meğial مجال (*mecāl* 'mecal'). (s.199)
1739. Facinus: Kiemlük kebahet كملك قباحة (*kemlik, kabāḥat* 'kabahat'). (s.200)

1740. Facinorofus: Kebahetlü قباحةلو (*kabāḥatlü 'kabahatli'*). (s.200)
1741. Fagus: Kajin قايين (*kayin 'kayın'*). (s.200)
1742. Falco: Şahin, doghan, sonhur شاهين طوغان صونغور (*şāhīn, doğan, songur 'şahin, doğan, sungur'*). (s.200)
1743. Fallo, fallere: Aldatmak الدتمق (*aldatmaq 'aldatmak'*), Mudara etmek مدارا اتمك (*mudārā etmek 'mudara etmek'*), dolandurmek دولاندرمق (*dolandırmak 'dolandırmak'*). (s.200)
1744. Fallax: Aldaigi, iki yüzlü يوزلو ايكى الداتجى (*aldatıcı, iki yüzlü, du ru دو رو (du ru 'iki yüzlü' dolandürüği دولاندرجى (dolandurıcı 'dolandırıcı'), dolabği دولابجى (dolābcı 'dolapçı'), telbis تلبيس (telbīs 'ayıbını, kusûrunu gizleme'). (s.200)*
1745. Fallacia: Ghurur غرور (*gurūr 'gurur'*), gheddarlyk غدارلق (*gaddārлық 'gaddarlık'*). (s.200)
1746. Falfus: Chylāf خلاف (*ḥilāf 'hilaf: ters, aykırı'*), kelb قلب (*kelb 'kelb: bir durumdan başka bir duruma, bir şekilden başka bir şekle çevirme, değiştirme'*), hekiketsyz حقيقتسز (*ḥaḳīḳatsız 'hakikatsiz'*). (s.200)
1747. Falx pro fæno: Tyrpan طرپان (*tırpan 'tırpan'*), tyrpanği طرپانجى (*tırpancı 'tırpancı'*). (s.200)
1748. Falx pro messe: Orak اوراق (*oraḳ 'orak'*). (s.201)
1749. Fama: Şühret شهرة (*şühret 'şöhret'*), bulmak بولمق (*bulmaq 'bulmak'*), şühret seher oldy اولدي شهرة سهر (*şühret seher oldı 'şöhret seher oldu'*), dilemek ديلمك (*dillemek*), adini çekmek ادنى چكمك (*adını çekmek 'adını çekmek'*), aiblamak عييلمق (*ayıblamak 'ayıplamak'*). (s.201)
1750. Fames: Aclik, İstah اشتاه (*açlık 'açlık', iştah 'iştah'*), İştahum wardur واردر اشتاهم (*iştāhum vardır 'iştahım vardır'*). (s.201)
1751. Famulus: Kul, chydmet, Edigi, chydmet kiar قول خدمت ايديجى خدمتكار (*kūl, hizmet edici, hizmetkār 'kul, hizmet edici, hizmetkar'*), janaşma يانشمه (*yanaşma 'uşak'*), janaşmak يانشمق (*yanaşmaq 'yanaşmak'*). (s.201)

1752. Famula: Besleme chalaik خلايق بسلمه (*ḥalā'ik besleme 'halayık besleme: esir edilmiş veya satın alınmış kız, kadın'*), chydmetkiar kyz (*ḥizmetkār kıız 'hizmetkar kıız'*). (s.201)
1753. Famulitium: Chydmet, kullyk خدمت قوللق (*ḥidmet, ḳulluḳ 'hizmet, kulluk'*), chyddem, & chadem خدام خدم (*huddem, hadem 'hizmetçi'*), chydmet baky باقى خدمت (*ḥidmet bākī 'hizmet baki'*). (s.202)
1754. Famulari: Chydmet etmek خدمت اتمك (*ḥidmet etmek 'hizmet etmek'*). (s.202)
1755. Familia: Ogiak, Silsile اوجق سلسله (*ocak, silsile 'ocak silsile: atalardan yaşayan torunlara kadar zincirleme uzayan soy kütüğü, şecere'*), yjial (*'iyāl 'iyal : ayal: eş'*) (s.202)
1756. Familiaritas: Jaranlyk, Muḟaheblik يارانلق مصاحبلىق (*yārānluḳ 'yaranlık', muḟāḥipliḳ 'musahiplik'*). (s.202)
1757. Farina: Un اون (*un*), Ar. dekik دقيق (*dekīḳ 'dekik: toz hâline getirilmiş, inceltilmişmadde, un'*), Fars. ard ارد (*ard 'un'*), unlamak اونلماق (*unlamak 'unlamak'*). (s.202)
1758. Fanaticus: Divane ديوانه (*dīvāne 'divane'*). (s.202)
1759. Farcire: Doldurmak طولدرمق (*doldurmaḳ 'doldurmak'*). (s.203)
1760. Farcimen: Suḡuk سجوق (*sucuḳ 'sucuk'*). (s.203)
1761. Fari: Soilemek سويلمك (*söylemek*). (s.203)
1762. Fabula: Şairlyk, hadis, mesel شاعرلىق حدس مسل (*şa'irliḳ 'şairlik', ḥadis 'hadis', mesel*), latif لطيف (*laṭīf 'latif: hoş, güzel söz'*), datlü dillü طتلو دلولو (*ṭatlı dillü 'tatlı dilli'*), kyssachan قصه خوان (*ḳışaḥān 'kısahan'*), muhadese محادسه (*muḥadese 'birbiriyle konuşma, söyleşme, sohbet etme'*) etmek. (s.203)
1763. Fas: Helāl حلال (*ḥelāl 'helal'*), حلال وحامدن. (s.203)
1764. Falcia: Ćiember چنبر (*çenber 'çember'*), ymameh عمامه (*'imame 'imame: sarık'*) saryk صارق (*şarıḳ 'sarık'*), dulbend دولبند (*dülbend 'tülbent söziünü eski metinlerde rastlanan asıl şekli'*), kondak قنداق (*kundaḳ 'kundak'*), kundaklamak قنداقلماق (*kundaḳlamak 'kundaklamak'*). (s.203)

1765. Fascia, crurum: Dyzzgie ذزكه (*dizge* 'dizin altına veya üstüne bağlanan çorap bağı'). (s.204)
1766. Fascinum: Bögi بوكي (*bögi*), giadulik جادولق (*cādūlīk* 'cadılık'), bajiğilyk بايجيلك (*bayıcılık*). (s.204)
1767. Fascinare, oculorum conjetu: Giöz değmek كوز دكمك (*göz degmek* 'göz değmek'), balmak بالمق (*bālmaḡ* 'balmak'). (s.204)
1768. Fascinator: Bajiği, böğiği بايجي (*bayıcı, böğici* 'bayıcı'). (s.204)
1769. Fascinatio per adspetum: Zehm cesm زحم جسم (*zehm çeşm* 'göz yarası'), zerb alain ضرب العين (*zerb alayın* 'zerb alayın: çarpmak, darp edilmekle ilgili'). (s.204)
1770. Fascis: Dutam, demet طونام دمت (*tutam demet* 'tutam demet'). (s.204)
1771. Fasciculus: Durah طوره (*tura* 'tura'), tutamlamak, demetlemek (s.204)
1772. Faustus: Tafralü لوطره لو (*tafralu* 'tafralı'), laf zen لاف زن (*lāf zen* 'geveze'). (s.205)
1773. Faustidire: Ufanmak اوصانمق (*uşanmaḡ* 'usanmak'), üşenmek اوشنمك (*üşenmek*), uf demek اوف دمك (*uf demek*), bykmak بقمق (*bıḡmaḡ* 'bıkmak'), Ar. melal ملال (*melāl* 'melal'). (s.205)
1774. Fateri: Ikrar اقرار (*iḡrār* 'ikrar') etmek. (s.205)
1775. Confiteri, confessio: Y'traf, ikrar اعتراف اقرار (*i'tirāf, iḡrār* 'itiraf, ikrar'). (s.205)
1776. Diffiteri: İnkâr انكار (*inkâr* 'inkar') etmek. (s.205)
1777. Profiterise: Çikmak چقمق (*çıkmaḡ* 'çıkmaḡ'). (s.205)
1778. Fatigare v. laffare: Jorılmak يورلتمق (*yorultmaḡ* 'yorultmaḡ'). (s.205)
1779. Fatigari: Jorulmak يورلمق (*yorulmaḡ* 'yorulmaḡ'). (s.205)
1780. Fatigatio: Jorghunlyk يورغنلق (*yorgunlık* 'yorgunluk'). (s.205)
1781. Fatigatus: Jorghun يورغن (*yorgun* 'yorgun'), yorulmuş يورلمش (*yorulmuş*). (s.205)

1782. Fatiscere: Jarulmak, airilmek يارلمق ايرلمق (*yorulmak, ayrılmak* ‘*yorulmak, ayrılmak*’), jorghun olmak (*yorgun olmak* ‘*yorgun olmak*’). (s.205)
1783. Fatum: Eġel اجل (*ecel*), eġel ile öldi اجل ايله اولدي (*ecel ile öldi* ‘*ecel ile öldü*’), Tektdir, kaza, Nesib قضا نصيب تقدير (*taqđır, neşīb, qazā* ‘*takdir, nasip, kaza*’), Ana neşīb olur اولور انا نصيب اولور (*ana naşīb olur* ‘*ona nasip olur*’), kaza gieldukte didei daniş kiör olur اولور اولور كور ديدنه دانئش كور (*qazā* ‘*geldükde dide daniş kör olur* ‘*kaza geldiğinde dide daniş kör olur*’), Mekdur مقذور (*mağdur* ‘*makdur: Allah tarafından takdir edilen, kader icâbı olan şey*’), mukadder مقدر (*mukadder* ‘*mukadder: Allah tarafından ezelde belirlenip takdir edilen, alın yazısında bulunan*’), Fars. ser nüwist سر نوست (*ser nüvist*), يازلن باشنه (*yazılan başına*) (s.206)
1784. Fatuus: Delu, deli دلي دلو (*delü, deli* ‘*deli, deli*’). (s.206)
1785. Fatuitas: Delilyk دليلك (*delilik*). (s.207)
1786. Fatue: Delijane دليانه (*deliyâne* ‘*deliyane*’). (s.207)
1787. Favor: Lutf, Hymajet لطف حمايت (*luţf* ‘*iyi muamele*’, *ħimāyet* ‘*himaye*’), kierem كرم (*kerem*). (s.207)
1788. Favorabilis: Hymajetgi حمايتجي (*ħimāyetci* ‘*himayetçi*’). (s.207)
1789. Faustus: Oghürlü اوغرلو (*uğurlu* ‘*uğurlu*’), oghürsyz اوغرسز (*uğursuz* ‘*uğursuz*’), mübarek مبارك (*mübārek* ‘*mübarek*’), namübarek نامبارك (*na-mübārek* ‘*mübarek olmayan*’). (s.207)
1790. Favus mellis: Giumeġi bal كومج بال (*gümeç bāl* ‘*gümeç, bal*’). (s.207)
1791. Faux: Boghaz بوغاز (*boğaz* ‘*boğaz*’). (s.207)
1792. Suffocare: Boghmak بوغمق (*boğmak* ‘*boğmak*’), sujeh bogulmak صويه بوغلمق (*şuya boğulmak* ‘*suya boğulmak*’), bunalmak بوكالمق (*buñalmak* ‘*bunalmak*’). (s.207)
1793. Fax: Jel mumi يل مومي (*yel mümü* ‘*yel mumu*’). (s.207)

FE

1794. Febris: Sitma, Iſitma ستما استمة (*sitma 'sitma', isitma*), hemma حمما (*ḥammā 'hamma'*), uć giunlik ſitma اوچ كونلق ستما (*üç günlük sitma 'üç günlük sitma'*). (s.208)
1795. Febricitantis delirium: Hedjani mehrur هذيان محوز (*hezīyān maḥrūr 'hezīyan maḥrur'*). (s.208)
1796. Fel: Sofra, od صفرا اود (*şofrā 'sofra', od*).
1797. Felis: Ew Maimni او ميموني (*ev maymūni 'ev maymunu'*), Ar. kat قط (*kaṭ 'kat'*), Fars. bušek بوشك (*būšek 'bušek'*), miaulamak مياولمق (*miyavlamak 'miyavlamak'*). (s.208)
1798. Felix: Nesibliü, ḳutlü, Taly'lü, mutlü موتلو طالعو نصيبلو قوتلو طالعو (*nasībliü 'nasipli', ḳutlü, tāi'lü 'talili', mutlü 'mutlu'*), bairamunüz kutlu olsun بيرامكز قوتلو اولسون (*bayrāmīñüz ḳutlu olsun 'baramınız kutlu olsun'*), mubarek olsun مبارك اولسون (*mubārek olsun 'mubarek olsun'*). (s.208)
1799. Felicitas: Seadet, Talehlik, meimenet سعادة طالعلق ميمنة (*sa'ādet, tāi'lik, meimenet 'saadet, talihlik, meymenet'*). (s.208)
1800. Felicitati: Kodumünüzi mechzy sedet bilurem قديمكزي محض سعادة بلورم (*ḳudumunuzu mahz sa'adet bilirem 'kudumunuzu mahz saadet bilirim'*)
1801. Infelicitas: Kutsyzlyk قوتسيزلق (*ḳütsuzluk 'kutsuzluk: bahtsızlık, talihsizlik'*). (s.209)
1802. Femoralia: Ćintian چنتيان (*çintiyān 'içi astarlı kadın şalvarı, şalvar'*), ciltian چلتيان (*çiltiyān 'çiltiyan'*), ċiember چنبر (*çenber 'çember'*), ućkur اوچقور (*uçkur 'uçkur'*). (s.209)
1803. Femur: Oilyk, Janler اوليق يانلر (*oyluk 'oyluk', yanler 'yanlar'*), baćiac باجق (*bacak 'bacak'*). (s.209)
1804. Fenestra: Pengere, rewzen پنجره روزن (*pencere, revzen 'pencere'*), baćiac باجه (*bāce 'baca'*). (s.209)
1805. Fenestrarum retinacula: Ćerćiwe چرچوه (*çerçeve*). (s.209)
1806. Fenestras charta obducere: Cerci welemek چرچوه لمك (*çerçevelemek*). (s.209)

1807. Fere: Ez kâldi از قالدی (az kaldı 'az kaldı'), jekin oldi يقين اولدي (yakın oldu 'yakın oldu'). (s.209)
1808. Feriæ: Bairam بيرام (bayram 'bayram'). (s.210)
1809. Ferire: Urmak Dögmek اورمق دوكمك (urmak 'urmak', dögmek 'dövmek'), kapuye urmak قپويه (kapuya urmak 'kapıya vurmak'). (s.210)
1810. Fermentum: Chemir خمير (hamîr 'hamur'), majeh مايه (māya 'maya'), majelü مايه لو (māyalu 'mayalı'), majelemek لمك مايه (māyalamak 'mayalamak'). (s.210)
1811. Fere, Afferre: İletmek التملك (iletmek), gietürmek كتورمك (getürmek 'getirmek'), imane امانه (īmāne 'imane'), emle عله (emle), bile بله (bile), faide فايده (fāida 'fayda'), icru ايجرو (içrü 'içre'), daşra طشره (taşra 'taşra'). (s.210)
1812. Proferre v. producere, offerre: Arz عرض ('arz' 'arz'), kaldürmek قالدردماق (kaldürmek 'kaldürmek'), sabr etmek صبر اتمك (şabr etmek 'sabır etmek'), nekl نقل (naql 'nakl') etmek, kowcı قوجي (kovcu 'kovcu'), kovlayıcı قولايجي (kovlayıcı 'koyalayıcı'), ferik olmak فرق اولمق (fark olmak 'fark olmak'), anlatmak انلتمق (anlatmak 'anlatmak'), chaber wermek خبر ويرمك (haber vermek 'haber vermek'), tekrar geturmek تکرار كتورمك (tekrār getürmek 'tekrar getirmek'). (s.211)
1813. Ferax: Mivelü, mivedar ميوه لو ميوه دار (mīvelü, mīvedar 'meyveli, meyvedar'). (s.211)
1814. Feracitas: Mevedarlık, faidalik ميوه دارلق فايده لق (mīvedarlık 'meyvedarlık', faīdalık 'faydalık'). (s.211)
1815. Feretrum: Ğenaze جنازه (cenāze 'cenaze'), serir سرير (serîr 'tahta'), na's نعش (na's 'naaş'). (s.211)
1816. Ferrum: Demir دمير دمور دمور (demir, demür 'demir'), lengier لنگير (lenger 'gemileri durduğu yerde tutabilmek için denize atılan demir zincir'). (s.212)
1817. Ferrarius: Demirĝie Nalbend دمرجي نعلبند (demirci na'l-bend 'demirci nalbend'), demyriĝilyk دمرجيلك (demircilik). (s.212)
1818. Ferrugo: Demir Boki دمر بوقي (demir boķı 'demir boku: demir pası'). (s.212)

1819. Feruere: İffili olmak اسيلي اولمق (*issili olmak 'issili olmak'*), kainamak قينمق (*kaynamaq 'kaynamak'*). (s.212)
1820. Ferocire: Jawuflanmak ياوزلنمق (*yavuzlamaq 'yavuzlanmak'*). (s.212)
1821. Feruz, ferox: Nafas Jeban, Bed, Chuni ناسز بيان بد خونی (*nāsaz 'uygunsuz, uymaz, aykırı', yebān 'yaban', bed 'kötü, fenâ, çirkin', hūni 'huni'*), jawuzlandurnmak ياوزلندرمق (*yavuzlandurmak 'yavuzlandırmak'*), delukan دلوقان (*delükan 'delikan'*), kermiyanلو (*germiyānlü 'germiyanlı'*). (s.212)
1822. Fefinare: Ejuklemek ايوقلك (*eyüklemek 'acele etmek'*), sürat ile gitmek ايله كتمك (*evlemek*), ewetlemek اوتلمك (*evetlemek*), ewgек اوجك (*evcek*), iwegen اوكن (*évegen*). (s.212)
1823. Festinanter: Tiz, Tes tesge تيز تيزجه (*tīzce, tīz 'tezce, tez'*), ewetlejen اوتلين (*evetleyen*). (s.213)
1824. Feltinatio: Jw, ew ايو (*év, ev*), Ilghar ايلغار (*ilgar 'ilgar: dizginleri bırakılmış atın dört nala koşması'*), ilgharğiler ايلغارچلر (*ilgarçılar 'düşman topraklarına akına giden hafif süvari askerleri'*). (s.213)
1825. Fefuca: Jarik يارق (*yarık 'yarık'*), çöpçgez چوپچگز (*çöpçegez*). (s.213)
1826. Festum: İd, mubarek giun عيد مبارك كون (*īd 'id: bayram', mubārek gün 'mubarek gün'*), jorti يورتي (*yorti 'yorti'*) beiram بيرام (*bayram*). (s.213)
1827. Feudum: Ziamet زعامت (*za 'āmet 'zaamet: Osmanlı Devleti'nde fetih sırasında elde edilen ve arâzi-i emîriyye deneni yerlerden savaşanlara, bir kısım devlet ve saray erkânına kılıç hakkı ve dirlik olarak verilen beytülmal hissesi, tımarın büyüğü'*), zuema زعما (*zu'emā 'zuema: büyük tımar sâhipleri, zaimler'*), zeim زعيم (*ze'im 'zeim: zeamet sahibi kimse'*). (s.213)

FI

1828. Fex: Dürdi, tartı دردي طورتی (*dürdi 'tortu', ʔortı 'tortu'*), Doru, telwe طورو (*doru, telve 'tortu'*). (s.214)
1829. Fex vinacea: جيره (*cibre 'üzümün ve sulu meyvelerin sıkılıp suyu alındıktan sonra kalan posası'*). (s.214)

1830. Ficus: Ingir انجیر (*incīr* 'incir'), aghāgi اغاجي (*ağacı* 'ağacı'). (s.214)
1831. Fibula: Kopčia كوپچه (*kopça* 'metal bir halka ve çengelden oluşan, elbise, çamaşır vb. inde kumaşın karşılıklı iki yanını bitştirmeye yarayan küçük alet'), kopčialamak كوپچه لمق (*kopçalamak* 'kopça ile iliklemek'), reze رزه (*rezze* 'Kapılara asma kilit takmaya yarayan, biri kapı kasasına, diğeri kapıya vidalanan, iki parçadan ibâret demir menteşe'). (s.214)
1832. Fidere: Inanmak انانمق (*inanmak* 'inanmak'), inanmamak انانممق (*inanmamak* 'inanmamak'). (s.214)
1833. Fidus: İnanylmiş انانلمش (*inanılmış*), inanylmez انانلمز (*inanılmaz* 'inanılmaz'), ghadir غدیر (*gadir* 'gadir: haksızlık etme, bir kimsenin zarara uğramasına sebep olma'), chajin خاين (*hayın* 'hayın'). (s.214)
1834. Fiducia: İnanmalyk انانملىق (*inanmalı* 'inanmaklı'), inanmamaklik انانممقلىق (*inanmamaklık* 'inanmamaklık'). (s.214)
1835. Fides: Inan انان (*inan*); Ar. Iman امان (*īmān* 'iman'), muslim مسلم (*muslim* 'müslim'). (s.215)
1836. Fides Apostolica: Hevariun imani حواريون امانى (*havāriyyūn īmānī* 'Hz. İsa'nın yakın dostu ve tilmizi olan ve Hristiyanlığı yayan on iki kişiye iman'), kiafir كافر (*kāfir* 'kafir'), imansiz امانسىز (*īmānsız* 'imansız'), dinsyz دينسىز (*dīnsiz* 'dinsiz'), Terfa ترسا (*tersā* 'Hristiyan'), inanmez انانمز (*inanmaz*), hewari حواري (*havārī* 'havari'), Hanifiye حنيفيه (*hanīfiye* 'hanifiye') (s.215)
1837. Fidejuffor: Pajendan پايندان (*pāyendān* 'bir şeyin sağlam olarak durmasını sağlamak için konan destek'), kiafil كافل (*kāfil* 'kefil'). (s.215)
1838. Fides, ium: Kyller قىلار (*kıllar* 'killar'), cēnhi چىنكي (*çengī çengi*'), cēng cialme چىنك چالمق (*çeng çalmak* 'çengi çalmak'), kiemançe كمانچه (*kemānçe* 'kemençe'), yklygh اقلىغ (*aqlıg*). (s.215)
1839. Figere, affigere: Dakmak دىقمق (*dakmak* 'takmak'), japisturmak ياپىشترمق (*yapışturmak* 'yapıştırmak'), fokmak سوقمق (*şokmak* 'sokmak'), mich dakmak مىخ دىقمق (*micdakmak* 'micdakmak'), şişe saplamak شىشه صىلمق (*şīşe şaplamak* 'şişe saplamak'), şis ile urmaq ايله شىش اورمق (*şīş ile urmak* 'şiş ile

- vurmak'), saplamak صيلمق (*şaplamağ 'saplamak'*), sanġmak صاجمق (*sancmağ 'saplamak, batırmak'*). (s.216)
1840. Filius: Oghul, veled اولد اوغول (*oğul 'ağul', veled 'velet'*). (s.216)
1841. Filiolus: Oghlanġyk اولنچق (*oğlancık 'oğlancık'*). (s.216)
1842. Filius naturalis: Weledi sina ولدي زنا (*veledī zinā 'zina veledi'*). (s.216)
1843. Filius adoptivus: Ğian oghli جان اوغلي (*can oğlı 'can oğlu'*), piç پيچ (*piç*) (s.216)
1844. Filia: Kis oylan (*kız oylan 'kız oylan'*), Farsi. dochter دختر (*dohter 'dohter: kız çocuğu'*), dohterek دخترک (*dohterek 'kız çocukları'*), ek ك (*ek*). (s.216)
1845. Fimus: Tezek, giöbre, fiški تزيك كوره فشقي (*tezek, gübre, fişkı 'dışkı'*), lemek لمك (*lemek*), fiškilemek فشيلمك (*fişkilamak 'dışkılamak'*), lyk لق (*lık '-lık: yapım eki'*), fişkylek فشكلك (*fişkilek 'dışkılık'*), zybildan زبلدان (*zibildān 'süprüntü, çöp yeri'*). (s.217)
1846. Findere: Ćiatlatmak چاتلتمق (*çatlatmak 'çatlamak'*), jarmak يارمق (*yarmak 'yarmak'*), odun jarmak اولدون يارمق (*odun yarmak 'odun yarmak'*). (s.217)
1847. Fiffus: Ćiak چاك (*çak*), Ar. maşkuk مشقوق (*māşkuḳ 'maşkuk: aşkla sevilen, âşık olunan kimse'*). (s.217)
1848. Fiffura: Ćatladi چاتلدي (*çatladı*), jariş يارش (*yariş*), jaruk يارق (*yaruk 'yarık'*), jarümlü يارملو (*yarımlu 'yarımlı'*). (s.217)
1849. Fingere: Düzmek دوزمك (*düzmek 'dizmek'*), suret etmek صورة اتمك (*şuret etmek 'suret etmek'*), taklyd etmek تكليد اتمك (*taḳlīd etmek 'taklit etmek'*). (s.217)
1850. Figmentum: Düzme دوزمه (*düzme*); Ar. Suret صورة (*şuret 'suret'*), sychr سحر (*sihr 'sihir'*). (s.218)
1851. Figura: Suret, tesuir صورة تصوير (*şūret, taşvīr 'suret, tasvir'*), teswir düzmek تصوير دوزمك (*taşvīr düzmek 'tasvir dizmek'*). (s.218)
1852. Figulus: Ciumlekgi, Debbegi چوملكچي دبه جي (*çömlekçi, debbeci 'yağ ve bal gibi şeyleri taşımakta kullanılan, kulplu, karınlı, dibi yuvarlak, ağzı dar ve kapaklı bakır kap'*). (s.218)
1853. Figulinum opus: Saksı (saksı 'saksı'), Ar. chesf خذف (*ħazf 'ortadan kaldırma, kaldırılma, çıkarma, silme'*). (s.218)

1854. Finis: Song صوك (*šoñ* 'son'), firaghet فراغة (*ferāġat* 'feragat'), achyr آخر (*āħir* 'ahir'), ākibet عاقبة (*ākībet* 'akībet'), munteha منتهي (*munteha*), Farsi. engiam, ferġiam انجام فرجام (*encām, fercām* 'encam, fercam'), songhi cheir ola خير اول (*sonu ħayır ola* 'sonu hayır ola'), ākybeti عاقبتي (*ākībeti* 'akībeti'), song nefes صوك نفس (*šoñ nefes* 'son nefes'). (s.218)
1855. Fines: Sinor سنور (*sinur* 'sınır'), ferhadd سرحد (*serħadd* 'sınır boyu, hudut'). (s.219)
1856. Finire: Dukietmek دوكتمك (*dūketmek* 'tüketmek'), Achyrin etmek اخرن اتمك (*āħirin etmek* 'ahirin etmek'), dükienmek دوكنمك (*dükenmek* 'tükenmek'), dinmek دنمك (*dinmek*) (s.219)
1857. Definire, decenere: Kiefmek كسمك (*kesmek*), kat' etmek قطع اتمك (*kať etmek* 'katletmek'), wesf etmek وصف اتمك (*vasf etmek* 'vasf etmek: övmek'). (s.219)
1858. Finitimus: Sinorli, ferhaddlü سنورلي سرحدلو (*sinurlı* 'sınırlı', *serħaddlu* 'sınırlı'), ulaşyk اولاشق (*ulaşık* 'ulaşık'), sinordaş سنورداش (*sinurdaş* 'sınırdaş'). (s.219)
1859. Confinium: Sinor Serhadd سنور سرحد (*sinur serħadd* 'sınır serhadd: sınır, serhadd'). (s.219)
1860. Fines rengi tueri: Memleketün serheddleri hyfz etmek مملكتن سرحدلري حفظ اتمك (*memleketün serħaddları ħifz etmek* 'memleketin serħaddlarını ħifz etmek: memleketin sınırlarını korumak'). (s.219)
1861. In Confinio effe: Serhedde sürmek سورمك سرحدده (*serħadda sürmek* 'sınıra sürmek'), Sehrata Sürmek (*serhata sürmek*'). (s.220)
1862. Fines imperi prorogare: Memleketün finorleri uzatmak مملكتن سنورلري اوزاتتق (*memleketün sınırları uzatmaq* 'memleketin sınırlarını uzatmak'). (s.220)
1863. Finem respicere: Songhine bakmak بقمق صوكنه (*šoñuna bakmaq* 'sonuna bakmak'). (s.220)
1864. Firmus: Berk, pek, kewi, Durmiş تورميش برك پك قوي (*berk, pek, kavī* 'kavi', *turmuş* 'durmuş'), Ar. muchkem محكم (*muħkem* 'dayanıklı, güçlü duruma getirilmiş, sağlamlştırılmış, sağlam, kuvvetli'); Fars. beste بسته (*beste*

'bağlanmış, bağlı'), besten بستن (*besten*), Paibesfte پایبسته (*pāybeste* 'paybeste: ayağı bağlı'), Paivefte پایوسته (*pāyveste* 'payveste'). (s.220)

1865. Firmitas, constantia: Kerarlık قرارلق (*kararlık* 'kararlık'), mühkemlyk محكمك (*mühkemlik* 'muhkemlik: dayanıklılık'), paidarlyk پیدارلق (*payidārlik* 'payidarlık'). (s.220)

1866. Firmare: Kui etmek, peketmek, berketmek قوي اتمك پركتمك بكتمك (*kūvi etmek* 'güçlü, kuvvetli etmek', *peketmek, berketmek* 'sağlamlaştırmak, tekit etmek'). (s.220)

1867. Confirmare: Teekid etmek تاكيد (*ta 'kīd etmek* 'sağlam etmek'). (s.220)

FI FL

1868. Affirmare: Sabit eilemek ثابت ايلمك (*šābit eylemek* 'sabit eylemek'). (s.221)

1869. Fifcus: Miri ميري (*mīrī* 'miri'), beglik بلكك (*beglik* 'beylik'), begligie ghirift بلككه (*beglige girift* 'beyliğe girift'), Maliye ماليه (*māliyye* 'maliyye') (s.221)

1870. Fiftula: Kawal, düdük قوال دودك (*qavāl* 'kaval', *düdük*), Fars. nai ناي (*nay* 'ney'). (s.221)

1871. Fiftula: Cioban kawalı چوبان قوالي (*çobān qavāli* 'çoban kavalı'). (s.221)

1872. Fiftulator: Düdükği دودکچی (*düdükçi* 'düdükçü'). (s.221)

1873. Fiftula jaculatoria: Aghız Tüfenki اغز تفنكي (*ağız tüfenki* 'ağzı tüfengi'), zebtane زبٹانه (*zabṭane* 'zabtane') (s.221)

1874. Flabellum: Mirvahe مروحه (*mirvaḥe* 'mirvahe: yelpaze'), jel pazeه ييل پزه (*yelpaze* 'yelpaze'), jel pazelemek ييل پزه لمك (*yelpāzelemek* 'yelpazelemek'). (s.221)

1875. Flaccus, flaccidus: Zabün solmiş زبون صولمش (*zebün şolmuş* 'zibun solmuş: güçsüz, zayıf durumda olmak'). (s.221)

1876. Flagellum trituratorum: Dögien دوکن (*dögen* 'döğen'). (s.221)

FL

1877. Flagrum: Iskienge kamçı اشکنجه قامچی (*işkence, kamçı* 'kamçı'). (s.222)

1878. Flagro percutere: Kamçılamaق قامچیلماق (*kamçılamaq* 'kamçılamaq'). (s.222)

1879. Flagitium: Kiemlyk kebahet كملك قباحة (*kemlik, kebāhat 'kabahat'*). (s.222)
1880. Flagrare: Janmak يانمق (*yanmaq 'yanmak'*), aşk ile janmak عشك ايله يانمق (*'aşk ile yanmaq 'aşk ile yanmak'*). (s.222)
1881. Flamma: Jalin, kawak, alew يالك فوق علو (*yalın 'yalın', kavaç 'kavak', 'alev 'alev'*), Alewlenmek علونمك (*'alevlenmek 'alevlenmek'*), alaflanmak (*alevlenmek*) jalynlatmak يالنتمق (*yalınlatmaq 'yalınlatmak'*), jalynlamak يالنلمق (*yalınlamak 'yalınlamak'*). (s.222)
1882. Flare: Esmek اسمك (*esmek*), ofurmak öflemek افورمق (*ofurmak, öflemek 'oflamak'*), şisürmek شیشرمك (*şişirmek*), şismek (*şişmek'*) (s.222)
1883. Flavus: Sari صاري (*şarı 'sarı'*). (s.222)
1884. Flavedo: Sarilik صاريلىق (*şarılık 'sarılık'*). (s.222)
1885. Flavescere: Sararmak صارمق (*şararmak 'sararmak'*). (s.222)
1886. Flexus: Eghlmis, böklü اكلمش بوكلو (*egilmiş 'eğilmiş', bükli*). (s.223)
1887. Filere: Jaşarmak, jaş dögmek, ağlamak ياشارمق ياش دوكمك اغلمق (*yaşarmak 'yaşarmak', yāş dökmek, ağlamak 'ağlamak'*). (s.223)
1888. Floccus: Üskül اسكول (*üskül 'tüy yumağı'*). (s.223)
1889. Floş: Cicek چيچك (*çiçek*), ciceklyk چيچكلىك (*çiçeklik*). (s.223)
1890. Florere: Çiçeklenmek چيچكلنمك (*çiçeklenmek*), agağ cicek çikardi اغاچ چيچك (*agaç çiçek çıkardı 'agaç çiçek çıkardı'*). (s.223)
1891. Fasciculus florum: Cicek nakli چيچك نقلي (*çiçek nakli 'çiçek nakli'*), deste دسته (*deste*). (s.223)
1892. Floş farine: Ünün özi اونك اوزي (*unuñ özi 'unun özü'*). (s.223)
1893. Fluere: Akmak اقمق (*açmak 'akmak'*). (s.224)
1894. Effluere: Rizan, rewan olamak ريزان روان اولمق (*rīzān, revān olmaq 'rizan, rewan olmak: dökülen, akan'*). (s.224)
1895. Confluere: Bir jere akmak بير يره اقمق (*bir yere açmak 'bir yere akmak'*), üşmek اوشمك (*üşmek*), üşürmek اوشرمك (*üşürmek 'üşümesine sebep olmak'*) (s.224)
1896. Fluidus: Akin اقين (*akın 'akın'*), ğerjan جريان (*ceryān 'ceryan'*). (s.224)

1897. Fluvius: Ciai جای (cāy ‘cay: yer, mahal, mevki’), ciui جوي (cüy ‘yer’), ġihar ġiui چهارجوي (çihār cūy ‘çar cuy: dört yer’), Kafur قافور (kaḫūr ‘kafur’), zengebil زنجبيل (zencebīl ‘zencefil’), selsebīl سلسبيل (selsebīl ‘içimi çok hoş ve hafif su’). (s.224)
1898. Prosluvium ventris: Jürek sürmekligi يرك سورمكلگي (yürek sürmekligi ‘yürek sürmekliġi’). (s.225)
1899. Flutus: Talas طالص (tālaṣ ‘talaş: büyük ve kabarık dalga’), Dalga طلغه (talga ‘dalga’). (s.225)
1900. Flutare: Dalgalanmak طالغلمق (talgalanmak ‘dalgalanmak’), talaslanmak طالسلنمق (talaslanmak ‘talaslanmak’), mewcilenmek موجلنمك (mevcilenmek). (s.225)
1901. Fluviorum nomina: Ozy, suji اوزي صويي (özi şuyı ‘özü suyu’), turla suji طورلا صويي (turla şuyı ‘turla suyu’), Tuna Suji طونا صويي (tuna şuyı ‘Tuna suyu’), Tife تيسه (tise) (s.225)
1902. Fluxus: Akyndi اقتدي (akındı ‘akıntı’). (s.225)
1903. Focus: Oġiak, Atešten اچاق اتشتن (ocağ ‘ocak’, ateşten). (s.225)
1904. Foculus: Ateşlyk اتشلک (ateşlik), saç ساچ (saç), korlyk قورلق (korkluk ‘korkluk’). (s.225)
1905. Fodere: Bellemek بللمك (bellemek), kazmak قزmq (kazmak ‘kazmak’). (s.225)
- FO**
1906. Fodina, foffa fovea: Chandek, çukur خندك چقور (hendek, çukur ‘hendek, çukur’). (s.226)
1907. Fodina mineralis: Ar. Ma’den معدن (ma’den ‘maden’), ma’den ülfezli welkelam معدن اولفzلي والكلام (ma’den ülfezli velkelām ‘maden ülfezli velkelam’). (s.226)
1908. Foffsa plantaria, feu satoria: Fidan çikuri فيدان چقوري (fidān çukuru ‘fidan çukuru’). (s.226)
1909. Foedus: Ar. misak, ehd ميثاق اهد (misāk ahd ‘misak ahd: dost sözü’); Ar. ehdlü, mulfyk عهدلو مولصق (‘ahdlu, mulşık ‘ahtlı, mulsık’). (s.226)
1910. Foemina vel femina: Ewret عورة (‘avrat ‘avrat’). (s.226)

1911. Effeminatus: Muchannis مخنث (*muḥanniš* 'muḥannis: kalleş, korkak, alçak, namert kimse'). (s.226)
1912. Foeniculum: Rafijane رازیانه (*rāziyāne* 'raziyane: rezene denen bitki'). (s.226)
1913. Foenum: Otluk اوتلق (*otluk* 'otluk'), buzaklık بوز افلق (*buzaklık* 'buzaklık'). (s.226)
1914. Foenus: Muamile معامله (*mu'āmele* 'muamele'), muamile virmek معامله ویرمق (*mu'āmele virmek* 'muamele vermek'). (s.227)
1915. Foetor: Koku فوقو (*ḳoku* 'koku'). (s.227)
1916. Foetere: Kokumak قوقومق (*ḳoḳumaḳ* 'kokmak'). (s.227)
1917. Foetus: Doghur (*doğur* 'doğur'). (s.227)
1918. Follis: Kiörük, ofurğilik كورك افورجیلیق (*körük, üfürçülüğ* 'üfürçülüğ'). (s.227)
1919. Fomes: Tutrak طوترق (*tutraq* 'tutrak: kıvılcım'), kaw قاو (*ḳav* 'kav: kıvılcım'). (s.227)
1920. Fons: Kainak, çeşme, punar قینق چشمه پکار (*ḳaynaḳ* 'kaynak', çeşme, pîñār 'pınar'), Ar. Sadürwan ئادروان (*şādürvān* 'şadırvan'). (s.227)
1921. Folium: Jarpak یاپرق (*yapraq* 'yapraq'), jonġe یونجه (*yonca* 'yonca'), katmer فاتمر (*ḳatmer* 'katmer'). (s.227)
1922. Folia betae rubrae: Panġiar پانچار (*pancar*).
1923. Forare, perforare: Delmek, burgulamak دلمك بور غلمق (*delmek, burgulamak* 'burgulamak'). (s.227)
1924. Foramen: Delyk, Aciuklik دلك اچقلىق (*delik, açuḳlık* 'açıklık'), ilik الك (*ilik*), iliklemek الكلمك (*iliklemek*). (s.228)
1925. Foras: Taşrajeh طشریه (*taşraya* 'taşraya'), taşradan طشردن (*taşradan* 'taşradan'), taşra طشره (*taşra* 'taşra'), dışare (dışarı). (s.228)
1926. Forceps: Kielbetin كلبتین (*kelbetin* 'kelbeten'), kyfaġ قصاج (*ḳışac* 'kıskaç'), mase, masa مائه (*maşa* 'masa'), cinbistra جنبستره (*cinbistra*), (s.228)
1927. Forcipe dilaniare: Kyfaġlamak قصاجلمق (*ḳışaçlamaḳ* 'kıskaçlamak'). (s.228)
1928. Forsex: Sindu سندو (*sindu*), makas مقص (*maḳas* 'makas'). (s.228)

1929. Forfes: Kapi قبي (kapı 'kapı'), kapu قپو (kapu 'kapı'). (s.228)
1930. Foricarius: Bokġi بوكجي (bokcı 'bokçu'), kienifci كنيڤجي (kenîfci 'ayakyolucu'). (s.228)
1931. Forma: Kalib قالب (kalıb 'kalıp'). (s.228)
1932. Formam alienam capere: Suret deġdirmek صورت دكديرمك (şüret degdüirmek 'suret deġdirmek'), tebdil etmek تبديل اتمك (tebdîl etmek 'tebdil etmek: deġiştirme, deġiştirilme, başka şekle sokma'), şuretlu صورتلو (şüretliü 'suretli'). (s.229)
1933. Forma: Ar. Suret صورة (şüret 'suret: tarz, yol, şekil'), Fars. fam فام (fām 'fam: sonuna geldiği kelimelere kıran anlamı katar'), müşk fam مشك فام (müşk fām 'müşk fam: misk rengine, siyah, kara'), kabih قبيح (kabîh 'kabih: çirkin'), zişt زشت (zişt 'çirkin') (s.229)
1934. Formare: Şkeillemek düzme, kalıplamak شكللك دوزمك قالبمق (şekillemek, düzme, kalıplamak 'şekillemek, dizmek, kalıplamak'), şuret etmek (suret etmek), newalemek (nevalamak). (s.229)
1935. Formica: Karingie قرنجه (karınca 'karınca'), Fars. mur مور (mūr 'karınca'). (s.229)
1936. Formicarium: Karingelyk قرنجه لق (karıncalık 'karıncalık'). (s.229)
1937. Formido: Korkulyk قورقولىق (korkuluk 'korkuluk'). (s.230)
1938. Formidare: Korkmak قورقمق (korkmak 'korkmak'). (s.230)
1939. Formax: Kireġ fürüni كرج فرونى (kirec fırını 'kireç fırını'), (s.230)
1940. Fornicator: Zempara زنپاره (zanpāra 'zanpara'). (s.230)
1941. Fornix: Tolos, tak طولس طاق (tolos, tāk 'tolos, tilk: milli bayram ve şenliklerde caddelere geçici olarak kurulan süslü kemer'), kübbe قبة (kübbe 'kubbe'), kiemer كمر (kemer), kübbelu قبة لو (kübbelü 'kubbeli'), kemerli كمرلى (kemerli), taklamak تاقلماق (taklamak 'taklamak'), kiemerlemek كمرلك (kemerlemek). (s.230)

1942. Fortunatus bkz. Felix. İnfortunatus, infelix: Nasibfız نصیبسز (*naşıbsız* 'nasipsız'), bed baht بد بخت (*bed- baht* 'bahtsız'), bi fıtare بی ستاره (*bī-sitāre* 'bisitare: yıldızsız'). (s.230)
1943. Forsan: Şajed ثاید (*şāyed* 'şayet'), ki که (-ki 'iki cümleyi sebep, sonuç vb. çeşitli fonksiyonlarda birbirine bağlayarak birleşik cümle hâline getirir'). (s.230)
1944. Fortis: Kuwvetli قوتلو (*kuvvetli* 'kuvvetli'), mürüetlu مروتلو (*mürüetlü* 'mürüetli'), şafder صفدر (*şafder* 'safder: düşman saflarını yarıp geçen kahraman, yiğit'), behadyr بهادر (*bahādır* 'bahadır: usta savaşçı, cengâver, yiğit, kahraman, cesur'). (s.230)
1945. Fortitudo: Kuwvetlik قوتلق (*kuvvetlik* 'kuvvetlik'), ğiomerdlik جومردلك (*cömerdlik* 'cömertlik'), behadıryk بهادرلق (*bahādırlık* 'bahadırlık: yiğitlik, kahramanlık') (s.230)
1946. Fortificare: Kuwvetlemek قوتلمك (*kuvvetlemek* 'kuvvetlemek'), memür etmek معمور اتمك (*ma'mūr etmek* 'mamur etmek: gelişip güzelleşmiş, bayındır duruma gelmiş, şenlikli'). (s.231)
1947. Forum: Ćiarşu, Meidan چارشو میدان (*çārşū* 'çarşı', *meydān* 'meydan'), sınghun صنگون (*sıngun* 'sıngın'). (s.231)
1948. Follā caftrensis obsidionalis: Meteris مترس (*meteris* 'siper'). (s.231)
1949. Fovere: Hymajet etmek حمایت اتمك (*himāyet etmek* 'himayet etmek'). (s.231)
1950. Francus: Frenk فرنك (*Frenk*), Efrenĝ افرنج (*Efrenc*). (s.231)
1951. Frangere: Kirmak, şimак قرمىق صىمىق (*kırmağ, şımağ* 'kirmak, sımak'). (s.231)
1952. Frangi: Uwanmak, ufanmak اوانمق اوفانمق (*uvanmağ, ufanmağ* 'uvanmak, ufanmak'). (s.231)
1953. Fractor: Syjigi صىيىجى (*şıyıcı* 'şıyıcı'), ğiewrek كورك (*gevrek*). (s.231)
- FR**
1954. Diffringere, confringere: Uwatmak اوانمق (*uvatmağ* 'ufatmağ'). (s.232)
1955. Franmentum: Kyrindi قرنتى (*kırıntı* 'kırıntı'). (s.232)
1956. Fratura: Synklyk صىنقلىق (*şınıklık* 'kırıklık'). (s.232)

1957. Fratus: Synyk, kyrik سنيق قريق (*şınık, kırık 'sınık, kırık'*). (s.232)
1958. Fraga: Čilek چلك (*çilek*). (s.232)
1959. Frater: Karındaś قرينداس (*ķarındaş 'karındaş'*), Fars. brader, kardaś برادر (*brader, kardaş 'kardeş:'*), karn فرن (*ķarn 'karn'*), daś داش (*daş 'sonuna geldiği kelimelere 'kıran' anlamı katarak Farsça usulüyle birleşik sıfatlar yapar'*), kis قر (*kız 'kız'*), kis karındaś قر قرينداس (*ķız karındaş 'kız kardeş'*), Fars. chāher خواهر (*hāher 'hahe: kız kardeş'*), hemşire همشيره (*hemşire 'hemşire'*). (s.232)
1960. Fraternitas: Karındaślik قرينداشلق (*ķarındaşlık 'karındaşlık'*). (s.232)
1961. Fraterne: Karındaşlyk ile قرينداشلق ايله (*ķarındaşlık ile 'karındaşlık ile'*), Fars. Braderane برادرانه (*braderāne 'kardeş'*). (s.232)
1962. Fraus: Aldamaklik الدمقلق (*aldanmaklık 'aldanmaklık'*), telbislik تليبيسلك (*telbīslık 'ayıbını, kusurunu gizleme'*), Ar. Telbis تليبيس (*telbīs 'ayıbı gizleme'*), dolab دولاب (*dolāb 'dolap'*), Germ. Renk رنك (*renk*), renk etmek رنك اتمك (*renk etmek*). (s.233)
1963. Fraudare: Aldatmak, aldamak, dolandırmek دولندرمق (*aldatmak, aldamak, dolandırmak 'aldatmak, aldanmak, dolandırmak'*), gümrük resmini oghürlamak اوغرلمق (*gümrük resmini uğurlamak 'gümrük resmini uğurlamak'*). (s.233)
1964. Fraudator: Dolabġi دولابجي (*dolabcı 'dolapçı'*), aldaigi الدايجي (*aldayıcı 'aldayıcı'*), dolandıriġi دولاندرجي (*dolandırıcı*). (s.233)
1965. Frenere dentibus: Dyś kyġyrdaşmak ديش قجرتدمق (*diş kıcırdamak 'diş gıcırdamak'*), çiatyrdamak چاتردمق (*çatırdamak 'çatırdamak'*). (s.233)
1966. Frenum: Giem ujun كم اويان (*gem uyun 'gem uyan'*), kantyrma قطرمه (*ķantırma 'kandırma'*). (s.233)
1967. Frenare: Ujan urmak اويان اورمق (*uyan, urmak 'urmak'*), ujanlamak اويانلمق (*uyanlamak 'uyanlamak'*), na mazbut نا مضبوط (*nā mazbut 'zabtedilmemiş'*). (s.233)
1968. Frequens: Syk صق (*şıık 'sık'*). (s.233)

1969. Frequenter: Syk صق (*şık* 'sık'). (s.234)
1970. Frequentare: Sik̄gie varmak صقجه وارمق (*şıkça varmak* 'sıkça varmak'), syk syk etmek صق صق اتمك (*şık sık etmek* 'sık sık etmek'), syklamak صقلمق (*sıklamak* 'sıklamak'). (s.234)
1971. Frequentatus locus: Abad اباد (*ābād* 'abad: bayındır, mâmur, âbat, şen'), abadan ابادان (*ābādān* 'abadan: bayındırlık, mâmurluk, şenlik'), me'murlyk, abadanlık ابادانلق معمورلق (*ma'mūrlyk* 'mamurluk', *ābādānlyk* 'abadanlık: bayındırlık, mâmurluk, şenlik'). (s.234)
1972. Fretum: Denys Boghasy دکز بوغازي (*deñiz boğazı* 'deniz boğazı'). (s.234)
1973. Fricare: Üştürmak, ownak اوشتورمك اومق (*üştürmak, ovmak* 'ovmak'), fürmek سورمك (*sürmek*), juz يوز (*yüz*), rümälide رومالیده (*rümälide* 'Rumelide'), olmak, sırık سیرك (*sırık* 'sırık'). (s.234)
1974. Frigere: Kawramak, kaurmak فاورمق (*kavramak* 'kavramak'). (s.234)
1975. Frixā caro: Kawurmah فاورمه (*kavurma* 'kavurma'), kalijet, kalja قلیت قلیه (*kaliyet, kalya* 'kaliyet, kalya: sade yağ ile pişirilmiş etsiz yahut az etli kabak veya patlıcan yemeği'). (s.234)
1976. Frixæ & exsuccæ: Kakyrdak ققردق (*kıkırdak* 'kırkırdak'). (s.235)
1977. Frigefacere, finere, frigere: Sutmak صوتمق (*şutmak* 'kızartmak'), sumak صومق (*şumak* 'sumak'), üsümek, üsüdüm اوشمك اوشدم (*üşümek, üşüdüm*). (s.235)
1978. Frigidus: Suk سوق (*souk* 'soğuk'), suġiak صوچق (*soucağ* 'soğucak'). (s.235)
1979. Frigus: Souk سوق (*souk* 'soğuk'). (s.235)
1980. Frenere dentibus: Dyś kyġyrdaşmak قجرتدمق دیش (*diş kıcırdaşmak* 'diş gıcırdaşmak'), çiatyrdamak چاتردمق (*çatırdamak* 'çatırdamak'). (s.235)
1981. Frigusculum, de amicitia: Dostlyghün souklyghi (*dostluğun soukluğu* 'dostluğun soğukluğu'). (s.235)
1982. Frigus vehemens: Zemherir, zemheri زمهري زمهریر (*zemperir, zemheri* 'karakış'). (s.235)
1983. Frenere dentibus: Dyś kyġyrdaşmak قجرتدمق دیش (*diş kıcırdaşmak* 'diş gıcırdaşmak'), çiatyrdamak چاتردمق (*çatırdamak* 'çatırdamak'). (s.235)

1984. Frigescere: Souklamak suk olmak سوق اولمق (şouqlanmaq, şouq olmak 'soğuklamak, soğuk olmak'). (s.235)
1985. Fritillus: Tawla طوله (tavla 'tavla') oinamak اوينماق (oynamaq 'oyynamak'). (s.235)
1986. Fritinnire: Ćirlamak چرلمق (çırlamak 'çırlamak'). (s.235)
1987. Frons, tis: Alin الن (alin), alin burtarmak الن بورترمق (alin burtarmak 'surat asmak'), kas çiatmak قاش چاتماق (kaş çatmaq 'kaş çatmak'). (s.236)
1988. Frontem terræ africare reverentiæ causa: Sai ġebın ساي جيبين (say cebin). (s.236)
1989. Confrontare: Durgurmak طورغرمق (turgurmaq 'turgurmak: karşılaştırmak'), rubaru etmek روبرو اتمك (rübārū etmek 'rubaru etmek: karşıtlık etmek'). (s.236)
1990. Fructus: Mive, Jemiş میوه یمش (mīve 'meyve', yemiş), Fars. ber بر (ber 'meyve'). (s.236)
1991. Fruges: Tereke ترکه (tereke 'ölen bir kimseden kalan eşyâ, mal mülk'), tæhel تهل (tahl 'tahıl'), mæhsul محصول (maḥşul 'mahsül'). (s.236)
1992. Frugifer: Mæhsuldar, jemişlü میشلو محصولدار (maḥşuldār 'mahsüldar: mahsülü bol olan, verimli, bereketli', yemişlü 'yemişli'). (s.236)
1993. Infrugifer: Jemişsyz jemyş gieturmez, wirmes یمشسز یمش کتورمز ویرمز (yemişsiz yemiş getirmez, virmez 'yemişsiz yemiş getirmez, vermez'), jemişlenmek یمشلنمك (yemişlenmek), yemişlendürmek یمشلندرمك (yemişlendürmek 'yemişlendirmek'). (s.236)
1994. Frutificare: Mive wirmek میوه ویرمك (mīve vermek 'meyve vermek'). (s.237)
1995. Frumentum: Boghdai بوغداي (buğday 'buğday'), Arnaud daruŝi ارنوط داروسي (arnavut darısı 'Arnavut darsısı'), Farsi. helde هلده (helde 'tahıl'). (s.237)
1996. Fruor, frui: Behremend olmak بهره مند اولمق (behremend olmak 'kısmetli, nasipli olmak'), næsiblü نصبلو (naşiblü 'nasipli'), berchordır برخوردار (berhürdār 'berhudar: tuttuğu işten semere gören, feyizlenen, mesut') jemek یمك (yemek yemek), menseh jemek (menseh yemek) (s.237)
1997. Fruens: Mughtenim مغتتم (muğtenim 'muğtenim'), ile ايله (ile). (s.237)

1998. Fruitio: Berchordarlyk برخوردارلىق (*berhürdärlik* 'berhurdarlık: iyi gün görme, *mutluluk*'). (s.237)
1999. Fruitio rei amatae: Wişal وصال (*vişāl* 'visal: sevdiğine kavuşma'), wuful وصول (*wuşul* 'vusul: ulaşma, erişme, varma'). (s.237)
2000. Frustra: Jok jere Sumeie يوق يره سوميه (*yok yere şumeye* 'yok yere sumeye'), jawe ياره (*yawe* 'anlamsız söz'), batylen باطلا (*baṭla* 'batla'). (s.237)

FR FU

2001. Frustum: Kirić, dilim, Pare كرىچ دلم پاره (*kiriç* 'kireç', *dilim*, *pāre* 'parça'), parće پارچه (*pārça* 'parça'). (s.238)
2002. Frutex: Ćiali, ćirpi, aghaġġik چالي چىپى اغاجىك (*çali*, *çirpi*, *aġaççık* 'çalı, çirpi, ağaççık'). (s.238)
2003. Fucus: Sülmen, Perdaslik, düzgiün سلمن پردازلىك دوزگون (*sülmen*, *perdāzlık* 'sonuna geldiği kelimelere kıran anlamı katar', *düzgün*), kyzylġe قىزلىجه (*kızılca* 'kızılca'), sülmenlü سلمنلو (*sülmenlü*), düzgiünlu دوزگونلو (*düzgünlü*), düzgiünlemek دوزگونlemek (*düzgünlemek*). (s.238)
2004. Fugere: Kaćmak, firar etmek قاچماق فرار اتمك (*kaçmak*, *firār etmek* 'kaçmak, firar etmek'), jan wirmek يان ويرمك (*yān wirmek* 'yan vermek'), fifyrylmak صيرلىمق (*şıyrılmak* 'şıyrılmak'), kaćınmak قاچىنماق (*kaçınmak* 'kaçınmak'), fighynmak صىغىنماق (*şığınmak* 'şığınmak'), kaćkun قاچقون (*kaçkun* 'kaçkın'). (s.238)
2005. Fugare: Kaćiurmak قاچقورماق (*kaçurmak* 'kaçırmak'). (s.239)
2006. Fuga: Kać قاچ (*kaç* 'kaç'), Ar. hiġret هجرة (*hicret*), Syghynġiak صىغىنچاق (*şığıncağ* 'şığıncağ'), Fars. Penah پناه (*penāh* 'şığınacak yer'), Ar. Melġia ملجا (*melce* 'şığınacak yer'). (s.239)
2007. Fulcire: Tajamak طايماق (*ṭayamak* 'dayamak'), dajanmak طايىنماق (*ṭayanmak* 'dayanamak'), dajandurmak داياندرماق (*dayandurmak* 'dayandırmak'). (s.239)
2008. Fulcrum: Dajak طاياق (*ṭayak* 'dayak'). (s.239)
2009. Fulgere: Parlamak پارلىمق (*parlamak* 'parlamak'), jalabymak يالىبق (*yalabımak* 'parlamak'), jalabık يالىبق (*yalabık* 'yalabık: parlak'). (s.239)
2010. Fulgidus: Farsi. Abdar آبدار (*ābdār* 'abdar: sulu'), ab آب (*āb* 'ab: su'). (s.239)

2011. Fulgor: Parlamiş پارلمش (*parlamış*). (s.239)
2012. Fulgur: Şimşek شمشك (*şimşek*), jildyrym يلدرم (*yıldırım 'yıldırım'*), oinamak اوينماق (*oynamak 'oynamak'*), jildirmek يلدرمق (*yıldırmaq 'yıldırmaq'*), şimşeklemek شمشكلمك (*şimşeklemek*). (s.239)

FU

2013. Fulmine tatus: Jildyrym ile urulmiş ايله اورلمش (*yıldırım ile urulmuş 'yıldırım ile vurulmuş'*). (s.240)
2014. Fullo: Kesar فصّار (*kaşşār 'kassar: temizleyici'*). (s.240)
2015. Fulmen: Berk برک (*berk 'sağlam, kuvvetli'*), berk etmek برک اتمک (*berk etmek 'sağlam etmek'*), şimşek şakydi شمشك شاكدي (*şimşek şakdı 'şimşek şaktı'*). (s.240)
2016. Fumua: Dütün, Duchan دوتون دخان (*dütün 'tütün', duḥān 'duman'*); Fars. Dud دود (*dūd 'dud: duman'*), baḡe باجه (*bāca 'baca'*), siliḡi سليجي (*silici*). (s.240)
2017. Fumare: Dutunlemek دوتونلمك (*dütünlemek 'tütünlemek'*), kak قاق (*kāk 'kak'*), kaki balik قاق بالىق (*kāki bālīk 'kaki balık'*), paştürmeh پاسترمة (*pasturma 'pasturma'*), dütüslemek دوتوسلمك (*dütüslemek*), çıupuk چيوق (*çubuk 'çubuk'*), dutun çıubughi (*dütün çubuğu*). (s.240)
2018. Fuligo: Kurum قورم (*kurum 'kurum'*). (s.241)
2019. Funda: Sapan صپان (*şapan 'sapan'*). (s.241)
2020. Fundere: Eritmek ارتمك (*eritmek*). (s.241)
2021. Fufor: Eritici ارتجي (*eritici*). (s.241)
2022. Fufus: Eridilmiş اردلمش (*eridilmiş 'eritilmiş'*). (s.241)
2023. Effundere: Dökmek دوكمك (*dökmek*), akytmak اقمتمك (*akıtmak 'akıtmak'*). (s.241)
2024. Infundere: Chuni خونى (*ḥuni 'huni: kanlı'*)
2025. Perfundere: Yıslamak اصلامق (*ıslamak 'ıslamak'*). (s.241)
2026. Suffundere: Üftine dökmek اوستنه دكمك (*üstine dökmek 'üstüne dökmek'*). (s.241)
2027. Funambulus: Resenbas رسنباز (*resenbāz 'resenbaz: ip canbazı'*). (s.241)

2028. Funis: Urghan, ip, reſen اورغان ايپ رسن (*urgān ‘urgan’, ip, resen ‘ip’*). (s.241)
2029. Funiculus: Syġim سجم (*sicim*), fitil فتيل (*fitil ‘fitil’*), fitilü syġim فتيل سجم (*fitilü sicim ‘mum, kandil ve lambalarda içtiği yağ veya gazın yanmasıyla aydınlanmayı, çakmaktalarda benzinin yanması sûretiyle bir ſeyi yakmayı sağlayan bükülmüş, dokunmuş pamuk ip veya ſerit’*), kınab & kunab قناب (*kınāb ‘kınab: ince sicim’*), keitan قيتان (*kaytan ‘ipek veya pamuktan yapılmış sicim’*). (s.241)
2030. Funis navalis: Ghieminün aleti كمينك آلتى (*geminüñ āleti ‘geminin āleti’*), urghan اورغان (*urgān ‘urgan’*). (s.242)
2031. Funus: Meit ميت (*meit, meyit ‘cenaze’*). (s.242)
2032. Fur: Chrſyz ogri خرسز اوغري (*hırsız ‘hırsız’, uğrı ‘hırsız’*). (s.242)
2033. Furfur: Kiepek كپك (*kepek*). (s.242)
2034. Furfur capitis: Konak قوناق (*konak ‘konak’*). (s.242)
2035. Furtum: Ogrilyk, Cherſyzlik اوغريلق خرسزلىق (*uğrılık ‘uğrılık: hırsızlık’, hırsızlık ‘hırsızlık’*). (s.242)
2036. Furtivus: Ogrylü اوغريلو (*uğrulu ‘uğrulu’ ‘gizli’*). (s.242)
2037. Furtim: Ogurlein اوغرلين (*uğurlayın ‘uğurlayın: gizemli’*). (s.242)
2038. Furca: Dar aghagi دار اغاجي (*dār ağacı ‘dar ağacı’*). (s.242)
2039. Furnus: Kireġ furuni كرج فروني (*kireç firunu ‘kireç fırını’*), tennur, tandur تننور (*tennūr ‘tennur’, tandır*). (s.242)
2040. Furiosus: Kudurmiş, diwane, ökielü قدورمش ديوانه اوکه لو (*ķudurmuş, dīvāne, ökelü ‘kudurmuş, divane, öfkeli’*), meġnun مجنون (*mecnün ‘mecnun’*), diwane chuda ديوانه خدا (*dīvāne ħudā ‘divane ħüda’*). (s.243)
2041. Furere: Kudurmak, ökielemek قدورمك اوکه لمك (*ķudurmak, ökelenmek ‘kudurmak, öfkelenmek’*).
2042. Fuscina: Ćatal چتال (*çatal*), ćatalġik چتالچىك (*çatalcık ‘çatalcık’*). (s.243)
2043. Fuscus: Mor, Esmer مور اسمر (*mor, esmer*), kahwerengi قهوه رنگي (*ķahverengi ‘kahverengi’*), bogdai tenlü بىغداي تنلو (*buğday teñlü ‘buğday tenli’*). (s.243)

2044. Obfuscare: Burumak بورومق (*burumak* 'burumak'). (s.243)
2045. Fustis: Sopa, kiötek, toiaka صوپه كوتك طوياقه (*şopa, kötek, toyaka* 'sopa, kötek, toyaka'). (s.243)
2046. Fufte pedum plantas percudere: Falakaja almak فالاقه يه المق (*falakaya almak* 'falakaya almak'). (s.243)

FU GA

2047. Fuste percuti: Kiötek jemek كوتك يمك (*kötek yemek*). (s.244)
2048. Futire, effutire: Sajyklamak صايقلماق (*şayıqlamak* 'sayıklamak'). (s.244)
2049. Futuere: Sikmek سكمك (*sikmek*), sikiş سکش (*sikiş*). (s.244)
2050. Futurum: Olaġiak اولاجق (*olacaq* 'olacak'), gieleġek كلجك (*gelecek*), zaman زمان (*zamān* 'zaman'). (s.244)

G

2051. Galaxia: Haġiler joli حاجلر يولي (*hācılar yolu* 'hacilar yolu'), Fars. giakiešan كاهكشان (*kehkeşān* 'saman yolu'), Ar. meġerret مجرة (*mecerret* 'madde ve cisim halinde olmayan'). (s.244)
2052. Galbula: Sari kuş صاري قوش (*şarı kuş* 'sarı kuş'), eşpenos اسپنوس (*espenos*). (s.244)
2053. Galea: Tulgah طولغه (*tolġa* 'tolga'), juşlyk بوزلق (*yozluk* 'yozluk'). (s.244)
2054. Galerus: Börk بورك (*börk* 'kadife, çuha, keçe ve özellikle hayvan postundanyapılmış kürksüz başlık'), kawuk قاقوق (*kavuk* 'kavuk'). (s.244)
2055. Galla: Masi مازي (*māzī* 'mazi'), francialuk فرانچلق (*franclık* 'françlık'). (s.245)
2056. Gallus: Choros خروس (*ħorōs* 'horoz'), mehmus مهموز (*mehmūz* 'mehmuz'). (s.245)

GA

2057. Gallina: Tauk طاوق (*tauġ tavuk* 'tavuk'). (s.245)
2058. Gallinarium: Giumeş كومهش (*kiimes*). (s.245)
2059. Gallina gliociens: Palacka پالاقچه (*palaçka* 'palaçka: yavru tavuk'). (s.245)

2060. Gallina indica: Hindi Tauk هندي طاوق (*hindī ṭauk ‘hindi, tavuk’*), Mysr tauk مصر تاوق (*mısır ṭauḳ ‘mısır tavuk’*). (s.245)
2061. Ganea: Kachbe chane قحبه خانه (*ḳahpe ḥāne ‘kahpe hane’*), babulluk, بابلق (*bābulluḳ ‘babuluk: genelev’*). (s.245)
2062. Garrire: Sajyklamak صايقلماق (*ṣayıḳlamaḳ ‘sayıklamak’*), jansamak ياكشماق (*yañsamaḳ ‘yañşamak: yerli yersiz konuşmak’*). (s.245)
2063. Garrulitas: Saiklamaklik صايقلماقلىق (*ṣayıḳlamaḳlık ‘sayıklamaklık’*). (s.245)
2064. Garrulus: Jansak ياكشاق (*yañşaq ‘yañşak: geveze’*), ğeveze جوزة (*ceveze ‘geveze’*), watwatia وطواطي (*vaṭvaṭi ‘vatvati’*), watwat وطواط (*vaṭvaṭ ‘vatvat’*). (s.245)

GU GE

2065. Gaudere: Sevinmek, سونمك (*sevinmek*). (s.246)
2066. Gaudium: Sevinmelik, سونمك (*sevinmelik*), ferh müferret فرج مسره (*ferc müserret*). (s.246)
2067. Gausape: Kiebe كبة (*kebe ‘kilim gibi yere serilen, hayvan örtüsü veya çoban kepeneği yapılan çok kalın keçe’*). (s.246)
2068. Gaza: Kienz kieng chazine sak sighan صقصغان خزينه كينچ (*kenz, kenç, ḥazine, saksagan ‘kenz, genç, hazine, saksagan’*), giengchane كنجخانه (*genç ḥāne ‘genç hane’*), giençbad كنجباد (*gençbād ‘gençbad’*). (s.246)
2069. Gehenna: Gehennem جهنم (*cehennem*), gehenneme جهنمه (*cehenneme*). (s.246)
2070. Gelare: Souklanmak صوقلنماق (*şouḳlanmaḳ ‘sağuklanmak’*), donmak طونماق (*ṭonmaḳ ‘donmak’*), buzlanmak بوزلنماق (*buzlanmaḳ ‘buzlanmak’*), fukden döndüm صوقد نطوكدم (*şouḳden ṭoñdüm ‘sağuktan dondum’*). (s.246)

GE

2071. Gelat: Don doner دوكر دوكر (*doñ döner ‘don, donar’*). (s.247)
2072. Gelu: Souklik صوقلق (*şouḳlık ‘soğukluk’*). (s.247)
2073. Gelatina: Puchti پختي (*puḫti ‘koyulaşmış, yarı katı duruma gelmiş sıvı’*). (s.247)
2074. Geminus: Iki katlu ايكي قاتلو (*iki ḳatlu ‘iki katlı’*). (s.247)

2075. Gemelli: İkiz ايکيز (*ikiz*), çift جفت (*cift*). (s.247)
2076. Geminorum aftrum: Ğewza جوزا (*cevzā 'ikizler burcu*), kuz قوز (*kuz 'kuz: güneş almayan yer'*). (s.247)
2077. Gemma: Ar. Ğiauher جوهر (*cevher*), Far. ghauher کوهر (*gevher 'cevher'*). (s.247)
2078. Gemmarius: Ğewahirġi جواهرجي (*cevāhirci 'cevahirci'*). (s.247)
2079. Gemmare de arboribus: Dumruklanmak تومرقلنمق (*tumruqlanmaq 'tumruklanmak'*), bagħ dumrugħi باغ طومرغي (*bağ tumruġı 'bağ tumuruġu'*). (s.247)
2080. Gemere: Ah etmek, nale etmek اه اتمك ناله اتمك (*ah etmek, nāle etmek 'nale etmek'*), inlemek يکلمک (*iñlemek 'inlemek'*), inlis اکلش (*iñliş 'inliş'*) & inildi اکلدي (*iñildi 'inilti'*), enin انين (*énin 'inin: inleme'*), teejffuf تأسف (*ta'assuf 'taasuf: üzülme'*), Ar. hesret حسرة (*ħasret 'hasret'*), hesretlemek حسرتلک (*ħasretlemek 'hasretlenmek'*). (s.247)
2081. Gena: Janak يکاق يکاق (*yañak yañak 'yanak'*); al janak ال يکاق (*al yañak 'al yanak'*). (s.248)
2082. Genius: Ğinn, جنّ (*cinn*). (s.248)
2083. Ingenium: Chulk, خلق (*ħulķ 'hulk: doğuştan olan huy, yaratılış'*), zerafet ظرافة (*zarāfet 'zarefet'*). (s.248)
2084. Ingeniosus: Zerif ظریف (*zarīf 'zarif'*), hünermend هنرمند (*hünermend 'hüner sahibi, hünerli, marifetli'*), zeki ذكي (*zekī 'zeki'*). (s.248)
2085. Generare: Doghurmak peidah etmek طوغرمق پيدا اتمک (*toġurmak peydā etmek 'doġurmak payda etmek'*), doghmak طوغمق (*toġmak 'doġmak'*). (s.248)
2086. Generatio: Doghu طوغو (*toġu 'doġu'*). (s.248)
2087. Genus: Ğins, جنس (*cins*). (s.248)
2088. Generatim, generaliter: Umumen عموما (*'umūma 'umuma'*) & umum üzre عموم اوزره (*'umūm üzre 'umum üzre'*). (s.248)
2089. Generatim emere: Giöturi ile almak كوتري ايله المق (*götürü ile almak 'götürü ile almak'*). (s.248)

2090. Genealogia: Ginŋijet جنسیت (*cinsiyet*). (s.249)
2091. Generosus: Jarar Mürüetlü, Kieremlü يارار مرؤتلو كرملو (*yarar muruvvetli keremli* 'yarar, mürüvvetli, keremli'). (s.249)
2092. Generositas: Jararlyk يارارلق (*yararlık* 'yararlık'). (s.249)
2093. Gens: Taife millet ملة طايفة (*tā'ife* 'taife', millet). (s.249)
2094. Gentilis: Kiafir كافر (*kāfir* 'kafir'), terfa ترسا (*tersā* 'tersa: Hıristiyan'), put perest بت برست (*putperest*). (s.249)
2095. Genu: Dis ديز (*dīz* 'diz'), dizbend ديز بند (*dīzbend* 'dizbend'). (s.249)
2096. Geographia: Ğiagraphbia چاغرافيه (*çoğrafya* 'coğrafya'), techtit ulbilad تخطيط البلاد (*teħtiṭ elbilād* 'tehdid elbilad: belde sınırı'), chatat ulbilad خطاط البلاد (*ħaṭṭaṭ elbilād* 'hattat elbilad: attat beldesi'). (s.249)
2097. Geometria: Hendeset, هندسة (*hendeset* 'geometri'). (s.250)
2098. Geometra: Muhendis, مهندس (*muhendis*). (s.250)
2099. Georgius divus: Cheder خضر (*ħızır* 'Hızır'). (s.250)
2100. Germanus: Nemçe نمچه (*Nemçe*), alaman الامان (*Alaman*). (s.250)
2101. Germania: Nemçe wilajeti نمچه ولايتي (*Nemçe Vilayeti*). (s.250)
2102. German: Filis fidan, فليس فيدان (*filiz, fidan*). (s.250)
2103. Gerere: Gieturmek كتورمك (*getürmek* 'getirmek'). (s.250)
2104. Aggerere: Ğem' etmek جمع اتمك (*cem' etmek* 'cem etmek'). (s.250)
2105. Agger: Bend بند (*bend* 'bent'). (s.250)
2106. Congerere: Dirmek ديرمك (*dirmek* 'dermek'). (s.250)
2107. Ingerere: Mudachylet مداخلة (*müdāħilet* 'müdahilet'), sokülmak سوقلمق (*şokulmak* 'sokulmak'). (s.250)
2108. Suggestere: Kyndirmek قندرمق (*kandırmak* 'kandırmak'), weswas وسواس (*vesvāş* 'şeytan'). (s.250)
2109. Digerere: Chos guwar خوش كوار (*ħoş guvār* 'hoş güvar: yutması ve sindirmesi kolay'). (s.250)

GL

2110. Gerræ: Meteris zembileri متر ز نيبليري (*meteris zenbileri*). (s.251)
2111. Gibbosus: Kambur bögri بكري قنبر (*kanbur, bögri 'kambur, böğrü'*). (s.251)
2112. Gibbus: Bögrilyk, بوكريك (*bögrilik 'dolandırıcı'*), kamburluk, قنبرلق (*kanburluk 'kamburluk'*), urkuç اوركچ (*urkuç 'ürkütücü'*). (s.251)
2113. Gigas: Dew دو (*dev*), diw ديو (*dīv 'dev'*). (s.251)
2114. Gingiva: Diś Eti ديس اتي (*dis eti*). (s.251)
2115. Ging ire: Kanghytmak قنغتمق (*kangıtmak 'kangıtmak'*). (s.251)
2116. Glaber: Sarih temis, تمیز صريح (*şarîh temîz 'sarih, temiz'*), pulsyz پولسز (*pulsuz*), taslak طاسلق (*taslak 'taslak'*). (s.251)
2117. Glacies: Dongh bus بوز طوك (*toñ bûz 'don, buz'*), buz chane بوز جان (*bûzhâne 'buzhane'*), bozlyk بوزلق (*bûzlık 'buzluk'*), jachdan يحدان (*yaḥdân 'yahdan'*), jach يخ (*yaḥ 'yah: buz'*), dan دان (*dân 'dan'*). (s.251)
2118. Glacialis: Boslü donlu بوزلو طوكلو (*bûzlu ṭonlu 'buzlu, donlu'*). (s.252)
2119. Gladius: Sémfir, śís, kylyg شمشير سيس قلع (*şémşîr şîş kılıç 'şimşir, şîş, kılıç'*), kylyg gieimek قلع كيمك (*kılıç giymek 'kılıç giymek'*), kuşanmak قوشانمق (*kuşanmak 'kuşanmak'*), muressy مرصع (*mureşşi 'müressi'*), kylygden gieciurmek قلجدن كچورمك (*kılıcdan geçürmek 'kılıçtan geçirmek'*). (s.252)
2120. Gladiorum politor: Kylyg aciği قلع اچيجي (*kılıç açıcı 'kılıç açıcı'*). (s.252)
2121. Glarea: Ćiakil چاقل (*çakıl 'çakıl'*), molos مولوس (*molos*). (s.252)
2122. Glans: Belut, pelid بلوط (*beluṭ 'belut: meşe'*), pelid (*pelit 'meşe ağacının meyvesi'*), šeb belut (*şeb belut*). (s.252)
2123. Gleba: Kiesek كسك (*kesek 'bel veya sabanın topraktan kaldırdığı iri sert toprak parçası'*). (s.252)
2124. Glis: Boiuk Sićian بيوك سچان (*büyük sıçan*). (s.252)
2125. Globus terrestris: Kiurei erz كره ارض (*küre arz 'kürey-i arz: yeryüzü, dünya'*). (s.253)
2126. Globus coelestis: Felek atés kiürefi فلك ائش كرسى (*felek ateş küresi*). (s.253)

2127. Globus bombardæ: Tufenk giulefî تيفنك كله سى (tüfenk gülesi), fundughi فنديوغى (finduği 'findığı'). (s.253)
2128. Globulus vestis: Dökme دوكمه (dökme), lemek, لمك (lemek). (s.253)
2129. Globulus: Juwalak يوالق (yuvalak 'yuvalak'). (s.253)
2130. Globulorum precatoriorum series: Tesbyh تسبيح (tesbîh 'tespih'), cewremek چورمك (çevremek). (s.253)
2131. Globus tormentarius: Giure كره (küire), kumbara قمبره (kumbara 'kumbara'), kumbaraği قمبرجى (kumbaracı 'kumbaracı').
2132. Glocitare: Kokoghdamak قوقوغمق (kokoğdamak 'kokogdamak'), kyragh dimek قراغ ديمك (kırağ dimek 'kırağ demek'), Ar. ghurab غراب (gurāb 'gurab: karga'). İt. Neab & neghyk etmek نعب & نغيق (neab & negik etmek). (s.253)
2133. Glomeare: Kywyrmak قورمق (kıvırmak 'kıvırmak'), iplik sarmak ايلك صرمق (iplik şarmak 'iplik sarmak'). (s.254)
2134. Glomus: Jumak يومق (yumak 'yumak'), top طوپ (top 'top'). (s.254)
2135. Gloria: Fechr فخر (fahır 'fahır: övünme, iftihar, gururlanma'). (s.254)
2136. Gloriosus: Sühretlü شهرتلى (şöhretlü 'şöhretli'), müfâchyr مفاخر (müfahır 'müfahır: kendini öven, övünen'). (s.254)
2137. Gloriari: Laf urmak ögiünmek giüwenmek لاف اورمق اوكنمك كونمك (lāf urmak 'laf vurmak', ögünmek 'öğünmek', güvenmek), juzmek يوزمك (yüzmek). (s.254)
2138. Gluten: Ciriş چريش (çiriş 'yapıştırıcı'), tutkal طوتقال (tutkal 'tutkal'), Ar. siras & isras اشراس & اشراس (şiras & işras), Far. siriş ستيش (siriş), balyk tutkali بالق طوتقالى (balık tutkalı 'balık tutkalı'), ün tutkali اون طوتقالى (un tutkalı 'un tutkalı'). (s.254)

GL GN GO

2139. Glutinare: Tutkallamak طوتقاللمق (tutkallamak 'tutkallamak'), çirişlemek چريشلمك (çirişlemek 'yapıştırmak'). (s.255)

2140. Agglutinare id: Japystürmak ياپىشتۇرماق (*yapıştırmak* ‘*yapıştırmak*’). (s.255)
2141. Glutire, deglutire: Jutmak يوتماق (*yutmak* ‘*yutmak*’), sünürmek سوکورماق (*sünürmek* ‘*sünürmek: yutkunmak*’). (s.255)
2142. Glycyrrhyza: Datli odun طاتلو اوودون (*tatlu odun* ‘*tatlı odun*’), bujan kiöki, بويان كوكي (*buyan köki* ‘*boya kökü*’), sus سوس (*süs* ‘*süs*’). (s.255)
2143. Gnarus: Bilen بلن (*bilen*), Ar. ârif wâkyf عارف و اقف (*arif, vakıf* ‘*arif, vakıf*’). (s.255)
2144. Ignarus: Bilmez بلمز (*bilmez*). (s.255)
2145. Gnomon: Ğedwel tachtaġi جدول تخته سي (*cedvel tahtası* ‘*cetvel tahtası*’). (s.255)
2146. Gobius: Kaja balyghi قيا بالغي (*kaya balığı* ‘*kaya balığı*’). (s.255)
2147. Gordiæi: Kurd كرد (*kürd* ‘*Kürt*’), akrad اكراد (*akrād* ‘*Kürtler*’). (s.255)
2148. Gossypium: Pembe, pembuk, pemuk پمبه پنبق پمق (*pembe panbuġ pamuġ* ‘*pembe pamuk*’), atmak اتمق (*atmak* ‘*atmak*’), hellag pembuk atiġi حلاج (*hallac* ‘*hallaç: pamuk veya yünü bu iş için yapılmış bir aletle, tokmak ve yay ile kabartan kimse, pembuk atici* ‘*pamuk atıcısı*’). (s.255)

GR

2149. Gracilis: Inġe انجه (*ince*), lyk, لك (-lik ‘*isimden isim yapan yapım eki*’). (s.256)
2150. Græcia: Rum روم (*rūm* ‘*Rum*’), urum (*Rum*). (s.256)
2151. Gradus: Aiak اياق (*ayak* ‘*ayak*’). (s.256)
2152. Gradus dignitatis: Ar. Dereġe Mertebe درجه مرتبه (*derece mertebe*). (s.256)
2153. Grador: Gitmek كتمك (*gitmek*). (s.256)
2154. Agredi: Suru etmek شروع (*şurū* ‘*kaynatılıp koyu hâle getirilmiş şerbe*’), El urmek ال اورمق (*el urmek* ‘*el urmak*’), japişmak ياپىشماق (*yapışmak* ‘*yapışmak*’). (s.256)
2155. Congredi. bkz. Convenire: Telaki تلاقى (*telāķi* ‘*telaki: buluşma, kavuşma*’) etmek. (s.256)
2156. Transgredi: Giećmek كچمك (*geçmek*). (s.256)

2157. Grallæ: Ajaklyk اياقلىق (*ayaklık* 'ayaklık'), ğianbazi جانبازي (*cānbāzī* 'canbazi'). (s.256)
2158. Gramen: Otlyk اولتلىق (*otlık* 'otluk'). (s.257)
2159. Grammatica: Nehw serf نحو صرف (*naḥv* 'nahv: dilbiligisi', *şarf* 'harcama, masraf etme'), tasrif تصريف (*taşrîf* 'çekim'). nehui نحوي (*naḥuī* 'gramer'), serraf صرّاف (*şarrāf* 'sarraf'). (s.257)
2160. Grandis: Buiuk بيوك (*büyük*). (s.257)
2161. Grandem fieri, crescere: Bujumek بيومك (*büyümek*), bujuklenmek بيوكلنمك (*büyüklenmek*), bujumis بيومش (*büyümüş*). (s.257)
2162. Grandis & generofus equus: Bedewi at بدوي ات (*bedevī at* 'bedevi at'). (s.257)
2163. Grando: Dolu doli دولو دولي (*dolu doli* 'dolu'). (s.257)
2164. Grandinat: Doli jaghar دولي يغر (*doli yağar* 'dolu yağar'). (s.257)
2165. Granarium: Boghdai machzeni بخدائي مخزني (*buğday mahzeni* 'buğday mahzeni'). (s.257)
2166. Granum frumenti: Boghdai danaḥi سي دانه بخدائي (*buğday danesi* 'buğday tanesi'). (s.258)
2167. Granum in libra: Arpa, ارپه (*arpa* 'arpa'), cekyrdek چكردك (*çekirdek*), kirat, قيراط (*kırat* 'kirat'). (s.258)
2168. Granum cordis nigrum i.e. peccatrum originale: Danei dil دانه دل (*dāne dil* 'tane-i dil'), hübbettül kelb حبه القلب (*hübbetül kelb* 'hübbetül kelb'). (s.258)
2169. Gratia: Hymaiet lütf حمايت لطف (*himāyet lutf* 'himayet lutf'). (s.258)
2170. Gratiarum agere: Sükr etmek شكر اتمك (*şükr etmek* 'şükür etmek'), allah razy olam ويرسون الله راضي اول (*allāh razı ola* 'Allah razı ola'), allah berekat werfun ويرسون الله بركات (*allāh berakāt versun* 'Allah bereket versin). (s.258)
2171. Gratiofus: Hymeiatgi latif حمايتجي لطيف (*himāyetçi laṭîf* 'hoş, nazik himaye'). (s.258)
2172. Gratiarum actio: Sükr شكر (*şükr* 'şükür'), sükran شكران (*şükrān* 'şükran'). (s.258)

2173. Gratus: Begienilmis mekbul بكنلمش مقبول (*begenilmiş maqbül 'beğenilmiş makbul'*), mekbulum dür, مقبولم در (*maqbūlumdür 'makbulumdur'*), eilyk bilur ايلك بلور (*éyilik bilür 'iyilik bilir'*), hakk sinas حق شناس (*ḥaqq şinās 'hak şinas: kiran, iyilik bilmeyen'*). (s.259)
2174. Ingratus: Namekbul, نا مقبول (*na maqbül 'na-makbul'*), tus etmek chajin توز اتمك (*tūz etmek ḥāyīn 'tuz etmek hayin'*), eilik bilmez ايلك بلمز (*éyilik bilmez 'iyilik bilmez'*). (s.259)
2175. Gratitude: Hakk sinaslyk, حق شناسلق (*ḥaqq şinashlık 'haktanırlık'*); eilyk bilmezlyk ايلك بلمزلك (*éyilik bilmezlik 'iyilik bilmezlik'*). (s.259)
2176. Gratia, pulchritudo: Güsellik husn كوزللق حسن (*güzellik ḥüsn 'güzellik, hüsn'*). (s.259)
2177. Gratia, beneficium: Ynajet minnet eilyk عناية مننت ايلك (*'inayet, minnet, éyilik 'inayet, minnet, iyilik'*). (s.259)
2178. Gratis: Rajiken ğiaba ailâk müft رایکان جابا ایلاق مفت (*rāyken cābā aylak müft 'raykan caba aylak müft'*), bila awzin بلا عوض (*bilā 'ivaz 'bila ivaz'*). (s.259)
2179. Gratis comedens: Müft chör مفت خور (*müft ḥör 'müft hor'*). (s.260)
2180. Gratulari: Giöz aidin ak dimek كوز ايدن اق ديمك (*göz aydın ak dimek 'gözün aydın ak demek'*), alkislamak القشلق (*alkışlamak 'alkışlamak'*). (s.260)
2181. Gratulatio: Ar. tahniije alkiş تهنييه القش (*tahniyye alkış 'tahniyye alkış'*). (s.260)
2182. Gravis: Aghyr اغر (*ağır 'kıymetli, değerli, gösterişli'*), aghyhir beha اغربها (*ağır behā 'kıymetli güzellik'*). (s.260)
2183. Gravidus: Giebe كبه (*gebe*), juklü يوكلو (*yüklü*), juklyk يوكلك (*yüklük*). (s.260)
2184. Gravitatis: Aghyrlık اغرلق (*ağırılık 'ağırılık'*). (s.260)
2185. Gravare, aggravare: Aghyrlamak اغرلمق (*ağırlamak 'ağırlamak'*). (s.260)
2186. Gremium: Kuĝiak Etek kojün قوین انك قوجاق (*kucak, etek, koyun 'kucak, etek, koyun'*). (s.260)
2187. Gressus: Adüm ادم (*adım*). (s.260)

2188. Grex: Surj Mandra سوري ماندره (*süri, mandra 'sürü, mandıra'*), Fars. giele كله (*gele 'gele'*). (s.261)
2189. Aggregare, congregare: Dirmek ديرمك (*dirmek*), ğemm etmek جمّ اتمك (*cemm etmek 'bir araya tolmak'*). (s.261)
2190. Disgregare, Segregare: Fasl fark etmek فصل فرق اتمك (*faşl fark etmek 'fasl fark etmek'*). (s.261)
2191. Grifeus: Kir قى (*kır 'kır'*), at ات (*at*). (s.261)
2192. Groffus: Yetişmez inĝir يتشمز انجير (*yetişmez incir 'yetişmez incir'*). (s.261)
2193. Grunnire: Şyryldamak شردلمق (*şırıldamak 'şırıldamak'*), fumurdamak صمردنمق (*şomurdamak 'somurdamak'*). (s.261)
2194. Grus: Turna طرنا (*turnā 'turna'*), Ar. ĝhurnuk غرنوق (*ĝurnūk 'gurnuk'*). (s.261)
2195. Gryllus: Ćirlak, ċirghyd, sarsar چرلاق چرغد صرصر (*çırlak, çirĝid, sarsar 'çırlak, çirĝid, sarsar'*), furfur (*sürsür 'şiddeti, soĝuk rüzgar'*). (s.261)
2196. Gryps, gryphus: Simurgh سيمرغ (*sīmurĝ 'simurg'*), sumurek, Ar. anka انقا (*'ankā 'anka'*). (s.261)

GU

2197. Gubernoto: Kayid فايد (*kayid 'kayit'*), zaptĝi ضبطچي (*zabiĝci 'zabitçi'*), zapt etmek, ضبط اتمك (*zapt etmek 'zapt etmek'*). (s.262)
2198. Gubernlum: Sijaset, zapt, zaptlyk سيست ضبط ضبطق (*siyāset 'siyaset', zabiĝ 'zabit', zabiĝlik 'zabitlik'*). (s.262)
2199. Gula: Boghas بوغاز (*boĝaz 'boĝaz'*), Fars. gielu (*gelū 'boĝaz'*), boghas hyzarleri بوغاز حصارلري (*boĝaz hişārları 'boĝaz hisarları'*). (s.262)
2200. Gulosus: Lezetlü لذتلو (*lezzetlü 'lezzetli'*). (s.262)
2201. Gummi: Ciam جام (*cām 'cam'*), semgh صمغ (*şamĝ 'bazı ağaçların kabuklarından sızdıktan sonra renksiz veya sarımtırak renkte katı bir madde halinialan camsı yapıştırıcı madde'*), semghalamak صمغلامق (*şamĝlamak 'samĝlamak: üzerine zank sürülmek, zank ile yapıştırılmak'*). (s.262)

2202. Gurges: Ćewrek چورك (čevrek ‘su çevirisi’), su ćewlegi صو چولكي (şu çevlegi ‘su çevleği’). (s.262)
2203. Gulist: Gierdab كرداب (girdāb ‘girdab’), Ar. derdur دردور (derdur ‘su çevrintisi, suyun döndüğü yer’). (s.263)
2204. Guftus: Ćiaşni چاسني (čāšnī ‘lezzet’), dad & dat داد طات (dād, řāt ‘tat’), dsewk, زوق (zevk ‘zevk’), dseuk usefa زوق اوصفا (zeuķ u şefā ‘zevk-i sefa’), dsewk ufefalerde giecynmek (zevki sefalarda geçinmek). (s.263)
2205. Guftare: Dadmak& datmak داتمق طتمق (dadmaķ, dařmaķ ‘tatmak’). (s.263)
2206. Prægustare: Ćiaşni almak چاسني المق (čāšnī almaķ ‘lezzet almak’), ćiaşnegir چاسني كير (čāşnīgir ‘saraylarda, büyük dâirelerde yemek işlerinden sorumlu olan ve yemeklerin tadına bakan kimse’), Fars. Ghriften كرفتن (giriften ‘tutmak’). (s.263)
2207. Gutturnium: İbrik ابريق (ibrīķ ‘ibrik’). (s.263)
2208. Gutta: Damla دامله (damla), katre قطره (kaşre ‘katre’). (s.263)
2209. Guttur: Chyrtlawuk, gierden خرطلاق كردن (ħırřlāvuķ, gerden ‘vücudun omuzlarla baş arasında kalan kısmı’), boghazlyk بوغازلق (boğazlık ‘boğazlık’). (s.264)
2210. Gymnasium: Medras, medrese, mekteb مدراس مدرسه مکتب (medrās, medrese, mekteb ‘medras, medrese, mektep’). (s.264)
2211. Gynæceum: Heram حرام (ħarām ‘haram’), chelwetgiah خلوة كاه (ħelvetgāh ‘helvatgah’). (s.264)
2212. Gynæceum: Elćik, tebaşir العيک تباشير (elćik, tebāşir ‘tebeşir’). (s.264)
2213. Gypsare: Tebeşirlemek تباشيرلمق (tebeşirlemek ‘tebeşirlemek’), fywalamak صوالمق (sivalamaķ ‘sivalamak’). (s.264)
2214. Gyros: Ćieure, Halka, Dönme چوره حلقه دونمه (čevre, ĥalka, dönme ‘čevre, halka, dönme’), dolaj, dolajende دولاي دولاينده (dolay, dolayanda), Fars. gierd, gierdun كرد كردون (gerd, gerdun ‘dönen, devreden’), gierdinde (gerdinde ‘devredende, dönende’). (s.264)

2115. Gyrate, circumagere, circumducere: Döndürmek, éieurmek دورمك چورمك
(*döndürmek, çevirmek*), dönmek, dönerek دونمك دونرك (*dönmek, dönerek*),
dolanmak دولانمق (*dolanmak 'dolanmak'*), dewran etmek دوران اتمك (*devrān
etmek 'devran etmek'*), dolaşmak دولاشق (*dolaşmak 'dolaşmak'*), éegzınmek
چگزینمك (*çegzinmek 'çekzinmek'*). (s.264)
2216. Gyratio: Dönyş دونش (*döniş 'dönüş'*). (s.265)

3. BÖLÜM

TÜRKÇE SÖZLÜK

A

1. Abad (< *Far. ābād*): اباد (*ābād* 'abad: bayındır, mamur), šen شين (*šīn* 'šen'), lik (*lik*), abadan ابادان (*ābādān* 'abadan: bayındır, mamur'), me'murlyk, abadanlık معمورلق ابادانلق (*ma'mūrliḳ* 'mamurluk', *ābādānliḳ* 'abadanlık: bayındırlık, māmurluk, ümran'). (s.234)
2. Abanos (< *Far. ābnūs*): ابنوس (*ābnūs* 'abnos: abanoz denilen sert, siyah ve dayanıklı ağaç'). (s.183)
3. Abdar (< *Far. āb* 'su' + *dār* 'sâhip olan'): أبادار (*ābdār* 'abdar: sulu'), ab آب (*āb* 'su'). (s.239)
4. Ačhlak (< *Ar. ahlāk*): اخلاق (*ahlāk* 'ahlak'), ylmî rijazet علم رياضت ('ilm riyāzat: 'ilm-i riyazat'). (s.428)
5. Ačlık, İstah (< *ET. aç* + *hik*, *Ar. iştihā*): اچلق اشتاه (*açlık* 'açlık', *iştāh* 'istekli arzulu'), İştahum wardur اشتاهم واردر (*iştāhim vardır* 'iştahım vardır'). (s.201)
6. Ačmak (< *ET. aç*-mak): اچماق (*açmak* 'açmak').
7. Ačmaz komak (< *ET. aç*-maz + *ET. kōd*-mak): اچماز قوماق (*açmaz komak* 'açmaz, komak'), ačmazlık اچمازلق (*açmazlık* 'açmazlık'). (s.174)
8. Ačiuç, Rušen (< *ET. aç*-mak, *Far. rüşen*): اچوق روشن (*açuk* 'açık', *rüşen* 'parlak, aydın, belli'). (s.129)
9. Ačmak (< *ET. aç*-mak): اچماق (*açmak* 'açmak'). (s.46)
10. Ada taušanġigi (< *ET. ataġ* + *ET. tavışġan-cık-ı*): ادا طوشانجی (*ada tavşancıġı* 'ada tavşancıġı'). (s.159)
11. Adem šeuġiġi (< *Ar. ādem* + *ET. sev-ici*): آدم سويجی (*ādem sevici* 'Adem sevici'). (s.30)
12. Adet (< *Ar. ādet*): عادت ('ādet 'adet'), idinmek ايدنمك (*édinmek* 'edinmek'), töre uzre اوزره توره (*töre üzre*). (s.141)

13. Adet (<Ar. 'ādet): عادت ('adet 'adet: herkes tarafından uyulan hal, olagelmış, alışılmış şey, usûl, görenek'), resm رسم (resm 'resim'), öğreniş اوكرنش (öğreniş 'öğreniş'), öğrenmek اوكرنمك (öğrenmek 'öğrenmek'), öğretmek اوكرتمك (öğretmek 'öğretmek'). (s.69)
14. Adüm (<ET. aţım/adım): ادم (adım). (s.260)
15. Aezā (< Ar. a'zā'): اعضا (a'zā' 'aza: vücudu meydana getiren parçalar, organlar'), Ar. yzw عضو ('uzvi 'uzvi: organlarla ilgili olan'), erab اراب (erāb 'erab: Arapça'yı düzgün konuşmak'). (s.65)
16. Aferin (<Far. āferīn): أفرين (āferīn 'aferin'). (s.194)
17. Ağ olmak (< ET. aç + ET. bol-mak): اچ اولمق (aç olmak 'aç olmak'), ağyk اچق (acığ 'acık'). (s.194)
18. Aga (<Moğ. aka 'ağabey'): اغا (aga 'ağa'), jakob aga اغب اقا (yakub ağa 'Yakup Ağa'). (s.20)
19. Agağ (<ET. yıgaç): اغاچ (ağaç 'ağaç'), elli agağ jedi اللي اغاچ يدي (elli ağaç yedi 'elli ağaç yedi'). (s.53)
20. Agağ Başı (<ET.yıgaç + ET. baş+ı): اغاچ باشي (ağaç başı 'ağaç başı'). (s.47)
21. Agağ giöwdeji (<ET. yıgaç+ ET. göğde-gevde+si) اغاچ گودسی (ağaç gövdesi 'ağaç gövdesi'). (s.55)
22. Agağ Kiöki (<ET. yıgaç + ET. kök+ü): اغاچ کوكي (ağaç köki 'ağaç kökü'). (s.55)
23. Agağler Etrafında Toprak Komak (<ET. yıgaç+lar+ı+n + Ar. eţrāf +ı+na + T. toprak +ET. kōd- 'koymak, bırakmak'-mak): اغاچلرين اطرافينه طيراق قومق (ağaçlar etrafına toprak komak 'ağaçların etrafına toprak koymak'). (s.55)
24. Agağleri aşlamak (<ET. yıgaç+lar+ı + ET. āş 'yama, eklenti, onarımı'-ı+la-mak): اغاچلري اصلمق (ağaçları aşlamak 'ağaçları aşlamak'). (s.55)
25. Agağleri Budamak (<ET. yıgaç+lar+ı + ET. büt- 'bacak, ağaç dalı'-a-mak): اغاچلري بودامق (ağaçları budamak 'ağaçları budamak'). (s.55)
26. Agağleri Soimak (<ET. yıgaç+lar+ı + ET. soy-'deri yüzmek'-mak): صويمق (ağaçları soymak 'ağaçları soymak'). (s.55)

27. Agağleri Syraie Komak (<ET. yıgaç+lar+ı+ Yun. sira+T.+ya +ET. kōd-
'koymak, bırakmak'-mak): اغاچلري صرايه قومق (ağaçları şıraya kōmak
'ağaçları sıraya koymak'). (s.54)
28. Aḡemi (<Ar. 'acem 'Arap ırkından olmayan'dan nispet eki' -ī): عجمي ('acemī
'acemi'), taflak تاسلاق (taslak 'taslak'). (s.83)
29. Aghız Tüfenki (< ET. ağız 'beslenme ve seslenme organı' +Far. tufeng+T.+i).
اغز تفنكي (ağız tüfenki 'ağız tüfengi'), zebthane زبطانه (zabtāne 'zabtane').
(s.337)
30. Aghri dindürmek (<ET. aḡrığ + ET. tin- '1. soluk almak, 2. dinmek, dinlenmek'-
dir-mek): اغري دكدرمك (aḡrı dindirmek), aghirtmak اغرتمق (aḡırtmak
'aḡırtmak'), baş aghyrtmak باش اغرتمق باش (baş aḡırtmak 'baş aḡırtmak'). (s.177)
31. Aghyr (ET. aḡır '1. hafif zıddı, 2. pahalı, değerli'): اغر (aḡır 'aḡır: kıymetli,
değerli, gösterişli'), aghyr beha اغربها (aḡır behā 'aḡır beha: kıymetli
güzellik'). (s.260)
32. Aghyrlamak (<ET. aḡır '1. hafif zıddı, 2. pahalı, değerli'+la-mak): اغرلمق
(aḡırlamak 'aḡırlamak'). (s.260)
33. Aghyrlık (<ET. aḡır '1. hafif zıddı, 2. pahalı, değerli'+lık): اغرلق (aḡırlık
'aḡırlık'). (s.260)
34. Aghyz tamburası (< ET. ağız 'beslenme ve seslenme organı' + Ar.
ṭanbūr+T.+sı). اغز طنبورہ سي (ağız ṭanbūrsı 'ağız tamburası'). (s.250)
35. Aḡı (<ET. açığ '1. acı tad, 2. ağrı, sancı'): احي (acı). (s.27)
36. Aḡı Sui (<ET. açığ '1. acı tad, 2. ağrı, sancı') + ET. suv): احي صو (acı şu 'acı
su'). (s.51)
37. Aḡilik (<ET. açığ '1. acı tad, 2. ağrı, sancı'+lık): احيلىك (acılık 'acılık'). (s.27)
38. Agłajis (<ET. ıḡla-'aḡlamak'-y-ış): اغلايش (aḡlayış 'aḡlayış'). (s.186)
39. Agłamak (<ET. ıḡla-'aḡlamak'-mak): اغلمق (aḡlamak 'aḡlamak'). (s.186)
40. Agri, agrilyk, sizy (<ET. aḡrı 'acı çekmek, hastalanmak', ET. aḡrı+lık, ET.
sız/cız 'yanma ve acıma sesi'): اغري اغريلق سزي (aḡrı 'aḡrı', aḡrılık 'aḡrılık',
sız), diş agri ديش اغري (diş aḡrı 'diş aḡrısı'). (s.176)

41. Ah etmek, nale etmek (<Onom. *ah* + *ET. ét-mek*, *Far. nāle* + *ET. ét-mek*): اتمك (ah etmek, nāle etmek), inlemek يكلمك (*iñlemek 'inlemek'*), inlis اكلش (*iñliş 'inliş'*) & inildi اكلدي (*iñildi 'inilti'*), enin انين (*inin 'inleme'*), teeşşuf تأسف (*ta'assuf 'taassuf: üzülme'*), Ar. hesret حسرة (*hasret 'hasret'*), Tr. hesretlemek حسرتlemek (*hasretlemek 'hasretlenmek'*). (s.247)
42. Ahd name (<Ar. '*ahd* 'söz verme, yemin' + *Far. nāme* 'yazılmış şey, mektup'): عهد نامه (*'ahd nāme 'tarafarla imzalanmış olan resmi kağıt'*). (s.108)
43. Aiak (<*ET. adak* 'ayak, bacak'): اياق (*ayak 'ayak'*). (s.256)
44. Aighyr (< *ET. adğır* 'erkek at'): ايغر (*ayğır 'aygır'*). (s.191)
45. Airi gairi (< *ET. adır-* 'ayırmaq'+*T.-Uk* + *Ar. gāyr*+*T.-i*): ايري غيري (*ayrı gayrı 'ayrı gayrı'*). (s.23)
46. Ajaklyk (< *ET. adak* 'ayak, bacak'+*lık*): ايակلق (*ayaklık 'ayaklık'*), ğianbazi جانبازي (*cānbāzi 'canbazı'*)
47. Ajartamak (< *ET. adart-* 'yoldan çıkarmak, tehlikeye atmak'-*mak*): ايرتامق (*ayartmaq 'ayartmak'*), azdurmak ازدرمق (*azdurmak 'azdırmak'*). (s.182)
48. Ak hyfar (<*ET. ak* + *Ar. hişār*): اق حصار (*ağ hişār 'ak hisar'*). (s.65)
49. Ak kiefal (<*ET. ak* + *Yun. kephali*): أق كفال (*ağ kefāl 'ak kefal'*). (s.21)
50. Akbak (<*ET. ak* + *ET. saç*): اقصاچ (*ağsaç 'aksaç'*), agarmak اغرمق (*ağarmak 'ağarmak'*), bozarmak بوزرمق (*bozarmak 'bozarmak'*). (s.106)
51. Akilane hareket (< *Ar. 'ākil* + *Far. -āne*, *Ar. hareket*): عقلانه حرکت (*'ākilāne hareket 'akılane hareket'*). (s.18)
52. Akile (*Ar. ākile*): آکله (*ākile 'üstünde belirlediği organı yavaş yavaş yiyip bitiren, yenirce denilen yara, kemirici ülser, kanser'*). (s.102)
53. Akin (< *ET. ak-ın*): ااقن (*ağın 'akın'*), ğerjan جریان (*ceryān 'ceryan'*). (s.224)
54. Aklik bejazlik (< *ET. ak+lık*, *Ar. beyāz+lık*): ااقلق بياضلك (*ağlık beyāzlık 'aklık, beyazlık'*). (s.21)
55. Aklik bejazlik (<*ET. ak+lık*, *Ar. beyāz-lık*): ااقلق بياضلك (*ağlık beyāzlık 'aklık, beyazlık'*). (s.21)

56. Akmak (< ET. ak- '(sıvı) cereyan etmek'-mak): اقمق (akmak 'akmak'). (s.223)
57. Aks (<Ar. 'aks): عكس ('aks 'aks: tersine çevirmek'). (s.142)
58. Akşam jeieğegi (<ET. aḥşam+ ET. yé -/ye-'yemek'-y-ecek): اخشام بيه جكي (aḥşam yiyecegi 'akşam yiyeceği'), taami نعامي (ta 'āmī 'taami: yemek'). (s.133)
59. Aksamak (<ET. aḡsa- 'topallamak'-mak): اقسماق (akşamak 'aksamak'). (s.130)
60. Akyndi (<ET. ak-t-n-ti): اقمدي (akındı 'akıntı'). (s.225)
61. Akytmak (<ET. ak-t-t-mak): اقمق (akıtmaq 'akıtmak'). (s.224)
62. Al (<ET. al): آل (āl 'al: kurnazlık, düzen, dalavere, '), hile حيله (hīle 'hile'), fen فن (fen). (s.86)
63. Alai (<Yun. alayi): آلاش (ālāy 'alay: kalabalık'), čiac چاچ (čāç 'çaç'), jighyn بيغن (yığın 'yığın'), jighmak بيغمق (yığmak 'yığmak'). (s.4)
64. Alai (<Yun. alayi): آلاي (ālāy 'alay: bir gösteride yer alan kalabalık, kortej'). (s.115)
65. Alailighilhe (<Yun. alayi+T.lik+le): آلايكله (ālāylikle 'alayilikle'). (s.4)
66. Aldaigi, iki yüzlü (<ET. al 'hile'+T.-da-t-ı, ET. eki/ekki + ET. üz/yüz '1. bir şeyin üzeri, yüzey'+lü): الداتجي ايكي يوزلو (aldatıcı, iki yüzlü), dolandüriği دولاندرجي (dolandırıcı), dolabği دولابجي (dolabçı 'dolapçı'). (s.200)
67. Aldamaklik (<ET. al 'hile'+da-mak+lük): الدماق (aldamaklık 'aldamaklık'), telbislik تلبيسلك (telbīslık 'telbislik: ayıbını, kusurunu gizleme'), Ar. Telbis تلبيس (telbīs 'telbis: ayıbı gizleme'), dolab دولاب (dolāb 'dolap'), Germ. Renk renk (renk), renk etmek رنك اتمك (renk etmek). (s.233)
68. Aldatmak (<ET. al 'hile'+ da-t-mak): الدتماق (aldatmaq 'aldatmak'), Mudara etmek مدارا اتمك (mudārā etmek 'mudara etmek'), dolandırmek دولاندرمق (dolandırmak 'dolandırmak'). (s.200)
69. Aldatmak, aldamak, dolandırmek (<ET. al 'hile'+da-t-mak, ET. al 'hile'+da-mak, ET. tolğa- 'döndürmek, dolamak, sarmak, acıdan kıvranmak'-dır-mak): الدتماق (aldatmaq, aldamak, dolandırmak 'aldatmak, aldanmak, dolandırmak'), gümrük resmini oğurlamak كمرک رسمني اوغرلمق (gümrük resmini uğurlamak 'gümrük resmini uğurlamak'). (s.233)

70. Aldatmaklı (<ET. al 'hile'+da-t-mak+lı): الدتمقلو (aldatmaklı 'aldatmaklı'), kalleş قلاش (kalleş 'kalleş'), lyk (-lık), kalleşlik (kalleşlik 'kalleşlik'). (s.98)
71. Alıtynde, ağız olmak (<ET. alt+ı+n+da, Ar. 'āciz, ET. bol-mak): التنده عاجز اولمق (altında 'āciz olmak 'altında aciz olmak'). (s.156)
72. Ali komak, Tutmak (< ET. al- 'tutmak, elde etmek, alt etmek, yenmek'-ı + ET. kod- mak, ET. tur- 'durmak'-It-mak). الي قومق طومتق (alı komak, tutmak 'alı komak, tutmak'), tutuşmak طوتشمق (tutuşmak 'tutuşmak'), خوش طومتق (hoş tutmak 'hoş tutmak'), معذور طومتق (ma'zūr tutmak 'mazur tutmak'), fözini خاطرنده سوزنی (sözünü 'sözünü'), hiç jere هیچ يره (hiç yere), chatyrinde tutmak خاطرنده طومتق (hātırında tutmak 'hatırında tutamak').(s.802)
73. Alimlu (<ET. al-ı-m+lı): الملو (alimlu 'alimlı'), syghymly صغملو (şığımlı 'şığımlı'), tez fehm تیز فهم (tīz fehm 'tez anlamak'). (s.107)
74. Alin (<ET. alin 'başın ön üst kısmı'): الن (alin), alin burtarmak الن بورتارمق (alin burtarmak 'surat asmak'), kas çiatmak قاش چاتماق (kaş çatmak 'kaş çatmak'). (s.236)
75. Alışturmak (<ET. al- 'almak, edinmek'-ı-ş-tur-mak): الشترمك (alışturmak 'alışturmak'), adetinden çıkarmak چقارمك عدتندن ('ādetinden çıkarmak 'adetinden çıkarmak'). (s.69)
76. Alkıslamak (<ET. alkı- 'alkıslamak, övmek'-ş+la-mak): القشلمق (alkıslamak 'alkıslamak'), bereket wirmek بركت ويرمك (bereket virmek 'bereket vermek'), alkış القش (alkış 'alkış'). (s.170)
77. Almak (<ET. al- 'tutmak, elde etmek, alt etmek, yenmek'-mak): المق (almak 'almak'), kabul قبول (kabul 'kabul'). (s.106)
78. Almak, dutmak (< ET. al- 'tutmak, elde etmek, alt etmek, yenmek'-mak, ET. tur- 'durmak'-It-mak): المق طومتق (almağ, tutmağ 'almak, tutmak'). (s.106)
79. Almak, dutmak (< ET. al- 'tutmak, elde etmek, alt etmek, yenmek'-mak, ET. tur- 'durmak'-It-mak): طومتق المق (almağ, tutmağ 'almak, tutmak'). (s.106)
80. Altaf hewa (< Ar. elṭaf + Ar. hevā > hevā) الطف هوا (eltaf hevā 'uçucu hava'). (s.15)

81. Altun Jusughi (< ET. *altūn* + ET. *yügsük* + ü): التون يوزكي (*altūn yüzügi* 'altun yüzüğü'). (s.46)
82. Altun Zenğirlü (< ET. *altun* + Far. *zencīr+lü*): التون زنجيلو (*altun zencīrlü* 'altun zincirli'). (s.62)
83. Altuni (< ET. *altun+i*): التوني (*altuni* 'altun renginde'). (s.76)
84. Amber (<Ar. 'anber): عنبر ('anber 'anber: *güzel koku*'), anber buj عنبر بوي ('anber buy 'anber buy: *anber kokusu*'). (s.28)
85. Amm (< ET. *am* 'kadın cinsel organı'): ام (*am* 'kadın cinsel organı'), farḡ فرج (*farḡ* 'dişilik organı'), Far. kiüss كس (*kis*). (s.159)
86. An jeri (< Ar. *ān* + ET. *yér* 'yeryüzü, dünya, zemin'+i): ان يري (*an yeri*), onak اوينق (*oynak* 'oynak'). (s.64)
87. Ana (< ET. *ana*): انه (*ana* 'anne'), Boiuk ana بيوك انه (*büyük ana*). (s.78)
88. Anachtar (<Yun. *anikhtari*): انختار (*anahtar* 'anahtar'), miftah مفتاح (*miftāh* 'miftah: *kilidleri açan anahtar*'). (s.130)
89. Animum alicusjus expifcari (< ET. *çatır+ı+nı* + ET. *sor-mak*): جاطرني صرمق (*çatırını şormak* 'çadırını sormak'). (s.41)
90. Araba (<Ar. 'araba): عربه ('araba 'araba'). (s.112)
91. Araba je atleri koşmak (<Ar. 'araba+ya +ET. *at+lar+ı* + ET. *koş-* 'karşılıklı veya beraber konmak, eşleşmek'-Iş-mak): عربه يه اتلري قوشمق (*'arabaya atları koşmak* 'arabaya atları koşmak'). (s.162)
92. Arabaḡı (< Ar. 'araba+T.-cı): عربه جي ('arabacı 'arabacı'). (s.112)
93. Arabagi (< Ar. 'araba+T.+cı): عربته جي ('arabacı 'arabacı'), arabagi pascha پشا عربته جي ('arabacı paşa 'arabacı paşa'). (s.75)
94. Arabenün Kutbi (< Ar. 'araba+T. nin + Ar. *kuṭb+T. i*): عربه نك قطبي ('arabanın *kuṭbī* 'arabanın merkezi'). (s.79)
95. Arabin jaghi (< Ar. 'araba+T. nin + ET. *yağ* 'hayvansal yağ veya süt yağı'+ i) عربن ياغي ('arabın yağı 'arabın yağı'), iç jaghi ايچ ياغي (*iç yağı* 'iç yağı'). (s.79)

96. Aramak (< ET. ara-mak): (s.6)
97. Arg (< ET. ar-/yar- 'yarmak, kanal açmak'-Uk): ارغ (ārġ 'ark, tarım alanlarını, tarla ve bostanları sulamak için açılan su yolu, kanal), boghas بوغاز (boğaz 'boğaz'), uluk اولق (uluk 'uluk'). (s.102)
98. Ari, afif, safi (< ET. arı 'temiz', Ar. 'afif, Ar. şāfi): آري عفيف صفي (arī 'arı: saf', 'afif 'iffetli, ırz ve namusu sağlam', şāfi 'safî: temiz, halis, saf'). (s.114)
99. Aria ghiriği (< ET. ara + ET. kir-ici): اريه كيريحي (araya girici). (s.53)
100. Arnaut (<Yun. arvanítis) ارنوط (arnavut 'Arnavut'). (s.21)
101. Arpa (< ET. arpa): اريپه (arpa), cekyrdek چكردك (çekirdek), kirat قيراط (kırat 'kırat'). (s.258)
102. Arpa fúi (<ET. arpa + ET. suv+y+u): اريپه صويي (arpa şuyı 'arpa suyu'). (s.120)
103. Arpa Suji (<ET. arpa + ET. suv+y+u): اريپه صيبي (arpa şuyı 'arpa suyu'). (s.51)
104. Artmak, Boiumak (< ET. art-mak, ET. bedü-mek): ارتمق بيومق (artmak, büyümek 'artmak, büyümek'). (s.151)
105. Artmaklyk (< ET. art-mak+lík) ارتمقلىق (artmaklık 'artmaklık'). (s.49)
106. Artmaklyk (< ET. art-mak+lík): ارتمقلىق (artmaklık 'artmaklık'), ziyade زياده (ziyāde 'ziyade'). (s.151)
107. Aru (< ET. arı 'malum böcek') أرو (aru 'arı'), nahl نحل (nahl 'nahl: bağlayan, düzenleyen'). (s.47)
108. Aru jeri (< ET. arı 'malum böcek' + ET. yér+i): آري يرو (aru yeri 'arı yeri'), kowan قوان (kovan 'kovan'). (s.27)
109. Aru yeri (<ET. aru + ET. yér 'yeryüzü, dünya, zemin'+i): آرو يري (aru yeri 'arı yeri'). (s.47)
110. Arz (<Ar. 'arż): عرض ('arż 'arz'), kaldürmek قالدرماق (kaldırmaq 'kaldırmak'), sabr etmek صبر اتمك (şabr etmek 'sabır etmek'), nekl نقل (naql 'nakl') etmek, kowcı قوجي (kowcu 'kovcu'), kovlayıcı قولايحي (kovlayıcı 'koyalayıcı'), ferik olmak فرق اولمق (fark olmak 'fark olmak'), anlatmak انلتمق (anlatmak 'anlatmak'), chaber vermek خبر ويرمك (haber vermek 'haber vermek'), tekrar geturmek تکرار كتورمك (tekrār getürmek 'tekrar getirmek'). (s.211)

111. Aş Chane, Mutbach (< ET. aş + Far. ḥāne ‘yer, ev’, Ar. maṭbah ‘yemek pişirilen yer’ > muṭbah > muṭbak): اش خانه مطبخ (aş ḥāne, muṭbah ‘aş hane, mutbak’). (s.157)
112. Aşagha duşmek (< ET. aşak ‘dağ eteği; alt, aşığ’+a + ET. tüş-mek): اشغه دوشمك (aşagha düşmek ‘aşığı düşmek’). (s.95)
113. Aśaha (< ET. aşak ‘dağ eteği; alt, aşığ’+a). Aśaha اشاغه (aşagha ‘aşığı’), alt, altında الت التنده (alt, altında). (s.303)
114. Aśaha (< ET. aşak ‘dağ eteği; alt, aşığ’+a): Aśaha اشاغه (aşagha ‘aşığı’), alt, altında الت التنده (alt, altında). (s. 303)
115. Aśaha (< ET. aşak ‘dağ eteği; alt, aşığ’+a): Aśaha اشاغه (aşagha ‘aşığı’), alt, altında الت التنده (alt, altında). (s303)
116. Aśaha (< ET. aşak ‘dağ eteği; alt, aşığ’+a): اشاغه (aşagha ‘aşığı’), alt, altında الت التنده (alt, altında) (s.18)
117. Aşğı (< ET. aş+T.-çı): اشچی (aşçı), aş اش (aş), aş aşmak اش اشق (aş, aşmak ‘aşmak’). (s.144)
118. Aşık (< Ar. ‘āşık): عاشق (‘āşık ‘aşık’). (s.30)
119. Aşk divanelyki (Ar. ‘işk + Far. divāne+T.+lik+i): عشق ديوانهليكي (‘aşk dīvāneliki ‘aşk divaneliği’). (s.30)
120. Aşmak (< ET. aş- ‘geçmek’-mak): اصمق (aşmak ‘asmak’). (s.49)
121. Aftarlamak (< Far. āster–ester+ T.+la-mak): استرلمق (astarlamak ‘astarlamak’), oghurlamak اوغرلمق (uğurlamak ‘uğurlamak’). (s.181)
122. Afıl, febeb, yllet (Ar. aşl + Ar. sebeb, Ar. ‘illet): اصل سبب باعث (aşıl, sebeb, ‘illet’, ‘asıl, sebeb, illet’), senün jüzünden سنونك يوزكدن (senüñ yüzünden ‘senin yüzünden’). (s.116)
123. At (< ET. at): ات (at), Far. asp اسپر (aspr ‘at’). (s.95)
124. At uftune ghitmek, at ileh warmak (< ET. at + ET. üz/yüz ‘bir şeyin önü veya üstü, satih’+tA+n+de + ET. kīt-mek, ET. at + ET. birle +ET. bar-mak): ات ايله وارمق اوسينه كتمك (at ile varmak, at üstüne gitmek ‘at ile gitmek, at üstüne gitmek’), binmek بنمك (binmek). (s.190)

125. At, Aşpr (< ET. at, Far. isper): اسپت ات (at, isper 'mızrak'), barghir بارگیر (bārgīr 'yük tutan', begir), jedek يدك (yedik), ciapkun چاپقون (çapkūn 'çapkın'), koduk فدوق (koduk 'koduk'), tai طاي (tāy 'tay'), ciaprack چاپرق (çaprak 'çaprak'), begir, binek بنك (bergir, binek), şeremetlü شرمتملو (şeremetlü 'şeremetli'), küheilen كهيلان (kehīlan 'kehilan'), (s.191)
126. Ateş Isfilyki (<Far. āteş + ET. isig+lik+i): اتش اسلكي (ateş issiliki 'ateş sıcaklığı'). (s.14)
127. Ateşlyk (<Far. āteş +T. +lik): اتشلك (ateşlik), saç ساچ (saç), korlyk قورلق (korluk 'korluk'). (s.225)
128. Atli (< ET. at+lu): اتلو (atli 'atlı'), atlu racht اتلو رخت (atlu raht 'at takımı'). (s.95)
129. Atlu şipa (< ET. at+lu +ET. şip+a): اتلو سپاه (atlu şipa 'atlı şipa'). (s.190)
130. Atlü (< ET. at+lu): اتلو (atlu 'atlı'), süwar سوار (süvār 'bir binek hayvanına, özellikle ata binmiş kimse'). (s.190)
131. Atr (<Ar. 'itr): عتر ('itr 'itr: aroma'). (s.63)
132. Attār (<Ar. 'itr 'güzel koku'dan 'attār): عطار ('attār 'aktar'), eġza satıġi صاتيحي عجزا (eczā şatıcı 'ecza satıcı').
133. Au kuşi (<? au + ET. kuş+u): او قوش (au kuşu 'au kuşu'). (s.73)
134. Aywa (< Far. ābī/ābiyā '1. sulu, 2. ayv'): ايوا (ayva). (s.163)
135. Azaltmak (< ET. az-al-t-mak): ازلتماق (azaltmak 'azaltmak'). (s.174)
136. Azgun (< ET. az-gIn): ازغون (azgun 'azgın'), azgun olmak (azgın olmak), joldan çıkmak يولدن چىقماق (yoldan çıkmak 'yoldan çıkmak'). (s.168)
137. Azu (< ET. azıġ 'köpek dişi, yırtıcı hayvan dişi') أزو (azu 'azı dişi'). (s.167)

B

138. Ba'z, Kimesne (<Ar. ba 'z'dan + Far. izâfet kesresi -î = ba 'z-ı, ET. kim erse + ne 'soru zamiri'): بعض كمنسه (ba 'z 'bazı: birtakım, bir kısım', kimse ne), kimşe كمنسه (kimse), kimşe كمنسه (kimse 'kim olduğu belirtilmeyen'), bir kimşe بر كمنسه (bir kimse), hiçbir kimşe هيچ بر كمنسه (hiçbir kimse). (s.25)

139. Bāa vai (< ? ba, Far. 'vāy esef veya acı belirten ünlem'): واي با (ba, vāy 'vay'). (s.186)
140. Bab (<Ar. bāb): باب (bāb 'kapı'), kutra قورته (kutra 'kutra: küpe'), kapu قپو (kapu 'kapı'), Jüddet سدة (süddet 'kapı'), etebet عتبة ('atebet 'atabet: eşik'), ğenab جناب (cenāb 'dilimizde saygı sözü olarak Farsça ve Türkçe kurala göre yapılan tamlamalarda kullanılır'). (s.74)
141. Babakuri (< ? babakuri): بابا قري (babakuri 'babakuri: akik'). (s.5)
142. Babune (< Far. bābune): بابونه (bābune 'babune: papatya çiçeği'). (s.121)
143. Bachśiś, piškeś (< Far. bahşiden 'bağışlamak'tan bahşiş, Far. pēş-keş): بخشش بخشش (bahşiş 'başış', piškeş 'peşkeş'). (s.179)
144. Badanamak, jywalamak (<Ar biṭāna+T.+mak, ET. suv 'su'+A-la-mak): صوالمق بادنمق (badanamak, şivalamak 'badanamak, sıvalamak'). (s.22)
145. Badem (<Far. bādām): بادم (bādem 'badem'). (s.34)
146. Badem Agaĝhi (<Far. bādām + ET. yıĝaç+ı): بادم اغاجي (bādem ağacı 'badem ağacı'). (s.34)
147. Baghişlamak (<Far. bahş 'ihsan, hediye'+la-mak): بغشلمق (bağışlamak 'bağışlamak'), wirmek ويرمك (virmek 'vermek'), giunahden giećmek كچمك گناهان گذر (günāhdan geçmek 'günahtan geçmek'), afw etmek اتمك عفو (āf etmek 'af etmek'). (s.179)
148. Baghyrdak (< ET. baĝırdak "kadın elbisesinin üst kısmı"): باغرداق (bağırdak 'bağırdak'). (s.158)
149. Baĝik (< ET. bacık): باجق (bacık 'bacık'). (s.122)
150. Baglamak (<ET. baĝ +la-mak): بغلمق (baglamak 'bağlamak'). (s.347) (s.25)
151. Baglamak, bendletmek (< ET. baĝ+la-mak, Far. besten 'bağlamak'tan bend+T. +le-mek): بنداتمك بغلمق (bağlamak 'bağlamak', bendletmek), çiftlamak چفتلمق (çiflemek 'çiflemek'). (s.144)
152. Bahhuri ejam (<Ar. bāhūr+ T.+i + Ar. yevm 'gün'ün çoĝul şekli): باحوري ايام (bāhūri eyyām 'bahuri eyyam: sıcak günler'). (s.104)

153. Baikuş, Sićian Kuş (< *ET. bay* ‘zengin’+*ET. kuş*, *ET. sıçğan* +*ET. kuş*): بقوش
سچان قوش (*baykuş*, *sıçan kuş* ‘*bakuş*, *sıçan*, *kuş*’), ögiü kuşı اوکي قوش (*ögi kuşı*
‘*ögi kuşu*’). (s.93)
154. Bailís (< *ET. mayıl* ‘gevşemek, uyuşmak’-ı): بايلىش (*bayılış*). (s.41)
155. Bailmak (< *ET. mayıl* ‘gevşemek, uyuşmak’-mak): بايلمق (*bayılmaq* ‘*bayılmak*’).
(s.41)
156. Bairam (< *ET. badrām* ‘sevinç, neşe’): بيرام (*bayram*). (s.210)
157. Bajigi (<*ET. mayıl* ‘gevşemek, uyuşmak’+*T-ı-cı*): بايجي (*bayıcı*). (s.204)
158. Bajir, tepe, daghġik (< *Ar bā’ir*’, *ET. tepe/töpü* ‘dağ veya başın üstü’, *ET.*
tag+cı+k): باير تپه طاغجق (*bayır*, *tepe*, *dağcık* ‘*bayır*, *tepe*, *dağcık*’). (s.135)
159. Bakem (<*Ar. baqqam* < *Far. bekem* ‘boya ağacı’): بقم (*baķem* ‘*bakem*: *boya*
ağacı’). (s.93)
160. Bakir (< *ET. bakır*): باقر (*bakır* ‘*bakır*’), bakirġi باقرجي (*bakırcı* ‘*bakırcı*’).
(s.160)
161. Bakla (<*Ar. bākilā*): بقله (*baķla* ‘*bakla*’).
162. Bal mumi (< *ET. bal* + *Far. mūm*+*T.+u*): با ممي (*bāl mumı* ‘*bal mumu*’),
müsemmelemek مشمعلمك (*müşemmelemek* ‘*güneş ışınlarıyla aydınlatmak*’).
(s.119)
163. Balaban (< *Far. pahlavān* ‘yiğit, kahraman’): بلابان (*bālabān* ‘*iri*, *büyük*,
cüsseli’). (s.94)
164. Balciklü Su (< *ET. balçık* ‘çamur’+*ET. suv*): بالچقلو صو (*balçıklu şu* ‘*balçıklı*
su’). (s.50)
165. Baldıran (<*ET. baltır* ‘bitki gövdesi, sap’ sözcüğünden+*gAn*): بالدران (*bāldırān*
‘*baldıran*’). (s.125)
166. Balta (< *ET. baltu*): بالته (*balta*), Naġiak نحق (*nacaķ* ‘*naçak*: *eyer baltası*’), kieşer
کسر (*keser*). (s.66)
167. Balykġin (< *ET. balık*+ *ET. çin* ‘kuş’) بالقچين (*balıķçin* ‘*balıķçin*’), Farsi. butimar
بوتمار (*būtimār* ‘*deniz kuşu*’), mahi chor ماهي خور (*māhi ħōr* ‘*mahi hor*: *kötü*

- balık*'), balykġil (*balıkçıl*), Zülf زلف (*zülf 'ana yurdu Güney Amerika olan tırmanıcı süs bitkisi'*). (s.58)
168. Bana bir eju rengi itti (< *ET. man+a + ET. bir + ET. edgü + Far. reng+T.+i + ET.ét-ti*): بكا بر ايو رنگ اتدي (*bana bir eyü reng étti 'bana bir iyi renk etti'*). (s.177)
169. Bank, Ciāw (< *İt. banca, ET. çav 'yüksek ses'*): چاو بانک (*bank, çav*). (s.128)
170. Baraber (< *Far. ber-ā-ber*): بارابر (*berāber 'beraber'*), benzer بکزر (*beñzer 'benzer'*). (s.12)
171. Barak kiopek (< *ET. barak + ET. köp 'çok, kalabalık'+Ak*): برق کویک (*barak köpek 'barak köpek: bir tür köpek cinsi'*), zagar زغر (*zagar 'zağar'*), kejis kiopek کیس کویک (*keyis köpek 'keyis köpek'*). (s.105)
172. Barāt (< *Ar. berāt*): برات (*berāt 'berat'*), azadi ازادي (*azādī 'azadi'*). (s.174)
173. Bargiah, dergiah, der (< *Far. bār 'müsâade' + yer bildiren -gāh, Far. der 'kapı'+ yer bildiren -gāh, Far. der*): بارگاه درگاه (*bārgah, dergāh, der 'bargah, dergah, der'*), serai bkz. seraglio سراي (*saray*). (s.74)
174. Baś (< *ET. baş*): باش (*baş*), Ar. rees راس (*re's 'baş'*), Fars. ser سر (*ser 'baş'*), ser apa سراپا (*serāpā 'serapa: baştan ayağa kadar, baştan başa'*). (s.107)
175. Baś diś (< *ET. baş + ET. tīş*): باش دیش (*baş diş*). (s.167)
176. Baś komak, urmak (< *ET. baş + ET. kōd- 'koymak, bırakmak'-mak, ET. ūr-mak*): باش قومق اورمق (*baş komak, urmak 'baş komak, urmak'*), virmek ویرمک (*virme 'vermek'*), başden çıkmaq باشدن چقمق (*başdan çıkmaq 'baştan çıkmaq'*), başden başa باشه باشدن (*başdan başa 'baştan başa'*), başum içiün باشم ایچون (*başım için 'başım için'*), başum üzre اوزره باشم (*başım üzre*), jil başi جیل باشی (*jil başı 'yıl başı'*), el başe urmak ال باشه اورمق (*el başe urmak 'el başa urmak'*). (s.108)
177. Basar irtesi (< *Far. bāzār +ET. érte+si*): بازار ارتسی (*bāzār irtesi 'pazar ertesi'*). (s.171)
178. Başiret uzre olmak (< *Ar. başiret +ET. üz+re + ET. bol-mak*): بصرت اوزره اولمق (*başiret üzre olmak 'basiret üzre olmak'*), mukajied olmak مقید (*mukajied olmak 'mukajied olmak'*). (s.70)

179. Başka varmak (<ET. baş+ka + ET. bar-mak): باشقه وارمق (*başqa varmaq* 'başqa varmak'). (s.117)
180. Basmak (< ET. bas-mak): بصمق (*başmaq* 'basmak'), čeinamak چینمق (*çiynelemek* 'çiğnemek'). (s.100)
181. Bastı (< ET. bas-tı). (s.58)
182. Baş Barmak (< ET. baş + ET. barmak): باش پرمق (*baş parmaq* 'baş parmak'). (s.172)
183. Baş cianaghi (< ET. baş + Ar. cenāḥ+ T.-ı): باش جناغي (*baş cenāḡi* 'baş cenaḡı'), kefa giemugi قفا كمكي (*kaḡā kemügi* 'kaḡā kemüḡi'). (s.147)
184. Baş kaldurmak (< ET. baş + ET. kalı- 'kalkmak, sıçramak'-tur-mak): باش قالدرمىق (*baş kaldurmaq* 'baş kaldırmak'), eksiklemek اكسكلمك (*eksiklemek*). (s.198)
185. Bazar giünü (<Far. bāzār + ET. kün+ü): بازار كوني (*bāzār günü* 'pazar günü'), Fars. jekşembe يکشنبه (*yekşembe* 'pazar'). (s.171)
186. Bedewi at (<Ar. bedvī + ET. at): بدوي ات (*bedevī at* 'bedevi at'). (s.257)
187. Beg (< ET. beg) بك (*beg* 'bey'). (s.84)
188. Beg Zade (< ET. beg + Far. -zāde 'doğmuş'): بك زاده (*beg zāde* 'bey, zade'), mirzad ميرزاد (*mīrzād* 'mirzad: bey oğlu'). (s.83)
189. Begienilmemek (< TT. beğen-i-l-me-mek): بكنلمك (*begenilmemek* 'beğenilmemek'). (s.174)
190. Begienilmis mekbul (< TT. beğen-i-l-miş, Ar. maḡbūl): بكنلمش مقبول (*begenilmiş maḡbūl* 'beğenilmiş makbul'), mekbulumdür مقبولم در (*maḡbūlümdür* 'makbulumdür'), eilyk bilir ايلىك بلور (*iyilik bilir*), hakk sinas حق شناس (*ḡaḡḡ şinas* 'hakk şinas: hak kıran, iyilik bilmeyen'). (s.259)
191. Begienmek (< TT. beğen-mek) بكنمك (*begenmek* 'beğenmek'), dür در (*dür*). (s.49)
192. Behr (<Ar. baḡr): بحر (*baḡr* 'bahr: deniz'), Denghiş دنگيز (*deñiz* 'deniz'). (s.12)
193. Behremend olmak (<Far. behre + Far. mend, ET. bol-mak): بهره مند اولمق (*behremend olmaq* 'behremend olmak: kısmetli, nasipli olmak'), nāsiblü نصبلو (*naşiblü* 'nasipli'), berchordar برخوردار (*berḡurdar* 'berhudar: tuttuḡu

- işten semere gören, feyizlenen, mesut*'), yemek yemek يَمَك يَمَك (*yemek yemek*). (s.237)
194. Beias (< *Ar. beyāz*): بياض (*beyāz 'beyaz'*), ak اق (*aḳ 'ak'*). (s.21)
195. Beias (< *Ar. beyāz*): بياض (*beyāz 'beyaz'*), ak اق (*aḳ 'ak'*). (s.21)
196. Beias olmak (< *Ar. beyāz + ET. bol-mak*): بياض اولمق (*beyāz olmaḳ 'beyaz olmak'*).
197. Beiaşlemek (< *Ar. beyāz + T. -la-mak*): بياضلمك (*beyāzlamak 'beyazlamak'*). (s.22)
198. Beit (< *Ar. beyt*): بيت (*beyt 'beyit'*), Eu او (*ev*), Chane خانه (*ḥāne hane*). (s.10)
199. Bejaz Jeşim (< *Ar. beyāz + Ar. yeşm*): بياض يشم (*beyāz yeşim 'beyaz yeşim'*). (s.21)
200. Beklemek (< *ET. bekle-mek*): بكمك (*beklemek*). (s.156)
201. Beklemek (< *ET. bekle-mek*): بكمك (*beklemek*), chyfz etmek حفظ (*ḥifz etmek 'ḥifz etmek'*), şaklamak صقلمق (*şaklamak 'saklamak'*). (s.162)
202. Bekri (< *Far. bakrūy/bakrawī 'alkolik'*): بكري (*bekrī 'bekri: ayyaş'*), mestlik مستلق (*mestlik 'içkiye düşkün olma durumu, ayyaşlık'*), bekrilik بكريك (*bekrīlik 'bekrīlik: içkiye düşkün olma durumu, ayyaşlık'*), serchoşlık سرخوشلق (*serḥōşluk 'sarhoşluk'*), eskier olmak اسكر اولمق (*asker olmaḳ 'asker olmak'*). (s.184)
203. Bellemek (< *ET. belgülig+le-mek*): بللمك (*bellemek*), kazmak قزmq (*ḳazmaq 'kazmak'*). (s.225)
204. Belsan jaghi (< *İng. balsam 'pelesenk ağacı, bu ağaçtan elde edilen kokulu merhem'* + *ET. yag*): بلسان ياغي (*balsān yağı 'balsam yağı'*), belasan (*pelesenk ağacı, bu ağaçtan elde edilen kokulu merhem*). (s.82)
205. Belut (*Ar. bellūt*): بلوط (*beluṭ 'meşe'*), pelid (*pelid 'meşe ağacının meyvesi'*). (s.252)
206. Ben (< *ET. men*): بن (*ben 'birinci tekil kişi zamiri'*). (s.186)
207. Bend (< *Far. bend*): بند (*bend 'bent'*).

208. Bend (< *Far. bend*): بند (*bend* 'bent'). (s.250)
209. Bengzetmek (< *ET. meñiz* 'görünüş'-A-t-mek): بنزتمك (*benzetmek*). (s.138)
210. Benna (< *Ar. bennā*): بَنَّا (*bennā* 'benna: bina yapan kimse, mimar, kalfa'), dülgerbaşı دولكرباشي (*dülger başı* 'yapıların kapı, pencere dışındaki kaba tahta ve ağaç işlerini yapan usta'). (s.57)
211. Benz, Jus, paiker (< *ET. mengiz* > *beniz*, *ET. üz/yüz* '1. bir şeyin üzeri, satıh, yüzey, 2. Çehre', *Far. peyker*): بېكر يوز بکز (*beñz* 'benz: yüz', yüz, paiker 'yüz'), juz sürmek يوز سورمك (*yüz sürmek* 'yüz sürmek'), tutmak طتمق (*tutmaq* 'tutmak'), giülmek كلمك (*gülmek*). (s.198)
212. Beraber, Benfer Etmek (< *Far. ber-ā-ber*, *ET. meñiz* 'görünüş'-A-r + *ET. ét-mek*): برابر بکزاتمك (*berāber*, *beñzer etmek* 'beraber, benzer etmek'), müsavi مساوی (*müsavī* 'eşit'), y'tidal اعتدال (*i'tidāl* 'itidal: ölçülülük'). (s.12)
213. Beraberlik (< *Far. ber-ā-ber*+T.+lik): برابرلك (*berāberlik* 'beraberlik'), benzerlik بکزلك (*beñzerlik* 'benzerlik'). (s.12)
214. Berber vilajeti (< *İt. barbiere* + *Ar. vilāyet*'in çoğul eki -āt almış şekli vilāyāt): بربر ویلايتي (*berber vilāyeti* 'berber vilayeti'). (s.83)
215. Berchordarlyk (< *Far. berhürdār*+ T.+lik): برخوردارلق (*berhürdārlik* 'berhudarlık'). (s.237)
216. Berk (< *ET. berk*): برك (*berk* 'sağlam, kuvvetli'), berk etmek برك اتمك (*berk etmek* 'sağlam etmek'), şimşek şakdi شمشك شاكدي (*şimşek şakdı* 'şimşek şaktı'). (s.240)
217. Berk, pek, kewi, Durmiş (< *ET. bek/berk* 'güçlü, muhkem, sağlam'pek 'bek sert, sağlam, katı, korunaklı', *Ar. kavī*, *ET. tur-muş*): برك پك قوي طورمش (*berk, pek, kavī* 'kavi', *turmuş* 'durmuş'), *Ar. muchkem* محكم (*muhkem* 'muhkem: dayanıklı, güçlü duruma getirilmiş, sağlamlştırılmış, sağlam, kuvvetli'), *Fars. beste* بستنه (*beste* 'bağlanmış, bağlı'), *besten* بستن (*besten*), *Paibesfte* پایبسته (*paybeste* 'paybeste'), *Paivefte* پایوسته (*payveste* 'pay beste'). (s.220)
218. Beşik (< *ET. béşik/beşik* 'beşik'): بشك (*beşik*), *Ar. Mehd* مهد (*mehd* 'beşik'), *Fars. kehware* كهواره (*kehvāre* 'beşik'), beşik salmak بشك صلماق (*beşik şalmak* 'beşik salmak'). (s.158)

219. Besl Soghan (<Ar. *başal*, ET. *soğun/soğan* ‘soğan’): بصل صوغان (*beşl* ‘*beşl: soğan*’ *şōğan* ‘*soğan*’), zar زار (*zār* ‘*zar*’). (s.119)
220. Beslemek (< ET. *bésle-mek*): بسلمك (*beslemek*). (s.23)
221. Beslemek chalaik (< ET. *bésle-me*, Ar. *ḥalā’iḳ*): بسلمه خلائق (*besleme, ḥalā’iḳ* ‘*halayık: esir edilmiş veya satın alınmış kız, kadın*’), chydmetkiar kyz (*ḥizmetkār kız* ‘*hizmetkar kız*’). (s.202)
222. Beslemelyk (< ET. *bésle-me-lik*): ملك بسله (*beslemelik*). (s.23)
223. Bez Beşe (< Ar *bazz* +T.+e): بز (*bez*). (s.94)
224. Bićiak Suja (< ET. *bıç-’kesmek’-ak* + ET. *suv-y-a*): بچاق صويا (*bıçaq şuya* ‘*bıçaq suya*’). (s.157)
225. Bićiakġi (< ET. *bıç-’kesmek’-ak+çı*): بچاقچي (*bıçaqçı* ‘*bıçaqçı*’). (s.158)
226. Bilegiü (< ET. *bilek* ‘*el eklemi*’+ü): بلگو (*bilegiü* ‘*bileği*’), Fars. fişan فسان (*fişan* ‘*fişan: bileği taşı*’). (s.147)
227. Bilek (< ET. *bilek* ‘*el eklemi*’): بلك (*bilek*). (s.112)
228. Billemek (< ET. *bile-’sivriltmek, keskinleştirmek’+T.-mek*): ببيلمك (*bilemek*), şyvrilemek سوريلمك (*sivrilemek*), tez etmek تز اتمك (*tez etmek*). (s.6)
229. Bilen (< ET. *bil-en*): بلن (*bilen*), Ar. ârif wâkyf عارف و اقف (‘*arif, vakıf* ‘*arif, vakıf*’). (s.255)
230. Billemege (< ET. *bil-me-ce*): بلمجه (*bilmece*), remz رمز (*remz* ‘*işaret ile anlatılan, şifreli*’), lughez لغز (*lugaz* ‘*lugaz: bilmece*’). (s.11)
231. Bilmez (< ET. *bil-mez*): بلمز (*bilmez*). (s.255)
232. Biniġi (< ET. *bin-ici*): بنيجي (*binici*), faris فارس (*fāris* ‘*atlı*’). (s.190)
233. Bir degienek ürmek (< ET. *bir* + ET. *teg-’vurmak, dövmek’-AnAk* + ET. *ur-’darp etmek’-mak*): بر دكئك اورمك (*bir degnek ürmek* ‘*bir deġnek urmak*’). (s.80)
234. Bir jere akmak (< ET. *bir* +ET. *yér+e* + ET. *ak-mak*): بير يره اقمق (*bir yere akmak* ‘*bir yere akmak*’), üşmek اوشمك (*üşmek*), üşürmek اوشرمك (*üşürmek* ‘*üşürmesine sebep olmak*’). (s.224)

235. Bir kaç yıldır (< ET. bir +ET. kaç +ET. yıl): بر قاچ ييلدر (*birkaç yıldır* 'birkaç yıldır'). (s.24)
236. Bir mikdar (< ET. bir+ Ar. miqdār): مقدار بر (*bir mikdar* 'bir miktar'), n mikdardür نه مقدردر (*ne miqdardir* 'ne miktardir'). (s.24)
237. Bir miktar kaç nice (< ET. bir + Ar. miqdār + ET. kaç +T. ne+çe): بر ميقدار نيچه: قاچ (*bir miqtār kaç nice* 'bir miktar kaç nice'), ne mikdar dūr (*ne miqtardir* 'ne miktardir').
238. Bir nesne (< ET. bir + ET. ne erse): هيچ نسنه بر (*bir nesne*), hiç nesne هيچ نسنه (*hiç nesne*). (s.25)
239. Bir zaman (< ET. bir + Ar. zemān): بر زمان (*bir zamān* 'bir zaman'). (s.24)
240. Bit (< ET. bit): بت (*bit*), tachta biti (*tahta biti*). (s.125)
241. Biti, Name, Mektub (< ET. bītegü 'bütün, tamam', Ar. mektüb): بتي نامه مکتوب (*biti* 'mektup', *nāme* 'name', *mektub* 'mektup'). (s.189)
242. Bog, serdar (< ET. beg, Far. ser 'baş' + dār 'tutan'): بوغ سردار (*boğ* 'beg', *serdār* 'serdar'). (s.108)
243. Bogdai Darlighi (< ET. buğday + ET. tar+lik+ı): بوغداي طارلغي (*buğday tarlığı* 'buğday darlığı'), muzajeket مضایقه (*müzāyaka* 'müzakaya: sıkışmak, daralmak'). (s.37)
244. Bogdai enlu (< ET. buğday + ET. en+li): بوغداي انلو (*buğday enlu* 'buğday enli'), ablak ابلق (*ablak* 'ablak: yayvan, dolgun ve geniş'). (s.135)
245. Boghas (< ET. boğuz 'anatomide boğaz, her türlü dar geçit'): بوغاز (*boğaz* 'boğaz'), Fars. gelü (*gelü* 'boğaz'), boghas hyzarleri بوغاز حصارلري (*boğaz hişārları* 'boğaz hisarları'). (s.262)
246. Boghaz (< ET. boğ- 'sıkmaq, özellikle boğaz sıkmaq'+T.-Uz): بوغاز (*boğaz* 'boğaz'). (s.207)
247. Boghaz kyfjylması (< ET. boğ- 'sıkmaq, özellikle boğaz sıkmaq'+Uz + ET. kız 'nadir, cimri'-l-ma+sı): بوغاز قصلمه سي (*boğaz kısilması* 'boğaz kısilması').
248. Boghdai (< ET. buğday): بوغداي (*buğday* 'buğday'), Arnaud daruŝi ارنوط داروسي (*Arnavut daruŝı* 'Arnavut daruŝı'), Fars. helde هلده (*helde* 'tahıl'). (s.237)

249. Boghdai danañi (< ET. buğday + Far. dāne+T.-si): بغدای دانه سی (buğday danesi 'buğday tanesi'). (s.258)
250. Boghdai machzeni (< ET. buğday + Ar. ĥazn 'malı kasa, dolap vb. yerde saklamak'tan maħzen+i): بغدای مخزنی (buğday maħzeni 'buğday mahzeni'). (s.257)
251. Boghmak (< ET. boğ-mak): بوغمق (boğmaq 'boğmak'), sujeh bogulmak بوغلمق صویه (şuya boğulmaq 'suya boğulmak'), bunalmak بوکالمق (buñalmaq 'bunalmak'). (s.207)
252. Boinus (< ET. müñüz 'boynuz'): بوینوز (boynuz 'boynuz'). (s.145)
253. Boinusli (< ET. müñüz+lü): بوینوزلو (boynuzlu), ghidi کدی (gidi 'çene altındaki etli kısım, gerdan, gıdık'), kodos قودوس (kodos 'kodos'). (s.146)
254. Boiuk sićian (< ET. bedü- 'büyümeğ'-Uk + ET. sıçğan): بیوک سیچان (büyük sıçan). (s.252)
255. Boiun unk (< ET. boyun, Ar. 'unuk): بوین عنق (boyun, 'unq 'unk: boyun'), Farsi. Ghierden کردن (gerden 'gerdan'). (s.135)
256. Boja (< ET. boğuğ- 'boyamak' d ~ y gelişimi ve u ~ a değişimiyle boya): بویا (boya), renk رنک (renk), Farsi. rengi رنکی (rengi 'rengi').
257. Bojuk ģian (< ET. bedük + Far. cān): بیوک جان (büyük cān 'büyük can'). (s.42)
258. Bojun urmak (< ET. boyun + ET. ūr-mak): بوین اورمق (boyun urmaq 'boyun vurmak').
259. Bok böğeghi (< ET. bok '1. küf, pas, 2. (Oğuzca) dışkı' + ET. bö/böy 'büyük ve zehirli örümcek' +çAk+i): بوق بوچی (bok böcegi 'bok böceği'), fiski sineği فسکی سکی (fiski siñegi 'bok sineği'). (s.93)
260. Bokęi (< ET. bok '1. küf, pas, 2. (Oğuzca) dışkı'+çu): بوچی (bokci 'bokçu'), kienifci کنیفچی (kenifci 'ayak yolucu'). (s.228)
261. Bokmek egdürmek (< ET. bük-mek, ET. eg-dir-mek): بوکمک اکردمک (bükmek egdürmek 'bükmek eğdirmek'). (s.162)
262. Bollamak (< ET. bol+la-mak): بوللمق (bollamağ 'bollamak'). (s.34)

263. Bollyk, ghanimet, wafret (< ET. bol+luk, Ar. ganimet, Ar. vefret): غنيمه وفرت (bollyk, ghaniment, vefret 'bolluk, ganiment, vefret'). (s.143)
264. Borġ (< Far.. par-'ödemek'): بورچ (borç 'borç'), gheram غرام (ġram 'gram'), borġlanmak بورچلنمق (borçlanmak 'borçlanmak'), ödemek اودمك (ödemek), borġden kurtulmak فورتلماق (borçdan kurtulmak 'borçtan kurtulmak'), çikmak چقمق (çikmak 'çikmak'). (s.165)
265. Boru (< ET. bur- 'bükme, helezoni şekil vermek'-gU): بورو (boru), çoban buruġı (çoban borusu 'çoban borusu'). (s.94)
266. Boruzen (< TT. boru-zen 'boru çalan'): بوروزن (boruzen 'boru çalan kimse'), بورو (boru), Zen زن (zen 'sonuna geldiği kelimelere 'vuran, vurucu, atan' anlamı katarak Farsça usûlüyle birleşik sıfatlar yapar'). (s.94)
267. Bos at (< ET. bōz + ET. at): بوزات (bōz at 'boz at'). (s.21)
268. Bosiani Suarmak (< ET. boş+u+na + ET. suv+ar-mak): بوşانی صوارمق (boşanı suvarmak 'boşuna suvarmak'). (s.52)
269. Boslü donlu (< ET. büz+lu, ET. tong > doñ): بوزلو طوكلو بوزلو (büzlu tonlu 'buzlu, donlu'). (s.252)
270. Boş öpiş (< ET. bōş + ET. öp-ü-ş): بوş öpiş (boş öpiş 'boş öpiş'). (s.84)
271. Boza (<Far. būze): بوزه (boza). (s.120)
272. Bozgunlik (< ET. boz – gIn + luk): بوزگونلوق (bozgunluk 'bozgunluk'), synghunlik صنغونلوق (şınġunluk 'şınġunluk'), synmiş صنمش (şınmiş 'şınmış'), sımak صمق (sımak 'sımak'). (s.128)
273. Bozuk, giöt (< ET. büz-ü-k+ Onom. küt 'sert vurma sesi'): بوزك كوت (büyük, küt). (s.46)
274. Bögi (< ET. bō+gü): بوگی (bögi), giadulik جادولوق (cādülük 'cadılık'), bajigilyk بايجيلك (bayıcılık). (s.204)
275. Bögiirmek (< ET bögiir- 'haykırmak' -mek): بوگيرمك (bögiirmek 'bögiirmek'). (s.90)
276. Bögrilyk (< ET. bögiir+i+lik): بوگريلك (bögrilik 'dolandırıcı'), kamburluk قنبورلوق (kamburluk 'kamburluk'), urkuć اوركچ (urkuć 'ürkütücü'). (s.251)

277. Bökmek, eghmek, mek (< *ET. bük-mek, ET. eg-mek*): بۆكمەك اكمەك (*bökmek, egmek* 'bükme, eĝme'). (s.222)
278. Bölmek (< *ET. böl-mek*): بۆلمەك (*bölmek*), ortamak اورتامەك (*ortamaq 'ortamak'*), hisse etmek حصە اتمەك (*hışşe etmek 'hisse etmek'*), pai etmek پاي اتمەك (*pay etmek 'pay etmek'*), bölmiş بۆلمیش (*bölmüş 'bölmüş'*), bailaşmak پایلاشمەك (*paylaşmak 'paylaşmak'*). (s.176)
279. Bölük, eişker (< *ET. böl-ü-k, Ar. 'asker,*) : بۆلۈك عسكەر بۆلۈك (*bölük, 'asker 'asker'*), leşker öni لشكەر اونی (*leşker öni 'asker öni'*), çarkıçı چارقچی (*çarkıcı 'çarkıcı: gemilerde makine bölümünü yöneten kimse'*), ardi اردي (*ardı*). (s.19)
280. Böreck (< *Far. būrak*): بۆرەك (*börek*), böreckçi بۆرەكچی (*börekçi*). (s.65)
281. Börk (< *ET. bürk bir tür başlık, külah*): بۆرک (*bürk 'kadife, çuha, keçe ve özellikle hayvan postundan yapılmış kürksüz başlık'*), kawuk قاقوق (*kavuk 'kavuk'*). (s.244)
282. Bućuk (< *ET. bıç-Uk*): بۇچۇك (*buçuk 'buçuk'*), jarum يارم (*yarum 'yarım'*), latmak لاتمەك (*latmak 'latmak'*). (s.173)
283. Bud (< *ET. büt*): بۇد (*būd 'bud: uyluk kalça'*), baldır بالدر (*baldır*), kojuniñ budu بۇدې قۇيىنەك (*koyunuñ budı 'koyunun budu'*). (s.147)
284. Bud (< *Far. būd*): بۇد (*būd 'bud: varlık'*). (s.147)
285. Budaiĝi (< *ET. büt 'but: bacak, ağaç dalı'+A-y-ıcı*): بۇدايىچى (*budayıcı*). (s.54)
286. Budak, Dal (< *ET. büt 'bacak, ağaç dalı'+Ak, ET. tāl*) : بۇداق دال (*budaq 'budak, dal*). (s.55)
287. Buĝiak, kiöşe (< *Far. gūşe + ET. buçĝāk*): كۆشە بۇچاق (*köşe bucaq 'köşe bucaq'*), kiöşe nişin كۆشە نىشىن (*köşe nişin*). (s.38)
288. Buiuk (< *ET. bedük*): بۇيۇك (*büyük*). (s.257)
289. Bujukće (< *ET. bedük+çce*): بۇيۇكچە (*büyükçe*). (s.24)
290. Bujumek (< *ET. bedü-mek*): بۇيۇمەك (*büyükmek*), bujuklenmek بۇيۇكلنمەك (*büyüklenmek*), bujumis بۇيۇمىش (*büyümüş*). (s.257)
291. Bujurmak (< *ET. buyur-mak*): بۇيۇرمەك (*buyurmak 'buyurmak*), emr امر (*emr 'emir'*). (s.169)

292. Bukælam (< *Far. būkalemūn* < *Ar. ebū kalemūn* < *Yun. hypokalamon*): بوقلم (*būkalem* 'bukalem'), bukalemun بوقالمن (*būkālemun* 'bukalemun'). (s.121)
293. Bulanik Sui (< *ET. bulan-ı-k* + *ET. suv*): صو بولانق (*bulanık şu* 'bulanık su'). (s.50)
294. Bulaşık Sui (< *ET. bulğa-* 'karıştırmak, bulandırmak'+*Iş-'k* + *ET. suv*): صو بولاşق (*bulaşık şu* 'bulaşık su'), akmaz اقمز (*aқmaz* 'akmaz'), akar اقر (*aқar* 'akar'). (s.50)
295. Buldurğın (< *ET. budurçin/baldırçin* 'bildircin kuşu'): بلدرجین (*buldurcin* 'bildircin'), dane kuşı دانه قوشی (*dane kuşu* 'tane kuşu'). (s.147)
296. Bumbar (< *Far. mubār*): بومبار (*bumbār* 'kasaplık hayvanların kalın bağırsağı'). (s.92)
297. Bunda öte (< *ET. bunda*+ *ET. öt-* 'öteye) geçmek'+*T.-A*): بونده اوته (*bunda öte*). (s.127)
298. Burğiak (< *ET. burçak* '1. bezelye tanesi veya bezelyegillerden bir bitki'): برچاق (*burçak* 'burçak'). (s.194)
299. Burğlü olmak (< *Far. par-* 'ödemek'+*T.-lu*, *ET. bol-mak*): بورچلو اولمق (*borçlu olmak* 'borçlu olmak'). (s.165)
300. Burumak (< *ET. bür-* 'bükmek, büzmek, sıkmaq'-*ü-mek*): بورومق (*burumak* 'burumak'). (s.243)
301. Buşuk giöt (< *ET. boz-uk*+ *Onom. küt* 'sert vurma sesi'): کوت يوزك (*büzük, güit* 'büzük, küt'). (s.158)
302. Buzaklyk (< *ET. buzağı+luk*): بوزاقلق (*buzaklık* 'buzaklık'). (s.145)
303. Buzdyghan (< *ET. büz* + *ET. toğan*): بوزدغان (*buzdoğan* 'buzdoğan'), kiörs كورس (*körs*), tojaka تياقه (*toyaka* 'tayaka: iki kat edilmiş bir ipi bükerek gerebilmek için ucuna geçirilen tahta parçası'), çiomak چومق (*çomak* 'çomak'). (s.130)
304. Bülür, büllür (< *Far. billūr*): بلور بلور (*bülür, billur*). (s.155)
305. Bürinğ bkz. piringğ (< *Far. birinc*): برنج (*bürinç* 'bakır ve çinkodan elde edilen sarı renkte alaşım'). (s.13)

306. Bürünġik (< ET. *bürü-n+cük*): برنچق (*bürüncük* ‘ükülmüş ham ipekten dokunan ince kumaş’), serpoş سرپوش (*serpoş*), barata برته (*barata* ‘çuhadan veya keçeden yapılan, saray adamlarının da giydiği, yukarısı geniş, ucu kıvrık bir çeşit başlık’). (s.99)

C

307. Capot (< Fr. *capote*): قاپوت (*kaput* ‘kaput’). (s.108)

308. Cekmegi (< ET. *çek-mece*): چکمه جي (*cekmece* ‘çekmçece’). (s.56)

309. Celik, Pulad (< ET. *çal-* ‘vurmak, dövmek’ +T.-Uk, Far. *pūlād*): چلك پولاد (*çelik, pulad* ‘çelik, polat’). (s.121)

310. Cemsid (< Far. *cemşīd*): جمشيد (*cemşīd* ‘cemsit’), cimşir جمشیر (*cimşir* ‘cimşir’). (s.94)

311. Cerci welemek (< Far. *çehār* > *çār* ‘dört’ + *çüb* > *çūbe* ‘değnek, çubuk’ = *çār-çūbe* + T. *le-mek*): چرچوه لمك (*çerçivelemek* ‘çerçevelemek’). (s.209)

312. Cetin (< ET. *çat-* ‘vurmak, çarpmak’-In): چتين (*çetin*), paçariş پاچارز (*paçariz* ‘engel’). (s.59)

313. Chadım (Ar. *ḥādīm*): خادم (*ḥādīm* ‘hadım’), Fars. *chaja kaşide* خايه كسيده (*ḥāye keşīde* ‘haya keşide’).

314. Chadım (Ar. *ḥādīm*): خادم (*ḥādīm* ‘hadım’), chasi خصي (*ḥaşi* ‘hasi’). (s.194)

315. Chain Doftler (< Ar. *ḥiyānet* ‘emānete riāyet etmemek; zulmetmek’ten *ḥā*’in + Far. *dūst*+T.-lar): خاين دوستلر (*ḥāyīn dostlar* ‘hayın dostlar’). (s.32)

316. Chair şanıġi (< Ar. *ḥayr* + ET. *san-t-cı*): خير صسانيجي (*ḥayır şanıcı* ‘hayır şanıcı’), nik cha نيك خواه (*nīk ḥāh* ‘nik hah: iyi hoş, güzel istemek’). (s.87)

317. Chalet (<Ar. *ḥāle*) خالة (*ḥāle* ‘hala’), Tejeze ديزه (*teyze*). (s.29)

318. Chandek, çikur (<Ar. *ḥandak*, ET. *çuġur/çukur* ‘derin veya alçak yer, mezar’): خندك چقور (*ḥendek, çukur* ‘hendek, çukur’). (s.226)

319. Chaşşeki Sultan (< Ar. *ḥāşşa*’nın Far. *mastariyet eki almış şekli ḥāşşagī* + Ar. *sultān*): خاصكي سلطان (*ḥāşşaki sultān* ‘Hasseki Sultan’). (s.98)

320. Chafta olmak (*Far. haste 'yaralı' + ET. bol-mak*): خسته اولمق (*hasta olmak 'hasta olmak'*), mariz olmak ماریض اولمق (*mārīz olmak 'mariz olmak: hasta olmak'*). (s.11)
321. Chaftalyk (<*Far. haste 'yaralı' + T. lik*): خستالیق (*hastalık 'hastalık'*). (s.11)
322. Chazine (<*Ar. hazīne*): خزیه (*hazīne 'hazine'*). (s.86)
323. Cheder (*Ar. Hızır – Hızr*): خضر (*hızır 'Hızır'*). (s.250)
324. Chemir (<*Ar. hamīr*): خمیر (*hamīr 'hamur'*), majeh مایه (*māya 'maya'*), majelü مایه لو (*māyalu 'mayalı'*), majelemek مایه لمک (*māyelemek 'mayalamak'*). (s.210)
325. Chefis (<*Ar. hasīs*): خسیس (*hasīs 'hasis: paraya, mala aşırı düşkünlüğü yüzünden elindeki harcayamayan'*), tamakiar طمعکار (*tama 'kār 'tamahkar'*), tema طمع (*tam'a 'tama: aç gözlülük, tamah, bachillik'*), بخیللک (*bahīllik 'bahillik: hasis olma durumu, cimrilik, pintilik, hasislik, nekeslik'*). (s.70)
326. Chijar (*Ar. hīyār*): خیاری (*hīyār 'hiyar'*). (s.156)
327. Çhod perest (<*Far. hōd 'kendi' ve perest 'tapan'*): خود پرست (*hōd prest 'hod prest'*), bade perest باده پرست (*bāde perest 'bade perest: içkiye tapan'*). (s.9)
328. Chodawnd, saheb (<*Far. hudāvend, Ar. šāhib*): حداوند صاحب (*hudāvend, šāheh 'hudavend saheb: ükümdar, sahip, efendi'*), mewla مولا (*mevlā 'mevla'*), mewlewi مولوی (*mevlevī 'mevlevi'*), Siid سید (*seyīd 'seyit'*), teswid تسوید (*tesvīd 'tesvid: karartma'*), etmek. (s.177)
329. Choros (<*Far. hurūs*): خروس (*horos 'horoz'*), mehmus, مهموز (*mahmūz 'mahmuz: kök harflerinden biri hemze olan fiil demektir'*). (s.245)
330. Chorof (<*Far. hurūs*): خروس (*hurus 'horoz'*). (s.123)
331. Choros Saciaghi (<*Far. hurūs + ET. saç-ak+ı*): خروس صچاغي (*horos saçağı 'horoz saçağı'*), serghuç سرغوچ (*serguç 'serguç'*). (s.153)
332. Choş amed etmek (<*Far. hōş + Far. āmed + ET. ét-mek*): Choş amed etmek مودارا اتمک (*hōş āmed etmek 'hoş amed etmek'*), mudara etmek مودارا اتمک (*mūdārā etmek 'mudara etmek'*), jaltaklanmak يلتقلنمق (*yaltaklanmak*

- 'yaltaklanmak: yaranmak, hoş görünmek için dalkavukça hareketlerde bulunmak'). (s.9)
333. Choś amed etmek (< Far. *hōş* + Far. *āmed* + ET. *ét-mek*): Choś amed etmek (مودارا اتمك *hōş amed etmek 'hoş amed etmek'*), mudara etmek (مударا اتمك *mudārā etmek 'mudara etmek'*), jaltaklanmak (يالتقلنمق *yaltaqlanmaq 'yaltaklanmak: yaranmak, hoş görünmek için dalkavukça hareketlerde bulunmak'*). (s.9)
334. Chos guwar (< Far. *hōş* + Far. *güvār*): خوش گوار (*hōş guvār 'hoş güvar: yutması ve sindirmesi kolay'*). (s.250)
335. Chouarde, Seşjar (< Far. *hovārda*, Ar. *seyyār*): خوارده سیار (*hovarda 'hovarda', seyyār 'seyyar'*). (s.193)
336. Chrfyz ogri (< Ar. *hayr* + T. -sIz, T. *oğrı/uğrı 'hırsız'*): خرسز اوغري (*hırsız 'hırsız', oğrı 'hırsız'*). (s.242)
337. Chfıtyr, gian, Jürek (< Ar. *huṭūr 'akla gelmek'* + *hāṭir 'kalp'ten hāṭir*, Far. *cān*, ET. *yür-mek 'hareket etmek'ten yür-ek*): خاطر جان یورك (*hāṭir, cān, yürek 'hatır, can, yürek'*). (s.40)
338. Chulk (< Ar. *hulk*): خلق (*hulk 'hulk: doğuştan olan huy, yaratılış'*), zerafet ظرافة (*zarāfet 'zarefet'*). (s.248)
339. Chuni (< Far. *hūn 'kan'* + nispet eki -ī = *hūnī*): خونى (*hūnī 'huni: kanlı'*). (s.241)
340. Churma (< Far. *ḥurmā*): خرما (*ḥurmā 'hurma'*). (s.164)
341. Chydmek etmek (< Ar. *ḥidmet* + T. *ét-mek*): خدمت اتمك (*ḥidmet etmek 'hizmet etmek'*). (s.202)
342. Chydmek, kullyk (< Ar. *ḥidmet*, ET. *kul+luk*): خدمت قوللق (*ḥidmet, kulluk 'hizmet, kulluk'*), chyddem, & chadem خدام خدم (*hiddem, hadem 'hizmetçi'*), chydmek baky باقى خدمت (*ḥidmet bākī 'hizmet baki'*). (s.202)
343. Chyjanet (< Ar. *hiyānet*): خیانة (*hiyānet 'hiyanet'*), etmek اتمك (*etmek*). (s.165)
344. Chylāf (Ar. *ḥilāf*): خلاف (*ḥilāf 'hilaf: ters, aykırı'*), kelb قلب (*kalb 'kalb: bir durumdan başkabir duruma, bir şekilden başka bir şekle çevirme, değiştirme'*), hekiketsyz حقیقتسز (*ḥaḳīḳatsiz 'hakikatsiz'*). (s.200)

345. Chylal (<Ar. *hīlāl*): خلال (*hīlāl* 'hīlal'). (s.75)
346. Chyrtlawuk, girden (<? *Kürd xurt* 'güçlü, kuvvetli, gürbüz' + *Kürd. lawik* 'oğlan çocuğu', *Far. girden*): خرطلاق (*hırtlāvuk*, *girden* 'hırtlavuk *girden*: vücudun omuzlarla baş arasında kalan kısmı'), boghazlyk بوغازلق (*boğazlık* 'boğazlık'). (s.264)
347. Cıkarılmıš (< *ET. çık-ar-'l-miŝ*): چىقارلمش (*çıkarılmıŝ* 'çıkarılmıŝ'), kowuk قوق (*kovuk* 'kovuk'). (s.116)
348. Ciaghymak (< *ET. çağ/çaw* 'ses, nida, avaz'+*kIr-mak*): چاغرمق (*çağırmaq* 'çağırmaq'), sela etmek صلا اتمك (*selā etmek* 'sala etmek'). (s.129)
349. Cialghu (< *ET çal-* 'saz vurmak'-*gU*): چالغو (*çalgu* 'çalgi'). (s.215)
350. Ciam (< *Far. cām*): جام (*cām* 'cam'), semgh صمغ (*semg* 'semg: bazı ağaçların kabuklarından sızdıktan sonra renksiz veya sarımtırak renkte katı bir madde halini alan camsı kabuklarından sızdıktan sonra renksiz veya sarımtırak renkte katı bir madde halini alan camsı yapıştırıcı madde'), semghalamak صمغلامق (*semğlamak* 'semğlamak: üzerine zamk sürülmek, zamk ile yapıştırılmak'). (s.262)
351. Cianh (< *ET. çang*): چاك (*çañ* 'çan'). (s.102)
352. Cianlik (< *ET. çang+lík*): چاكلک (*çañlık* 'çanlık'). (s.102)
353. Ciar şembe (< *Far. çār-şembe*): چارشنبه (*çār şembe* 'çarşamba'). (s.171)
354. Cift, nikiah (< *Far. cuft*, *Ar. nikāh*): چفت نکاح (*çift*, *nikāh* 'nikah').
355. Cigh inŝafjyz (< *ET. çok* + *Ar. inŝāf* + *T.+sız*): چىك انصافسىز (*çog inŝāfsız* 'çok *insafsız*'), pişmemiş بىشممىش (*pişmemiş*), Fars. Na puchte نا پوخته (*nā-puhte* 'napuhte: pişmemiş'). (s.154)
356. Cighlenmek (< *ET. çiğ+len-mek*): چىكلنمك (*çiglenmek* 'çiğlenmek'). (s.154)
357. Cin (< *Far. çīn* 'Asya'da bir ülke'): چىن (*Çin*), çin çiop چىن چوپ (*çin cop*). (s.122)
358. Cioban kawalı (<*Far. çōbān – ŝōbān* + *Ar. kavvāl*): چوبان قوالى (*çobān kavālī* 'çoban kavalı'). (s.221)
359. Ciobani Chanegik (<*Far. çōbān-ŝōbān* +*Far. hāne*+ *T.+cik*): چوبان خانه چك (*çobān hānecik* 'çoban hanecik'). (s.112)

360. Cioghaltmak (< ET. *çök* 'kalabalık'+Al-t-mak): چوغلتماق (*çoğaltmak* 'çoğalmak'), arturmek ارتورمك (*artırmak*). (s.72)
361. Cioghaltmış, arturilmiş (< ET. *çök* 'kalabalık'+Al-t-il-mış, ET. *art-tır-ıl-mış*): چوغالتماق ا رتلمش (*çoğaltılmış* 'çoğaltılmış', *arttırılmış*), efsun افسون (*efsün* 'efsun: büyü, sihir, tulsım'). (s.72)
362. Ciok jiiği (< ET. *çok* + ET. *yé-y-ici*): چوق ييجي (*çok yiyici* 'çok yiyici'). (s.185)
363. Ciokluk (< ET. *çok+luk*): چوقلوق (*çokluk* 'çokluk'), terekki ترقى (*terekki* 'terekki'), Mezağ مزاد (*mezād* 'mezad: alıcıların toplu olarak bulunduğu bir yerde arttırma yoluyla yapılan satış'). (s.72)
364. Ciriş (< Far. *çiriş*): چريش (*çiriş* 'yapıştırıcı'), tutkal طوتقال (*tutkal* 'tutkal'), Ar. siras & isras اشراس & اشراس (*şiras & işras*), Far. siriş ستيش (*siriş*), balyk tutkali اون طوتقالى (*ün tutkālī* 'un tutkalı'), ün tutkali بالىق طوتقالى (*balıq tutkālī* 'balık tutkalı'). (s.254)
365. Ciumlekgi, Debbegi (< ET. *çönek+çi*, Ar. *debbe+T. ci*): چوملكچي دبه جي (*çömlekçi, debbeci* 'yağ ve bal gibi şeyleri taşımakta kullanılan, kulplu, karınlı, dibi yuvarlak, ağzı dar ve kapaklı bakır kap'). (s.218)
366. Ciuwal (< Far. *cuwāl/cūl* 'kaba kumaştan yapılmış torba'): چوال (*çuvāl* 'çuval'). (s.157)

Ç

367. Çatladi (< ET. *çat+la-dı*): چاتلدي (*çatladi* 'çatladi'), jariş يارش (*yariş* 'yariş'), jaruk يارق (*yarık* 'yarık'), jarümlü يارملو (*yarımlu* 'yarımlı'). (s.217)
368. Çavuş (< ET. *çavuş*): چاوش (*çavuş*). (s.124)
369. Çekirge (< ET. *çekürge/çekürtge*): چىكرگه (*çekirge*). (s.124)
370. Çekmeğik, sandukgik (< ET. *çek-mece+cik*, Ar. *şandūk*): چىكمه جىك صندوقچق (*çekmecik, şandūkcık* 'çekmecik, sandıkcık').
371. Çenk (< Far. *çeng*): چىنك (*çenk* 'harba benzeyen bir çeşit telli çalgı'), berbat برىط (*berbat* 'kopuz'), kopuz قوپوز (*kopuz* 'kopuz'), tambur طنبور (*tenbūr* 'tenbur: yay ve mızrapla çalınan, ince uzun sapı perdeli, yuvarlak karınlı, telli çalgı'). (s.128)

372. Çenkleşmek doghuşmek (<Far. *ceng*+T. *-leş-mek*, ET. *tōg-* ‘havanda dövme, ezme’-*ü-ş-mek*): دوکشمك چنكلشمك (*cenkleşmek döğüşmek*). (s.120)
373. Çerçiwe (<Far. *çehār* > *çār* ‘dört’ + *çūb* > *çūbe* ‘değnek, çubuk’): چرچوه (*çerçeve*). (s.209)
374. Çerez (<Far. *çeres*): چرز (*çerez*), helva حلوا (*helvā* ‘helva’), şekerlemek شکرلکم (*şekerlemek*), çereşleme چرزلمه (*çerezleme*). (s.85)
375. Çerkeslyk (<ET. *çeri+kes+lik*): چرکسلك (*çerkezlik*). (s.236)
376. Çernik (< Bulg. *çernik – çarnik*): چرنك (*çernik*). (s.163)
377. Çeşme Sui, Puar Sui (< Far. *çeşme*+ ET. *suv*, ET. *mingar* > *binar* + ET. *suv+yu*): چشمه صويي پکز صويي (*çeşme şuyı, pınar şuyı* ‘çeşme suyu, pınar suyu’). (s.50)
378. Çeteje akyne gitmek (< Sırp. *çeta* ‘haydut, çeteci’ + T. *-ye* + ET. *ak-ı-n* + ET. *kīt-mek*): چته يه افنه کتمک (*çeteye akına gitmek* ‘çeteye akına gitmek’). (s.161)
379. Çetinlik (< ET. *çat-’vurmak, çarpmak’-In+lik*): چتینلك (*çetinlik*), paçilighile ایله چتینلك ایله (*paçarizlik ile* ‘göçüşme ile’), bin belā ile بيك بلا ایله (*biñ bela ile* ‘bin bela ile’). (s.11)
380. Çeure (< ET. *çevür-e*): چوره (*çevre*). (s.127)
381. Çewrek (< ET. *çevür-e+k*): چورك (*çevrek* ‘su çevirisi’), su cewlegi صو چولكي (*şu çevlegi* ‘suyun akıntılı yeri’).
382. Çewremek (< ET. *çevür-e+mek*): چورمك (*çevremek*), kuşatmak قوشاتمق (*kuşatmak* ‘kuşatmak’). (s.127)
383. Çiabalamak (< ET. *çap-’çarpmak, vurmak’-a+la-mak*): چابالمق (*çabalamak* ‘çabalamak’), debelemek دبلمك (*debelemek*). (s.20)
384. Çiair, tarla (< ET. *çayırın*, ET. *tarıglağ*): چایر تارلا (*çayır tarla*). (s.65)
385. Çiak (< Far. *çāk*): چاك (*çak*), Ar. maşkuk مشقوق (*māşkuḳ* ‘maşkuk: aşkla sevilen, aşık olunan kimse’). (s.217)
386. Çiakil (< ET. *çak-* ‘şakırtıyla vurmak’+*ıl*): چاقل (*çakıl* ‘çakıl’), molos, مولوس (*molos*). (s.252)

387. Çiakir (< ET. çakır 'alaca veya gri-mavi göz rengi'): چاقیر (çakır 'çakır'), çiailak چیلک (çaylak 'çaylak'). (s.3)
388. Çiakşir (< Far. çākšūr): چاقشیر (çākşir 'çakşir: bir tür pantolon'), šalwar شلوار (şalvār 'şalvar'), Ar. serwal سروال (servāl 'pantolon'). (s.101)
389. Çiali, çirpi, aghağgık (< ET. çal-'vurmak, çarpmak'-I(g), ET. çırp-'vurmak, çalmak'-I(g), ET. yığaç+cık): چالی چیرپی اغاججک (çalı, çırpı, ağaçcık 'çalı, çırpı, ağaçcık'). (s.238)
390. Çialkamağ (< ET. çal-ka-mak): چالقماق (çalkamağ 'çalkamak'). (s.20)
391. Çiam ağhaği (< Ar. şam 'mum, reçineçam ağacı'+ET. yığaç+ı): چام اغاجی (çam ağacı 'çam ağacı'), çiam fistuğhi چام فستغی (çām fistuğī 'çam fistuğī'). (s.2)
392. Çiamćak (< ET. çamçak): چامچاق (çamçak 'çamçak'). (s.147)
393. Çiamćia (<ET. çamça): (çamça 'kemikli bir tatlı su balığı'), şusak سوسق (susak 'susak: susamış, susayan'). (s.133)
394. Çiapuki (< OT. çap- '1. sesli vurmak, 2. tez gitmek, dört nala at sürmek, akın etmek'-uk +ı): چاپوکی (çabuki 'çabuki'). (s.19)
395. Çiarik (< ET. çaruk 'kaba ayakkabı'): چارق (çarık 'çarık'). (s.101)
396. Çiarşu, Meidan (< Far. çār-sū, Ar. meydān): چارشو ميدان (çārşū 'çarşı', meydān 'meydan'). (s.231)
397. Çiaşni (< Far. çāšnī): چاسنی (çāšnī 'lezzet'), dad & dat داد طات (dād, ĩāt 'tat'), dsewk ذوق (zevk 'zevk'), dseuk u sefa ذوق اوصفا (zevk u şefā 'zevki sefa'), dzewk u sefalarde giecynmek (zevki sefalarda geçinmek). (s.263)
398. Çiaşni almak (< Far. çāšnī + ET. al-mak): چاسنی الماق (çāšnī almak 'lezzet almak'), çiaşnegir چاسنی گیر (çāšnīgīr 'çaşnigir: saraylarda, büyük dâirelerde yemek işlerinden sorumlu olan ve yemeklerin tadına bakan kimse'), Fars. Ghriften گرفتن (giriften 'tutmak'). (s.263)
399. Çiatal (<ET. çat- +T.-Al): چاتال (çatal), çatalgık (çatalcık 'çatalcık'). (s.243)
400. Çiatlatmak (<Onom. çat 'çarpma veya çatlama sesi'-la-mak): چاتلتماق (çatlatmak 'çatlatmak'), jarmak يارماق (yarmak 'yarmak'), odun Jarmak اودون يارماق (odun yarmak 'odun yarmak'). (s.217)

401. Çiatlık (<Onom. *çat-lık*): چاتلىق (*çatlık* 'çatlık'), papišta پاپشته (*pāpišta* 'papišta'). (s.115)
402. Çiatturmak (<Onom. *çat* 'çarpma veya çatlama sesi'-ır-da-mak): چاتدرمق (*çatdurmaq* 'çatturmak'), çiatma چاتمه (*çatma*), çiatyk چاتق (*çatik* 'çatik'). (s.132)
403. Çiçek (<ET. *çeçek* 'çiçek'): چيچك (*çiçek*), çiçeklyk چيچكلك (*çiçeklik*). (s.223)
404. Çiçek nakli (<ET. *çiçek/şişek* + Ar. *naklī*): چيچك نقلي (*çiçek naklī* 'çiçek nakli'), defte دسته (*deste*). (s.223)
405. Çiçeklenmek (<ET. *çeçek+len-mek*): چيچكلنمك (*çiçeklenemek*), agağ çiçek çikardi اغاچ چيچك چيقردي (*ağaç çiçek çıkardı* 'ağaç çiçek çıkardı'). (s.223)
406. Çekişmek, dava etmek (<ET. *çek-* 'sürmek, özellikle kendine doğru sürmek'-iş-mek, Ar. *da'vā* + ET. *ét-mek*): چكيشمك دعوي اتمك (*çekişmek, da'vā etmek* 'dava etmek'). (s.27)
407. Çiember (<Far. *çenber*): چنبر (*çenber* 'çember'), ymameh عمامه ('*imame imame: sarık*'), saryk صارق (*şarık* 'sarık'), dulbend دولبند (*dulbend* 'tülbent *sözünün eski metinlerde rastlanan asıl şekli*'), kondak قنداق (*kundağ* 'kundak'), kundaklamak قنداقلماق (*kundağlamak* 'kundaklamak'). (s.203)
408. Çiemberlemek (<Far. *çenber* + T.*le-mek*): چمبرللمك (*çemberlemek*). (s.204)
409. Çift formek (<Far. *cuft* 'zevç, eş; tek olmayan' + ET. *sür-mek*): چفت سورمك (*çift sormek* 'çift sürmek'). (s.53)
410. Çift formeklyk aleti (<Far. *cuft* + ET. *sür-mek+lik* + Ar. *ālet* + T.*-i*): سورمكلك آلتى: چفت سورمكلك آلتى (*çift sormeklik āleti* 'çift sürmeklik aleti'). (s.53)
411. Çift sürmeklik (<Far. *cuft* 'zevç, eş; tek olmayan' + ET. *sür-me+lik*): سورمكلك: چفت سورمكلك (*çift sürmeklik*). (s.16)
412. Çiftği (<Far. *cuft* 'zevç, eş; tek olmayan' + T.*-çi*): چفتچى (*çiftçi*). (s.16)
413. Çikarmak (<ET. *çık-ar-mak*): چقارمق (*çıkarmak* 'çikarmak'). (s.106)
414. Çikarmak (<ET. *çık-ar-mak*): چقارمق (*çıkarmak* 'çikarmak'). (s.187)
415. Çikarmak (<ET. *çık-ar-mak*): چقارمق (*çıkarmak* 'çikarmak'), koparmak قوپارمق (*koparmak* 'koparmak'). (s.196)

416. Çikmak (< ET. *çik-mak*): چقمق (çıkmaq 'çikmak'). (s.195)
417. Çikmak (< ET. *çik-mak*): چقمق (çıkmaq 'çikmak'). (s.205)
418. Çikrik (< ET. *çixrı/çıgrı 'çarkk'*): چقرق (çıkriğ 'çikrik: elle çevrilen ve ucuna bağlı olan ipi sarmak suretiyle aşağıdaki kovayı yukarı çıkararak kuyudan su çekmeye yarayan dolap'), öreke اوراكه (öreke 'eğirilmekte olan yün ve ketenin takıldığı ucu çatal değnek'). (s.136)
419. Çilek (< ET. *yé- ilek*): چلك (çilek). (s.232)
420. Çinkçink (< ? *çinkçink*): چنكچنك (çinkçink). (s.99)
421. Çintan (< *Halk ağzı. çintiyān*): چنتيان (çintiān 'içi astarlı kadın şalvarı, şalvar'), ciltian چلتيان (çiltian 'çiltiyan'), ciember چمبر (çember 'çember'), uçkur اوچقور (uçkur 'uçkur'). (s.209)
422. Çiok kat Kiöşelü (< ET. *çok* + ET. *kat* + Far. *gōşag+T.-li* لي چوق قات كوشه لي (çok kat köşeli 'çok kat köşeli'). (s.38)
423. Çiok kierre olmiş, tekrar olünmiş (< ET. *çok* + Ar. *kerre* + ET. *bol-mış*, Ar. *tekrār*, ET. *bol-mış*): اولمش تكرر اولنمش (çok kerre olmuş, tekrār olunmuş 'çok kere olmuş, tekrar olunmuş'), sık صق (sık 'sık'). (s.149)
424. Çiömelmek (< ET. *çöm-el-mek*): چوملمك (çömelmek). (s.140)
425. Çirak jakmak (< Far. *çerāğ 'mum, meş'ale gibi ışık veren şey'* > *çirāğ* + ET. *yak-mak*): چراق يقمق (çirāk yakmak 'çirak yakmak'). (s.103)
426. Çirak samadan (< Far. *çerāğ 'mum, meş'ale gibi ışık veren şey'* > *çirāğ* + Ar. *šem'a 'mum'* ve Far. *-dan*): چراق شمعدان (çirāk šem'adan 'çirak şemadan: bir ustanın yanında zanâat veya sanat öğrenen kimse'). (s.103)
427. Çirkab (< Far. *çirk 'kir'+ āb 'su' = çirk-āb* > *çirk-ābe 'kirli su'*): چركاب (çirkāb 'çirkef'). (s.135)
428. Çirlak, çirghyd, sarsar (< ET. *cirla-/cirtla-* 'tiz ve kulak tırmalayıcı ses vermek'-k, Ar. *şarşar*): چرلاق چرغد صرصر (çirlak, çirğid, sarsar 'cirlak, çirğid, sarsar'). furşur (sürsür 'şiddeti, soğuk rüzgar'). (s.261)
429. Çırlamak (< *Onom. cirla-/cirtla-* 'tiz ve kulak tırmalayıcı ses vermek'+T.-lamak): چرلمق (çırlamak 'çırlamak'). (s.235)

430. Çirpi (< ET. *çirp-ı*, Fr. *canon* < İtal): قانون چرپي (çirpi, kanon ‘çirpi, kanon’), çirpmak چرپماق (çirpmak ‘çirpmak’), çirpie göre چرپيه كوره (çirpiya göre). (s.34)
431. Çiftçi kiopek (< Far. *cuft* + T.-çi + ET. *köp* ‘çok, kalabalık’+ek): چفتچي كوپك (çiftçi köpek). (s.17)
432. Çiu serw baş azad (<Far. *çün* > çū – çü + Far. *serv* + ET. *bāş* + Far. *āzād*): چو سرو باش ازاد (çü serv baş azād ‘çü serv baş azad’). (s.160)
433. Çiucur Chandek (< OT. *çukur hendek*, oyuk, Ar. *ḥandaḳ*): چوقر خندق (çukur ‘çukur’, ḥandek ‘hendek’), chendek خندق (ḥendek ‘hendek’). (s.27)
434. Çiukundur (< Far. *çukundur* – çugundur): چكندر (çukundur ‘pancar’). (s.87)
435. Çok foiligi (< ET. *çok* + ET. *söz-le-y-ici*): چوق سويليجي (çok söyleyici ‘çok söyleyici’), farfarah فارفره (fārfara ‘ağzı kalabalık, gürültücü, taşkın’), sajjikleḡi صايقليجي (şayıklayıcı ‘sayıklayıcı’), fortagi فورتجي (forteci ‘bir müzik parçasının kuvvetli bir sesle çalınacağını gösteren kişi’), jongşak (yangşak ‘gevezelik etmek’). (s.90)

D

436. Dachi (< ET. *tak-* ‘eklemek’+T.-I): دخي (daḫi ‘dahi’, daha). (s.194)
437. Dachi Eiü (< ET. *tak-* ‘eklemek’-I + ET. *edgü*): دخي ايو (daḫi éyü ‘daha iyi’), aḫsen (aḫsen ‘ahsen’), Ewla اولي (evlā ‘evla’), ewla görmek اولي كورمك (evlā görmek ‘evla görmek’). (s.91)
438. Dadi (< Far. *dādū*): دادي (dadī ‘dadi’). (s.35)
439. Dadmak & datmak (< ET. *tat-mak*): داتمق طتمق (dadmak ‘tatmak’, datmak ‘tatmak’). (s.263)
440. Dağh Başı (< ET. *tağ* + ET. *baş+ı*): طاغ باشي (tağ başı ‘dağ başı’). (s.47)
441. Daiatmak (< ET. *tay-a-t-mak*): طاييتماق (dayatmak ‘dayatmak’), diremek ديرمك (diremek). (s.8)
442. Daim Doftlyk (< Ar. *dā’im* + Far. *dūst* +T.-luk): دايم دوستلق (dā’im dostlık ‘daim dostluk’). (s.31)

443. Daimlik (< Ar. *dā'im* ve nispet eki *-ī* = *dā'imī* +T.-lik): دایملق (*dā'imilik* 'daimilik'), ebedilik ابدلك (*ebedilik* 'ebedilik'). (s.15)
444. Daire (Ar. *dā'ire*): دایره (*dāire* 'daire'). (s.163)
445. Dajak (< ET. *taya-* 'dayamak, yaslamak'-k): طایاق (*ṭayak* 'dayak'). (s.239)
446. Daji (< ET. *tağay*): دایی (*dayı*). (s.78)
447. Dakmak (< ET. *tak-* 'eklemek, bağlamak, geçirmek'-mak): دقماق (*dağmaq* 'takmak'), japisturmak یاپیشتورماق (*yapıştırmak* 'yapıştırmak'), şokmak سوقماق (*şokmaq* 'sokmak'), mich dakmak میخ دقماق (*mīḥ dağmaq* 'mih takmak'), şişe saplamak شیشه صیلمق (*şişe şaplamağ* 'şişe saplamak'), şis ile urmak ايله اورماق (*şis ile urmak* 'şis ile vurmak'), saplamak صیلمق (*şaplamağ* 'saplamak'), saṅmak صاجماق (*saçmağ* 'saçmak: saplamak, batırmak'). (s.216)
448. Dal (< ET. *tal*): دال (*dal*). (s.235)
449. Dalgalanmak (< ET. *tal-* 'çarpmaq, çürpmak' -ga+lan-mak): طالغانماق (*talgalanmak* 'dalgalanmak'), talaslanmak طالسلمانماق (*talaslanmaq* 'tasalanmak'), mewcilenmek موجلنمک (*mevcilenmek*). (s.225)
450. Damla (< ET. *tam-* 'damlamak'-la): دامله (*damla*), katre قطره (*ḳatre* 'katre'). (s.263)
451. Damsürme (< ? *ṭamzürme*): طمزورمه (*ṭamzürme* 'damzırma'), tamsürmak طمزورماق (*ṭamzırmaq* 'damzırmaq'). (s.119)
452. Dane (< Far. *dāne*): دانه (*dāne* 'tane'). (s.80)
453. Danei dil (< Far. *dāne* + Far. *dil*): دانه دل (*dāne-ī dil* 'tane-i dil'), hübbettül kelb حبة القلب (*ḥübbetül kelb* 'hübbetül kelb'). (s.258)
454. Danelü (< Far. *dāne*+T.-lü): دانه لو (*dānelü* 'taneli'). (s.80)
455. Dape (< ET. *tepe/töpi* 'dağ veya başın üstü'): دپه (*dape* 'tepe'). (s.95)
456. Dapmak (< ET. *tap-mak*): طاپماق (*ṭapmaq* 'tapmak'), prestiş etmek پرستیش اتمک (*prestiş etmek*). (s.9)
457. Dar (< ET. *tar* 'geniş olmayan, sıkı'): طار (*dar*); Ar. *zyk unnefeş* ضيق النفس (*zīk el nefes* 'zik el nefes: nefes darlığı'), Tr. nefes darlyhı نفس درلیغی (*nefes darlığı* 'nefes darlığı'). (s.37)

458. Dar (< ET. *tār* ‘geniş olmayan, sıkı’): طار (*tār* ‘dar’). (s.57)
459. Dar aghagi (< Far. *dār* ‘ağaç’, ET. *yığaç*): دار اغاجي (*dār aġacı* ‘dar ağacı’). (s.242)
460. Dar jol (< ET. *tār* ‘geniş olmayan, sıkı’ + ET. *yol*): طار يول (*tar yol* ‘dar yol’). (s.98)
461. Darçın (< Far. *dārçin*): دارچين (*darçin* ‘tarçin’). (s.126)
462. Darlıghilhe (< ET. *tar+lık*): طارلغله (*tarlıgla* ‘darlıkla’). (s.57)
463. Daş Kapughi (< ET. *taş*+ET. *kabık/kavık* ‘meyve ve tahıl kabuğu’+ı): طاش قپغي (*taş kapuġı* ‘taş kabuġu’). (s.55)
464. Datli odun (< ET. *tat-/tati-* ‘tutmak’+T.-I(g)+lı + ET. *otuġ* ‘yakacak tahta’): طاتلو اوودون (*tatlu odun* ‘tatlı odun’), bujan kiöki, بويان کوكي (*buyan köki* ‘boya kökü’), sus سوس (*süs*). (s.255)
465. Datlu Su (< ET. *tat-/tati-* ‘tutmak’+T.-I(g)+lu + ET. *suv*): طاتلو صو (*tatlu şu* ‘tatlı su’). (s.50)
466. Datülik (< ET. *tat-/tati-* ‘tutmak’+T.-I(g)+lu+lık): طاتلولق (*tatlılık* ‘tatlılık’), datlik طاتلق (*tatlık* ‘tatlık’). (s.183)
467. Dava (Ar. *da* ‘vā): دعوي (*da* ‘vā ‘dava’), çekiş چکيش (*çekiş* ‘çekişmek işi’), mücadele مجادله (*mücādele* ‘mücadele’). (s.27)
468. Dawa idiġi (Ar. *da* ‘vā + ET. *ét-* ‘düzenlemek, işlemek, yarar kılmak’-ici): اديجيي (*da* ‘vā edici ‘dava edici’), müddei مدعی (*mudde* ‘ī ‘müddei: istek ve iddiasında inatla direnen kimse’), müddea مدعی (*müdde* ‘ā ‘müddea: iddia edilen, ısrarla savunulan husus, görüş’). (s.18)
469. Dawar, gianlu, haiuan (< ET. *tavar* ‘mal, servet’, Far. *cān*+ T.-lı, Ar. *hayevān* ‘canlı varlık’): طوار جانلو حيوان (*tavar, cānlu, hayvan* ‘davar, canlı, hayvan’). (s.39)
470. De (< ET. *de* ‘bulunma hal eki’): ده (*de* ‘bulunma hal eki’), jana يكا (*yaña* ‘yana’), den دن (*den* ‘ayrılma hal eki’). (s.7)
471. Debbagh (< Ar. *debg* – *dibāġat* ‘deriyi terbiye etmek’ten = *debbāġ*): دباغ (*debbāġ* ‘debbāġ deri terbiye eden kimse, tabak, sepicı’). (s.145)

472. Dede giedd (<ET. dede 'baba, dede', Ar. cedd): جدّ دده (dede, cedd). (s.77)
473. Deghdurmek (< ET. teg- 'ulaşmak, erişmek, yetişmek, eşdeğer olmak'-dir-mek): دكدرمك (degdirmek 'değdirmek'). (s.118)
474. Degienek (< ET. teg- 'vurmak, dövmeğ'-enek): دكناك (degnek 'değnek'), ċiogen چوكناك (çöken). (s.80)
475. Degiş (< ET. teg- 'ulaşmak, kadar olmak'-iş): دكناك (degiş 'değiş'). (s.101)
476. Dehanġ (< Far. dehān + T.-cı): دهانك (dehāncı 'ağızcı'). (s.101)
477. Deiş (< ET. tē- 'söylemek'-y-iş): ديش (deyiş). (s.170)
478. Dek, dekin (< ET. teg 'kadar (edat)' ET. teg 'kadar (edat)'+in): دك دكين (dek, dekin 'bir işin sona erdiği yeri veya zamanı gösterir, -e kadar, -e değin'). (s.179)
479. Delijane (< ET. telü +ET. yanga): دليانه (deliyāne 'deliyane'). (s.207)
480. Delilyk (< ET. telü+lik): دليلك (delilik). (s.207)
481. Delmek, burgulamak (< ET. tel-mek, ET. bur-gu+la-mak): دلمك بور غلمق (delmek, burgulamak 'burgulamak'). (s.227)
482. Delu (< ET. telü): دلو (delü 'deli'). (s.52)
483. Delurmek (< ET. telü+-r-mek): دلورمك (delürmek 'delirmek'). (s.167)
484. Delü, deli (ET. telü, deli): دلو دلي (delü, deli 'deli, deli'). (s.206)
485. Delyk, Aciuklik (< ET. tel-Uk, ET. aĉ-Uk+lık): دلك اچلق (delik, aĉıklık 'aĉıklık'), ilik الك (ilik), iliklemek الكلكمك (iliklemek). (s.228)
486. Dem etmek (< Far. dem + ET. ét-mek): دم اتمك (dem etmek), řuĉlamak صوچلمق (řuĉlamak 'suĉlamak'). (s.157)
487. Demek (< ET. té-mek): دمك (demek), rast dirşen راست ديرسن (rāst dirsēn 'rastalamak dersēn'). (s.169)
488. Demir Aleti (< ET. temür + Ar. ālet+ T.-i): دمير آلي (demir āleti 'demir aleti'). (s.36)
489. Demir boki (< ET. temür + bōk+u): دمر بوقي (demir boğı 'demir pası'). (s.212)
490. Demir kenti (< ET. temür + T. kend+i): دمر كنتي (demir kenti). (s.43)

491. Demir tekjefe (< ET. temür +Ar. tekye+T. si): دمير تكيه سي (*demir tekyesi*), zirh kiulah زره كلاه (*zirh kulāh 'zirh, külah'*), tulgha طولغه (*tūlğa 'tolga savaşçuların giydiği demir başlık'*), demir başlyk دمير باشلق (*demir başlık 'demir başlık'*).
492. Demir, demür (< ET. temür 'demir'): دمير دمر دمور (*demir, demr, demür 'demir'*), lengier لنكر (*lenger 'gemileri durduğu yerde tutabilmek için denize atılan demir zincir'*). (s.212)
493. Demirgi (< ET. temür+ci): دميرجي (*demirci*), yapuği ياپوجي (*yapucı 'yapıcı'*), kasancı قزانجي (*kazancı 'kazancı'*), maranko مرانكو (*maranço 'marangoz'*), marangone (*marangoz*), dülgier دولكر (*dülger 'marangoz'*). (s.197)
494. Demirđie Nalbend (< ET. temür+ci, Ar. na'l 'nal' + Far. bend 'bağlayan, takan'): دميرجي نعلبند (*demirci na'l-bend 'demirci, nalbend'*), demyriğilyk دميرجيك (*demircilik*). (s.212)
495. Demiri Brakmak (< ET. temür+i +ET. bırak-mak): دميري براقمق (*demiri bırakmak 'demiri bırakmak'*). (s.36)
496. Demiri Kaldurmak (< ET. temür+i + ET.kalı- 'kalkmak, sıçramak'+T.-tUrmak): دميري قالدیرمق (*demiri kaldırmak 'demiriri kaldırmak'*). (s.36)
497. Demirin uđi (< ET. temür+in +T. ūç+u): دميرن اوحي (*demirin uci 'demirin ucu'*). (s.6)
498. Demişk (< Ar. Dımaşk > Dımışk 'Şam şehri' + nispet eki -ī = Dımışki): دمشق (*demişk 'Şam şehriyle ilgili'*), Scham شام (*şām 'Şam'*), Kiemcha كمحا (*kemhā 'kemha: düz veya desenli dokunan makbul eski bir ipek kumaş çeşidi, havsız kadife'*). (s.164)
499. Demren (< ET. temürgen < temür 'demir'+küçültme eki +gen = temirgen) (*Demren şeklinde de kullanılmıştır*): دمرن (*demren 'ok, mızrağın ucundaki sivri demir'*). (s.162)
500. Den (< T. -den): دن (-den 'ayırılma hal eki'), ez از (*ez 'Türkçe -den ekinin karşılığı olan ve Farsça veya Arapça kelime ve terkiplerin başına gelerek birleşik zarflar teşkil eden ön ek'*). (s.1)
501. Den (< T. -den): دن (-den). (s.183)

502. Denghdurmek (< ET. *teṅg* 'terazi'-tir-mek): دنكدرمك (*denkdurmek* 'denktirmek'), Kısmet Biçmek ببيچمك قيسمت (*kısmet biçmek* 'kısmet biçmek'). (s.14)
503. Deniř genki (< ET. *teṅiz* 'büyük göl, deniz' +Far. *ceng*+ T.-i): دنكز جنكي (*deñiz ceñki* 'deniz cengi'). (s.85)
504. Denys Boghasy (< ET. *teṅiz* 'büyük göl, deniz'+ ET. *boğ-* 'sıkmak, özellikle boğaz sıkmak'-Uz+ı): دنكز بوغازي (*deñiz boğazı* 'deniz boğazı'). (s.234)
505. Depe (< ET. *tepe/töpü* 'dağ veya başın üstü'): دپه (*depe* 'tepe'), üst اوست (üst), ew üsti (*ev üsti* 'ev üstü'). (s.157)
506. Depmek (< ET. *tep-* 'vurmak, özellikle ayakla vurmak'-mek): دپمك (*depmek* 'tepmek'), depmeh دپمه (*depme* 'tepme'). (s.100)
507. Depreniđi cíabuk (< ET. *tepren-ici*, ET. *çap-* 'tez gitmek, (at) dört nala sürmek'-Uk): دپرنجی چابوق (*deprenici, çabuk* 'tepreneci, çabuk'). (s.19)
508. Depretmek (< ET. *tepre-mek*): دپرتمك (*depretmek* 'tepretmek'), tepreumek (*tepremek*), cíalkamak چالقماق (*çalkamak* 'çalkamak'). (s.20)
509. Derdlu (< Far. *derd*+T.-lü): دردلو (*derdlü* 'dertli'), meşekketlu مشتقلو (*meşakkatlü* 'meşakkatli'). (s.16)
510. Dereğe, mertebe (< Ar. *derece*, Ar. *mertebe*): درجه مرتبه (*derece, mertebe*). (s.256)
511. Deri (< ET. *teri* 'cilt'): دري (*deri*), kiöfele كوسله (*kösele*), sehtian سختيان (*sahtiyān* 'sahtiyān: tabaklanarak cilālanmış ve boyanmış deri, özellikle keçi ve dana derisi'). (s.145)
512. Deri (< ET. *teri* 'deri; cilt'): دري (*derī* 'deri'). (s.163)
513. Derin (< ET. *teriṅ* 'toplanmak, birikmek'): درين (*derin*), derinlik درين لك (*derinlik*). (s.27)
514. Derin (< ET. *teriṅ* 'toplanmak, birikmek'): درين (*derin*). (s.82)
515. Derun dilden seumek (< ET. *teriṅ* 'toplanmak, birikmek'+ Far. *dil*+ T. -den + ET. *sev-mek*): درون دلدن سومك (*deriün dilden seumek* 'derin gönülden sevmek'). (s.30)

516. Derün dilde (< *ET. tering* > *deriñ* > *derin* + *Far. dil* + *T. -de*): درون دلدن (*derün dilde* ‘*derin dilde*’), giönül ile كوكل ايله (*göñül ile* ‘*gönül ile*’), wermek ويرمك (*virmek* ‘*vermek*’), giönülümge كوكلمجه (*göñülümce* ‘*gönlümce*’). (s.144)
517. Deue (< *ET. tebe* ‘*maruf hayvan*’): دوه (*deve*), ğeml جمل (*ceml* ‘*deve*’). (s.101)
518. Dew (< *Far. dīv*): دو (*dev*), diw ديو (*dīv* ‘*dev*’).
519. Dewal (< *Ar. devā*’): دواء (*devā* ‘*deva*’). (s.69)
520. Deweği (< *Moğ. temegen*+*T.-ci*): دوجي (*deveci*). (s.101)
521. Dewlet fürmek (< *Ar. devlet* +*ET. sür-mek*): دولت سورمك (*devlet sürmek*). (s.177)
522. Diwşürmek (< *ET. derşür-/dirşür-* ‘*toplamak*’+*T.-mek*): ديوشرمك (*dévşürmek* ‘*devşirmek toplamak, dermek*’). (s.5)
523. Di imdi (<*ET. di*, *ET. amtı/amdı*): دي مدي (*di* ‘*belirli geçmiş zaman eki*’, *imdi*). (s.186)
524. Difter (< *Far. defter*): دفتر (*difter* ‘*defter*’). (s.114)
525. Difter chane (< *Far. defter ve hāne* ‘*ev, yer*’): دفتر خانه (*difter hāne* ‘*defter hane*’). (s.56)
526. Difter chane (< *Far. defter ve hāne* ‘*ev, yer*’): دفتر خانه (*difter hāne* ‘*defter hane*’). (s.103)
527. Difterği (< *Far. defter*+ *T.-ci*): دفترجي (*difterci* ‘*defterci*’), şarti شرطي (*şartı* ‘*şartı*’), sığillate gietiuiriği سجلاطة كتورجي (*sicillāte getürici* ‘*siciller getirici*’). (s.18)
528. Dikien (< *ET. tik-* ‘*sivri bir şey sokmak, saplamak*’-*en*): ديكن (*diken*), aru dikieni آرو دكني (*aru diken* ‘*arı diken*’). (s.6)
529. Dikienlü (< *ET. tik-* ‘*sivri bir şey sokmak, saplamak*’ +*T.-An+li*): دكنلي (*dikenlü* ‘*dikenli*’). (s.183)
530. Dikienlyk (< *ET. tik-* ‘*sivri bir şey sokmak, saplamak*’-*en* +*lik*): دكنلك (*dikenlik*). (s.183)
531. Dikili (< *ET. tik-i(g)+li*): دكلي (*dikili*). (s.63)

532. Dikilmiş ağaç (< *ET.tik-ⁱl-miş* + *ET. yığaç – ığaç*): دكلمش اغاجي (*dikilmiş ağaç*) (*'dikilmiş ağaç'*). (s.54)
533. Dikmek (< *ET. tik-mek*): دكك (*dikmek*). (s.156)
534. Dil ugi (< *ET. til/til* '1. dil'+ *ET. ūç+u*): دل اوجى (*dil uci 'dil ucu'*). (s.6)
535. Dilkiğilik (< *ET. tilki+ci+lik*) ديلكيگيلك (*dilkicilik 'tilkicilik'*). (s.9)
536. Dilkineliği (< *ET. tilki+ne+li+ci*): دلکينليگي (*dilkinelici 'yalaka'*), jaltaklanğı يالتانگي (*yaltaklanıcı 'yaltaklanacı: yaranmak, hoş görünmek için dalkavukça hareketlerde bulunmak'*). (s.9)
537. Dimāgh Beini (< *ET. tamğak 'boğaz, gırtlak'*+ *ET. méyi/méni 'beyin, ilik'*): بيني دماغ (*damāğ beyni 'damak beyni'*). (s.119)
538. Dinar (< *Ar. dinār* < *Lat. denarius*): دينار (*dīnār 'dinar'*), altun التون (*altūn 'altın'*). (s.181)
539. Dinlenmek (< *ET. tingla-mak*): دنلنمك (*dinlenmek*), pekçe پکچه (*pekçe*), iğibet etmek ايجابت اتمك (*icābet etmek 'icabet etmek'*). (s.71)
540. Dinmek (< *ET. tin-mak*): دنمك (*dinmek*), yağmur diñdi يغموريكدي (*yağmur diñdi 'yağmur dindi'*), şavmak صومق (*şavmak 'savmak'*), dukenmek دوکنمك (*dükenmek 'tükenmek'*), waz giećmek واز گچمك (*vaz geçmek*), firağhet etmek فراغت اتمك (*ferāgat etmek 'feragat etmek'*). (s.121)
541. Direk, amud (< *ET. tirek* < *tire-mek 'destekleyerek dikmek, dik tutmak'*, *Ar. 'amūd*): ديرك عمود (*direk, 'amūd 'amut'*), şütun صتون (*şütūn 'sütun'*). cehil futun (*cehil sütun*). (s.136)
542. Dirmek (< *ET. tér-* 'toplamak, bir araya getirmek'-mek): ديرمك (*dirmek*). (s.250)
543. Dirmek (< *ET. tér-* 'toplamak, bir araya getirmek'-mek): ديرمك (*dirmek*), dirilmek درلمك (*dirilmek*). (s.140)
544. Dirmek (< *ET. tér-* 'toplamak, bir araya getirmek'-mek): ديرمك (*dirmek*), ğemm etmek جم اتمك (*cemm etmek 'bir araya tolmak'*). (s.261)
545. Dirşek (< *ET. tirsgek*): درسك (*dirsek*). (s.155)

546. Diş (< ET. tış/tiş 'diş'): ديش (diş), kyğirdamak قجردمق (kıcırdamak 'gıcırdamak'), kycirdiş قجرديش (kıcırdış 'gıcırdıyış'), şyrytmak صرتمق (şırıtmaq 'sırıtmaq'). (s.167)
547. Dis (< ET. tiz 'bacak eklemi'): ديز (dīz 'diz'), dizbend ديز بند (dīzbend 'dizbend'). (s.249)
548. Diş Eti (< ET. tīş + ET. et+i): ديس اتي (dis eti). (s.251)
549. Disdar (< Far. diz 'kale' ve dār 'tutan, muhâfaza eden'): دزدار (dizdār 'kale muhâfızı'), kale begi قلعه بكي (kale 'begi 'kale beyi'). (s.114)
550. Ditmek (< ET. tit-/tit- '1. diş veya pençeyle parçalamak, 2. yün veya pamuk atmak'-mek): دتمك (ditmek 'parça parça koparmak, çok küçük parçalara ayırmak'), dirmek ديرمك (dirmek 'dermek'). (s.112)
551. Divane (< Far. dīvāne): ديوانه (dīvāne 'divane'). (s.202)
552. Diw şeytan, Gin (< Far. dīv, Ar. şeytān < İbr. şātān, Ar. cinn): ديوشيطان جن (dīv, şeytān, cin 'dev, şeytan, cin'). (s.164)
553. Diw, sypid (< Far. dīv, Far. sepīd): ديوشپيد (dīv 'dev', sepīd 'ak beyazlık'). (s.164)
554. Diwan chane (< Far. dīvān ve hāne 'yer, ev'): ديوان خانه (divān hāne 'divanhane'), mehkeme مكمه (makeme 'mahkeme'). (s.161)
555. Dize, teyze (< OT. tağay/tay 'ana tarafından akraba'): ديزه (dize 'teyze', teyze). (s.33)
556. Dizman (< Kürt. dijmin 'düşman'): دزمان (dizmān 'iri, iri yarı'). (s.26)
557. Doghu (< ET. toğ-u): طوغو (toğ-u 'doğu'). (s.248)
558. Doghur (< ET. toğ-/tuğ- '1. yükselmek, çıkmak, 2. (güneş, yavru) doğmak'-ur): دوقور (doghur 'doğur'). (s.227)
559. Doghurmak peidah etmek (< ET. toğ-/tuğ- '1. yükselmek, çıkmak, 2. (güneş, yavru) doğmak'+ET.-ur-mak, Far. paydā 'öne çıkarma, ortaya çıkarma, yaratma' +ET. ét-mek): طوغورمق پيدا اتمك (toğurmak peydā etmek 'doğurmak payda etmek'), doghmac طوغمق (toğmaq 'doğmak'). (s.248)
560. Doghuş (< ET. toğ-/tuğ-uş): دوقوش (doguş 'doğuş'). (s.120)

561. Dogmek (< ET. tōg-mek 'ezerek öğütme'): دوگمك (dögmek 'döğmek'). (s.84)
562. Doiumlighile (< ET. tod- '1.doldurmak, tıkmak, 2. Doymak'-lık + ET. birle/bile 'ile, beraber (edat), ve (bağlaç)'): طوملق ايله (toymalık ile 'doymalık ile). (s.16)
563. Dokunmak (< ET. tokın-mak): طوقنمق (toğunmak 'dokunmak'), deġmek دكمك (degmek 'değmek'), nöbet ana degdy نوبت انا دكدي (nöbet ana degdi 'nöbet ona degdi'), yapısmak ياپشماق (yapışmak 'yapışmak'), ulaşmak اولاشماق (ulaşmak 'ulaşmak'). (s.788)
564. Dolabġi (< Far. dōlāb+ T.-cı): دولابجي (dolabcı 'dolapçı'), aldaigi الدايجي (aldayıcı 'aldayıcı'), dolandürigi دولاندرجي (dolandırıcı). (s.233)
565. Dolajan (< ET. tolġa -y-an): دولايان (dolayan), dolaj دولاي (dolay 'bir yeri çevreleyen yerlerin bütünü, çevre, yöre, etraf'). (s.28)
566. Dolamak (< ET. tolġa -n-mak,): دولامق (dolamak 'dolamak'). (s.106)
567. Dolaşyklyk (< ET. tolġa-ş-ı-k+lık): طولاشقلىق (tolaşıklık 'dolaşıklık'). (s.28)
568. Doldurmak (< ET. tol-dur-mak): تولدريمق (toldurmak 'doldurmak'). (s.203)
569. Doldürmek (< ET. tod-/to- 'dolmak, kabarmak'-l-dur-mak): (s. 8) تولدريمق (toldurmak 'doldurmak'), tokmak طقمق (toġmak 'tokmak), başarmak باشرمق (başarmak 'başarmak'). (s.296)
570. Doli jaghar (< ET. tolu/toli '1. dolgun, 2. buz parçalarından oluşan yağış'+ ET. yağ-ar): دولي يغر (doli yağar 'dolu yağar'). (s.257)
571. Dolu doli (< ET. tolu/toli '1. dolgun, 2. buz parçalarından oluşan yağış'): دولو دولي (dolu doli 'dolu'). (s.257)
572. Don doner (< ET. ton- 'donmak'+I(g) + ET. toj 'donmuş şey'-ar): دوک دوکر (doñ donar 'don, donar'). (s.247)
573. Donanma (< TT. donanma 'donatılmış'): دونانمه (donanma), Donanma kapudani قبوداني (donanma kapdani 'donanma kaptanı'), derja Kapudani دريا (deryā kapdani 'derya kaptanı'), kapudan paşa (kapudan paşa 'kaptan, paşa'), Emir, Amiral (emir, amiral). (s.129)

574. Dongh, bus (< ET. ton- 'donmak'+I(g), ET. buz): طوك بوز (toñ büz 'don, buz'), buz chane, بوز جان (būzhāne 'buzhane'), bozlyk بوزلق (būzlık 'buzluk'), jachdan, يحدان (yehdān 'yehdan'), jach يخ (yah 'buz'), dan دان (dan). (s.251)
575. Donghmiş Su (< ET. ton- 'donmak'-muş + ET. suv): طوكمىش صو (toñmuş şu 'donmuş su'). (s.50)
576. Donma (< ET. tōn- 'dönmek'-me): دونمه (dönme 'dönme'), donük دونك (dönük), Ar. Murtedd مرتدّ (mürted 'İslām dīninden dönen, müslümanlıktan ayrılıp başka bir dīne giren, irtidat eden kimse'). (s.48)
577. Dordingi Parmak (< ET. tört+ü+ncü +ET. bar-mak): دوردنجي پرمق (dördünci parmak 'dördüncü parmak'), Syrçe parmak سرچه پرمق (serçe parmak 'serçe parmak').
578. Doruk (< OT. toruğ/toruk 'dağ zirvesi, yüksek şey'): طورق (toruğ 'doruk'), jighyn يىغق (yığın 'yığın'). (s.158)
579. Doruk, baş (< ET. toruğ/toruk 'dağ zirvesi, yüksek şey', ET. baş): دروك باش (doruk, baş 'doruk, baş'), Ar. ewġ اوج (ewc 'bir şeyin en yüksek noktası, doruk), ewġ fema اوج سما (ewc semā 'gökyüzünün en doruğu'), ewġ šerf اوج سرف (ewc šerf 'ewc serf'). (s.47)
580. Doruklamak (< ET. toruğ/toruk 'dağ zirvesi, yüksek şey' +la-mak): طورقلماق (doruklamak 'doruklamak'), jyghmak يىغماق (yığmak 'yığmak'). (s.158)
581. Doşlyk etmek (< Far. dūst+ T.-luk +ET.ét-mek): دوستلق اتمك (dostluk etmek 'dostluk etmek'). (s.30)
582. Doft olmak (< Far. dūst + ET. bol-mak): دوست اولماق (dost olmak 'dost olmak'), doft edinmek دوست ايدنمك (dost edinmek). (s.32)
583. Doft, jar (< Far. dūst, Far. yār): دوست يار (dost, yār 'yar'). (s.32)
584. Doftane (< Far. dūst+-āne ekiyle = dūstāne): دوستانه (dostāne 'dostane'), muhabbetlyk ile محاببتلك ايله (muḥabbetlik ile 'muhabbetlik ile'). (s.32)
585. Dostlyghün souklyghi (< Far. dūst+ T. -lu+kun +ET. soġi-k+lu+ku): دوستلغون سوكلغى (dostluġun soġukluġu). (s.235)

586. Doŝtlygihi boŝmsak (< *Far. dūst+ T. -luk+u + ET. buz-mak*): دوستلغى بوزمق
(*dostlyğı bozmaq ‘dostluğu bozmaq’*). (s.31)
587. Doŝtlygihi ŝaklamak (< *Far. dūst+ T. -luk+u +ET. sakla-mak*): دوستلغى صقلمق
(*dostlyğı şaklamak ‘dostluğu saklamak’*). (s.31)
588. Doŝtlyk (< *Far. dūst+ T.-luk*): دوستلىق (*dostlyk ‘dostluk’*), muhebbetlik محبتلك
(*muħabbetlik ‘muħabbetlik’*). (s.30)
589. Doŝtlykden giru durmak (< *Far. dūst+ T.-luk+tan*): دوستلىقتن كىرو طورمق
(*dostlyktan gérii durmaq ‘dostluktan geri durmak’*). (s.32)
590. Doŝtlykile (< *Far. dūst+T.-luk +ET. birle/bile ‘ile, beraber (edat), ve
(bağlaç)’*): دوستلىق ايله (*dostlyk ile ‘dostluk ile’*). (s.30)
591. Dögien (< *Yun. doukane*) (İlk şekiller döv-mek / döğ-mek fülünün etkisiyle ortaya
çıkmiş olmalıdır): دوكن (*dögen ‘döğen’*). (s.221)
592. Dögiulmiş giümeş (< *ET. tög-ü-l-miş + ET. kümüş*): دوكلمش كومش
(*dögülmüş giümeş ‘dögülmüş giümüŝ’*). (s.59)
593. Dögmek (< *ET. tög- ‘havanda dövmek, ezmek’-mek*): دوكمك (*dögmek ‘döğmek’*).
(s.97)
594. Dökme (< *ET. tök-me*): دوكمه (*dökme*), lemek لمك (*lemek*). (s.253)
595. Dökmek (< *ET. tök-me*): دوكمك (*dökmek*), akıtmak اقمك (*akıtmak ‘akıtmak’*).
(s.241)
596. Döndürmek, çieuremek (< *ET. tön- ‘dönmek’-diir-mek, ET. çevür-mek*): دوندرمك
دونمك دونرك (*döndürmek, çevremek ‘çevremek’*), dönmek, dönerek دونرك
(*dönmek, dönerek*), dolanmak دولانمق (*dolanmaq ‘dolanmak’*), dewran etmek
دوران اتمك (*devrān etmek ‘devran etmek’*), dolaşmak دولاŝق (*dolaşmaq
‘dolaşmak’*), çekzınmek چكزنمك (*çekzınmek*). (s.264)
597. Dönyş (< *ET. tön- ‘dönmek’-üş*): دونش (*döniş ‘dönüş’*). (s.265)
598. Djalim (< *Ar. zālim*): ظالم (*zālim ‘zalim’*). (s.69)
599. Dudunlemek (< *ET. tütüin+le-mek*): دوتونلمك (*dütüinlemek ‘tütüinlemek’*), kak قاق
(*kāk ‘kak’*), kaki balik قاق بالىق (*kāki bālik ‘kaki balık’*), paştürmeh پاسترمه

- (*pasturma* ‘*pastırma*’), dütüslmek دوتوسلمك (*dütüslemek*), çubuk چوبوق (*çubuk* ‘*çubuk*’), dutun çubughı (*dütün çubughı* ‘*tütün çubuğu*’). (s.240)
600. Duimak (< *ET. tuy-* ‘*hissetmek, anlamak, fark etmek*’-mak): دويمق (*duymak* ‘*duymak*’). (s.106)
601. Duketmak (< *ET. Tüke-* ‘*bitmek*’-t-mek): دوكتمك (*düketmek* ‘*tüketmek*’), bitürmek بترمك (*bitirmek*). (s.198)
602. Dukietmek (< *ET. tüke-* ‘*bitmek*’-t-mek): دوكتمك (*düketmek* ‘*tüketmek*’), achyrin etmek اخرن اتمك (*āhirin etmek* ‘*ahirin etmek*’), dükienmek دوكنمك (*dükenmek* ‘*tükenmek*’). (s.219)
603. Dulanmak (< *ET. tolğan-mak*): دولانمق (*dolanmak* ‘*dolanmak*’). (s.127)
604. Dulunmak (< *ET. daldala-* ‘*gizlemek, saklamak*’-mak): دولنمق (*dulunmak* ‘*kaybolmak, batmak*’). (s.96)
605. Dumalmak (< *OT. tomal-* ‘*şişinmek, top haline gelmek*’-mak): طومالمق (*tomalmak* ‘*domalmak*’). (s.162)
606. Dumruklanmak (< *ET. tomruk+lan-mak*): تومرقلنمق (*tumruklanmak* ‘*tomurcuk peyda etmek, filizlenmek*’), bagh dumrughi باغ طومرغي (*bāğ tumruğı* ‘*bağ tumuruğu*’). (s.247)
607. Duragh öti (< ? . *torak + ET. otu*): دوراغ اوتي (*dorağ otı* ‘*dere otu*’). (s.36)
608. Durgurmak (< ? *ṭurgurmaḳ*): طورغرمق (*ṭurgurmaḳ* ‘*karşılaştırmak*’), rubaru etmek روبارو اتمك (*rubāru etmek* ‘*karşıtlık etmek*’). (s.236)
609. Durmek (< *ET. tür-* ‘*top veya rulo yapmak, bohça etmek*’-mek): دورمك (*dürmek*). (s.139)
610. Durmuş Su (< *ET. tūr-* ‘*1. ayağa kalkmak, 2. hareket etmemek*’-muş + *ET. suv*): طورمش صو (*ṭurmuş şu* ‘*durmuş su*’). (s.50)
611. Duşmanluk (< *Far. düşmen-duşmān+T.-lık*): دشمنلق (*duşmanluk* ‘*düşmanlık*’), edawetleşmek عداوتلشمك (*‘adāvetleşmek* ‘*adavetleşmek: düşmanlık duymak, düşmanca duygular taşımak*’). (s.31)
612. Duşmek (< *ET. tüş-mek*): دوشمك (*düşmek*). (s.166)
613. Duşmek (< *ET. tüş-mek*): دوشمك (*düşmek*). (s.95)

614. Duşmen edüww v. Adu (< *Far. duşmen – duşmān, Ar. ‘adüvv, Ar. ‘adüvv*): عدو
دشمن (*düşman, ‘adüvv ‘düşman*), a‘dâ اعدا (*a‘dâ ‘ düşman*). (s.32)
615. Dutam, demet (< *ET. tut-am, Yun. demati*): دمت طوتام (*tutam demet ‘tutam demet*). (s.204)
616. Dutrak (< *ET. tut-a-rı*): طوتارو (*tutaru ‘dutaru*), bujuk chaftalik (*büyük haftalık*), sar’ صرغ (*sır ‘sır*). (s.189)
617. Duťjak (< *ET. tutuz- ‘teslim etmek, tutması için birine bir şey vermek’+T.-Ak*):
طوطساق (*ťutsak ‘tutsak*). (s.107)
618. Düdükği (< *ET. tütek ‘üflenlen şey, büyük ağıza benzer şey’+çü*): دودکچی
(*düdükçi ‘düdükçi*). (s.221)
619. Düdükği (< *ET. tütek ‘üflenlen şey, büyük ağıza benzer şey’+çü*): دودکچی
(*düdükçi ‘düdükçi*). (s.221)
620. Dürdi, tartı (< *Far. durd > durdi, ET. tar- ‘yaymak, açmak’-t-ı*): دردی طورتی
(*dürdi ‘tortu’, tartı ‘tortu*), Doru, telwe طورو (*toru, telve ‘tortu*). (s.214)
621. Dürtmek (< *ET. tüirt- ‘yağ sürmek’-mek*): دورتمک (*dürtmek*). (s.319)
622. Düşman olünmek (< *Far. duşmen – duşmān+ ET. bol-u-n-mak*): دشمن اولنمق
(*düşman olunmak ‘düşman olunmak*). (s.31)
623. Düşme (< *ET. tüş-me*): دوشمه (*düşme*), düşmek دوشمک (*düşmek*). muťsewwer
مزور (*muzevver ‘uydurulmuş, uydurma*). (s.10)
624. Düşmek (< *ET. tüş-mek*): دوشمک (*düşmek*). (s.96)
625. Düşmek (< *ET. tüş-mek*): دوشمک (*düşmek*). (s.96)
626. Düşük (< *ET. tüş-ü-k*): دوشك (*düşük*). (s.3)
627. Düşünme (< *ET. tüş ‘rüya, hayal’-n-me*): دوشنمه (*düşünme*). (s.160)
628. Düşünmek (< *ET. tüşe-mek ‘rüya görmek; hayal kurmak’ > tüşe-n-mek > tüşün-
mek*): دوشنمک (*düşünmek*). (s.160)
629. Düşmek (< *ET. tüş- ‘1. inmek, konmak, durmak, 2. düşmek’-mek*): دوشمک
(*düşmek*). (s.95)

630. Düşmek (< ET. tüş- '1. inmek, konmak, durmak, 2. düşmek'-mek): دوشمك (düşmek). (s.96)
631. Dütün, Duchan (< ET. tüt -ün, Ar. duḥān): دوتون دخان (dütün 'tütün', duḥān 'duman'); Fars. Dud دود (dūd 'duman'), baḡe باجه (bāca 'baca'), silīḡi سليجي (silici). (s.240)
632. Düwenmek (< Yun. doukane) (İlk şekiller döv-mek / döğ-mek = döv-en-mek): دونمك (düvenmek 'harmanda ekinin tâne ve saplarını birbirinden ayırmaya yarayan, altına sivri çakmak taşları çakılmış kızak biçiminde tahtadan âletle iş yapmak'). (s.156)
633. Düzme (< ET tiz- 'dizmek (özellikle inci), sıralamak'-me): دوزمه (düzme), Ar. suret صورة (şuret 'suret'), sychr سحر (sihr 'sihir'). (s.217)
634. Düzmek (< ET. tiz- 'dizmek (özellikle inci), sıralamak'-mek): دوزمك (düzmek), jakyştırmak ياقشترمق (yakıştırmak 'yakıştırmak'). (s.49)
635. Düzmek (< ET. tiz- 'dizmek (özellikle inci), sıralamak'+-mek): دوزمك (düzmek). (s.137)
636. Düzmek (< ET. tiz- 'dizmek (özellikle inci), sıralamak'-mek): دوزمك (düzmek 'dizmek'), suret etmek صورة اتمك (şuret etmek 'suret etmek'), taklyd etmek اتمك تقلید (taqlīd etmek 'taklit etmek'). (s.217)
637. Dyrechtıstan (< Far. dirahıstan): درختستان (dirahıstān 'botanik bahçesi'). (s.56)
638. Dyş kyğyrdaşmak (< ET. tuş/tiş 'diş'+ Onom. gıdır+da-t-mak): دیش فچرتدمق (diş kıdırdaşmak 'diş gıdırdaşmak'), çıatırdamak چاتردمق (çatırdamak 'çatırdamak'). (s.233)
639. Dyzgie (< ET. diz-ge): دزگه (dizge 'dizin altına veya üstüne bağlanan çorap bağı'). (s.204)
640. Dyzıldamak (< Onom. dızıl+da-mak): دزıldمق (dızıldamak 'dızıldamak'). (s.47)
641. Dzaman Darlıghı (< Ar. zemān + ET. tar+lık+ı): زمان طارلغی (zamān tarlıḡı 'zaman darlığı'). (s.37)

E

642. Ebeden daima (Ar. *ebed-den* + Ar. *dā'imā*): دائما ابدن (*ebeden dā'imā* 'ebeden, *daima*'). (s.15)
643. Ebedi (Ar. *ebed ve nispet eki -ī = ebedī*) ابدی (*ebedī* 'ebedi'), Dāim دایم (*dā'im* 'daim'). (s.15)
644. Ebedi, daim (< Ar. *ebed ve nispet eki -ī = ebedī*, Ar. *dā'im*). ابدی دایم (*ebedī, dā'im* 'ebedi, daim'). (s.537)
645. Ebedlemek (< Ar. *ebedī*+ T.-leş-mek): ابدلمک (*ebedlemek* 'sonsuzlaşmak, ölümsüzleşmek'). (s.16)
646. Eblis (Ar. *iblis* < *İbr*): ابلیس (*iblis* 'şeytan'), Ebalis ابالس (*ibālis* 'şeytan'), Ebalışet ابالسنة (*ebāliset* 'ebaliset'). (s.169)
647. Ebrişim, ipek (< Far. *ebrişum*, ET. *ip/yip* 'ip'+ek): ابریشیم اېك (*ebrişīm* 'bükülmüş ipekten iplik', *ipek*). (s.91)
648. Ebzerden (< Far. *ibzardan*): ابزاردان (*ibzardan* 'aroma kutusu'). (s.63)
649. Edeb chane, Ajak yoli (< Ar. *edeb ve Far. ḥāne* 'ev, yer' = *edeb-ḥāne*, ET. *adak*+ ET. *yōl+u*): ادبخانه ایاق یولی (*edeb ḥāne, ayak yolu* 'edep hane, ayak yolu'). (s.131)
650. Efser Tağ kurun ıstifan (< Far. *efser*, Far. *tāc*, Ar. *ḡurūn*, Ar. *isti'fān*): استيفان افسر تاج قورون (*efser tāc* 'tac', *ḡurun* 'yüzyıllar, çağlar', *isti'fān* 'istifan'). (s.146)
651. Eḡel (Ar. *ecel*): اجل (*ecel*), eḡel ile öldi اجل ایله اولدی (*ecel ile öldi* 'ecel ile öldü'), Tektdir, kaza, Nesib نصیب تقدیر (*taḡdīr, naşīb, ḡazā* 'takdir, nasip, kaza'), Ana neşib olur انا نصیب اولور (*ona naşīb olur* 'ona nasip olur'), kaza gieldukte didei daniş kiör olur قضا کلدکنده دیده دانش کور اولور (*ḡazā* 'geldükde dide daniş kör olur 'kaza geldiğinde dide daniş kör olur'), Mekdur مقدر (*maḡdur* 'maktur: Allah tarafından takdir edilen, kader icabı olan şey'), mukadder مقدر (*mukadder* 'Allah tarafından ezelde belirlenip takdir edilen, alın yazısında bulunan'), Fars. ser nüwist سر نوست (*ser nüwst*), یازان باشنه (*yazan başına*). (s.206)
652. Eghmis, böklü (< ET. *eg-miş*, ET. *bük-lü*): اکمش بوکلو (*büklü, eḡmiş* 'eḡmiş'). (s.223)

653. Egilür (< ET. *eg-i-l-ir*): اكلور (*egilür* 'eğilir').
654. Egri (< ET. *egri*): اكري (*eğri* 'eğri'), bökri بوكري (*bögri* 'böğrü'). (s.162)
655. Ehli elm (< Ar. *ehl ve nispet eki -ī = ehlī*, Ar. 'ilm): اهل علم (*ehl-i 'ilm* 'ehli ilim: *ilim sahibi olan*'). (s.30)
656. Ehli hysab (< Ar. *ehl + nispet eki -ī = ehlī*, Ar. *hīsāb*): اهل حساب (*ehl ḥesāb* 'ehl-i hesap), ehli rakem (*ehl-iraqam* 'rakam ehli'). (s.61)
657. Ei Giuſel (< ET. *edgü + ET. göz el < göz+el*): ايو كوزل (*eyü güzel* 'iyi güzel'). (s.92)
658. Ei Melek, Kiem Melek (< ET. *edgü + Ar. melek < İbrânîce. melāk* 'elçi, haberci', Far. *kem + Ar. melek < İbrânîce. melāk* 'elçi, haberci'): ملك, ايو ملك (*eyü melek, kem melek* 'iyi melek, kem melek'). (s.37)
659. Eier (< ET. *eder*): اير (*eyer*), قاش (*kaş* 'kaş: bir şeyin kaş gibi bir kavis yapan kemerli çıkıntılı yeri'), ön kaş اون قاش (*ön kaş* 'ön kaş: '), femer سمر (*semer*). (s.188)
660. Eilyk (< ET. *edgü + lik*): ايلك (*éyilik* 'iyilik'), ihſan احسان (*iḥsān* 'ihsan') etmek. (s.198)
661. Eiu hava (< ET. *edgü + Ar. hevā* > *hevā*): ايو هوا (*éyü hevā* 'iyi hava'). (s.12)
662. Ejerlemek (< ET. *eder+le-mek*): ايرلمك (*eyerlemek*). (s.189)
663. Ejiam bahur (< Ar. *yevm* 'gün'ün çoğul şekli *eyyam + Ar. bāḥūr*): ايام باحور (*eyyām bāḥūr* 'günler aşırı sıcak'). (s.171)
664. Ejuklemek (< ET. *eg-i-k+le-mek*): ايوقلك (*eyüklemek* 'eğiklemek'), sürat ile gitmek ايله سرعة (*sur* 'at ile gitmek 'sürat ile gitmek'), evlemek اولمك (*evlemek*), ewetlemek اوتلمك (*evetlemek*), ewgēk اوجك (*evcek*), iwegen اوكن (*evgen*). (s.212)
665. Ekinci (< ET. *ek-in+ci*): اكينجي (*ekinci*). (s.53)
666. Ekingi (< ET. *ek-in+ci*): اكنجي (*ekinci*). (s.17)
667. Ekşi (< ET. *ekşig*): اكنشي (*ekşi*). (s.6)
668. Ekſiklemek (< ET. *egsü-* 'eksik olmak' -*k+le-mek*): اكسكلمك (*eksiklemek*). (s.111)

669. Eksiklemek (< *ET. egsük+le-mek*): اكسكلنمك (*eksiklmek*). (s.185)
670. Ekşiklemeklyk (< *ET. egsü-‘eksik olmak’-k+le-mek+lik*): اكسكلملك (*eksiklemeklik*), Ar. zewal زوال (*zevāl ‘zeval’*). (s.111)
671. Eksiklik, Suç, Kebahet, giunah (< *ET. egsük+lik, ET. suç, Ar. kabāḥat, Far. gunāh < Ar. cunāḥ*): اكسكلك صوچ قباحت كناه (*eksiklik, suç, kabāḥat, günah*), suçlu صوچلو (*şuçlu ‘suçlu’*), suçsyz صوجسز (*şucsız ‘suçsuz’*). (s.157)
672. Eksilyk (< *ET. ekşig+lik*): اكشيلك (*ekşilik*). (s.6)
673. Ekşiftira (< *Fr. extra*): اكستره (*ekstira ‘ekstra’*), demyr köüreki دمير كوركي (*demir küreki ‘demir küreği’*). (s.84)
674. Eksifus Ekmek (< *ET. ekşig+siz + ET. ötmek/etmek*): اكشيسز اكمك (*ekşisiz ekmek*), majefyz chemirsyz مایه سز خمرسز (*māyasız ḥamursuz ‘mayasız hamursuz’*), fetir فطر (*fītr ‘fitr: oruç açma’*). (s.79)
675. El temeşşuki (< *ET. elig + Ar. temeşşuk*): ال تمشكي (*el temeşşuki ‘el temeşşuki’*). El jazusi ال يازوسي (*el yazusı ‘el yazısı’*), tedskere تذكره (*tezkere*). (s.122)
676. Elçik, tebaşir (< *ET. elig+çik, Far. tebāşir*): الچك تباشير (*elçik, tebāşir ‘tebeşir’*). (s.264)
677. Eleh gietürmek (< *ET. elig+e + ET. kel- ‘gelmek’-tür-mek*): اله كتورمك (*ele getürmek ‘ele getirmek’*). (s.8)
678. Eli Wermek, iletmek (< *ET. elig+i + ET. bīr-mek, ET. élt-/élet- ‘götürmek, taşımak’-mek*): الي ويرمك التمك (*eli virmek ‘eli vermek’, iletmek*). (s.181)
679. Elkitab (< *Ar. harf-i târif el + Ar. kitāb = el-kitap*): الكتاب (*el-kitāb ‘el-kitap’*), Alcoran القرآن (*el-ḳurān ‘El-Kuran’*). (s.87)
680. Elmas (< *Ar. el-mās*) الماس (*elmās ‘elmas’*). (s.7)
681. Elmaslü (< *Ar. el-mās+ T.-lü*): الماسلو (*elmāslu ‘elmaslı’*). (s.8)
682. Eltikler (< *ET. et+lik+ler, ET. el + Far. (das)tuwān = ‘eldiven’*): التكلر (*etlikler*), eldüven الدون (*eldüven ‘eldiven’*). (s.123)
683. Embiḳ (< *Ar. inbīḳ*): انبيق (*inbīḳ ‘inbik: sıvıları damıtmakta kullanılan alet’*). (s.22)

684. Emeklemek, Kefavet Etmek (< ET. emge- 'zorluk çekmek, göğüsleme'-k+le-mek, Ar. kesāfet, ET.ét-mek): امكلك قاة اتمك (emeklemek, kesāvet etmek), çialışmak چالشمق (çalışmak 'çalışmak'). (s.317)
685. Emeli renk (< Ar. emel+ nispet eki -ī = emelī, Far. reng): املى رنك (emeli renk), dori دورى (dorī 'dori: devri'). (s.135)
686. Emellu (< Ar. 'amel+ T.-li): عملو ('amellū 'amellū: sadece ilim ve söze değil işe ve uygulamaya dayanan, işlemek ve yapmakla elde edilmiş olan, uygulamalı'). (s.185)
687. Emma, veli, likem (< Ar. amma, Far. velī, ?likem): اما ولى ليكم (emmā, velī, likem 'amma, veli, likem'). (s.77)
688. Endaḡe (< Far. handāhtan, handāḡ- '1. bir araya getirmek, kıyaslamak, 2. ölçmek'+T.-a): اندازه (endāze 'endaze: bez, kumaş gibi şeyleri ölçmekte kullanılan ve çarşı arşını da denen 65 santim uzunluğunda ölçü). (s.93)
689. Engemin Gem' (< Far. encümen, Ar. cem'): انجمن جمع (encemin cem' 'encümen cem'), ġemiet جميعت (cem'iyet 'cemiyyet'), Zümret زمرة (zümret 'topluluk'). (s.134)
690. Engiel (< Far. engel): انكل (engel), önegü اونكو (önegü 'engel'). (s.11)
691. Eniklemek (< ET. enük+le-mek): انكلكم (eniklemek), kanġik eniklendi انكلدى (kanġik eniklendi 'kancık enikledi'). (s.105)
692. Enmek (< ET. én-mek): انمك (énmek 'inmek'), endürmek اندرمك (éndürmek 'indirmek'). (s.168)
693. Ereze aghagi (< Ar. eruz + ET. yıġaç): ارز اغاجى (eruz ağacı 'eruz ağacı'). (s.117)
694. Ergien Adem (< ET. er-gen + Ar. ādem < İbr.): ادم ارکن (ergen ādem 'ergen Adem'). (s.97)
695. Eridilmiş (< ET. erü- '(yağ veya buz) erimek'-t-l-miş): اردلمش (eridilmiş 'eritilmiş'). (s.241)
696. Eritici (< ET. erü- '(yağ veya buz) erimekt'-t-ici): ارتجى (eritici). (s.241)
697. Eritmek (< ET. erü- '(yağ veya buz) erimek'-t-mek): ارتمك (eritmek). (s.241)

698. Esbab (< Ar. *esvāb*): اسباب (*esbāb* 'sebepler'). (s.48)
699. Esbab (< Ar. *esvāb*): اسباب (*esbāb* 'sebepler'). (s.91)
700. Eşder (< Far. *ejder-ejderhā*): اژدر (*ejder*), eşderha اژدرها (*ejderhā* 'ejderha'). (s.180)
701. Eşek (< ET. *eşgek* < *eşyek*): اشك (*eşek*), cher خر (*her* 'her: eşek'), Fars. Cher ba teşdid تشدید خر با (*her ba teşdīd* 'her ba teşdid'). (s.66)
702. Eselemek (< ET. *eş-mek*'ten *tekerrür bildiren ekle* = *eş-ele-mek*): اسلمك (*eşelemek*), dinlemek دنلمك (*dinlemek*). (s.76)
703. Eşitmalik (< ET. *éşid-me+lik*): اشمك (*éşitmelik* 'işitmelik'). (s.71)
704. Esitmek (< ET. *éşid-mek*): اشمك (*éşitmek* 'işitmek'), isitmezlemek اشتمزلمك (*işitmezlemek*). (s.71)
705. Eşki Doştlyk (< ET. *eski* + Far. *dūst+T.-luk*): اسكي دوستلق (*eski dostluk* 'eski dostluk'). (s.31)
706. Eskier Alai (< Ar. 'asker < Far. *leşker* + Yun. *alayı*): اسكر آلاي ('asker *ālāy* 'asker alayı'), Eskier Katari اسكر قطري ('asker *kaţarı* 'asker katarı: birbiri arkasına sıralanmış asker dizisi'). (s.5)
707. Eskier, çeri, leşkier (< Ar. 'asker, ET. *çerig* 'ordu', Far. *leşker*): لشكر چري اسكر ('asker 'asker', çerī 'çeri', leşker). (s.195)
708. Esmek (< ET. *es-mek*): اسمك (*esmek*), ofurmak öflemek افورمق (*ofurmak* 'oflamak', öflemek), şişürmek شيشورمك (*şişürmek* 'şişirmek'). (s.222)
709. Eşmek (< ET. *eş-mek*): اشمك (*eşmek*), eşkin اشكن (*eşkin* 'atın dörtnal ile tırıs arasındaki hızlı yürüyüşü'), eşkinlighile اشكنلكله (*eşkinlikle* 'hızlı ve düzenli giden'). (s.118)
710. Eşmek (< ET. *eş-mek*): اشمك (*eşmek*), muşahibet مصاحبه (*muşāhibe* 'musahibe: karşılıklı konuşma, görüşme, sohbet), isāet ائاعة (*işā*'at 'işaat: yayıp herkese duyurma'). (s.137)
711. Eşte (< ünl. *işte*): اشته (*eşte* 'işte'), ma مه (*ma*), bak بق (*bak* 'bak'). (s.184)
712. Eşwab (< Ar. *esvāb*): اثواب (*eşvāb* *gimcek* 'elbise giyecek'). (s.29)

713. Et (< ET. et): ات (et), lehm لحم (laḥm 'lahm: et'), kiesmek كسّمك (kesmek), kat' ullahm قطع اللحم (ḳat' ullahm 'kat ullahm: et kesmek'), etmek اتمك (etmek), et kesmeleri (et kesmeleri).
714. Et kesmeleri (< ET. et +ET. kes-me+ler+i): ات كسملري (et kesmeleri). (s.80)
715. Etek (< ET. etek): اتك (etek), singef سنجف (sincef), saçak سچاق (saçak 'saçak'). (s.217)
716. Etili (< ET. et+li): اتلو (etlü 'etli'). (s.111)
717. Etmek (< ET. ét-mek): اتمك (etmek), eilemek ايلمك (eylemek). (s.17)
718. Etmek (< ET. ét-mek): اتمك (etmek), eilemek ايلمك (eylemek), istemek ايستمك (istemek), kylmak قلمق (kılmak 'kılmak'). (s.197)
719. Etmiş Eilemiş (< ET. ét-miş + ET. edle-mek): اتمش ايلمش (etmiş, eylemiş 'etmiş, eylemiş'). (s.18)
720. Eturakler, Kuirukler, ğiöt kainakler (< ET. otur-ak, ET. kudruk 'kuyruk'+lar, ET. köt , ET. kayna-k+lar): قيناقلر قويرقلر اوتاقلر (oturaklar, kuyruklar, göt kaynaklar 'oturaklar, kuyruklar, göt kaynaklar'). (s.132)
721. Eu ordeghi (< ET. ev 'yaşam alanı, konut'+ ET. ödre/ödürek+i): اورديكي او (ev ordegi 'ev ördeği'). (s.35)
722. Ew Maimuni (< ET. ev 'yaşam alanı, konut' + Ar. meymün+ T.-u): او ميموني (ev maimūni 'ev maymunu'), Ar. kat قَط (ḳaṭ), Fars. bušek بوشك (būšek 'bušek'), miaulamak مياولمق (miyavlamak 'miyavlamak'). (s.208)
723. Ew, Chane (< ET. ev < eb 'çadır', Far. ḥāne): خانه او (ev, ḥāne 'hane'), ew, bark او برق (ev, bark 'bark'), ew içi او ايچی (ev, içi). (s.178)
724. Ewret (< Ar. 'avret): عورة ('avrat 'avrat'). (s.226)
725. Ez kâldi (< ET. az + ET. kal-dı): از قالدي (az ḳaldı 'az kaldı'), jekin oldi يقين اولدي (yakın oldı 'yakın oldu'). (s.209)

F

726. Faheśa (< Ar. fāḥiṣe 'çok kötü ve çirkin iş'): فاحشه (fāḥiṣe 'fahişe'). (s.10)

727. Faidefiz Doŝtlyk (< Ar. *fā'ide* 'yararlandı' +T.-sız + Far. *dūst*+ T.-luk): دوستل فایده سز (*fāidasiz dostlık* 'faydasız dostluk'). (s.32)
728. Falakaja almak (< Ar. *falaka*+T.-ya + ET. *al-mak*): فالاقفة به المق (*falakaya almak* 'falakaya almak'). (s.243)
729. Fali açmak tutmak (< Ar. *fāl*+ T.-ı + ET. *aç-mak*, ET. *tut-mak*): فالي اچمق طوتمق (*fālı açmak tutmak* 'fali açmak tutmak'). (s.74)
730. Fali açmaklık (< Ar. *fāl*+T.-ı + ET. *aç-mak*+lık): فالي اچمقلىق (*fālı açmaklık* 'fali açmaklık'), tair طائر (*tā'ir* 'tair: uçan, uçucu'), oghur اوغر (*oğur* 'uğur'), oughurler ula اولر اولر (*oğurlar ola* 'uğurlar ola'), nereie oghur ile (nereye oğur ile 'nereye uğur ile). (s.74)
731. Fali bileği (< Ar. *fāl*+ ET. *bil-ici*, ET. *aç -ıcı*): فالي بليجي فال (*fāl bilici açıcı* 'fal bilici açıcı'), taly' tutıği طالغ طوتيجي (*tāli* 'tutıcı 'tali tutucu'), falği فالجي (*fālci* 'falci'). (s.73)
732. Fali Biliği (< Ar. *fāl*+ ET. *bil-ici*): فالي بليجي (*fāl bilici* 'fali bilici'). (s.53)
733. Fasl fark etmek (< Ar. *faşl* + Ar. *farğ* + ET. *ét-mek*): فصل فرق اتمك (*faşl fark etmek* 'faşl fark etmek'). (s.261)
734. Fazl, Müruet, Lutf (< Ar. *faşl*, Ar. *mer* 'erkek, adam'dan murū'et > muruvvet, Ar. *lutf*): فضل مروئتلو لطف (*faşl* 'faşl: Alicenaplık ve cömertlik, iyilik, lutuf, kerem', müruet 'muruvvet', lutf 'lutuf'). (s.92)
735. Fechr (< Ar. *fahr*): فخر (*fahr* 'fah: övünme, iftihar, gururlanma'). (s.254)
736. Felek ates küreŝi (< Ar. *felek*, Far. *āteş* + Ar. *küre*+T.-si): فلك ائش كرسى (*felek ates küresi*). (s.253)
737. Felek Kutbi (< Ar. *felek* + Ar. *kuşb*+ T.-i): فلك قطبي (*felek kuşbī* 'felek kutbi: gökyüzünün merkezi'). (s.79)
738. Fenalik (Ar. *fenā* +T.-lık): فنالک (*fenalık* 'fenalık'). (s.98)
739. Ferağie (< Ar. *ferāce*): فراجه (*ferāce* 'ferace'). (s.2)
740. Fesl etmek (< Ar. *faşl* + ET. *ét-mek*): فصل اتمك (*faşl etmek* 'faşl etmek'). (s.187)
741. Fidan çikuri (< Yun. *phytane* + ET. *çukur*+u): فیدان چقورى (*fidān çukuri* 'fidan çukuru'). (s.226)

742. Fidanğyk (< Yun. *phytane*+ T.-cık): فيضانجق (*fidancık* 'fidancık'). (s.54)
743. Fil Dişi (< Ar. *fil* < Far. *pil* + ET. *tış/tiş* 'diş'+i): فيل ديشي (*fil dişi* 'fil dişi'). (s.184)
744. Fil, Pil (< Ar. *fil* < Far. *pil*): فيل پيل (*fil, pīl* 'fil'). (s.187)
745. Filis fidan (< Yun. *filisa*, Yun. *phytane*): فليس فيدان (*filiz, fidan*). (s.250)
746. Firište Melek (< Far. *firište*, Ar. *melek* < İbrânîce. *melāk* 'elçi, haberci'): ملك پري يزلو (*ferište melek* 'melek'), Farsi. *peri* پري (*perī* 'peri'), *peri jüslü* پري يزلو (*perī yüzlü* 'peri yüzlü'). (s.36)
747. Fitol (< Ar. *fetīl*): فتيل (*fitīl* 'fitil'), zeh زه (*zih* 'yay kırışi'), zihlemek زهلمك (*zihlemek* 'yayın kenârına zih geçirmek'), kırıšlemek کرشلمك (*kırıšlemek* 'yayın kırışini girmek, okun gezini çiledeki yerine takmak, doldurmak'), *ṭoldurmak* (تولدورمك 'doldurmak'). (s.57)
748. Fitnelik (< Ar. *fitne*+lik) فتيليك (*fitnelik*). (s.161)
749. Frengistan (< Far. *frenk* + Far. *-istān* = *frenğistān*): فرنگستان (*Frengistān* 'Frengistan'), Frenk فرنك (*Frenk*), Frengce فرنكچه (*Frenkçe*), Ar. Efreng افرنج (*Efrenç*), Efrengi افرنجي (*Efrenç*). (s.195)
750. Frenk (< Far. *fireng* < Fr. *franc*): فرنك (*Frenk*), Efreng افرنج (*Efrenç*). (s.231)
751. Fuci (< Lat. *butta/buttis* 'fiçi, metal halkaları olan büyük küp'): فوجي (*fuç* 'fiçi'). (s.176)
752. Fuçi çivisi (< Lat. *butta/buttis* 'fiçi, metal halkaları olan büyük küp'+ ET. *çiw+i+si*): فوجي چيسمه سي (*fuçi çivisi* 'fiçi çeşmesi'), fuçi çeşmesi فوجي چيسمه سي (*fuçi çeşmesi* 'fiçi çeşmesi'), luleh لوله (*lüle* 'lüle'). (s.189)
753. Funduk aghagi (< Far. *funduk* < Yun. *pontikon karion* 'Karadeniz cevizi'+ET. *yıgaç+i*): فندق اغاجي (*funduk ağacı* 'findık ağacı'). (s.146)
754. Fülüs, altun (<Ar. *fels* > *fuls* 'bakır sikke'nin çoğul şekli *fulüs*, ET. *altun*): (fülüs, altun 'altın'), Fars. Zer زر (*zer* 'altın'), dahb ذهب (*zāhb* 'altın'), Jaldızlamak يالديزلامك (*yāldızlamak* 'üzerine yıldız sürülmek veya yapıştırılmak'), altun ile kaplamak ايلتمق التون (*altun ile kaplamak* 'altın ile kaplamak'), Sirma سرمه

(sırma 'haddeden geçirilmiş, altın yaldızlı veya yaldızsız ince gümüş tel'),
koyumcı قويمجي (kuyumcu 'kuyumcu'). (s.76)

G

755. Geçmek (< ET. keç-mek): كچمك (geçmek). (s.117)
756. Gehennem (< Ar. cehennem < İbr): جهنم (cehennem), gehenneme جهنمه (cehenneme). (s.246)
757. Gehennem (< Ar. cehennem < İbr): جهنم (cehennem). (s.192)
758. Geiçmek (< ET. keç-mek): كچمك (geçmek). (s.18)
759. Geçmiş ümr (< ET. keç-miş + Ar. 'umr > 'ömr): كچميش عمر (geçmiş 'ümr 'geçmiş ömür'). (s.18)
760. Geitmek (< ET. kit- 'ayrılmak, uzaklaşmak'-mek) كيمك (gitmek), warmak وارمق (varmak 'varmak'), bir bir wolta çalmak بر بر ولتا چلمق (bir bir volta çalmak 'bir bir volta çalmak'). (s.29)
761. Geitirmek (< ET. kel- 'gelmek'-tür- mek): كتورمك (getürmek 'getirmek'). (s.80)
762. Gellād (< Ar. cellād): چلاد (cellād 'cellat'), felek gelladi فلك چلادي (felek cellādī 'felek cellat'). (s.111)
763. Genk adeti Töre, Konun (< Far. ceng + Ar. 'ādet+ T.-i, ET. törü, Ar. k̄ānūn < Yun. kanon 'kural'): جنك عدتي توره قانون (cenk 'ādeti töre, kanun 'cenk adeti, töre, kanun'). (s.85)
764. Genk ylmī (< Far. ceng+ Ar. 'ilm + nispet eki -ī = 'ilmī): جنك علمي (cenk 'ilmī 'cenk ilmi'). (s.85)
765. Ghaibeti etmek (< Ar. ğaybet+ ET.ét-mek): غيببت اتمك (ğaybet etmek 'çekiştirme'), adini çekmek اذني چكمك ادني (adını çekmek). (s.152)
766. Gharb (< Ar. ğarb): غرب (ġarb 'garb'). (s.151)
767. Gheianmek (< ET. ked- 'giysi giymek'-mek) كيمك (gimek 'giymek'). (s.29)
768. Gheinmek (< ET. ked- 'giysi giymek'-n-mek) كينمك (giyinmek). (s.29)
769. Gheiret wirmek (< Ar. ğayret + ET. bīr-mek): غيرة ويرمك (ğayret wirmek 'gayret vermek'), jureklendürmek يوركلندرمك (yürekliendirmek). (s.41)

770. Gheiretlenmek (< Ar. *gayret+T.-len-mek*): غيرتلتنمك (*gayretlenmek* 'gayretlenmek'). (s.41)
771. Gheiretlu (< Ar. *gayret+T.-lü*): غيرتلتو (*gayretlü* 'gayretli'). (s.41)
772. Ghensék Bol (< ET. *kéj+şek, ET. bol*): ككئك بول (*geñşek, bol* 'genşek, bol'), gien كك (*geñ* 'geniş'), giein ككك (*giñ* 'geniş'), waĵî واسع (*vāsi* 'vasi: geniş'), waĵî mezheb واسع مذهب (*vāsi* 'mezheb' 'vasi mezheb: geniş mezheb'). (s.33)
773. Ghieminün aleti (< ET. *kémi+nin* + Ar. *ālet+T.-i*): كمينك آلتى (*geminüñ āleti* 'geminin aleti'), urghan اورغان (*urgān* 'urgan: halat'). (s.242)
774. Ghiunes Isfilyki (< ET. *kuyaş* 'şiddetli sıcak, çok parlak güneş ışığı' + *ışık* 'sıcaklık, hararet'+lik+i): كئش اسلكى (*güneş ıssiliki* 'güneş sıcaklığı'). (s.14)
775. Ghiogh (< ET. *kōk*) كوك (*gög* 'gök'). (s.15)
776. Ghioghi (< ET. *kōk+i*) كوكى (*gögi* 'gögü'). (s.15)
777. Ghiögherġin (< ET. *kōk* 'mavi'+er- +ET.+çin 'kuş adlarında'): كوكرچن (*göğercin* 'göğercin'), Farsi. Kiebuter كپوتر (*kepüter* 'güvercin'), Ar. hymame حمامه (*ħimāme* 'ħimame: güvercin'). (s.136)
778. Ghiġlemek (< ET. *kizle-mek*): كزلمك (*gizlemek*). (s.118)
779. Ghitmek (< ET. *kit-mek*): كتمك (*gitmek*). (s.188)
780. Ghiućiuk parmak (< ET. *kiçük* + ET. *barmak*): كوكچك پرمى (*küçük parmak* 'küçük parmak'). (s.172)
781. Ghiumeşlü (< ET. *kümüş+lü*): كومشلو (*gümeşlü* 'gümüşlü'), giümeş döğmesi كومش دوكمسى (*gümeş döğmesi* 'gümüş döğmesi'). (s.59)
782. Ghiumis Jufughi (< ET. *kümüş* + ET. *üz/yüz* '1. bir şeyin üzeri, satıl, yüzey, 2. çehre'+T.-ü+k+ü): كومش يزوكى (*gümiş yüzügi* 'gümüş yüzüğü'). (s.46)
783. Ghiuneş, Ai Dutulmaġı, chusuf (< ET. *kuyaş* 'şiddetli sıcak, çok parlak güneş ışığı', ET. *ay* + *tut-u-l-ma+sı*, Ar. *ħusūf*): كونش آى طوتلمه سى خسوف (*güneş, ay tutulması, ħusūf* 'ay tutulması'), šems munkesef شمس منكسف (*şems münkesif* 'güneş tutulması'). (s.184)
784. Ghius (< ET. *köz*): كوز (*göz*). (s.77)

785. Ghusli (< ET. köz+lü): كوزلو (gözlü). (s.77)
786. Ghögherginlik (< ET. kōk 'mavi'+er-çin+lik): كوكرچنلق (gögercinlik 'gögercinlik'). (s.136)
787. Ghundürme (< ET. köndger 'düzeltmek') كوندرمة (gönderme). (s.211)
788. Ghurfet (Ar. ġurfet): غرقت (ġurfet 'ġurfet: çardak, köşk'). (s.133)
789. Ghurur (< Ar. ġurūr): غرور (ġurūr 'gurur'), gheddarlyk غددارلق (ġaddārлық 'gaddarlık'). (s.200)
790. Ghusćci (< ET. kuş+çu): كوشچي (guşci 'kaşif'), zabangir زبانيگر (zebāngīr 'dil tutan'), tehkiك تحقيق (taḥkīk 'tahkik') etmek. (s.196)
791. Ghyharlemek (< Ar. ġirbāl < Lat. corbula) (ġirbāl, göçüşme ile ġilbār > kılbar > kalbur+ T.-la-mak): غلبارلمك (ġilbārlemek 'kalburlamak 'kalbura koyup sallayarak içindeki yabancı maddeleri veya iri taneleri ayırmak.'), ghalburlamek قالبورلمق (qalburlamaq 'kalburlamak'), ellemek اللهمك (ellemek), kalburden giećiurmek قالبوردن كچورمك (qalburdan gećürmek 'kalburdan gećirmek'). (s.152)
792. Gian Roh (< Far. cān, Ar. rūḥ) روح جان (cān rūḥ 'can, ruh'), ġisnüm جانم (cānım 'canım'), benüm ġisnüm wetachtı dilde sultanüm بنم جانم وتخت دلده سلطانم (benim cānım ve taḥt sultānım 'benim canım ve taht sultanım'), ġian çekişmek (cān çekişmek 'can çekişmek'), ġian wirmek جان ويرمك (cān virmek 'can vermek'), ġian atmak جان اتمق (cān atmaq 'can atmak'), ġian oinamaq جان اوينماق (cān oinamaq 'can oynamak'), ġian aghyzyne gioldi جان اغزنه كلدي (cān aġzına geldi 'canı aġzına gelmek'), ġiani jok جاني يوق (cāni yok 'canı yok'). (s.39)
793. Gianile Jürekile (< Far. cān+ ET.birle, ET. yürek 'kalp'+ ET. birle): يوراك ايله (cān ile 'can ile', yürek ile). (s.42)
794. Gianile Jürekile, Jüreklik (< Far.. cān+ ET. birle, ET. yürek 'kalp'+ ET. birle, ET. yürek 'kalp'+T.-lik): جان الله يوراك ايله (cān ile, yürek ile 'can ile, yürek ile'). (s.42)
795. Giansuz (< Ar. cānn+ T.-siz): جانسز (cānsız 'cansız'). (s.42)
796. Gićmek (< ET. keć-mek): كچمك (gećmek). (s.161)

797. Gidürmek (< ET. *kit-er-mek*): كيدرملك (*gidermek*). (s.181)
798. Gidürmek şavmak, almak (< ET. *kedir- 'soymak, derisini yüzmek'-mek, sal- 'göndermek, uzaklaştırmak'-mak, ET. al-'tutmak, elde etmek, alt etmek, yenmek'-mak*) كيدرملك المق صاومق (*gidermek, almak, şavmak, 'gidermek, savmak, almak'*), kaldürmek فالدرمق (*kaldırmağ 'kaldırmak'*), şyghamak صغمق (*sığmağ 'sığmak'*), diwşirmek ديوشرمك (*divşirmek 'devşirmek'*), kywyrmaq قورمق (*kıvırmağ 'kıvırmak'*). (s.819-820)
799. Giebe (< ET. *kebe 'iri, şişkin'*): كبه (*gebe*), juklü يوكلو (*yüklü*), juklyk يوكلك (*yüklük*). (s.260)
800. Giebere (< Aram. *ḳaphar 'çiçekleri turşu yapılan bir bitki'*) كيره (*gebere 'çiçekleri turşu yapılan bir bitki'*). (s.107)
801. Gieçende (ET. *keç- 'aşmak, öte gitmek, zaman geçmek'-en+de*): گچنده (*geçende*), birgiün aşuri برگون آشوري (*birgün aşuri 'birgün aşırı'*), jaryndeh يارنده (*yarında*), irtte ارته (*erte*), giçe giunduz گچه گوندوز (*gice gündüz 'gece gündüz'*). (s.170)
802. Gieçirmek (< ET. *keç- 'aşmak, öte gitmek, zaman geçmek'+T.-i-r-mek*): گچورمك (*geçürmek 'geçirmek'*). (s.181)
803. Gieçmek (< ET. *keç- 'aşmak, öte gitmek, zaman geçmek'-mek*): گچمك (*geçmek*). (s.256)
804. Giefalik (< Ar. *cefā'+ T. -lık*): جفالک (*cefālīk 'cefalīk'*), ghuşşe غصصه (*güşşa 'gusse: gam, keder, hüzn, tasa'*), guşşjelendürmek گصه لندرمك (*güşşjelendirmek 'gusselendirmek: gamlandırmak'*). (s.13)
805. Giefalü (< Ar. *cefā'+ T.-lı*): جفالو (*cefālū 'cefalū'*), tafelü تاسلو (*tāselū 'tasalū'*), melül ملول (*melül 'melul: boynu bükük, üzgün, mahzun'*). (s.13)
806. Giehenuemli ğianler (Ar. *cehennem+ T.-li + Far. cān+ T.-lar*): جهنملو جانلر (*cehenemlū cānlar 'cehennemli canlar'*). (s.40)
807. Giehki (< *halk ağzı. keke*): كه كه (*keke*). (s.183)
808. Gieik (< ET. *keyik*): كيك (*geyik*). (s.106)

809. Gieliş (< *ET. kel-iş*): كliš (geliş), nereden gielesün نردن كلشن (*nereden gelesün* 'nereden geliyorsunuz'). (s.9)
810. Giem ujun (< *Far. kem, ET. uyan*): كم اويان (*gem 'kötü, fenâ, değersiz, âdî'*, *uyan*), kantyrma فطرمة (*kañtırma 'kandırma'*). (s.233)
811. Giemara, oda (< *Fr. caméra + ET. otağ*): كمره اودا (*kamera, oda*). (s.111)
812. Giemi Sentianfı (< *ET. kemi + İt. sentina* 'teknenin dibinde suyun biriktiği yer'-*stı*): كمي سنتيناسي (*gemi sentinası*). (s.111)
813. Gieminün Demiri (< *ET. kemi+nin + ET. temür+T.-i*): كمينك دميري (*gemiñ demiri* 'gemin demiri').
814. Gienşeklik, Bollyk (< *ET. kěj 'enli, bol'+şek+lik + ET. bol+luk*): ككشكلك بوللوق (*geñşeklik, bollık 'genşeklik, bolluk'*). (s.34)
815. Gierdab (< *Far. gird 'dönme'+ āb 'su' = gird-i āb > gird-āb*): كرداب (*girdāb* 'girdab'), Ar. derdur دردور (*derdur 'su çevrintisi, suyun döndüğü yer'*). (s.263)
816. Gieturigi (< *ET. kel-tür-ici*): كتورجي (*getürici 'getirici'*), barkieş بارکش (*bārkeş 'barkeş: yük çeken, ağır yükleri taşıyan'*), hammal حمال (*hammāl 'hamal'*). (s.80)
817. Gietürmek (< *ET. kel-tür-mek*): كتورمك (*getürmek 'getirmek'*). (s.250)
818. Gietürmek (< *ET. kel- 'gelmek' +T.-tUr-mek*): كتورمك (s.49) (*getürmek 'götürmek'*). (s.569)
819. Gietürmek (< *ET. kel-tür-mek*): كتورمك (*getürmek 'getirmek'*). (s.18)
820. Gieurek (< *ET. kürgək*): كورك (*kürek*). (s.155)
821. Gil çiamur, Balçık (< *Far. gil + T. çal-/çap- 'çalmak, çamurla sıvamak'-mUr, ET. balçık 'çamur'*): كل چامور بالچق (*kil, çamur, balçık*), finġian فنجان (*fincān 'fincan'*), ciömlek چوملك (*çömlek*), awadanlyghi اوادانلغي (*avādanlığı 'avadanlığı: bir şeyi onarmak veya bir işi yapmak için genellikle el ile kullanılan âlet takımı'*). (s.60)
822. Ginşijet (< *Ar. cinsiyyet*): جنسيت (*cinsiyyet*).

823. Giogh Kiemer (< *ET. kök* + *Far. kemer*+ *T. -i*): كوك كمرى (gög kemeri 'gök kemeri'). (s.58)
824. Gioghli (< *ET. kök*+ *lü*): كوكلو (göklü). (s.133)
825. Giozısyz, kior, e'ma (< *ET. köz*+*ü*+*si* + *ET. kör*, *Ar. 'amā 'kör olmak'tan a'mā*): كوزيسى كور اعمى (gözüsü kör 'gözüsü kör', a'mā 'ama: kör'), kior ol (kör ol). (s.96)
826. Giöjündürmek (<*ET. ked-in-dir-mek*): كويندورمك (güyündürmek 'giyindirmek'), jakmak ياقمق (yakmak 'yakmak').
827. Giöjünmek, Jakmak (< *ET. ked-in-mek*, *ET. yak-mak*): كوينمك يقمق (güyünmek, yakmak 'giyünmek, yakmak'). (s.58)
828. Giösterlyk (< *ET. körset-lik* > *görset-lik*, 'göçüşme ile göster-lik): كسترلك (gösterlik), *Ar. Delalet دلالة (delālet 'yol gösterme, kılavuzluk, rehberlik, aracılık')*. (s.61)
829. Giöstermek (< *ET. körset-mek* > *görset-mek*, 'göçüşme ile' > *göster-mek*): كوسترمك (göstermek). (s.61)
830. Giöfün beiaflık (< *ET. köz*+*ü*+*n* + *Ar. beyāz*+ *T.-lık*): كوزك بياضلك (gözün beyāzlık 'gözün beyazlık'). (s.22)
831. Giöturi ile almak (< *ET. götür-ü*+ *ET. birle* +*ET. al-mak*): كوترى ايله المق (götürü ile almak 'götürü ile almak'). (s.248)
832. Giötürmek (< *ET. götür-ü*+*mek*): كوترمك (götürmek), çıkarmak چقرمق (çıkarmak 'çıkarmak'). (s.181)
833. Giöwde, ten (< *ET. kövtöñ 'ceset, beden'*, *Far. ten*): كوده تن (gövde, ten), *Ar. ġesd (cesd)*. (s.146)
834. Giöz aidin ak dimek (< *ET. köz* + *ET. aydın 'ay ışığı, ışıık'* + *ET. āk* +*ET. té-mek*): كوز ايدن اق ديمك (göz aydın ak dimek 'gözün aydın ak demek'), alkıslamak القشلق (alkıslamak 'alkıslamak'). (s.260)
835. Giöz deġmek (< *ET. köz* + *ET. teg- 'ulaşmak'-mek*): كوز دكمك (göz degmek 'göz deġmek'), balmak بالمق (balmak 'balmak'). (s.204)

836. Giözetmek (< *ET. közet- 'beklemek, korumak'-mek*): كوزتمك (gözetmek), bakmak بقمق (*baḳmaq 'bakmak'*). (s.66)
837. Giözlemek (< *ET. köz+le-mek*): كوزلمك (gözlemek), görmek كورمك (*görmek*), giözetmek كوزتمك (*gözetmek*), giözleme كوزلمه (*gözleme*). (s.160)
838. Giretmek (< *ET. kir- (kapalı bir yere) girmek'-et-mek*): كيرتمك (*giretmek*). (s.181)
839. Girid (< *Fr. synchrétique zit ilkelerin bir araya gelmesiyle oluşan, karma (özellikle din) ~ EYun synkrētikós συνκρητικός Girit kentlerinin oluşturduğu federasyona ilişkin < öz syn+ Krēta Κρήτα Girit +ikos*): كريد (*Girīd 'Girid'*). (s.151)
840. Gisliḡe sırra (< *ET. kiz 'kutu, sandık'+li+ce, Ar. sirr*): كزليجه سراً (*gizlice sırrā 'gizlice'*), ḡehren جهرا (*cehre 'açıkta ve belli olan şeyler'*), alanijeten علانية (*'alāniyyet 'alaniyet'*). (s.128)
841. Gitmek (< *ET. kit-mek*): كتمك (*gitmek*). (s.117)
842. Gitmek (< *ET. kit-mek*): كتمك (*gitmek*). (s.256)
843. Giućiuk den beri Doŝtlyk (< *ET kiçig > kiçik – kiçük+ ten + ET. berü +Far. düst+ T. -luk*): كوچكدن بري دوستلق (*küçükden beri dostluk 'küçükten beri dostluk'*). (s.31)
844. Giumeḡi bal (< *ET. kömeç 'küle gömülerek pişirilen çörek' < köm-meç > göm-meç > gömeç > giumeç, ET. bal*): كومج بال (*gümeç bal 'giumeç, bal'*). (s.207)
845. Giumes (=< *ET. kümüş*) كومش (*gümüş*), Far. sim سيم (*sīm 'sim: gümüş'*), Ar. Fezzat فضة (*fezzat 'fezzat: gümüş'*). (s.59)
846. Giumes (=< *Yun. koumasi*): كومش (*gümüş*). (s.245)
847. Giumes madeni (< *ET. kümüş + Ar. ma 'den ve nispet eki -ī = ma 'denī*): معدني كومش (*gümüş mā'dini 'gümüş madeni'*). (s.60)
848. Giumesḡi (< *ET. kümüş+çi*): كومشجي (*gümüŝci 'gümüŝcü'*). (s.60)
849. Giure (< *Ar. kure*): كره (*küre*), kumbara, قمبره (*ḳumbara 'kumbara'*), kumbaraḡi قمبرجي (*ḳumbaracı 'kumbaracı'*). (s.253)
850. Giureslemek (< *TT. güreñç/güreş 'kavga sporu'*): كرشلمك (*güreşlemek*). (s.20)

851. Giufel Haiuan (< ET. kök 'gök, güzel'+ Ar. ḥayevān 'canlı varlık'): كوزل حيوان (güzel ḥayvān 'güzel hayvan'). (s.39)
852. Ğiuskunlyk (< Far. coṣī + T. -kun+luk): جوشقنلق (coşkunlık 'coşkunluk'). (s.14)
853. Giuş, Kulak (< Far. gūş, ET. kulkak/kulğak 'kulak, işitme organı'): قولاق كوش (goş, kulak 'kulak'), kulaghyne koimak قولاكنه قويمق (kulağına koymak 'kulağına koymak'). (s.75)
854. Giuue (< ET. küge/küye 'güve'): كوه (güve). (s.90)
855. Giül suji (< Far. gul +ET. suv+yu): گل صيبي (gül şuyı 'gül suyu'). (s.51)
856. Giüreş (<TT. gürenç/güreş 'kavga sporu') كورش (güreş). (s.20)
857. Giüsellik husn (< ET. kök 'güzel'+lik, Ar. ḥusn): كوزللق حسن (güzellik ḥüsn 'güzellik, ḥüsn'). (s.259)
858. Gözden geçiürmek (< ET. köz+den + ET. keç-i-r-mek): كوزدن كچورمك (gözden geçürmek 'gözden geçirmek'). (s.161)
859. Gun (< ET. kün): گون (gün), giunduz گوندز (gündüz). (s.170)
860. Ğebelü (Ar. cebel+ T. -ü): جبه لو (cebelü 'Osmanlı Devleti'nde zeamet ve tımar sahiplerinin savaşa giderken yanlarında götürmeye mecbur oldukları teçhizatlı muhariplere verilen isim'). (s.114)
861. Ğebr, giuç (< Ar cebr, ET. küç 'zor, şiddet, kudret') كوج جبر (cebr 'cebir', güç). (s.134)
862. Ğebr, giuç (< Ar. cebr, ET. kũç): كوج جبر (cebr 'cebir', güç). (s.134)
863. Ğedi (< Ar. cedy): جدی (cedī 'cedi: oğlak'). (s.106)
864. Ğedwel tachtajī (< Ar. cedvel + Far. taḥte+ T.-sı): جدول نخته سي (cedvel taḥtası 'cetvel tahtası'). (s.255)
865. Ğehad (< Ar. cihād): جهاد (cihād 'cihat'). (s.85)
866. Ğem' etmek (< Ar. cem' + ET.ét-mek): جمع اتمك (cem' etmek 'cem etmek'). (s.250)
867. Ğemā etmek (< Ar. cimā' + ET. ét-mek): جماع اتمك (cima' etmek). (s.156)

868. Ğenaze (< *Ar. cenāze – cināze*): جنازه (*cenāze* ‘*cenaze*’), serir سرير (*serir* ‘*tahta*’). na’ş نعيش (*na’ş* ‘*naaş*’). (s.211)
869. Ğenk etmek (< *Far. ceng + ET. ét-mek*): جنك اتمك (*cenk etmek*), genkleşmek جنكشمك (*cenkleşmek*), muharebet محاربة (*muḥārebet* ‘*muharebet*’). (s.85)
870. Ğenkgi (< *Far. ceng+ T.-çi*): جنكجي (*cenkci* ‘*cenkçi*’). (s.85)
871. Ğewahirġi (< *Ar. cevahir+ T.-ci*): جواهرجي (*cevāhirci* ‘*cevahirci*’). (s.247)
872. Ğewr, dfulmlik (< *Ar. cevr, Ar. zālim+ T.-lik*): جور ظالمك (*cevr, zālimlik* ‘*cevir, zalimlik*’). (s.69)
873. Ğewza (< *Ar. cevzā*): جوزا (*cevzā* ‘*ikizler burcu*’), kuz فوز (*kuz* ‘*kuz: gölgede kalan, güneş almayan*’). (s.247)
874. Ğiagraphia (< *Ar. cuġrāfiyā < İtal. geografia < Yun*): چاغرافيه (*çografya*), tehtit ulbilad تخطيط البلاد (*teḥṭiṭ ulbilād* ‘*tehtit ulbilade: belde sınırı*’), chatat ulbilad خطاط البلاد (*ḥaṭṭaṭ ulbilād* ‘*hattat ulbilad: hattat beldesi*’). (s.249)
875. Ğiagraphia (< *Ar. cuġrāfiyā < İtal. geografia < Yun*). چاغرافيه (*caġrāfya* ‘*coğrafya*’), Ar. teküim alboldan تقويم البلدان (*takvim alboldan* ‘*takvim alboldan*’). (s.147)
876. Ğian oġhli (< *Far. cān+ ET. oġul+u*): جان اوغلي (*cān oġlı* ‘*can oġlu*’), piç پیچ (*piç*). (s.216)
877. Ğiauher (< *Ar. cevher < Far. gevher*): جوهر (*cevher* ‘*cevher*’), Far. Ghauher گوهر (*gevher* ‘*cevher*’). (s.247)
878. Ğibre (< *Yun. tsipura*): جيره (*cibre* ‘*üzümün ve sulu meyvelerin sıkılıp suyu alındıktan sonra kalan posası*’). (s.214)
879. Ğierrah (< *Ar. cerrāḥ*): جراح (*cerrāḥ* ‘*cerrah*’). (s.123)
880. Ğiġi (< *Çoc. ci-ci*): جيغي (*cici*). (s.151)
881. Ğildġi (< *Ar. cild+ T.-ci*): جلدجي (*cildci* ‘*ciltçi*’), kitābġi کتابجي (*kitābcı* ‘*kitapçı*’). (s.87)
882. Ğinn (< *Ar. cinn*): جنّ (*cinn*). (s.248)
883. Ğins (< *Ar. cins*): جنس (*cins*). (s.248)

884. Ğionup (<Ar. *cenüb*) جنوب (*cenup 'güney'*). (s.76)
885. Ğiumah ghun (< Ar. *cem* 'toplamak'tan *cum*'a, T. *kün+ü*): جمعہ کون (*cum*'a *gün* 'cuma günü'). (s.171)

H

886. Habs (< Ar. *ħabs*): حبس (*ħabs* 'hapis'), zyndān زندان (*zindān* 'zindan'). (s.110)
887. Habsġi (< Ar. *ħabs*+ T.-ci): حبسيجي (*ħabisci* 'hapisçi'), Zindanġi زندانجي (*zindancı* 'zindan bekçisi'). (s.193)
888. Hać, ġalib (< Ar. *ħacc*): حاج صاليب (*ħāc, šālīb* 'hac, salib'), Fars. çelipa چلیپا (*çelīpā* 'haç, put, istavroz, salip'), Tr. İstauros (*istavroz* 'istavroz'). (s.154)
889. Hacet (< Ar. *ħācet*): حاجة (*ħācet* 'hacet'), hacetli حاجتلي (*ħacetli* 'hacetli'). (s.186)
890. Haćia ghiretmek (< Ar. *ħāce* + ET. *kir-īt-mek*): حاجه کيرتمك (*ħāçe giretmek* 'haca giretmek'), haclemek حاجلكم (*ħāclamak* 'haçlamak'). (s.153)
891. Haćie ćekmiś (< Ar. *ħāce* + ET. *çek-miś*): حاجه چکمش (*ħāçe çekmiş* 'haçe çekmiş'). (s.153)
892. Hafız (< Ar. *ħāfīz*): حافظ (*ħafīz* 'hafiz: koruyan, muhafaza eden kimse'), Nigahdar نگاه دار (*nigāhdār* 'nikahdar'), karawul قراول (*karāvul* 'karavul: güvenlikçi'), bekġi بکچي (*bekçi*), külleġi قله سي (*küllesi* 'güvenliġi saġlamakla görevli polis veya jandarma, zâbita'), kol قول (*kol* 'kol'). (s.163)
893. Hagia (< Ar. *hicā*): هجا (*haca* 'hicā'), teheġgi تهجي (*teheccī* 'heceleme'). (s.26)
894. Haġiler joli (< Ar. *ħācc* 'hacceden kimse'den *ā*'nın kısalması, *c*'nin düşmesi ve sesli türemesiyle = *hacı*+ T.-lar +ET. *yōl+u*): حاجلر يولي (*ħācılar yolu* 'hacılar yolu'), Fars. ġiakieśān کاهکشان (*gehkešān* 'saman yolu'), Ar. meġerre مجرة (*mecerret* 'madde ve cisim halinde olmayan'). (s.244)
895. Haiuan (< Ar. *ħayevān* 'canlı varlık'): حيوان (*ħayvān* 'hayvan'). (s.85)
896. Haiuanġyk (<Ar. *ħayevān* 'canlı varlık'+ T.-cık): جانلوانجق (*ħayvāncık* 'hayvancık'). (s.39)
897. Haiuanli (< Ar. *ħayevān* 'canlı varlık' + T.-lı): حيواني (*ħayvānli* 'hayvanlı'). (s.85)

898. Hakk sinaslyk (< Ar. *ḥaḳḳ* + Far. *şinās* + T.-lik): حقّ شناسلق (*ḥaḳḳ şināslyk* 'hakk şināslyk: *haktanırlık*'), eilyk bilmezlyk ايلك بلمزلك (*éyilik bilmezlik* 'iyilik bilmezlik'). (s.259)
899. Hakkinden gielmek (< Ar. *ḥaḳḳ* + T. -'n+dan): حقّندن كلمك (*ḥaḳḳından gelmek* 'hakkından gelmek'). (s.113)
900. Halep (< Ar. *ḥalep*): Halep حالپ (*ḥālep* 'Halep'). (s.22)
901. Halka, ćewre, dönme (<Ar. *ḥalaḳa*, ET. *çevür-e*, ET. *teğir-/tevür-* 'döndürmek'+T.-In): چوره حلقه دونمه (*çevre, ḥalka, dönme* 'çevre, halka, dönme'), dolaj, dolajende دولاينده دولاي (*dolay, dolayında*), Fars. gierd, gierdun كردون كرد (*gerd, gerdun* 'dönen, devreden'), gierdinde (*gerdinde* 'devredende, dönende'). (s.264)
902. Halka, daire (< Ar. *ḥalaḳa*, Ar. *dā'ire*): حلقه دايره (*ḥalka, daire* 'halka, daire'). (s.127)
903. Halta (< Ar. *ḳilāde*): حالتا (*ḥaltā* 'halta: köpeklerin boynuna takılan halka'). (s.104)
904. Halwaği (< Ar. *ḥalvā* + T.-cı): حلواجي (*ḥalvācı* 'helvacı'). (s.182)
905. Hareket (< Ar. *ḥareket*): حرکت (*ḥareket* 'hareket'), kiar کار (*kār* 'kar'), waz' وضع (*vaz* 'vaz: *koyma, konulma*'), amal فالیچه عمل (*amel şaliḥ* 'amel salih'), amle gieturmek عمله كتورمك (*amale getürmek* 'amele getirmek'). (s.18)
906. Hareket Æmel (< Ar. *ḥareket*, Ar. 'amel): عمل حرکت (*ḥareket* 'amel 'hareket amel'). (s.18)
907. Haue (< Ar. *hevā* > *hevā*): هوا (*hevā* 'hava'), latif jel لطيف يل (*laṭīfyel* 'latif yel: *zayıf ruzgar*'). (s.75)
908. Hawa (< Ar. *hevā* > *hevā*): هوا (*hevā* 'hava'). (s.12)
909. Hawa Haiuani (< Ar. *hevā* + Ar. *ḥayevān*+T.-i): هوا حیوانی (*hevā ḥayvāni* 'hava hayvani'). (s.40)
910. Hazine jeri (< Ar. *ḥazīne* +ET. *yér+i*): خازینه یری (*ḥazīne yeri* 'hazine yeri'). (s.13)

911. Hazir Gian (< Ar. *ḥāzīr* + Ar. *cānn*): حاضر جان (*ḥāzīr cān 'hazır can'*). (s.41)
912. Hazyrlamak (< Ar. *ḥāzīr*+T.-la-mak): حاضرلمق (*ḥāzīrlamaḵ 'hazırlamak'*). (s.181)
913. Hebb ulaziz (< Ar. *ḥabb 'tāne'*, *harf-i tārif el-* + *leziz 'tatlı'*): حبّ العزيز (*ḥabbü'l-lezīz 'habbülleziz: abdülleziz denen bitki ve meyvesi'*). (s.80)
914. Hebs zindan (< Ar. *ḥabs*, Far. *zindān*): حبس زندان (*ḥabs zindān 'hapis zindan'*), zyndanlamak زندانلمق (*zindānlamaḵ 'zindana atamak'*), zyndane komak قومق زندانه (*zindāna ḵomak 'zindana koymak'*), giöz habfî کوز حبسي (*göz ḥabsi 'göz hapsi'*). (s.192)
915. Hedjani mehrur (< Ar. *heziyān*, Ar. *maḥrūr*): هذيان محوز (*heziyān maḥrūr 'heziyan mahrur'*). (s.208)
916. Heiwanlü jaban (< Ar. *ḥayevān*+ T.-lı + Far. *yābān*): حيوانلو بيان (*ḥayvanlu yābān 'hayvanlı yaban'*). (s.93)
917. Helāl (< Ar. *ḥalāl*): حلال (*ḥelāl 'helal'*). (s.203)
918. Hem şirün ögie (< Far. *hem* + Far. *şīrīn* + ET. *öge 'unsur.element'*): همشيرك اوکي (*hem şirüñ öge 'hem şirin öge'*). (s.141)
919. Hemmam (< Ar. *ḥammām*): حمّام (*ḥammām 'hamam'*), hemmamġi حمامجي (*ḥammāmcı 'hamamcı'*), dellak دلاق (*dellāḵ 'tellak'*), kişe sürmek كيسه سورمك (*kise sürmek 'kese sürmek'*). (s.81)
920. Hendeset (< Ar. *hendese* < Far. *endāze 'ölçü, ölçek'*): هندسة (*hendeset 'geometri'*). (s.250)
921. Heram (< Ar. *ḥarām*): حرام (*ḥarām 'haram'*), chelwetgiah خلوة كاه (*ḥelvatgāh 'helvatgah'*). (s.264)
922. Hesret, tem', raghbet (< Ar. *ḥasret*, Ar. *ṭama'*, Ar. *raġbet*): حسرة طعم رغبة (*ḥasret, ṭama', raġbet 'hasret, tama, raġbet'*). (s.159)
923. Heva Isfilyki (< Ar. *hevā* > *hevā* + ET. *issilik+i*): هوا اسلكي (*hevā issiliki 'hava sıcaklığı'*). (s.14)
924. Hevariun imani (< Ar. *ḥavāriyyūn* + Ar. *īmān*+T.-i): حواريون امانی (*ḥavāriyyūn īmāni 'havariyun imanı'*), kiafir كافر (*kāfir 'kafir'*), imansiz امانسز (*īmānsız*

- 'imansız'), dınsyz دینسز (*dīnsiz* 'dinsiz'), Terfa ترسا (*tersā* 'Hristiyan'), inanmez انانمز (*inanmaz* 'inanmaz'), hevari حواری (*ḥavārī* 'havari'), Hanifiye حنیفیه (*ḥanīfiye* 'hanifiye'). (s.215)
925. Himajet etmek (< Ar. *ḥimāyet*+ ET. *ét-mek*): حمایت اتمک (*ḥimāyet etmek* 'himaye etmek'). (s.231)
926. Hindeb (< Ar. *hindib*): هندب (*hindeb* 'gündöndü çiçeği'), hindiba هندبا (*hindibā* 'gündöndü çiçeği'). (s.124)
927. Hindi tauk (< *Hind* + *nispet eki -ī* = *hindī*, ET. *takaḡu* 'kuş, özellikle kümes kuşu'): هندي طاوق (*hindī ṭavuk* 'hindi tavuk'), mysr tauk, مصر طاوق (*mısr ṭavuk* 'mısır tavuk'). (s.245)
928. Hokkabaz (< Ar. *ḥuḳḳa*+Far. *bāz* 'oynayan'= *ḥoḳḳa-bāz*): حقه باز (*ḥoḳḳabāz* 'hokkabaz'). (s.20)
929. Hokna (<Ar. *ḥuḳne*): حقنه (*ḥoḳna* 'hokna: tenkiye âleti. '), ihtikan olmak اولمق احتقان (*iḥtiḳān* 'ihtikan: bir uzva kan birikmesi sebebi ile oranın şişip kabarması'). (s.132)
930. Homail (< Ar. *ḥamā*'il): حمایل (*ḥamā*'il 'hamail: herhangi bir maksatla vücuda bu şekilde bağlanan şey'), Te'wid تعويد (*te*'vid 'tevid'), asma عسمة ('asma' 'asma'), bazubend بازوبند (*bāzūbend* 'bazubend: kola bağlanan duâlı kağıt'), chermühre خرمهره (*her mūhre* 'her mūhre: her çeşit yuvarlak, küçük top şeklindeki şey'). (s.34)
931. Hunkiarli (< Far. *ḥudāvendiḡār* + T.-li): خونکارلی (*ḥünkārli* 'hünkarlı'). (s.98)
932. Hünerlü (< Far. *hüner*+ T.-li) هنرلی (*hünerli*), ylm şahebi علم صاحبی ('ilm şahebi 'ilim sahibi'). (s.64)
933. Hymaiet lütf (< Ar. *ḥimāyet*, Ar. *lutf*): حمایت لطف (*ḥimāyet lutf* 'himayet lutf'). (s.258)
934. Hymajet etmek (< Ar. *ḥimāyet* + ET. *ét-mek*): حمایت اتمک (*ḥimāyet etmek* 'himaye etmek'). (s.207)
935. Hymajetgi (< Ar. *ḥimāyet*+T.-ci): حمایتچی (*ḥimayetci* 'himayetçi'). (s.207)

936. Hymajette olan (< Ar. *himāyet* + T.-te + ET. *bol-an*): حمايته اولان (*himayetde olan 'korumada olan'*), damengir دامنگير (*dāmengir 'damengir: hasım, şikâyetçi'*). (s.131)
937. Hymeiatgi latif (< Ar. *himāyet* + T.-ci, Ar. *laṭīf*): حمايتجي لطيف (*himāyetçi laṭīf 'himayetçi latif: hoş, nazik himaye'*). (s.258)
938. Hysar, kale' (< Ar. *hişār*, Ar. *kal'a*): حصار قلعه (*hişār kale' 'hisar, kale'*), hysar erleri حصار ارلری (*hişār erleri 'hisar erleri'*). (s.114)

I

939. Ibrik (< Ar. *ibrīk* < Far. *āb-riz* 'su döken'): ابريق (*ibrīk 'ibrik'*). (s.263)
940. İc oğlan (< ET. *iç* + ET. *oğlan*): ايچ اوغلان (*iç oğlan 'iç oğlan'*). (s.155)
941. İcimlük (< ET. *iç-i'm+lik*): ايچملىك (*içimlik*). (s.88)
942. İckiği, İcimlü Adem (< ET. *iç-ki-ci*, ET. *iç-i'm+li* + Ar. *ādem* < İbr): ايجلو آدم (*içkici 'içkici', içimli ādem 'içimli Adem'*). (s.88)
943. İcmek (< ET. *iç-mek*): ايچمك (*içmek*), doluşın içduk طولوسين ايجتدك (*dolusun içdük 'dolusun içtik'*). (s.87)
944. İcz Kapuğhi (< ET. *iç* + ET. *kabık/kavık* 'meyve ve tahıl kabuğu' +ı): ايچ قبيغي (*iç kapuğu 'iç kabuğu'*). (s.55)
945. İd, mubarek giun (< Ar. *'id*, Ar. *mubārek*, ET. *kün*): عيد مبارك كون (*'id 'id: bayram', mubārek gün 'mübarek gün'*), beiram بيرام (*bayram*). (s.213)
946. İdman (< Ar. *idmān*): ادمان (*idmān 'idman'*). (s.195)
947. İdrak (< Ar. *idrāk*): ادراك (*idrāk 'idrak'*). (s.107)
948. İghine (< ET. *īg/yīg* 'iğ, büyük iğne'): اكنه (*igne 'iğne'*), ighineje iplik gieciurmek اكنيه ايلك كچورمك (*igneje iplik geçürmek 'iğneye iplik geçürmek'*). (s.7)
949. İğiafet vermek (< Ar. *icāzet* + ET. *bīr-mek*): اجازت ويرمك (*icāzet virmek 'icazet vermek'*). (s.537)
950. İldis (< ET. *yultuz/yulduz* 'yıldız'): يلدز (*yıldız*), yulduz (*yıldız*), yildis (*yıldız*). (s.68)

951. İlyk (< ET. yıl+lık): يىللىك (yılık). (s.43)
952. İir (< ET. yıır): اير (ıır ‘şarkı’), ghyna غنا (ğınā ‘gına: zenginlik’). (s.106)
953. İki (< ET. eki/ekki): ايكى (iki). (s.183)
954. İki böklü (< ET. eki/ekki+ ET. bük -lüt): ايكى بۆكلۆ (iki bükli). (s.88)
955. İki jillü (< ET. eki/ekki + ET. yıl+lı): ايكى يىللى (iki yillı). (s.88)
956. İki kat (< ET. eki/ekki + ET. kat): ايكى قات (iki kat ‘iki kat’). (s.89)
957. İki katlı (< ET. eki/ekki + ET. kat+lı): ايكى قاتلى (iki katlı ‘iki katlı’). (s.247)
958. İki kiere (< ET. ekki+ Ar. kerre): كره ايكير (iki kerre ‘iki kere’). (s.88)
959. İkikatlı Doftler (< Ar. i’tikād + Far. düst+ T. -lar): Amici fideles: İki katlı Doftler اتقاتلى دوستلر (itikātlü dostlar ‘itikatlı dostlar’).
960. İkis (< ET. ekki+z): ايكز (ikiz), çift جفت (cift). (s.247)
961. İkişer (< ET. eki/ekki+şer): ايكيشر (ikişer), ikişer göreşe daneşî غروشه دانه سي (ikişer göreşe danesi ‘ikişer görüşe tanesi’). (s.89)
962. İkisi bile (< ET. eki/ekki+si + ET. birle): ايكيسى بيله (ikisi bile). (s.28)
963. İkrar (< Ar. ikrār): اقرار (ikrār ‘ikrar’) etmek. (s.205)
964. İldislu (< ET. yultuz/yulduz ‘yıldız’+T.-lu): يلدزلى (yıldızlı ‘yıldızlı’). (s.68)
965. İldisün Taleh (< ET. yulduz+un + Ar. fālī): يلدزىك طالغ (yılduzuñ fāl’i ‘yıldızın tali: doğan yıldız’), Far. settare ستاره (settāre ‘settare: kullarının hatâ, kusur, ayıp ve günahlarını örten, bağışlayan anlamında Allah için kullanılır’), Fars. Echter اختر (ehter ‘ehter: baht, talih’). (s.68)
966. İle (< ET. birle): ايله (ile), kuru ile yaş قورو ايله ياش (kuru ile yāş ‘kuru ile yaş’). (s.158)
967. İlenmek (< ET. ilen- ‘ayıplamak, sitem etmek’-mek): ايلنمك (ilenmek), bed duā بد دعا (bed-du‘ā ‘beddua’) etmek. (s.170)
968. İletmek (< ET. élt-/élet- ‘götürmek, taşımak’-mek): التملك (iletmek), gietürmek كتورمك (getürmek ‘getirmek’), İmane امانه (īmāna ‘imana’), emle عله (emle), bile بيله (bile), faide فايده (fāida ‘fayda’), içru اچرو (içru ‘içre’), daşra طشره (taşra ‘taşra’). (s.210)

969. İletmek (< *ET. élt-/élet-* 'götürmek, taşımak'-mek): التملك (iletmek). (s.181)
970. buluşmak, kavuşmak'), turwin توروين (*tūrvīn* 'turvin), dirnek درنك (*dirnek* 'dernek'). (s.143)
971. İmdi (< *ET. amtü/amdı*): امدى (*imdi* 'şimdi'). (s.193)
972. İn (< *ET. in/yin/yın* 'vahşi hayvan yatağı'): این (*in*), magharet مغارة (*mağāret* 'mağara'). (s.44)
973. İnan (< *ET. inan*): انان (*inan*), Ar. İman امان (*īmān* 'iman'), muslim مسلم (*müslim*).
974. İnanāgiak (< *ET. inan-acak*): انانچاق (*inanacaq* 'inanacak'), inanilaḡiak انانلاجق (*inanılacak* 'inanılacak'). (s.77)
975. İnanmak (< *ET. inan-mak < ina-mak*): انانماق (*inanmaq* 'inanmak'), inanmamak انانمماق (*inanmamak* 'inanmamak'). (s.214)
976. İnanmak (< *ET. inan-mak < ina-mak*): اينانماق (*inanmaq* 'inanmak'). (s.150)
977. İnanmaklyk (< *ET. inan-ma+lık*): اينانماقلىق (*inanmaqlıq* 'inanmaklık'), ynanmamaklyk اينانمماقلىق (*inanmamaklıq* 'inanmamaklık'), inanmaz اينانماز (*inanmaz*). (s.150)
978. İnanmalyk (< *ET. inan-ma+lık*): انانمالق (*inanmalık* 'inanmalık'), inanmamaklik انانمماقلىق (*inanmamaklık* 'inanmamaklık'). (s.214)
979. İnanylmiş (< *ET. inan-^l-miş*): انانلمش (*inanılmış*), inanylmez انانلمز (*inanılmaz*). (s.214)
980. İngik, Baldyr, gicmughi (< *ET. yinçik, ET. baltır, ET. kemük+i*): انجك بالدر كمكى (*incik, bāldır, kemügi* 'incik, baldır, kemiği'). (s.155)
981. İngil (< *Ar. incīl < Yun. evangelion* 'iyi haber, müjde'): انجيل (*incīl* 'İncil'), Engiliun انجليون (*encil'ün* 'İncilin'). (s.194)
982. İngir (< *Far. encīr*): انجير (*incir*), aḡaḡi اغاجى (*aḡacı* 'ağacı'). (s.214)
983. İnge (< *ET. inçge/yinçge* 'ince'): انجه (*ince*), lyk لك (-lik 'isimden isim yapan yapım eki'). (s.256)
984. İnkıar (< *Ar. inkār*): انكار (*inkār* 'inkar') etmek. (s.205)

985. Inkiar etmek (< Ar. *inkâr* + ET. *ét-mek*): انكار اتمك (*inḵār etmek* ‘*inkar etmek*’), kerh görmek كره كورمك (*kerh görmek* ‘*iğrenme, tiksınme*’), neferis etmek اتمك نفریس (*neferis etmek*). (s.2)
986. Inletmek, chadım etmek (< ET. *iñ/iñil* ‘*inleme sesi*’-*LA-t-mek*, Ar. *ḥidmet* ‘*hizmet etmek*’ > *ḥādım* + ET. *ét-mek*): ایلنتمك خادم تمك (*inletmek, ḥādım etmek* ‘*hadım etmek*’). (s.113)
987. İnşaf (< Ar. *inşāf*): انصاف (*inşāf* ‘*insaf*’), iniquus, munkier منكر (*münkir* ‘*reddeden, kabul ve itiraf etmeyen*’), Me’ruf معروف (*me’rūf* ‘*meruf: bilinen, belli*’). (s.12)
988. İnşafli (< Ar. *inşāf*+ T.-*lu*): انصافلو (*inşāflu* ‘*insaflı*’), rewa görmek روا كورمك (*revā görmek* ‘*reva görmek*’). (s.11)
989. İnşa name (< Ar. *inşā* + Far. *nāme*): انشا نامه (*inşā name* ‘*mektup yazma*’). (s.189)
990. İonos balighi (< Ar. *yūnus* + ET. *balık*+ı): يونس بالغي (*yūnus balığı* ‘*yunus balığı*’). (s.167)
991. İpek Kurdi (< ET. *ipek/yipek* ‘*ipek*’ +ET. *kürt*+u): ايك قوردي (*ipek kurdu* ‘*ipek kurdu*’), kirmi Ejub ايوپ كرمي (*kirmī eyüp* ‘*Eyüp kurdu*’). (s.91)
992. İplik, Tel (< ET. *yıp ip*, *iplik*+T.-*lik*, Erm. *tel* ‘*iplik, sırma teli*’): تلى ايلك (*iplik, tel*), dizmek دزملك (*dizmek*). (s.217)
993. İrakmak (< ET. *yırak*+mak): اراقمق (*ırakmak* ‘*ırakmak: uzak olma, uzaklık*’). (s.33)
994. İri, kaba (< ET. *ér-* ‘*yetişmek, olmak*’ +*i*, ET. *kaba* ‘*iri, şişkin*’): ارى قبا (*iri, kaba* ‘*iri, kaba*’), kalyn قلن (*kalın* ‘*kalın*’), joghun يوغن (*yogun* ‘*yoğun*’) şiško شیشكو (*şişko* ‘*şişko*’). (s.148)
995. İrlajıgi (< ET. *ır/yır* ‘*türkü*’-*la-y-ıcı*): ايرلاجي (*ırlayıcı* ‘*şarkı söyleyen kimse*’). (s.106)
996. İrlamak (< ET. *ır/yır* ‘*şarkı*’-*la-mak*): ايرلماق (*ırlamaq* ‘*ırlamak*’), awazi kaldürmek اوازي قالدرمىق (*āvāzı kaldırmak* ‘*avazı kaldırmak*’), terenüm etmek ترنم اتمك (*terenüm etmek*). (s.105)

997. Irmak (< ET. *ır/yır* ‘türkü’+T.-mak): ايرماق (*ırmak* ‘irmak’), nahr نهر (*nehr* ‘nehir’). (s.29)
998. Irmak Suji (< ET. *ır/yır* ‘türkü’+T.-mak + ET. *suv+yu*): ارمق صويي (*ırmak suyu* ‘irmak suyu’). (s.50)
999. Irte doghdi (< ET. *er-* ‘olmak’-t-e +ET. *toğ-dı*): ارته طوغدي (*irte doğdı* ‘erte doğdu’), sabah oliur صباح اوليور (*şabāḥ oluyor* ‘sabah oluyor’). (s.172)
1000. Irtği Hauvan (< ET. *yirt-ıcı* + Ar. *ḥayevān*): يرتجى حيواني (*ırtıcı ḥayvān* ‘yurtıcı hayvan’). (s.40)
1001. Irtikap etmek (< Ar. *irti’āb* + ET. *ét-mek*): ارتكاب اتمك (*irtikāb etmek* ‘kötü bir işi, bir kötülüğü yapma’). (s.107)
1002. Iskara, Kiebab Demiri (< Yun. *skara*, Ar. *kebāb* + ET. *temür+i*): كباب دميري (*ısgara* ‘ızgara’, *kebāb demiri* ‘kabap demiri’), i[kara üzerinde pişürmek اسقره اوزرنده پشورمك (*ısgara üzerinde pişürmek* ‘ızgara üzerinde pişirmek’), kiülbafti كلبسدي (*külbasdı* ‘külbastı’). (s.149)
1003. Iskele (< Lat. *scālae* ‘basamak, merdiven’): اسكله (*iskele*). (s.188)
1004. İfkenderia (< İskenderiye ‘Bu sözcük Eski Yunanca *kósmos* ‘evren’ ve Eski Yunanca *polítēs* ‘vatandaş, hemşehri’ sözcüklerinin bileşiğidir’): اسكندريه (*İskenderia* ‘İskenderiye’). (s.22)
1005. Iskendyl (< İt. *scandiglio*): اسكندل (*iskandil* ‘işin aslını araştırmak için bilgi toplamak, dikkatle gözlemek’). (s.90)
1006. İskengelemek (< Far. *şikence*+T.-le-mek): اشكنجلمك (*işkencelemek*), sijayet etmek سيياسة اتمك (*siyāset etmek* ‘siyaset etmek’). (s.153)
1007. Iskerlet (< ? *iskerlet*): اسكرلت (*ıskerlet* ‘eski devirlerde Venedik mensucatından, boyası has ve kumaşı dayanıklı bir nevi çuhanın adı’), Sykyrlat, Iskyrlat سقرلاط اصقرلاط (*sıkırlat, ışkırlat* ‘sıkırlat, ıskırlat’). (s.132)
1008. İskiembe (< Far. *şikem* ‘karın’ + *ābā* ‘yemek’ten *şikem-ābā* > *şikembe* > *işkembe*): اشكنبه (*işkenbe* ‘işkembe’). (s.2)
1009. İskiembelü (Far. *şikem* ‘karın’ + *ābā* ‘yemek’= *şikem-ābā*+ T.-lü): اشكمبه لو (*işkembelü* ‘iškembeli’). (s.148)

1010. İskiemlemek (*Far. şikem 'karın' + ābā 'yemek'ten şikem-ābā > şikembe > işkembe+T.-le-mek*): اشكبه لمك (*işkembelemek*), işkiembelemek (*işkembelemek*). (s.148)
1011. Iskienge kamçı (< *Far. şikence, ET. kam- 'öldüresiye dövmek'+çı*): اشكنجه قامچي (*işkence, kamçı 'kamçı'*). (s.222)
1012. İskylyk ileh (< *Ar. işkāl/işkil 'şüphe, vesvese'+T.-lik + ET. birle*): اشكلك ايله (*işkilik ile*). (s.28)
1013. İslanmak (< *OT. isla-n-mak*): اصلانمق (*işlanmak 'ıslanmak'*). (s.81)
1014. İslanmalyk (< *OT isla-n-mak*): اصلانمق (*işlanmalık 'ıslanmalık'*). (s.81)
1015. İleşmiş giumeş (< *ET. iş+le-miş +ET. kümüş*): ایشلمش کومش (*işlemiş gümeş 'işlenmiş gümüş'*). (s.60)
1016. İffili olmak (< *ET. issi+li + ET. bol-mak*): اسيلي اولمق (*issili olmak 'issili olmak'*), kainamak قينمق (*kaynamak 'kaynamak'*). (s.212)
1017. İffigīak (< *ET. isig+cek*): اسجاج (*issicak 'issicak'*). (s.99)
1018. İşfilenmek (< *ET. isig+le-n-mek*): اسسيلنمش (*issilenmek 'sıcaklanmak'*). (s.15)
1019. İşfilenmiş (< *ET. isig+le-n-miş*): اسسيلنمش (*issilenmiş 'sıcaklanmış'*). (s.15)
1020. İşfilik (< *ET. isig+lik*): اسلك (*issilik 'sıcaklık'*), kıysghunlyk قزغلق (*kızgınlık 'kızgınlık: çok sıcak olma durumu, çok kızgın olma'*). (s.14)
1021. İssilik, İssiğak (< *ET. isig+lik, ET. isig+cak*): اسلك ايسجاج (*issilik, issicak 'issilik, issicak'*), harāret حرارت (*harāret 'hararet: sıcaklık'*), hararetüm vardür حرارتوم واردر (*harāretüm vardır 'hararetim vardır'*). (s.99)
1022. İffitmak (< *ET. isit-mek*): استمق (*ısıtmak 'ısıtmak'*), işflemek اسيلمك (*issilemek 'sıcaklamak'*), kısdurmak قزدرمق (*kızdırmak 'kızdırmak'*), su kıysdi مي قزدي مي (*şu kızdı mı 'su kızdı mı'*), kısmis قزمش (*kızmış 'kızmış'*).
1023. İstah (< *Ar. iştiḥā 'şiddetle istemek'*): اشتاه (*iştāh 'iştah'*). (s.48)
1024. İstemek (< *ET. iste-mek*): استمك (*istemek*), jeltemek يلتمك (*yeltmek*), tem' etmek طمع اتمك (*tam' etmek 'tama etmek'*), arzulamak آرزولمق (*ārzūlamak 'arzulamak'*), şehwetlenmek شهوتلنم (*şehvetlenmek*). (s.159)

1025. Istimdad (< Ar. *istimdād*): استيمداد (*istimdād* ‘istimdat: yardım isteme, imdada çağırma’), istigas استيغاس (*istiğās* ‘istigas: yardım isteme, imdat talep etme’). (s.78)
1026. Itmam (< Ar. *itmām*): اتمام (*itmām* ‘itimam: tamamlama’). etmek. (s.198)
1027. Ittifaki (< Ar. *ittifāk+i*): ائتفاقي (*ittifākī* ‘ittifaki’). (s.230)
1028. Iumurta Beifazlık (< ET. *yumurğa/yumurtğa* ‘yumurta’+ Ar. *beyāz+ T. -lık*): يمرطه بياضلك (*yumurta beyāzlık* ‘yumurta beyazlık’). (s.22)
1029. Izaet etmek (< Ar. *izā’a* + ET. *ét-mek*): اضااعة اتمك (*izā’at etmek* ‘izaat etmek: kaybetme’), talf etmek تلف اتمك (*talf etmek*). (s.165)

İ

1030. İğtinab (< Ar. *ictināb*): اجتناب (*ictināb* ‘ictinab: kaçınma, sakınma, çekinme’). (s.131)
1031. İhtimam ile (< Ar. *ihitimam* + ET. *birle*): اهتيمام ايله (*ihitimām ile* ‘ihitimam: bir şeyin iyi olması için özenerek gayret gösterme, üzerinde dikkatle çalışma, özen, özenme’). (s.173)
1032. İnanmalyghe, y’tikāde (< ET. *inan-* ‘güvenmek, inanmak’-mak, Ar. *i’tikād* + T.-e + Ar. *ķabūl*): انانملغه اعتقاده قابل (*inanmalığa* ‘inanmalığa’, *i’tikātde ķabul* ‘itikatde kabul’), inanylmez انانلمز (*inanılmaz*). (s.149)
1033. İstemek (< ET. *iste-mek*): استتمك (*istemek*). (s. 571)

J

1034. Ja, ja chod (Ar. *yā*, Ar. *yehūd*) ياخود يا (*yā, yāhud* ‘ya, yahut’), ja tæcht, ya bacht يا تاخت يا باخت (*yā taht, yā bāht* ‘ya taht, ya baht’). (s.77)
1035. Jaban (< Far. *biyābān* ‘çöl’): بيان (*yābān* ‘yaban’), berrije, Berr, Tih برّيه برّ تيه (*berriye* ‘çöl’, *berr* ‘kara, toprak’, *tih* ‘çöl’), çöl چول (çöl), badije باديه (*bādiyye* ‘badiyye: çöl’), Issız اسز (*issız*). (s.192)
1036. Jaban donüs (< Far. *biyābān* + ET. *toñuz* ‘domuz’): بيان طوكز (*yabān toñuz* ‘yaban domuzu’). (s.46)
1037. Jaban Ghieik (< Far. *biyābān* + ET. *keyik*): بيان كيك (*yabān geyik* ‘yaban geyik’). (s.164)

1038. Jaban ordegh (< *Far. biyābān + ET. ödreğ*): بیان وردگی (*yabān ördegi* 'yaban ördeği'). (s.35)
1039. Jachni (*Far. yahni* 'pişmiş, pişkin'): یاخنی (*yahni* 'yahni'). (s.187)
1040. Jad (< *ET. yat*): یاد (*yad* 'yad: yabancı diyar, gurbet'), garib غریب (*garib* 'garip'), jadlu یادلو (*yadlu* 'yadlı: yabancı diyarlı, gurbetli'). (s.23)
1041. Jaghmur Suji (< *ET. yağmur + ET. suv + yu*): یغمر صیی (*yağmur şuyı* 'yağmur suyu'). (s.51)
1042. Jai, Kieman (< *ET. yay, Far. kemān*): یای کمان (*yay, kemān* 'yay, keman'). (s.57)
1043. Jajla (< *ET. yay* 'yaz'-la): بیلا (*yayla*), jajlāk بیلاق (*yaylak* 'yaylak'), kyşla قشلا (*kışla* 'kışla'), kışlak قشلاق (*kışlak* 'kışlak'). (s.14)
1044. Jajyk (< *ET. yay-* 'çalkamak, sallamak'-ık): ییق (*yayık* 'yayık'). (s.130)
1045. Jaka (< *ET. yaka* 'uç, sınır'): یاقه (*yaqa* 'yaka'), sağiur ساجور (*sācūr* 'sacur: köpeğin boynuna takılan tasma), it kesmegi ایت کسموکی (*it kesmügi* 'it kesmeği'). (s.135)
1046. Jakısturmak (< *ET. yak-* 'yaklaşmak, bitişmek'-ış-tır-mak): یاقشترمق (*yakıştırmak* 'yakıştırmak'). (s.8)
1047. Jaki (< *ET. yak- + T.-I*): یاقی (*yaqi* 'yaki: yaraya sürülen bir tür ilaç'). (s.116)
1048. Jakin (< *ET. yakın* 'yakınca, yakından'): یقین (*yakın* 'yakın'), jekiniyat یقینیات (*yakınıyat* 'yakınıyat'). (s.120)
1049. Jakin Deh (< *ET. yakın* 'yakınca, yakından' + *ET. takı*): یقن ده (*yakın da* 'yakın da'). (s.49)
1050. Jakinde (< *ET. yakın* 'yakınca, yakından' + *ET. takı*): یقنده (*yakında* 'yakında'). (s.137)
1051. Jakısyk, müstehak kabul (< *ET. yak-* 'yaklaşmak, bitişmek'-ış-k, *Ar. mustehakk*, *Ar. kabūl*): یاقشیق (*yakışık, mustehakk kabūl* 'yakışık, müstahak kabul'). (s.49)
1052. Jaqyşturmak (< *ET. yak-* 'yaklaşmak, bitişmek'-ış-tır-mak): یاقشترمق (*yakıştırmak* 'yakıştırmak'). (s.4)

1053. Jalan Doftler (< ET. *yalğan* + Far. *düst*+ T.-lar): يلان دوستلر (*yalan dostlar* ‘*yalan dostlar*’). (s.32)
1054. Jalin, kawak, alew (< ET. *yal-* ‘*yanmak, parlamak*’-in, ET. *kav* ‘*çukur, oyuk, kofluk*’-ak, ET. *yalabı/alabı/alav/yalav* ‘*parıltı, alev*’): يالك فوق علو (*yalın* ‘*yalın*’, *ķavaķ* ‘*kavak*’, ‘*alev* ‘*alev*’), Alewlenmek علولنمك (‘*alevlenmek* ‘*alevlemek*’), alaflanmak (*alaflanmak* ‘*alevlenmek*’), jalynlatmak يالنتلمق (*yalınlatmaķ* ‘*yalınlatmak*’), jalynlamak يالئللمق (*yalınlamaķ* ‘*yalınlamak*’). (s.222)
1055. Janak (< ET. *yan-* ‘*dönmek*’ +T.-Ak): يکاق يکاق (*yañak yañak* ‘*yanak*’), al janak ال يکاق (*al yañak* ‘*al yanak*’). (s.248)
1056. Jangşamak, saiklamak (< ET.*yangı*+ş-a- mak, ET. *savıkla*-mak ‘*saçma sapan konuşmak*’, *sav* ‘*söz*’den v-y değişmesiyle) صسایقلمق يکشمق (*yangşamak*, şayıķlamak ‘*yangşamak, sayıķlamak*’). (s.90)
1057. Janine warmak (< ET. *yan* ‘*kalça kemiği, özellikle kemik başı*’+ı+na + ET. *bar*-mak): ياننه وارمک (*yanına varmak* ‘*yanına varmak*’), janaşmak, jaklaşmak يانشمق يفلشمق (*yanaşmak*, *yaklaşmak* ‘*yanaşmak, yaklaşmak*’), wuşul وصول (*vuşul* ‘*ulaşma, erişme, varma*’). (s.117)
1058. Janko, ötiği awas (< ET. *yangku*, ET. *öt-üçü* + Far. *āvāz*): يانکو اوئیچي اواز (*yanķu* ‘*yankı*’, *ötici avaz* ‘*ötücü avaz*’). (s.184)
1059. Janmak (< ET. *yan-* ‘*parlamak, yanmak*’-mak): يانمق (*yanmaķ* ‘*yanmak*’). (s.150)
1060. Janmak (< ET. *yan-* ‘*parlamak, yanmak*’+T.-mak): يانمق (*yanmaķ* ‘*yanmak*’), aşķ ile janmak عشک ايله يئماق (‘*aşķ ile yanmaķ* ‘*aşķ ile yanmak*’). (s.222)
1061. Jansak (< ET. *yangşak*): يکشق (*yañşak* ‘*yanşak: geveze*’), ğeveze جوزة (*ceveze* ‘*geveze*’), watwatia وطواطی (*vaşvaşı* ‘*vatvatı*’), watwat وطواط (*vaşvaş* ‘*vatvat*’). (s.245)
1062. Janylmak (< ET. *yañıl-* ‘*hata etmek, eğrilmek*’-mak): يئللمق (*yanılmak* ‘*yanılmak*’), sapmak صایمق (*şapmaķ* ‘*sapmak*’), sape صاپه (*şāpe, şāpıķ* ‘*sape, sapıķ*’), azghun ازغون اولمق (*azğün olmaķ* ‘*azgın olmaķ*’), şaşurmak شاشورمق

- (*şaşurmak* ‘şaşırmak’), azmak از مق (*azmak* ‘azmak’), giümrah olmak كمراه اولمق (*giümrah olmak* ‘yolunu kaybetmiş, yolunu şaşırmiş olmak’). (s.193)
1063. Japi (< *ET. yap-* ‘örtmek’+ı): ياپي (*yapı*), Fars. dükān دکان (*dükān* ‘dükkan’), kiarchane کارخاه (*kārḥāne* ‘karhane’), destgah دستگاه (*destgāh* ‘tezgah’) tezgāh , kassab dükani قصاب دکانی (*kaşab dukānı* ‘kasap dükkanı’). (s.197)
1064. Japi Japmak (< *ET. yap-* ‘örtmek’-ı + *ET. yap-* ‘örtmek’-mak): ياپي يامق (*yapı yapmaq* ‘yapı yapmak’). (s.197)
1065. Japilu (< *ET. yap-* ‘örtmek’+ılı): ياپيلو (*yapılı* ‘yapılı’), me’mur معمور (*me’mūr* ‘memur’). (s.10)
1066. Japişmak (< *ET. yap-* ‘yapıştırmak, katmak, örtmek’-ış-mak): ياپیشمق (*yapışmak* ‘yapışmak’), Tokunmak طوقنمق (*tokunmak* ‘dokunmak’). (s.46)
1067. Japrak (< *ET. yapırğak*) يپراق (*yaprak* ‘yaprak’). (s.55)
1068. Japu japi (< *ET. yap-* ‘örtmek’-ı + *ET. yap-* ‘örtmek’-ı): Japu japi ياپو ياپي (*yapu yapı* ‘yapı yapı’). (s.10)
1069. Japuği (< *ET. yap-* ‘örtmek’-ıcı): ياپوچي (*yapıcı* ‘yapıcı’). (s.10)
1070. Japystürmak (< *ET. yap-* ‘yapıştırmak, katmak, örtmek’-ış-tır-mak): ياپیشترمق (*yapıştırmak* ‘yapıştırmak’). (s.255)
1071. Jar (< *ET. yar*): يار (*yar* ‘dik ve derin uçurum, yer yarığı’), owa اوه (*ova*), sachrā صحرا (*şahrā* ‘sahra: kasaba, köy vb. meskûn yerlerin dışında kalan boş ve geniş yer, kır, ova’). (s.102)
1072. Jara (< *ET. yara*): ياره (*yara*). (s.124)
1073. Jaradiği jaradan (< *ET. yara-* ‘uymak’+t-ıcı, *ET. yara-* ‘uymak’-t-ğan): يرادن يارادجي (*yaradıcı, yaradan* ‘yaratıcı, yaratan’). (s.149)
1074. Jaradiğilik (< *ET. yara-t-ıcı+lık*): يراديجيلىق (*yaradıcılık* ‘yaratıcılık’). (s.149)
1075. Jaranlyk, Muşahelik (< *Far. yār* ‘dost’ + çoğul eki -ān +*T.-lik*, *Ar. muşāhib* +*T.-lik*): مصاحبلىق يارانلىق (*yārānlık* ‘yaranlık’, *muşāhiblik* ‘musahiplik’). (s.202)
1076. Jararlyk (< *ET. yara-r+lık*): يارارلىق (*yararlık* ‘yararlık’). (s.249)

1077. Jaratmak (< *ET. yarat-mak*): يراتمق (*yaratmaq* 'yaratmak'). (s.149)
1078. Yardım etmek (< *Far. yārī yardım* < *Far. yār* '1. el, kol, 2. Yardımcı'+ *ET. ét-mek*): ياردم اتمك (*yardım etmek*). (s.78)
1079. Yardım istemek (< *ET. yarıt-* 'yardım etmek, yarayışlı olmak'+*im* + *ET. iste-mek*): فرياد اتمك (*yardım istemek* 'yardım istemek'), ferjad etmek فرياد اتمك (*feryād etmek* 'feryat etmek'). (s.78)
1080. Yardım (< *ET. yarıt-* 'yardım etmek, yarayışlı olmak'+*im*): ياردم (*yardım* 'yardım'), İmdad امداد (*imdād* 'imdat'), Meded مدد (*meded* 'medet'), Muawent معاونة (*mu'āvenet* 'muavenet: yardım'), jardumi ياردمي (*yardımı* 'yardımı'). (s.78)
1081. Jarik (< *ET. yar-ı-k*): يارق (*yarık* 'yarık'), çöpçigiz چوپچگيز (*çöpçigiz* 'çöpçegez'). (s.213)
1082. Jarin (< *ET. yarı-/yaru* 'ışımak, aydınlanmak'-*ın*): يارن (*yarın*). (s.148)
1083. Jarindeki (< *ET. yarı-/yaru* 'ışımak, aydınlanmak'-*n+da+ki*): يارنده كي (*yarındaki* 'yarındaki'). (s.148)
1084. Jarpak (< *ET. yapurğak*): ياپرق (*yapraq* 'yaprak'), jonğe يونجه (*yonca*), katmer قاتمر (*katmer* 'katmer'). (s.227)
1085. Jarulmak, airilmek (< *ET. yor-u-l-mak*, *ET. adır-* 'ayırmaq'-*l-mak*): ايرلمق (*yorulmaq, ayrılmaq* 'yorulmak, ayrılmak'), jorghun olmak (*yorgun olmak* 'yorgun olmak'). (s.205)
1086. Jaş (< *ET. yaş* 'yaşam birimi'): ياش (*yaş*), umr عمر ('ömr 'ömür'). (s.16)
1087. Jaşarmak, jaş döğmek, ağlamak (< *ET. yaş* 'nemli, yeşil'-*ar-mak*, *ET. yaş* 'göz yaşı' + *ET. tök-mek*, *ET. ıgla-/yıgla-* 'ağlamak'-*mak*): ياشرمق ياش دوكمك اغلمق (*yaşarmak* 'yaşarmak', *yaş döğmek, ağlamak* 'ağlamak'). (s.223)
1088. Jasduk (< *ET. yastuk*): يصدق (*yaşdıq* 'yastık'). (s.120)
1089. Jasuklu (< *ET. yazuk* "günah"+*lı*): يازقلو (*yazıklı* 'yazıklı'). (s.98)
1090. Jatak (< *ET. yat-ak*): ياتق (*yataq* 'yatak'). (s.155)
1091. Jatmak (< *ET. yat-* '1. yaymak, sermek, 2. uyumak'-*mak*): ياتمق (*yatmaq* 'yatmak'). (s.155)

1092. Jauaś (< *ET. yavaş ‘yumuşak huylu, uysal’*): يواش (*yavaş*), maslum مسلم (*maslum*). (s.125)
1093. Jauaś Haiuan (< *ET. yavaş ‘yumuşak huylu, uysal’* + *Ar. ḥayevān*): يواش حيواني (*yavāş ḥayvān ‘yavaş hayvan’*) (s.40)
1094. Jauaślamak (< *ET. yavaş ‘yumuşak huylu, uysal’*+*la-mak*): يواشلمق (*yavaşlamak ‘yavaşlamak’*). (s.125)
1095. Jaw (< *Far. yāve*): ياو (*yāvu ‘yavu: kaybolmuş’*). (s.33)
1096. Jawkylmak, jiturmek (< *ET. yavk-ı-l-mak, ET. yit- ‘kaybolmak’-i-r-mek*): يتيرمك يوقلمق (*yitürmek, yavkılmak ‘yitirmek, yavkılmak’*). (s.33)
1097. Jawuslandurmak (< *ET. yavaş ‘yumuşak huylu, uysal’*+*la-n-dir-mak*): ياوزلندرمق (*yavuzlandırmak ‘yavuzlandırmak’*). (s.4)
1098. Jawuşlanmak (< *ET. yabız/yawız ‘kötü’*+*la-n-mak*): ياوزلانمق (*yavuzlanmak ‘yavuzlanmak’*). (s.212)
1099. Jawuz, zalim (< *ET. yabız/yawız ‘kötü’*, *Ar. zālim*): ياوز ظليم (*yāvuz zālim ‘yavuz, zalim’*). (s.154)
1100. Jawuzsli (< *ET. yabız/yawız ‘kötü’*+*lu*): ياوزلو (*yāvuzlu ‘yavuzlu’*). (s.174)
1101. Jećmek (< ? *yećmek*): يچمك (*yećmek ‘öfke’*), yećinmek (*yećinmek ‘kızmak’*). (s.37)
1102. Jei dunia (< *ET. yañı ‘geri gelen, yeni ay, yeni’* + *Ar danī ‘aşağı, beride’*) ييني دونيا (*yeni dūnyā ‘yeni dūnya’*). (s.29)
1103. Jel mumi (< *ET. yel- ‘koşmak, acele etmek, çirpınmak, uçuşmak’* + *Far. mūm* + *T.-u*): يل مومي (*yel mūmī ‘yel mumu’*). (s.207)
1104. Jemeklenmek (< *ET. yé -mek+le-mek*): يمكنمك (*yemeklenmek*). (s.185)
1105. Jemiś, jem (< *ET. yém-iş, ET. yé-m*): يمش يم (*yemiş, yem*), jemlemek يملمك (*yemlemek*), tutrak Komak طوترق قومق (*tutraq komak ‘tutraq komak’*). (s.194)
1106. Jemiśsyz jemyś gieturmez, wirmes (< *ET. yé-miş+siz* + *ET. yé-miş* + *ET. kel-tür-mez, ET. bir-mez*): يمشسز يمش كتورمز ويرمز (*yemişsiz yemiş getürmez, virmez ‘yemişsiz yemiş getirmez, vermez’*), jemiślenmek يمشلنمك

- (*yemişlenmek*), *yemişlendürmek* يمشلندرمك (*yemişlendürmek* '*yemişlendirmek*'). (s.236)
1107. Jeniğek (< *ET. yé-/ye- 'yemek'-n-ecek*): ينجك (*yenicek 'yenecek'*). (s.194)
1108. Jer daryghı (< *ET. yér 'yeryüzü, dünya, zemin'+ ET. tār+lık+ı*): ير طارلغي (*yer tarlığı 'yer darlığı'*). (s.37)
1109. Jerinmek, şehwetlenmek, istemek (< *ET. yer- 'beğenmemek, kötölemek'-i-n-mek, Ar. şehvet+ T.-len-mek, ET.is-te-mek*): ير نيمك شهوتلنمك استمك (*yerinmek, şehvetlenmek, istemek*). (s.168)
1110. Jetyşmek (< *ET. yét- '1. yakalamak, gücü yetmek'-i-ş-mek*): يتشمك (*yetişmek*). (s.198)
1111. Jeyu (< *ET. yé-/ye- 'yemek'-yor*): ييو (*yeyü 'yiyor'*). (s.185)
1112. Jil başı (< *ET. yıl + ET. baş+ı*): ييل باشي (*yıl başı*). (s.43)
1113. Jil on iki (< *ET. yıl+ ET. on +ET. ékki*): ييل اون ايكي (*yıl on iki*). (s.42)
1114. Jilan (< *ET. yılan*): ييلان (*yılan*). (s.136)
1115. Jilan (< *ET. yılan*): ييلان (*yılan*). (s.37)
1116. Jilan balyghı (< *ET. yılan + ET. balık+ı*): ييلان بالغي (*yılan bālığı 'yılan balığı'*), Farsi. mor mahi مار ماهي (*mār māhi 'yılan balığı'*). (s.38)
1117. Jildyrym ile urulmiş (< *ET. yaldıra-mak – yıldıra-mak 'parlamak'tan + ET. birle + ET. ūr-u-l-muş*): يلدريم ايله اورلمش (*yıldırım ile urulmuş 'yıldırım ile vurulmuş'*). (s.240)
1118. Jillik (< *ET. yıl+lık*): ييللق (*yıllık*). (s.43)
1119. Jillü jaşlü (< *ET. yıl+lı + ET. yaş+lı*): ييللي ياشلو (*yıllı yaşlu 'yıllı, yaşlı'*). (s.43)
1120. Jillyk (< *ET. yıl+lık*): ييللق (*yıllık*). (s.43)
1121. Jiw (< *ET. yig 'dikiş'*): ييو (*yiv 'dikiş'*), etek اتك (*etek*). (s.187)
1122. Jochşeh (< *bağl. yok ise*): يوخسه (*yoḥsa 'yoksa'*). (s.23)
1123. Joghunlyk (< *ET. yoğun+luk*): اشكمبه لك فاليكلك يوغونلق (*yoğunluk 'yoğunluk', kalınlık 'kalınlık', işkenbelik 'işkenbelik'*). (s.149)

1124. Jok jere Sumeie (< *ET. yök* 'silinmiş, bozulmuş'+ *ET. yér* 'yeryüzü, dünya, zemin'+*T.-e, ? şumeye*): يوق يره سوميه (*yok yere şumeye* 'yok yere sumeye'), jawe پاوه (*yāve* 'yave: anlamsız söz'), batylen باطلا (*batla* 'batla'). (s.237)
1125. Jokaruje çıkmak (< *ET. yokaru*+ *ET. çık-mak*): يوقويه چقمق (*yukarıya çıkmak* 'yukarıya çıkmak'). (s.66)
1126. Joküś (< *ET. yok* 'yüksek yer'+*ış*): يوقuş (*yokuş* 'yakuş').
1127. Jolsyz jer (< *ET. yol+suz* + *ET. yér*): يولسز ير (*yolsuz yer* 'yolsuz yer'). (s.72)
1128. Jonda (< ? *yonda*): يونده (*yonda*). (s.190)
1129. Jonmak (< *ET. yon-mak*): يىنقم (*yonmak* 'yontmak'). (s.66)
1130. Jorghun (< *ET. yor-gun*): يورغن (*yorgun* 'yorgun'), yorulmiş يورلمش (*yorulmuş*). (s.205)
1131. Jorghunlyk (< *ET. yor-gun+luk*): يورغىلىق (*yorgunluk* 'yorgunluk'). (s.205)
1132. Joriltmak (< *ET. yor-u-l-mak*): يورلىتمق (*yoriltmak* 'yorulmak'). (s.205)
1133. Jorte (< *ET. yori-* 'yürümek, koşmak'-*t-e*): يورته (*yorte*). (s.170)
1134. Jorulmak (< *ET. yor-u-l-mak*): يورلىمق (*yorulmak* 'yorulmak'). (s.205)
1135. Jorulmiş (< *ET. yor-u-l-muş*): يورلىمش (*yorulmuş* 'yorulmuş'). (s.212)
1136. Juğelyk (< *ET. yüçe* 'tepe, yüksek yer'-*lik*): يوجه لك (*yücelik* 'yücelik'), jukseklyk يوسكلك (*yükseklik*). (s.26)
1137. Jughurmak (< *ET. yoğur-/yuğur-* 'hamur yoğurmak'-*mak*): يوغرمق (*yoğurmak* 'yoğurmak'). (s.168)
1138. Juk Haiuani (< *ET. yük* + *Ar. hayevān*+ *T.-ı*): يوك حيواني (*yük hayvāni* 'yük hayvanı'). (s.40)
1139. Jukjek (< *ET. yük-se-k*) يوكسك (*yüksek*). (s.26)
1140. Julaf (< *Ar. 'alef*): يولاو (*yulav*), atım jemini kiesti اتم يمىنى كىستى (*atım yemini kesti* 'atım yemini kesti'). (s.71)
1141. Jular (< *ET. yular*): يولار (*yular*). (s.107)
1142. Jumak (< *ET. yum-* 'top yapmak'+*Ak*): يومق (*yumak* 'yumak'), top طوب (*top* 'top'). (s.254)

1143. Jupürmek (< *ET. üf/üfür 'rüzgâr sesi, üfleme sesi'-mek*): يپيرمك (yüpürmek),
jelmek يلمك (yelmek), tek upu etmek تك اوپو اتمك (tek upu etmek). (s.162)
1144. Juregi pek (< *ET. yürek 'kalp' + bek 'sert, sağlam, katı, korunaklı'*): يوركي پك
(yüregi pek 'yüreği pek'). (s.42)
1145. Juriği, Saier Iildis (< *ET. yorı-/yöri- 'yürüme, yol almak'-y-ü-cü + Ar. seyyar
+ ET. yultuz/yulduz*): يوريجي ساير يلدز (yürüci sāyer yıldız 'yürüyücü sayer
yıldız'), Fars. Sejiare سيّاره (seyyāre 'seyyare'). (s.68)
1146. Jusughi Komak (< *ET. yügsük+ü +ET. kōd- 'koymak, bırakmak'-mak*): قومق
يوزكي (yüzügi komak 'yüzüğü komak'). (s.45)
1147. Jusuk (< *ET. yügsük*): يوزك (yüzük), halka حلقه (ḥalka 'halka'), halkalamak لمق
حلقه (ḥalkalamak 'halkalamak'). (s.45)
1148. Jufuk kaşı (< *ET. yügsük + ET. kaş+i*): يوزك فاشي (yüzük kâşı 'yüzük kaşı').
(s.45)
1149. Jutmak (< *ET. yut-mak*): يوتماق (yutmak 'yutmak'), sünürmek سوکورمك
(sünürmek 'yutkunmak'). (s.255)
1150. Juwalak (< *ET. yuva+la-k*): يوالق (yuvalak 'yuvalak'). (s.253)
1151. Juz (< *ET. yüz*): يوز (yüz). (s.119)
1152. Juz başı (< *ET. yüz+ ET. baş+i*): يوز باشي (yüz başı 'yüz başı'), atlu başı باشي
اتلي (atlı başı). (s.119)
1153. Jügelemek (< *ET. yüçe 'tepe, yüksek yer'-le-mek*): يوجلمك (yücelemek). (s.26)
1154. Jükjek diwar (< *ET. yük-se-k +Far. dīvār*): ديوار يوكسك (yüksek dīvār 'yüksek
duvar'). (s.26)
1155. Jürek peklügi (< *ET. yürek 'kalb' +ET. bek 'sert, sağlam, katı, korunaklı'-
lik+i*): يورك پكلي (yürek pekligi 'yürek pekligi'). (s.42)
1156. Jürek Jürmekligi (< *ET. yürek 'kalb' + ET. sür-me-k+lik+i*): يورك سورمكلي
(yürek sürmekligi 'yürek sürmekligi'). (s.225)
1157. Jürek, giönül, kalb (< *ET. yürek, ET. köñül 'göğüs', Ar. kalb*): يورك كنول قلب
(yürek, gönül, kalb 'kalb'), Fars. dil دل (dil 'yürek'). füad. v. fuwad فواد (fuād
'fuad: yürek'). (s.144)

1158. Jüreklik (< ET. yürek+lik): يوركلك (yüreklik). (s.42)
1159. Jüsughi çıkarmak (< ET. yügsük+ü): يوزكي چقرمىق (yüzügi çıkarmak 'yüzüğü çıkarmak'). (s.45)
1160. Jw, ew (< Ar. 'ivā' 'sığınmak'tan ivā', ET. ev 'yaşam alanı, konut'): ايو (iv, ev), Ilghar ايلغار (ilgar 'dizginleri bırakılmış atın dört nala koşması'), ilgharğiler ايلغارچلر (ilgarciler 'düşman topraklarına akına giden hafif süvari askerleri'). (s.213)

K

1161. Kabarğic (< ET. kap 'torba, tulum'-ar-cık): قبارجق (kabarçık 'kabarçık'), Kief كف (kef 'köpük'). (s.94)
1162. Kabarmak (< ET. kap 'torba, tulum'+-ar-mak): قبارمق (kabarmak 'kabarmak'), Kief koparmak قوپرمىق كف (kef koparmak 'koparmak: köpük koparmak'). (s.94)
1163. Kabuk (< ET. kabık): قىبوق (kabuk 'kabuk'). (s.155)
1164. Kabuk (< ET. kabık): قىبوق (kabuk 'kabuk'). (s.146)
1165. Kaç (< ET. kañu 'ne, hangi'): قاچ (kaç 'kaç'), Ar. hiğret هجرة (hicret), Syghynğiak صغنجق (şığıncağ 'şığıncağ'), Fars. Penah پناه (penāh 'sığınacak yer'), Ar. Melğia ملجا (melce 'sığınacak yer'). (s.239)
1166. Kachbe chane (< Ar. kaħbe + Far. ħāne): قحبه خانه (kahpe ħāne 'kahpe hane'), babulluk, بابللق (bābulluğ 'babulluk: genelev'). (s.245)
1167. Kaçiurmak (< ET. kaç-ı-r-mak): قاچورمق (kaçurmak 'kaçırmak'). (s.239)
1168. Kaçmak, firar etmek (< ET. kaç-mak, Ar. firar+ ET.ét-mek): قاچمق فرار اتمك (kaçmak, firār etmek 'kaçmak, firar etmek'), jan wirmek يان ويرمك (yān virmek 'yan vermek'), Sijyrylmak صيرلمق (şıyrylmak 'şıyrylmak'), kaçınmak قاچنمق (kaçınmak 'kaçınmak'), syghynmak صغنمق (şığınmak 'şığınmak), kaçkun قاچقون (kaçkun 'kaçkın'). (s.238)
1169. Kadeh (< Ar. kaḏeħ): قده (kadeħ 'kadeh'), Fars. ğiam جام (cām 'cam').
1170. Kadeh (< Ar. kaḏeħ): قده (kadeħ 'kadeh'), tas طاس (tās 'tas'), kiase كاسه (kāse 'kase'). (s.149)

1171. Kadim (< Ar. *ḳadīm*): قديم (*ḳadīm* 'kadim'). (s.44)
1172. Kadun, Kadunḡik, Sahabet (< ET. *ḳatūn*, ET. *ḳatūn+cık*, Ar. *ṣahābet* 'arkadaşlık ve dostluk etmek' veya *ṣāhib* 'mâlik olan'): قادن قادينجق صاحبة (*ḳadun* 'kadın', *ḳaduncık* 'kaduncık', *ṣahābet* 'arkadaşlık ve dostluk etmek'). (s.177)
1173. Kadyrga balyghi (< Yun. *katargon* +ET. *balık+ı*): قادرغه بالغي (*ḳādırğa bālīgi* 'kadyrga balığı'), جزيره بالغي (*cezīre balığı* 'cezire balığı'). (s.81)
1174. Kaimak (< ET. *kod-* 'koymak, bırakmak'-mak): قيمق (*ḳaymak* 'kaymak'), سورجمك (*sürçmek* 'sürçmek'). (s.121)
1175. Kainak, céşme, punar (< ET. *kayna-k*, Far. *çeşme*, ET. *mingar* > *bınar*): قينق ئادروان چشمه پكار (*ḳaynaḳ* 'kaynak', *çeşme*, *puñār* 'punar'), Ar. Sadürwan *şādürvān* 'şadürvan'. (s.227)
1176. Kainar Su (< ET. *kañ* 'su fişkıran yer, kaynak'-a + ET. *suv*): قينر سو (*ḳaynar şu* 'kaynar su'). (s.50)
1177. Kaja balyghi (< ET. *kaya*+ ET. *balık+ı*): قيا بالغي (*ḳaya balığı* 'kaya balığı'). (s.255)
1178. Kajin (< ET. *kadıñ* 'kayın ağacı, fagus'): قايڭ (*ḳayın* 'kayın'). (s.200)
1179. Kajirnak (< ET. *kadğur-* 'kaygılanmak, ilgilenmek'-mak): قاييرمق (*ḳayırmaq* 'kayırmaq'), timar etmek تيمار اتمك (*tīmār etmek* 'timar etmek'). (s.160)
1180. Kakyrdak (< ET. *kıırda-* kırtlamak, kırılma sesi çıkarmak'-k): ققردق (*ḳaḳırdaq* 'kıkırdak'). (s.235)
1181. Kal, chaliş giumeş (< Ar. *ḳāl*, Ar. *ḫāliš* + ET. *kümüş*): قال خالص كومش (*ḳāl* 'kal: karışık durumdaki mâden ve maddeleri çeşitli özelliklerinden faydalanarak birbirinden ayırma işlemi', *ḫālis gümeş* 'halis gümüş'). (s.59)
1182. Kalabudan (< Ar. *galebe* 'çok olmak'+T.-dan): قلابدان (*ḳalābudan* 'kalabadan'), kalabadanlu قلابدانلو (*ḳalābadanlu* 'kalabadanlı'). (s.60)
1183. Kalbur (< Ar *ḡirbāl/ḡirbīl*): قالبور (*ḳalbur* 'kalbur: iri tâneli maddeleri elemeye yarayan, tahta bir çembere gerilmiş delikli deri veya kafes kafes telden ibaret

- alet*'), ghylbar غلبار (*g̃ilbār 'gilbar'*), elek الك (*elek 'un aleti'*), Ar. gharbal غربال (*g̃arbāl 'garbal: kalbur gibi delikleri olan'*). (s.152)
1184. Kalburlamak (< Ar *g̃irbāl/g̃irbīl*+*T.-la-mak*): قالبورلمق (*kalburlamak 'kalburlamak'*), kalburden giecürmek قالبوردن كچورمك (*kalburdan geçürmek 'kalburdan geçürmek'*). (s.120)
1185. Kalem (< Ar. *q̃alem* < Yun. *kalamos 'kamuş, kamuş kalem'*): قلم (*q̃alem 'kalem'*). (s.97)
1186. Kalem (<Ar. *q̃alem* < Yun. *kalamos 'kamuş, kamuş kalem'*): قلم (*q̃alem 'kalem'*), dān دان (-*dan 'ayrılma hal eki'*) kalemdan قلمدان (*q̃alemden 'kalemden'*). (s.98)
1187. Kali, chali kaliler Chaliler (< Ar. *q̃al* ' *kal: yerinden çıkarmak'tan q̃ālī*', Ar. *q̃ālā* ' *boş ve tenhâ olmak'tan q̃ālī*', Ar. *q̃ālī* '+ *T.-ler*, Ar. *q̃ālī* +*T.-ler*): قالي قالي قاللر خاليلر (*q̃ālī 'kali: kökünden söküp koparan'*, *q̃ālī* ' *sökülmüş'*, *q̃ālī*, *q̃ālī*ler ' *kaller, haliler'*), raht رخت (*raht 'raht: at takımı, eyer takımı'*), raht zerbt زربفت رخت (*raht zerbt 'raht zerft: at takımı kumaşı'*). (s.75)
1188. Kalib (< Ar. *q̃āleb*): قالبيب (*q̃alīb 'kalıp'*). (s.228)
1189. Kalin (< ET. *kalın* ' *sayıca çok, kalabalık, yoğun'*): قالين (*q̃alīn 'kalın'*). (s.167)
1190. Kalkan, Siper (< ET. *kalkan* ' *siper'*, Far. *siper*): قاقان سپر (*q̃alkān, siper 'kalkan, siper'*). (s.132)
1191. Kalkanlü (< ET. *kalkan* ' *siper*' +*lī*): قاقانلو (*q̃alkānlu 'kalkanlı'*), siper komak سپر قومق (*siper q̃omaq 'siper komak'*). (s.132)
1192. Kama (< ET. *kakma* ' *çivi, özellikle küt başlı çivi'*): قامه (*q̃ama 'kama'*), kien کن (*ken*). (s.159)
1193. Kamah, misc, Ekser (< ET. *kakma* ' *çivi, özellikle küt başlı çivi'*, Far. *mīh*, Ar. *ekser*): اكسر ميخ قمه (*q̃ama 'kama: duvara veya keresteye çakılan büyük tahta çivi'*, *mīh* ' *çivi'*, *ekser* ' *çekiçle dövülerek yapılan demir çivi'*), dümen دومن (*dümen*), çivi چوي (*çivi*), michlamak ميخلماق (*mīhlamak 'mihlamak'*, *çivilemek*). (s.130)
1194. Kambur bögrü (< Yun *kámptō* ' *eğmek, bükmek'*, ET. *bükri* ' *bükülmüş, eğri'*): قنبور بگري قنبور (*q̃anbur, bögrü 'kambur, bögrü'*). (s.251)

1195. Kamçılmak (< ET. kam- 'öldüresiye dövmek'-çı+la-mak): قامچيلمق (*kamçılmak* 'kamçılmak'). (s.222)
1196. Kamıs (< ET. kamış): قاميش (*kamış* 'kamış'). (s.65)
1197. Kamıs (< ET. kamış): قاميش (*kamış* 'kamış'). (s.65)
1198. Kamıştan (< ET. kamış+tan): قاميشتان (*kamıştan* 'kamıştan'). (s.65)
1199. Kamıştan (< ET. kamış+tan): قاميشتان (*kamıştan* 'kamıştan'). (s.65)
1200. Kan (< ET. kan): قان (*kan* 'kan'). (s.154)
1201. Kan odli (< ET. kân + ET. ôt+lu): قان اولدي (*kân odli* 'kan odlu'). (s.88)
1202. Kân sićması (< ET. kan + ET. sıç-ma+sı): قان سچمه سي (*kân sıçması* 'kan sıçmak'). (s.183)
1203. Kanghytmak (< ? *kanğıtmak*): قنغمق (*kanğıtmak* 'kanğıtmak'). (s.251)
1204. Kanlamak (< ET. kan+lan-mak): قانلمق (*kānlamak* 'kanlamak'). (s.154)
1205. Kanlü (< ET. kan+lu): قانلو (*kānlu* 'kanlı'). (s.154)
1206. Kanta (< ET. kanta): قانطه (*kanṭa* 'kanta: nerede'). (s.105)
1207. Kanun (< Ar. *kānūn* < Yun. *kanon* 'kural'): قانون (*kānūn* 'kanun'). (s.106)
1208. Kapamak (< ET. kapığ -a-mak): قپامق (*kapamak* 'kapamak'). (s.129)
1209. Kapan (< ET. kap- +T.-An): قپان (*kapan* 'kapan'), hane حانه (*hāne* 'hane'), kujağıak قوياق (*kuyacak* 'kuyacak'). (s.62)
1210. Kapanğik (< ET. kap-an+cık): قپانچق (*kapancık* 'kapancık'). (s.62)
1211. Kapı (< ET. kapığ): قپي (*kapı* 'kapı'), kapu قپو (*kapu* 'kapı'). (s.228)
1212. Kaplü бага (< ET. kaplu bağa, 'n' türemesiyle kaplu+n+bağa, 'b'nin etkisiyle kaplumbağa): بغه قپلو (*kaplu bağa* 'kaplumbağa'), burmalı بورمه لو (*burmalu* 'burmalı'), sumukli böğiek سملكي بوجك (*sümükli böcek* 'sümüklü böcek'), buruma برومه (*buruma* 'burmak'), mengiene منگنه (*mengene*). (s.132)
1213. Kapu, kapamak (< ET. kapığ, ET. kapığ-a-mak): قپو قپامق (*kapu kapamak* 'kapı kapamak'), jummak يوممق (*yummak* 'yummak'). (s.129)
1214. Kar Suji (< ET. kar + ET. suv+yu): قار صويي (*kar suyu* 'kar suyu'). (s.51)

1215. Kara Haiuani (< ET. *kara* 'toprak, yeryüzü'+ Ar. *ḥayevān*+i): قار حیوانی (*qāra ḥayvāni* 'kara hayvanı'). (s.40)
1216. Kara Haiuani (< ET. *kara*+ Ar. *ḥayevān*+T.-i) قار حیوانی (*qārā ḥayvāni* 'kara hayvanı'). (s.40)
1217. Karaca (< TT. *kara*+ça): قراجه (*qaraca* 'karaca'). (s.106)
1218. Karanfil (< Far. *qaranful* < Hint.): قرنفل (*qaranfil* 'karanfil'). (s.112)
1219. Karavan (< İng. *caravan*): کاروان (*karavan*). (s.110)
1220. Karawes (< ET. *kara*+ ET. *baş*): قراوس (*qaraveş* 'karaveş: câriye, halayık'), پرستار (*prestar* 'hizmetçi'). (s.35)
1221. Kargha (< ET. *kargā* 'kara kuş'): قرغه (*qargā* 'karga'). (s.145)
1222. Karghuşa (< Moğ. *qargu-* 'karşılaşmak, çatışmak, yüzleşmek'-ça): قرغشا (*qarguşa* 'kargaşa'). (s.150)
1223. Karin (< ET. *karın* 'gövdenin orta ön bölümü'): قرین (*qarin* 'karın'), کاین (*kain* 'kayın'), بالدز (*baldız*). (s.16)
1224. Karındaş (< ET. *karın* 'gövdenin orta ön bölümü'+daş): قرینداش (*qarindāş* 'karındaş'), Fars. brader, kardaş برادر (*brader, kardaş* 'kardeş'), karn قرن (*qarn* 'karn'), daş داش (*daş* 'sonuna geldiği kelimelere 'kıran' anlamı katarak Farsça usulüyle birleşik sıfatlar yapar'), kis قز (*kız* 'kız'), kis karındaş قز قرینداش (*kız karındaş* 'kız kardeş'), Fars. chāher خواهر (*ḥāher* 'hahe: kız kardeş'), hemşire همشیره (*hemşire* 'hemşire'). (s.232)
1225. Karındaşlık (< ET. *karın* 'gövdenin orta ön bölümü'+daş+lık): قرینداشلق (*qarindāşlık* 'karındaşlık'). (s.232)
1226. Karındaşlyk ile (< ET. *karın*+daş+lık + ET. *birle*): قرینداشلق ایله (*qarindāşlık ile* 'karındaşlık ile'), Fars. Braderane بردرانه (*braderāne* 'kardeş'). (s.232)
1227. Karinğelyk (< ET. *karınçak/karınça* 'karınca'+lık): قرینجه لق (*qarincalık* 'karincalık'). (s.229)
1228. Karingie (< ET. *karınçak/karınça* 'karınca'): قرینجه (*qarınca* 'karınca'), Fars. mur مور (*mūr* 'mur: karınca'). (s.229)
1229. Karn (< ET. *karın* 'gövdenin orta ön bölümü'): قرن (*qarn* 'karn'). (s.27)

1230. Karpuz, kabak (< *Far. karpóō* 'meyva veya ürün vermek', *ET. káp 'tulum'+ak*): قارپوز قیق (*ķarpuz, ķabak* 'karpuz, kabak'), Fars. kiürbiz کربیز (*kürbiz* 'karpuz'). (s.156)
1231. Karşı Karşı (< *ET. karşı ET. karşı-u*): قارشى قارشو (*ķarşı ķarşu* 'karşı karşı'). (s.192)
1232. Karşılık (< *ET. karşı +lık*): قارشىلىق (*ķarşılık* 'karşılık'). (s.122)
1233. Karşı karşı (< *ET. karşı, ET. karşı-u*): قارشى قارشو (*ķarşı ķarşu* 'karşı karşı'). (s.142)
1234. Kas (< *ET. kaz* 'yabani ve evcil bir kuş, kaz'): قاز (*ķāz* 'kaz'). (s.43)
1235. Kafan (< *ET. kaz-* 'oymak'-an): قزان (*ķazan* 'kazan'), kafancı قزانجى (*ķazançı* 'kazancı'). (s.20)
1236. Kasli (< *ET. kaz* 'yabani ve evcil bir kuş, kaz'+*T.-lı*): قازلى (*ķāzlı* 'kazlı'). (s.44)
1237. Kassāb, etiği (< *Ar. ķaşb* 'kesmek'ten *ķaşşāb*, *T. et+çi*): قصاب اتجى (*ķāşşāb, etici* 'kasap, etçi'). (s.111)
1238. Kat' bekr (< *Ar. ķaṭ'* + *Ar. baķar*): قطع بقر (*ķaṭ'* 'kat: kesmek', *baķar* 'bakar: sığırılar'). (s.62)
1239. Katilenmek (<*ET. katıg* 'sert, pek'+*T.-la-n-mak*): قاتيلنمك (*ķatılanmak* 'katılanmak'), katılanmak (*katılanmak* 'katılanmak'), peketmek پكتمك (*pek etmek*). (s.183)
1240. Katmak (< *ET. kat-mak*): قاتمق (*ķatmak* 'katmak'), ustlemek اوستلمك (*üstlemek*). (s.165)
1241. Kaui etmek, peketmek, berketmek (< *Ar. ķavī* +*ET. ét-mek*, *ET. bek* 'sert'+*ET. ét-mek*, *ET. bek/berk* 'güçlü'+ *ET. ét-mek*): قوي اتمك بكتمك پركتمك (*ķavī etmek* 'kavi etmek', *pek etmek, berk etmek*). (s.220)
1242. Kaun aghagi (< *ET. kağun* 'kavun'+ *ET. yığaç+ı*): قاون اغاجى (*ķavun ağacı* 'kavun ağacı'). (s.128)
1243. Kaun ahgag (< *ET. kağun* 'kavun'+ *ET. yığaç*): قاون اغاج (*ķavun ağaç* 'kavun ağaç'), türünğ ترنج (*turunc* 'turunç'), limum ليمون (*limon*). (s.128)
1244. Kawal (< *Ar ķavvāl*): قوال (*ķavāl* 'kaval'), Fars. nai ناي (*nay* 'ney'). (s.221)

1245. Kawanos, Debbe (< Yun. kabanos, Ar. debbe): قوانوس دبّه (kavanos, debbe 'kulplu kap'). (s.33)
1246. Kawramak, kaurmak (< ET. kavur- 'kavrar derlemek, toplamak, sıkmak'-amak) قاورمق (kavramak, kavrmak 'kavramak'). (s.234)
1247. Kawurmah (< ET. kağur- 'kızartmak, ateşte ısıtmak'+T.-mak): قاورمه (kavurma 'kavurma'), kalijet, kalja قلیت قلیه (kâliyet, kalya 'kâliyet, kalya: sade yağ ile pişirilmiş etsiz yâhut az etli kabak veya patlıcan yemeği'). (s.234)
1248. Kayid (< Ar. kayd 'ayağı bağlamak'): قاید (kayid 'kayıt'), zaptgî ضبطچی (zabiğci 'zabitçi'). (s.262)
1249. Kebahetlü (< Ar. kabāhat+ T.-li): قباحتلو (kabāhatlü 'kabahatli'). (s.200)
1250. Kefes (< Far. kafes < Ar. kafaş) قفس (kafes 'kafes'), kefeslemek قفسلمك (kafeslemek 'kafeslemek'). (s.129)
1251. Kefef (< Far. kafes < Ar. kafaş): قفس (kafes 'kafes'), kefeslemek قفسلمك (kafeslemek 'kafeslemek'). (s.115)
1252. Kefef (< Far. kafes < Ar. kafaş): قفس (kafes 'kafes'). (s.114)
1253. Keiser (< Ar. kayşer < Yun. kaisar < Lat. caesar): قیصر (kayşer 'kayser'), çiasar چاسار (çasar 'Osmanlı döneminde Viyana'daki Alman Nemçe imparatorlarına verilen unvan, kayser'), Chunkar خونکار (hünkâr 'hünkar'), imperator امپراطور (imparator 'imparator'). (s.97)
1254. Kekie (< Onom. keke 'kısa ve tutuk ses, kekeleme sesi'): ککه (keke), Ar. siertan سرطان (serṭān 'sertan'), İstacos استاقوس (istakos 'istakoz'). (s.102)
1255. Kela' (< Ar. kal'a): قلعه (kal'a 'kale'), hyfar حصار (hişār 'hisar'). (s.65)
1256. Kenaetlü (< Ar. kanā'at+ T.-li): کناعتلو (kanā'atli 'kanaatli'). (s.142)
1257. Kendil mum (< Ar. kindil < Lat. candelā 'mum', Far. mūm): قندل موم (kindil mūm 'kandil, mum'), jel mumi یل مومی (yel mūmi 'yel mumu'), yaghmumi یاغ مومی (yāğ mūmi 'yağ mumu'), bal mumi بال مومی (bāl mūmi 'bal mumu'), mum buruni مومي بورني (mūm burunı 'mumu burunu'), mumun burnini almak المومق بورني مومي (mūm burnunı almak 'mum burunu almak'), mum makası موم مقصی (mūm maqası 'mum makası'). (s.103)

1258. Kerabet (< Ar. *karābet*): كرابة (*kerābet* 'yakınlık, hısımlık, akrabalık'), karinlyk قرينلىق (*karınlıq* 'karınlık'). (s.16)
1259. Kerarlık (Ar. *karār+lı+lık*): قرارلىق (*karārlıq* 'kararlık'), mühkemlyk محكمك (*mühkemlik* 'mühkemlik: dayanıklılık'), paidarlyk پيدارلىق (*payidārlik* 'payidarlık'). (s.220)
1260. Kesar (< Ar. *kaşşār*): قسار (*kaşşār* 'kassar: temizleyici'). (s.240)
1261. Kieskin (< ET. *kes-kin*): كسكين (*keskin*). (s.7)
1262. Kieskinlik (< ET. *kes-kin+lik*): كسكينلىك (*keskinlik*). (s.7)
1263. Kesmek (< ET. *kes-mek*): كسمك (*kesmek*). (s.168)
1264. Ketchudā (< Far. *ked* > *ket* 'ev' + *hudā* 'sâhip'): كتخدا (*kethudā* 'kethuda: eskiden büyük devlet adamlarının, zenginlerin işlerini gören kimse'). (s.74)
1265. Ketı Pek (< ET. *kat*- 'katulaşmak'-ı, ET. *bek* 'sert, sağlam, katı, korunaklı'): پك قتي (*katı* 'katı', *pek*). (s.183)
1266. Kewâyd din (< Ar. *ķavā'id* + T. -den): قواعددين (*ķavā'iddin* 'kavaidden: kurallardan'). (s.65)
1267. Kırmak, şımak (< ET. *kır-mak*, ET. *sī-mak* 'kırmak'): صيمق قرمىق (*kırmak*, *şımak* 'kırmak, şımak'). (s.231)
1268. Kıjkanğilik (< ET. *kızğan-/kısğan*- 'cimrilik etmek, esirgemek'+lık): قزقانچلىق (*kızkançılık* 'kıskançlık') giünü كونو (*günü*), önegiülyk اونكولىق (*önegülük* 'önegülük'). (s.11)
1269. Kıjkanmak (< ET. *kızğan-/kısğan*- 'cimrilik etmek, esirgemek'-mak): قزقانمق (*kızkanmak* 'kıskanmak'), giünilmek كونلمك (*gönülmek* 'içten içe gücenmek, içlenip kırılmak'), önegiülüsmek انكولشمك (*önegülüşmek* 'önegülüşmek'). (s.11)
1270. Kısmetgi (< Ar. *ķismet* + T. -çi): قيسمتچي (*ķismetçi* 'kısmetçi'). (s.14)
1271. Kıwri (< ET. *kıvr*- 'bükmek, burmak'-ı): قوروي (*kıvrı* 'kıvrı'), kywrygik قورچق (*kıvrıcık* 'kıvrıcık'), saçlu صاچلو (*saçlı* 'saçlı'), Eireti saç عاريتي صاچ (*aryetī saç* 'bir araya toplanmış saç'). (s.153)
1272. Kızıl ağağ (< ET. *kızıl* + ET. *yığaç*): قزل اغاچ (*kızıl ağaç* 'kızıl ağaç').

1273. Kiafillik (*Ar. kefālet* 'kefil olmak'tan *kāfil*+ *T.-lik*): كافلك (*kāfillik* 'kafillik'). (s.116)
1274. Kiafir (<*Ar. kāfir*): كافر (*kāfir* 'kafir'). (s.90)
1275. Kiafir (<*Ar. kāfir*): كافر (*kāfir* 'kafir'), tersa ترسا (*tersā* 'Hiristiyan'), put perest بت پرست (*putperest*). (s.249)
1276. Kiakul (< *Far. kākul*): كاكل (*kākul* 'kakul'). (s.136)
1277. Kiazir (< *Ar. kāzır*): كازر (*kāzır* 'kazır: nehirin ilk çıktığı yer, kaynak'), bez aghardıği بز اغاردیجی (*bez ağardıcı* 'bez ağartıcı'), aghartmak اغارتمق (*ağarmak* 'ağartmak'). (s.22)
1278. Kiebab chane (<*Ar. kebāb*+ *Far. hāne*): كباب خانه (*kebāb hāne* 'kebab hane'). (s.67)
1279. Kiebab Etmek (< *Ar. kebāb* + *ET. ét-mek*): كباب اتمك (*kebāb etmek* 'kabap etmek'). (s.67)
1280. Kiebab Etmiş (< *Ar. kebāb* + *ET. ét-miş*): كباب اتمش (*kebāb etmiş* 'kebab etmiş'), birjan بریان (*biryān* 'biryan: kebab'). (s.67)
1281. Kiebabe (< *Ar. kebābe*): كبابه (*kebābe* 'kebabe: karabibere benzer baharat tânesi'), zebib زبيب (*zebīb* 'zebib: kuru üzüm'). (s.155)
1282. Kiebabgi (<*Ar. kebāb*+ *T.-çı*): كبابجی (*kebābcı* 'kebabçı'). (s.67)
1283. Kiebe (*Yun. kapa* < *Lat. cappa*): كبه (*kebe* 'kilim gibi yere serilen, hayvan örtüsü veya çoban kepeneği yapılan çok kalın keçe'). (s.246)
1284. Kiebin (< *Far. kābin* – *kābīn*): كابين (*kābīn* 'kabin: nikâhta güvey tarafından geline verilmesi taahhüt edilen para, ağırlık'), iç ewret ایچ عورت (*iç* 'avrat 'iç avrat'), odaluk اودلق (*odalık* 'odalık'). (s.139)
1285. Kiebişe (< *Ar. kebise*): كیبیسه (*kebīse* 'kebise: artık yıl'). (s.43)
1286. Kieçi (< *ET. eçkü*): كچی (*keçi*). (s.106)
1287. Kiehellik (< *Ar. kehl* 'yaşlanmaya başlayan'+ *T.-lik*): كهلك (*kehellik* 'tembellik'). (s.4)

1288. Kiehellikileh (< Ar. kehl 'yaşlanmaya başlayan'+ T.-lik + T. birle): كهلك ايله (kehellik ile 'tembellik ile'). (s.4)
1289. Kiekierere (< T. kekere): ككره (kekere 'ekşimsi'), türşi ترشی (turşu 'turşu'). (s.4)
1290. Kiekierelik (< T. kekerelik) ككره لك (kekerelik). (s.4)
1291. Kiekieremek (< T. kekeremek): ككرمك (kekeremek). (s.5)
1292. Kielbetin (< Ar. kelibetân): كلبتين (kelbetin 'kelbeten'), kışac فصاح (kışac 'kıskaç'), mase مائه (maşa 'masa'). cinbistra جنبستره (cinbistra). (s.228)
1293. Kielem, lahana (< Far. kelem, Yun. lakhano): احنه كلم (kelem 'lahana', lahana 'lahana'). (s.93)
1294. Kiem have (< Far. kem + Ar. hevā): كم هوا (kem hevā 'kem hava'), fırlatmak فیرلاتمق (fırlatmak 'fırlatmak'), fırlanmak فیرلانمق (fırlanmak 'fırlanmak'). (s.12)
1295. Kiemer (< Far. kemer): كمر (kemer 'bele bir kere dolandıktan sonra bağlananveya tokalanan bel bağı'). (s.58)
1296. Kiemerlemek Tak eilemek (< Far. kemer+T.-le-mek, Ar. tāk + ET. éd/ed 'işlenmiş şey, yarar şey'-le-mek): كمرلك طاق ايلمك (kemerlemek, tāk eylemek 'tak eylemek: milli bayramlarda caddelere geçici olarak kurulan süslü kemer'). (s.57)
1297. Kiemerlemiş (< Far. kemer+T.-le-miş): كمرلمش (kemerlemiş). (s.63)
1298. Kiemlük kebahet (< Far. kem+ T.-lik, Ar. kabāhat): كملك قباحة (kemlük, kabāhat 'kabahat'). (s.200)
1299. Kiemlyk (< Far. kem+ T.-lik): كملك (kemlik), Ar. kabāhat قباحة (kabāhat 'kabahat'), Zenb ذنب (zenb 'zenb: günah, kabahat, suç'), ib عيب ('ib 'suç'). (s.152)
1300. Kiemlyk kebahet (< Far. kem+ T.-lik, Ar. kabāhat): كملك قباحة (kemlik, kabāhat 'kabahat'). (s.222)
1301. Kiemmun (< Ar. kemmün): كمون (kemmün 'kemmün: kemiyetle ilgili, nicel'). (s.158)

1302. Kiemürdek (< ET. kemir+dek): كمردك (kemürdek 'kıkırdak'), gierek كيرك (girek). (s.112)
1303. Kienetlenmek (< Ar kined+ T.-le-n-mek): كنتلنمك (kenetlenmek). (s.43)
1304. Kienz kieng chazine sak sighan (< Ar. kenz, ET. kenç, Ar. hazine, ET. sağızğan/sakızğan 'malum kuş, saksığan'): كنز كينج خزنه صقصفان (kenz, kenc, hazine, saksığan 'kenz, genç, hazine, saksığan'), giengçhane كنجخانه (genç hâne 'genç hane'), giençbad كنجباد (gençbād 'gençbad'). (s.246)
1305. Kierefes (< Far. kerefs): كرفس (kerefes 'kereviz'). (s.47)
1306. Kierem (<Ar. kerem): كرم (kerem), lutf لطف (lutf 'lutuf'). (s.131)
1307. Kiefe keffe (< Akad. kīsu 'para kesesi'): كيسه (kese, kesse). (s.154)
1308. Kiesek (< ET. kes-ek): كسك (kesek 'bel veya sabanın topraktan kaldırdığı iri sert toprak parças'). (s.252)
1309. Kiesek (<ET. kes-ek): كسك (kesek). (s.121)
1310. Kieşişler ufta (< Far. keşiş+ T.-ler + Far. ustād): كشيشر استا (keşişler usta 'keşişler ustası'), baş ata باش اتا (baş ata), Ar. reis ul kuşfān رئيس القسان (re'īs-u'l- kussān 'reisul kusan: keşiler reisi'), reişfulkeşis رئيس القسيس (re'īs- u'l- keşis 'reisul kesis: keşişler reisi'). (s.1)
1311. Kieskinlykilhe (< ET. kes-kin+lik + ET. birle): كسكينلك ايله (keskinlik ile). (s.7)
1312. Kiefmek (< ET. kes-mek): كسمك (kesmek), kat' etmek قطع اتمك (kat' etmek 'katletmek'), wesf etmek وصف اتمك (veşf etmek 'veşf etmek: övmek'). (s.219)
1313. Kiestere (< Ar kitra 'geven bitkisinden elde edilen zamk'): كستره (kestere 'kitre denen zamk'). (s.87)
1314. Kieten (< Ar. kettān): كتن (keten), Kiendir كندر (kendir 'kenevir'). (s.105)
1315. Kietmek, kiesmek (< ET. kert- 'çentmek, çenterek işaret koymak'+T.-mek, ET. kes-mek): كرتمك كسمك (kertmek, kesmek), yol kiesmek يول كسمك (yol kesmek), kyimak كيمق (kıymak 'kıymak'), faşl etmek فصل اتمك (faşl etmek 'fasl etmek: ayırma, ayrılma'). (s.97)
1316. Kil (< ET. kıl): قل (kıl 'kıl'). (s.109)

1317. Kiliğh bāghi (< ET. kılıç +ET. bağ+ı): قلچ باغي (kılıç bağı 'kılıç bağı'), Cintianün Ciember جنتيانك چنبر (cintianuñ çenber 'cintianun çenber'). (s.82)
1318. Kilpe (< ? kilpe): كلپه (kilpe), bokaghi بوقاغي (bukağı 'bukağı'). (s.126)
1319. Kilfız (< ET. kıl+sız): فلسز (kılsız 'kılsız'), taşlak طاسلق (taşlak 'taslak'). (s.100)
1320. Kilus (< Ar. keylūs < Yun): كيلوسس (kilus 'hazmedilmiş besinlerin ince bağırsaklardaki, lenf suyu ile yağ zerrelerinin karışımından ibâret olan emilmeye hazır sütümsü durumu'). (s.123)
1321. Kimet, biha (< Ar. kıymet, Ar. behā): كيمت بها (kıymet 'kıymet', bihā 'güzellik'). (s.14)
1322. Kimiagher (< Ar. kimiyā 'kimyā'+Far. ger): كيمياجي (kimyācı 'kimyacı'). (s.124)
1323. Kioi (< Far. kūy): كوي (köy). (s.17)
1324. Kioilik (< Far. kūy+ T.-lük): كويلىك (köylük). (s.17)
1325. Kioilu gibi (< Far. kūy +T.-lü + Et. kīp 'kalıp'+T.-I): كويلىكى (köylü gibi 'köylü gibi'). (s.17)
1326. Kioiştan (< Far. kūy+Far. şikesten): كويستان (köyistān 'köyistan'). (s.17)
1327. Kior jılan (< Sogd. kōr+ ET. yılan): كور يلان (kōr yılan). (s.96)
1328. Kior olmak (< Sogd. kōr+ ET. bol-mak): كور اولمق (kōr olmaq 'kōr olmak'). (s.96)
1329. Kiorlyk (< Sogd. kōr+T. -lük): كورلىق (körlük 'körlük'). (s.96)
1330. Kiepek (< ET. köp 'çok, kalabalık'+ T.-Ak): كيك (köpek). (s.242)
1331. Kiörük, ofurğilik (< ET. kövrük, ET. üf/üfür 'rüzgâr sesi'-ü-k+ci+lik): كورك افورجىلىق (kōrük, ofurculuk 'üfürçülük'). (s.227)
1332. Kiöşe (< Far. kūse): كوسه (köse). (s.83)
1333. Kiöselü (< Far. gaoşa- +T.-li): كوشه لى (köşeli). (s.38)
1334. Kiötek (< Far. kōtang 'çırpıcı tokmağı, ağır sopa'): كوستك (köstek). (s.138)
1335. Kiötek yemek (< Far. kōstang 'vurmak, dövmek'+ ET. yé-mek): كوتك يمك (kötek yemek). (s.244)

1336. Kir (< ET. kır): قى (kır 'kır: küll rengine çalan beyaz'), at ات (at). (s.261)
1337. Kirağî (< Ar. kirā'+T.-ci): كراحي (kirāci 'kiracı'). (s.139)
1338. Kiraje tutmak (< Ar. kirā'+ T.-ya): كرايه طوتمق (kirāye tūtmaq 'kiraya tutmak'),
üğret ile tutmak اجرة ايله طوتمق (ücret ile tūtmaq 'ücret ile tutmak'). (s.139)
1339. Kiras (< Yun. kerasi): كراس (kiras 'kiraz'). (s.119)
1340. Kiras aghağî (< Yun. kerasi+ ET. yığaç): كراس اغاجي (kiraz ağacı 'kiraz ağacı'). (s.119)
1341. Kireg (< Far. gireç): كرج (kirec 'kireç'). (s.100)
1342. Kireg furuni (< Far. gireç+ Ar. furn+ T.-i): كرج فروني (kireç furunu 'kireç fırını'), tennur, tandur تَنور (tennūr 'tennur', tandur 'tandır'). (s.242)
1343. Kireg fūrūni (< Far. gireç+ Ar. furn+T.-i): كرج فروني (kireç firunu 'kireç fırını'). (s.131)
1344. Kireg fūrūni (< Far. gireç+ Ar. furn+ T.-i): كرج فروني (kirec firunu 'kireç fırını'). (s.230)
1345. Kirić, dilim, Pare (< Far. gireç, ET. til-im, Far. 'pārag pay edilmiş şey'): كرج
دلم پاره (kireç, dilim, pare 'parça'), parçe پارچه (parça). (s.238)
1346. Kirmizi (< Ar. / Far. kırmız 'kırmızı boya veren bir böcek, koşnil'+ī): قرمزي
(kırız 'kırmızı'), Ćiwit چويد (çüvid 'mavi renkli toz boya'), Ar. Nil نیل (nīl
'çivit'). (s.136)
1347. Kirpi (< ET. kirpi/kirpiğ 'dikenli küçük hayvan'): كربي (kirpi), Far. char püst
خار پُشت (hār püšt 'har püšt: arkası sıcak'). (s.193)
1348. Kirpik, kaş (< ET. kirpi+k, ET. kaş): كريك قاش (kirpik, kaş 'kirpik, kaş'). (s.125)
1349. Kis oğlan (< ET. kız+ ET. oğul 'evlat'+an): قيز اوغلان (kız oğlan 'kız oğlan'),
Farsi. dochter دختر (dohter 'dohter: kız çocuğu'), dohterek دخترک (dohterek
'dohterek: kız çocukları'). (s.216)
1350. Kitab chane (< Ar. kitāb +Far. hāne): كتاب خانه (kitāb hāne 'kitap hane'). resm
chane رسم خانه (resm hāne 'resim hane'), rakm chane رقم خانه (rakm hāne
'rakam hane'). (s.87)

1351. Kitabı Makpere Jafuğı (<+ *Ar. kitāb+T.-ı, Ar. mezar, Ar. makber'den makbere* +*ET. yaz-* 'çizmek, yazı yazmak'-ı+sı): مزار كتابي مقبره يازوسي (*mezār kitābı, makbere yazusu* 'mezar kitabı, makber yazısı'), meit tarichi ميت تاريخي (*meyyit tariği* 'ölüm tarihi'). (s.190)
1352. Kitapđi, Seffār (*Ar. kitāb+T.-çı*): سفار كتابجي (*kitābcı* 'kitapçı', *seffār* 'gezici kitapçı'). (s.87)
1353. Kiućiuk (< *ET. kićik*): كوچك (*küćük*). (s.195)
1354. Kiufur soilemek (< *Ar. küfr+ ET. söz+le-mek*): كفر سويلمك (*küfür soylemek*). (s.89)
1355. Kiul (< *ET. küil*): كل (*kül*), Farsi. chakister خاکستر (*ĥākister* 'hakister: kül'). (s.126)
1356. Kiupeler (< *ET. küpe* 'kulağa takılan süs'+ler): كوپه لر (*küpeler*). (s.76)
1357. Kiurei erz (*Ar. küre, Ar. arz*): كره ارض (*küre, arz* 'küre, arz'). (s.253)
1358. Kiursā Member (< *Ar. kursī, Ar. minber*): كرسي منبر (*kürsi minber* 'minber kürsüsü'). (s.115)
1359. Kiül suği (< *ET. küil+ ET. suv+yu*): كل صويي (*kül şuyı* 'kül suyu'). (s.126)
1360. Kiülbe (< *Far. kulbe*): كلبه (*külbe* 'kulübe') bkz. kulbet (*kulübeler*). (s.118)
1361. Kiüll (< *ET. küil*): كل (*kül*). (s.158)
1362. Kiümr, Kuşak (< *ET. kömür, ET. kurşak kuşak*): قوشاق كمر (*kemer, kuşak* 'kemer, kuşak'), kolan قولاڻ (*ķolan* 'kolan: atın eyer ve semerini bağlamak için karnının altından geçirilerek bağlanan yassı bağ'), myntek منطق (*mantık* 'mantık'). (s.126)
1363. Kiümürlük (< *ET.kömür+lük*): كمرلك (*köümürlük* '). (s.110)
1364. Klisja (< *Yun. ekklesia*): كلسيا (*klisyā* 'kilise kelimesinin eski metinlerde ve sözlüklerde geçen şekilleri'), keniset كنيسة (*keniset* 'kilise kelimesinin eski metinlerde ve sözlüklerde geçen şekilleri'), kilisā (*kilisa* 'kilise'). (s.184)
1365. Koći (< *Mođ. koćgar/koćnar+ı*): كوچي (*ķoćı* 'koću'). (s.61)
1366. Koćlamak (< *ET. koćnar+la-mak*): كوچلامق (*ķoćlamak* 'koćlanmak'). (s.61)

1367. Kodumünüzi mechzy sedet bilurem (< Ar. *ḵudūm*+*T.-u+nu+zu*+ Ar. *maḥẓ* +Ar. *sa'ādet* +*ET. bil-i-r-im*): قدومكزي محض سعادة بلورم (*ḵudumünüzi maḥẓ sa'adet bilürem 'kudumunuzu mahz saadet bilirim'*). (s.209)
1368. Koḡia kari, auret (< *ET. koca* 'saygın kiři, yařlı'+*Al* + *ET. kārı-* 'yařlanmak', Ar. 'avret): فوجه قري فوجه عورت (*ḵoca ḵarı, ḵoca 'avrat 'koca kari, avrat'*). aḡiuzet عجزه ('*acūze 'acuze: kocakarı*'), aḡius عجز ('*acūz 'acuz: kocakarı*'). (s.46)
1369. Koḡmak (< *ET. kuç-* 'kucaklamak, sevişmek'-*mak*): فومق (*ḵocmaḵ 'koçmak: kucaklamak, sarmak'*). (s.16)
1370. Koinün Achori (< *ET. koñ* 'koyun'+*un* + *ET. akur* < *Far. āḥūr+ı*): اخوري فوينون (*ḵoyunun aḥuri 'koyunun ahırı'*). (s.116)
1371. Kokoghdamak (< ? *ḵoḵoḡdamak*): فوقو غدمق (*ḵoḵoḡdamak 'kokogdamak'*), kyragh dimek قراغ ديمك (*kıraḡ dimek 'kıraḡ demek'*), Ar. ghurab غراب (*ḡurāb 'karga'*), İt. Neab & neghyk etmek نعب & نغيق (*neab & negiḵ etmek*). (s.253)
1372. Koku (< *ET. kōk-* 'kokmak'+*T.-u*): فوقو (*ḵoku 'koku'*). (s.227)
1373. Kokumak (< *ET. kōk-* 'kokmak'-*mak*): فوقومق (*ḵoḵumaḵ 'kokmak'*). (s.227)
1374. Kol (< *ET. kol* 'ön uzuv'): قول (*ḵol 'kol'*). (s.92)
1375. Kolai (< *ET. kol-* 'istemek, dilemek'-*ay*): قولاي (*ḵolay 'kolay'*), genez ككز (*geñez 'utanmak'*), Ar. mujeşfer ميسر (*muyesser 'kolaylıkla olan, kolaylıkla yapılan, kolaylaştırılmış'*), Fars. asan آسان (*āsān 'asan: kolay'*). (s.199)
1376. Kolailamak (< *ET. kol-* 'istemek, dilemek'-*ay+la-mak*): قولايملق (*ḵolaylamaḵ 'kolaylamak'*). (s.199)
1377. Koltuk (< *ET. kol+-tuk*): قولتق (*ḵoltuḵ 'koltuk'*), koltuḡına getirmek قولتغنه كترمك (*ḵoltuḡına getirmek 'koltuḡına getirmek'*), koltuk degieneki قولتق دكنكي (*ḵoltuk degneki 'koltuk deḡneḡi'*). (s.78)
1378. Komak (< *ET. kod-mak*): فومق (*ḵomaḵ 'komak'*). (s.565)
1379. Konak (< *ET. kon-* 'durmak, yolda gecelemek'-*ak*): فوناق (*ḵonaḵ 'konak'*). (s.242)

1380. Kondus (< ET. kunduz 'akarsularda yaşayan bir memeli'): قوندوز (künduz 'kunduz'). (s.113)
1381. Konilmek (< ET. kon- 'kendini koymak, yerleşmek'-ul-mak): قونلمق (konulmak 'konulmak'), menzelgaih منزل كاه (menzelgāh 'yolcuların konakladıkları yer, konak yeri, konak'). (s.175)
1382. Kopčia (< Bulg. kopče – kopča < Mac. kapocs): قوپچه (kopça 'kopça: metal bir halka ve çengelden oluşan, elbise, çamaşır vb. inde kumaşın karşılıklı iki yanını bitiştirmeye yarayan küçük alet'), kopčialamak قوپچه لمق (kopçalamak 'kopçalamak: kopça ile iliklemek'), reze رزه (rezze 'kapılara asma kilit takmaya yarayan, biri kapı kasasına, diğeri kapıya vidalanan, iki parçadan ibâret demir menteşe'). (s.214)
1383. Kor, ġemr, kiümür (< ET. kor 'köz', Ar. cemre 'ateş hâlindeki kömür, kor', ET. kömür): قور كمر (kor 'kor', cembr, kömür). (s.110)
1384. Korkak ġian (< ET. kork-ak + Far. cān): قورقاق جان (korqaq cān 'korkak can'). (s.42)
1385. Korkmak (< ET. kork-mak): قورقمق (korqmaq 'korkmak'). (s.230)
1386. Korkmas ġian (< ET. kork-maz+ Far. cān): قورقمز جان (korqmaz cān 'korkmaz can'). (s.41)
1387. Korkulyk (< ET. kork-u+luk): قورقولق (korquluk 'korkuluk'). (s.230)
1388. Koşmak (< ET. koş-mak): قوشمق (koşmaq 'koşmak'), jughrutmek يوكرتمك (yügrütmek), seghirtmek سكرتمك (segirtmek 'seğirtmek hızlı hızlı gitmek'). (s.161)
1389. Kotarmak (< ET. kutgar-/kurtgar-mak): قوتارمق (kutarmaq 'kurtarmak'). (s.124)
1390. Kovlamak (< ET. kov+la-mak): قولامق (kovlamaq 'kovalamak'). (s.4)
1391. Kovmak (< ET. kov-mak): قوماق (kovmaq 'kovmak'). (s.17)
1392. Kowanġi (< ET. kov-an+cı): قونجي (kovancı 'kovancı'). (s.47)
1393. Kowġi (< ET. kov-cu): قوجي (kovcu 'kovcu: arkadan söz söyleyen, çekiştiren kimse'). (s.4)

1394. Koymak (< ET. *kōd-* 'koymak, bırakmak'-mak): قويمق (*koymaq* 'koymak'). (s.165)
1395. Kudurmak, ökielemek (< ET. *kutur-mak* "haddini aşmak", ET. *öpke+lennemek*): اوفكلنمك قدورمك (*ḳudurmak, öfkelenmek* 'kudurmak, öfkelenmek'). (s.243)
1396. Kudurmiş, diwane, ökielü (< ET. *kutur-mak* "haddini aşmak", Far. *divāne*, ET. *öke-li*): قدورمش ديوانه اوكه لو (*ḳudurmuş, dīvāne, ökelü* 'kudurmuş, divane, öfkeli'), meḡnun مجنون (*mecnūn* 'mecnun'), diwane chuda ديوانه خدا (*dīvāne ḥudā* 'divane hūda'). (s.243)
1397. Kughu (< ET. *kuḡu*): قوغو (*ḳuḡu* 'kuḡu'). (s.163)
1398. Kuḡius (< ET. *kuç-* 'kucaklamak'-uḡ): قوچش (*ḳucuş* 'kucaklaşmak'), Ar. muanekeet معانقه (*mu'āneke* 'muaneke: birbirinin boynuna sarılma'). (s.33)
1399. Kuḡmak, Kuḡiaklamak (< ET. *kuç-* 'kucaklamak'-ak, ET. *kuç-* 'kucaklamak'-ak+la-mak): قوچمق قوچاقلمق (*ḳucmaq, ḳucaklamak* 'kucmak, kucaklamak'). (s.33)
1400. Kuḡiak etek kojün (< ET. *kuç-* 'kucaklamak'-ak, ET. *etek* 'giysi', ET. *koñ* 'koyun'): قوين اتك قوجاق (*ḳucak, etek, ḳoyun* 'kucak, etek, koyun'). (s.260)
1401. Kui Suji (< ET. *kuduḡ* + ET. *suv+u*): كويي صيي (*kuyu şuyı* 'kuyu suyu'). (s.51)
1402. Kuiruk (< ET. *kudruk*): قويرق (*ḳuyruk* 'kuyruk'). (s.115)
1403. Kuirukli jildiz (< ET. *kudruk+lu* + ET. *yultuz/yulduz*): قويرقلى يلدز (*ḳuyruklu yıldız* 'kuyruklu yıldız'), Ar. Zu zümwabet دو ذوابه (*zū zevābet* 'zu zevabet'). (s.137)
1404. Kujulik (< ET. *kuduḡ+luk*): قيلولق (*ḳuyuluk* 'kuyuluk'), kujulamak قيلولمق (*ḳuyulamak* 'kuyulamak'). (s.167)
1405. Kul, chydmet, Edigi, chydmet kiar (< ET. *kul* 'köle, hizmetçi', Ar. *ḥidmet* + ET. *ét-ici*, Ar. *ḥidmet* > *hizmet* + Far. *kār*): قول خدمت ايديجي خدمتكار (*ḳül, ḥidmet edici, ḥizmetkār* 'kul, hizmet edici, hizmetkar'), janaşma يانشمه (*yanaşma* 'uşak') janaşmak يانشمق (*yanaşmaq* 'yanaşmak'). (s.201)

1406. Kulai maşlahat (< ET. kol- 'istemek, dilemek'-ay + Ar. maşlahat): قولاي مصلحت (*kolay maşlahat* 'kolay maşlahat'), emr sehil امر سهل (*emr sehil* 'kolay emir'), emri fehil dür (emri sehildür 'kolay emirdir'). (s.19)
1407. Kulawuz (< ET. kulavuz 'yol gösteren'): قولاوز (*kulāvuz* 'kılavuz'), lamak. (s.182)
1408. Kulawuzlyk (< ET. kulavuz 'yol gösteren'+luk): قولاوزلق (*kulāvuzluk* 'kılavuzluk'). (s.182)
1409. Kulb (< Ar. kulb): قلب (*ḳulb* 'kulb'). (s.43)
1410. Kum (< ET. kum): قوم (*ḳum* 'kum'). (s.59)
1411. Kumar (< Ar. ḳimār): قمار (*ḳumār* 'kumar'). (s.22)
1412. Kumıfar (< Fr. commissaire < Lat.): قومسار (*komisar* 'komiser'), mubaşir مباشر (*mubāşir* 'mubaşir: bir işe başlayan, girişen, mübâşeret eden kimse'), mubaşeret مباشرة (*mubāşeret* 'bir işe girişmek bir işe başlamak'). (s.138)
1413. Kumli (< ET. kum+lu): قوملو (*ḳumlu* 'kumlu'). (s.59)
1414. Kumran (< TT. ḳumran): قومران (*ḳūmrān* 'kumran: kestane rengi'). (s.113)
1415. Kurd (< ? kürt): كرد (*Kürd* 'Kürt'), akrad اكراد (*akrād* 'akrad: Kürtler'). (s.255)
1416. Kuru (< ET. kur- 'germek'-u): قرو (*ḳuru* 'kuru'). (s.61)
1417. Kurum (< ET. kurun 'baca tortusu'): قورم (*ḳurum* 'kurum'). (s.241)
1418. Kuş (< ET. kuş): قوش (*ḳuş* 'kuş'). (s.72)
1419. Kuş buruni (< ET. kuş+ ET. burun+ı): قوش بورني (*ḳuş burunı* 'kuş burunu'). (s.73)
1420. Kuş kanadı (< ET. kuş+ET. kanat+ı): قوش قنادي (*ḳuş ḳanadı* 'kuş kanadı'), kanadlu قنادلو (*ḳanādlu* 'kanatlı'). (s.20)
1421. Kuş konmaz (< ET. kuş + ET. kon- 'kendini koymak, yerleşmek'-maz): قونمز قوش (*ḳuş ḳonmaz* 'kuş konmaz'). (s.66)
1422. Kuş öter (< ET. kuş+ ET. öt-er): قوش اوتر (*ḳuş öter* 'kuş öter'), ötiş اوتيش (*ötüş* 'ötüş'), ötlegien اوتلگن (*ötlegen* 'çalı bülbülü'), utlagan. (s.72)
1423. Kuş südi (< ET. kuş+T. sūt+ü): قوش سودي (*ḳuş südi* 'kuş sütü'). (s.73)

1424. Kuşanmak (< ET. *kuşan-mak*): قوشانماق (*kuşanmak* 'kuşanmak'), ahenk اهنك (*ahenk*). (s.126)
1425. Kusghun (< ET. *kuzgun*): قوسغون (*kuzgun* 'kuzgun'), ja dewlwt başe, ja kusghun laşh يادولت باشه ياقوسغون لاشه (*yā devlet başe, yā kuzgun laşe* 'ya devlet basa ya kuzgun leşe'). (s.146)
1426. Kuşgi Kuşbaş (< ET. *kuş+çu, ET.kuş+ Far. bāz*): قوشجي قوشباز (*kuşçı kuşbāz* 'kuşçu, kuşbaz 'kuş ile oynayan'), kuş awġisi قوش اوجسي (*kuş avcısı* 'kuş avcısı'). (s.73)
1427. Kuşgigies (< ET. *kuş+çu + ET. kez*): قوشجگز (*kuşcugez* 'kuşcugez'). (s.72)
1428. Kuŷi (< ET. *kozi/kuzı* 'koyun yavrusu'): قوزي (*kuzı* 'kuzu'), şişek ششك (*şişek* 'diş çıkarmak, halk ağzında iki yaşında koyun'). (s.17)
1429. Kuşler Jeri (< ET. *kuş+lar + ET. yér* 'yeryüzü'+i): قوشلر يري (*kuşlar yeri* 'kuşlar yeri'). (s.73)
1430. Kuşluk (< ET. *kuş+luk*): قوشلۇق (*kuşluk* 'kuşluk'). (s.171)
1431. Kasuk (< ET. *kasuk*): قاشق (*kaşık* 'kaşık'). (s.132)
1432. Kut Tahamlıq (< ET. *kut* 'bereket, baht, mutluluk', Ar. *ta'ām+ T.-lık*): طعاملق (*kut* 'kut', *ta'amlık* 'taamlık: besin'), me'kulat مأكولات (*ma'kulāt* 'makulat: yenecek şeyler, yiyecekler'). (s.23)
1433. Kutb (< Ar. *kuṭb*): قطب (*kuṭb* 'kutb: kutup'). (s.110)
1434. Kutsyzlyk (< ET. *kut* 'bereket, baht, mutluluk'+*suz+luk*): قوتسىزلىق (*kutsızlık* 'kutsuzluk'). (s.209)
1435. Kuvvet (< Ar. *kuwwet*). (s.228)
1436. Kuwwetlemek (< Ar. *kuwwet+T.-le-mek*): قوتلمك (*kuwwetlemek* 'kuwwetlemek'), memür etmek معمور اتمك (*ma'mur etmek* 'mamur etmek 'gelişip güzelleşmiş, bayındır duruma gelmiş, şenlikli etmek'). (s.231)
1437. Kuwwetlik (< Ar. *kuwwet+T.-lik*): قوتلىق (*kuwwetlik* 'kuwwetlik'), ġiomerdlik جومردلك (*cömerdlik* 'cömertlik'), behadiryk بهادرلىق (*bahādırlık* 'bahadırlık: yiğitlik, kahramanlık'). (s.230)

1438. Kuwvetli (< Ar. *kuvvat*+*T.-li*): قوتلو (*kuvvetlü* 'kuvvetli'), müriüetlu مروتلو (*mürüvetlü* 'mürüvetli'), şafder صفدر (*şafder* 'şafder: düşman saflarını yarıp geçen kahraman, yiğit'), behadyr بهادر (*bahādır* 'bahadır: usta savaşçı, cengâver, yiğit, kahraman, cesur'). (s.230)
1439. Kuwvetlü Haiuan (< Ar. *kuvvat*+ *T.-li* + Ar. *hayevān*): قوتلو حيوان (*kuvvetlü hayvān* 'kuvvetli hayvan'). (s.39)
1440. Kümürği (< ET. *kömür*+*cü*): كمرجي (*kömürci* 'kömürcü'). (s.110)
1441. Kyl (< ET. *kıl*): قیل (*kıl* 'kıl'). (s.123)
1442. Kylğyk (< ET. *kıl* +*çık*): قیلچق (*kılçık* 'kılçık'). (s.61)
1443. Kyller (< ET. *kıl*+*lar*): قیللر (*kıllar* 'kıllar'), ćenhi چنكي (*çengī çengi*'), ćeng ćialmek چنك چالمق (*çeng çalmek* 'çengi çalmak'), kiemanće کمانچه (*kemānçe* 'kemençe'), yklygh افلغ (*aklıg* 'aklıg'). (s.215)
1444. Kylyğ aciği (< ET. *kılıç*, ET. *aç-ıcı*): قیلچ اچيچي (*kılıç açıcı* 'kılıç açıcı'). (s.252)
1445. Kyndirmek (< ET. *kan-* 'doymak, tatmin olmak, inanmak'-*dır-ma*): قندرمق (*kandırmaq* 'kandırmak'), weswas وسواس (*vesvāş* 'şeytan'). (s.250)
1446. Kyntar (< Ar. *kınṭār*): قنطار (*kınṭar* 'kantar'), kantar. (s.119)
1447. Kyprys Adasi (< ? *Kıbrıs* + OT. *atağ* 'ada' +*sı*): قپرس اطاسی (*kıprıs adası* 'Kıbrıs Adası'). (s.163)
1448. Kyrafte (< Far. *kerāste*): كرسنه (*kereste*). (s.11)
1449. Kyrindi (< ET. *kır-* 'kazmak, kazıman'-*ı-n-tı*): قیرنتي (*kırıntı* 'kırıntı'). (s.232)
1450. Kyrk ajaklü (< ET. *kırk*+ ET. *adak*+*lı*): قرق اياقلو (*kırk ayaklu* 'kırk ayaklı'), Fars. Ćehil pai چهل پای (*cehl pāy* 'cahil ayak'). (s.193)
1451. Kyrmak (< ET. *kırk-mak*): قزرمق (*kırkmaq* 'kırmak'), ötiemek اوتيلمك (*ötelemek*). (s.110)
1452. Kyşāğlamak (< ET. *kıs-* 'sıkmaq'-*aç*+*la-mak*): قساچلمق (*kışaçlamak* 'kısaçlamak'). (s.228)
1453. Kysarmak (< ET. *kızır-* 'kırmızı olmak'-*mak*): قزارمق (*kızarmak* 'kızarmak'), kysmak قزماق (*kızmaq* 'kızmak').

1454. Kysmiş (< ET. kız 'nadir, cimri'-mak): قزمیش (kızmış 'kızmış'). (s.15)
1455. Kyśmyś (< ET. kız 'nadir, cimri'-miş): قیشمیش (kıymış 'kıymış'). (s.145)
1456. Kyşfaltmak (< ET. kısğa+l-t-mak): قصلتمق (kışaltmak 'kısaltmak'). (s.93)
1457. Kyşfe, Muhtaşar (< Ar. kışşa, Ar. muhtaşar): قسته مقتص (kışşa 'kısa hikâye, ibretli hikâye, fikra, rivâyet', muhtaşar 'kıssa, muktasar'). (s.93)
1458. Kytlyk (< ET. kız+lık): قتلق (kıtlık 'kıtlık'), kyslik قزلق (kızlık 'kıslık'); Ar. kacht قحط (kaht 'kaht: kuraklık sebebiyle ürünün yetişmemesinden ileri gelen kıtlık ve açlık'). (s.45)
1459. Kywritmak, Zuluflemek (< ET. kıvrur- 'bükmek, burmak'-t-mak, Far. zulf + T.-le-mek): قورتمق زلفلمك (kıvrıtmak 'kıvrıtmak', zuluflemek 'zülüflemek'). (s.152)
1460. Kywrymak (< ET. kıvrur- 'bükmek, burmak'-mak): قورمق (kıvırmak 'kıvırmak'), iplik sarmak اېلك صرمق (iplik şarmak 'iplik sarmak'). (s.254)
- L**
1461. Laf urmak ögiünmek giüwenmek (< Far. lāf +ET. ūr-mak, ET. ög-'methetmek'-^un-mek +ET.kū/küv 'gurur, övünme'+en-mek): لاف اورمق اوکنمك (lāf urmak 'laf vurmak', ögiünmek 'öğünmek', giüwenmek), juzmek يوزمك (yüzmek 'yüzmek'). (s.254)
1462. Laghum (< Ar. lağam 'yer altı tüneli'): لغم (lağum 'lağam'), جي ڭ1 (-cı 'isimden isim yapan yapım eki'). (s.159)
1463. Lağiurdi (<Far. lāciverd + nispet eki -ī = lāciverdī): لاجوردی (lāciverdī 'laciverdi'), mauī ghiog ماولي كوك (māvī gög 'mavi gök'). (s.134)
1464. Lahana türşisi (< Yun. lakhano+ Far. turş 'acı' = turşi 'acı olan şey'+ T.-si): لاهانه ترشيسي (lahāna turşusu 'lahana turşusu'), Çhijar turşisi خيار تورشيسي (hıyār turşusu 'hıyar turşusu'). (s.5)
1465. Lahane (< Yun. lakhano): لخنه (lahana 'lahana'). (s.116)
1466. Lajik (< Ar. lā'ik): لايق (layık 'layık'), saza, sazawar سزاوار سزا (saza, sazavar), Namunasib نامناسيب (na-mūnasib 'mūnasip olmayan'). (s.166)

1467. Laklak (< Ar *laḳlak*): لقلق (*laḳlaḳ* 'laklak: leyleğin gagasını açıp kapayarak çıkardığı ses'). (s.125)
1468. Lakyrdi (< Onom. *lak/lakır* 'dil şaklatma sesi, su sesi'-tı): لاقردي (*laḳırdı* 'lakırdı'), meḡlis مجلس (*meclis*). (s.135)
1469. Lanet (< Ar. *la'net*): لعنة (*la'net* 'lanet'), malum ملعون (*mā'lūm* 'malum'). (s.35)
1470. Latif feughilü (< Ar *laṭīf* +ET. *sev-gü+lü*) لطيف سوكونو (*laṭīf sevgülü* 'latif sevgili'). (s.29)
1471. Latifeci śaslü (< Ar *laṭīfa*+T.-cı +Far. *sāz*+ T.-lı): لطيفه جي سازلو (*laṭīfeci sāzlu* 'latifeci sazlı'), bezlegiü بزله كو (*bezlegü* 'latifeci, şakacı'). (s.198)
1472. Lazāiz (< Ar. *lazā'iz*): لذائذ (*lazā'iz* 'lazaiz: hoşta gidecek tatlı şeyler, zevk alınacak şeyler'). (s.182)
1473. Lein, çilein (< ? *leyin*, *çileyin*): جلين لين (*leyin*, *çileyin*). (s.121)
1474. Leş (< Far. *lāşe*): لش (*leş*). (s.96)
1475. Lewn (< Ar. *levn*): لون (*levn* 'renk, boya'), mavi موي (*māvī* 'mavi'). (s.135)
1476. Lezetlü (< Ar. *lezzet*+T.-lü): لذتلو (*lezzetlü* 'lezzetli'). (s.262)
1477. Liken (< Fr. *lichen* < Yun. *leikhen*): ليكن (*liken* 'bir deri hastalığı'). (s.69)
1478. Lokma (< Ar. *luḳme*): لقمه (*loḳma* 'lokma'), Armenus gil Ermeni كل ارمني (*Armanusgil Ermeni*), sürch gil سرخ كل (*sürh gil* 'sürçme, yanılma, hata'). (s.90)
1479. Lutf, Hymajet (< Ar. *lutf*, Ar. *ḥimāyet*): حمايت لطف (*lutf* 'iyi muamele', *ḥimāyet* 'himayet'), kierem كرم (*kerem* 'cömertlik'). (s.207)

M

1480. Ma'den (< Ar. *ma'din*): معدن (*ma'den* 'maden'), ma'den ülfezli welkelam معدن اولفzلي والكلام (*ma'den ülfezli velkelām* 'maden ülfezli velkelam'). (s.226)
1481. Ma'suk (< Ar. *ma'sūk*): معشوق (*mā'suḳ* 'maşuk'), ma'suke معشوقه (*mā'suḳe* 'maşuka'), oinaş اويناش (*oinaş*), nigiar (*nigār* 'nigar: resim gibi güzel sevgili'). (s.27)

1482. Mæhsuldar, jemişlü (< Ar. *maḥşūl* + Far. *dār*, ET. *yemiş+li*): محصولدار يمشلو (*maḥşūldār* ‘mahsūldar’, *yemişlü* ‘yemişli’). (s.236)
1483. Magharet (< Ar. *meğāret*): مغارة (*mağāret* ‘mağaret’). (s.116)
1484. Magrur ğian (< Ar. *mağrūr* + Far. *cān*): مغرور جان (*mağrūr cān* ‘mağrur can’). (s.42)
1485. Mahallinde (< Ar. *maḥallī* + T.-n+de): محللنده (*maḥallinde* ‘mahalinde’). (s.49)
1486. Mahmuslamak (< Ar. *mihmez/ mihmāz* + T.-la-mak): مهموزلمق (*mahmūzlamak* ‘atı yürütmek veya koşturmak için mahmuzla dürtmek’). (s.100)
1487. Makbul (< Ar. *maḥbūl*): مقبول (*maḥbūl* ‘makbul’). (s.122)
1488. Makpere Mezar (< Ar. *maḥbere*, Ar. *mezār*): مقبر مزار (*maḥbere mezār* ‘makbere, mezar’). (s.94)
1489. Mal (< Ar. *māl*): مال (*māl* ‘mal’), bailyk بايلىق (*bayilik* ‘bayilik’), Mal, Mamelek (*mal, mamalek*). (s.175)
1490. Mallu (< Ar. *māl* + T.-lu): ماللو (*māllu* ‘mallı’), maldar مالدار (*mālldar* ‘maldar: *mal sahibi, varlıklı kimse*’), ghani غني (*ġanī* ‘gani’), zengin زنگين (*zengīn* ‘zengin’), bai باي (*bāyi* ‘bayi’). (s.175)
1491. Mallü etmek (< Ar. *māl* + T.-lı + T. *ét-mek*): ماللو اتمك (*mallu etmek* ‘mallı etmek’). (s.175)
1492. Mamelek (< Ar. *mā-melek*): ماملك (*māmelek* ‘mamelek: bir ‘sahip olduğu her şey, varı yoğu, mal varlığı’), mal مال (*māl* ‘mal’), kudret قُدرة (*ḳudret* ‘kudret’), meğial مجال (*mecāl mecal*’). (s.199)
1493. Manastır (< Yun. *monastiri* < *monos* ‘tek, yalnız’): مناسطر (*manastır* ‘manastır’), tekie تكيه (*tekye* ‘tekke’). (s.2)
1494. Mancia (< İt. *mangia*): مانچه (*mança* ‘yiyecek, yemek’). (s.124)
1495. Maṅenik mengelyk (Ar. *mencenik* < Far. *mencenik* < Yun. *manganikos* + T.-lik): منجنيق (*mencenik* ‘mencenik: iri taşları uzağa atabilecek şekilde yapılmış ve kale duvarlarını dövmek için kullanılmış olan eski bir savaş âleti’). (s.114)

1496. Maşhur Namdar, Menşur (< Ar. şuhret 'bir şeyi ünlü kılmak, îlân etmek'ten meşhur, Far. nām + dār, Ar. neşr 'yaymak, dağıtmak'tan menşūr): منشور (maşhūr nāmdār, menşur 'meşhur namdar, menşur'). (s.117)
1497. Masi (< Ar. māzi): ماضى (māzī 'mazi'), francialuk فرانجلق (francalīk 'françlık'). (s.245)
1498. Masti (< Yun. maste): ماسني (masti 'uzun ve düşük kulaklı, kısa bacaklı, bodur bir av köpeği cinsi'). (s.104)
1499. Mautuşlemek (< Yun. matise+ T.-lemek): موطوسلمك (mauṭuslemek 'matislemek'). (s.82)
1500. Mavtuş (< Yun. mavtus): موطوس (mavṭūs 'mavtus: vaftiz'), ma'mudiyeh معموديه (ma'muddiye 'mamuddiye), syhagh سباح (sibā 'siba: yırtıcı hayvanlar'). (s.82)
1501. Me, é, etmek (< Onom. me 'koyun sesi', onom. é, ET. ét-mek): مه اه اتمك (me, é, etmek), Melemek, mellemek مملك (melemek), meleyü مليو (meleyü). (s.81)
1502. Mé, Me é (< Onom. me 'koyun sesi', onom. é): مه اه (mé, me é 'me, e'). (s.81)
1503. Me'giun (< Ar. ma'cūn): معجون (ma'cūn 'macun'), reçel رچل (reçel), riğial ریجال (rīcāl 'reçel'), Far. Risar ريسار (rişār 'reçel'). (s.187)
1504. Meç, Kılığ (< Bul. meç 'kılıç', ET. kılıç): مچ قلیچ (maç 'süngü gibi batırmak sûretiyle kullanılan ensiz ve düz kılıç', kılıç). (s.188)
1505. Meded jetiştürīgi (< Ar. meded + ET. yét-iş-tir-ici): مدد يتشتريجي (meded yetiştürici 'medet yetiştürici'), jürdümği ياردومجي (yardümcı 'yardımcı'). (s.78)
1506. Medh (< Ar. medḥ): مدح (medḥ 'medh: beşik'). (s.188)
1507. Medh etmek, Boiutmek (< Ar. medḥ + ET. ét-mek, ET. bedü- 'büyüme'-'mek): مدح اتمك بيوتمق (medḥ etmek 'medh etmek', boyütmek 'büyütmek'). (s.118)
1508. Medras, medrese, mekteb (< Ar. madrasa, Ar. medrese, Ar. maktab): مدراس (medrās, medrese, mekteb 'medras, medrese, mektep'). (s.264)

1509. Mefhum (< Ar. *mefhūm*): مفهوم (*mefhūm* 'bir söziün veya kelimenin taşıdığı, ifâde ettiği mânâ, anlam, kavram'), mazmun مضمون (*mazmūn* 'mazmun'). (s.189)
1510. Megharet (< Ar. *meğāre*): مغارة (*meğāret* 'mağaret'). (s.155)
1511. Mehmus (< Ar. *mehmūz*): مهموز (*mehmūz* 'mehmuz: Arapça'da köklerindeki üç asıl harften biri hemze olan isim, fiil'). (s.100)
1512. Mehrus (< Ar. *maħrūs*): مخروس (*maħrūs* 'mehrus: korunan, gözetilen, muhafaza edilen'), muhmi مخمي (*muħmi* 'muhmi: korunan, gözetilen, birinin himâyesi altında bulunan'), mehfuz محفوظ (*maħfūz* 'mahfuz: saklanmış, gizlenmiş'). (s.163)
1513. Mehv (< Ar. *maħv*): محو (*maħv* 'mahv: yok etme, varlığına son vermek') etmek. (s.167)
1514. Meichanegi (< Far. *mey* 'şarap'+*hāne* 'ev, yer'= *mey-hāne*+T.-ci): ميخانه جي (*meyhāneci* 'meyhaneci'). (s.116)
1515. Meidan (< Ar. 284ezar284): ميدان (284ezar284 'meydan'), duşume دوشمه (*düşünme*). (s.59)
1516. Meidan Taklid jeri (< Ar. *meydan* + Ar. *taḳlīd* + ET. *yer-i*): ميدان تقليد يري (284ezar284 *taḳlid yeri* 'meydan taklit yeri'), jeirangiah سيرانگاه (*seyrāgāh* 'seyrangah: gezme ve seyir yeri'). (s.33)
1517. Meidane ghelmek (< Ar. *meydan*+T.-a +ET. *kel-mek*): كلمك ميدانه (*meydāne gelmek* 'meydana gelmek'), meidane Ukumak ميدانه او قومق (284ezar284284 *oḳumak* 'meydan okumak'). (s.182)
1518. Meit meyit (< Ar. *meyyit*): ميت (*meit, meyit* 'cenaze'). (s.242)
1519. Melek almawt (< Ar. *melek* < İbrânîce. *Melāk* 'elçi, haberci'): ملك الميت (*melek almawt* 'ölüm meleği'), abujachja ابو يوحنا (*ebū yahyā* 'Ebu Yahya'), İfrafel اسرافيل (*İsrāfīl* 'İsrafil'). (s.36)
1520. Melhem (< Ar. *merhem*): (melhem 'merhem'). (s.114)

1521. Melihh elkelam (< Ar. melih, Ar. el-kelam): مليح الكلام (*melih el-kelām* 'güzel, şirin, sevimli'), mudarat ile almak مدارات ايله المق (*mudārāt ile almak* 'mudarat ile almak: tatlılıkla kandırma'). (s.89)
1522. Memleketün serheddleri hyfz etmek (< Ar. memleket+T.-in + Far. ser 'baş'+ Ar. ḥadd 'sınır' = ser-had+ T. -ler+i +Ar. ḥifz + ét-mek): سرحدلري حفظ اتمك (*memleketün serḥaddları ḥifz etmek* 'memleketin sarhadlarını hiş etmek: memleketin sınırlarını korumak'). (s.219)
1523. Memleketün finorleri uzatmak (<Ar. memleket + T.-in+Yun. synoron+T.-ler+i + ET. uza-t-mak): مملكتك سنورلري اوزاتق (*memleketün sınırları uzatmak* 'memleketin sınırların ı uzatmak'). (s.220)
1524. Men' etmek (< Ar. menn+ ET. ét-mek): منع اتمك (*men' etmek* 'men etmek'). (s.129)
1525. Mereş (< Ar. mereş): مرش (*mereş* 'kutsal su kabı'). (s.66)
1526. Merġian (< Ar. mercān): مرجان (*mercān* 'mercan'). (s.145)
1527. Merhem (< Ar. merhem): مرهم (*merhem*), merhem urmak (*merhem urmak* 'merhem vurmak').
1528. Merhem heba (< Ar. merhem, Ar. hebā): (*merhem hebā* 'merhem heba').
1529. Merkieb, araba (< Ar. merkeb 'kara ve deniz taşıma aracı; gemi', San. Rátha 'iki tekerlekli tören arabası'): مركب عربي (*merkeb* 'binilecek şey, binek, taşıt', 'araba 'araba'). (s.162)
1530. Merkief (< Ar. merkez 'saplama yeri'): مركز (*merkez*), meal مآل (*me'āl* 'meal'), medar مدار (*medār* 'medar: dayanak, yardımcı'). (s.118)
1531. Meşarluk, Makberelik, Meşariştan (< Ar. mezār, Ar. maḳbara, Ar. mezār + Far. yer bildiren -istān = mezār-istān): مزارلق مقبره لق مزارستان (*mezārлық, maḳberelik, mezāristān* 'mezarlık, makberlik, mezaristan'). (s.133)
1532. Meşekket (< Ar. meşakḳat): مشقت (*meşakḳat* 'meşakḳat'), miḥnet محنت (*miḥnet* 'miḥnet: güçlük, zorluk, sıkıntı, eziyet, zahmet'). (s.16)

1533. Meşen, kilar (< Ar. *maḥzen*, Far. *kilār* < Yun. *kellari*): مخزن كيلار (*maḥzen* 'maḥzen: yapılarda yer altı deposu', *kilār* 'erzak ve yiyecekleri saklamaya mahsus oda'). (s.118)
1534. Meştanelyk, ferchoslik, mæchmurlyk (< Far. *mest* 'sarhoş' ve *-âne* ekiyle *mestâne*+ T. *-lik*, Far. *ser'baş*' + *hōş* 'iyi, hoş' = *ser-hōş*+ T. *-luk*, Ar. *ḥamr* 'şarap içirmek'ten *maḥmūr*+T.-luk): مستانه لك سرخوشلق مخمورلق (*mestānelik*, *sarhoşluk*, *maḥmūrlik* 'mestanelik, sarhoşluk, mahmurluk'). (s.147)
1535. Meşate (< Ar. *meşşāta*): مشاطه (*meşşāta* 'meşşata: eskiden gelinleri giydirip süsleyen, gelin başı yapan, düğün evleri için süsler hazırlayan kadın, bezekçi), düzgiunġi دوزكونجى (*düzgüncü* 'düzgüncü').
1536. Meteris (< Ar *mitras*) مترس (*meteris* 'siper'), mubaleghet etmek مبالغة اتمك (*mubalaġat etmek* 'mübalaga etmek'), mübalaghet مبالغة (*mübalagaġat* 'mübalagaġat'), mubalaghet ile مبالغة ايله (*mübālaġat ile* 'mübalagaġat ile'). (s.17)
1537. Meteris (< Ar *mitras*): مترس (*meteris* 'siper'). (s.231)
1538. Meteris zembileri (< Ar *mitras* +Far. *zenbīl* – Ar. *zinbīl*+T.-ler+i): زنبيلري (*meteris zenbīleri* 'meteris zenbilleri'). (s.251)
1539. Mevedarlık, faidalik (< Far. *mīve*+ Far. *dār* +T.-lık): ميوه دارلق فايده لق (*mīvedarlık* 'meyvedarlık', *faidalik* 'faidalik'). (s.211)
1540. Meze, Terbie (< Far. *meze*, Ar. *terbiye*): تربيه مزه (*meze, terbiye* 'terbiye'). (s.139)
1541. Mezehlemek, Terbielemek (< Far. *meze*+ T.-le-mek, Ar. *terbiye*+ T.-le-mek): مزه لمك تربيه لمك (*mezelemek, terbiyelemek* 'terbiyelemek'). (s.139)
1542. Mi (< ? *mi*): مى (*mi* 'eklenen ek'), waky mi dūr, degül mi, ma'lumunuz jok واقع معلومز يوق ميدر دکلمى (*vaki* 'mi dūr degül mi, ma'lumunuz yok' 'vaki midir değil mi, malumunuz yok'), Türkiçe foilermişiz سويلر ميسز (*Türkçe soylar mi siz?* 'Türkçe soylar mi siz?'). (s.34)
1543. Midras (< Ar *madrassa*): مدراس (*midrās* 'medrese'). (s.3)
1544. Miğmer (< Ar. *micmer*): مجمر (*micmer* 'içinde tütsü yakılan kap, tütsü kabı'). (s.4)

1545. Mimar (< Ar. *mi'mār*): معمار (*mi'mār 'mimar'*). (s.10)
1546. Min kuddan (Ar. *menn* + Ar. *ḫuddām*): من قدام (*men ḫuddam 'men kuddam: ön, ileri, piş'*), Fars. پیش (*piş 'ön, ön taraf'*), ruberu روبرو (*rūberū 'ruberu: yüz yüze'*). (s.145)
1547. Mina (< Far. *mīnā*): مينا (*mīnā 'mina: şişe, cam, sırça ve özellikle şarap şişesi'*), sawad صواد (*şavād 'savat bir eriyiğin kalemlerle hazırlanmış oyuk yerlere doldurulması sūretiyle yapılan süsleme, gümüş üzerine bu yolla yapılan siyah nakış'*), minalamak مینالماق (*mīnālamak 'minalamak'*), sawadlamak صوادلماق (*şavādlamak 'savatlamak'*). (s.188)
1548. Minder, baş jastugi (< ? *minder*, ET. *baş* + ET. *yas-* 'açmak, yaymak, yazmak' + T. *-it-uk*): مندر باش یاستگی (*minder, baş yastuğı 'minder baş yastuğı'*). (s.156)
1549. Miri (< Far. *mīr 'bey'* + nispet eki *-ī*): میری (*mīrī 'miri'*), beglik بکک (*beglik*). (s.221)
1550. Mirvahe (< Ar. *mīrvaḥa*): مروحه (*mirvaḥe 'yelpaze'*), jel pazeh یل پزه (*yelpaze 'yelpaze'*), jel pazelemek یل پزه لکم (*yelpazelemek 'yelpazelemek'*). (s.221)
1551. Misak, ehd (< Ar. *mīsāk*): میثاق اهد (*mīsāk ehd 'misakehd: dost sözü'*), Ar. ehdlü, mulşyk عهدلو مولصق (*ahdlu, mulşık 'ahtlı, mulsık'*). (s.226)
1552. Mişvar, ymame, dulhend (< Ar. *mişvār*, Ar. *'imāme*, Far. *dūlband*): دولبند عمامة (*mişvār, 'imāme 'mişvar, imame: öne geçme, tekaddüm etme', dūlbend 'tūlbent sözünün eski metinlerde rastlanan asıl şekli'*), şypahi şaryghi سپاهی (*şipāhi şarığı 'şipahi şarığı'*), hyrtavi خرتاوی (*ḫirtavī 'hurtavi: eskiden şipāhilerin giydiğı yuvarlak keçe külâh'*). (s.125)
1553. Miue Veriği agağı (< Far. *mīve* + ET. *bir* 'vermek'-*ici* + ET. *yığaç*+*t*): میوه اچاچ ویریچی اچاچ (*mīve virici ağaç 'meyve verici ağaç'*). (s.54)
1554. Miue Vermes agağ (< Far. *mīve* + ET. *bir* 'vermek'-*mez* + ET. *yığaç*): میوه اچاچ ویرمز اچاچ (*mīve virmez ağaç 'meyve vermez ağaç'*). (s.54)
1555. Mive wirmek (< Far. *mīve* + ET. *bir* 'vermek'-*mek*): میوه ویرمک (*mīve vermek 'meyve vermek'*). (s.237)
1556. Mive, jemiş (< Far. *mīve*, ET. *yé-* + T. *-iş*): میمش میوه (*mīve 'meyve', yemiş*), Fars. ber بر (*ber 'meyve'*). (s.236)

1557. Mivelü, mivedar (< *Far. mīve+T.-li, Far. mīve+ Far. dār ‘ağaç’*): لو میوه دار (mīvvelü, mīvedār ‘meyveli, meyvadar’). (s.211)
1558. Mizhach (< *Ar. mizāḥ+ T.-çı*): مذاخجی (mizāḥcı ‘mizahçı’). (s.26)
1559. Mizhach (< *Ar. mizāḥ*): مذاخجی (mizāḥcı ‘mizahçı’). (s.26)
1560. Monaftir (< *Yun. monastiri < monos ‘tek, yalnız’*): مناسطتر (monastır ‘manastır’), sewme’ صومع (şevme ‘sevme: tapınak’), dair دیر (dair ‘manastır’), tekje تکیه (tekye ‘tekke’), nişin نیشین (nişin ‘nişin’). (s.133)
1561. Mor, Esmer (< *Yun moron, Ar. esmer*): مور اسمر (mor, esmer), kahwerengi قهوه رنگی (kahwerengi ‘kahverengi’), bogdai tenlü بگدای تنلو (buğday teñlü ‘buğday tenli’). (s.243)
1562. Muamile (< *Ar. ‘mu‘āmele*): معامله (mu‘āmile ‘muamele’), muamile virmek معامله ویرمق (mu‘āmile vīrmek ‘muamele vermek’). (s.227)
1563. Muarizet teerrüz (< *Ar. mu‘āraza*) معارضة تعرض (mu‘āraza te‘arruz ‘muaraza tearruz: karşı koyma’) etmek. (s.169)
1564. Mubaşeret etmek (< *Ar. mübaşeret + ET. ét-mek*): مباشرة اتمک (mubāşeret etmek bir işe başlama, yapmaya girişme’), iptida etmek ابتدا اتمک (iptida etmek ‘başlamak’), başlamak باشلمق (başlamak ‘başlamak’), japynmak یاپنمق (yapınmak ‘yapınmak’). (s.134)
1565. Mubdi (< *Ar. mubdi*): میدی (mubdī ‘mubdi: can verip hayatı başlatan, yaratan’). (s.77)
1566. Muchalif (< *Ar. muḥālif*): مخالف (muḥālif ‘muhalif’), muariz معارض (mu‘āriz ‘muariz: itiraz etmek, muhalefet etmek’). (s.9)
1567. Muchannis (< *Ar. muḥannes*): مختنت (muḥanniş ‘muhannis: kalles, korkak, alçak, namert kimse’). (s.226)
1568. Muchzyr (< *Ar. muḥzır*): محضر (muḥzır ‘muhzır: eskiden şer’î mahkemelerde dava ile ilgili olanların duruşmada hazır bulunmasını sağlamakla görevli kimse’). (s.46)
1569. Mudachylet (*Ar. mudāḥale(t)*): مداخلة (mudāḥilet ‘müdahilet’), sokülmaq صوقلمق (şoqulmak ‘sokulmak’). (s.250)

1570. Mudarat (< Ar. *mudārāt*): مدارات (*mudārāt* 'mudara: bilmek, anlamak'). (s.89)
1571. Muehtaşer (< Ar. *muhtaşar*): مختصر (*muhtaşar* 'muhtasar: az, kısa, uzun olmayan'). (s.138)
1572. Mughtenim (< ? *muğtenim*): مغتنم (*muğtenim* 'mugtenim'), ile ايله (*ile*). (s.237)
1573. Muhasabeği (< Ar. *muḥāsebe*+T.-ci): محاسبه بجي (*muḥāsabeci* 'muhasebeci').
1574. Muhebbetlü (< Ar. *maḥabbet*+ T.-li): محبتلو (*muḥabettlü* 'muhabettli'), fewgiülü سوكلو (*sevgülü* 'sevgili'), mahbub محبوب (*maḥbūb* 'aşkla sevilen'). (s.28)
1575. Muhendis (< Ar. *muhendis*): مهندس (*mühendis*). (s.250)
1576. Muhtac, Eksiklenmiş (< Ar. *muhtāc*, ET. *egsü-* 'eksik olmak'-k+le-n-miş): محتاج اكسكلنمش (*muhtāc*, 'muhtaç', eksiklenmiş). (s.186)
1577. Mukerir dawa (< Ar. *mükerrer*+ Ar. *da* 'vā): مقرر دعوي (*mukerir da* 'vi 'tekrar eden dawa'). (s.10)
1578. Mulaşimet (< Ar. *mulāzemet*): ملازمة (*mulāzimet* 'ayrılmamak, devam etmek'), tekejiüd تقيد (*taḳayyud* 'takayyud'). (s.67)
1579. Mulazim (< Ar. *mulāzim*): ملازم (*mulāzim* 'mülazim: bir kimse, şey veya yere bağlılık ve devamlılık gösteren, bir işte sürekli çalışan kimse'), mukajed مقيد (*muḳayyid* 'mukayyid'). (s.67)
1580. Mum (< Far. *mūm*): موم (*mūm* 'mum'), kırmızı mum قرمزي موم (*kırmızı mūm* 'kırmızı mum'). (s.103)
1581. Mumği (< Far. *mūm*+T.-cu): مومجي (*mūmci* 'mumcu'). (s.103)
1582. Muneğiemiik, Elmi noğiium (< Ar. *müneccim*, Ar. 'ilm + nispet eki -ī = 'ilmi + Ar. *necm*): منجملك علم نجوم (*müneccimlik* 'ilmi necüm 'yıldızların durum ve hareketlerinden geleceğe ait hükümler çıkaran kimse, astrolog'). (s.68)
1583. Muruetli (< Far. *mūm*+T.-cu): مروئلي (*murüvetli* 'mürüvvetli'), ghairetli غيرئلي (*ğayretli* 'gayretli'), kiustah كستاح (*küstāh* 'küstah'). (s.70)
1584. Mufellim (< Ar. *musellim*): مسلم (*musellim* 'teslim eden, veren'). (s.96)

1585. Muşewwede (< Ar. musevvede): موصّده (musevvede 'karalamalar'), aḫli nuşhe
اصلي نسخه (aşlī nuşhe 'asli nüsha'), Suret صورة (şūret 'suret: gözün ilk bakışta
gördüğü şey, dış görünüş, şekil, biçim'). (s.56)
1586. Musyl mektub (< Ar. mūşile + Ar. mektūb): موصل مكتوب (muşıl mektup 'mektup
ulaştırın'), ulaştırıği (ulaştırıcı 'ulaştırıcı'), kitabawer اور كتاب (kitābaver
'kitabaver'). (s.189)
1587. Muşawer (< Ar. muşāvīr): مشاور (muşāvīr 'müşavir'). (s.142)
1588. Müft chör (< Far. müft + Far. ḥār > ḥōr): مفت خور (müft ḥor 'müft hor').
(s.260)
1589. Mühür Jufughi (< Far. muhr + ET. yügsük+ü): مهر يزوكي (mühür yüzügi
'mühür yüzüğü'). (s.45)
1590. Mürekkieb (< Ar. murekkeb 'karıştırılmış, terkip edilmiş'): مرگب (müreккеb
'birden fazla şeyin bir araya gelmesinden meydana gelmiş, birleşik'), سرخ (sürh
'kırmızı'), kızıl mürekkieb مرگب قزل (kızıl müreккеb 'kızıl müreккеb').
(s.69)
1591. Müruetlü (< Ar. muruvvet+T. lü): مرؤتلو (muruvvetli 'mürüvetli'), Latif لطيف
(laṭif 'latif'). (s.92)
1592. Müfelles (< Ar. muşelleş): مثلث (muşelleş 'müselles: üç kısım veya üç
parçadan oluşan, üçlü'), şarab muetter شراب معطر (şarāb mu'aṭṭar 'şarab
muattar: şarab kokusu'). (s.63)
1593. Müşkel (< Ar. muşkil): موشكل (müşkel 'zor, güç, çetin'). (s.28)
1594. Müstehykk (< Ar. mustehikk > mustehakk): مستحق (mütehikk 'mütehikk: gerçek
olduğu anlaşılan, ispatlanan, doğruluğu ortaya çıkan'), mehel محلّ (meḥel
'mehel: yerinde, uygun, layık, münasip' anlamındaki mahal sözünün halk
ağzındaki bir söylenişi'), lajik لايق (lāyık 'layık'), na ehl نا اهل (nā ehl 'naehl:
uygun olmayan'). (s.173)
1595. Müşteri (< Ar. muşterī): مشتري (müşterī 'müşteri'), satıği صاتيحي (şaticı
'şaticı'), satıs صاتش (şatış 'satış:) şıra شرا (şıra). (s.187)

N

1596. Na malum bilinmes (< *Far. nā* 'olumsuzluk bildiren'+ *Ar. ma'lūm* +*ET.bil-i-n-mez*): نا معلوم بلنمز (*nāma'lūm bilinmez* 'na malum bilinmez: herkes tarafından bilinmeyen'), ghairi غيري (*ğayrı* 'gayrı'). (s.23)
1597. Numajanlyk (< *Far. numāyān*+*T.-lik*): نمايانلق (*nūmāyānlıq* 'nūmayalık: görünen, meydana olan'), numajış نمايش (*nūmāyiş* 'gösteri'). (s.48)
1598. Namakul (< *Far. nama'kūl*): نا مغقول (*nāmakū'l* 'makul olmayan'), Fars. bimene بيمغني (*bīme'ne* 'bimene: tutarsız'), bihude بيهوده (*bīhūde* 'bihude: beyhude'). (s.3)
1599. Namdarlyk Medhlyk (< *Far. nām* +*Far. dār* 'sâhip ve mâlik olan' + *T.-lik*, *Ar. mediḥ*+ *T.-lik*): نامدارلق مدحلق (*nāmdārлық, medḥīlik* 'namdarlık, medhilik'). (s.118)
1600. Namekbul (< *Far. nā* 'olumsuzluk bildiren'+*Ar. makbūl*): نامقبول (*namaḳbūl* 'namakbul' makbul olmayan'), tus etmek chajin توز اتمك خاين (*tūz etmek, ḥāyīn* 'tuz etmek, hayin'), eilik bilmez ايلك بلمز (*éyilik bilmez* 'iyilik bilmez'). (s.259)
1601. Namujesser (< *Far. nā* 'olumsuzluk bildiren'+*Ar. müyesser*): ناميسر (*nāmuyesser* 'namuyesser: kolay olamayan'), paçiariz پاچاريز (*paçariz* 'karışık'), giuč کوچ (*güç*), kolajane قولايانه (*kolayane* 'kolayane'). (s.199)
1602. Namunaşib (< *Far. nā* 'olumsuzluk bildiren'+ *Ar. munasīb*): نامناسب (*nāmunāsib* 'münasip olmayan'), namüwafik ناموافق (*na-müwafik* 'uygun gelmeyen'), jarasyksyz يراشقسز (*yaraşksız* 'yaraşksız'). (s.143)
1603. Namuwāfik olmak (< *Far. nā* 'olumsuzluk bildiren'+ *Ar. mufafik* +*ET. bolmak*): ناموافق اولمق (*nāmuvafik olmak* 'na muvafik olmak'). (s.174)
1604. Naşajlık (< *Far. olumsuzluk bildiren nā-* ve *sāz* 'sıra, düzen' +*T. -lık*): Naşajlık نساژلق (*nasāzlık* 'nasazlık: uygunsuzluk, aykırılık'), Sarbyk صربلق (*şarblık* 'sarplık'). (s.77)
1605. Naşas (< *Far. olumsuzluk bildiren nā-* ve *sāz* 'sıra, düzen'): Naşas نساژ (*nasāz* 'nasaz: uygunsuz, uymaz'), turşı ترشي (*turşı* 'turşu'), sert سرت (*sert*), boghazda dürer بوغازده دورر (*boğazda durur* 'boğazda durur'). (s.77)
1606. Naşas Jeban, Bed, Chui (< *Far. olumsuzluk bildiren nā-* + *sāz* 'sıra, düzen', *Far. biyābān*, *Far. bed*, *Far. ḥūy*): ناسز يبان بد خوي (*nāsaz* 'nasaz: uygunsuz,

- uymaz, aykırı*, *yebān* ‘yaban’, *bed* ‘kötü, fenâ, çirkin’, *hūi* ‘huy’), *yavuzlandurmak* ياوزلندرمق (*yavuzlandurmak* ‘yavuzlandırmak’), *delukan* دلوقان (*delūkan* ‘delikan’), *germejanlü* گرميانلو (*germiyānlu* ‘germiyanlı’). (s.212)
1607. *Nasibfız* (< *Ar. naşib+T.-siz*): نصيبسز (*naşıbsız* ‘nasibsiz’), *bed baht* بد بخت (*bed- baht* ‘bahtsız’), *bi fıtare* بي ستاره (*bī-sitāre* ‘bi sitare: yıldızsız’). (s.230)
1608. *Naşihat almak, danişmak* (< *Ar. naşihat + ET. bol-mak, ET. tanu- ‘konuşmak, söylemek’-ş-mak*): نصيحت المق دانشمق (*naşihat almak, danişmak* ‘nasihat almak, danişmak’). (s.141)
1609. *Naşihat vermek, pend etmek* (< *Ar. naşihat + ET. bīr-mek, Far. pend + ET. ét-mek*): نصيحتك ويرمك پند اتمك (*naşihat vermek, pend etmek* ‘öğüt vermek’), *ogutlemek* اوكتلمك (*ögütlemek* ‘öğütlemek’). (s.141)
1610. *Nafile Nusle, Sukiam* (< *Ar. nezle, Ar. zukām*): نازله نزله زكام (*nazile, nuzle, zükam* ‘nezle’). (s.114)
1611. *Neferin foilemek* (< ? *neferin + ET. söz+le-mek*): نفرين سويلمك (*neferin söylemek*). (s.143)
1612. *Nefes* (< *Ar. nefes*) نفس (*nefes*), *soluk* صلوق (*şoluk* ‘soluk’). (s.15)
1613. *Nefeslyk* (< *Ar. nefes+ T.-lik*) نفسلك (*nefeslik*). (s.38)
1614. *Nehw serf* (< *Ar. nahv, Ar. şarf*): نحو صرف (*nehv* ‘nehv: dilbiligisi’ *Ar. şerf* ‘harcama, masraf etme’), *tasrif* تصريف (*taşrīf* ‘tasrif: çekim’) *nehui* نحوي (*nahuy* ‘nahuy: gramer’), *serraf* صرّاف (*şarrāf* ‘sarraf’). (s.257)
1615. *Nemçe* (< *Leh. niemcy – niemec*): نمچه (*Nemçe*), *alaman* الامان (*Alaman*). (s.250)
1616. *Nemçe wilajeti* (< *Leh. niemcy – niemec + Ar. vilayet+ T.-i*): نمچه ولايتي (*Nemçe vilayeti*). (s.250)
1617. *Nepak Sui* (< *Far. ne ‘ olumsuzluk bildiren Farsça nā- ekinin eski şiirlerde rastlanan şekli’ + Far. pāk+ ET. suv*): نپاك سو (*nepāk şu* ‘ne pak su: saf olmayan su’). (s.51)

1618. Nesiblü, ҡutlü, Taly'lü, mutlü (< Ar. *naşīb*+*T.-li*, *ET. kut* 'bereket, baht, mutluluk'+*lu*, < Ar. *ḫālī*'+*T.-li*, *TT. umutlu*): نصيبلو قوتلو طالعو موتلو (*naşībli* 'nasipli', ҡutlu 'kutlu', tāi'lü 'tali'lü, mutlu), bairamunüz kutlu olsun اولسون (*bayrāmiñüz ҡutlu olsun* 'bayramınız kutlu olsun'), mubarek olsun مبارک اولسون (*mubārek olsun* 'mubarek olsun'). (s.208)
1619. Ni'met (< Ar. *ni'met*): نعمة (*ni'met* 'nimet: lutuf eseri olan iyilik, ihsan, bağış'), niem نعيم (*ni'me* 'nime: ne güzel, ne iyi'). (s.87)
1620. Nićiun (< *ET. ne* + *ET. üçün* > *içün* > *için*): نيچون (*niçün* 'niçin'), ne sebebden نه سببден (*ne sebebden*).
1621. Nighah Bakiś (< Ar. *nikāḥ*, *ET. bak-* 'bakmak, gözlemek'+*T.-ış*): نگاه باقش (*nigāh baqış* 'nigah baqış'). (s.162)
1622. Nikiahlu Bachśiś (< Ar. *nikāḥ*+*T.-li*, *Far. bahşīş*): نکاحلو بخشیش (*nikāḥlu bahşış* 'nikahlı bahşış'). (s.180)
1623. Niśan (< *Far. nişān*): نشان (*nişān* 'işâret, belirti, iz'). (s.122)
1624. Nöbetġi (< Ar. – *Far. nevbet*+*T.-çi*): نوبتچي (*nöbetçi*). (s.195)
1625. Nöbetile (< Ar. – *Far. nevbet* + *ET.-birle*): نوبتله (*nöbet ile*). (s.26)
1626. Nuchud (< *Far. noḥūd*): نخود (*nuḥūd* 'nohut'). (s.124)
1627. Nuhaş (< Ar. *nuḥās*): نحاس (*nuḥās* 'nühas: bakır'), bakır باقر (*bākir* 'bakır'), nuhas madini نحاس معدني (*nuḥās madeni* 'bakır madeni'). (s.13)
1628. Nuhasi (< Ar. *nuḥās* + *nispet eki -ī* = *nuḥāsī*): نحاسي (*nüḥāsī* 'nühasi: bakırdan yapılmış'), bakırdan باقردن (*baqırdan* 'bakırdan'). (s.13)
1629. Nusche (< Ar. *nuşa*): نسخه (*nuşa* 'nüsha'). (s.195)
- O**
1630. Od (< *ET. ot* 'ateş'): اود (*od* 'ateş'). (s.88)
1631. Oda, kiemere (< *ET. otağ* 'ocak, konut, çadır', *Yun. kamari*): اوده كمره (*oda, kemere*), jatagiak jer ياتجق ير (*yatacak yer* 'yatacak yer'). (s.155)
1632. Odġi (< *ET. ot* 'ateş'+*çu*): اودجي (*odci* 'odçu'). (s.88)

1633. Oghlanġyk (< ET. oġul 'evlat' +T.-an+cık): اوغلاڭچق (oġlancık 'oġlancık'). (s.216)
1634. Oghul (< ET. oġul 'evlat'): اوغل (oġul 'oġul'). (s.47)
1635. Oghul, veled (< ET. oġul 'evlat', Ar. veled): اوغول ولد (oġul 'aġul', veled 'velet'). (s.216)
1636. Oghur, oghurler ola (< ET. oġur '1. kasıt, 2. firsat, denklik, tesadüf', ET. oġur+lar + ET. bol- 'olmak'-a) اوغرلر اولا (uġur, uġurlar ola 'uġur, uġurlar ola'). (s.76)
1637. Oghurlamak (< ET. oġur-la-mak) اوغرلمق (uġurlamak 'uġurlamak'). (s.23)
1638. Oghurlamalyk (< ET. oġur-la-mak+lık) اوغرلمق (uġurlamalık 'uġurlamaklık'). (s.23)
1639. Oġiak (< ET. ôt 'ateş'+çak): اوجاق (ocaġ 'ocak'), baġia silmek باجه سلمك (bāca silmek 'baca silmek'). (s.101)
1640. Oġiak, Atešten (< ET. ôt 'ateş'+çak, Far. ātaş+ T.-ten): اجاج اتشتن (ocaġ 'ocak', atešten). (s.225)
1641. Ogiak, Silsile (< Far. āteş < Süry.+T.-ten, Ar. silsile): اوجق سلسله (ocaġ 'ocak', silsile 'atalardan yaşayan torunlara kadar zincirleme uzayan soy kütüğü, şecere'). (s.202)
1642. Oglan düşürmek (< ET. oġul 'evlat'+an+ET. tüş-ü-r-mek): اوغلان دوشرمك (oġlan düşürmek 'oġlan düşürmek'). (s.2)
1643. Ogramak (< ET. uġra-mak): اوگرامق (uġramak 'uġramak'). (s.161)
1644. Ogrilyk, Cherfyzlik (< ET. oġrı/uġrı 'hırsız'+T.-lık, Ar hayr+T.-sız): خرسزلىق (oġrılık 'oġrılık: hırsızlık', hırsızlık 'hırsızlık'). (s.242)
1645. Ogrylü (< ET. oġrı+lı): اوغرילו (oġrulu 'oġrulu'). (s.242)
1646. Ogurlein (< ET. oġur-la-y-ın): اوغرلین (oġurlayın 'uġurlayın'). (s.242)
1647. Ogurlü (< ET. oġur-lu): اوغرلو (oġurlu 'uġurlu'), oġürsyz اوغرسز (oġursız 'uġursuz'), mübarek مبارك (mübārek 'mübarek'), namübarek نامبارك (namübārek 'namübarek 'mübarek olmayan'). (s.207)

1648. Oilyk (< ET. udluk 'bacağın kalın kısmı, kış'): اويلق (oyluk 'oyluk'). (s.147)
1649. Oilyk, Janler (< ET. udluk 'bacağın kalın kısmı, kış', ET. yan 'kalça kemiği, özellikle kemik başı'+lar): اويلق يانلر (oyluk 'oyluk', yanlar), baćiak باءق (bacak 'bacak'). (s.209)
1650. Okiusgī (< ET. öküz+cü): اوکوزجى (öküzci 'öküzcü'). (s.92)
1651. Oklaghy (< ET. okla- +T.-gu): اوقلغى (oklağı 'oklava'). (s.163)
1652. Okumiş (< ET. okı- 'çağırmaq, seslenmek, (yazı) seslendirmek'-muş): اوقمش (oqumuş 'okumuş'), marefetlü معرفتلى (ma 'rifetlü 'marifetli'), alim عالم ('ālim 'alim: ilim sahibi olan'), Muderis مدرس (müderriş 'mederese hocası'). (s.176)
1653. Ol kader (< ET. ol 'işaret sıfatı ve üçüncü tekil kişi zamiri'+ Ar. kader): اول قدر (ol kader 'o kader'). (s.8)
1654. Olağiak (< ET. bol-acak): اولاق (olacak 'olacak'), gieleğek كلجك (gelecek), zaman زمان (zamān 'zaman'). (s.244)
1655. Oligiilmek (< ET. bol-'olmak'-u +ET. kel-mek): اوليكلمك (oligilmek 'olugilmek'). (s.141)
1656. Oligielmiş (< ET. bol- 'olmak'-u + ET. kel-miş): اوليكلمش (oligelmış 'olugelmış'). (s.141)
1657. Oluler gianleri (< ET. öl-ü+ler, Far. cān+ T.-lar): اولولر جانلري (ölüler cānları 'ölüler canları'). (s.40)
1658. On (< ET. on '10'): اون (on). (s.166)
1659. Onat, Eiu, choş (< ET. oñat 'sağ, sâlim', ET. édgü + Far. hōş): اونات ابي خوش (oñat 'onat: doğru, uygun, muvâfik', eyü 'iyi', hōş 'hoş'), jahşi يخشى (yāhşi 'yahşi: güzel'). (s.91)
1660. Onurgha (< ET. oğurğa): اونرغه (oñurğa 'omurga'). (s.180)
1661. Onüldi (< ET. on- 'iyileşmek, sağalmak, iflah olma'+-l- dı) اونلدى (oñuldi 'onuldi: iyileşmek, şifâ bulmak'), onürdi اونردي (oñurdi 'onurdi'). (s.92)
1662. Onürtmek, segirtmede giećmek (< ? önürtmek, ET. sékri- 'sıçramak, hamle etmek'-t-me+de, ET. kéc 'geç (vakit)'-mek): اونرتمك سكرتمده كچمك (önürtmek, segirtmede geçmek 'seğirtmede geçmek'). (s.161)

1663. Opmek, Seftalu almak (< ET. öp- 'öpmek, yudumlamak'-mek, Far. *şeftālū* < *şeft* 'semiz, yağlı'+Far. *ālū* 'erik'+ ET. *al-mak*): اوپمك شفتالي الماق (öpmek *şeftālu almak* 'öpmek şeftali almak'). (s.84)
1664. Orak (< ET. *or-* 'biçmek'-ak): اوراق (oraḳ 'orak'). (s.201)
1665. Ordu (< ET. *ordū/ordo* 'karargah, saray'): اوردو (ordu), kurmak قورمق (kurmaḳ 'kurmak'), kaldurmak قالدرمق (ḳaldırmaḳ 'kaldırmak'). (s.113)
1666. Orta, ufun Parmak (< ET. *ortu* 'merkez(de)', ET. *uzun* +ET. *bar-* 'gitmek'-mak): اورته اوزون پرمق (orta uzun parmaḳ 'orta uzun parmak'). (s.172)
1667. Ortak şerik, joldaş (< ET. *ortu* "orta"+*k*, Ar. *şerīk*, ET. *yol* +*daş*): شريك يولداش (ortak 'ortak', şerik 'ortak', yoldaş), Adem koşmak آدم قوشمق (ādem ḳoşmaḳ 'Adem koşmak'). (s.137)
1668. Otluk (< ET. *ot* 'yabani küçük bitki'+*luk*): اولتق (otluḳ 'otluk'), buzaklik بوزاقلق (buzaklık 'buzaklık'). (s.226)
1669. Otlyk (< ET. *ot* 'yabani küçük bitki'+*luk*): اولتق (otluḳ 'otluk'). (s.257)
1670. Ozy suji (< ET. *öz* 'benlik, kendi'+*ü* + ET. *suv+u*): اوزي صويي (özi şuyı 'özü suyu'), turla suji طورلا صويي (turla şuyı 'turla suyu'), Tuna Suji طونا صويي (Ṭuna şuyı 'Tuna suyu'). (s.225)

Ö

1671. Öğrenmek (< ET. *öğren-mek*): اوكرنمك (öğrenmek 'öğrenmek'). (s.174)
1672. Öğrenmek, oirenmek (< ET. *öğren-mek*, ET. *öğren-mek*): اوكرنمك (öğrenmek 'öğrenmek'). (s.174)
1673. Öğretmek (< ET. *ögre -t-mek*): اوكرتمك (öğretmek 'öğretmek'). (s.176)
1674. Ökçe (< ET. *ökçe* 'topuk, ayağın arka ucu'): اوکچه (ökçe), akeb عقب ('akeb 'ökçe'), ekbinḡه غقبنجه ('akbinçe 'ak pençe'). (s.100)
1775. Ökielik (< ET. *öke+lik*): اوکه لك (ökelik 'deha sahibi kimse, dâhi'). (s.243)
1676. Ölke (< ET. *ülige/ölige* 'bölge, memleket'): اولکه (ülke), Jort يورت (yurt), memleket مملکت (memleket). (s.175)

1677. Ön Ilerü (< *ET. ön, ET. ilgerü 'öne doğru'*): اون الرو (ön, ilerü 'ön, ileri'). (s.44)
1678. Ön, peşin (< *ET. ön, Far. pīšīn 'önceki'*): اوڭ پشین (öñ, peşīn 'ön, peşin'). (s.44)
1679. Öndin (< *ET. ön+den*): اوڭدن (öñden 'önden'). (s.44)
1680. Öngse (< *ET. enşe 'boynun arka tarafı'*): اڭسه (éñse 'ense'). (s.120)
1681. Öninde (< *ET. ön+in+de*): اوڭنده (öñinde 'önünde'), bah öninde اوڭنده باڭ (bağ öñinde 'bah önünde'). (s.44)
1682. Ördeg (< *ET. ördek 'ördek'*): اوردك (ördek). (s.35)
1683. Örkiutmek (< *ET. ürk- 'korkarak kaçmak'-mek*): اوركؤتمك (ürkütmek), korkutmak قورقؤتمق (qorqutmak 'korkutmak'), belinlemek بلنلماك (belinlemek), örmek اوركمك (ürmek), can başına fıcradi جان باشنه صجرادي (cān başına sıçradı 'can başına sıçradı'). (s.807-808)
1684. Örnek (< *Far. awdēn 'usul, töre, ayin'*): اورنك (örnek), bökmek بوكمك (bükmek), ürselemek اورسلمك (örselemek). (s.558)
1685. Örtmek, kaplamak (< *ET. ör-'dokumak't-mek, ET. kāp 'torba, kılıf'-la-mak*): اورتمك قېلمق (örtmek, kaplamak 'kaplamak'). (s.181)
1686. Örtülmis Dostlyk (< *ET. ört-ül-müş + Far. düst+T.-luk*): اورتلمش دوستلق (örtülmüş dostluk). (s.33)
1687. Öz (< *ET. öz*): اوز (öz), fetil فتيل (fetil 'fitil'). (s.187)
1688. Özge (< *ET. öz 'kendi, kişi'+ge*): اوزگه (özge). (s.261)
1689. Özlemek, özetmek (< *ET. öz 'benlik, zihin, düşünce'+le-mek, ET. öz+et-mek*): اوزلمك وزتمك (özlemek, özetmek). (s.48)

P

1690. Pad Sehr (< *Far. pād 'koruyucu' + zehr = pād-zehr*): سهر پاد (pad sehr 'panzehir'). (s.44)
1691. Pad Zeher (< *Far. pād 'koruyucu'+ zehr = pād-zehr*): پاد زهر (pād zeher 'panzehir kelimesinin eski metinlerde rastlanan asıl şekli'), pan zehr (pan zehr 'pan zehir'), Bonfähr (panzehir). (s.92)

1692. Paidar olmak (< *Far. pāy* ‘ayak’ + *dār* ‘tutan’ + *ET. bol-mak*): پایداری (*pāydār olmak* ‘payidar olmak’), paidarlık پایداریلق (*pāydārlik* ‘payidarlık’). (s.183)
1693. Paje (< *Far. pāye*): پایه (*pāye* ‘rütbe’), direk başı دیرک باشی (*direk başi* ‘direk başı’), Ar. kâ’ide قاعده (*kā’ide* ‘kaide: bir şeyin üzerine oturduğu taban, dayanak yeri’). (s.84)
1694. Pajendan (< *Far. pāyenden*): پایندان (*pāyendān* ‘payedan: bir şeyin sağlam olarak durmasını sağlamak için konan destek’), kiafil كافل (*kāfil* ‘kefil’). (s.215)
1695. Palacka (< ? *palaçka*): پالاچه (*palaçka* ‘palaçka: yavru tavuk’). (s.245)
1696. Panğiar (< *Erm. pañcar*): پانچار (*pañcar*). (s.227)
1697. Papas (< *Erm. papâs*): پایا پاپاس (*papaz, papas* ‘papaz’), vayz واعظ (*vā’iz* ‘vaiz’). (s.184)
1698. Papus (< *Far. pā* ‘ayak’ + *pūş* ‘örten’): پایوس (*pāpūs* ‘pabuç’), papuč پاپوچ (*papūc* ‘pabuç’), papuççı پایوچچی (*pāpūçci* ‘pabuçcu’), Ar. chaffaf جفاف (*ḥaffāf* ‘haffaf: ayakkabı, terlik vb. şeyler yapan ve satan esnaf’), Fars. nallin نعلین (*na’leyn* ‘naleyn: tahtadan tek parça halinde oyulmuş yüksekçe ayakkabı, takunya’). (s.100)
1699. Parlaghan (< *Onom. par* ‘yanma sesi’-*la-kan*): پارلغان (*parlağan* ‘parlağan’). (s.146)
1700. Parlamak (< *Onom. par* ‘yanma sesi’-*la-mak*): پارلمق (*parlamak*), jalabymak يالبيق (*yalabımaq* ‘yalabımaq: parlamak’), jalabık يالبيق (*yalabık* ‘yalabık: parlak’). (s.239)
1701. Parlamiş (< *Onom. par* ‘yanma sesi’-*la-mış*): پارلمش (*parlamış*). (s.239)
1702. Parmak engüşt (< *ET. barmak* ‘parmak’, *Far. engušt*): پرمق انگشت (*parmak* ‘parmak’ engüşt ‘parmak’). (s.172)
1703. Parmaklik (< *ET. barmak* ‘parmak’+*lık*): پرمقلىق (*parmaklık* ‘parmaklık’), demir çupukleri دمر چپوقلری (*demir çubukları* ‘demir çubukları’), Ar. Kafes قفس (*kafes* ‘kafes’). (s.102)

1704. Paşa (< ET. beşe ‘ağabey’den, baş ağa’dan + Far. pây-i şâh ‘şâhin ayağı, şâhin sağ kolu’ tamlamasından gelmiş olabileceği ileri sürülmüştür): پاشا (paşa), baş پاش (paş ‘paşa’), baş çiaus باش چاوش (baş çavuş), baş terciman باش ترجمان (baş tercümân ‘baş tercüman’). (s.83)
1705. Paşmak, Nalin (< ET. baş- (iki şey) ‘birbirine bağlanmak, bağlaşmak’-mak, Ar. na‘leyn): پشمق نعلین (paşmak ‘pabuç, çarık’ na‘lîn ‘nalin: tahtadan tek parça hâlinde oyulmuş yüksekçe ayakkabı’), paşmaklık پشمقلق (paşmaklık ‘paşmaklık: tekke ve câmilerde ayakkabı konan yer, ayakkabılık’). (s.150)
1706. Patlamak (< Onom. pat-la-mak): پاتلمق (patlamak ‘patlamak’), patladı پاتلدي (patladı), leleket etmek لقلقة (laklakat etmek ‘laklakat etmek’). (s.150)
1707. Pedid, Peida etmek (< Far. pedid > pedidâr, Far. peydâ + ET. ét-mek): اتمك (pedid, peydâ etmek ‘pedid, peyda etmek’). (s.181)
1708. Pei, Rehin (< Far. pây > pey ‘dayanma, sebat etme’, Ar. rehn): پي رهين (pey ‘dayanma, sebat etme’, rehin ‘rehin olarak verilmiş, rehin bırakılmış’). (s.64)
1709. Peida, zahyr olmak (< Far. peydâ, Ar. zâhir + ET. bol-mak): پيدا ظاهر اولمق (peydâ, zâhir olmak ‘peyda, zahir olmak: meydanda olan, görünen, açık ve belli olan’). (s.46)
1710. Pek Eiu (< ET. pek + ET. ét- ‘düzenlemek, hazırlamak, yarar kılmak’-gü): ايو (pek eyü ‘pek iyi’), chair mutlek خير مطلق (hayır mutlak ‘hayır mutlak’). (s.91)
1711. Pek sevmek (< ET. pek + ET. seb-mek): پك سومك (pek sevmek). (s.30)
1712. Pelun (< Bulg. pelyn): پلون (pelun ‘pelin’), Efsentin افسنطين (efsentiñ ‘efsentin’). (s.3)
1713. Pembe, pembuk, pemuk (< Far. penbe ‘pamuk’, Yun. bombúks ‘koza’): پمبه پنبق (pembe penbuğ pemuğ ‘pembe pamuk’), atmak اتمق (atmak ‘atmak’), hellag pembuk atigi حلاج (hellac ‘hellac: pamuk veya yünü bu iş için yapılmış bir aletle, tokmak ve yay ile kabartan kimse, pembuk atici ‘pamuk, atıcı’). (s.255)

1714. Penbuk atmak (< *ET. pambak/pambuk* '1. ipek böceği veya pamuk kozası, 2. pamuk' ≈ *Yun. bombúks* 'koza'+ *ET. at-mak*): پنبق اتمق (*panbuk atmak* 'pamuk atmak'). (s.111)
1715. Penç şembe (< *Far. penc* 'beş' + *şenbih* 'gün'): پنج شنبه (*penc şembe* 'perşembe'). (s.171)
1716. Pend, nasjhet, muşaveret (< *Far. pend, Ar. naşihat, Ar. meşveret*): مشاوره (*pend* 'öğüt', *nāşihat* 'nasihat', *müşāveret* 'danışma, konuşup anlaşma').
1717. Pengere, rewzen (< *Far. pencer* > *pencere, Far. revzen*): پنجره روزن (*pencere, revzen* 'pencere'), باجاء (*bācia* 'baca'). (s.209)
1718. Penir (< *Far. penīr*): پنیر (*penir* 'peynir'). (s.112)
1719. Pepeki, kiekiegi (< *Onom. pepe* 'peltek konuşma sesi'+*ki, keke* 'kısa ve tutuk ses'+*ci*): پپکی ککی (*pepeki, kekeki* 'kekeme olma durumu'), kiekiec ککج (*kekeç* 'kekeç'), peltek پلتک (*peltek*), dili sarmaşmak دلی صرمشماق (*dili şarmaşmak* 'dili sarmaşmak'). (s.82)
1720. Pergiar (< *Far. pergāl*): پرگال (*pergār* 'pergel'), bkz. pergel. (s.127)
1721. Pişin demek (< *Far. pīşīn* 'önceki'+ *ET. tē-* 'söylemek'-mek): پیشین دیمک (*pīşīn dimek* 'peşin demek'). (s.170)
1722. Pişin virmek (< *Far. pīşīn* 'önceki'+ *ET. bir-mek*): پیشین ویرمک (*peşin virmek* 'peşin vermek'). (s.44)
1723. Pişürmek (< *ET. bış-* 'karıştırmak (geçişli fiil), pişmek (geçişsiz fiil)'-i-r-mek): پیşürمک (*pişürmek* 'pişirmek'). (s.144)
1724. Pişmiş (< *ET. bış-* 'karıştırmak (geçişli fiil), pişmek (geçişsiz fiil)'-miş): پیشمش (*pişmiş*), Fars. puchte پوخته (*puhte* 'pişmiş'). (s.144)
1725. Políce (< *Fr. police* < *Lat. politia* < *Yun. politeia* < *polis* 'şehir'): پولیجه (*police* 'poliçe'). (s.101)
1726. Preştarlık etmek (< *Far. perestiden* 'tapmak'tan *perestār*+*T.-lık* + *ET. ét-mek*): پرستارلیق اتمک (*perstarlık etmek* 'hizmetçilik etmek'). (s.36)

1727. Puchti (< *Far. puhte*): پختی (*puhti* 'puhti: koyulaşmış, yarı katı duruma gelmiş sıvı'). (s.247)
1728. Puta (< *Far. but* 'put'): پوته (*puta*). (s.153)
1729. Putkiedeh (< *Far. but* 'put' + *Ar. kadeh*): پتکده (*putkadeh* 'put kadeh'). (s.167)
1730. Püskürmek (< *Onom. püf-püs* 'üfleme ve fişkırtma sesi'-kür-mek): پسكرمك (*püskürmek*). (s.53)

R

1731. Raghyb (< *Ar. rāğib*): راغب (*rāğib* 'ragıb'). (s.159)
1732. Rahetlu (< *Ar. rāḥat*+*T.-lu*): راحتلو (*raḥatlu* 'rahatlı'), rahatlyk راحتلق (*rāḥatlık* 'rahatlık'), راحة (*rāḥat* 'rahat'), rahatlyk ileh (*rāḥatlık ile* 'rahatlık ile'). (s.138)
1733. Rajiken ğiaba ailâk müft (< *Far. rāygān*, *Aram. cābā* 'vergi veya ceza tahsil etmek', *ET. ayla-k*, *Far.muft*): رایکا جابا ایلاق مفت (*rāygān* 'raygan: karşılıksız, bedelsiz, bedâva', *cābā* 'caba: vergi veya ceza tahsil etmek' aylak, müft 'parasız, beleş, bedâva'), bila awzin بلا عوض (*bilā* 'ivaz' 'bila ivaz'). (s.259)
1734. Rakş etmek, Chorof depmek (< *Ar. rakş* + *ET. ét-mek*, *Far. ḥurūs* + *ET. tep-vurmak*-mek): رقص اتمك خروس اتمك (*rakş etmek*, *ḥoros depmek* 'raks etmek, horoz tepmek') (s.123)
1735. Raşijane (< *Far. rāziyāne* > *Ar. rāziyānec*): رازیانه (*rāziyāne* 'raziyane: rezene denen bitki'). (s.226)
1736. Rasyd, Muneğim (< *Ar. raşad*, *Ar. muneccim*): راصد منجم (*rāşıd*, *müneccim* 'rāşad, muneccim'). (s.68)
1737. Razy olmak (< *Ar. rāzi* + *ET. bol-mak*): راضي اولمق (*rāzī olmak* 'razi olmak'), beğienmek بکنمك (*begenmek* 'beğenmek'). (s.140)
1738. Rebzet (< *Ar. rebzet*): ربضت (*rebzet* 'rebzet'), ajaklere düşmek ایاقلره دوشمك (*ayaklara düşmek* 'ayaklara düşmek'). (s.156)
1739. Redd (< *Ar. redd*): رَدّ (*redd*), jine vermek ينه ويرمك (*yine virmek* 'yine vermek'). (s.165)

1740. Rees ulmal (< *Ar. re's* + ? *ulmal*): رأس المال (*re'sülmāl 'resülmal: başkent'*). (s.108)
1741. Rende (< *Far. rende*): رنده (*rende*), renderelemek رندلنمك (*rendelemek*). (s.176)
1742. Renk, fen, aldamaklık (< *Far. reng, Ar. fenn, ET. al 'hile'+da-n-mak+lık*): رنك فن الده مقلق (*renk, fen, aldanmalık 'aldanmalık'*). (s.177)
1743. Resenbas (< *Far. resen 'ip' ve bāz 'oynayan'*): رسنباز (*resenbāz 'resenbaz: ip canbazı'*). (s.241)
1744. Refid, bettāl etmek (< *Far. resīd, Ar. baṭṭāl+ ET. ét-mek*): رسيد بطل اتمك (*resīd 'resid', bettāl etmek 'hareketsiz durmak, işlemez olmak'*). (s.2)
1745. Resk (< *Ar. rizk*): رزق (*rizk 'rızık'*). (s.86)
1746. Rik (< *Far. rig*): ريك (*rīk 'rig'*). (s.59)
1747. Rikdan (< *Far. rig 'kum'+ -dān ekiyle = rig-dān*): ريكدان (*rīkdān 'rikdan: kum konulan kap'*), kumlyk قوملق (*kumlık 'kumluk'*). (s.59)
1748. Rim Papa vezir (< *Roma adından Rīm, İt. papa, Ar. vezīr*): ريم پاپا ريم (*rīm 'rim: Osmanlılar'ın Roma'ya verdikleri isim', papa, vezir*), vekil وكيل (*vekīl 'vekīl'*). (s.110)
1749. Rind (< *Far. rīnd*): ريند (*rīnd 'gönül ehli kimse'*), kalaş قلاش (*kallāş 'kallaş: kalleş sözünün eski ve asıl şekli'*). (s.69)
1750. Ris kitab (< *Ar. rīş, Ar. kitāb*): ريش كتاب (*rīs kitāb 'ris kitap'*). (s.103)
1751. Rizan, rewan olamak (< *Far. rīzān*): ريزان روان اولمق (*rīzān, revān olmak 'rizan, rewan olmak: dökülen, akan'*). (s.224)
1752. Rum (< *Ar. Rūm < Yun. romios 'Doğu Romalı' < Roma*): روم (*rūm 'Rum'*), urum (*Rum*). (s.256)
1753. Rušenlyk aciuklık (< *Far. rūšen+T.-lik*): روشنلك اچوقلق (*rūšenlik açuklık 'rušenilik, açıklık'*). (s.129)
1754. Ruznameh (< *Far. rüz 'gün' + nāme 'yazılı şey'*): روزنامه (*rūznāme 'ruzname: günlük hesapların yazıldığı gelir ve gider defteri'*), ruznamehgi روزنامهجي (*ruznamehgi 'ruznameci 'gelir ve gider defterini tutan kişi'*). (s.172)

1755. Ryajet (< Ar. ri 'āyet): رعایت (ri 'āyet 'riayet'), ybdet عباده ('ibādet 'ibadet'). (s.134)

1756. Szariği (< Ar. zār/zahr+ T.-cı): زارجي (zārcı 'zarıcı'). (s.22)

S

1757. Sabır, od aghağı, o Miuefi (< Ar. şabr, ET. ôt 'ateş'+ ET. yığaç+ı, ol 'işaret sıfatı ve üçüncü tekil kişi zamiri'+ Far. mīve+ T.-si) صبر اود اغاجي او ميوهسي (şabır 'sabır', od ağacı 'od ağacı'), eḷḷabr fabr الصبر صبر (eḷḷabr sabr 'çok sabreden, çok sabırlı olan kimse'). (s.26)

1758. Sabit eilemek (< Ar. šābit + ET. éd/ed 'işlenmiş şey, yarar şey'-le-mek): ايلمك ثابت (šābit eylemek 'sabit eylemek'). (s.221)

1759. Sabit Ildis (< Ar. šābit + ET. yultuz/yulduz): ثابت يلدز (šābit yıldız 'sabit yıldız'). (s.68)

1760. Sabyken (< Ar. sābika): سابقا (sabika 'sabika'), bundan ewwel اول بوندن (bundan evvel), bundan nice jil ewwel اول بوندن نيجه ييل اول (bundan nice yıl evvel). (s.44)

1761. Sāc (< ET. saç 'insan saçı'): صاج (saç 'saç'), örü اورو (örü 'örgü'), dökılması دوكلمه سي (dökülmesi). (s.152)

1762. Sać (< ET. saç 'insan saçı'): صاج (saç 'saç'). (s.109)

1763. Sać mili (< ET. saç 'insan saçı'+ Far. mīl+ T.-i): صاج ميلي (saç mili 'saç aleti'), öti اوتي (öti 'ötü'). (s.99)

1764. Sada, Avaz (< Far. sedā 'yankı' > Ar. – Far. şadā): صدا آواز (sedā, āvāz 'seda, avaz'). (s.129)

1765. Sadaka, Sekiat (< Ar. şadaqa, Ar. zekāt 'bereket, fazlalık; temizlik'): صدقه زكاة (şadaqa, zekāt 'sadaka, zekat'), zekat wirmek زكاة ويرمك (zekāt virmek 'zekat vermek'). (s.186)

1766. Saff (< Ar. şaff): صف (şaf 'saf: yan yana düzgün bir şekilde sıralanan kimselerinmeydana getirdiği dizi, sıra'), musaf مصاف (muşāf 'musaf: saf duruma getirilmiş'), askeri saf saf komak عسكري صف صف قومق ('askeri şaf saf komak 'askeri şaf saf koymak'). (s.86)

1767. Safran (< Ar. za'ferān): صفران (šafrān 'safran'). (s.153)
1768. Sagh (< ET. sa- 'saymak, itibar etmek' +T.-I(g)): صاغ (šağ 'sağ'). (s.169)
1769. Sagh ele, sagh terefe (< OT. sāğ+ET. elig 'el'+e, OT. sāğ + Ar. taraf): طرفه صاغ اله صاغ (sağ ele, sağ tarafa 'sağ ele, sağ tarafa'). (s.169)
1770. Saghyr jilan (< ET. sağır 'kulağı duymaz'+ ET. yılan): صاغر يیلان (sağır yılan 'sağır yılan'). (s.67)
1771. Sāgiera (< ? šagerd): شاکرد (šagerd 'sağerd'), چاکرد (çagird 'çağird'). (s.174)
1772. Sahan, depsî, tabak (< Ar. šahn > šahan, ET. tebsî < Çin, Ar. tabak): دیسی طبق (šahan 'sahan: içinde yemek ısıtılan, yumurta vb. pişirilen, derinliği az, bakır, alüminyum, çelik vb. madeni kap', tepsi, tabak 'tabak'). (s.175)
1773. Saheb (< Ar. šāhib): صاحب (šāhib 'sahip'), Efendi افندی (efendî 'efendi'). (s.178)
1774. Sahen, Tepfî, Tabak (< Ar. šahn > šahan, ET. tebsî < Çin, Ar. tabak): دیسی طبق (šahan, tepsi, tabak 'sahan, tepsi, tabak'). (s.115)
1775. Sahhelü (< Ar. šahhelü): صحهلو (šahhelü 'sahhelü'), jekini یقینی (yakını 'yakını'). (s.120)
1776. Sahih (< Ar. šahīh): صحیح (šahīh 'sahih: kusursuz, şüphesiz'). (s.120)
1777. Sai (< Ar. sā'i): (sā'i 'sai: çalışan, gayret eden'), ġhed جهد (cehd 'çalışıp çabalama, büyük gayret sarfetme, uğraşma'), dikkate دقتده (dikkatde 'dikkatde'). (s.173)
1778. Sai ġebin (< Far. sāy > sā 'süren' + Ar. cebīn): ساي جيبين (say cebīn 'say cebin'). (s.236)
1779. Saiklamaklik (< ET. savıkla-mak 'saçma sapan konuşmak'): صایقلمقلق (sayıklamaklık 'sayıklamaklık'). (s.90)
1780. Saiklamaklik (< ET. savıkla-mak 'saçma sapan konuşmak'): صایقلمقلق (sayıklamaklık 'sayıklamaklık'). (s.245)
1781. Sairu (< ET. sandrı- 'hezeyan etmek, sayıklamak'): صيرو (šayru 'hasta'), çhafta خسته (hasta 'hasta'). (s.11)

1782. Saiş (< ET. sayış 'muhasabe etmek'): سایش (sayış). (s.190)
1783. Sajaghi (< ? saya 'ayakkabının yumuşak olan üst bölümü'+T.-ki): صياغي (şayağı 'sayagi: ayakkabının yumuşak olan üst bölümü). (s.94)
1784. Sajyklamak (< ET. savıkla-mak 'saçma sapan konuşmak'): صايقلمق (şayıqlamak 'sayıklamak'), janşamak, ياكشمق (yañşamak 'yaşamak: yerli yersiz konuşmak'). (s.245)
1785. Sajyklamak (< ET. say- 'savıkla-mak 'saçma sapan konuşmak'): صايقلمق (şayıqlamak 'sayıklamak'). (s.244)
1786. Sakal (< ET. sakal): صقال (şakal 'sakal'), sakale giülmek صقاله كولمك (şakala giülmek 'sakala giülmek'), düken دوكن (döken). (s.82)
1787. Saki Kuş (< Ar. sākī + ET. kuş): ساقى قوش (sākī kuş 'saki kuşu'). (s.3)
1788. Saki Kuş (< Ar. sākī + ET. kuş): ساقى قوش (sākī kuş 'saki kuş'). (s.3)
1789. Sakinmak (< ET. saki-n-mak) صاقتمق (şakinmak 'sakinmak'), şakyn صاقن (şakin 'sakin'), agha ol اگاه اول (āgāh ol 'agah ol: haberdar ol'), işin giör ايشك كور (işin gör 'iş gör'), Fars. zynhar زنهار (zinhār 'zinhar'). (s.115)
1790. Saksı (< ET. sasık 'kil çömlük'): صاقسى (saksı 'saksı'), Ar. chesf خزف (hazf 'hafz: ortadan kaldırma, kaldırılma, çıkarma, silme'). (s.218)
1791. Salawat Parmaghi (< Ar. şalavāt +ET. barmak+ı): صلوات پرمعى (şalavāt parmağı 'salavat parmağı'),
1792. Salıwirmek (< Moğ. sal-/salu- 'serbest kalmak, çözülmek, boşanmak'+ET.-birmek): صاليويرمك (şalıwirmek 'salıvermek'). (s.174)
1793. Saligiun (< Ar. yevmü sālīs 'üçüncü gün'+ ET. kün+ü): صاليكون (şalı gün 'salı günü'). (s.171)
1794. Salkum (< ET. salk- 'sarkıtmak, sallamak'-um): صالقوم (şalkum 'salkım'). (s.92)
1795. Salmak kılındıtmak (<ET. salk- '1. sallamak, sarkıtmak, 2. bırakmak, azat etmek, göndermek'-mak, ET. kıl- 'yapmak, yaratmak'-in-dı-t-mak): صالمق (şalmağ 'salmak', 'kılındıtmak'), depretmek دپرتمك (depretmek 'tepretmek'), yraklamak اراقلمق (ıraklamak 'iraklamak'), janiştürmek يانشترمق

- (*yaniştırmak* ‘*yaniştırmak*’), *jaklaştırmak* يفلشترمق (*yaklaştırmak* ‘*yaklatışrmak*’), *jeltemek* يلتتمك (*yeltemek*), *terekki etmek* ترقّي (*terekki etmek*), *terekki etmek* زایل (*zayil eylemek* ‘*zayil eylemek*’), *raf* etmek رفع (*raf* ‘*raf etmek*’). (s.428)
1796. Sanduk (< Ar. *şandūk* < Yun.): صندوق (*şanduk* ‘*sandık*’). (s.127)
1797. Sanduk (< Ar. *şandūk* < Yun.): صندوق (*şandūk* ‘*sandık*’). (s.56)
1798. Saṅgiu (< ET. *saṅç-* ‘*saplamak, sokmak*’-ı): سانجو (*sancu* ‘*sancı*’), karn ağrısı قرن اغريسي (*karın ağrısı* ‘*karın ağrısı*’). (s.134)
1799. Sapan (< ET. *sap-/sapı-* ‘*şiddetle sallamak*’-an): صپان (*şapan* ‘*sapan*’). (s.241)
1800. Sapmak (< ET. *sap-* ‘*yoldan ayrılmak, şaşmak*’-mak): صاپمق (*şapmak* ‘*sapmak*’). (s.2)
1801. Sararmak (< ET. *sarğar-* ‘*sararmak*’-mak): صاررمق (*şararmak* ‘*sararmak*’). (s.222)
1802. Sari (< ET. *sariğ* ‘*soluk renk, sarı*’): صاري (*şarı* ‘*sarı*’). (s.222)
1803. Sâri haştalyk (< ET. *sariğ* ‘*soluk renk, sarı*’+ Far. *ħasten* ‘*yaralanmak, incinmek*’ten *ħaste* ‘*yaralı*’-lık): صاري خسته لق (*şārī ħastalık* ‘*sarı hastalık*’). (s.63)
1804. Sari kuş (< ET. *sariğ* ‘*soluk renk, sarı*’+ ET. *kuş*): صاري قوش (*şarı kuş* ‘*sarı kuş*’), eşpenos اسپنوس (*espenos*). (s.244)
1805. Sarih temis (< Ar. *şarīħ*): صريح تميز (*şarīħ temiz* ‘*sarih, temiz*’), pulsyz پولسز (*pulsuz*), taslak طاسلق (*taslak* ‘*taslak*’). (s.251)
1806. Sarilik (< ET. *sariğ* ‘*soluk renk, sarı*’+lık): صاريلق (*şarılık* ‘*sarılık*’). (s.222)
1807. Sarnige (< Ar. *sārinc/sārnic* ‘*su deposu*’): صارنج (*sārnic* ‘*sarniç*’), Sarmes. (s.127)
1808. Sarymsağ (< ET. *sarmusak/samursak* ‘*sarımsak*’): صارمسق (*şarımsak* ‘*sarımsak*’).
1809. Sasan (< ? *sāsān*): ساسان (*sāsān* ‘*sasan*’). (s.112)

1810. Satun almak (< *ET. sat-in* + *ET. al-mak*): صاتون المق (*şatun almak* 'satın almak'). (s.187)
1811. Sātur (*Ar. – Far. sātūr*): ساطور (*sātūr* 'satur'), Satyr (*satur*). (s.157)
1812. Savaş jeri (< *ET. sav-aş* + *ET. yér+i*): صواش يري (*şavaş yeri* 'savaş yeri'), Fars. kiarsar کارزار (*kārzār* 'karzar: savaş, cenk'). (s.86)
1813. Sawaş (< *ET. sav* 'söz'-aş): صواش (*şavaş* 'savaş'), ġenk جنك (*cenk*), sefer سفر (*sefer*). (s.85)
1814. Sawulmak, jerini vermek (< *ET. savul-* 'gitmek, uzaklaşmak', *ET. yer+i+n+i* + *ET. bīr-mek*) صولمق يريني ورمك (*şavulmak, yerini vermek* 'savulmak, yerini vermek'), geri çekilmek کرو چكلمك (*gerü çekilmek* 'geri çekilmek'), jan wirmek يان ورمك (*yan vermek*). (s.116)
1815. Sawulmak, jerini vermek (< *ET. savul-* 'gitmek, uzaklaşmak'-mak, *ET. bīr+i+n+i* + *ET. vér-mek*): صولمق يريني ورمك (*şavulmak, yerini vermek* 'savulmak, yerini vermek'), geri çekilmek کرو چكلمك (*gerü çekilmek* 'geri çekilmek'), jan wirmek يان ورمك (*yan vermek*). (s.116)
1816. Şçam veriği agağ (< *Ar. şem* 'mum'dan; şem' > şam > şam ağacı 'çıra ağacı' > çam ağacı, kısaltma yoluyla çam + *ET. bīr-ici* + *ET. yıgaç*): چام ويريجي اغاج (*çam vīrici ağaç* 'çam verici ağaç'). (s.54)
1817. Se'i etmek (< *Ar. sa'y* + *ET. ét-mek*): سعي اتمك (*sa'ī etmek* 'sai etmek: gayret etmek'). (s.139)
1818. Seādet, tahlelik (< *Ar. sa'ādet*, *Ar. ṭāli* '+T.-li): سعادت طالعو (*sa'ādet, ṭāli* 'lū 'saadet, talili'). (s.86)
1819. Seadet, Talehlik, meimenet (< *Ar. sa'ādet*, *Ar. ṭulū* 'doğmak'tan ṭāli'+T.-lik, *Ar. meymenet*): سعاده طالعلق ميمنه (*sa'ādet, tāi* 'lik, meymenet 'saadet, talilik, meymenet'). (s.208)
1820. Seādetlü, tahlehlü (< *Ar. sa'ādet*+T.-li, *Ar. ṭulū* 'doğmak'tan ṭāli'+T.-li): سعادتلو طالعو (*sa'adetlü, ṭāli* 'li 'saadetli, talili'). (s.86)
1821. Sebeblemek, bayz olmak (< *Ar. sebeb* 'ip; yol, çâre'+T.-len-mek, *Ar. ba* 'ş 'göndermek, uyarmak, diriltmek'ten bā'iş + *ET. bol-mak*,): سببلمك باعت اولمق

- (*sebelemek, bā'is olmak 'sebelemek, bais olmak'*), mat etmek مات اتمك (*māt etmek 'mat etmek'*), mat olmak مات اولمق (*māt olmak 'mat olmak'*). (s.125)
1822. Seçmek (< ET. seç- 'ayırmaq'+T.-mek): سچمك (*seçmek*), ferq فرق (*farq 'fark'*), fasl فصل (*faşl 'fasl: ayırma, ayrılma'*) etmek اتمك (*etmek*). (s.175)
1823. Sedef (< Ar. şadef): صدف (*şadef 'midye, istiridye gibi içinde inci bulunan deniz hayvanı'*). (s.139)
1824. Sefa (< Ar. şafā): صفا (*şafā 'sefa'*), huzur حضور (*huzūr 'huzur'*). (s.167)
1825. Sehel (< Ar. sehl): سهل (*sehl 'az, biraz'*), birfehel بر سهل (*bir sehl 'bir müddet'*) & birfehelge بر سهلجه (*bir sehlce*). (s.24)
1826. Sehel artuq (< Ar. sehl+ ET. art- 'çoğalmak, büyümek'+T.-Uk): سهل ارتق (*sehl artuq 'sehel artuk: biraz daha'*), biraz zaman براز زمان (*biraz zamān 'biraz zaman'*). (s.25)
1827. Sehel ıssıgiak (< Ar. sehl+ ET. isig 'sıcak'+T.-I+cak): سهل یسجاق (*sehl issicak 'sehl issicak: belli bir ölçüde sıcaklık'*). (s.24)
1828. Seher (< Ar. sehar): سحر (*seher*), aleşşæher علي السحر ('ale-s-seher 'seherleyin, seher vakti, gündeğmadan evvel'), seher oldukde سحر اولدقده (*seher oldukda 'seher oldukta'*). (s.76)
1829. Sehr (< Far. şehr): شهر (*şehr 'şehir'*). (s.128)
1830. Sehra nişin (< Ar. şahrā'+ ? nişin): صحرا نیشین (*şahrā nişin 'ey sahra'*). (s.192)
1831. Seirangiah (< Ar. seyrān + Far. yer bildiren -gāh = seyrān-gāh): سیرانگاه (*seyrāngāh 'seyrangah: gezme ve seyir yeri'*). (s.29)
1832. Sekte (< Ar. sekte): سکتنه (*sekte*), Ar. sakata سکت (*sakat*). (s.48)
1833. Selamlyk auli (< Ar. selām+T.-lık + ET. bol-a): سلاملق اولی (*selāmlik oli 'selamlık ola'*), Ajat حیات (*hayāt 'hayat'*), Ajat ایات (*ayāt 'āyetler'*). (s.74)
1834. Selw (< Ar/Fa. sarv 'kozalaklı bir ağaç'): سلو (*selv*), serw سرو (*serv 'servi'*). (s.159)
1835. Selwlik (<Ar/Far. sarv 'kozalaklı bir ağaç'+T.-lik): سلولک (*selvilik*). (s.160)

1836. Sema, Felek, Giogh (< Ar. *semā*, Ar. *felek*, ET. *kōk*): سما فلك كوك (*semā* 'sema', *felek*, *gök*). (s.133)
1837. Semer (< Yun. *samari*): سمر (*semer*), lemek لمك (*lemek*), femerlemek سمرلك (*semerlemek*), femerün ardi سمرك اردي (*semeriñ ardi* 'semerin ardi'). (s.131)
1838. Semis (< ET. *semiz* 'yağlı, şişman'): سمیز (*semiz* 'besili, etli, yağlı'). (s.8)
1839. Semislik (< ET. *semiz* 'yağlı, şişman'+T.-lik): سمیزلك (*semizlik* 'semiz olma durumu'). (s.8)
1840. Semfır, şis, kyliĝ (< Far. *şemşir* – *şimşir*, ET. *sı*- 'kesmek'-ş, ET. *kıl*- 'işlemek' +T.-Iç): شمشير سيس قلیج (*şimşir sis kılıc* 'şimşir, şiş, kılıç'), kylyĝ gieimek, کیمک قلیج (*kılıç giymek* 'kılıç giymek'), kuşanmak, قوشانماق (*kuşanmak* 'kuşanmak'), muressy مرصع (*mureşşi* 'müressi'), kylyĝden gieciirmek کچورمک قلیجدن (*kılıcdan geçürmek* 'kılıçtan geçürmek'). (s.252)
1841. Sen piraye (< ET. *sen* + Far. *pirāye*): سن پیرایه (*sen pīrāye* 'sen piraye'). (s.137)
1842. Sena'et (< Ar. *şan*'at): صناعت (*şana* 'at 'sanat'). (s.64)
1843. Senĝir (< Far. *zencir*): زنجیر (*zencir* 'zincir'), silsele سلسله (*silsele* 'birbirine baĝlı yahut birbiriyle ilgili şeylerin art arda veya yan yana dizilerek meydana getirdiĝi sıra, dizi'). (s.115)
1844. Seped, fembil (< Far. *seped* – *sebed*, Far. *zenbīl* – Ar. *zinbīl*): سپد سنبل (*seped* 'sepet', *sembīl* 'sembil'), selle سلّه (*selle* 'yayvan sepet'), sellebaf سله باف (*sellebāf* 'yayvan sepet'). (s.145)
1845. Sepiştürmek (< ET. *sep*- 'serpme'-i-ş-tir-mek: سپشدرمک (*sepiştürmek* 'sepiştirmek'). (s.138)
1846. Septgiüni, ĝiumah ertesi (Ar. *sebt* + ET. *kün+ü*, Ar. *cem* 'toplamak'tan cum'a+ ET. *er*- 'olmak'+te+si): سبت کونی جومعه ارتسي (*sept günü* 'sept günü', cum'a ertesi 'cumartesi'). (s.172)
1847. Ser asker (< Far. *ser*+ Ar. 'asker < Far. *leşker*): سر عسكر (*ser* 'aşker 'asker başı'), serdar سردار (*serdār* 'serdar'), ĝeneral جنرال (*ceneral* 'general'). (s.86)

1848. Serai Jemeni (<Far. serāy+, Ar. yemenī): شعرى يمنى (şeray yemenī ‘şerayi yemeni’). (s.104)
1849. Serailü (< Far. serāy+ T.-lı): سرايلو (sarāylu ‘saraylı’), diwan kowiği قوجي ديوان (dīvān kovucu ‘divan kovucu’), myklaği مقلاجي (mıqlacı ‘mıklacı’). (s.74)
1850. Serchoş (< Far. ser ‘baş’+ hōş ‘iyi, hoş’): سرخوش (serhoş ‘sarhoş’), Meştane مستانه (mestāne ‘mestane’), keiflü كيفلو (keyiflü ‘keyifli’), mechmur مخور (maḥmūr ‘mahmur: içkiden sersemlemiş, kendinden geçecek duruma gelmiş’). (s.183)
1851. Serchos mestane (< Far. ser ‘baş’+ hōş ‘iyi, hoş’, Far. mest ‘sarhoş’ + -āne): سرخوش مستانه (serhoş mestāne ‘sarhoş, mestane: sarhoş olan bir kimseye yakışır tarzda, mest olup kendinden geçmişçesine, sarhoşçasına’). (s.148)
1852. Serd (< Far. serd ‘soğuk; şiddetli’): سرد (serd ‘sert’), keti قتي (katı ‘katı’), pek پك (pek), çetin چتين (çetin), Serd adem سرد آدم (serd ādem ‘sert Adem’). taslak تاسلاق & تاسلاق (taşlak, taslak ‘taslak’). (s.66)
1853. Serden gieçdi (<Far. ser ‘baş’ + ET. keç-mek’): سردن كچتي (serden geçdi ‘serden geçti’). (s.70)
1854. Serdlyk (< Far. serd ‘soğuk; şiddetli’+T. -lik): سردلك (serdlik ‘sertlik’), Cetinlik چتينلك (çetinlik), peklik پكليك (peklik), serblirek صربلك (şerblik ‘serblik: iç yağı’). (s.66)
1855. Seren (< ? seren): سرن (seren ‘yelkenli gemilerde üzerine yelken çekilmek üzere direklere haçvâri takılan gönder’). (s.44)
1856. Serf (< Fr. serf): سرف (serf), fart فاط (farṭ ‘fart: haddinden fazla olma, aşırılık’). (s.117)
1857. Serfyras (< Far. ser ‘baş’ + efrāz > firāz ‘kaldıran, yükselten’ = ser-efrāz > ser-firāz): سرفراز (serfîrâz ‘serfiraz: başını kaldıran, yücelere, yükseklere uzanan’). (s.188)
1858. Serfyrasi (< Far. ser ‘baş’ + efrāz > firāz ‘kaldıran, yükselten’ = ser-efrāz > ser-firāz+ T.-i): سرفرازى (serfîrâzi ‘serfiraz: başı yüceli’), ferzanelik فرزه نليك (ferzânelik ‘ferzanelik: alimlik, bilginlik’). (s.188)

1859. Sergierdanlyk (< Far. ser 'baş' + gerdān 'döner'+T.-lik): سرگردانلق (sergerdānlık 'sergerdanlık. başı dönen, ne yapacağını bilmeyen, şaşırmiş kimselik'), dehşet دهشت (dehşet 'dehşet'), bichod بيخود (bīhōd 'bihod: kendinden geçmiş'), mutechajir منخیر (mütehajir 'mütehayir: şaşmış, şaşırmiş, hayrete düşmüş'), medhuş مدهوش (medhūş 'medhüs: ürkmüş, şaşkınlık ve korku içinde kalmış, dehşete düşmüş'). (s.185)
1860. Serhedde sürmek (< Far. ser 'baş' + Ar. ḥadd 'sınır'+ ser-had+ T-de +ET. süir-mek): سرحدده سورمك (serḥadde sürmek 'serhadde sürmek : sınıra sırmak'). (s.220)
1861. Serhos olmak (< Far. ser 'baş'+ ḥōş 'iyi, hoş' +ET. bol-mak): سرخوش اولمق (serḥōş olmak 'sarhoş olmak'). (s.148)
1862. Serkeş (< Far. ser 'baş' ve keş 'çeken'). سرکش (serkeş). (s.539)
1863. Serrāg (< Ar. serrāc): سراج (serrāc 'at takımları, eyer ve koşum yapan veya satan kimse'). (s.189)
1864. Sert (<Ar. şarṭ): شرط (şarṭ 'şart'). (s.139)
1865. Serw kedd (< Far. serv+ Ar. ḳadd): سرو قدّ (serv kadd 'servi gibi boyu olan, servi boylu'). (s.160)
1866. Seughi (< ET. seb-gi): سوگو (sevgi), muhabbet محببت (muḥabbet 'muhabbet'). (s.29)
1867. Seulmiş (< ET. seb- 'sevmek'-l-mek): سولمش (sevilmış 'sevilmış'). (s.30)
1868. Seumek (< ET. seb-mek): سومك (sevmek 'sevmek'). (s.27)
1869. Sevileğek (< ET. seb-i-l-ecek): سولجك (sevilecek). (s.27)
1870. Sevinmek (< ET. seb-in-mek): سونمك (sevinmek). (s.246)
1871. Sevinmelik (< ET. seb-in-me+lik): سونمك (sevinmelik), ferh müferret فرح مسره (ferh müserret). (s.246)
1872. Sienâetgier (< Ar. şan 'at + Far. -kār) صاعتر (şan 'atkar 'sanatkar'), Sienâetgi صانتجي (şan 'atçı 'sanatçı'). (s.64)
1873. Sınor kesmek (< Yun. synoron+ ET. kes-'biçmek'-mek): سنور كسمك (sınur kesmek 'sınır kesmek'). (s.219)

1874. Sınor Serhadd (< Yun. synoron, Far. ser 'baş' + Ar. ḥadd 'sınır'): سنور سرحد (sınur 'sınır' serḥadd 'sınır'). (s.219)
1875. Sızlamak (< Onom. sız/cız 'yanma ve acıma sesi'-la-mak): سزلامق (sızlamak), ayaklarım اياقلام (ayaklarım 'ayaklarım'), aghyrmak اغرمق (ağırmaq 'ağırmaq'). (s.176)
1876. Siah Kara (< Far. siyāh): قره سیاه (kara, siyāh 'kara, siyah'). (s.69)
1877. Sićmak (< ET. sıç- 'dışkılamak'-mak): سچمق (sıçmaq 'sıçmak'), kan fićmak قان سچمق (kān sıçmaq 'kan sıçmak'). (s.95)
1878. Sifāet (< Ar. šu'ā' 'ışın'+ çoğul eki -āt): شعاعة (šu'ā'āt 'şuaat: şuaalar, ışınlar'). (s.117)
1879. Sift (< Ar. zift): زفت (zift), ziftlemek زفتلك (ziftlemek). (s.89)
1880. Sighir (< ET. sığır 'evcil çift toynaklı hayvan'): صغر (şığır 'şığır'), Okius اوکوز (öküz). (s.92)
1881. Sighym gheik (< ET. sığun 'hayvanların erkeği, özellikle erkek geyik'+ ET. keyik): صغن كيك (şıgın geyik 'şıgın geyik'). (s.121)
1882. Sijaşet (< Ar. siyāset): سيیاسة (siyāset 'siyaset'). (s.153)
1883. Sijaşet, zapt, zaptlyk (< Ar. siyaset, Ar. zabt, Ar. zabt+T.-lik): سیست ضبط ضبطق (siyāset 'siyaset', zabt 'zabit', zabtılık 'zabitlik'). (s.262)
1884. Sikġie varmak (< ET. sık-ı+ça +ET. bar-mak): صقجه وارمق (şıqça varmak 'sıkça varmak'), syk syk etmek صق صق اتمك (şıq sık etmek 'sık sık etmek'), syklamak صقلمق (sıklamak 'sıklamak'). (s.234)
1885. Sikletlyk (< Ar. šiklet): ثقلتق (şikletlik 'sikletlik: ağırlık'). (s.57)
1886. Sikmak (< ET. sık- 'daraltmak, sıkıştırmak'-mak): صقمق (şıqmaq 'sıkmak'). (s.57)
1887. Sikmek (< ET. sik- '(erkek) cinsel ilişkiye girmek'-mek): سكمك (sikmek), sikiş سکش (sikiş). (s.244)
1888. Silah, jarak (< Ar. silāh, ET. yarık/yarak 'donanım, zırh, silah'): سلاح يراق (silah 'silah' yarak 'savaş aleti, silah'), Zerb üdefe jat ujarak ضرب اودفع ويراق (zerb üdefe yat ujarak 'zerb üdefe yat uyarak'), jol jaraghi يول يراغي (yol

- yarağı 'yol yarağı: yol hazırlığı'), Farsi. saz rah ساز راه (*sāz rāh* 'saz rah: yol bataklığı'). (s.62)
1889. Silahlamak jaraklamak (< *Ar. silāḥ+T.-lan-mak, ET. yara-k+lan-mak*): يراقلمق (*silāḥlamak, yaraqlamak* 'silahlamak, yaraklanmak'). (s.62)
1890. Sili (< *Far. sīlī*) سيلي (*sīlī* 'sili: şamar, tokat anlamındaki 'sille'nin eski metinlerde görülen asıl şekli'), çieple چپله (*çiple*), ṭabančia طبانچه (*ṭabānca* 'tabanca: tokat, şamar, darbe'). (s.21)
1891. Simurgh (< *Far. sī* 'otuz' ve *murg* 'kuş'): سيمرغ (*sīmurğ* 'simurğ'), Ar. anka انقا (*ankā* 'anka'). (s.261)
1892. Sindu (< *ET. sindu* 'makas, özellikle koyun kırkma makas'): سندو (*sindu* 'makas'), makas مقص (*maḳas* 'makas'). (s.228)
1893. Singifre (< *Ar. zincefr – zuncufr < Far. şengerf*): زنجفره (*zincifre* 'kırmızı renkli tabii civa sülfür, sülüğenin eski adı'), solgien سولگن (*solgun*). (s.126)
1894. Sinor (< *Yun. synoron*): سنور (*snır*), ferhedd سرحد (*serḥadd* 'serhadd: sınır boyu, hudut'). (s.219)
1895. Sinorli, ferheddlü (< *Yun. synoron+T.-li, Far. ser* 'baş' + *Ar. ḥadd* 'sınır' = *ser-had+T.-li*): سنورلي سرحدلو (*sinurlı* 'sınırlı', *serḥaddlu* 'serhadlı'), ulaşyk اولاشق (*ulaşık* 'ulaşık'), sinordaş سنورداش (*sinurdāş* 'sınırdaş'). (s.219)
1896. Sirke (< *Far. sirke*): سرکه (*sirke*), syrkeli لوسرکه (*sirkeli* 'sirkeli'). (s.5)
1897. Sirra (< *Ar. sirr*): سِرّا (*sirrā* 'sırla ilgili'). (s.56)
1898. Sitma, İfitma (< *ET si-* 'ısınmak'-*it-ma. ET. isit-/issit-* 'ısıtmak, ateşlemek'-*ma*): استمة ستما (*sitma, ısıtma*), hemma حمما (*ḥammā* 'hamma'), uç giunlik fitma اوچ كونلق ستما (*üç günlük sitma* 'üç günlük sitma'). (s.208)
1899. Siuri sinegh (< *ET. sübrig* 'tiz, sivri'+ *ET. siḡek* 'kara veya sivri sinek'): سنك سوري (*sivri sinek*). (s.157)
1900. Siwar, Bilazük (< *Ar. sivār, ET. bilersük/bilēzük* 'bilek halkası') سوار بلازك (*sivār, bilezük* 'sivar, bilezik'). (s.63)
1901. Sywa (< *ET. siva*): صوا (*şiva* 'siva'), badana بادنا (*badana*), bādane بادنه (*badana*). (s.21)

1902. Sofi (< Ar. < Yun): صوفي (sōfī 'sofi'). (s.169)
1903. Sofra, od (< Ar. *sufre*, ET. *ōt* 'ateş'): صفر اود (şofrā 'sofra', od). (s.208)
1904. Soilemek (< ET. *söz-le-mek*): سويلمك (söylemek). (s.203)
1905. Soindürmek (< ET. *sön-* 'ateş sönmek, tükenmek'-diir-mek): سويندرمك (söndürmek). (s.196)
1906. Sojmak (< ET. *soy-* 'deri yüzmek'-mak): صويمق (soymak 'soymak'). (s.197)
1907. Sokmak, Kakmak, dürtmek (< ET. *suk-* 'batırmak, daldırmak'-mak, ET. *kak-* 'vurmak, çalmak'-mak, ET. *tür-* 'dürmek, toplamak'-t-mek): قاقمق دورتمك (şokmak, kakmak, dürtmek 'sokmak, kakmak, dürtmek'). (s.57)
1908. Songrahdan (< ET. *soj* 'son, sonra'+ra+dan): صكره دن (şoñradan 'sonradan'). (s.167)
1909. Song (< ET. *soj* 'bitim'): صوك (şoñ 'son'), firaghet فراغة (ferāğat 'feragat'), achyr آخر (āḥir 'ahir: son'), ākibet عاقبة ('ākibet 'akibet'), munteha منتهى (munteha), Farsi. engiam, fergiam انجام فرجام (encām, fercām 'encam, fercam'), songhi cheir ola صوكي خير اول (şonu ḥayır ola 'sonu hayır ola'), ākybeti عاقبتي ('ākibeti 'akibeti'), song nefes نفس صوك (şon nefes 'son nefes'). (s.218)
1910. Songhine bakmak (< ET. *soj* 'bitim'+u+na +ET. *bak-mak*): صوكنه بقمق (şonuna bakmak 'sonuna bakmak'). (s.220)
1911. Sonmak (< ET. *soj* 'bitim'+mak): صونمق (şonmak 'sonmak'). (s.70)
1912. Sontürlü (< ET. *soj* 'bitim'+ ET. *töz* 'soy, cins, asıl'+lü): صونترو (şontürlü 'sontürlü'), nezaketlü نزاكتلو (nezāketlü 'nezaketli'), zarafetlü ظرفتلو (zārefetlü 'zarefetli'). (s.186)
1913. Sopa, kiötek, toiaka (< ET. *çuba* 'değnek, çubuk', Far. *kōtang* 'çırpıcı tokmağı, ağır sopa', Bulg. *tojaga* < ET. *tayak*): صوپه كوتك طوياقه (şopa, kötek, toyaka 'sopa, kötek, toyaka'). (s.243)
1914. Soughüm var (< ET. *soğı-k+um* + ET. *bar*): صوغم وار (soğum var 'soğuşum var'). (s.23)
1915. Souk (< ET. *soğı-k*): صوك (souk 'soğuk'). (s.235)

1916. Souk olmak (< ET. soğı-k+ ET. bol-mak): سوق اولمق (şouk olmak 'soğuk olmak'). (s.23)
1917. Souk souklik (< ET. soğu-k, ET. soğı-k+luk): سوق سوقلق (şouk souklik 'soğuk, soğukluk'). (s.23)
1918. Souklamak souk olmak (< ET. soğı-k+la-mak, ET. soğu-k + ET. bol-mak): سوقلنمق سوق اولمق (şouklanmak, soğuk olmak 'sağuklanmak, soğuk olmak'). (s.235)
1919. Souklanmak (< ET. soğı-k+lan-mak): سوقلنمق (şouklanmak 'sağuklanmak'), donmak طونمق (tonmak 'donmak'), buzlanmak بوزلنمق (buzlanmak 'buzlanmak'), fukden döndüm سوقدن طوكمدم (şoukdan toñdum 'sağuktan dondum'). (s.246)
1920. Souklik (< ET. soğı-k+luk): سوقلق (şouklik 'soğukluk'). (s.247)
1921. Soukli (< ET. soğı-k+lu): سوقلو (şoukli 'soğuklu'). (s.23)
1922. Sowullah (< ET. savul- 'meyletmek, eğilmek'-la): صاوله (şavulah 'meyletmek, eğilmek'), fawultmak صاولتمق (savultmak 'savultmak: uzaklaştırılmak, gönderilmek, bertaraf edilmek, savılmak'). (s.116)
1923. Sögiüs (< ET. söğüş 'kızartmaya uygun oğlak veya kuzu'): سوگوش (söğüş 'söğüş'), azār آزار (āzār 'azar'), sökmek سوكمك (sökmek), jakyşmak ياقشمق (yakışmak 'yakışmak'), üzlaşmak اوزلاشمق (uzlaşmak 'uzlaşmak'). (s.143)
1924. Sökmek (< ET.sök- 'koparmak'-mek): سوكمك (sökmek). (s.175)
1925. Sös (< ET. söz 'beyan'): سوز (söz). (s.207)
1926. Sözguc (< ET. süzgeç): سوزگچ (süzgeç), sözdürmek سوزدرمك (süzdürmek). (s.136)
1927. Su (< ET. suv): صو (şu 'su'), Juz fuji يوز صويي (yüz şuyı 'yüz suyu'), Fars. ab ru رو اب (āb rü 'yüz suyu'), jüz aklyghy يوز اقلغي (yüz aklığı 'yüz aklığı'). (s.49)
1928. Su çikarmak (< ET. suv+ ET. çık-ar-mak): صو چقارمق (şu çıkarmak 'su çıkarmak'). (s.52)

1929. Su Haiuani (< ET. *suv*+ Ar. *ḥayevān* ‘canlı varlık’): صو حیوانی (şu ḥayvāni ‘su hayvanı’). (s.40)
1930. Su joli (< ET. *suv*+ ET. *yōl*+*u*): صو یولی (şu yolu ‘su yolu’), kiünk كونك (künk ‘toprak veya çimentodan yapılmış geniş çaplı, kalın su borusu’), kubur قیور (ḫubūr ‘kubur: abdesthane deliğini lağıma bağlayan boru’), akındi اقندی (akındi ‘akıntı’). (s.52)
1931. Su Nadziri (< ET. *suv*+ Ar. *nāzīr*+*T.-i*): صو ناظری (şu nāzīrī ‘su nazırı: su bakanı’). (s.52)
1932. Subh (< Ar. *ṣubḥ*): صبح (subḥ ‘subh: sabah vakti, sabah’), dşenb eşşerhan ذنب السرحان (zēnb esserḥān ‘zenb esserhan’). (s.151)
1933. Suḡuk (< Far. *zīcak/zīçak* < Far. *zīç* ‘germe, çekerek uzatma, şerit, kordon’): سجوک (sucuk ‘sucuk’). (s.203)
1934. Suk (< ET. *soḡu-k*): صوڪ (şuk ‘suk: soğuk’), suḡiak صوچق (soucak ‘soğucak’). (s.235)
1935. Suli (< ET. *suv*+*lu*) صولی (şuli ‘sulu’). (s.52)
1936. Sultan böreki (< Ar. *sulṭān*+ Far. *būra/bugra* ‘Acem yahnisi’ +*T.-Ak+i*): بوراکی سلطان (sulṭān böreki ‘sultan böreği’). (s.28)
1937. Sultanlyk, Dewlet (< Ar. *sulṭān*+*T.-lik*, Ar. *devlet*): دولت سولطانق (sulṭānlik ‘sultanlık’, devlet). (s.178)
1938. Sunnet Sunetlik (< Ar. *sünnet*, Ar. *sünnet*+*T.-lik*): سونت سونتلك (sunnet, sünnetlik). (s.127)
1939. Supurindi (< ET. *sipür-ü-n-tü*): سپرندی (süpürindi ‘süpüründü’). (s.134)
1940. Suret (< Ar. *şūret*): صورة (şūret ‘suret: tarz, yol, şekil’), Fars. fam فام (fām ‘fam: sonuna geldiği kelimelere kıran anlamı katar’), müşk fam مشك فام (müşk fām ‘müşk fam: misk rengine, siyah, kara’), kabih قبيح (kabīḥ ‘kabih: çirkin’), zışt زشت (zişt ‘çirkin’). (s.229)
1941. Suret deḡdirmek (< Ar. *şūret* + ET. *teg-*‘ulaşmak, erişmek, yetişmek’-*dir-mek*): صورت دکدیرمک (şūret degdirmek ‘suret deḡdirmek’), tebdil etmek تبدیل

- اتمك (*tebdil etmek* 'tebdil etmek: değiştirme, değiştirilme, başka şekle sokma'),
şuretlu صورتلو (*şuretlü 'suretli'*). (s.229)
1942. Suret, tesuir (< *Ar. şuret, Ar. taşvır*): صورة تصوير (*şuret, taşvır 'suret, tasvir'*),
teswir düzmek تصوير دوزمك (*taşvır düzmek 'tasvir dizmek'*). (s.218)
1943. Surj Mandra (< *Ar. sūr+ T.-i, Yun. mándra* 'ağıl, hayvanların kapatıldığı yer'):
Surj Mandra سوري ماندره (*süri mandra*), gile كله (*gele*) (s.261)
1944. Surj Mandra (< *ET. sūr-ü, Yun. mandra* 'ağıl, hayvanların kapatıldığı yer'):
سوري ماندره (*süri 'sürü', mandra 'sürü, mandıra'*), Far. giele كله (*gele*). (s.261)
1945. Suru etmek (< *Ar. řurü'+ ET. ét-mek*): شروع (*řurü 'başlamak', etmek*), el
urmek ال اورمق (*el urmak 'el vurmak'*), yapışmak ياپیřمق (*yapışmak
'yapışmak'*). (s.256)
1946. Surülmis, sürgün (< *ET. sūr-ü-l-müş, ET. sūr-gün*): سورلمش سوركن (*sürülmüş
'sürülmüş', sürgün*). (s.196)
1947. Sutmak (< *Ar. summāk*): صوتمق (*şutmak 'sutmak: kızartmak'*), sumak صومق
(*şumak 'sumak'*), üşümek, üşüdüm اوřمك اوřدم (*üşümek, üşüdüm*). (s.235)
1948. Suvarılmış (< *ET. suv+ar-ı-l-mış*): سوارلمش (*şuvarılmış 'suvarılmış'*). (s.52)
1949. Suvarmaklık (< *ET. suv+ar-mak-lık*): سوارمقلىق (*şuvarmaklık 'suvarmaklık'*).
(s.51)
1950. Suwad (< *ET. suva-'su verme, islatma'+ut*): سواد (*şuvad 'suwad: hayvan
sulanacak yer'*), meşreb مشرب (*meşreb 'bir kimsenin yaratılışında bulunan
huy, yaratılış, tabiat, mizaç, karakter'*), abchor آبخور (*ābħor 'abhor: nasip,
kısmet'*), suwargiak yer سوارجق ير (*şuvaracak yer 'suvarılacak yer'*). (s.51)
1951. Sübhelenmek (< *Ar. şubhe+T.-len-mek*): شبيهه لنمك (*şübhelenmek
'şüphelenmek'*). (s.28)
1952. Süd (< *ET. sūt*): سد (*süd 'süt'*), sütlyk سدلك (*südlük 'sütlük'*), řüd ile giren chui
ęian ile çıkar چقر جان ایل خوي كرن سديله كرن (*süd ile giren huy cān ile çıkar 'süt ile
giren huy can ile çıkar'*), maje tutmak مایه طوتوق (*māya tutmak 'maya
tutmak'*), kujulanmak قیولنمق (*kuyulanmak 'kuyulanmak'*).
1953. Sükr (< *Ar. şukr*): شكر (*şükr 'şükür'*), sükran شكران (*řükrān 'şükran'*). (s.258)

1954. Sükr etmek (< Ar. *şukr*+ ET. *ét-mek*): شكر اتمك (*şükr etmek 'şükür etmek'*), allah razy olam الله راضي اولا (*āllāh rażı ola 'Allah razı ola'*). (s.258)
1955. Sülmen, Perdaslık, düzgiün (< Ar. *selman*, Far. *perdāz*, ET. *düz-* 'düzenlemek, tanzim etmek, terkip etmek'-gün): سلمن پردازلك دوزكون (*sülmen, perdāzlık 'sonuna geldiği kelimelere 'kıran' anlamı katar', düzgün*), kyzylge قزلجه (*kızılca 'kızılca'*), sülmenlü سلمنلو (*sülmenlü*), düzgiünlu دوزكونلو (*düzgünlü 'düzgünlü'*), düzgiünlemek دوزكونلمك (*düzgünlemek*). (s.238)
1956. Sünürmek (< ET. *sün-ür-mek*): سوکورمك (*sünürmek 'sünürmek'*). (s.168)
1957. Süretlü (< Ar. *şuhret*+T.-li): شهرتلو (*şuhretlü 'şöhretli'*), müfâchyr مفاخر (*müfâhir 'müfahir: kendini öven, övünen'*). (s.254)
1958. Sürütlenmek (< ET. *sürü-* 'gütmek, sürüklemek'-t-le-n-mek): (s.63) سورتلنمك (*sürütlenmek*), böceklenmek بوجکلنمك (*böceklenmek*). (s.634)
1959. Syghişmak (< ET. *sıĝ-ı-ş-mak*): صغشمق (*sıĝışmak 'sıĝışmak'*), fyghiştürmek (*sıĝışturmak 'sıĝışturmak'*). (s.107)
1960. Syĝim (< Moğ. *Sicim*): سجم (*sicim*), fitil فتيل (*fitil 'fitil'*), fitilü syĝim فتيل سجم (*fitilü sicim 'mum, kandil ve lambalarda içtiği yağ veya gazın yanmasıyla aydınlanmayı, çakmıklarda benzinin yanması suretiyle bir şeyi yakmayı sağlayan bükülmüş, dokunmuş pamuk ip veya şerit'*), kınab & kunab قناب (*kınāb 'kınab: ince sicim'*), keitan قيتان (*kaytan 'kaytan'*). (s.241)
1961. Syjigi (< ET. *sıdır-* 'soymak, deri yüzmek, yüzeyini kesmek, kar küremek'-cı): صييجي (*şıyıcı 'şıyıcı'*), giewrek كورك (*gevrek*). (s.231)
1962. Syk (< ET. *sık*): صق (*şık 'sık'*). (s.233)
1963. Syk (< ET. *sık*): صق (*şık 'sık'*). (s.233)
1964. Synyk, kyrik (< ET. *sı-* 'kırmak, kesmek, mec. yenmek, öldürmek'-n-mak, ET. *kır-ık*): سنیق قریق (*şınık, kırık 'şınık, kırık'*). (s.232)
1965. Synyklyk (< ET. *sı-* 'kırmak, kesmek, mec. yenmek, öldürmek'-n-ık+lık): سنیقلىق (*şınıklık 'kırıklık'*). (s.232)

1966. Synyrmek (< ET. sūñ- 'saklanmak, batma'-ür-mek): سكرمك (sinirmek), synmiş سكمش (sinmiş), hazm olmuş هضم اولمش (hazm olmuş 'hazm olmuş: dikkat olmuş'). (s.139)
1967. Syrr (< Ar. sirr): سرّ (sirr 'sır') gheib غيب (ğaib 'gaib: göz önünde olmayan, gözle görülemeyen, gizli olan şey, hal ve keyfiyet), Fars. raz راز (rāz 'raz: gizlenen şey, sır'). (s.56)
1968. Syrt, Arka, püşt (< ET. sirt '1. hayvanların sırtında bulunan kalın ve sert kıl, yele, 2. tepe', ET. arka, Far. past 'arka, art, sonra'): سرت ارقه پُشت (sirt, arka, püşt 'sirt, arka, püşt'), arka etmek ارقه اتمك (arqa etmek 'arka etmek'), arkalu ارقلو (arqalu 'arkalı'). (s.180)
1969. Sywacı (< ET. siva-cı): صواحي (şivacı 'sivacı'), çırpıcı چرپجي (çirpıcı). (s.22)
- Ş
1970. Şagird (< Far. şāgird): شاکرد (şāgird 'öğrenci'), jazıgi يازيجي (yazıcı). (s.103)
1971. Şah tamar (< Far. şāh – şeh + ET. tam- 'damlamak'-ar): شاه طمر (şāh tamar 'şah damar'), yrk urriye عرق ارريه ('ırk' 'irk', urriye). (s.64)
1972. Şahin, doghan, sonhur (< Far. şāhīn, ET. toğ-/tuğ- 'yükselmek'-an, ET. sunğur 'doğana benzer bir yırtıcı'): شاهين طوغان صونغور (şāhīn, doğān, songur 'şahin, doğan, sungur'). (s.200)
1973. Şairlyk, hadis, mesel (< Ar. şā'ir, Ar. ḥadis 'yeni; haber', Ar. mesel,): حدس مسل (şa'irlik, ḥadis, mesel 'şairlik, hadis, mesel'), latif لطيف (laṭīf 'latif: hoş, güzel söz'), datlü dillü طتلو دلو (ṭatlu dillü 'tath dilli'), kyssachan خوان (kışaḥān 'kısahan'), muhadese محادسه (muḥādese 'birbiriyle konuşma, söyleşme, sohbet etme') etmek. (s.203)
1974. Şajed (< Far. şāyed): ثايد (şāyed 'şayet'), ki كه (-ki 'iki cümleyi sebep, sonuç vb. çeşitli fonksiyonlarda birbirine bağlayarak birleşik cümle hâline getirir'). (s.230)
1975. Şarabi Suarmak (< Ar. şerāb 'içecek şey'+T.-ı +ET. suv+ar-mak) صوارمق (şarābı şuvarmak 'şarabı suvarmak'). (s.52)
1976. Şas Latife (<Far. sāz, Ar. laṭīfe): ساز لطيفه (sāz lātīfe 'latife yapan'), bezle بزله (bezle 'şaka'). (s.198)

1977. Şaşkınlık (< ET. saş 'ürkek, şaşkın'-kın+lık): شاشقنلىق (şaşkınlık 'şaşkınlık'). (s.41)
1978. Şaşürmek (< ET. saş 'ürkek, şaşkın'-ır-mak): شاشىرمق (şaşırmak 'şaşırmak'). (s.140)
1979. Şatır (< Ar saṭr 'çizgi, bir sıra yazı'): سطر (şaṭır 'satur'). (s.162)
1980. Şbēh, bellut, kieftane (< Ar. şebēh, Ar. bellūṭ, Yun. kastanoia): نيه بلوط كستانه (şebēh 'benzerlik', bellūṭ 'bellut: meşe', kestāne 'kestane'), kieftane aghaḡi (şebēh 'benzerlik', bellūṭ 'bellut: meşe', kestāne 'kestane'), kieftane aghaḡi (kestāne ağacı 'kestane ağacı'). (s.112)
1981. Şebtab (< Far. şeb 'gece' + tāb 'aydınlatan, parıldayan'): شىتاب (şebṭāb 'ateş böceği'), jildyz kurdi يىلدىز كوردى (yıldız kurdı 'yıldız kurdu'). (s.124)
1982. Şefket (< Ar. şefekat): شىفكته (şefkat 'şefkat'), şefkete gielmiş شىفكته كىلمىش (şefkate gelmiş 'şefkate gelmiş'). (s.138)
1983. Şehadet Parmaghi (< Ar. şehadet, ET. bar-'gitmek'-mak+i): شىهادت پىرمعى (şehādet parmaḡi 'şehadet parmaḡı'). (s.172)
1984. Şehrli Adem (< Far. şehr+T.-li, Ar. 'adem): شىهرلى آدم (şehrlü ādem 'şehirli Adem'). (s.128)
1985. Şehrün dolajında (< Far. şehr+ T.-in + ET. dolayu 'dönerek (zarf), etraf, çevre (ad)'-n+da): شىهرىڭ دولايىندا (şehriñ dolayında 'şehirin dolayında'). (s.127)
1986. Şerai Rumi (< Ar. şerāyi ' + Ar. Rūm + nispet eki -ī = Rūmī): شىعرى رومى (şeray rūmī 'Şerayi Rumi'). (s.104)
1987. Şerh (< Ar. şerḥ): شىرح (şerḥ 'şerh: açıklama'), mufeşşir مفسىر (mufessir 'tefsir eden, izah eden'). (s.137)
1988. Şerh etmek (< Ar. şerḥ+ET. ét-mek): شىرح (şerḥ 'şerh: açmak, etmek'). (s.129)
1989. Şerif (< Ar. şerīf): شىرىف (şerīf 'şerif'). (s.150)
1990. Şewk, şehwet (< Ar. şevk, Ar. şehvet): شىوق شىهوت (şevk, şehvet 'şevk, şehvet'), meram, hasret مرام حىسرة (merām, ḥasret 'meram, hasret'). (s.168)
1991. Şırıldamak (< Onom. şır- 'akar su sesi'-l+da-mak): شىرىلدىمق (şırıldamak 'şırıldamak'), şumurdanmak صىمىردىنمىق (şumurdanmak 'şomurdanmak'). (s.261)

1992. Şimdejuh dek (< ET. uş imdi 'işte şimdi'+ye + ET. teg 'kadar (edat)'): شمديه دك (şimdiye dek). (s.8)
1993. Şimşek (< ET. süñşek 'şimşek'): شمشك (şimşek), jildyrym يلدريم (yıldırım 'yıldırım'), oinamak اوينمق (oinamak 'oinamak'), jildirmek يلدريمق (yıldırmaq 'yıldırmaq'), şimşeklemek شمشكلمك (şimşeklemek). (s.239)
1994. Şir (Ar. şir): شعر (ş'ir 'şiiir'), diwan ديوان (dīvān 'divan'), mesnewi مسنوي (mesnevī 'mesnevi'). (s.111)
1995. Şkeillemek düzmek, kalıplamak (< Ar. şekl+ T.-len-mek, ET. tüz-'düzenlemek'-mek, Ar. kâleb+T.-la-mak): شكلمك دوزمك قابلمق (şekillemek, düzmek, kalıplamak 'şekillemek, düzmek 'dizmek', kalıplamak'). (s.229)
1996. Şkerği dokan (< Far. şeker.+T.-ci + Ar. dukkân): شكرجي دگان (şekerci dukkân 'şekerci dükkân'), şerbethane شربتخانه (şerbethāne 'şerbethane'), şerbetği شربتجي (şerbetci). (s.48)
1997. Şurut ukujudi sulch (< Ar. şurūt +Ar. 'ukūd + Ar. şulh): شروط عقود صلح (şurut 'ukūd sulh 'şurut ukud sulh: barış sartlarını okudu'). (s.64)
1998. Şübhe (< Ar. şubhe): شبيهه (şübhe 'şüphe'). (s.180)
1999. Şübhe (< Ar. şubhe): شبيهه (şüphe), işkil اشكل (işkil). (s.180)
2000. Şübhelenmek (< Ar. şubhe+T.-len-mek): شبه لنمك (şübelenmek 'şüphelenmek'). (s.180)
2001. Şübhelü (Ar. şubhe +T.-lü): شبيهه لو (şüphelü 'şüpheli'), işkillü اشكللو (işkillü 'işkilli'). (s.180)
2002. Şühret (< Ar. şuhret): شهرة (şuhret 'şöhret'), bulmak بولمق (bulmaq 'bulmak'), şühret şehir oldy شهر اولدي شهره (şühret şehir oldı 'şöhret şehir oldu'), dilemek ديلمك (dillemek), adini çekmek ادني چكمك (adını çekmek 'adını çekmek'), aiblamak عيبلمق (ayblamak 'ayıplamak'). (s.201)

T

2003. Taam (< Ar. ta'am): طعام (tā'am 'taam: yemek, aş'), mihmanlyk مهمانلق (mihmānlık 'mihmanlık').

2004. Tabancia, çiapla (< *Far. ʔamançe – ʔamānçe, ? çapla*): چيله طبانجه (*ʔabānca* 'tabanca', çapla 'maden kazıma işinde kullanılan çelik kalem, oyma kalemi'), şeple شيله (şep̄le). (s.134)
2005. Taçhta (< *Far. taḥte* 'biçilmiş ağaç'): تخته (*taḥta* 'tahta'), akćie tachtaʃı افچه تاخته سي (*ākçe taḥtası* 'akçe tahtası'), Fars. pimane giah پيمانه كاه (*peymāne gāh* 'kadeh yeri, kadeh tahtası'). (s.1)
2006. Taçhta (< *Far. taḥte* 'biçilmiş ağaç'): تخته (*taḥta* 'tahta'), jongha يونغه (*yonga* 'yonca'), jaryk يارق (*yariḵ* 'yarık'). (s.67)
2007. Taeijün (< *Ar. ta'yīn*): تعين (*ta'yīn* 'tayin') etmek. (s.170)
2008. Tafra (< *Ar. ʔafre* 'sıçrama'): طفره (*ʔafra* 'tafra'). (s.204)
2009. Tafralü (< *Ar. ʔafre* 'sıçrama'+*T.-lī*): طرفه لو (*ʔafralu* 'tafralı'), laf zen لاف زن (*lāf zen* 'lafzen: geveze').
2010. Tagri, Allah, Chuda, Meula, Hakk (< *ET. teḡri* 'gök, gökyüzü, gök tanrı', *Ar. Allāh, Far. Ḥudā, Ar. mevlā, Ar. ḥaḵḵ*): تگري الله خدا مولا حق (*tañri, āllāh, ḥudā, mevlā, ḥaḵḵ* 'Tanrı, Allah, Hüda, Mevla, Hakk'). (s.168)
2011. Tahniije alkiś (< *Ar. ʔahniyye*+ *ET. alka-*'övmek, kutsamak'-*ıṣ*): تهنیه القش (*tahniyye alkıṣ* 'tahniyye alkıṣ'). (s.260)
2012. Taife millet (< *Ar. ʔā'ife, Ar. millet* 'din, şeriat, mezhep; topluluk'): طایفة ملّة (*ʔā'ife* 'taife', millet). (s.249)
2013. Tajaḵ (< *ET. tayak*): طياق (*tayak* 'dayak'), direk ديرك (*direk*), wasitæt واسطة (*vasitāt* 'vasitat'). (s.8)
2014. Tajamak (< *ET. taya-mak*): طایمق (*tayamaḵ* 'dayamak'), dajanmaq دایاندرمق (*dayandırmak* 'dayandırmak'). (s.239)
2015. Talas (< *Far tarāṣ/tarāşe* 'testere veya rende artığı, yonga'): طالص (*ʔālas* 'talas: büyük ve kabarık dalga'), Dalga طالغه (*ʔalga* 'dalga'). (s.225)
2016. Talehlü Seadetlü etmek (< *Ar. ʔāli*+ *T.-lū, Ar. sa'ādet*+ *T.-lū*+*ET. ét-mek*): Talehlü Seadetlü etmek طالعلو سعادتلو اتمك (*ʔāli'lū, sa'ādetlü etmek* 'talili, saadetli etmek'). (s.86)
2017. Taly' (< *Ar. ʔāli*): طالع (*ʔāli* 'tali: baht, talih'). (s.230)

2018. Tamam doştlık (< Ar. *temam*+ Far. *dūst*+T.-luk): تمام دوستلق (*tamām dostlık* 'tamam dostluk'). (s.31)
2019. Tan (< ET. *tañ* '1. acayip şey, mucize, 2. gün doğumu'): طك (*tañ* 'tan'), şubh صبح (*şubh* 'sabah'), sabahlamak صباحلق (*şabāhlamaq* 'sabahlamak'). (s.173)
2020. Tapiği (< ET. *tap-ı*): طاپیچی (*tapıcı* 'tapıcı'). (s.9)
2021. Tarfa (< Ar. *tarfe*): طرفه (*tarfe* 'tarfe: göz açıp kapamak'), mesihi مسیحي (*mesihī* 'mesihi'), Isewi عیسوي ('isevi 'Hz. İsa'nın dininden olan'), Isa عیسی ('isa 'İsa'), Jefuf یسوف (*yusūf* 'Yusuf'), kiafir کافر (*kāfir* 'kafir'), Neşrani نصراني (*neşrāni* 'Neşrani: Hristiyanlıkla alâkalı ve ona mensub olan'), Naşari نصراري (*Naşārari* 'Nasrani: Hristiyanlar, Nasraniler'), Chrystian خریستیان (*ħristiyān* 'Hristiyan'). (s.123)
2022. Tarla (< ET. *tarıg* 'ekin'+la): تارلا (*tarla*), çiair چایر (*çayır*), çift چفت (*çift*). (s.16)
2023. Tarümar etmek (< Far. *tārmār* + ET. *ét-mek*): تارومار اتمک (*tāriimār etmek* 'tarumar etmek').
2024. Tafi (< Far. *tāzī* 'koşucu, akıncı'): تازی (*tāzī* 'tazı: koşucu, akıncı'). (s.105)
2025. Taşmak (< ET. *taş-* '(su, sıvı) sınırını aşmak, dökülmek'-mak): طشلق (*taşmaq* 'taşmak'), su taşması صو طشمه سی (*şu taşması* 'su taşması'). (s.197)
2026. Taşra dışarı (< ET. *taş* 'dış'+ra, ET. *taş* 'dış'+aru): طشره (*taşra* 'taşra'), طاش (*taş* 'taş'). (s.196)
2027. Taşrajeh (< ET. *taş* 'dış'+ra+ya): طشریه (*taşraya* 'taşraya'), taşradan طشردن (*taşradan* 'taşradan'), taşra طشره (*taşra* 'taşra'), dışare (dışara). (s.228)
2028. Taşfas başı (< Ar. *ħassās* +ET. *baş+ı*): حاساس باشی (*ħasās başı* 'hasas baş'). (s.109)
2029. Tatlu, şirin (< ET. *tat-/tati-* 'tatmak'-lu, Far. *şirīn*): طاتلو شیرین (*tatlu, şirīn* 'tatlu, şirin'). (s.182)
2030. Tauarih (< Ar. *tārīh*): یواریخ (*tevarīh* 'tevarih: tarihler'). (s.42)
2031. Tauarih (< Ar. *tārīh*): تواریخ (*tevarīh* 'tevarih: tarihler'). (s.42)

2032. Tauk (< ET. *takaġu* ‘kuş, özellikle kümes kuşu’): تاوق طاوق (*tauḵ ṭauḵ* ‘tavuk’). (s.245)
2033. Tauşanġil Kartal (< ET. *tavşan+çıl +ET. kartal*): توشانجيل قرتال (*tavşancıl ḳartāl* ‘tavşancıl kartal’), Ar. *vkab* عقاب (*‘uḳāb* ‘ukab: kartal, tavşancıl kuşu, karakuş’), tauşanġil (*tavşancıl*), tauşan (*tavşan*), Far. *çin* (kıvrım, büklüm), çil (çil). (s.53)
2034. Tava (< Far. *tābā – tābe – tāve*): طواه (*tāva* ‘tava’). (s.235)
2035. Tawla (< Ar. *ṭavile*) طوله (*ṭavile* ‘tavile: at ahırı’). (s.190)
2036. Tawla (< İt. *tavola* < Lat. *tabula* ‘tahta’): طوله (*ṭavla* ‘tavla’) oınamak اوينمق (*oynamak* ‘oynamak’). (s.235)
2037. Tazelemek (< Far. *tāze+T.-le-mek*): تازه لمك (*tāzelemek* ‘tazelemek’). (s.198)
2038. Tebaşir, Kil (< Far. *tebāşir, Far. gil* ‘çamur’): تباشير كل (*tebāşir* ‘tebeşir’, kil). (s.151)
2039. Tebeşirlemek (< Far. *tebāşir+T.-le-mek*): تيشرلمك (*tebeşirlemek* ‘tebeşirlemek’), sıvalamak صوالمق (*sıvalamak* ‘sıvalamak’). (s.264)
2040. Tebrjie (< Ar. *terbiye*): تبريه (*tebriye* ‘bir kimseyi bir suçtan temize çıkarma’). (s.47)
2041. Techel biti (< Ar. *daḥl+ ET. bit* ‘hayvan ve bitkilerde yaşayan bir asalak’+i): تخل بيتي (*taḥıl biti* ‘taḥıl biti’). (s.161)
2042. Teekid etmek (< Ar. *te’kīd +ET. ét-mek*): تاكيد اتمك (*te’kīd etmek* ‘tekid etmek: sağlam etmek’). (s.220)
2043. Teemmul etmek (< Ar. *te’āmūl + ET. ét-mek*): تامل اتمك (*teāmūl etmek* ‘teamūl etmek’), giöslemek كوزلمك (*gözlemek*). (s.140)
2044. Teferruġ (< Ar. *teferruġ*): تفرج (*teferruġ* ‘eğlenmek için yapılan gezinti’), eglenġe etmek اكلنجه اتمك (*eglence etmek* ‘eğlence etmek’). (s.166)
2045. Tefsir (< Ar. *tefsīr*): تفسير (*tefsīr* ‘tefsir’), tefsiri kabil (*tefsiri ḳābīl* ‘tefsiri kabil: tefsiri kabil’), ta’biri kabil degül (*ta’biri ḳābīl degül* ‘tabiri kabil deġil’). (s.196)

2046. Tefter Emîni (< Ar. – Far. *defter* < Yun. *diphtheri* ‘deri; parşömen’ + Ar. *emn* ‘korkusuz, güvenli olmak’ tan *emîn*+T.-i) دفتر امیني (*defter emîni*), difter chane (*defter hane*).
2047. Teğdif, Kiufur (< Ar. *tecdîd*, Ar. *küfr* تجديف كفر (*tecdîf, küfür* ‘tecdif, küfür’). (s.89)
2048. Teğrebe (< Ar. *tecribe*): تجربه (*tecribe*), etmek اتمك (*etmek*), mügerreb مجرب (*mucerreb* ‘denenmiş, sınanmış, tecrübe edilmiş’). (s.196)
2049. Tekir Balighi (< ET. *tıgris* ‘1. kaplan, 2. benekli veya çizgili kedi’ + ET. *balık*+ı): تکیر بالی (*tekir balığı* ‘tekir balığı’). (s.83)
2050. Tekje kislar chatuni (< Ar. *tekye*+ ET. *kız*+lar+ı +Far. *hātūn*+ T.-u): خاتونى: *tekye kızlar hātūni* ‘tekke kızlarının hatunu’), baş ana, باش انا (*baş ana*), ufta (*usta*), Chatun (*hatun*). (s.1)
2051. Teklid oini, feir jeri (< Ar. *taḳlîd* +ET. *oyun*+u, Ar. *seyr* + ET. *yér*+i): یري: *taḳlîd oyunu* ‘taklit oyunu’, *seyir yeri*). (s.138)
2052. Teklif (<Ar. *teklîf*): تکلیف (*teklîf* ‘teklif’). (s.119)
2053. Teklif ghuffe, ghem (< Ar. *teklif*, Ar. *guşsa*, Ar. *gamm*): تکلیف غصه غم (*teklîf guşse, gamm* ‘teklif, gussa, gam’), şykylmaklyk صقلمق (*şıkılmalık* ‘sıkılmalık’), şyklet شکلت (*siklet* ‘ağırlık, yük’), şykylma صقلمه (*şıkılma* ‘sıkılma’). (s.37)
2054. Tekne (< ET. *tekne*): تنکه (*tekne*). (s.51)
2055. Tekrar eline gitmek (< Ar. *tekrār* + ET. *elig*+ne + ET. *kit*-mek): تکرار الیه گتمک (*tekrar eline gitmek*). (s.107)
2056. Tekwim (< Ar. *taḳvīm*): تقویم (*taḳvim* ‘takvim’), ruz name روز نامه (*rūznāme* ‘ruzname: günlük hesapların yazıldığı gelir ve gider defteri, yevmiye defteri’). (s.99)
2057. Telaki (< Ar. *telāḳī*): تلاقى (*telāḳī* ‘telaki: buluşma, kavuşma’) etmek. (s.256)
2058. Tema kiar (< Ar. *ṭama* ‘tamah’ + Far. *-kār*): طمعکار (*ṭama’kār* ‘tamahkar’), aç gözülü اچ کوزلو (*aç gözülü*). (s.71)

2059. Temislemek (< *Ar. temyīz* ‘iyiyi kötüden ayırmak’-le-mek): تمزلك (temizlemek). (s.176)
2060. Temşil, örnek Meşal (< *Ar. temşīl*, *Erm. ōrén* ‘usul, adet, töre, kural’ + *Ar. meşel*): تمسيل اورنك مسال (temsīl ‘temsil’, örnek mesal), ybret عبرت (ibret ‘bir olaydan çıkarılan göz açıcı, uyarıcı ders’). (s.195)
2061. Teneke (< *Far. tanga/tanuke* ‘ince metal tabakası’): تنكه (teneke). (s.93)
2062. Tengere (< *Far. tañcīra/tangīra* ‘bakır pişirme kabı’): تنجره (tencere). (s.95)
2063. Tenk nefeslü (< *Far. teng*+ *Ar. nefes*+*T.-li*): تنك نفسلو (tenk nefeslü ‘dar nefesli’). (s.67)
2064. Tenlü (< *Far. ten*+ *T.-li*): تنلو (tenlü ‘tenli’). (s.146)
2065. Tepsyrmek (< *Ar. tepsir*+*T.-mek*) تپسرمك (tepsirmek ‘kurumak’), tepsyrmek dudāk دوداق تپسرمك (dudağ tepsirmek ‘dudak kuruması, çatlaması’). (s.15)
2066. Tereke (< *Far. tañcīra/tangīra* ‘bakır pişirme kabı’) تركه (tereke ‘ölen bir kimseden kalan eşyâ, mal mülk’), tæhel تهل (taḥīl ‘tahıl’), mæhsul محصول (maḥşūl ‘mahsül’). (s.236)
2067. Terki (< *ET. tirgü* ‘eyer kayışı’): تركي (terki ‘eyerin arka kısmı, binek hayvanlarının sağrısı’), ġamedan جامعدان (cāmedān ‘elbise çıkarılacak, soyunulacak yer’). (s.94)
2068. Terkib, unsur (< *Ar. terkīb*): تركيب عنص (terkīb ‘terkip’, unşur ‘unsur’). (s.187)
2069. Tesbyh (< *Ar. tesbīḥ*): تسبيح (tesbīḥ ‘tespih’), cewremek چورمك (çevremek). (s.253)
2070. Teflik (< *Far. tīz*+ *T.-lik*): تيزلك (tīzlik ‘tezlik’). (s.118)
2071. Teslim (< *Ar. teslīm*): تسليم (teslīm ‘teslim’) etmek. (s.169)
2072. Teslim (< *Ar. teslīm*): تسليم (teslīm ‘teslim’), etmek اتمك (etmek). (s.165)
2073. Teslü (< *Far. tīz*+*T.-li*): تيزلو (tezlü ‘tezli’), jughruk يوكرك (yügrük ‘hızlı giden’). (s.118)

2074. Teśrich (< Ar. teşrîh): تشریح (teşrîh 'teşrih: bir meseleyi bütün yönleriyle incedeninceye tetkik edip açıklama'). (s.36)
2075. Teśrichġi (< Ar. teşrîh+T.-ci): تشریحی (teşrîhçi 'tehrişci: bir meseleyi bütün yönleriyle inceden inceye tetkik edip açıklayan kişi'). (s.36)
2076. Tezek, giöbre, fişki (< ET. tezek 'hayvan dışkı', Yun. kopriá 'dışkı', Yun. fúski 'dışkı'): فشقي كوره ترك (tezek, gübre, fişki 'dışkı'), lemek لمك (lemek), fişkilemek فشكلمك (fişkilemek 'dışkılamak'), lyk لق (lık), fişkylek فشكلك (fişkilek 'dışkılık'), zybildan زبلدان (zibildān 'süprüntü, çöp yeri'). (s.217)
2077. Timsah (< Ar. timsāh): تمساح (timsāh 'timsah'). (s.153)
2078. Tiz, tesġe (< Far. tîz, Far. tîz+T.-ce): تيزجه تيز (tîzce, tîz 'tezce, tez'), ewetlejen او تلين (evetleyen). (s.213)
2079. Tolos, tak (< ? tolos, Ar. tāḳ < Far.): طولس طاق (tolos 'kemer', tāḳ 'tak: milli bayram ve şenliklerde caddelere geçici olarak kurulan süslü kemer'), kübbe قبة (kubbe 'kubbe'), kiemer كمر (kemer), kübbelu قبة لو (kubbeli 'kubbeli'), kemerli كمرلي (kemerli), taklamak تاقلماق (taqlamak 'taklamak'), kiemerlemek كمرلمك (kemerlemek). (s.230)
2080. Topāl (< ET. topal 'aksak'): طوپال (topāl 'topal'), Ar. aksak اقسق (akşak 'aksak'), Farsi. aksah اقسح (akşah 'aksah'). (s.130)
2081. Topli ighine (< ET. top +T.-li + ET. ġ/ġig 'iğ, büyük iğne'): طوپلي اكنه (topli ighine 'toplu iğne'). (s.7)
2082. Topuk (< ET. top +T.-uk): طپوق (topuḳ 'topuk'). (s.100)
2083. Tpochane, ġebe chane (< ET. top + Far. ḡāne 'ev, yer', ET. cebe 'zirh'+ Far. ḡāne 'ev, yer'): طوپخانه جبخانه (topḡāne, cebeḡāne 'tophane, cephane'). (s.62)
2084. Tufenk giuleġi (< Far. tufeng+ Far. ġüle 'yuvarlak şey'+T.-si): تفنك كله سي (tüfenk gülesi), funduġhi فنديوغي (finduġi 'finduġi'). (s.253)
2085. Tuiġar ṡurġai kuś (< ET. turıġa/toriġa 'serçeden büyük bir kuş, alauda; veya toy veya çaylak kuşu'+ ET.kuş+u) تورغاي تويغار قوش (toyġār, ṡurġay kuş 'toygar, turgay, kuş: tarla kuşu'). (s.21)

2086. Tulgah (< *ET. toulga* ‘miğfer, zırh’): طولغه (tulğa ‘tolga’), yozлық (yozlık ‘yozluk’). (s.244)
2087. Tumruk (< *ET. tomur-* ‘şişmek, yuvarlak hale gelmek’+*uk*): طومرق (tumruk ‘tumruk: parçalar’). (s.115)
2088. Turna (< *ET. turña/turunya* ‘uzun bacaklı bir kuş’): طرنا (turna ‘turna’), Ar. ghurnuk غرنوق (ğurnuq ‘gurnuk’). (s.261)
2089. Tutkallamak (< *ET. tut-kal+la-mak*): طوتقاللمق (tutkallamaq ‘tutkallamak’), çirişlemek چريشلمك (çirişlemek ‘yapıştırmak’). (s.255)
2090. Tutrak (< *ET. tut-rak*): طوترق (tutrak ‘tutrak: kıvılcım’), kaw قاو (kaw ‘kaw: kıvılcım’). (s.227)
2091. Tüfengh (< *Far. tufeng*): تفنگ (tüfeng ‘tüfenk’). (s.90)
2092. Türki (< *ET. türkī* ‘Türk havası, yanık sesle söylenen uzun hava’): ترکی (türkī ‘türkü’), ırlayış ارلايش (ırlayış ‘şarkı söylemek’). (s.106)
2093. Türe (=< *Ar. turre*): طره (turre ‘alın düşen saç’), nasiye ناصيه (nasiye ‘nasiye: alın’). (s.109)
2094. Türs (< *Far. turş – turuş*): ترش (türş ‘ekşi’), meihoş ميخوش (mayhoş ‘mayhoş’). (s.5)
2095. Türse (< *Far. turş* ‘acı’dan turşi ‘acı olan şey’): ترشه (türşe ‘turşu’), kuzi kulaghi قوزي قلاغي (kuzi kulagı ‘kuzu kulağı’). (s.5)
2096. Tyghan (< *ET. tik-* ‘zorlayarak sokmak’+*T.-an*): طغان (tıgān ‘tikan’). (s.234)
2097. Tykmak (< *ET. tik-* ‘zorlayarak sokmak’+*T-mak*): طقمق (tıqmaq ‘tikmak’).
2098. Tyrpan (< *ET. drepō* ‘ekin vb. biçmek’): طرپان (tırpan ‘turpan’), tyrpanği طرپانجي (tırpancı ‘tırpancı’). (s.200)

U

2099. Uç jilyk (< *ET. üç + T. yıl+luk*): اوج ييلىق (üç yıllık ‘üç yıllık’). (s.43)
2100. Uç Kioşelü (< *ET. üç +Far. gaoşa+ T.-li*): اچو كوشه لي (üç köşeli ‘üç köşeli’). (s.38)

2101. Uchşamak (< *Far. oħša-* '1. benzemek, 2. elle sevmek'+*T.-mak*): او حشماق (*oħšamaq* 'okşamak'). (s.89)
2102. Uġ (< *ET. uç-* '1. düşmek, ölmek, 2. teyerañ etmek, havada yol almak, uçmak'): اوچ (*uç*). (s.162)
2103. Uġ (< *ET. uç* 'bitim yeri, son, kenar, sınır'): اوچ (*uc* 'uç'), kylaġhi قلاġي (*kulaġı* 'kulaġı'), kieskinlik كسكينلك (*keskinlik*), jalim يالم (*yalım* 'yanmak, parlamak'), jelman يلمان (*yelmān* 'yelman: sivri, uç'). (s.6)
2104. Uimak (< *ET. uç-* '1. düşmek, ölmek, 2. teyerañ etmek, havada yol almak, uçmak'-*mak*): اويمق (*uymaq* 'uymak'), jüksek يوكسك (*yüksek*). (s.172)
2105. Uiumak (< *ET. uyu-mak*): (uyumaq 'uyumak'), uykuya varmaq اويقويه وارمق (*uykuya varmaq* 'uykuya varmak'). (s.179)
2106. Ujan urmak (< *ET. odun-* 'uyanmak', *ET. ur-* 'darp etmek'-*mak*): اويان اورمق (*uyan, urmak* 'urmak'), ujanlamak اويانلماق (*uyanlamak* 'uyanlamak'), na mazbut نامضبوط (*nā mazbuṭ* 'namazbut: zabtedilmemiş'). (s.233)
2107. Ujanlamak (< *ET. odu-* 'uyanmak'-*n-la-mak*): اويانلماق (*uyanlamak* 'uyanlamak'), oinatmaq اويينتماق (*oynatmaq* 'oynatmak'), ġewlan etmek اتمك (*cevlān etmek* 'cevlan etmek'), rachatlamak رختلماق (*rahatlamak* 'rahatlamak'), ne'llamak نعللماق (*nallamaq* 'nallamak'), timar تيمار (*tīmar* 'timar') etmek. (s.191)
2108. Uku (< *ET. okı-* 'çaġırmak, seslenmek, seslendirmek'): اوکو (*uku* 'oku'), kuku kuşı قوقو قوشي (*kūku kuşı* 'kuku kuşı'). (s.156)
2109. Ukumak (< *ET. okı-* 'çaġırmak, seslenmek, seslendirmek'-*mak*): اوقومق (*ukumaq* 'okumak'), ba's etmek بعش اتمك (*b'aş etmek* 'baş etmek'), ujarmak اويرمق (*uyarmaq* 'uyarmak'). (s.126)
2110. Ulaşmak (< *ET. ulaş-mak*): اولاشماق (*ulaşmaq* 'ulaşmak'), ulaşyk اولاشق (*ulaşık* 'ulaşık'). (s.142)
2111. Ulaşturj (< *ET. ulaş-tır-ı*): اولاشتري (*ulaştarı*). (s.142)
2112. Uleştirmek (< *ET. üleş-tir-mek*): اولشتيرمك (*üleştirmek*). (s.174)
2113. Umum (< *Ar. 'umūm*): عموم ('umūm 'umum'). (s.249)

2114. Umumen (Ar. 'umūm + T.-en): عموما ('umūma 'umuma') & umum üzere عموم اوزرة ('umūm üzere 'umuma üzere: genel olma durumu'). (s.248)
2115. Un (< ET. un): اون (un), Ar. dekik دقيق (dekik 'dekik: toz haline getirilmiş, inceltirilmiş madde, un'), Fars. ard ارد (ard 'un'), unlamak اونلماق ('unlamak 'unlamak'). (s.202)
2116. Ünün özi (< ET. un+un + ET. öz+ü): اونك اوزي (unuñ özi 'unun özü'). (s.223)
2117. Urfet (< ET. ugurga(n) 'kement'): عرفة ('urfet 'urfet'). (s.64)
2118. Urghan, ip, reſen (< ET. ugurga(n) 'kement', T. yıp 'ip, iplik', Far. resen): اورغان ايپ رسن (urgān 'urgan', ip, resen 'ip'). (s.241)
2119. Urmak Dögmek (< ET. ur- 'darı etmek'-mak, ET. tög-mek): اورمق دوگمك (urmağ 'urmak', dögmek 'dögmek'), kapuye قاپويه (kapuya 'kapıya'). (s.210)
2120. Urumgiak (< ET. örümcek 'küçük örücü'): اورمچك (örümcek), Fars. Divpai (dīvpāi 'divpai: örümcek'). (s.53)
2121. Urumgiaka gaghi bezi (< ET. örümcek 'küçük örücü'+ ET. ağ 'tuzak'+ı, Ar. bezz+T.-i): اورمچك اغي بزي (örümcek ağı 'örümcek ağı', bezi). (s.53)
2122. Uſanmak (< ET. osan- 'üşenmek, işi umursamamak'-mak): اوصانمق (uşanmağ 'usanmak'), üsenmek اوشنمك (üşenmek), uf demek اوف دمك (uf demek), bykmak بقمق (bıkmağ 'bıkmak'), Ar. melal ملال (melāl 'melal'). (s.205)
2123. Uſenmek, Eghlenmek (< ET. osan- 'üşenmek, bezgin ve bıkmak olmak'-mek, ET. egle- 'durdurmak, bekletmek, meşgul etmek'-n-mek): اوشنمك اكلنمك (üşenmek, eghlenmek 'eğlenmek'). (s.159)
2124. Uſkuftik (< İt. scuffia+T.-tik): اسقوفلك (uskuftik 'başlıkçılık'). (s.189)
2125. Uskus Rohban başı (< İt. scuffia, Ar. ruhban +ET. baş 'kafa, lider, reis'): رهبان اسقوف باشي (uskuſ ruhban başı 'uskuf ruhban: rahiplerin başlığı'). (s.189)
2126. Ustinde jatmak, olmak (< ET. üst+ü+n+de + ET. yat-mak, ET. bol-mak): اولمق اوستنده ياتمق (ustinde yatmağ, olmağ 'üstünde yatmak, olmak'). (s.156)
2127. Uſturlab (< Ar. uſturlāb < Lat. < Yun): اسطرلاب (uſturlāb 'usturlab: eskiden bir yıldızın ufuk çizgisinden yüksekliğini ölçmekte kullanılan yarım dâire şeklinde tahtadan âlet'). (s.68)

2128. Uwanmak, ufanmak (< *ET. uva-n-mak, ET.uva-n-mak*): اوفانمق اوانمق (*uwanmaq, ufanmaq* 'uwanmak, ufanmak'). (s.231)
2129. Uwatmak (< *ET. uva- 'ezerek kırıntı haline getirmek'-t-mak*): اواتمق (*uvatmaq* 'uvatmak: ufatmaq'). (s.232)
2130. Uzakden (< *ET. uza-k+dan*): اوزاقدن (*uzakdan* 'uzaktan'), irakden اراقدن (*irakdan* 'iraktan'). (s.188)
2131. Uzaklyk (< *ET. uza-k+lık*): اوزاقلق (*uzaklık* 'uzaklık'), iraklyk اراقلق (*iraklık* 'iraklık'). (s.174)
2132. Uzatmak (< *ET. uza-t-mak*): اوزاتمق (*uzatmaq* 'uzatmak'), Medd مد (*medd* 'uzatmak'), etmek. (s.196)
2133. Uzun zamandan (< *ET. uzun +Ar. zemān+T.-dan*): اوزون زماندن (*uzun zamāndan* 'uzun zamandan'). (s.182)
- Ü
2134. Üdsr etmek (< *Ar. 'uṣūr+ ET.ét-mek*): عنصر اتمك (*'uṣūr etmek* 'usur etmek: asırlar, yüzyıllar'). (s.195)
2135. Üskül (< ? *üskül*): اسكول (*üskül* 'tüy yumağı'). (s.223)
2136. Üsft (< *ET. üst*): اوست (*üst*), Jokari يوقاري (*yukarı* 'yukarı'), fewk فوق (*fevk* 'fevk'). (s.774)
2137. Üftine dökmek (< *ET. üst+ü+n+e +ET. tök-mek*): اوستنه دكمك (*üstine dökmek* 'üstüne dökmek'). (s.241)
2138. Üstlemek (< *ET. üst +le-mek*): اوستلمك (*üstlemek*). (s.142)
2139. Üštürma (< *ET. üṣ-tür-ma*): اوشثورمه (*üštürma* 'ovma'). (s.234)
2140. Üsümek (< *ET. üṣi- 'üṣümek' -mek*): اوشمق (*üṣümaq* 'üṣümek'), usurmak اوشرمق (*üṣürmek* 'üṣürmek'). (s.161)
2141. Üštürmak, ownak (< *ET. üṣ-tür-mek, ET. uv- 'eliyle ezerek ufalamak'+T.-mak*): اوشثورمك اومق (*üštürmak, ovmaq* 'ovmak'), sürmek سورمك (*sürmek*), juz يوز (*yüz*), rümälide رومالیده (*rümälide* 'rumelide') olmak, sıriq سيريک (*sırık* 'sırık'). (s.234)

V

2142. Vark, Kiaghid (< Ar. *varak*, Far. *kāğid*): ورق كاغد (*vark, kâğit* 'kağit'), jufkah يوفقه (*yufka* 'yufka'), sarmak kiaghydi صارمق كاغدي (*kağıdı şarmak* 'kağıdı sarmak'), mühurlu مهرلو (*mühürlü*), abadi kiaghyd ابادي كاغد (*abādī kâğit* 'abadi kağit: *ipekten yapılmış bir nevi yazı kâğıdı*'), neşsaf kiaghyd نشاف كاغد (*neşāf kâğit* 'neşaf kağit'). (s.122)
2143. Ve, u, ü, wü (< Ar. *ve* 'iki kelime, cümle ve öbeği birbirine bağlar', Far. *u* 've' bağlacının nazımda sessiz harfle biten Arapça ve Farsça kelimelerden sonraki okunuşu, ? ü, ? wü): و (*ve, u, ü, wü*). (s.194)
2144. Vefad etmek (< Ar. *vefat* + ET. *ét-mek*): وفاد اتمك (*vefād etmek* 'vefat etmek'). (s.198)
2145. Vilaiet buruni (< Ar. *vilayet* + ET. *burun* '1. önde olan, çıkıntı, 2. burun'): بورني ولايت (*vilāyet burunı* 'vilayet burunu'). (s.108)
2146. Wad (< Ar. *va'd*): وعد (*va'd* 'vaat') etmek. (s.169)
2147. Waky' olmak (< Ar. *vağ* + ET. *bol-mak*): واقع اولمق (*vāk' olmağ* 'vak olmak: ağırbaşlılık, temkin'). (s.95)
2148. Wazife (< Ar. *vazīfe*): وظيفه (*vazīfe* 'vazife'). (s.202)
2149. We'z Deis (< Ar. *vā'iz*, ET. *tē-'söylemek* '-y-iş'): وعظ ديش (*va'z* 'vaiz', *deyiş*). (s.187)
2150. Weledi sina (< Ar. *veled* + Ar. *zinā*): ولدي زنا (*veled-i zinā* 'veledi zina'). (s.216)
2151. Wezne (< Ar. *vezne*): وزنه (*vezne*). (s.88)
2152. Wirmek (< ET. *bir-* 'vermek'-mek): ويرمك (*virmek* 'vermek'), pişin پيشين (*pişin* 'peşin'), giru wirmek كيرو ويرمك (*girü virmek* 'geri vermek'), werisiye vermek ويرسيه المق (*verisiye virmek* 'verisiye vermek'), verisiye almak ويرسيه المق (*veriseye almak* 'veriseye almak'). (s.164)
2153. Wifal (< Ar. *vişāl*): وصال (*vişāl* 'visal: sevdiğine kavuşma'), wuful وصول (*wuşul* 'vusul: ulaşma, erişme, varma'). (s.237)

2154. Wügiude gietirmek (< *Ar. vucūd+T.-a +ET. ket-tür-mek*): وجوده كتورمك
(*vücūda getürmek 'vücuda getirmek'*). (s.165)

Y

2155. Y'traf, ikrar (< *Ar. i'tirāf, Ar. ikrār*): اقرار اعتراف (*i'tirāf, ikrār 'itiraf, ikrar'*).
(s.205)

2156. Yanlıs (< *ET. yañıl- 'düz yoldan sapmak, eğrilmek, hata etmek'-ış*): يكلش
(*yañlış 'yanlış'*), sehwiله سهويله (*sehwi'le 'sehwi: yanlış'*), Sehwi kelim سهوي
قلم (*sehwi kelim 'sehwi kelim: yanlış söz'*). (s.193)

2157. Yarar müriütlü kieremli (< *ET. yara-r, Ar. muruvvet+T.-lü, Ar. kerem+T.-li*):
يارار مرؤتلو كرملو (*yarar müriüvetli keremli 'yarar, müriüvetli, keremli'*).

2158. Yas (< *ET. yaş 'yeşerme, yeşillik'*): ياز (*yaz*). (s.13)

2159. Yeinilmek (< *ET. yen-i-l-mek*): يينيلمك (*yenilmek*). (s.340)

2160. Yemek (< *ET. yé-mek*): يمك (*yemek*), kiötek كوتك (*kötek 'dayak'*), kiötek jemek
يمك كوتك (*kötek yemek*), tabanġia طبانجه (*tabānca 'tabanca'*), Fars. churden
خوردن (*hürden 'hurden: yemek'*), taziane churden تازيانه خوردن (*tāziyāne
hurden 'taziyane hurden'*). (s.185)

2161. Yetişmez inġir (< *ET. yét- '1. yakalamak, gücü yetmek, 2. yeter olmak'-iş-mez
+Far. encīr*): يتشمز انجير (*yetişmez incīr 'yetişmez incir'*). (s.261)

2162. Yklim (< *Ar. iqlim < Yun. klima*): اقليم (*iklim 'iklim'*), jedi yklim اقليم يدي (*yedi
iqlīm 'yedi iklim'*). (s.131)

2163. Ylm kief (< *Ar. 'ilm + Ar. keyf*): علم كف (*'ilm-i keyf 'ilmi keyf'*). (s.123)

2164. Ylmi hysab (< *Ar. 'ilm + Ar. ħisāb*): علم حساب (*'ilmi ħesāb 'ilmi hesap'*), ylmi
rakem اهل رقم (*ehli raqam 'ilmi rakam'*). (s.61)

2165. Ymi myntek (< *Ar. 'ilm + Ar. mantıq*): علم منطق (*'ilm mantıq 'ilmi mantık'*).
(s.169)

2166. Ynajet minnet eilyk (< *Ar. 'ināyet, Ar. minnet, ET. edgü+lik*): عناية مننت ايلك
(*'inayet, minnet, éyilik 'inayet, minnet, iyilik'*). (s.259)

2167. Ynayetlü Muruetlü (< Ar. 'ināyet+T.-li, Ar. murād+T.-li): عنایتلو مریتلو ('ināyetlü muratlu 'inayetli, muratlu'), kieremlü کرملو (keremlü 'keremli'), kierim کرم (kerem'). (s.131)
2168. Yrak (<Ar. 'irāk): عراق ('irāk 'Irak ülkesi'), elyarakani العراقن (el 'irākan 'Irak ülkesi ile ilgili'). (s.80)
2169. Yslamak (< ET. suv 'su'+la-mak): اصلاقمق (ıslamak 'ıslamak'). (s.241)
2170. Yüzün ak ola (< ET. yüz/yüz '1. bir şeyin üzeri, satıh, yüzey, 2. çehre'+T.-iün +ET. āk +ET. bol-a): يوزك اق اول (yüzün ak ola 'yüzün ak ola'), yuz aklyghı يوز اقلغي (yüz aklığı 'yüz aklığı'). (s.199)

Z

2171. Zabün solmiş (< Far. zebūn +ET. sol-muş): زیون صولمش (zebūn şolmuş 'zebun solmuş: güçsüz, zayıf durumda olmak'). (s.221)
- 2172 Zachyre (< Ar. zāhīre) ذخیره (zāhīre 'zahire: gerektiğinde kullanılmak üzere saklanan erzak'). (s.44)
- 2173 Zachyre chane (< Ar. zāhīre +Far. hāne): ذخیره خانه (zāhīre hāne 'zahire hane: erzak yeri'), Ar: Mechzen مخزن (mahzen 'mahzen'). (s.45)
2174. Zachyreği (< Ar. zāhīre+T.-ci): ذخیره جی (zāhīreci 'zahireci: erzakları saklayan kişi'). (s.45)
2175. Zaf (< ? zaf): زاف (zāf 'zaf'). (s.126)
2176. Zag (< Ar. zāc < Far. zāg): زاج (zāc 'zac: çinko ve bakır sülfat'). (s.27)
2177. Zaji olmak (< Ar. zāyi'+ ET. bol-mak): ضایع اولمق (zāyi' olmaq 'zāyi olmak: yitirmek, kaybetmek'), arz عرض ('arz 'arz'), tekdirge تقدیرجه (takdirce 'takdirce'). (s.96)
2178. Zapt ediği (< Ar. zabt + T. ét- 'düzenlemek, işlemek, yarar kılmak'-ici): ایجی ضبط (zabt edici 'zapt edici'). (s.178)
2179. Zapt etmek (< Ar. zabt + ET. ét- 'düzenlemek, işlemek, yarar kılmak'-mek): ضبط اتمک (zapt etmek 'zapt etmek'). (s.138)
2180. Zapt etmek (< Ar. zabt + ET. ét- 'düzenlemek, işlemek, yarar kılmak'-mek): ضبط اتمک (zabt etmek 'zapt etmek'). (s.178)

2181. Zapt olmiş (< Ar. *zabt* + ET. *bol-muş*): ضبط اولمش (*zabt olmuş* ‘zapt olmuş’), serkeş سرکش (*serkeş* ‘dik başlı, dik kafalı, inatçı’). (s.178)
2182. Zarnich (<Ar. *zarnīh*): زرنیخ (*zarnīh* ‘zarnih: arsenik’). (s.64)
2183. Ze’f (< Ar. *za’f*): ضعف (*za’f* ‘zaaf’), عجز (*aciz* ‘acz: aciz’). (s.166)
2184. Ze’flü zabun (< Ar. *za’f* + T.-lı + Far. *zebūn*): ضفعلو زبون (*za’flu zabun* ‘zaflu zabun: iradesi güçsüz, zayıf olan’). (s.166)
2185. Zebunlatmak zebun etmek (< Far. *zebun* + T.-lat-mak, Far. *zebun* + ET. *étmek*): زیونلتمق زبون اتمک (*zebūnlatmak, zebūn etmek* ‘zebunlatmak, zebun etmek: güçsüz, zayıf, âciz kılmak’). (s.166)
2186. Zeh (< Far. *zih* < Ar. *zik*): زه (*zih* ‘kiriş’), کیرهش (*kireş* ‘kiriş’). (s.123)
2187. Zeher kurbagha (< Far. *zehr*, ET. *kurbaka*): زهر قورباغه (*zeher kurbāga* ‘zehirli kurbagha’), ödllu bagha اولدلو بیغه (*odlu bağa* ‘kurbagha’). (s.94)
2188. Zehm ėesm (Far. *zaḥm* + Far. *çeşm*): زخم جسم (*zaḥm çeşm* ‘göz yarası’), zerb alain ضرب العین (*zārb alayn* ‘zarb alayn: çarpmak, darp edilmekle ilgili’). (s.204)
2189. Zeirek (< Far. *zīrek*): زیرک (*zīrek* ‘zirek: anlayışlı, akli başında’), tiz fahm تیز فهم (*tiz fehm* ‘tiz fehm: çabuk anlaşılmaq, idrak edilmek’) tiz çeşm تیز جسم (*tiz çeşm tez çeşm*’). (s.6)
2190. Zeireklyk (< Far. *zīrek* + T.-lik): زیرکلك (*zeyreklik*), churda binlik خوردہ بینک (*hurda* ‘hurda: yenilmiş şey, kırıntı’, binlik), basiret بصیرت (*basiret* ‘basiret’). (s.538)
2191. Zemberek (< Far. *zenbūrek* ‘küçük top’): زنبرك (*zemberek* ‘hareket ettirmeğe yarıyan yay’), جي (*ci* ‘isimden isim yapan yapım eki’), femberek (*zemberek*). (s.82)
2192. Zemberek (< Far. *zenbūrek* ‘küçük top’): زنبرك (*zemberek* ‘kurulduktan sonra kendi kendine hareket eden, çevirmeye veya sıkıştırmaya yarayan demir yahut çelikten esnek yay’). (s.58)
2193. Zembil (< Far. *zenbīl* – Ar. *zinbīl*): زنبیل (*zenbīl* ‘zenbil: hasırdan veya hurma liflerinden örölmüş kulplu torba’). (s.105)

2194. Zemherir, zemheri (< Ar. *zemherīr*, Ar. *zemherīr*): زمهرير زمهريري (*zemperīr*, *zemheri* 'karakış'). (s.235)
2195. Zempara (< Far. *zen* 'kadın' ve *bāre* 'dost'): زنپاره (*zanpāra* 'zanpara'). (s.230)
2196. Zengi (Far. *zeng* 'Doğu Afrika halkı'ndan nispet eki -ī = *zengī*): زنگي (*zengi* 'zenci'). (s.16)
2197. Zerb (Ar. *zarb*): ضرب (*zarb* 'darp'), mesel مثل (*mesel* 'örnek, benzer'). (s.7)
2198. Zerif (< Ar. *zarif*): ظريف (*zarīf* 'zarif'), hünermend هنرمند (*hünermend* 'hüner sahibi, hünerli, marifetli'), zeki ذكي (*zekī* 'zeki'). (s.248)
2199. Zerre (< Ar. *zerre*): ذره (*zerre* 'zerre: çok küçük, parçacık'). (s.69)
2200. Ziade jükjek (< Ar. *ziyade*, ET. *yükse-k*): يوكسك زياد (*ziāde yüksek* 'ziyade yüksek'), juġe يوجه (*yüce*), jüce aşıtan يوجه آستان (*yüce āsitān* 'yüce asitan: dergah, tekke, büyük zaviye'). (s.26)
2201. Ziamet (< Ar. *ze'āmet*): زعامت (*ze'āmet* 'zeamet: Osmanlı Devleti'nde fetih sırasında elde edilen ve arāzi-i emīriyye denen yerlerden savaşanlara, bir kısım devlet ve saray erkânına kılıç hakkı ve dirlik olarak verilen beytülmal hissesi, tımarın büyüğü'), zuema زعما (*zu'emā* 'zuema: büyük tımar sahipleri, zaimler'), zeim زعيم (*ze'im* 'zeim: zeamet sahibi kimse'). (s.213)
2202. Zian, zarar (< Far. *ziyān*): زیان ضرر (*ziyān*, *zarar* 'ziyan, zarar'). (s.164)
2203. Zibak (< Far. *zībaḳ* – *zeybaḳ*): زيبيق (*zībaḳ* 'zibak: civa'), utaryd عطارد ('*uṭārid* 'utarid: güneşe en yakın olan gezegen'). (s.60)
2204. Zijadet bulmak (Ar. *ziyāde(t)*+ ET. *bul-mak*): زيادت بولمك (*ziyādet bulmak* 'ziyadet bulmak: lüzumsuz, boş şeylerde bulunmak'), artmak ارتمق (*artmak* 'artmak'). (s.72)
2205. Zijafet (< Ar. *ziyāfet*): ضيافة (*ziyāfet* 'ziyafet'), konuklyk قونقلق (*konukluk* 'konukluk'), konuk (konuḳ 'konuk'), Fars. mihmanlik مهمانلق (*mihmānlik* 'mihmanlık'), mihman مهمان (*mihmān* 'mihman'). (s.143)
2206. Zina (< Ar. *zinā*): زنا (*zinā* 'zina'). (s.10)

2207. Zinatlemek (< Ar. zīnet+T.-le-mek): زينتلك (zīnetlemek 'zinetlemek: süslemek'). (s.166)
2208. Zinet (< Ar. zīnet): زينة (zinet 'süs'), šüret شهرة (šühret 'şöhret'). (s.166)
2209. Ziraki (< Far. zīrā+T.-ki): زيراکه (zīrāki 'ziraki: çünkü, şundan dolayı'). (s.188)
2210. Zubde (< Ar. zubde): زبده (zubde 'öz'), kaimak قيمق (kaymak 'kaymak'), öz اوز (öz), Kaimaklanmak قيمقلمق (kaymaklanmak 'kaymaklamak'), özlemek اوزلمك (özlemek). (s.150)
2211. Zuhur (< Ar. zūhūr): ظهور (zūhūr 'zuhur'). (s.48)
2212. Zuhure gielmek (< Ar. zūhūr+ T.-a + ET. kel-mek): ظهوره كلمك (zūhūra gelmek 'zuhura gelmek'), paida olmak, bilinmek پيدا اولمق بلنمك (peydā olmak, bilinmek 'peyda olmak, bilinmek'). (s.48)
2213. Zulm ile (< Ar. zūlm + ET. birle): ظلم ايله (zūlm ile 'zulüm ile'). (s.154)
2214. Zulmlig ileh, ġewr ileh (< Ar. zūlm +T.-luk + ET. birle, Ar. cevr + ET. birle): ظلملك ايله جور ايله (zūmlik ile, cevr ile 'zulümlük ile cevir ile'). (s.70)
2215. Zurnapa (<Far. zurnāpā): سرنپا (surnapā 'zurnapa: zürafa'). (s.101)
2216. Zülf (< Far. zulf): زلف (zulf 'zülf'). (s.110).

SONUÇ

Üzerinde çalışma yaptığımız, Doğubilimci Johann Christian Clodius'un yazdığı, *Compendiosvm Lexicon Latino-Tvrnico- Germanicvm* adlı sözlük, 18. yüzyıl Türkçesine tanıklık etmesi ve bu dönemin hem yazı dili hem de konuşma dili özelliklerini barındırması sebebiyle dil araştırmacıları için başvurulabilecek kaynaklardan biridir.

1730 yılında kaleme alınan sözlük, Klasik Osmanlı Türkçesi dönemi eseri olması ve bu dönemin özelliklerini göstermesiyle birlikte, Eski Anadolu Türkçesi dönemi özelliklerini de yer yer göstermektedir. Dil ve imlâ ile ilgili şu sonuçlar çıkarılmıştır:

İmlâ:

1. Sözlükte kelime başlarındaki *a* ünlüsü, elif (ا) ve medli elif (آ) ile olmak üzere iki şekilde gösterilmiştir. Bu bakımdan bir standart yoktur:

ارتماقلى artmaqlıq (106.A), آرو aru (109.A).

2. Söz sonunda ise elif (ا) ve güzel he (ه) 'li kullanımı gösterilmiştir:

جوزا cevzā (873.Ĝ), بونده bunda (297.B).

3. Ön seste /e/ sesi elif (ا) ile gösterilmiştir. İç seste de (ا) ile gösterilen örnekler mevcuttur. Son seste ise güzel he (ه) ile gösterilmiştir:

اكنجى ekinci (665.E), الماس elmas (680.E), كهه kebe (799.K).

4. Sözlükte kelime başlarındaki *i* ünlüsü elif (ا) ve elif-ye (اي) ile olmak üzere iki şekilde gösterilmiştir:

اكي iki (953.I), انانمق inanmaq (975.I).

5. Ön seslerde /o/ ve /ö/ ünlüleri elif+vav (او) ile yazılmıştır. Standart bir kullanımı vardır:

اوکچه ökçe (1674.Ö), اوغلان oğlan (1642.O).

6. Ön seste /u/ ve /ü/ ünlüsü elif+vav (او) ile yazılmıştır: Bu ünlülerin kullanımında da standart bir işleyiş görülmektedir:

اوستلمك üstlemek (2138.Ü), uzaklıq (2131.U).

7. Söz başında /c/ ve /ç/ seslerinin kullanımı standarttır. Fakat bazı /ç/ ünsüzü çim (چ) şekilli kullanımıyla birlikte, cim (ج) ile gösterilen örnekleri de sözlüğümüzde mevcuttur:

اغاج ağac (20.A), اغاجلري ağaçleri (24.A).

8. Sözlüğümüzde ön seste ince kelimelerde genellikle t’li (ت) şekli kullanılmıştır. Kalın sıradan kelimelerin ön seslerinde ise genellikle tı’lı (ط) şekli kullanılmıştır:

تنلو tenlü (2064.T), تزك tezək (2076.T), طياق tayak (11.T).

9. Kalın ve ince sıradan t’lerin tonlu şekilde /d/ (د) ile yazıldığı kullanımlar da mevcuttur:

داتمق dadmaq (439.D), دانه لو dānelü (454.D), داڤمق daqmaq (447.D)

10. /s/ ünsüzü sin (س) ve sad (ص) sesleriyle karşılanmıştır. /s/ sesi ince ünlülü kelimelerde sin (س) ile yazılırken; kalın ünlülü kelimelerde ise sad (ص) ile yazılmıştır:

şac (S.1761), صقال şaçal (1786.S), سچمک seçmek (1822.S), سونمک sevinmelik (1871.S).

Ses bilgisi:

1. Sözlüğümüzde kalınlık-incelik uyumu tam değildir:

ırlayıcı (995.I), şuyi (998.I), yakın (1048.J).

2. Sözlüğümüzü incelediğimizde düzlük yuvarlaklık uyumu tam değildir:

yitürmek (1096. J), oligelmiş (1656.O), ince, (983.I).

3. Sözlüğümüzü incelediğimizde /ı/-/i/ değişimi örnekeri vardır:

çıkmaq (1125.B), ardi (279.B), şınmış (272.B).

4. Sözlükte Eski Anadolu Türkçesinden sonra ortaya çıkan bir durum olan /ü/-/i/ değişmesinin örnekleri mevcut olmakla birlikte ü’lü kullanımlarda mevcuttur. Sonuç olarak uyuma girmeye başladığı görülmüştür:

atli آتلو (126.A), datli odun طاتلو اوودون (464.D), geri çekilmek كرو چكلمك (1814.S), dikili دكلي (531.D), haiuanli حيوانلي (897.H)

5. Çalışmamızda Eski Türkçe ile sonraki devirlerde de kendini gösterdiği gibi şiveler ve ağızlar arasında görülen /o/, /ö/- /u/, /ü/ değişimi örnekleri karşımıza çıkmaktadır:

urumcek (2120.U), boyuk (257.b), bokmek (261.B), ogramak (1643.O), ölke (1676.Ö), örmek (1683.Ö).

6. Eski Türkçede /b/ ünsüzü ile başlayan bazı sözcükler Batı Türkçesinde /v/ olmuşlardır. Çalışmamız Batı Türkçesi eseri olduğu için v'li kullanım söz konusudur:

virmek (110.A), varmak (124.A).

7. Eski Türkçe söz başı /k/ ünsüzü Eski Anadolu Türkçesi ve Klasik Osmanlı Türkçesinde ötümlenmiştir. Batı Türkçesinden kaynaklı olarak Eski Türkçedeki k'li kullanımlar yerini g'lere bıraktığından metinde /k/ kullanımı g'lidir:

geçmek (120.G), geyik (808.G), gemi (812.G).

8. /b/-/m/ değişikliğini değerlendirdiğimizde b'li kullanım söz konusudur:

ben (206.B).

9. Sözlüğümüzde t ve d'li ikili kullanım kendini göstermektedir:

داتمق dadmak (439.D), داقمق daqmaq (447.D), تنلو tenlü (1561.M), تنكه tekne (2054.T).

Söz varlığı:

Sözlükte incelemesini yaptığımız kısım 2216 madde başından oluşmaktadır. Madde başları Latince sözcüklerden oluşurken, Türkçe karşılığı hem Arap hem de Latin harfleri ile verilmiştir. Bununla birlikte Almanca karşılığı verilmiş fakat incelememiz Latince-Türkçe karşılıkları ile sınırlı tutulmuştur.

Türkçe sözlük olarak oluşturduğumuz üçüncü bölümde, 2216 madde başı incelenmiş olup, bu madde başlarından 1737 sözcük Türkçe kökenli iken, 893 sözcük Arapça, 523 sözcük Farsça, 62 sözcük Yunanca, 13 sözcük Latince,

11 sözcük İtalyanca, 10 sözcük Fransızca, 6 sözcük Moğolca, 4 sözcük Ermenice, 2 sözcük de Lehçe kökenlidir.

Osmanlı Türkçesinin söz varlığının büyük çoğunluğunun yabancı sözcüklerden oluştuğu iddia edilmektedir. Fakat incelemesini yaptığımız sözlükte Türkçe söz varlığının iddia edildiği gibi Arapça ve Farsçanın gerisinde olmadığı aksine bu dillerden daha işlek ve kullanışlı olduğu görülmüştür.

Bir diğer husus ise deyimlerin kullanımı atasözlerine göre daha işlektir: cān başına sıçradı (1683.Ö), el başa urmak (176.B) cān çekişmek, cān ağzına gelmek (792.G) vb. deyimler çalışmamızda yoğun olarak bulunmaktadır. Bununla birlikte az sayıda atasözü kullanımı örneğine rastlanılmıştır: *każā* 'geldükde dide danış kör olur (651.E).

Söz dizimi:

Sözlüğümüz Türkçenin söz dizimine uygun bir yapısı vardır. Bununla birlikte yer yer Farsça ve Arapça yapısal özellikler de göstermektedir. İsim hâl ekleri almış ya da almamış şekilli birçok isim tamlaması örneği mevcuttur:

koynunuñ budi (283.B), *kem hevā* (1294.K), *hāzır cān* (911.H).

Sözlüğümüzde cümle işleyişinden ziyade kelime gruplarından oluşmaktadır. Bu durum *ki*'li kullanımı azaltmıştır. Çünkü *ki* edatı yargıları, cümleleri birbirine bağlar ve sebep, sonuç oluşturur. Sözlükte de bu türden cümleler nadir olduğu için kullanımı da az olmuştur.

Bir diğer husus ise bağlı cümlelerin sınırlı sayıda olmasıdır. Buna bağlı olarak bağlaçların, edatların ve ünlemlerin kullanımını azaltmıştır.

KAYNAKÇA

- Akar, A. (2005). *Türk Dil Tarihi*. İstanbul: Ötüken.
- Akkuş, M. (1995). *Kitabı gunya*. Ankara: Atatürk, Kültür ve Tarih Yüksek Kurumu, Türk.
- Aksan, D. (2015). *Her Yönüyle Dil*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Ayverdi, İ. (2011). *Kubbealtı Lugatı-Misalli Büyük Türkçe Sözlük*. İstanbul: Kubbealtı-Milliyet.
- Bekar, B. (2019). Transkripsiyon metinlerinde Türk atasözleri. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, 1-13.
- Bekar, B. (2018). 1789 Yılında Askerî Personel İçin Yazılmış Almanca-Türkçe Transkripsiyon Metni. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, 20.
- Devellioğlu, F. (2003). *Osmanlıca-Türkçe Asiklopedik Lügat*. Ankara: Aydın Kitapevi Yayınları.
- Ergin, M. (2013). *Türk Dil Bilgisi*. İstanbul: Bayrak.
- Gencan, T. N. (2001). *Dilbilgisi*. Ankara: Ayraç Yayınevi.
- Gül, B. (2006). Almanaya'da Türkoloji Çalışmaları (Tarihî Gelişim, Türkologlar, Dergiler). *Türkbilig*, 59-109.
- Gül, B. (2006). Almanyada Türkoloji Çalışmaları. *Türkbilig*, 61.
- Gülensoy, T. (1998). *Türkçe El Kitabı* (3 b.). Kayseri: Kıvılcım Yayınları.
- Gürer Gülsevin, E. B. (2004). *Eski Anadolu Türkçesi*. Ankara: Gazi Kitabevi, .
- Karaağaç, G. (2015). *Türkçenin Alıntular Sözlüğü*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Karahan, L. (2010). *Türkçede Sözdizimi*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Korkmaz, Z. (2014). *Türkiye Türkçesi Grameri Şekil Bilgisi*. Ankara: Türk Dil Kurumu.
- Nişanyan, S. (2019). *Nişanyan Sözlük Çağdaş Türkçenin Etimolojisi*. İstanbul: Liber Pulus Yayınları.

- Özkırımlı, A. (2006). *Türk Dili, Dil ve Anlatım. Yaşayan Türkçe Üzerine Bir Deneme*. İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- Timurtaş, F. K. (2012). *Eski Türkiye Türkçesi*. İstanbul: Kapı.
- Yağmur, Ö. (2018). Erken Dönem Türkçe Transkripsiyon Metinleri ve Bunların Dil Araştırmaları Açısından Önemi. *FSM İlmî Araştırmalar İnsan ve Toplum Bilimleri Dergisi*, 87.
- Yelten, M. (2009). *Eski Anadolu Türkçesi ve Örnek Metinler*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları.
- Yılmaz, Y. (2018). 18. ve 19. Asırda Fransızca Hazırlanmış Transkripsiyon Anıtlarında Okuma. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, 86-92.
- Yılmaz, Y., & Özveren, S. M. (2017). P. A. Jaubert'in Elements de la grammaire turke'ündeki Atasözleri. *Rumeli DE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, 31-68.
- <http://worldcat.org/identities>. (2020, 11 13). <https://www.worldcat.org>. adresinden alındı.